

## Annotation

Кайро е изходния пункт на тази интересна трилогия за Изтока. Тя разкрива една от най-черните страници в световната история — проблема с търговията на роби. Кара Бен Немзи и неговия слуга Бен Нил заедно с „Реис Ефендина“ преследват ловците на хора чак до нубийската пустиня.

---

- [Карл Май](#)
  - [1. Мурад Насър](#)
  - [2. Моккадемът на Светата Кадирина](#)
  - [3. В „къщата на джиновете“](#)
  - [4. Муца'бирът31](#)
  - [5. Рейсът на хадифа](#)
  - [6. В Сиут](#)
  - [7. Един расов жребец, един ненаситник и едно лунно затъмнение](#)
  - [8. Приключение в пустинята](#)
  - [9. В Пещерата на мумиите](#)
  - [10. Преследването на муца'бира](#)
  - [11. В пустинната шахта](#)
  - [12. Сина на Нил](#)
  - [13. Пред нови задачи](#)
  - [14. Тайният кладенец](#)
  - [15. Първата битка с ловците на роби](#)
  - [16. При Бир Мурат](#)
  - [17. В очакване на робския керван](#)
  - [18. Във вражеския бивак](#)
  - [19. Победа без бой](#)
  - [20. „Горко на онзи, който стори зло!“](#)
- [info](#)
  -
- [notes](#)
  - [1](#)
  - [2](#)
  - [3](#)
  - [4](#)
  - [5](#)
  - [6](#)
  - [7](#)
  - [8](#)
  - [9](#)
  - [10](#)
  - [11](#)
  - [12](#)
  - [13](#)
  - [14](#)
  - [15](#)
  - [16](#)
  - [17](#)
  - [18](#)
  - [19](#)
  - [20](#)
  - [21](#)

- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)
- [35](#)
- [36](#)
- [37](#)
- [38](#)
- [39](#)
- [40](#)
- [41](#)
- [42](#)
- [43](#)
- [44](#)
- [45](#)
- [46](#)
- [47](#)
- [48](#)
- [49](#)
- [50](#)
- [51](#)
- [52](#)
- [53](#)
- [54](#)
- [55](#)
- [56](#)
- [57](#)
- [58](#)
- [59](#)
- [60](#)
- [61](#)
- [62](#)
- [63](#)
- [64](#)
- [65](#)
- [66](#)
- [67](#)
- [68](#)
- [69](#)
- [70](#)
- [71](#)
- [72](#)
- [73](#)
- [74](#)
- [75](#)

- [76](#)
  - [77](#)
  - [78](#)
  - [79](#)
  - [80](#)
  - [81](#)
  - [82](#)
  - [83](#)
  - [84](#)
  - [85](#)
  - [86](#)
  - [87](#)
  - [88](#)
  - [89](#)
  - [90](#)
  - [91](#)
  - [92](#)
  - [93](#)
  - [94](#)
  - [95](#)
  - [96](#)
  - [97](#)
  - [98](#)
  - [99](#)
  - [100](#)
  - [101](#)
  - [102](#)
  - [103](#)
  - [104](#)
  - [105](#)
  - [106](#)
  - [107](#)
  - [108](#)
  - [109](#)
  - [110](#)
  - [111](#)
  - [112](#)
  - [113](#)
  - [114](#)
  - [115](#)
  - [116](#)
  - [117](#)
  - [118](#)
-

**Карл Май**  
**Ловци на хора**

## 1. Мурад Насър

Ел Кахира — „Победоносния“ и Баувабе ел билад еш шарк — „Портата на Ориента“ така нарича египтянинът столицата на своята страна. И макар първото наименование отдавна вече да не си е на мястото, то второто все пак устоява с право. Кайро действително е Портата на Ориента. Като такъв той е най-много изложен на проникването на западното влияние и някога „Победоносния“ е станал толкова немошен от старост, че вече едва е в състояние да се противопоставя. От година на година той става все по франконски и там, където един високопоставен европейец бил чисто и просто намушкан само защото заявил, че султанът бил влязъл в „Ая София“ („Света София“) с ботуши, в днешно време<sup>1</sup> всеки гяур може да посети петстотин двадесет и трите джамии на Кайро, без да е принуден да си изуе обувката.

Хотел „Шепърдс“, „Нве хотел“, „Отел д'Ориент“, „Отел дьо Нил“, „Отел де-з-Амбасадор“ и многобройните обществени гостилници, кафенета и ханове предлагат на чужденеца пълно задоволяване на всички потребности, които възпитанието му е вътъпявало в родината. Но той трябва доста високо да заплати за тези неща и за такъв като мен, който не разполага с доходите на един английски лорд, е препоръчително да стои възможно по-далеч от тези, навестявали от европейските крестове, места.

Вярно, този съвет е по-лесно да се даде, отколкото да се следва, защото ако чужденецът избегне споменатите къщи, а пък иска да живее в Кайро, той е принуден да се настани на квартира у някой местен жител и трябва, ако не желае ежедневно и ежечасно да бъде мамен, да опознае условията в страната и най-малкото поносимо добре да говори арабски. На честността на преводачите и слугите никой не бива да се уповава. Е, да, човек може да повери известно състояние на някой слуга и добре да разчита, че оня нищо няма да задигне, но в замяна пък при всяка малка покупка, която трябва да извърши, ще мами своя господар с няколко пари или даже пиастъра, а такива загуби, колкото и незначителни да са поотделно, с течение на времето нарастват до представителна сума.

С преводачите нещата стоят още по-зле. Тръгне ли някой невладеещ езика с един такъв драгоман на пазар, то може да бъде сигурен, че водачът му ще завърти обща далавера с всеки продавач и ще намине по-късно да си прибере дивидентите. За да провери това, някакъв французин, който говорел добре арабски, но запазил в тайна познанията си, взел един драгоман със себе си в магазин за оръжия. Едва пристъпил прага, не получил още обичайната чаша кафе, и чул търговеца да казва на преводача:

„Братле, дай да измамим тая християнска свиня! Той ще получи лоша шефилдска стока, пък ще плати цената за дамаска. Печалбата ще делим.“ Как само се сачисали двамата, когато французинът сега им обяснил на най-красив арабски, че нито е свиня, нито пък изобщо е имал намерението тук нещо да купува! Един прочут пътешественик пише наистина:

„По-рано човек трябваше сам да се грижи за всичките си потребности и като някоя готвачка да пазарува ориз, грах, пушено месо, кокошки и хилядите други там провизии, които се изброяват в книгите за пътешествия. От години насам драгоманът се наема с всичко това, че и с още къде повече. Правиш с него договор, според който той се задължава да ти поднася толкова и толкова блюда за закуска и обяд, да доставя освен това свещи, бельо, прислуга, транспортни средства. Договорите се сключват в консулството на народа, към който принадлежиш, и това е от значение не само за сигурността на двете страни, но е отлична мярка и за друго. Защото користолюбивият водач много добре знае, че при лошо изпълнение на обязаностите неговата по-нататъшна дейност може да се изложи на опасност, та дори и да бъде осъдена на провал, понеже всеки чужденец, преди да наеме

професионален гид, се осведомява при консула за неговото реноме. Открита измама почти никога не се случва, но пък при сключването на договора хитрите араби съумяват да си извоюват изгоди и да прехвърлят задълженията от собствените си плещи върху тези на пътешествениците с една разсъдливост, свойствена комай само за тяхната раса.“ Значи и тук, където наличието на професионални гидове се квалифицира като полезна организация, се признава лукавщината на тези хора, а по моему е все едно дали ще бъде измамен още при сключването на договора, или това ще стане по-късно. Впрочем онзи, който може да се устрои така удобно, е направо за завиждане, защото трябва да има на разположение средства, които не всеки пътешественик притежава. Толкова и толкова блюда за закуска и обяд, кокошки и хилядите му там други провизии, бельо, свещи! Блазе му на тоя, дето може по такъв начин да пътува!...

При пристигането си аз отседнах в „Отел д’Ориент“ и заявих най-евтината стая — тя щеше да ми служи като жилище само за днес. После излязох да се огледам за някоя частна квартира. Хотелът е разположен край Есбекийе, най-красивата открита част на града. По време на нилските наводнения по-рано тук се е образувала една обширна водна площ. Мехмед Али наредил, за да не стига водата до средата, вдлъбнатината да бъде обкръжена с канал, по чиито брегове били засадени дървета. Исмаил паша пък заповядал цялото пространство да се засипе с пръст, така че досега е на равнището на града. Една част била застроена, а другата превърната в градина с кафенета, театри и изкуствени пещери. Следобед тук често се изнасят концерти. По източната страна се намират министерствата на външните, на вътрешните работи и на финансите; на южната страна се виждат театърът и операта. Градината има площ тридесет и две хиляди квадратни метра и който види безчетните на това пространство кафе-сладкарници, бирхалета, павилиони за сладолед, заведения с оркестри, водопади и стълбове с газови фенери, няма да повярва, че се намира при „Портата на Ориента“, ако зеленеещите и цъфтящ навсякъде наоколо растения на южната зона не му го напомняха.

Аз се насочих югоизточно към Муски. Това е старият франкски квартал, където по времето на Саладин християните най-напред са получили разрешение за живеене. Тук са повечето и най-големите европейски магазини; тук движението е най-оживено, следствие на което и тъпканицата най-голяма. Улицата наистина е много тясна и задушна, ала преди да възникнат трите „fashionable“<sup>2</sup> градски района — северозападния Есбекийе, западния Исмаилия и южния Абдин, тя е била единствената що-годе широка улица в Кайро. Всичко тук има европейски вид. Само няколко стари плоски арабски покрива, чисто египетската мръсотия и осезаемият навсякъде лъх на развалини и пустиня припомнят на човек къде се намирал Пожелае ли някой да види неподправения Ориент, то трябва да се запъти към някой от арабските квартали, а за тая цел широки пътища не са му необходими. Припомняйки си предишното пребиваване в Кайро, аз завих в една тясна пряка. Тя излизаше на друг сокак и когато го достигнах, отсреща ми помахаха от стария кирпичен дувар на една ниска постройка четирите надписа:

Beer-house Cabaret a biere Birreria Bira, inglisije we nimsawije. Сиреч на английски, френски, италиански и арабски. Четвъртият ред беше изписан с арабски шрифт. Спрях се и заоглеждах заведението. Видът му ме отблъскваше, но думата „бира“ ме привличаше. Къщата нямаше нито врата, нито прозорец, фасадата се състоеше от десет покрити с множество пукнатини дървени дирека, които носеха горната част от стената. Зад тези диреци се намираше откритата към улицата бирария. Виждаха се малкото посетители, които седяха, пушейки, на сламени и ликови хасъри или се клечеха по дървени триноги за изтезания, представляващи най-вероятно стволоче. Някакъв неимоверно дебел тип — и той се потеше на едно такова седало — видя, че се кумя, замаха с две ръце и ухилен радушно, ми викна:

— Гел, челеби, гел, челеби! Арпасую пек ейи, пек ейи! (Ела тук, господине, ела тук, господине! Бирата е много добра, много добра!) Това беше турски, значи мъжът — османлия, понеже не откликнах веднага на поканата, той протегна с лявата ръка шишето към мен и замахна с дясната толкова настойчиво, че тежкото му буреподобно тяло се затресе. Столът, който беше без облегалo и подобно на някоя кундурджийска тринога се състоеше само от три тънки крака и също такава седалка, не можа да издържи. Той се строши с трясък и дебелинката се стовари със силен тътен на земята.

— Вах, вах, я сема, я асаларъм, я вюджюдюм, я асаларъм, я букалъм! (Вай, вай, о, небеса, о, деди, о, тяло, о, крайници, о, бутилката ми!) — закрещя той, държейки високо лявата ръка, но без да прави опит да се изправи.

Скочих нататък и на първо време можех само да се уверя, че последният му възглас „о, бутилката ми!“, беше добре обоснован. Тя се беше разбила в един от споменатите директори и той държеше в ръка само празното гърло. Съдържанието се бе разляло по лицето и очите му. Другите клиенти зяпаха ухилено към него, но никой не си направи труда да помогне на пострадалия да се изправи.

— Яралъ мисиниз? (Нарани ли се?) — попитах дебелинката, като взех остатъка от шишето от ръката му и после му попих дрехите и лицето с носната си кърпа.

— Асаларъм хеп кирилмиш! (Всичките ми крайници са потрошени!) — отговори турчинът и както лежеше по гръб, протегна към мен ръце и крака.

— Не ми се вярва — успокоих го аз. — Ако си беше увредил крайниците, нямаше да можеш да заемаш това трудно положение. Я опитай да станеш!

Хванах го за китките и дръпнах... почти ми изтръгна ръцете, но напразно! Тогава довтаса един негърски хлапак, вероятно суфрадгията<sup>3</sup>. Той държеше в ръка един мангал, с чиято жарава палеше чибуците на клиентите. Видът на младока издаваше, че е готов за всякакъв щур номер. Той хвана с машата един от тлеещите въглени и го поднесе толкова близо под носа на шишкото, че мустакът доловимо за ухото започна да се пърли. В миг турчинът беше на крак и угости хлапака с такъв бакшиш зад ухото, че оня изтърва мангала и изчезна с крясъци в задната част на бирарията.

— Сакалим, гюзел бийиким! (Брадата ми, красивите ми мустаци!) — разкрещя се озлостен турчинът, поглаждайки с две ръце малтретираното украшение. — Как можа този негър да посегне на украсата на моята мъжественост! Дано Аллах го пече за този мискинлък в най-затънтеното къоше на джендема!

Сега, когато мъжът стоеше изправен пред мен, можех с подробности да го огледам. Не беше особено висок, но затова пък с толкова по-голяма телесна обиколка. Лицето му бе оцветено в тъмноръчно, което не бе само в резултат на цъфтящо здраве. То имаше почтен израз и макар сега очите да святкаха гневно, личеше си, че при друго настроение те могат да гледат по-приятелски. Възрастта му прецених най-много на трийсет и пет години. Тоалетът му приличаше на моя: широки турски шалвари, елек и къс кубаран<sup>4</sup> с ниска твърда яка, фес, кърпа под яката на ризата и пояс, на краката леки ботуши, само че моето облекло беше със средносив цвят, докато неговото в тъмносиньо и украсено с много златисти ширити и гайтани. Имаше вид на мъж, който не е принуден да се скъпи със съдържанието на кесията си.

Сега той опипа тялото си отзад и отпред, от горе до долу и като стигна да познае, че се е отървал с читава кожа и няколко опърлени косъма на мустака, лицето му се разведри. Протегна ми ръка и раздруса сърдечно десницата ми.

— Аллах шюкюр, саа им! Бу вакитта насъл динизи? (Слава на Аллах, здрав съм! Как се чувстваш понастоящем?)

— Понастоящем? — попитах учуден. — Ти май ме познаваш?

— А ти мен — не?

— Не мога да се сетя наистина.

— Вярвам, защото ти тогава не говори с мен. Нека седнем! Ти си немец и сигурно на драго сърце ще изпиеш чаша бира. Аз те повиках и ти трябва да имаш добрината да бъдеш мой гост.

Той си избра един по-здрав стол и аз се наместих срещу него. Същевременно си мислех за любезната съдба, на която дължах тази среща. Едва бях отупал в Кайро праха си от Джебал Абу Тартур и ето че срещнах един турчин, който ме познаваше и даже имаше май добро мнение за мен. Любопитен бях да узная кой беше той и къде ме беше видял.

— Я, валад, гиб шишатен! (Ей, момче, донеси две наргилета! ) — викна той назад.

Негърското момче приближи колебливо и остави лулите на масата с възможно най-протегнати ръце — беше го страх от евентуално повторение на плесницата. Като видя, че турчинът вече не е ядосан, събра кураж да ни поднесе въглени. Главите бяха напълнени с тумбак — един серт персийски тютюн, който може да се пуши единствено от наргиле.

— Идину кисасатен бира нимсавийе! (Дай ни две шишета австрийска бира!) — гласеше следващата заповед.

Това бе акт на вежливост спрямо мен — аз като немец щях да пия австрийска, а не английска бира. Затова пък толкова по-невежливо се отнесе турчинът към хлапака, защото едва непредпазливецът бе сложил шишетата и двете чаши пред нас и получи едно такова яко, подобро издание на първия кафф<sup>5</sup>, че като някоя пъстърва се стрелна напреко през помещението и изфиряса през задната врата.

— Мустехаккини, булду о! (Получи си своя дял!) — ухили се турчинът и отвори шишетата да налее.

Човекът очевидно не за пръв път пиеше със западноевропеец, защото се чукна, както си му е редът, с мен. Бирата беше пилзенска, чиста „Пилзен“ наистина! Милият Ориент, полека-лека ме хваща страх за теб! Но продължавай да пиеш бира, пий си само бира! Тя е по-добра от върлата ракия, която трови кръвта и умъртвява нервите, макар Мохамед да не я забранява като виното.

Като отпихме и лулите бяха в добър подем, турчинът ме измери с поглед, засвидетелстващ приятелското уважение.

— Ти не ме познаваш, затова ще трябва да ти назова името си. Казвам се Мурад Насър и живея в Ниф край Измир. Аз съм пазарджия и имам няколко кораба в морето. Калемът<sup>6</sup> ми се намира в Измир, но складовете ми са в Ниф. Ох, ефенди, там аз имам красиви и драгоценни вещи, които и един паша биха възрадвали. — При тези думи той допря палеца и показалеца до устните си, целуна ги, затвори очи и примлясна с език, сякаш се сещаше за нещо много красиво. — Но аз не съм само пазарджия, ами и воин — продължи той. — При моите пътувания често се налага да прибягвам до оръжията и няма човек, който да може да се похвали, че някога ме е победил. Името ми вече сигурно ти го е подсказало.

Беше говорил с голяма гордост и сега ме погледна очаквателно.

— Името ти? — попитах. — Мурад ли имаш предвид, или Насър?

— Насър.

— Тази дума няма нищо общо с храбростта, защото означава роговина по кожата на пръстите на краката и тя често е толкова болезнена, че човек криви физиономии, които хич не са геройски.

Турската дума има значение именно на мазол.

— Аллах, Аллах! — възкликна той. — В какво заблуждение се намираш! Ами че нали думата означава победител!

— Арабската насър е победител, но не и турската насър. Ти би трябвало да се наричаш Гхалиб, Фатих или Мусафер.

— Ефенди, искаш да ме оскърбиш и да накараш страните ми да се зачервят от срам? Как можеш ти, немецът, да съдиш за името на един мъж, чиито деди са се били под заповедите на най-славните султани, по-добре от него самия?



— Е, добре, значи се заблуждавам — отбих вежливо. — Прощавай за неосведомеността.

— Прощавам ти — рече турчинът удовлетворен. — А сега искам да ти кажа къде съм те виждал. Това беше в Джезаир<sup>7</sup>, където корабът ми лежеше на котва. Познаваш ли там един търговец на име Латреомон?

— Действително.

— Ти седеше в едно кафене на улица „Боб-Азун“. Аз също дойдох и забелязах, че присъстващите те оглеждат. Говореха си тихо за теб и когато ти си тръгна, аз поразпитах. Научих, че си немец, който измъкнал сина на Латреомон, дето бил нападат и завлечен дълбоко в Сахара, из посред разбойническия керван<sup>8</sup>. Аз ти запомних лицето и сега веднага те познах.

— Не мога да отрека, че аз съм този немец, но хората са гледали на делото ми през хурдебин<sup>9</sup>.

— Не, защото знам, че си унищожил целия голям гум<sup>10</sup>. Ни един-едничък шамошар или туарег не ти се е изплъзнал.

— Ама аз не бях сам!

— Един ингилиз и двама слуги са били с тебе, това е всичко. По-късно се наложи във връзка със сделките си да отида при Латреомон и той ми разказа подробно историята. Ефенди, откъде идеш сега?

— От Бир Халдех в територията на Улед Али.

— И накъде се тъкмиш да вървиш?

— У дома — отвърнах късо.

— Към Германия? Някой очаква ли те там, или имаш неотложни далавери? Един ефенди като теб не може да няма все пак някакви далавери.

Мурад очакваше отговора ми с израз на голямо, открито показано напрежение.

— Е, далавери наистина нямам, а и никой не ме очаква с нетърпение.

— Тогава остани тук, остани и пътувай с мен!

— Накъде?

— В Судан, към Хартум.

Какво предложение! Едно пътуване на юг би било осъществяване на моето най-съкровено желание, за съжаление обаче не можех да дам положителен отговор.

— Не мога. Невъзможно ми е да остана, трябва да се прибирам.

— Защо, щом като нито далавера, нито пък някой те зове?

— Ей този ме пъди оттук — усмихнах се аз, като извадих кожения си портфейл, за да го разтърся под носа на турчина. — Трябва ли да ти назова болестта, от която страда тази кесия, на турски или арабски? Тя е сил, сайфланма<sup>11</sup> — страдание, което може само в родината да бъде излекувано. Казано с други думи, парите ми ще стигнат колкото за една кратка езда с камила до Суец и после за незабавното потегляне към дома.

Очаквах, че сега дебеланкото ще остави работата на мира, ала се лъжех, защото той възрази:

— О, на теб пари не може да ти липсват. Ако отидеш до „Bahk von Agypen“ в Муски, при „Oppenheim & Co“ в Есбекийе или при „Tod, Rathbone & Cy“ край градината Розет, веднага ще получиш каквото поискаш. Аз се познавам с тези хора.

— Но те мен не познават.

— Тогава ще ти дам един кайит<sup>12</sup>.

— Благодаря! Назаем не вземам. Аз не съм богат като теб и не мога да пътувам по-далеч, отколкото се простира кесията ми.

— Значи наистина не искаш?

— Не.

— Жалко! — рече Мурад, при което лицето му излъчи искрено съжаление. — Ти си тъкмо мъжът, от когото се нуждая. Аз се зарадвах, като те видях, и веднага реших да те помоля да ме съпроводиш.

— Нуждаеш се от мен? За каква цел?

— Аллах! И още питаш? Аз се каня да отида до Хартум, за да заведа сестра си при нейния нишанлъ<sup>13</sup>. Тя има няколко слугини при себе си и аз трябва да наема хора, на които да мога да разчитам. Помисли, дългото, опасно пътуване по Нил и полудивите арабски племена, през чиито територии трябва да минем! Мъж като теб, излязъл насреща на гума, на цяла шайка кръвожадни туареги, не се страхува. При теб ли са оръжията, които тогава си имал?

— Да.

— Е, в такъв случай размисли! Пътуването няма да ти коства и една пара, аз ще се погрижа за всичко. Плата като на някой слуга, наистина не бива да ти предлагам, но там горе аз ще направя някои далавери, хубави далавери, които ще донесат много пари и ние ще се посъветваме каква част от печалбата ще получиш ти.

Това се казваше дума! Признавам, че ми се прииска веднага да кажа „да“, ала все пак реших първо да се осведомя по-подробно.

— Какви далавери имаш на ума си?

Мурад ми смигна и физиономията му възприе лукав израз.

— Не можеш ли да се досетиш?

— Не.

— С рекик занимаваш ли се?

Той ме погледна в лицето с напрегнато очакване. Рекик означава роби. Отхвърлих рязко и самата мисъл.

— За такова нещо никога не бих предложил ръката си, аз съм християнин. Впрочем лова на роби сега е забранен от хадифа<sup>14</sup>.

Хитрият израз изчезна от лицето му.

— Един ловец на роби по професия не пита за забраната на хадифа, но аз не съм ловец на роби, а и хич нямам намерението да ловя негри. Аз по-скоро съм насочил вниманието си към щраусови пера, тамян, майчин лист, биволски рога и слонов бивни. Всички тези неща се намират в Хартум в големи количества и аз имам намерение да направя значителни покупки. Ти това счита ли го за грях спрямо твоята религия?

— Не, разбира се.

Той ми протегна ръка.

— Тогава пътувай с мен! Дай си ръката!

— Времето е твърде късо и ние не се познаваме — забелязах аз.

— Аз те познавам и повтарям: ти си мъжът, от когото се нуждая. Давам ти дума, че вреда от тая работа няма да имаш. Напротив, при връщането си в родината ти ще отнесеш една добре натъпкана кесия.

Този мотив си беше все пак насърчителен. Стига да не беше само хитрият поглед, с който преди малко бе очаквал моя отговор! Той ме бе направил подозрителен към турчина, независимо от почтеното му лице. Останах с впечатление, че за него щеше да е къде по-добре, ако не бе ме опознал като противник на търговията с роби. Ето защо все още се бавех с решението.

— Работата сигурно все пак не е чак толкова спешна. Дай ми време за размисъл.

— С най-голямо удоволствие, ефенди. Но струва ми се, ти се каниш, в случай че не стигнем до съгласие, да се отправиш към Суец. Кога би пътувал за там?

— Вдругиден или ден по-късно.

— Е, в такъв случай действително имаме време. Мога ли да те попитам къде живееш?

— Всъщност още никъде не съм отседнал. Само оставих малкото си вещи в хотела и излязох да потърся някоя частна квартира.

— И още не си намерил?

— Нито съм намерил, нито изобщо някаква видял, защото още в началото на моята изследователска експедиция ти има добрината да ме повикаш тук.

— Това е добре, това е отлично, защото аз имам едно жилище за теб. Пита се само какви претенции ще имаш.

— Малки и даже никакви. Нуждая се от една скромна одая, застлана с килим или дори с обикновена черга. Само трябва да бъде чиста. А ако има някое малко дворче, където човек да може да поеме глътка чист въздух, то тогава ще съм повече от доволен.

— Това действително са дребни претенции.

— Който е свикнал при пътешествията си да спи под открито небе, той лесно може да задоволи в града своите потребности.

— Това не е нужно. Ти ще можеш да живееш като паша. Жилището, което искам да ти препоръчам, е много изискано. Ще разполагаш с три одаи, с които и министър би се задоволил.

— Благодаря много! Аз не съм министър и не живея на толкова широка нога. Щом жилището, което ми препоръчваш, е толкова изискано, то не е подходящо за мен и кесията ми.

— О, ще ти подхожда то много добре, защото няма да платиш и един пиастър за него.

— Я стига! Кой ще ти дава под наем три стаи, без да иска заплащане?

— Кой? Аз, ефенди, аз!

— Ти самият? Нима притежаваш къща в Кайро?

— Не, но наех една. От съображение сделките и приготовленията около пътуването съм принуден най-малко три седмици да остана в Кайро. И понеже имам харем със себе си в лицето на моята сестра, нямаше как да отседна в хан или частен дом, обитаван и от други хора. Аз трябваше значи да наема цяла къща, което беше трудна работа. Най-сетне намерих една подходяща постройка, на две преки оттук. Собственикът ѝ е бил богат мъж и след смъртта си оставил цялата разкошна подредба.

— И ти имаш там три стаи в излишък?

— И още повече, ако искаш. Къщата е голяма и обширна, а аз я обитavam сам. Има одаи, в които ние никога не пристъпваме. Странно е чувството да живееш сам в една толкова просторна постройка. Ето защо ще ми окажеш истинска услуга, ако се преселиш при мен и пожелаеш да споделиш самотната ми трапеза.

— Хм-м! Предложението никак не ми се струва неприемливо. Бива ли да хвърля едно око на въпросните стаи?

— Баш юстуне! (С най-голямо удоволствие!) Ако ти е угодно, да тръгнем веднага. Момче, искам да платя!

Той викна тези думи към дъното, където имаше една врата. Негърското момче подаде глава през процепа и незабавно я дръпна пак. То се опасяваше от още едно повторение на зашлевяването и не дойде, а прати съдържателя. Дебелият трябваше да заплати седем пиастъра за шишетата бира, но не замърмори против цената, а дори остави и един пиастър бакшиш за момчето. Мурад, изглежда, бе любител на ечемичния сок и подхвърли, че след като съм видел жилището, бихме могли да наминем пак насам.

По път узнах, че прекарвал свободното си време в тази бирария, защото пивото било отлично, а движението пред къщата — занимателно. Там именно улицата се разширяваше на едно късо разстояние, което благоприятстваше да се развива чисто по ориенталски шумната търговия — алъш-вериш. От бирарията човек имаше удобен изглед към цялата тая суетня на пъстрата тълпа и това може би привличаше Мурад Насър.

Излязохме на улицата, на която той живееше. Тя беше къор сокак, каквито в Кайро има много. Къщите нямаша привлекателен вид, но това в никой случай не бе причина да се вадят заключения за вътрешността им. Има сгради, които откъм уличната страна приличат кажи-речи на руини, а във вътрешността са истински палати. За разлика от европейца ориенталецът държи в тайна всичко, що се отнася

до неговия домашен уют и семеен живот. Това може да си има своите добри страни, но не допуска да възникне никакво социално развитие, гражданско споение, никакъв обществен напредък. Много къщи са без прозорци. А където има такива, те са сякаш наместени както му дойде и без каквато и да е плановост, като на това отгоре са съоръжени със ситни дървени решетки. Дълги редици прозорци с бляскави стъкла, позволяващи свободен достъп на външната светлина, човек в източните страни не бива да търси. Едно подобно обилие от светлина тук би действало само обезпокоително.

Постройката, която затваряше улицата, сиреч бе застанала напреки, бе наета от турчина. Вратата беше висока, но тясна. През нея можеше да мине ездач, но трябваше плътно да притисне краката си към тялото на коня, за да не ги отърка отдясно и ляво. Беше заключена. До нея на една връв висеше дървено чукче, с което Мурад потропа. Беше ни отворено едва след дълго време, и то от някакъв тип, чиято външност почти ме уплаши. Както бе застанал под вратата и ме мереше с любопитни очи, беше с една глава по-висок от мен, но затова пък толкова постало бе тялото му. Гърдите му бяха широки само педя и половина, ама пък от всяка ръка, отчитайки дължината, можеха за мен две да стъкмят. В същото отношение беше оформено тялото му, всеки крайник, та дори и лицето — всичко беше дългнесто, неимоверно дълго, но шокиращо слабо. Носът му беше барем десет сантиметра дълъг и с толкова остър гръб, че човек би могъл да го ползва за резбарски резец. Лицето беше гладко избръснато. На главата му се мъдреше гътва с такава ширина, каквато не съм виждал дори при кюрдите, които все пак са известни, че носят чалми с най-голям диаметър. От врата му провисваше, така че стъпалата не можеха да се видят, някаква роба с бял цвят. Ама що за бяло само?

— Този мъж е Солим, моят векилхарч<sup>15</sup> — обясни турчинът, като бутна дългия, подобен на дух тип назад и ме тикна след него.

Ние влязохме, а призрачният Селим зарези след нас вратата. Озовахме се в тесен коридор, но не в средата, а от дясната страна на приземния етаж, тъй като вратата беше предвидена там. Всички помещения следователно се намираха вляво от нас. Най-напред Мурад ме изведе на двора, чиято подредба някога е заслужавала внимание, ала сега всичко беше страшно запуснато. Ходехме по мрамор. В средата на двора имаше водоскок от същия камък, ала без вода. Четирите страни на двора бяха образувани от постройката, която го затваряше отвсякъде. Околовръст се виждаха дървени колони, които носеха горния етаж, а зад тях се намираха вратите, водещи към съответните помещения.

Турчинът направи едно кръгообразно движение с протегнатата ръка.

— Наоколо лежи някогашното великолепие. Ей тук е имало прекрасен шадраван, който е дарявал хладина, само че отдавна вече не се намира в действие. Представи си колко много одаи има тук — горе и долу! Кой ще ти ги ползва всичките!

Говореше на турски. „Икономът“, който бе застанал встрани от нас, се поклони в знак на съгласие и потвърди на арабски:

— Право, много право!

Ама що за поклон беше това! Никога не бях виждал такъв и никога нямаше да имам възможност да видя подобен, защото на тая земя се ражда само един векилхарч Селим. Когато наведе горната част на тялото си, той го стори така поривисто и с такава сила, сякаш някой го откъсна от дългите му пергели и го запрати към земята. Същевременно се разлюля във всичките си стави и прешлени. Заприлича ми на някоя трепетлика или осика, през чиито клони и листа вятърът е появил с внезапен порив. Дългият кафтан от своя страна се раздвижи по неописуем начин — горе-долу като платното в театъра, с чиято помощ се наподобява движение на морски вълни. Човек оставаше с чувството, че всяко от ребрата на този мъж е лишено от физическа връзка с тялото и се изстрелва в собствена посока в разни скокове и салта, които ответните места на кафтана бяха принудени да следват.

— Сега ще ти покажа и градината — продължи Мурад Насър. — Ела!

Закрачихме по двора към насрещната страна. Зад себе си чух още веднъж едно „Право, много право!“ и когато погледнах назад, видях Селим да се намира в процес на втори поклон, който беше толкова дълбок, че тялото му образува остър ъгъл със земята.

От другата страна на двора един ходник без врата водеше в градината, която, с оглед обстоятелството, че лежеше наред града, беше много голяма. Другите три страни бяха обградени с дувар два пъти по-висок от човешки ръст, по който на няколко места се виждаха проломи в резултат на преклонната му възраст. Но тревни площи и дървета тук нямаше, а само някакъв пущинак от какви ли не буренаци и отровни растения — една картина на източна страна, която нямаше как да бъде посполучлива.

— Показвам ти я, за да си ориентиран в нещата — рече турчинът. — Сега ще видиш твоите одаи.

Върнахме се в двора. Селим стоеше там да ни чака и когато минавахме край него, изпълни един толкова рисков поклон, че мен сериозно ме достраша да не му се секне прекалено тънкият кръст. После ни последва с изпълнени с достойнство крачки, за да отвори пред нас първата врата на приземния етаж, при което отново се поклони.

Влязохме в едно преддверие, покрито с голям хасър от палмови влакна. Стените и таванът бяха варосани. Оттук стигнахме до второ, по-голямо помещение, което явно е било ползвано като приемна. Околовърст бяха наредени червени плюшени възглавници, подът бе застлан със смирнески килим, а по стените бяха изписани в златно на син фон стихове от Корана. Следващата стая беше предназначена за спане. От средата на потона се спускаше лампада от разноцветно стъкло. В единия ъгъл бе проснато драгоценно молитвено килимче, в другия се намираше умивалник с разните там атрибути и всичко това, както после видях, се състоеше от истински китайски порцеланови съдове. А отсреща се намираше постелята — нисък одър, върху който бяха сложени няколко високи, меки възглавници, покрити с капладисани с коприна одеяла.

После достигнахме до малко помещение, подредено като господарска стая. На стената висеше сбирка от лули — в една ниша се виждаха наргилета и медни сахани с тютюн, а една друга ниша беше устроена като библиотечен шкаф. Книгите все още се намираха по лавиците. Видях два Корана и известен брой други религиозни произведения. Притежателят трябва да е бил духовно извисен и същевременно благочестив мюсюлманин.

Една врата водеше по-нататък, ала ние не я отворихме и Мурад Насър обясни:

— Сега следва селямлъкът, който аз обитавам. Стаите, които видях, са предназначени за теб. Искаш ли да живееш тук?

— Готов съм, но само при едно условие.

— И какво е то?

— Настаняването ми в тези помещения не бива ни най-малко да ме задължава да стана твой спътник.

— Съгласен, ефенди! Нанеси се тук и бъди във всяко отношение мой гост, а иначе можеш да постъпиш както намериш за добре. Но аз се надявам, че ще ми доставиш радостта да вземеш участие в моето пътуване до Хартум. Преди обаче да си взел окончателно решение да живееш тук, считам за необходимо да споделя нещо с теб. Селим, донеси лули!

Домоуправителят стоеше все още при последната врата, която ни бе отворил. Той се поклони по описания вече начин, при което всичките му стави се затресоха, а ръцете провиснаха до пода.

— Право, много право! Само че това не е моя работа, а на негъра. Ще го пратя тук.

Чудатият нехранимайко се смяташе според тукашните представи за твърде високопоставен, за да благоволи да ни стори исканата услуга. Той изчезна и скоро

след това се появи един възрастен негър, който взе две лули от стената и ги натъпка с тютюна от медните сахани. Сетне ги запали и ни ги поднесе коленичейки. После се отдалечи и застана вѣн пред вратата в очакване на нови заповеди. Междувременно Мурад Насър и аз се настанихме един до друг на миндерлъка и започнахме да бѣбрим. Адетите на Изтока ми забраняваха да го питам за сестра му въпреки че след като бях поканен да пътувам с него, би трябвало живо да се интересувам от нея. Да се заведе една дама от Смирна (Измир) до Хартум, за да се омъжи там, беше толкова рядък случай, че за това трябва да си имаше някаква особена причина. Узнах само, ей така помежду другото, че тя имала при себе си четири слугини — две бели и две черни.

Бях любопитен какво ли се канеше да сподели с мен Мурад Насър. Доколкото можах да разбера от думите му, то бе вѣв връзка с жилището и бе прозвучало така, сякаш иска да постъпи честно с мен. Дали не се касаеше за някаква причина, която можеше да ме принуди да се откажа от предложението, макар че нямаше да ми се налага да плащам нито за квартира, нито за храна? Нямаше да остана задълго в недоумение, въпреки че турчинът подхвана нещата с низ предвъпроси.

— Ти си християнин — поде той, — а аз познавам твоята религия твърде малко, за да знам какво учи тя. Вярваш ли в райските блаженства и осъждането на всички мъки? Вярваш ли, че след смъртта душата продължавала съществува?

— Разбира се.

— Знаеш ли къде попада душата веднага след смъртта?

— Не. Единствено Бог може да знае това.

— Може ли една отделила се душа да се яви на земята като призрак? Отговори по съвест!

— Като дух — може би, но като това, което аз разбирам под думата призрак, определено не.

— В такъв случай се заблуждаваш. Призраци има.

— Щом ти го вярваш, няма да споря с теб, макар да не споделям твоето гледище.

— Скоро ще го признаеш това мое гледище. Още утре ще вярваш, че призраците съществуват, защото в къщата си имаме един хаял<sup>16</sup>.

Мурад се вгледа в мен зорко — навярно с очакването, че ще се уплаша. Но аз останах спокоен и се усмихнах.

— Тъй като тези създания, които народът нарича призраци, изобщо не съществуват, то няма как да се намира едно такова и в къщата.

— Аз обаче те уверявам, че казвам истината.

— Значи нещата опират до някаква заблуда. Ти си сметнал нещо естествено, вероятно някоя сянка, за призрак.

— О, не. Сянката е тъмна, докато един призрак е светъл.

— Как беше оформен?

— Той приема всички възможни образи — ту като човек, ту като куче, после пък като камила, магаре...

— Значи не прави — пресякох го аз — подбора си по остроумен начин. Аз не бих желал да бѣда сметнат за камила или магаре.

— Не се майтапи, ефенди! Аз говоря сериозно. В действителност не ми е лесно да споделям с теб тези неща, защото следва да се опасявам, че ще се откажеш от жилището.

— Няма защо да се опасяваш, напротив, тъкмо по тая причина решавам да приема квартирата. Толкова често съм слушал за призраци, ала за съжаление още не съм видял ни един. И понеже сега ми се предоставя такава възможност, с радост ще се възползвам от нея. Тъй че сега вече окончателно оставам в тази къща.

— Ефенди, ти хулиш света на джиновете.

— И през ум не ми минава. Аз съм само любознателен и се надявам от този призрак да почерпя една добра информация за света на духовете. За жалост обаче не

вярвам, че той принадлежи към него.

— Принадлежи той и още как, защото идва и изчезва изцяло според угодата си.

— Да не би да прави поразии? Или се държи като разумен мъж на почтена възраст?

— Ти пак се подиграваш, ама друг акъл ще те споходи. Духът минава през всички врати.

— Те заключени ли са?

— Не.

— Тогава и аз мога да го сторя, без да съм дух.

— Той дрънчи като със синджири, вие, фучи и бушува като хала, лае като куче, като чакал, реве като магаре, като камила.

— Всичко това мога да имитирам и аз.

— Също внезапното изчезване?

— Съвсем определено, след като изпървом съм видял как я урежда духът тая работа. Значи ти си го видял и чул?

— Да.

— Кой още?

— Всички — сестра ми, слугините й, векилхарчът, двамата ми негри. Той е влизал в техните одаи и е стоял до креватите им, до моя — също.

— И до тоя на сестра ти ли?

— Не, защото тя кара слугините си да барикадират вратите на харема.

— Излиза, че си имаме работа с призрак, която не може да минава през барикадирани, а само през отворени врати. Това ти го мога и аз.

— О, моля, вратите ни не се заключават наистина, но затова пък се зарезват. В къщата няма ключалки, а само резета.

— Хм-м! Има ли призракът някой определен час, в който се появява?

— Действително. Ти сигур знаеш, че часът на джиновете започва в полунощ.

— Всеки ден ли идва?

— Да, и остава тук цял сахат<sup>17</sup>.

— Не мога да го упрекна, защото след като на някой джин е даден цял сахат, то не е трудно да се помисли, че привидението ще се възползва от това си право. Някой говорил ли е с призрака и какво му е отвърщал той?

— Нищо.

— Тоя дух значи не е някой приказливец, а вътрешно уравновесено, дискретно същество. Той си извоюва уважението ми, тъй като и аз не си падам много по дрънканиците. Откога всъщност обитава тая къща?

— От дълго време. И преди нас се е появявал на всеки обитател на къщата.

— Също и на собственика?

— Не, защото призракът е именно духът на последния притежател.

— Аха! Той доказал ли го е чрез някакво валидно удостоверение?

— Моля, ефенди, остави майтапа! Нещата стоят точно така, както ти казах. От смъртта на собственика, който е бил бинбаши<sup>18</sup> във войската на хадифа, никой обитател на тази къща не е издържал повече от седмица. Джинът прогонвал всички.

— А ти от колко време живееш тук?

— От една седмица. И откровено ще ти призная, че до няколко, дена щях да се махна, ако не бях намерил теб. Защото смятам, че ти ще изпъдиш духа.

— Това е едно чистосърдечно признание и аз съм ти благодарен за него. Ще ти засвидетелствам благодарността си, като оправдая твоите очаквания. Надявам се да си разменя някоя и друга по-серт дума с него, така че той повече да не се веене.

— Аллах, валлах, таллах! — извика Мурад изплашен. — Не се залавяй с тая уйдурма! Той ще се държи надалеч и без да говориш с него.

— Мислиш ли?

— Да. Самото ти присъствие ще го накара да се откаже от идването си.



— Значи си на мнение, че той се страхува от мен?

— Това не, но... ефенди, ще ми се разгневиш ли, ако говоря прямо?

— Говори си спокойно!

— Ти си разбрал от книгите там, че бинбашията в последните дни на своя живот е бил благочестив мъж, от което със сигурност може да се заключи, че и неговият дух е благочестив. Един правоверен дух обаче, който се бои от Аллах и Пророка, сигурно би отбягвал къща, в която живее един християнин, неверник.

— Я гледай — ухилих се аз, — какъв хитрец си бил само! Значи затова ми предложи безплатна квартира?

— Не само за това. Припомни си, моля, че съм слушал много за теб и по тая причина желая да ме придружиш! Постави се в моето положение! Тази къща е единственото подходящо жилище за мен и сестра ми. Ако се наложи да я напусна заради джина, няма да намеря втора, която да удовлетворява по този начин претенциите ни. Затова ти си така добре дошъл при мен. Зная, че умрелият бинбаши няма да стъпи в къщата си, додето ти се намираш в нея. Сестра ми се страхува почти до смърт, иска да се махне оттук. Моите слуги ми казаха, че щяла да ме напусне, ако съм останел. Всички те ще се почувстват успокоени, като им обясня, че ще станеш наш съквартирант.

— Събщи им го тогава час по-скоро! Сърдечно ме радва да узная, че мохамеданските духове имат такъв страх от нас християните и ако покойният бинбаши е умен призрак, то още от днес ще се откаже от визитите си. Колко плащаш за тая покрита с толкова мрачна слава къща?

— Петдесет пиастъра седмично. Помисли колко евтино!

— Но заради духа!

— Да. Цяло Кайро знае, че той броди тъдява и никой не иска да се заселва тук. Наемат я само ябанджии<sup>19</sup>, ама и те остават тук само за няколко дена, най-много седмица.

— А кой е сегашният собственик?

— Вдовицата на покойния. Но тя също не могла да издържи тук и се преместила при брат си, един търговец на килими в Муски.

— Хм! Струва ми се много несправедливо от страна на духа да се отнася толкова лошо с жена си. Щом мъжът ѝ е оставил къщата, то непроситимо е за неговия дух да я прокужда по такъв начин от наследството.

— О, той не я е завещал на нея, а на Кадирина, светото братство Сейид ел Кадер ел Диелани. Вдовицата има право да я обитава само до смъртта си. После тя отива в полза на братството.

— А-а, тъй значи! Светата Кадирина няма право да ползва къщата до смъртта на вдовицата и мъртвият майор броди тук като призрак! Сега разбирам. Побързай при сестра си и ѝ кажи, че духът най-много още един път ще я обезпокои!

— Значи и ти стигна до моето мнение? Давам ти право? Това ме радва. Да, ей сега ще отида да ѝ съобща радостния хабер. Но не само това ще я заплени. Навремето аз ѝ разправих за теб и като ѝ казах, че тук пак съм те видял, и че може би ще пътуваш с нас за Хартум, кахърите ѝ за опасното пътуване тозчас ще изчезнат. Но аз при всички случаи трябва да я уведомя за присъствието ти, защото ти ще се храниш при нас.

Мурад стана и тръгна. Ето как още з първите часове на пребиваването ми в Кайро бях въввлечен в най-красивото приключение. Очертаваше се перспектива за безплатно пътуване до Хартум и имах най-добри изгледи да пипна за перчема духа на един египетски майор. Сърце, какво желаеш повече!

Що се отнася до призрака, когато чух подробностите, се сетих за един подобен „призраков“ случай, случай, който се бе разиграл в едно село близо до родното ми място и бе завършил накрая при съдията. Един богат селянин беше починал и в завещанието бе определил малката задна къща да остане на разположение на една



стара сродница до нейната смърт. С това условие се обвързваше същинският наследник, синът на покойника. Скоро след погребението мъртвият започнал да се явява като призрак и по някакъв странен каприз тъкмо в задната къщица. Старата жена обаче не вярвала в духове, тя била по-умна от майорската вдовица. Повикала тайно неколцина здравеняци, които се скрили и зачакали духа. Той бил заловен и чаршафът, с който се бил загърнал, смъкнат — оказал се наследникът, синът. Зловидила му се била къщата на старата жена.

Дали не беше сходен случаят в Египет? Сега бях сам и се упътих към вратата да я изследвам. Всичко беше обяснимо само едно не, че духът можеше да прониква през зарезани врати. Моята стая имаше три достъпа: през единия бяхме дошли, вторият водеше към селямлъка на турчина, а третият — навън към чардака, който окръжаваше двора. Първата врата не исках да отварям, защото вън чакаше негърът; резето ѝ се намирало от вътрешната страна. При втората откъм мен нямаше резе, то беше монтирано вероятно от другата страна на вратата. Но на съответната височина забелязах три отвора, пробити един до друг. На третата, водеща към чардака врата резето беше отвътре, откъм стаята. Когато я отворих, видях три подобни отвора, и то на мястото където отвътре бе закрепено резето. То беше дървено. За отбелязване е още, че всички наредени околоръст двора стаи, се свързваха помежду си с врати, така че човек можеше да мине от едната в другата. Всяка от тях имаше обаче и още една врата, която извеждаше на чардака. Беше ясно, че призракът можеше да отваря отвън с тънка, остра игла или тел която си иска врата. Необходимо беше само да вкара губерката в някоя от дупките, да подхване мекото дървено резе и да го избута настрана. Не исках да споделям това откритие с Мурад Насър, а предпочетох да го запазя временно за себе си.

След известно време той се върна, за да ми каже, че съм бил добре дошъл за дамата. Тя изпитвала голямо желание да ме види, но понеже не одобрявало да ме посети, а и един мъж не бивало да пристъпва в харема, трябвало за съжаление да търпи, додето пътуването ни представело някоя възможност да се срещнем. Тъй като съм бил пристигнал тук днес и в хотела съм се задържал само за кратко време, то сигурно съм бил гладен и трябвало да позволя тази несгода да бъде отстранена.

На дебелия и през ум не беше му минало, че може да изпитвам глад! В тези неща жените по цял свят, също и в Ориента, са по-съобразителни от мъжете. Мурад, изглежда, таеше още нещо на сърцето си, това просто си му личеше и аз го подканих да сподели болката си.

— Ох — рече той, — не ми се ще да те безпокоя; касае се само за една негърка.

— Каква е работата?

— Тя има свиреп зъбобол, а ти си хеким<sup>20</sup>, както със сигурност мога да допусна.

Когато някой немец тръгне да пътува из Ориента, местните жители го считат я за лекар, я за градинар.

— Ами бива ли да я видя? — попитах.

— Една черна слугиня? Разбира се!

— Прати тогава за нея!

Мурад плесна с ръце, при което негърът се появи. Той получи заповед да отиде и доведе слугинята. Тя беше още млада и нямаше сплеснатия нос и обърнатите джуки, свойствени за черната раса. Дясната ѝ буза беше силно отекла. Момичето отвори уста и ми показа с пръст един подир друг четири зъба, всеки от които трябваше да е болният. Ясно бе, че се касаеше за нервен зъбобол, защото зъбите ѝ до един бяха напълно здрави. Обещах на чернокожата веднага да ѝ помогна, възприех тайнствена физиономия, потърках, мърдайки с мърморене устни, с два пръста няколко пъти страната ѝ и я отпратих после с предписанието днес да не напуска одаята. Това не бе шарлатанство. Зъбоболът беше съпътстващо явление на нервна почва, за същинската болка нищо не можах да направя, а познавах въздействието, което голата вяра и доверието упражняват. Докосването на един бял лекар за тази негърка

във всеки случай имаше по-голям ефект, отколкото някакво целебно средство, фактът, че аз или по-скоро, че вярата освободи тази чернокожа от болките, по-късно ми спаси живота.

Малко след това старият негър влезе, носейки на един поднос студена кокошка, гарнирана с печени говежди мръвки. В добавка имаше тиганици — обичайният за страната хляб. Вилици липсваха. Извадих ножа си и дебелият стори същото. Докато аз изям едно парче от печеното, зад блестящите зъби на Мурад Насър бяха изчезнали другите осем къса. Взех си една кълка от кокошката, ала устата ми забрави работата си, като видях с каква обиграност моят домакин освободи хрупкавата птица от скелета и занабутва месото на едри мръвки между челюстите си. Тоя турчин, изглежда, хич не дъвчеше. Лапаше и гълташе, докато не остана вече нищо за лапане и гълтане. Тъкмо бутна подноса от себе си и аз също бях готов с моето кокоше бутче, чиито кости положих върху останалия скелет. Негърът донесе един леген и ние си умихме ръцете.

— Тъй, и тая работа се свърши — рече солидният ядях доволен и за мое успокоение добави: — Довечера ще има повече. А сега да отскочим пак до бирарията! Там ще направим по-добър мухабет, отколкото тук в самотната къща.

Аз предпочитах да остана, за да хвърля един поглед в книгите на починалия майор. Когато взех в ръка една от тях, Мурад Насър рече:

— Я остави! Какво могат да ползват тези книги теб, християнина, след като не са помогнали даже на душата на бинбашията по Моста на смъртта. Той бил извършил в похода към север големи жестокости, които по-късно обременили съвестта му. Ето защо в последните си години станал благочестив и завещал своето състояние на братството. Зарежи безполезните писаници и идвай с мен! Едно шише бира нимсавийе е по-добро от всичките духовни богатства на учените.

Бях принуден да се преклоня пред тази житейска мъдрост и го сторих — заради Пилзенската пивоварна — не неохотно. Вън стоеше Селим, домоуправителят. Той избърза пред нас да ни отвори вратата.

— Кара Бен Немзи ефенди е мой гост — заяви неговият господар. — Той ще живее при нас и ще изгони духа.

Селим зейна уста, тикна огромната гъжва към тила си и се вторачи като отнесен в мен. После, изглежда, си спомни своя дълг, разтвори шумно вратата и изхвърли горната част на тялото си в дълбок, ъгловат поклон.

— Право, много право! Ама как се кани да я свърши тая уйдурма?

— Чрез това, че ще я подхване по-умно от теб — сопна му се Мурад Насър.

Тогава Селим се изправи толкова рязко, сякаш тялото му се изстреля под въздействието на някаква пружинна сила, и каза докачен:

— Не носех ли аз вечер, па и през цялата нощ всичките си оръжия по себе си?

— Е, да, правеше го.

— Не изричах ли непрестанно свещената фатиха и сурата на битката?

— Не се и съмнявам.

— Значи съм сторил всичко, което един благочестив мюсюлманин може да направи срещу този зъл джин, и не бива да ми се отправя никакъв упрек. Аз съм умен и храбър. Хората ме причисляват към героите на моето племе и аз вече съм пролял толкова кръв, колкото вода има в Нил. Аз съм готов да изляза насреща на всички врагове във Всемира, ама трябва ли да се бия с един джин, през чието тяло куршумите минават, без да го ранят и чиято снага нито сабята ми, нито ножът ми могат да ръгнат, докато той се нуждае само от голата воля, за да ми извърти суратя към тила?

— Не, не бива да го правиш, защото човек не може нито да застреля, нито да намушка един дух. Аз съм доволен от теб.

— Право, много право! — извика героят на своето племе, като се сгъна в най-дълбокия си поклон и затвори после вратата.

— Голям чешит е тоя Селим! — рекох аз, когато продължихме пътя си. — От дълго ли е при теб?

— Не. Наех го едвам тук.

— С какво и къде се е занимавал по-рано?

— Дълго време Селим бил водач до пирамидите, но веднъж влязъл в крамола с един англичанин и това така го разгневilo, че решил да си вади хляба по друг начин. Той изпълнява службата си при мен с голямо прилежание и аз не мога да се оплача от него.

— Ще те придружава ли до Хартум?

— Да. Аз го наех за това пътуване, понеже твърди, че много добре познавал местностите дотам.

— Тогава ти желая късмет. Ако той наистина е толкова голям герой, както се изкарва, ще те закриля от всички опасности и е съвсем ненужно да вземаш и мен.

— Да — поясни турчинът — Селим целия ден държи на устните си своята храброст и непобедимост. Ти тепърва ще го опознаеш. Неговата уста прелива от почит, а метаните, които ми прави денем, не можеш ги изброи. Но в куража му човек не бива да се съмнява, иначе той може даже и груб да стане. Аз също съм убеден, че когато се наложи, той ще се държи храбро.

— Хм-м! Хора, които разправят наляво-надясно за храбростта си, обикновено са страхливци. Аз често съм стигал до това познание.

— При Селим нещата определено са различни. Той ми разказа няколко свои преживелици, от което се подразбира, че притежава голям опит в боравенето с оръжия. Така зашлевил англичанина, когото преди малко ти споменах, че човекът останал като мъртъв да лежи на земята.

— Ти видя ли го?

— Е, не, знай го само от думите на Селим.

— В такъв случай приемам за вярно обратното. Англичанинът го е шамаросал и ето как му е минал меракът да бъде по-нататък разводач на чужденци. Ако беше така, както казва Селим, то щеше да е необходима само една дума от страна на английския консул, за да отнесе някое тежко наказание.

Стигнахме до бирарията и заехме отново места край една маса. За да не се строши пак столът му, Мурад Насър счете за целесъобразно да изпита обстойно здравината му, преди да се отпусне на него. След като изпитанието даде удовлетворителен резултат, той поръча две шишета бира. Негърският хлапак ги донесе заедно с две наргилета. При това смигна така свойски на дебелия отстрани, че тайно ме досмеша. Негърът беше отракан момък. Косата му беше гладко остригана и въпреки младостта си беше вече татуиран. Между веждите си имаше една дълбока резка, от която се изтегляха до темето и обратно до двете страни на челото кръгообразни, точковани линии — начин на татуиране, обичаен за всички племена на негрите динка, и то еднакъв и за мъжете, и за жените.

Както скоро научих, малкият келнер се намираше в постоянна война с дебелия. Последната офанзива от негова страна беше срещу мустака на врага и му бе донесла споменатата плесница по врата, но и един пиастър бакшиш.

## 2. Моккадемът на Светата Кадирина

Необикновена, своеобразна шетня се развиваше на широката улица пред пивницата. От нашето място можехме да я наблюдаваме с цялото му удобство, толкова повече че погледът ни имаше възможност да обгръща едно доста голямо разстояние нагоре и надолу по сокака.

На ъгъла на страничната улица, по която преди туй бях дошъл, се виждаха няколко хаммари — магаретарчета, чиято професия тук, изглежда често ги караше да играят неблагоприятната роля на берлинските обушарски чираци. Магарето в Юга е съвсем различно животно от Севера, където то се разглежда като чорлав, инатлив символ на ограничен ум. Египетското магаре е един неуморен, винаги бодър слуга на своя господар, който го възнаграждава с малко фураж и много удари, че дори ритници. Даже с най-тежкия ездач на гърба то ситни в тръс часове наред, без да се уморява, като от време на време преминава в немирни скокове във въздуха. Зад него търчи запотен и запъхтян хаммарът, удря го, смущава го, угостява го с ритници или го замеря с камъни, за да ускори повече неговия ход. Тези хаммари са познавачи на хората, те знаят от пръв поглед дали имат пред себе си англичанин, французин, италианец или немец. От езиките на всичките тези народи те владеят по няколко думи и изрази; те изглежда притежават дори някои познания върху географията и историята на въпросните страни, както проличава от начина, по който имат навика да предлагат своите дългоушковци. „Тук са една хубав Бисмарк!“ — крещи един, колчем види да се задава някой чужденец, който му мяза на немец. С „Бисмарк“ той има предвид магарето си. „Тук са хубави генерали Грант!“ — вика втори към някой янки, а англичанинът чува да му се крещи: „Тук имат хубава бифтек, приветстват Палмерстън!“, докато пък един французин с републикански убеждения ще чуе: „Мосю, ето най-велик Наполеон, притежават най-предпочитан животно във Франция!“ Точно пред нас клечаха наред улицата двама арабски фокусници, за да демонстрират номерата си. На няколко крачки от тях един муххадит<sup>21</sup> беше събрал кръг любопитни, каканижейки им срещу две-три дребни монети няколко вече хиляди пъти слушани приказки. В близост едно негърче танцуваше на кокили и надуваше зурна. Помежду им се провираше дълга върволица плътно забулени жени, яздещи магарета. После по улицата се зададоха високи, тежко натоварени камили — всяка вързана със сламено въже за преднокрачещата. Зад тях пъшкаха хамали с тежки чували и сандъци на главите, които си припяха междувремето няколко монотонно повтарящи се думи, за да не излязат от такта. Сега приближи един чистач на лули с няколко снопчета дълги, намотани с кълчища телове в мръсните си, миришещи на тютюн ръце. Сподири го един сакка, продавач на вода, който мъкнеше голям глинен съд, за да освежава срещу дребно възнаграждение жадните. От другата страна на улицата се привеждаше доказателство, че тук дори и най-тайните сделки се уреждат открито, с възможно най-голяма дандания. Предните страни на къщите са открити, така че може да се надникне във всеки дюкян, във всяко жилище. Ей там седи на хасъра си един достопочтен гражданин, държи едно мятасо се хлапе между краката си и освобождава чорлавата му коса от онзи дивеч, на който египтянинът е бил богат навярно още по време на фараоните. Живеещият до него старик метна нещо на улицата — беше трупът на котка. Тя щеше да се разлага на улицата, без някой да го е еня за носещата се воня. Ето че някакъв паша, който току-що се е появил, отминава с коня си котешкия труп, без да намира в това някакво нарушение на реда. Свитата му също не удостои мъртвото животинче с някакво внимание, а крачещият отпред бегач не сметна, че си заслужава труда да го отстрани с някакво движение на крака. Точно там, където споменатият дядка „обезлюдяваше“ главата на своя внук, седеше един белобрад, достолепен старец, облегал гръб на един от дървените диреци. Тихо, като в унес и със затворени очи, оставяше той топчетата на молитвената си броеница

да се плъзгат между сухите, треперещи пръсти. Той не виждаше и не чуваше какво става около него, беше се откъснал от земята и духът му витаеше в селенията на рая, предвещан от Мохамед на правоверните.

В този миг отекна силен вик: „Нека е бяла нашата утрин!“ Беше продавачът на мляко, който по този начин привличаше вниманието върху своята стока. „Утоляващи прежаднелия, преливащи от сок!“ — дереше се друг, който излагаше за Продан карпузи. „Тя е поникнала от потта на Пророка, о, ухание на всички ухания!“ — прозвуча гласът на продавача на рози, а шербетчията или продавачът на сироп от стафиди осведоми:

„Удължава живота, прокужда смъртта, пречиства кръвта!“ Срещу бирарията бе застанало едно малко, може би осемгодишно негърско момиченце, от чийто врат висеше на връв една кошничка и сегиз-тогиз викаше обезверено: „Смокини, смокини, сладки като очите ми!“ Кой беше поставил там клетото дете и му бе разпоредил този напев? Сигурно някой пресметлив гешефтар, защото тъмните очи на малката със своя унесен поглед бяха наистина сладки. Беше красиво дете, независимо от черния цвят на кожата си. Боязливо молещият глас и умолително протегнатите ръчички би трябвало наистина да принуждават всеки минавач да жертва няколко пари за смокини. Едва можах да отклоня поглед от малката. Чистият ѝ глас имаше такъв уплашен тон, че това „смокини, смокини“ звучеше в ухото ми като зов за помощ. Реших на тръгване да ѝ дам един добър бакшиш. Бях забелязал, че аз не бях единственият, който се бе почувствал притеглен от детето. Келнерското момче в рамките на един час три пъти бе ходило отсреща при нея, за да си купува по една смокиня. Лакомник ли беше, или го вършеше от детинска симпатия?

Когато той се приближаваше, нейните очи просветваха, а лицето ѝ възприемаше израз на струяща любов. Това се случваше и всеки път, когато тя погледнеше насам и очите ѝ срещнеха неговите. В този момент момчето не правеше нищо, то бе клекнало в един ъгъл, полуобърнато към нас, и... да, наистина, плачеше! Видях как отново и отново подсушаваше с опакото на ръката си бликащите сълзи. Нима можеше самонадеяният хлапак да бъде и тъжен? В такъв случай това, което го вълнуваше и вадеше на показ влага в очите му, не беше някоя обичайна детска сърдечна болка.

Погледът на малката го откри в неговия ъгъл. Тя го видя да плаче и тутакси стрелна на свой ред ръце към очите. Между тези две красиви деца трябва, да съществуваше някаква по-близка връзка. Как всъщност стана и защо го сторих, не съм в състояние да кажа, но аз се изправих и тръгнах към ъгъла. Когато момчето ме видя пред себе си, стана и поиска да се отдалечи, потискайки едно леко изхлипване. Аз го улових здраво за ръката и попитах приятелски:

— Защо плачеш? Искаш ли да ми кажеш?

То ме погледна в лицето и избърса сълзите от очите си.

— Защото никой не купува от Джангех.

— Имаш предвид малката смокинопродавачка там отсреща?

— Да.

— Е, та нали ти купуваш, видях го вече няколко пъти.

Той изглежда помисли, че с това го виня в лакомия, защото откликна живо и с негодувание:

— Аз не издах смокините. Аз ще ги върна пак на Джангех, когато отmine повелителят. Купих ги само за да получи парите, защото ако не занесе довечера пет пиастъра, ще яде бой, няма да получи нищо за ядене и ще бъде вързана превита към стълба за ръцете и краката. Аз трябва да нося осем пиастъра. Днес вече получих четири като бакшиш, господарят на бирарията ми дава на ден три, така че се нуждая само от още един. Него все някой ще ми дари и ето защо дадох на Джангех два-сет пари за смокини.

— На кого всъщност трябва да внасяш осемте пиастъра?

— На нашия повелител.

— Който е господар и на Джангех?  
— Да. Тя нали ми е сестра.  
— И кой е вашият повелител?  
— Той е един зъл мъж и се казва Абд ел Барак.  
— Той от баща ви ли ви нае?  
— Не. Баща ни и майка ни живеят далеч оттук. Той ни купи от мъжа, който нападна нашето село, изгори колибите ни и нас после плени с мнозина други, за да ни изтъргува.

— Значи вие сте роби, клетите! Как са казва страната, в която живеете?  
— Това не знам, тя няма име. Реката се казва Бахр ел Абиад<sup>22</sup>.  
— Но как се казва народът ти, можеш да ми кажеш?  
— Да. Нашите мъже се наричат донгиоли.  
— А теб как те викат?  
— Пуло.  
— За днес не плачи! Нищо няма да ви се случи. Ето ти десет пиастъра, които можеш да поделиш с Джангех. Тя ще получи храна и няма да бъде вързана извита.

Когато сложих парите в ръката на Пуло, от очите му потекоха радостни сълзи. Той поиска да ми благодари, устните му затрепериха, ала не промълви нито дума. Едно движение, което направи към улицата, ми издаде, че му се иска веднага да се завтече към сестра си отсреща, за да ѝ даде парите. Но той размисли и промърмори:

— Не, не сега, а едвам след като е минал повелителят.  
— Защо?  
— Защото той ще види, че не е продала за толкова пари, а ги е получила като бакшиш. Пък даровете трябва да предаваме, без той да ги отчита.  
— В такъв случай Абд ел Барак сигурно често минава оттук, за да види докъде е стигнала с търговията Джангех?

— Да. Той идва един път преди и веднъж следобед да прибере парите. Аз ги крия от него и му давам само осемте пиастъра. Трябва да давам от време на време нещичко и на Джангех, ако тя е изкарала твърде малко. Останалото заравям. Когато имам достатъчно, ще откупя мен и Джангех и ще тръгна после с нея към Бахр ел Абиад при донгиолите.

Това бе едно много доверително откровение. Пуло ме смяташе за човек, на когото можеше да довери тази тайна, без да се опасява от издайничество.

— И колко вече си спестил? — осведомих се аз.  
— Вече почти четирийсет пиастъра.  
— А от колко време си при Абд ел Барак?  
— Много, много седмици и още много повече дни.  
— Една година?  
— Това не зная.  
Пуло не умееше да определя времето. Ето защо продължих да питам по друг начин.

— Колко пъти си виждал да потегля оттук поклонническия керван за Мека?  
— Два пъти.  
— Значи си вече от две години при Абд ел Барак, запомни го! Сега ти не ме виждаш за последен път! Аз често ще се отбивам тук да пия бира и вероятно ще мога да ти дам някой добър съвет или пък да помоля вашия повелител да ви освободи.

Върнах се на мястото си, съпроводен от неговия благодарствен поглед. Трябваше ли да кажа на момчето, че той всъщност е свободен, защото ловът на роби е забранен? Не, понеже той така или иначе нямаше да може да се възползва от това сведение. Значи бяха брат и сестра! Бях покъртен. Каква любов и каква привързаност! Пуло подпомагаше Джангех, за да не гледа как страда! Той не беше забравил своята страна, своя народ и своите родители. Искаше да се върне при тях и само за това пестеше. И как обикновено хората описват тези чернокожи? На какво

стъпало ги поставят? Би ли могло едно бяло момче на възрастта на това негърче да чувства по-дълбоко, да мисли и действа по-правилно? Определено не! Който счита негъра за неподдаващ се на възпитание, който оспорва благородните пориви на сърцето му, той извършва грях не само спрямо черната раса, но и спрямо целия човешки род.

И тоя Абд ел Барак, сиреч Слуга на благословията! Колко малко подхождаше името на делата му! Всъщност ми се искаше по-подробно да се осведомя за него, ала тук това щеше да обърне внимание. Ако му оставех неговата непринуденост, вероятно щеше да е по-възможно да направя нещо за децата. Защото, че ще се заема по някакъв начин с брата и сестрата, за мен беше твърдо решено. Аз, чужденецът, който едва притежавах необходимите пътни пари да се добера до родината? Защо не! Абд ел Барак нямаше никакво право да третира децата като своя собственост и да ги кара да работят за кесията му. Това беше сигурно. Той щеше да ги освободи, та дори до министерството да се наложеше да отида. Към кой народ принадлежаха децата, по този въпрос не можеше и съмнение да има — те бяха донгиоли, а това племе спада към племето динка, което се нарича още джангех. Последното наименование бе станало в Кайро име на момчето. Динките са безусловно най-красивата човешка раса край Бели Нил. Те са стройни и с висок ръст. Изразът на лицето им излъчва повече мекота и разсъдливост от другите народа на Судан. При това положение не бе за чудене, че момчето не притежаваше тъпоумното, безучастно държане на повечето негърски деца. Ако Пуло имаше възможност да посещава някое немско основно училище, сигурно нямаше да изостава от своите съученици. На такива безмълвни размишления се бях отдал, додето моята замисленост стана неудобна за турчина. Той се осведоми за мълчаливостта ми и аз му разказах какво бях научил от малкия противник на неговите големи мустаци. Мурад дълго гледа умълчан със забоден надолу поглед, така че накрая го запитях:

— Е, какво ще кажеш по въпроса?

— Че те съветвам да не се намесваш в тая работа. Ще си имаш кахъри и неприятности, а може би и нещо по-лошо.

— Ха! Робството е премахнато.

— В книгите и споразуменията. В действителност обаче в Турция и Египет то продължава да си съществува. Тук никоя власт няма да вземе да пита мой негър слуга ли ми е или роб.

— Но ако доложат за конкретен случай и приведа доказателства, властите ще бъдат принудени да вземат мерки.

— Е, да де, ама как ще ги вземат! Да вземам за пример домакинството на най-знатния мъж в Египет! Хадифът само слуги и слугини ли има и вече не роби и робини? Не ми отговаряй с перефрази, а късо с „да“ или „не“!

Замълчах. Какво ли можех да му кажа?

— Не чувам отговор и това е достатъчно ясно. Вярваш ли, че откак е влязла забраната, Судан не доставя вече роби? Или мислиш, не е общоизвестно, че годишно все още хиляди чернилки биват сваляни по Нил тук до делтата? Хората си затварят очите, защото самите се нуждаят от негри. Те имат необходимост от слуги, евнуси за харемите и слугини за жените и понеже не могат да ги получат по друг начин, просто ги купуват. Съветвам те да си дръпнеш ръката от тая работа.

За съжаление не можех да дам право на Мурад Насър, макар и да почувствах раздразнение към него. Вярно, той не беше християнин, а мохамеданин, и като такъв категорично не бе против робството. Още от малък той го знаеше като един необходим и съществуващ по право социален ред, така че заслужаваше извинение.

Почти бях потънал в предишните си размишления, когато една нова поява привлече окото ми. С други думи от страничната уличка се показва един мъж, който бе невъзможно да остане незабелязан. Той имаше висока, плещеста фигура и се намираше в разцвета на мъжката възраст. От пръв поглед се виждаше, че трябва да притежаваше голяма физическа сила. За това свидетелстваше и формата на лицето

му, силно развитите челюсти, дебелите устни, изпъкналите скули и широкото, остроръбесто чело. Лицето му имаше тъмнобронзов гланц — сигурен белег, че във вените му тече негърска кръв. Въпреки това доказателство за судански произход той носеше зелени пантофи и чалма със същия цвят, което идеше да покаже, че е потомък на Пророка. Снагата му бе загърната във фин, блестящо бял кафтан, в дясната си ръка държеше молитвена броеница, а от врата му висеше на златист шнур един калъф с Хамаила — коран, писан в Мека и закупен там при пилигримството. Високо изправен, той пристъпи с горди, бавни крачки от пряката и тръгна към бирарията. Неговата стойка, физиономия, цялото му същество говореше с най-голяма яснота: „Ето ме, кой може да се сравнява с мен? Коленичете в прахта!“

Този човек още на мига ми стана във висша степен противен. Той имаше, както хората казват, „мутра за плесници“. В този момент не подозирах колко основателна беше моята чисто емоционална антипатия и още по-малко можех да знам, че ни е било писано неколkokратно и сериозно да попадаме един на друг.

Когато приближи, присъстващите, с някои малки изключения, се надигнаха от местата си, за да му се поклонят дълбоко, слагайки последователно ръка на сърцето, устата и челото си. Оня отвърна с едва доловимо кимване, тръгна между поздравяващите и давайки знак на малкия черен келнер, изчезна зад многократно споменаваната задна врата. Видях, че лицето на момчето прие изпълнен със страх израз. Пуло погледна насреща към сестра си, която отиде колебливо при него. Видях сълзи в очите ѝ, забелязах даже, че трепери. Той хвана Джангех за ръката и излезе с нея през задната врата.

Дали този мъж беше Абд ел Барак? Положително! Той идваше, за да инспектира приходите на децата. Заслушах се напрегнато назад, като че някакво предчувствие ми казваше, че ще бъде необходим. Не се запитах дали имам правото, или чак пък задължението да се намеся в дадения случай — беше като някакво вътрешно чувство, на което трябваше да отстъпя.

И ето че до ухото ми достигна едно тихо, уплашено скимтене. Скочих и в следващия миг стоях на вратата. Зад нея се намираше нищожно малък двор. Там съгледах мъжа със зеления тюрбан. Той беше сграбчил с две ръце Джангех за косите и я държеше високо във въздуха. Тя едва се осмеляваше да изразява болката си с едно полуподтиснато скимтене. Пред него бе коленичило момчето и викаше умолително:

— Пусни сестра ми, пусни я, ще ти заплатя заради нея!

Въпреки това бабайтът люлееше махаловидно насам-на-там момичето за косите. Същевременно се ухили подигравателно на брат ѝ.

— В такъв случай значи все пак имаш повече пари, отколкото казваш? Помислих си го. Давай ги! И ако...

Спря по средата, защото аз бързо бях влязъл. Без да освобождава клетото дете, той се обърна грубо към мен:

— Кой си ти? Какво дириш тук?

— Пусни веднага детето! — повелих аз.

Египтянинът оголи зъби като някой хищник, но аз не му обърнах внимание, а го угостих, понеже не побърза да откликне на заповедта, с един юмручен удар в гърдите, при което пръстите му се отвориха и момичето падна и остана да лежи на земята, не смеейки от страх да мръдне. Той отстъпи две крачки назад, сниши се, сви юмруци и поиска да се нахвърли върху мен.

— Стой! — предупредих. — Бива ли един потомък на Пророка да се впусне в дърпаница?

Поддейства за миг. Той се изправи рязко от приведената си стойка, ама що за физиономия видях пред себе си! Тя не се поддаваше на никакво описание. Кръвта се бе оттеглила от нея и по тая причина първоначалният цвят се бе променил в мръсносиво. Устните му се бяха отворили и позволяваха да се видят два реда дълги жълти зъби. Очите му святкаха, а дъхът излизаше кажи-речи хъркащо от гърлото.



— Кучи син! — изсъска ми. — Ти посегна на един шериф<sup>23</sup>. Познаваш ли ме?

— Не — отвърнах спокойно, без да го изпускам от очи.

— Аз съм шериф хаджи Абд ел Барак, моккадем на светата Кадирина „Сейид Абд ел Кадер ел Диелани“!

Я гледай! Той беше значи върховният глава на тукашните членове на онова религиозно братство, което бе наследило бродещия нощем като дух бинбашия. Когато един такъв върховен глава произхожда от основателя на братството, той бива наричан в Египет шейх, но иначе моккадем<sup>24</sup>. Тоя моккадем тук бе очаквал, че като спомене името си и аз ще се поваля с трясък, само че случаят хич не беше такъв. Като християнин аз бях напълно индиферентен към висшите ислямски титли, а пък и в нравствено отношение тоя Абд ел Барак не беше човекът, който можеше да ми окаже някакво въздействие. Ето защо останах невъзмутим.

— Вярвам ти, но защо не постъпваш като потомък на Пророка, като достойният върховен глава на едно толкова благочестиво и прославлено братство?

— Какво знаеш ти за моето държане и постъпки! Не видя ли, че всички там ме поздравиха и се смириха пред мен? Падай на колене сега и ти! Ти ме удари и аз ще ти кажа с какво покаяние можеш да постигнеш опрощение.

— Аз не коленича пред никой човек, защото не съм мюсюлманин, а християнин.

И тогава той като че опита да стане двама по-висок и широк.

— Значи християнин, гяур, краставо псе! — ревна към мен. — И въпреки това посмя да се допреш до шериф Абд ел Барак! За теб щеше да е по-добре, ако твоята майка те беше задушила при раждането ти, защото аз ще те окова във вериги и...

— Стига, не се перчи! — пресякох го аз. — Всяка закана от твоята уста е смехотворна за мен. Не си въобразявай нищо! Ти не си нещо повече от мен и нямаш над мен никаква власт. Моят консул е човекът, който може да ме съди, ако съм се провинил в нещо, само че случаят хич не е такъв. Консултът няма да пита дали си шериф, хаджия или моккадем. Пред неговите закони ти не стоиш по-горе от кой да е хамалин или чистач на лули!

— Куче! Син на куче и внук на кучешки син! Това дръзна да ми кажеш?

Това аз пристъпих до египтянина, така че сега само една ръка разстояние ни делеше и предупредих:

— Откажи се от тези оскърбления! Повториш ли още веднъж една такава дума, ще те просна на земята и ще отнеса до съда, че си купил роби, за да ги цаниш като келнери и поставяш като продавачки по къшетата на сокаците. Тогава хората ще преценят дали държането на един мъж, който оставя бедни деца да гладуват и ги връзва превити, когато не му носят достатъчно пари, може да е угодно на Аллах.

Оня трепна като ужилен.

— Кой ти го каза, кой ти го издаде? Само тоя келеш е бил и никои друг. Горко му, като се прибере довечера вкъщи!

— Нищо няма да му направиш, аз ще се погрижа за това.

— Ти си щял да се погрижиш? Ти се каниш да ми предписваш закони, ти, едно християнско куче, което Аллах ще погуби в...

Абд ел Барак не стигна по-далеч. Беше повторил оскърбителната дума и аз бях задължен към себе си и към репутацията на цялото християнство да му дам онова, с което за този случай го бях заплашил. Замахнах й стоварих пестник върху слепоочието му, от което той се срина възник на земята и остана да лежи там. Съдържателят се бе появил на вратата и чул последната част от свадата. Той приближи, изпълнен със страх, и плесна ръце.

— О, Аллах, Аллах! Ти уби моккадема!

— Не. Той е само замаян и скоро ще се свести. Отнеси го на някое място, където няма да има свидетели на неговото унижение!

— Ще го сторя, ама та бягай незабавно, иначе ще бъдеш отъпкан под краката на разгневените правоверни!

— Не се страхувам, но ако стане известно какво се е случило тук, ще пострада доброто реноме на заведението ти. Ето защо от съображение към теб ще се оттегля.

— Да, стори го, бързо! Не се връщай обратно, където посетителите ще те видят, а мини тук през двора и малката портичка. Оттам ще стигнеш до градината на една порутена къща и през развалините ѝ до един друг сокак. Ама побързай!

Той хвана припадналия под мишниците и го повлече без повече да ми обръща внимание. Аз улових момчето за дясната а момичето за лявата ръка.

— Елате, тръгвайте с мен! Вашият повелител повече няма да ви измъчва!

Тогава Пуло се изскубна, изтича до една купчинка пръст и чирепи в ъгъла, порови в нея, прибра скритите си там пари и сега беше готов да ме следва. Поех по посочения от съдържателя път. Искаше ми се да се върна при моя турски домакин, ала при всички случаи бе по-добре да се откажа от това. Какво ли щеше да стане с мен, ако това събитие се бе случило преди двадесет, та и преди десет години! Съдържателят щеше да свика всичките си гости и аз щях да бъда линчуван на самото място. Но сега той беше достатъчно умен да осъзнае, че и в собствената му изгода лежеше да избегне един такъв инцидент. Какво щеше да става по-нататък, не се питах. Бях действал, както бе повелявал мигът и трябваше да поема последиците.

Стигнах до споменатата градина и видях купищата развалини и остатъци от дварите на срутената къща. След като ги изкатерихме и прехвърлихме, се озовахме на една тясна, малко оживена уличка. Тя водеше в същото направление като онази, на която се намираше бирарията и не бе трудно да намеря жилището на моя турчин. Като стигнахме до вратата, потропах. Векилхарчът отвори. Пролича си, че е учуден, дето ме вижда да се връщам не в съпровод с господаря му, а с негърски деца. Само че аз турих бърз край на любопитството му, като попитах:

— Известна ли ти е бирарията, където Мурад Насър си пие бирата?

— Много добре, ефенди — потвърди Селим.

— Господарят ти вероятно все още седи там и не знае къде се намирам. Потърси го и му кажи, че съм тук! Но го стори така, че никой да не забележи! Най-добре ще е, ако тайно му дадеш знак да си тръгне.

— Право, много право! — отвърна дългият „домоуправител“, като ми направи един такъв рисков поклон, че остави впечатление, сякаш е от каучук.

После аз се отправих с Джангех и брат ѝ към отредените за мен стаи.

Децата ме бяха следвали мълчаливо. Сега обаче се разприказваха и ми поставиха безброй въпроси. Така измина около половин час, после вратата се отвори и влезе Мурад Насър. Забелязвайки неочаквания прираст на населението, той попита учуден:

— Какво означава това? Тези негри се намират тук? Дошли са с теб? Защо се прибра без мен? Ти избяга из един път през вратата и не се върна. Защо?

— Не знаеш ли какво се случи зад онази врата?

— Нищо не знам. Зачуха се гласове, може би по-високи от обичайното. Поисках да тръгна след теб, но тъй като съдържателят застана на вратата, не се закахърих, че нещо ти се е случило. Та чаках, чаках, додето дойде Селим и ми даде знак отдалеч. Но сега сигурно ще узная какво се е случило?

— Ще узнаеш. Седни при мени и ме изслушай спокойно!

Разказах на Мурад Насър хода на събитията дотолкова изчерпателно, колкото сметнах за нужно. Той беше така ужасен от цялата работа, че слушаше разказа ми, без да обели и дума. Но когато свърших, изби го на речовито вайкане. Пресякох изпълнения му със страх словесен водопад и накрая попитах:

— Нима чак толкова много се страхуваш от тоя Абд ел Барак? По мое виждане той не може ни най-малко да ни напакости.

— Не? — слиса се турчинът. — Оглавяващият едно такова братство, една толкова могъща лига?

— Теб какво ти влиза в работата тая лига? Да не си неин член?

— Не. Но нима не забеляза с какво високо уважение се отнесоха с моккадема? Той притежава влияние, което може да стане много опасно за нас.

— Почестите, които другите отдават на шерифа, не ме касаят. За мен най-важни са обноските, които получи от мен, а за тях никой не може да каже, че са били изпълнени с високо уважение. Ти не си му сторил нищо, така че няма защо да се опасяваш от него. Аз съм единствено този, който има основание да се бои от него.

— Но ти си мой гост. Живееш при мене и ето защо аз съм отговорен за всичко, което вършиш!

— Това лесно може да се поправи, като си потърся друго жилище и аз ще го сторя веднага.

Изправих се и дадох вид, че се каня да си вървя. Това бе в разрез с неговите планове. Той ме улови за ръката и помоли:

— Ама да не би да искаш да си ходиш? Остани, остани!

— Не мога, понеже твърдиш, че ще те въвека в неприятности.

— Не, не, напротив, ти можеш да ми бъдеш от голяма полза. Вероятно ще съумеem така да се спогодим за тези негърски деца, че аз да нямам вреда.

— Ще съумеem. Обещавам ти всичко да поема върху себе си. Ако се наложи да се сблъскаш заради това произшествие с властите, ще се позовеш на моето изявление и по този начин ще снемеш всяка отговорност от себе си.

— Но ако се открие, че си довел децата при мен, въпреки туй най-напред мен ще задържат. Възможно е от това пътуването ми да бъде отложено, което пък ще ми нанесе големи щети, тъй като ме очакват в Хартум в определен ден.

— Ако задържиш тук децата, обещавам ти да тръгна с теб за Хартум. Услуга за услуга.

Лицето му тутакси се проясни и той побърза да използва случая:

— Това обещание сериозно ли е казано?

— Напълно сериозно.

— Тогава съм съгласен. Ето ръката ми! Дай си своята! Децата остават тук, но ти поемаш отговорността за всичко, което може да възникне, а сетне ще ме съпроводиш в моето пътуване.

— Добре, уговорено, ето ръката ми! А сега нека Селим отиде до хотела да ми прибере багажа!

— Ще му дам заповед за това и после ще се погрижа за вечерята — настана време вече за нея.

Краткотрайният по тези ширини здрач беше настъпил. Отишлият в харема във връзка с вечерята Мурад Насър бе получил заръка да ми съобщи следната вест:

— Ефенди, ти си велик хеким. Твоят лечебен метод помогна, зъбоболът изцяло изчезна. Можеш ли да лекуваш и други болести?

— Да — заявих аз. — Да не би да имате още някой болен в къщата?

— За съжаление! Става дума за сестра ми.

— От какво страда?

— От една болест, за която една жена или девойка не обича да говори. Но ти спечели доверието ѝ и ето как тя ме натовари да бъда откровен с теб. От известно време тя губи именно украшението на главата си.

— Косата? В такъв случай, ако искаш да помогна, трябва да ми отговориш откровено на няколко въпроса, които има право да постави единствено лекарят.

— Питай спокойно! Ще ти дам сведенията.

— На каква възраст е сестра ти?

Мурад все таки се поколеба да отговори, тъй като въпросът според ориенталските разбирания всъщност съдържаеше най-голямата безцеремонност. Напротив, той се осведоми:

— Нима е неизбежно необходимо да го знаеш?

— Разбира се.

— Е, тогава ще ти кажа, че Кумру стои в двайсетте години.

В Ориента едно момиче на двайсет години е вече старо. Аз продължих да питам безпристрастно:

— От плешивост ли страда наистина?

Турчинът плесна ръце и направи физиономия, като да бе получил плесница.

— О, Аллах, Аллах, какъв въпрос! Колко ли нещастни се чувстват кадъните на франките, които биват принуждавани от своите хекими да дават такива сведения.

— Който търси лечение, трябва да бъде откровен.

— Тогава ще ти призная, че по средата на нейната кожа има едно кръгло, лишено от коса място, с големината горе-долу на талер с лика на Мария Тереза.

— Твоята сестра боледувала ли е някога от някое тежко, продължително заболяване?

— Никога.

— В такъв случай вероятно ще мога да помогна, но трябва да видя плешивото място на главата.

— Ти си луд! — Възкликна турчинът ужасен. — Никой последовател на Пророка не бива да види едно момиче, а ти си даже християнин!

— Аз не искам да видя момичето, лицето му, а само малкото петно на главата му.

— Това е още по-лошо. Една ханъма ще предпочете да покаже на някой мъж целия си сурат, наместо плешивината на главата си.

— В случая аз не съм мъж, а хеким. Онзи, който дири помощ, не бива да се бои от очите ми. Или ще се съгласи сестра ти с моето искане, или ще запази плешивото петно, което ще става все по-голямо, додето цялата ѝ глава оголее.

— О, нещастие, о, сърдечна мъка! Какво да правя? Когато годеникът съгледа този недостатък, ще отпрати сестра ми. Това не бива да стане, тя може би ще се покори. Ще отида горе при нея и ще я питам.

Мурад се обърна към вратата и тръгна. Аз бях убеден, че се касае за така наречената кръгообразна плешивост, ала въпреки това държах да бъде изпълнено искането ми. Дебелият трябваше да разбере, че е трудно да се отбие нещо от моите условия. След известно време той се върна и доложи:

— Ефенди, успех. Кумру се съгласи с твоето желание. Тя не бива наистина да те приеме в харемлъка и на нея също и е забранено да влезе в някое помещение, обитавано от мъж, но ще те срещне в една стая, в която никой не живее. Когато Кумру бъде готова със своите приготовления, ще ни уведоми.

Сега Селим се върна с вещите ми „Отел дю Нил“. Той влезе с голяма припряност и съвсем забравил метаните си, ме поздрави:

— Ефенди, голяма беда витае наблизо! Две заптиета те търсят.

— Мен? И ме търсят тук?

— Да. Дойдоха едновременно с мен до къщата.

— Как би могла полицията да ме познава! Назоваха ли ти някакво име?

— Не. Питаха за мъжа, който бил влязъл тук с две черни деца.

— С това действително са имали предвид мен. Ти каза ли им, че съм тук?

— Да.

— Будала! — кресна господарят му. — Не трябваше да го казваш. Било е голям серсемлък от твоя страна.

Селим преви гръб, така че той образува прав ъгъл с краката, и отвърна с дълбоко разкаяние:

— Право, много право!

— Не се карай! — усмирих турчина. — Някой сигурно ме е видял. Полицаяте знаят, че съм тук, така че единствената последица от отричането щеше да е влошаването на нещата за мен. Двамата служители навярно искат да говорят с мен?

— Да, незабавно! — отговори вакилхарчът.

— Тогава ги доведи!

Селим тръгна, а Мурад Насър рече страхливо:

— Аз се махам! Хората трябва да останат с убеждение, че аз нищо не знам за тая уйдурма, че нямам нищо общо с нея.

— Не. По-добре ще е да останеш.

— Защо?

— За да чуеш как ще издърпам и себе си, и теб от примката. Никой не бива нито за мен, нито за теб да говори, че се страхуваме от полицията. Аз постъпих според правото и закона, а с присъствието си ти фактически декларираш, че си съгласен с мен.

— Така ли мислиш? Е, добре, възможно е да си прав, така че ще остана.

— Ха така! Седни си спокойно до мен! Любопитен съм по какъв ли начин ще представят тези полицаи работата.

В хода на този разговор лулите ни бяха угаснали. Тъй като негърът не ни беше под ръка, запалихме си ги сами и с изпълнени с възможно най-голямо достойнство пози проследихме влизането на служителите. Те бяха арнаути, въоръжени до зъби. Не казаха нито дума и плъзнаха изпитателни погледи из стаята. После единият пристъпи няколко крачки към мен, сучейки мустак, и запита:

— Това ли са негрите?

Аз се престорих, че нито съм го видял, нито чул.

— Та това ли са негрите? — сопна ми се оня, сочейки децата. Аз и сега запазих мълчанието си. Тогава той приближи до мен, сбута ме с крак и попита разлютен:

— Ти да не си глух и къорав?

В същия миг бях на крака и повелих:

— Назад, арсъз! Как посмя да докоснеш един франкски ефенди с мръсната си нога?

Физиономията ми явно не е била особено радушна, защото мъжът отстъпи чевръсто до спътника си при вратата, но сметна за подобавашо на достойнството си да ме предупреди:

— Пази си езика! Ти ме нарече арсъз! Знаеш ли кой съм аз?

— Един шавиш, който ще рече низш служител от полицията, с когото аз като чужденец нямам никаква работа. Ако някой желае нещо от мен, нека се обърне към моя консул, който ще ми прати един от своите гавази.

— Така и ще стане. Но преди туй ние трябва да разследваме нещата.

— Нямам нищо против, стига да бъде вършено, както си му е редът. Вие нахълтахте тук, както се влиза в обор. Не знаете ли какво е това поздрав?

— Значи мислиш, че ние на всичкото отгоре трябва да бъдем вежливи с един престъпник? — попита шавишът подигравателно.

— Престъпник? Кого имаш предвид с тази дума?

— Теб!

— Мен? Уличен ли съм в престъпление? Аз ще се оплача от вас чрез моя консул на началника ви. Никой кадия<sup>25</sup> няма право да нарича даден човек престъпник, преди да е произнесъл присъдата, а вие сте само низши полицаи, докато аз съм един ефенди, намиращ се под висока закрила. Вие ни отказахте даже обикновения поздрав. Докато не станете по-почтителни, нямаме никаква работа с вас. Напуснете жилището ми и елате едвам когато осъзнаете какво означава да буташ един европеец с крак!

Отворих вратата. Те се спогледаха, без да се отзоват на нареждането.

— Вън!

Викнах думата по такъв начин, че Мурад Насър подскочи стреснато от мястото си. Не по-малко изплашени, полицаите се измушиха през вратата, която затворих след тях.

— В името на Аллах, какво ти скимна! — изрече турчинът. — Сега лошо ти се пише!

— Моето поведение, напротив, ще има най-добри последици — ухилих се аз.

— Не се заблуждавай! Такова нещо аз не мога да си позволя, дето съм все пак поданик на султана!

— Тук си прав. Но онова, на което не бива да се осмели поданикът на султана, може да си го разреши един франк, за когото важат не вашите закони, а само тези на неговата страна. Който идва при мен, трябва да поздрави, а който ме бутне с крак, по принцип зашлепявам. В случая не го сторих единствено от съображение към теб. Сега нека си седим спокойно!

— Спокойно! — проплака той. — Аз мисля, че при нас скоро ще стане много неспокойно. Ти беше дързък и ще се разкайваш.

— Аз пък, напротив, съм убеден, че...

Бях прекъснат. Вратата се отвори полека, полицаите влязоха отново, поклониха се и поздравиха с едно „саллам“. Моята заплаха, че ще се оплача, беше оказала очакваното въздействие.

— Саллам! — отговорих аз и Мурад Насър на свой ред поздрави.

— Ефенди — поде онзи, който досега беше говорил, — ние сме натоварени да разберем къде се намират двамата млади негри, които ти си отвел от бирарията.

— Както виждате, те се намират при мен.

— Значи това са те? — попита шавашът, посочвайки Джангех и брат й.

— Да, те са.

— В такъв случай ще ги вземем с нас, за да ги заведем при техния господар, шерифът хаджи Абд ел Варак, прочутият моккадем на светото братство Абд ел Кадер ел Диелани.

— Той ли ви заповяда да ги отведете при него? Той началник ли ви е?

— Не.

— Тогава не можете да приемате от него никакви заповеди.

— Обръщаме ти внимание, ефенди! Ти си чужденец и не познаваш законите на страната.

— Излиза, че май ги познавам по-добре от вас.

— Ти си посегнал на шерифа!

— Точно както ти посегна на мен, с тая разлика само че ти ме бутна с крака си, без да съм ти сторил нещо, докато аз повалих моккадема, защото въпреки предупреждението ми, той повторно ме оскърби.

— Но какво право имаш ти над тези две негрски деца?

— Същото право, което има над тях и Абд ел Барак: наех ги да ми служат.

— Ама те все пак са негови слуги.

— Не, вече не, защото те решиха отсега нататък да останат при мен.

— Това е невъзможно, понеже Абд ел Барак няма да ги освободи. За целта той се нуждае от срок с предизвестие.

— Аха, умно е подхванал значи нещата! Но това няма да му донесе никаква полза. Главили ли са се тези деца при него?

— Не знаем.

— Или са му били предадени от техния баща?

— И това не можем да кажем.

— Тогава нека шерифът докаже, че има право да изисква да му ги върна. Като техен господар той трябва да може да удостовери, че ги е наел. Вероятно притежава някакъв договор или пък има свидетели, чрез които ще съумее да го докаже.

— От подобно нещо той не се нуждае. Те са живеели при него и са му прислужвали, ето защо принадлежат на него.

— А сега живеят и служат при мен, ето защо принадлежат на мен.

— Ние обаче имаме заповед в случай на нужда и със сила да ги закарваме при техния господар.

— Тая заповед от вашия началник ли я получихте?

— Не. Ние действаме по заръка на шерифа.

— За мен донесение направено ли е?

— Още не. Абд ел Барак ще го повдигне, в случай че не му предадеш децата.

— Хубаво! Нека изчакаме значи, додето го стори. После съдията ще реши на кого принадлежат децата. Откъде всъщност знаете, че те се намират тук при мен?

— Аз те видях да завиваш с тях насам в улицата и да влизаш в тази къща. Ти ги водеше за ръка, което привлече вниманието ми. После минах край бирарията тъкмо когато Абд ел Барак излизаше. Той ме повика, за да ми даде поръчението, за чието изпълнение аз забрах още един аркадаш.

— Сега всичко ми е ясно и искам да ти поставя един важен въпрос. Познаваш ли законите на тази страна?

— Разбира се, че ги познавам.

— Робството разрешено ли е?

— Не.

— Знаеш ли от кой край са родом тези деца?

— Шериф Абд ел Барак сподели, че били челяд на донгиолите.

— Това е вярно. Само че те не са родени в Египет, а в родината на своето племе. Преди приблизително две години, когато ловът на роби беше вече забранен от падишаха, те са били отвлечени и Абд ел Барак ги е купил. Те не са негови слуги, той ги е превърнал в свои роби, като момчето дори е главил при други хора. Платата пъха в джоба си. Те обаче получават удари вместо ядене, когато не носят достатъчно пари вкъщи. Така стоят нещата. Щом Абд ел Барак иска да има децата, добре, нека се обърне тогава към властите. Аз ще докажа, че той ги е купил и ще поискам да бъде наказан. Не е особено похвално за главата на едно толкова благочестиво братство да се удостовери, че държи роби и нощем ги връзва превити одве, в случай че не са му спечелили достатъчно. Но вие сте пазители на закона и би трябвало да пазите ръцете си от опетняване, като ги предоставяте на разположение на един робовладелец. Аз ще проявя добрината да забравя грубото ви отношение към мен, ето защо се отказвам от първоначалното си намерение да направя оплакване от вас и даже ще ви дам един бакшиш, за да не остане трудът ви напразно.

Извадих няколко сребърни монети, които незабавно се изгубиха в диплите на поясите им.

— Ефенди — рече единият, — ти изговори думи на разсъдливост и мъдрост и аз ще съобща на Абд ел Барак, че ще постъпи умно, ако се откаже от претенциите си към децата. Аллах да ти даде радостни дни и дълъг живот!

Той кръстоса ръце на гърдите и се поклони вежливо. Неговият спътник последва примера му, след което двамата изчезнаха.

Изумен от този обрат на нещата, моят дебел турчин бе оставил лулата си да угасне. Той ме огледа с ококорени очи и заклати емфатично глава.

— Възможно ли е? Ти, изглежда, въпреки своята грубост спечели. Кара Бен Немзи ефенди!

— Не въпреки, а поради моята грубост. Човек трябва да знае как да се отнася с такива люде. Бакшишът се яви венец на всичко. Пак ти казвам, тукашните служители имат много по-голям страх от един европейски консул, отколкото от султана. Нашите владетели умеят да закрилят своите поданици, докато волята на султана тук е кажи-речи без значение.

— Но дали работата ще свърши наистина с това, ето кое се питам.

— Не, няма да свърши с това. Абд ел Барак няма да посмее да се оплаче пред съда от мен. Той ще се залови тайно да си отмъсти. Оттук насетне трябва да бъда предпазлив.

— При това положение не знам дали мога да ти предложа закрила в това жилище.

— Не си в състояние. Налага се да си подиря друг подслон.

— Ама къде? В хотела или може би при твоя консул?

— В хотела няма да бъда в безопасност, а консула не ми се иска да задявам. Утре ще напусна града.

— Ще напуснеш града? Не мога да се съглася. Това би означавало вече да не се срещнем.

— О, напротив. Аз ще се възползвам от някоя нилска лодка или малък ветроходен съд, за да се отдалеча с децата на известно разстояние нагоре по течението. Там ще те чакам и когато пристигнеш, ще се кача при теб на борда. Нека Селим отиде още днес до пристанището и да се осведоми кога ще потегли някоя лодка. Аз самият не искам да се показвам.

— И се каниш да вземеш със себе си децата?

— Да, защото се надявам в Хартум да ми се отдаде случай да ги пратя при донгиолите. Веднъж като съм се заел с тях, няма да спра наред пътя, я. Вреда от това няма да имаме, по-скоро съм убеден, че в тяхно лице ще имаме верни и бдителни слуги.

— Признавам и ще се погрижа из път нищо да не им липсва — приключи разговора дебелият.

Скоро след това дойде негърът да доложи, че господарката ни чака. Отвън стоеше черната слугиня, която бях освободил от зъбобола. Тя ни свети нагоре по тясното стълбище и ни въведе в една празна стая. Само по средата беше проснат един малък килим.

След като слугинята предаде лампата на дебелия и се отдалечи, влезе едно плътно загърната женска фигура — Кумру, сестрата на турчина. Това означава, че видях само един бял вързоп дрехи, изпод които се подаваха две малки пантофки. Кълбото се придвижи полека до средата на стаята и се отпусна, без звук да издаде, на килима. После от плътната опаковка изскочи една ръка и там, където предполагах, че е главата, крайчецът на покривалото бе съвсем леко издърпай.

— Ето! — кимна ми Мурад Насър. — Искаш ли да го видиш?

Той приближи до фигурата, за да свети, ала извърна лице настрана, та да не попадне погледът му върху срамното петно на главата на сестрата. Аз обаче огледах внимателно деликатното място. Да, там в гъстата коса имаше един съвсем гол участък, какъвто може да възникне от един вид дребни гъбички.

— Ще съумееш ли да го изцериш?

— Надявам се. Вероятно украшението на тази глава ще се появи още до няколко седмици.

— Дано даде Аллах! И аз ще ти благодаря. Как се казва илачът, който се употребява?

— Ти ще го намериш тук в Кайро във всяка аптека. Местните му викат Ел Милх ел хамид и за половин пиастър ще получиш толкова, че ще стигне за цялото лечение. Разтваря се в шише с вода и се натрива няколко пъти на ден голото място. Церът е помогнал вече на мнозина, но при напълно оплешивяла глава няма ефект наистина.

Тези думи предизвикаха радостта на дамата по такъв начин, че тя сега позволи да се чуе гласът ѝ.

— Благодаря ти! — чух я да шушне.

После се надигна и напусна стаята.

Вманиаченият на метани „иконом“ получи заповед, когато слязохме пак долу, на отиване за пристанището да снабди едновременно и лека. Известно време по-късно бе поднесена вечерята. Тя се състоеше от голяма тепсия с висока планина тлъст ориз с кълцано пилешко и втора тава с кебап — печени на дървени шишове мръвки говеждо. Оцених на око печеното някъде към три кила и се сетих за ориенталския обичай, че слугите получават каквото остане от господарите. Всичко това изглеждаше великолепно и вероятно бе приготвено от белите ръце на Кумру.

Бях истински гладен, тъй като преди туй ми се бе паднала само една пилешка кълка. Та човек лесно може значи да си помисли, че не чаках специално подкана. Лъжици и вилици нямаше. Ние се хранехме според местния адет, което ще рече, посягахме с ръце в купчината, овалвахме ориза на топки и го пяхахме в устата. В действителност това „пяхахме“ се отнасяше само за мен, понеже дебелият не



пъхаше, ами направо замяташе. Колчем оформяше някоя топка, той отваряше уста, мятеше я вътре, захлопваше отворстието... един натиск, преглъщане и тя поемаше пътя си надолу. Любопитен бях дали някой път ще пропусне целта си, ала бях принуден да съзная, че неговата обиграност в това отношение беше много голяма. Мурад уцелваше отворстието винаги точно.

За честото почистване на ръцете имаше в наличност разрязани наполовина лимони. Аз бързах, колкото ми бе възможно, но не можех да наваксам на сътрапезника си. Докато се справя с една топка ориз, при него междувременно бяха изчезнали вече четири-пет. За щастие аз не съм голям ядях и имах следователно надеждата, че при тая камара ориз все ще се заситя. Тъкмо си взех отново шепа от него и почувствах, че срещам някаква съпротива. Дръпнах и издърпах... един, два, три четири тъмни женски косъма от ориза. При това физиономията ми трябва да се бе поудължила, защото привлече вниманието на Мурад Насър и той попита:

— Какво има? Да не си изгори устните?

— Не. Направих едно важно откритие.

Показах му космите. Той ги взе от ръката ми и ги огледа радушно.

— И какво толкоз? Аллах е отредил да растат и двете — оризът и космите. От неговата ръка произхожда всичко.

— Само че Аллах е отредил оризът да расте за храна, а косата — за украса. Помисли за плешивините по безбройните глави! Като знамение ли трябва да се възприема, когато човек намира в ориза нещо, което принадлежи на главата? Длъжен ли съм да ям космите, заради чието изчезване предписах Ел Милх ел хамид?

— Валлах, таллах! Надявам се, нямаш намерение да оскърбиш главата на моята сестра. Тези коси не произхождат от нея, а от Фатма, най-изкусната готвачка в цялото султанство.

— Коя е тази Фатма?

— Любимата слугиня на сестра ми. Тя е майсторица в приготвянето на всякакви изискани манджи, а вкусът на лимонадите ѝ идва като че направо от изворите на Дженнет<sup>26</sup>.

По време на пътуването ти ще ядеш нейните гозби и ще имаш многобройни възможности да възхваляваш нейното изкуство.

О, горко! Да ям от тази Фатма, след като още първата дегустация бе напълно достатъчна да ме доведе до най-хубав глад! Това бе перспектива, която не бе в състояние да ме въодушеви. Повече не доведох езика си в съприкосновение с тоя ориз. Пресегнах се към кебапа, ала трябваше да действам чевръсто, защото шишкото, изглежда, счете за дълг на честта да не ме остави да се задуша от препълване на стомаха. Ако и в други отношения мислеше все така за своята изгода, то по-късно сигурно щях да се кая, задето съм дал съгласието си да пътувам с него. За да не провърви и на моите малки негри като на мен, аз им подхвърлих няколко шишчета и грижовно заоформях оризови кнедли, които те улавяха с голяма ловкост и излапваха.

Невероятно, тепсиите се опразниха! Онова, с което не бе съумял да се справи дебелакът, децата омахаха. Те от дълго време не се бяха хранили както трябва и от благодарност към моето попечителство очите им струяха радост към мен. Виждаше се, че бях спечелил цялата им любов. Те не бяха още много силни в арабския наистина, но бяха разбрали достатъчно от разговора ми с полицаия, чу упорито се бях възпротивил да ги върна на техния ужасен господар.

След храна Мурад вдигна показалец, прибави към този жест една много тайнствена физиономия и каза:

— Сега иде ред на най-хубавото. Докато се намирам все още в Кахира, аз ще се отдавам колкото може по-често на тая наслада, тъй като по-късно ще трябва да се откажа от нея.

Той плесна с ръце и чернът донесе четири шишета бира, които дебелият без мое знание бе наредил да снабдят. Е, поне тази родна напитка нямаше да ми пропадне. Та отливах си аз прилежно в чашата и приключих с двете шишета еднакво бързо с турчина.

Тоя започна сега да мисли за днешната поява на призрака или по-скоро за неговата непоява, защото наистина бе убеден, че онзи ще се уплаши от присъствието на един неверник. Запитан за мнението ми, аз го успокоих:

— Аз също не вярвам, че джинът ще дойде, понеже той се страхува от мен.

— Страхува? О, не! Един джин не знае що е страх. Той няма да дойде, защото ти като християнин биваш за него нечист.

— В такъв случай действително го съветвам да не се мърси с мен, тъй като така ще омърся и него, и възпоминанието за него, че името му ще стане за резил на всички мюсюлмани.

— Ти май наистина нямаш страх?

— Не. И бездруго вече не се уплаших, когато видях за сефте джина.

— Как? Ти вече си го видял?

— Да. Поне така предполагам. Или той, иди неговият тартор ми се яви вече веднъж тук в Кахира.

— Аллах! Че кога пък?

— За това по-късно. Така или иначе няма да ми повярваш.

— Ще ти повярвам начаса. Та нали той се яви и на мен. Защо да не са го видели и други?

— Дай по-добре да говорим за належащите неща! Ти нощем на тъмно ли спиш?

— Не, заради джина палим свещи във всички одаи.

— И той въпреки това идва?

— Въпреки това той идва! Минава през зарезани врати и броди край нас из осветените стаи. Ужасно е! Фактът, че все още не съм напуснал полесражението пред джина, ще ти подсказва, че с пълно право нося името Насър, означаващо победител.

— Пътната врата също ли се зарезва?

— Разбира се, и то с две големи тежки резета, които не е толкоз лесно да се поместят.

— А къде спи Солим, храбрият векилхарч, който се наема с всички герои на света?

— Зад пътната врата, където всеки ден си приготвя постеля.

— И той също ли е съзирал духа?

— Ката ден, ката вечер. От това може да ти стане ясно, че Селим наистина е безстрашен мъж. Днес ние за пръв път ще можем да се отдадем на почивката, от която досега се лишавахме. Аз съм каталясал и ще се радвам на несмушаван сън. Лека нощ.

Мурад ми подаде ръка и отиде в своето жилище. Чух как зарези след себе си вратата. Не се и съмнявах, че копнее за почивка. Хора, които си похапват яко, след храна са уморени. Но относно това, че призракт днес няма да го обезпокои, бях на друго мнение. Тъкмо днес щеше да дойде той, и то заради мен.

### 3. В „къщата на джиновете“

Трябва да бе към единайсет часа по нашето отчитане на времето и аз сметнах за уместно да направя приготовленията си, които бяха много прости. Най-напред сложих децата да спят. Те легнаха в ъгъла на миндерлъка и аз ги завих с наметалото си така, че лицата им да останат под него — не биваше да видят призрака. После се измъкнах тихо на чардака, за да се огледам на нощното осветление. Лунна светлина нямаше, ала звездите блещукаха толкова ярко, че човек можеше най-малкото на десет крачки разстояние да вижда. През пътната врата призракът нямаше да влезе. Това бе сигурно, понеже тя се заключваше с резета, а и защото там лежеше Селим. Бях убеден, че обесникът си е избрал за креват тъкмо мястото, където привидението не се появява. Джинът несъмнено се прехвърляше през градинския дувар, в който имаше, както вече бе споменато, пробиви. Там човек можеше да го види да идва. Въпреки това аз предпочетох да не се скриям в градината. Може би духът се намираше вече там. В този случай щеше да ме забележи и да се откаже от днешната си обиколка.

Сега отидох до пътната врата да хвърля едно око на Селим.

Той още не беше там, но тъкмо се спускаше по стълбите с малка лампа в ръка, осветяваща матово него и околността. Мътните го взели, тоя юнак здравата се бе екипирал за привидението! На всяко рамо бе провесил по една кремъклияка. От лявата си страна мъкнеше един грамаден саррас. Дългата му бяла одежда бе препасана с ивица плат, от която надничаха ръкохватките на няколко ножа и пишо̀ва. В лявата си ръка носеше лампата, а в дясната — една здрава сопа, която трябваше по всяка вероятност да служи за боздуган.

Когато ме съгледа, Селим така подскочи от страх, че щеше да изтърве лампата, око не бях я прихванал и задържал.

— Остави ме на рахат, зъл джин такъв, шейтан! — викна той, при което боздуганът се изплъзна от ръката му.

— Не кряскай толкова, Селим! — предупредих. — Има си хас да ме смяташ за джин!

Същевременно дигнах лампата към лицето си. Като ме разпозна, оня рече, отдъхвайки облекчено:

— Слава на Аллах, че това си ти, о, ефенди! Ако беше джинът, щях да го сразя на място!

— Сигурно с боздугана, който току-що захвърли?

— Да, с него. Той ми се изплъзна, таман когато се канех да замахна. Господарят отиде ли вече да спи?

— Да.

— Другите също и аз се тъкмах да се опъна тук на постелята си.

Селим взе лампата от ръката ми и освети вратата. Там той бе проснал една стара сламена рогозка и върху нея бе метнал едно голямо одеяло, в което можеше така да се увие, че нито той би съумял да открие присъствието на джина, нито пък оня неговото.

— А къде се намира негърът? — попитах.

— Горе в преддверието на жените, където се е барикадирал с тях. Ти защо бродиш тук наоколо, където джинът всеки миг може да се появи.

— Дирех теб. Исках да те питам дали имаш няколко здрави върви или въжета.

— Имам и веднага ще ги донеса.

Дългият иконом донесе исканото и ме посъветва после да отида да си легна. Върнах се в моето жилище — най-напред в задната стая, която бе осветена, за да видя децата. Те спяха дълбоко. Сетне отидох в съседната, тъмна одая и отворих вратата, която извеждаше на чардака в двора. Седнах там на земята и зачаках

напрегнато дали призракът днес ще благоволи да се яви. Искрено желях да дойде, защото много ми се щеше да знам дали догадката ми, че той е член и може би дори главата на братството, е вярна. Ако това беше Абд ел Барак, когато както вече казах, смятах за силен човек, налагаше се да бъде предпазлив и бърз. Той трябваше да бъде изненадан. Възнамерявах да дочакам моккадема в светлата стая, за да видя какво ще направи, като ме разпознае.

Така седях дълго време. Минутите се превърнаха за мен в четвърт часове. Държах очите си насочени към водещия в градината проход. И ето че чух лек шум от онази посока и от тъмнилката на отсрещния чардак се отдели едно издължено, по-светло петно, което се движеше. Беше фигура, която изглеждаше там в полусянката сива, така че сигурно бе облечена в бяло. Но тя не бе сама — последва я втори, че и трети силует. Че три ли призрака пък имаше? В такъв случай моето начинание не бе съвсем безопасно.

Първата фигура се насочи наляво към стайте на турчина. Тя вдигна ръка — знак за другите две, които веднага подхванаха една олелия, напомняща виенето и фученето на силен вятър. За тая цел само устата не стигаше, те трябва да имаха някакви инструменти. Тяхното занимание беше сега за мен второстепенна работа. Аз трябваше да отправя вниманието си към първия призрак. Той се намираше при последната врата. Сега сигурно избутваше резето по споменатия начин, за да влезе в стаята. Оттам вероятно възнамеряваше да прекоси другите помещения на турчина и после щеше да дойде и в моето жилище. Той трябваше да ме заvari в кревата. Ето защо станах и се шмугнах, зарезвайки след себе си вратите, обратно в моята осветена стая, където легнах на дюшеклъка и така заметнах завивката върху себе си, че лицето ми да остане открито.

Негърските деца спряха дълбоко. Въжетата бях взел под завивката. Не се наложи дълго да чакам, решителният миг настъпи. Чух шум при водещата към Мурад Насър врата. Тя се отвори и духът влезе. Той се обърна изпървом назад и на ярката светлина на свещта видях в ръката му едно тънко, остро шило, което пхна в споменатите вече отвори, за да изтика обратно оттатъшното резе.

Нехранимайкото трябва да бе много сигурен в нещата си, защото не сметна нито даже за необходимо по-напред да се огледа. Държах клепките си така, че очите ми да изглеждат затворени, ала въпреки това можех ясно да обхващам всичко с поглед. Същевременно дишах спокойно като спящ.

На мястото на Мурад Насър щях да се ядосам в дъното на душата си или да се засрамя! Тоя джин в никой случай нямаше общоприетия облик на призрак. Беше се загърнал в дълъг, стигащ до земята бурнус със сив цвят, дръпнал качулката на главата си и освен това бе спуснал пред лицето си бяла кърпа, в която бяха изрязани две дупки за очите. Това, разбира се, не беше джин, не беше призрак, а човек, който имаше фигурата на Абд ел Барак.

Отвън шумът на бурята бе преминал в имитиране гласовете на какви ли не животни — един наистина детински начин за събуждане страх от призраци. Но аз сега не можех да обръщам внимание на това, защото моят призрак се отвърна от вратата, огледа се в стаята и бавно приближи. Спря за малко пред мен вероятно за да ме огледа. Как ми се щеше само да можех да видя физиономията му! Но това не бе възможно, понеже тя бе забулена, а и не биваше да отварям толкова широко клепачи. През миглите можех да виждам само дотам, където се намираха ръцете му под бурнуса. Сега отиде тихо при децата отсреща. Наведе се и вдигна края на хайка ми. Видя негърчетата и аз забелязах едно движение на изненада, което не съумя да потисне. Това ми навя убеждението, че имам пред себе си Абд ел Барак. „Джинът“ пусна края и се върна безшумно при мен. Наведе се, при което забралото му провисна отвесно и сега можех да видя брадичката и също устата му. Дясната му ръка се подаде изпод бурнуса. В нея проблесна острието на нож. Това беше опасно и означаваше, че не трябва да се бавя нито миг. Нямаше за какво да се тревожа, защото дори и египтянинът да бе по-силен от мен, ужасът му щеше да е от моя полза.

Не скочих, понеже това щеше да е грешка и щях да се нанижа право на ножа, напротив, отърколих се светкавично от одъра пред краката му, при което ги повдигнах и той се тръшна напред. Ножът излетя от ръката му, а самият той лежеше с глава и гърди напреко на кревата. В следващия миг бях върху Абд ел Барак, обгърнах с лявата ръка гърлото му, стиснах здраво и му нанесох с дясната един крепък удар по тила. Той направи едно слабо, спазматично движение, което не му помогна да се освободи, и после притихна за няколко секунди. Възползвах се от тази пауза да омотая едно въже около горната част на тялото и ръцете му. Сега той заудря с крака. Свързах ги с друго въже и вече се намираше напълно опакован в ръцете ми.

Дръпнах след това кърпата и погледнах, както бях очаквал, в лицето на Абд ел Барак. Очите му горяха насреща ми, ала той не каза нито дума, което ме устройваше, понеже децата не биваше да се събуждат. Налагаше се да изляза и за да не ги принуди със заплахи да го освободят от въжетата, трябваше да му измайсторя една запушалка за устата. Ето защо склещих пак с ръка гърлото му. Абд ал Барак разтвори широко уста да си вземе сулука и аз тикнах свития на топка край на пребрадката му в нея.

След като изтеглих египтянина още по-далеч от децата, за да не може лесно да се изтърколи до тях, излязох на чардака, но не през вратата на осветената стая, защото така щях да бъда открит от другите призраци, а през тъмната съседна одая. Взех със себе си тежката пушка, та да ми е по-удобно за удряне.

Двата „джина“ продължаваха да изпълняват все същата дандания. Видях, че за да бъдат сметнати за животни, бяха застанали на четири крака. Като с сниших възможно повече, аз се запромъквах към тях. Дрехите ми бяха достатъчно тъмни, за да не привлекат вниманието им. Когато приближих на шест-седем крачки до побликия, скочих и го повалих с един приложен удар. Той изкрещя, но остана да лежи. Предупреден от кряска, другият се изправи. Видя ме и търти да бяга. Хукнах след него покрай празния шадраван. От парапета му бе изпаднал един камък, аз не го видях и се спънах в него, при което тежкия мечкоубиец така се навря между краката ми, че ми отхвъркна от ръката. Изоставих пушката на земята и се втурнах подир бягащия хаял. Той беше по-добре запознат с терена от мен и когато достигнах градината, бе спечелил преднина, която ме подтикна да удвоя бързината. Минахме напреко през градината, през купищата развалини и през буренака към зида. Човекът поиска да се покатери, но аз пристигнах тъкмо навреме да го пипна за крака и дръпна надолу. Това стана с такава сила, че изгубих равновесие, паднах и се озовах легнал под него. Призрак номер три измъкна ножа си и замахна за удар. С едно рязко движение ми се удаде да отбегна удара — острието се плъзна между гърдите и мишницата ми. Халосах мъжа изотдолу с юмрук в носа и опитах да приклея въоръжената му ръка. Болката от цапардосването в носа удвои силите му и той се изтръгна. За да избегна един повторен удар, аз се изстрелях на няколко крачки и скочих на крака. Човекът-призрак обаче се бе отказал от една по-нататъшна употреба на ножа си — за него, изглежда, офейкването бе по-важно от победата над мен. Преди да съм съумял да наваксам пак преднината му, той се метна на дувара и изчезна отвъд. Чух го да се затърчава в галоп. Нека си бяга! Аз бях радостен, че съм се отървал от ножа му, и се върнах в двора. Призрак номер две все още лежеше, както го бе проснал прикладът. Опипах пояса на припадналия. В него бе тикнат един нож, който взех. После се отправих към пътната врата, където лежеше Селим. Като ме чу да идвам, от ужас го изби в познатата молитва на поклонниците за Мека:

— О, Аллах, закрилай ме от девет пъти убития с камъни Шейтан! Защити ме от всички зли джинове и заключи дълбините на Джехеннема<sup>27</sup> пред моите очи!

— Не хленчи, ами ставай! — повелих му. — Та това съм аз!

— Ти ли? Че кой пък? — прозвуча изпод одеялото, с което се беше увил. — Зная кой си. Отмени ме, защото аз съм любимец на Пророка и ти нямаш власт над мен.

— Глупости! Не ме ли разпознаваш по гласа? Аз съм Кара бен Немзи ефенди, който живее при вас като гост.

— Не, ти не си този. Ти само си взел неговия глас, за да ме заблудиш. Но ръцете на светите халифи са се разпрострели в моя закрила, а в Дженнет милиони уста мърдат устни в молитва за моето спасение. О, Аллах, Аллах, Аллах, направи греховете ми да станат толкова малки, че да не можеш да ги видиш, и ми помогни да надвия злия джин, който ми нанася тежки удари с ноктестите си лапи!

Мъжът, дръзващ да излезе насреща на всички герои на света, беше бързливец чиста проба. Уговарянето тук не помагаше нищо. Без да ме е грижа, че Селим ще се възползва от арсенала си, аз го развих и издърпах към двора, където ме последва с хленч. Но като ме разпозна на звездната светлина, той се изпъна гордо.

— Ефенди, какво си позволяваш! Възхвалявай Аллах, че си още жив! Аз веднага те познах по гласа. Ако обаче те бях сметнал за джина, душата ти щеше като пушек да се отдели от тялото ти, защото аз съм страшен в своя гняв и ужасен в яростта си!

— Значи не се боиш от призраци?

— Аз да се боя? Та аз се наемам с всичките джинове и хали на Джехеннема.

— Това ми е много приятно, защото ще трябва да ми помогнеш да пренесем джина в моята одая.

— Джина? — попита дългият обесник угрижено, като из един път се смали с половин метър. — Говориш на майтап. Кой може да носи един джин?

— Аз мога и ти също. Ей къде лежи там, виж го! Ще го пренесем в стаята.

Селим проследи с поглед протегнатата ми ръка и видя лежащата, облечена в светло фигура.

— Помогни ни, о, Аллах, помилвай ни и ни благослови! — извика той, протягайки отбранителни ръце пред себе си. — Никоя заповед на падишаха, никоя повеля и никакъв закон не може да ме закара до мястото, където лежи тарторът на злите джинове.

— Ама това изобщо не е джин, а човек!

— Но ти го нарече призрак!

— Той се правеше на призрак, за да ви всели страх.

— Тогава ми кажи по-напред как се казва, къде живее неговото племе и какви имена са носели неговият баща и бащата на баща му! Едвам подир туй мога да го сметна за човек.

— Това са чисти идиотщини! Той е човек. Аз го победих, поваляйки го с пушката. А там вътре в стаята лежи втори, комуто по подобен начин провървя.

— В такъв случай ти си изгубен. Те само привидно са се оставили да ги победиш и ще се нахвърлят върху душата ти, за да я разкъсат на парчета и разпилеят по всички ветрове.

— Иди си тогава пак при постелята и се пхни под одеялото! Ама никога вече да не си ми казал, че си най-прочутият герой на твоето племе!

Зарязах страхливеца да стърчи на мястото си, отидох до дух номер две, метнах го на рамо и го отнесох в моята стая, където го остави! на пода. Последните ми думи все пак не бяха останали без въздействие върху Селим. Той дойде след мен, макар и колебливо, и погледна боязливо през полуотворената врата. В близост до нея лежеше Абд ел Барак. Селим го разпозна по лицето. Поставяйки много предпазливо, засега само единия крак в стаята, попита удивено:

— Това не е ли Абд ел Барак моккадемът на светата Кадирина? Как се е озовал той тук и кой го е вързал?

— Аз, понеже той е джинът, който бродеше из тази къща. Той влезе при мен и поиска да ме намушка. Тогава аз го обезвредих. С него имаше още два джина — този тук, когото проснах с приклада си, и още един, който ми се изплъзна през градинския дувар.

Сега изглежда на „великия герой на своето племе“ му просветна. Той влезе напълно и се изтъпанчи пред мен.

— Ефенди, ти не си правоверен наистина, но очевидно Аллах те е взел под особената си закрила, иначе сега щеше да си труп и да лежиш във вдървен като кютук, проснат от моята храбра ръка, която е непобедима.

— За да стане човек герой като теб, не е необходимо да приема друга вяра. Върви сега да доведеш господаря си! Искам да му покажа от какво естество са призраците, които се канеха да го пропъдят от тази къща.

— Ще го повикам. Преди туй обаче аз самият трябва да поговоря с този мъж, който ни поднасяше, че принадлежи към Царството на отделените души.

Селим изобщо не се замисляше, че като оглавяващ Кадирина, Абд ел Барак притежаваше значителна власт; перченето за него бе станало втора природа. И тъй като сега му се предоставяше една добра възможност за това, той не я остави да отmine неизползвана. Протегна юмрук към Абд ел Барак.

— Отдавна да си бил вече в тая ръка. Само че ти не си достоен да бъдеш докоснат от нея. Ето защо аз те съхраних за тоя ефенди, който те надви, макар и не толкоз лесно и бързо, както бих свършил аз с теб. Ти си за мен като някоя умряла риба, чиято воня човек не може да понася. Ти няма да имаш потомци и за твоите предци никой няма да се сеща. Когато патладясаш, душата ти ще броди като джин през цялата Вечност. Това ще бъде възнаграждението за делата ти, докато моите ще бъдат отбелязани в Книгата на героите и включени в поемите за победители и завоеватели!

Никой театрален герой не би могъл по-величествено да изчезне зад кулисите, както премина Селим сега през вратата, за да повика Мурад Насър. Абд ел Барак го изпрати с поглед, който не вещаеше нищо добро. Сега не можех да се занимавам с него, а трябваше да насоча вниманието си към второстепенния призрак, тъй като човекът все още не помръдваше. Дали пък не го бях пречукал? Все пак малко ме хвана страх. Погледнах черепа му — беше отекъл, но не строшен. Сърцето биеше осезаемо и ритмично. Аха! Дали типът само се преструваше, за да избегне, поне на първо време, унижението? Хванах го за гърлото и стиснах. Она тутакси ококори очи и изпълнен със страх изгъркори:

— На помощ, на помощ, о, Аллах, на помощ! Задушавам се! Умирам!

Дръпнах си ръката от гърлото му и заплаших:

— Който се преструва на мъртъв, ще трябва да умре! Дръж си зъркелите отворени, ако не искаш завинаги да ти ги склопя! За призраците милост аз нямам.

Чернокожите деца се бяха събудили. Те седяха в ъгъла си и зяпаха с облещени очи странната за тях сцена. Няколко думи от моя страна бяха достатъчни да ги успокоят.

Сега можех да извадя запушалката от устата на Абд ел Барак. Ако допреди бях все още угрижен, че би могъл да стане опасен за мен заради инцидента в бирарията, сега всяка подобна мисъл беше изчезнала. Аз държах човека в ръцете си и можех да приема, че той ще се пази да предприеме открито нещо срещу мен. Но затова пък толкова повече трябваше да държа сметка за тайната му враждебност.

Селим бе излязъл на чардака, за да поиска достъп при Мурад Насър. Сега векилхарчът се появи на междинната ми врата да каже, че господарят му желае, преди да е видял пленените джинове, да говори първо с мен.

— Остани тогава временно тук — отредих на дългуча.

— Право, много право? — отвърна той, като направи първия си от предния ден насам метан. От вълненията през последния час бе забравил да дава израз на обичайна си почтителност.

— Да се надявам ли, че мога да ти повеля пленниците?

— С пълно право, ефенди. Само да гъкнат или направят някое погрешно движение и ще ги удуша. Един-единствен поглед от моите орлови очи стига, за да ги хвърли в най-голям страх и ужас. Но позволи преди туй да ида да си взема оръжието!

— Не ти са нужни, та нали те са вързани! — Бях вързал и другия дух.

— Това знам много добре, ефенди, но оръжията удвояват ихтибара на мъжа и придават на повелите му необходимата подчертаност.

Ясно бе, че Селим се боеше да остане насаме с двамата безпомощни мъже. Та си домъкна той значи целия арсенал, а аз отидох при Мурад Насър, в чието жилище сега за пръв път стъпвах. То беше също така изрядно и удобно подредено като моето. Застанал в очакване сред спалнята си, той започна с думите:

— Какво се случи, ефенди? Не мога да повярвам на чутото. Селим ме уведоми за своите геройски дела, ама по такъв начин, че по отношение основното останах в неяснота.

— Е, и какво пък ти разказа?

— Били са осем джина. Два си заловил ти, един ти се е изплъзнал, а с останалите пет се борил той.

— Това е приказка, която той си е измислил. Неговите пет джина живеят само във въображението му. Имаше само три призрак и с тях си имах работа аз самичък.

— И Абд ел Барак действително се намира сред тях?

— Да.

— Невероятно! Кой би могъл да си помисли такова нещо?

— Аз си го помислих, както навярно си спомняш.

— Нищо подобно не си спомням.

— Не ти ли казах, че не се страхувам от духа, и че вече съм го виждал? С това имах предвид Абд ел Барак. Предположих, че той прави къщата несигурна, прогонвайки първо стопанката и после наемателите, за да встъпи братството час по-скоро във владение на имота.

— Това е невероятно, това е ужасно! А сега ми разправи как се случи всичко!

Информирах Мурад Насър възможно по-късо за събитията. Костваше доста труд да го убедя. За турчина бе почти немислимо, че мъж като Абд ел Барак се е съгласил да играе такава роля. Подканих го да дойде с мен при пленниците, ала той се поколеба.

— Преди да отида при този мъж, трябва по-напред да знам какво ще предприемем с него и неговия помагач. Мислиш ли, че трябва да ги пуснем да си вървят?

— Хм-м! Всъщност би трябвало да доложим работата.

— Нека Аллах ни пази от това! Да уведомим властите за тая игра на джинове, не означава нищо друго, освен да превърнем цялата Кадирина в свой враг, а това аз при всички случаи трябва да избегна, защото ще ми докара големи щети. Моите търговски връзки с Египет за късо време ще бъдат прекратени, а и не само с Египет, тъй като Кадирина разпростира членството си из цяла Северна Африка и дори дълбоко в Судан. И ти също не бива да правиш едно такова могъщо братство свой враг. Убеден съм, че иначе повече няма да видиш отечеството си.

— За съжаление съм принуден да се съглася с теб. Значи не можем да искаме злосторниците да бъдат наказани. Ама пък да пуснем тези негодяи просто ей така, пак не върви, защото те в този случай ще опитат да ни отмъстят. Трябва някак си да се подсигури срещу тяхното отмъщение.

— Това не би ли могло да стане все пак само с някой подпис?

— Действително, с едно писмено признание, подписано от Абд ел Барак. И ние ще се възползваме от него, в случай че той се отнесе враждебно с нас или пък Кадирина ни се обеси на врата.

— Правилно! Предоставям на теб да нахвърляш китапа. Хартия, калем и мастило има тук.

След като разменихме още няколко забележки на тази тема, ние се отправихме към моята стая, където Селим стоеше пред пленниците с пушки на рамо и застрашителна физиономия. Когато влязохме, го чух да казва:

— Та не бива значи да си мислите, че можете да му отмъстите. Той постъпи много умно, като последва съвета, който му дадох.



— За кого говориш? — попитах, тъй като фанфарните му приказки ми направиха впечатление. Те явно се отнасяха за мен, за някакво решение, което съм взел по негов съвет, както се хвалеше.

Селим направи смутена физиономия и се поколеба с отговора.

— Хайде, давай! — повелих на бърборкото. — Да не би да говореше за мен?

Чувствах се принуден да задам този въпрос най-вече за това, че видях очите на Абд ел Барак отправени присмехулно към мен.

— Не, не за теб — отвърна оня най-сетне. — За Мурад Насър, моят господар. Той тръгва под моя закрила за Хартум и ето защо не е нужно да се страхува от отмъщението на тези хора.

— Ти си едно голямо плямпало и би трябвало да се упражняваш в мълчание, вместо да разправяш на всекиго неща, които и без това ще протекат съвсем другояче, отколкото си мислиш. Иди до вратата на харемлъка и съобщи на негъра какво се случи, та да знаят обитателите как стои работата.

Отпратих го, за да не стане свидетел на разговора ни с моккадема на Кадирина. Ако дърдоркото се бе увлякъл в дрънканиците си да разкаже, че се каня заранта да напусна с негрите Кайро, можех да очаквам всевъзможни препятствия, та и даже опасности. Той беше ходил до пристанището да им потърси някакъв кораб, ала аз все още не бях имал случай да го питам за резултата от отиването му. Когато се махна, развързах Абд ел Барак, така че да може да движи крайниците си и да се изправи в седнало положение. После му показах револвера си и заплаших:

— На първо време ти си още дух, по който ще стрелям, ако направи някое непозволено движение. Очаквам да останеш точно в сегашното си положение.

Египтянинът ме изгледа с поглед, в който се четеше единствено животинска ярост, после обърнатите му устни се ухилиха с превъзходство.

— Ако имаш някаква заповед за могъщия моккадем на светата Кадирина, говори!

— Аз мога да ти заповядвам също толкова малко, колкото ти на мен, но бих желал да ти направя няколко предложения.

— Слушам!

Той скръсти гордо ръце и възприе позата и физиономията на владетел, който удостоява някой поданик с милостта да бъде изслушан. Неговото държане ме накара да съпоставя влиянието на исляма върху хората с това на християнството. Каква любов, кроткост, смирение и блага дружелюбност се наблюдава при членовете на християнските братства и колко високомерно, инатливо и нагло поведение имаше този ръководител на една мюсюлманска лига! И такива са всички те, тези невежи мюсюлмани, чиято набожност се проявява най-вече в сляпото, монотонно припяване на няколко молитви: ожесточени и лишени от всякакво разбиране хора, които гледат с презрение дори на своите едновърци, в случай че не са членове на тяхното братство.

Костваше ми немалко вътрешна борба да му отговоря спокойно:

— Известни ли са ти Кутуб<sup>28</sup> ел Кадирина, разпространявани като ръкописни брошури из страните, в които има последователи на вашето братство?

— Известни ми са — потвърди моккадемът.

— Кой ги пише?

— Всеки муаллиф може да съчини една такава брошура.

— Е, добре, аз съм такъв писател и желая да напиша подобна брошура.

— Ти? — изсмя се египтянинът. — Та ти си гяур!

— Не изговаряй пак тази дума! Ти узна как наказвам такива оскърбления. Ако напиша някоя брошура, тя ще се чете, остави тая грижа на мен! Заглавието ще гласи: „Абд ел Барак, ел Джинни“ (Абд ел Барак, призракът) и всеки читател ще научи каква окаяна роля е играл тази вечер тук моккадемът на благочестивата Кадирина.

— Посмей само! — сопна ми се оня гневно.

От това разбрах, че подходът ми е правилен. От една заплаха с властите той, както изглежда, се боеше по-малко, отколкото от един такъв резилък пред членовете на неговото братство. Само по този път можеха да се добият от него някакви концесии.

— При това не рискувам нищо — поясних хладнокръвно. — Ще те направя за посмешище пред всичките ти аратлици и ти няма да имаш власт да си отмъстиш. Но от съображение добронамерените членове на твоето братство бих могъл да се откажа да поругавам чрез теб Кадирина. И вероятно ще проявя готовност да изоставя намерението си, ако покажеш, че се разкайваш и се отказваш от отмъщение спрямо нас.

Гневна светкавица пробяга по лицето му при споменаване думата разкайване. Той обаче превъзможна гнева си и попита сравнително спокойно:

— В какво трябва да се състои това доказателство?

— Първо в това, че се отричаш от всички права над тези негърски деца.

— Отричам се — отвърна египтянинът с пренебрежителен жест.

— За да отида на сигурно, ще ми дадеш писмено потвърждение, че съм откупил от теб братата и сестрата!

— Ще го имаш.

— По-нататък ще ми изготвиш едно препоръчително писмо със съдържание, че всички членове на Кадирина трябва да ми оказват закрила и съдействие.

— Ще го напиша.

Моккадемът го изказа също така бързо като предишните си отговори. Аз си мислех, че изисквам много. Биваше ли да хващам вяра на незабавното му съгласие? Той ме погледна по начин, който ме направи подозрителен. Този скришен, кос поглед май означаваше засада.

— И най-сетне ние ще съставим един кратък документ, който ще съдържа описание на това, което се случи днес тук. Този документ ти ще подпишеш.

Тогава мъжът кипна разгневено:

— Вен-неби (в името живота на Пророка), няма да го сторя!

— Не се заклевай в Мохамед, защото няма да можеш да сдържиш клетвата си!

— Ще я сдържа! Защо трябва да се подписвам? Какво се тъкмиш да захванеш с този документ?

— Ако не се държиш враждебно към нас, никой няма да го види. Но ако опиташ да ни навредиш, ще го използваме.

— Какво ще предприемеш, ако не се подпиша?

— В Кахира има и други братства, чиито моккадеми веднага ще наредят да доведат. Тези мъже ще те видят тук и ще научат по какъв начин си се озовал при нас. После навсякъде ще се разчуе, че твоята благочестивост се състои в това, да се правиш на джин.

Това бе последният, но най-високият коз, който изиграх, и очакваният ефект не закъсня. Той заби за известно време поглед в пода, после избухна:

— Трябва да се изправя, не мога да остана седнал!

Абд ел Барак закричи в голяма възбуда напред-назад из стаята. Сетне спря пред мен.

— И ако сторя всичко, което искате от мен, ще ни пуснете ли безпрепятствено да си тръгнем?

— Да.

— Кълна се в душата си и в душите на моите деди, ти си мъж, от когото човек трябва да се пази!

— Тогава се пази!

— Денят на твоето рождение е един злощастен за мен ден. Ще се покоря и ще изпълня желанието ти. Така че пиши каквото има да пишеш! Аз ще поставя отдолу името си.

С това решение се сложи край на неговата възбуда и той седна отново. Аз сторих същото, след което Мурад Насър ми донесе хартия, мастило и калем. Мина известно време, докато представя на Абд ел Барак трите документа. Той се подписа, без да ги чете, върна ми ги, отдъхна дълбоко и се надигна от мястото си.

— Тъй, сега сме готови. Развържете този мъж и ни пуснете да си вървим!

Освободихме Призрак номер две от въжетата и придружихме двамата до пътната врата, чиито резета Солим издърпа. Когато Абд ел Барак постави крак на улицата, обърна се към нас, направи ми един поклон и каза подигравателно:

— Аллах йисаллимак, Аллах йихфасак! Иншаллах башуфак ан кариб! (Аллах да те закриля, Аллах да те варди! Надявам се, в скоро време да те видя отново!)

После закрачи с другия „призрак“. Аз се върнах в моята стая, а Мурад Насър се запъти към сестра си горе, която сигурно с голямо напрежение очакваше неговия доклад. Хартиите скътах при мен, защото от държането на Абд ел Барак и особено от начина на неговото подигравателно сбогуване можеше да се заключи, че таи разни задни мисли, които ни предупреждаваха за предпазливост. После дойде Селим да се осведоми дали имам все още нужда от него, или бива отново да си легне.

— Трябва да ми отговориш на няколко въпроса — отвърнах.

— Намери ли ми кораб, който тръгва днес от Булак нагоре по Нил?

— Да. Потърсих най-добрия и най-бързия, ефенди, и заръчах места за теб и двамата негри.

— Не си постъпил много умно. Не беше необходимо да се знае още отсега дали ще ида сам, или не. Каза ли кой съм?

— Трябваше да го кажа, тъй като капитанът ме попита.

— Що за кораб е?

— Едно дахабийе, което сигур плава много бързо, защото са му дали името „Самак“<sup>29</sup>.

— А сега най-главното! Докато пазеше пленниците, си разговарял с Абд ел Барак. Разправи ли му, че днес ще напусна града с този „Самак“?

— Не, не казах нито дума.

— Бъди откровен! Много е важно да ми кажеш истината. Няма да ти се разгневя, в случай че си се разбърлил.

Селим сложи ръце на сърцето си и увери с тон на най-голяма искреност:

— Ефенди, не оскърбявай душата ми, като мислиш, че те лъжа! Ти си приятел на моя господар и затова ти служи също така вярно, както на него. Защо е трябвало да се раздрънквам? Аз съм се родил като син на Мълчанието и устата ми се отваря само за такива слова, които са угодни на Аллах и светите халифи. Заклевам ти се, че не съм обелил и думица!

— Добре! — рекох, макар много да се съмнявах в неговата любов към истината. — Кога ще напусне дахабийето пристанището?

— В три часа според франкските мерки за време. Ти навярно знаеш, че потеглянето на всеки вярващ мюсюлманин става в осем часа арабско време.

— И къде е закотвено дахабийето? Има ли някое кафене наблизо, от което човек може да го види?

— Недалеч от мястото, където е пристанало, се намира едно такова кафене и седящите отпред хора могат да обгърнат с поглед палубата му. Искаш ли да отидем дотам? Ще ти го покажа.

— Не, нямам такова намерение. Повече не се нуждая от теб. Надявам се да си ми казал истината и те моля да имаш предвид, че човек много трудно дарява пак с доверие един лъжец.

— Право, много право! — съгласи се Селим, като наведе толкова ниско глава, че периферията на исполинската му коса почти докосна земята. После ме остави сам.

След известно време Мурад Насър ме навести. Имаше необходимост още веднъж да обсъди подробно случилото се, при което се оказа, че е склонен да счита Абд ел

Барак за обезвреден.

— Моккадемът разбра, че с нас шега не бива — каза турчинът. — Той се подписа и ще се варди да ни принуди да употребим оръжията, които държим в ръцете си срещу него.

— Аз не мисля така. Неговата първа работа ще е да ни ги измъкне. Той е способен на всичко. Не обърна ли внимание на тона, с който си взе сбогом с нас?

— Това беше яд.

— Не, подигравка. Направи ми впечатление също бързината, с която изяви готовност да подпише препоръчаното писмо. Вероятно си е имал някакви задни мисли, с които тепърва ще се запознаем. Освен това съм убеден, че Селим му е издрънкарал намерението ми да напусна днес Кахира. Налага се да се постави дахабийето под наблюдение, като се следи дали Абд ел Барак ще го посети.

— Кой ще се заеме с тая работа?

— Аз не, тъй като нещата касаят мен. Селим е неблагонадежден, а и на твоя негър не можем да разчитаме.

— В такъв случай ще трябва да отида аз самият; това е най-доброто.

— Действително. Корабът се нарича „Самак“ и можел лесно да се наблюдава от близкото кафене. Задачата изисква бдителност и ето защо ще те посъветвам да отидеш сега да почиваш. Вече няма призраци и сега сънят ни навярно няма да бъде прекъснат.

Мурад Насър се сбогува и аз си легнах отново, след като бях настанил моите питомци да спят. Свещта този път бе угасена.

Когато се пробудих, предиобедът вече беше почти отминал. Селим ни донесе закуска и ме уведоми, че неговият господар още рано-рано бил излязъл и пратил вкъщи за мен разни неща. Той ги донесе и аз осъзнах, че дебелият турчин все пак не е чак толкова себичен, както си бях мислил преди туй. Той ми беше пазарил не само провизии за из път, но и други неща, които щяха да облекчат пътуването ми по Нил. И сега всичко вече опираше до пътните разноски. Ако трябваше аз да ги уреждам, в кесията ми щеше да възникне опасна дупка.

Мурад Насър не си дойде за обяд вкъщи. Беше верен на дълга си и щеше да остане възможно най-дълго на своя пост. Появи се едва в два часа и сега бе време и за мен да потеглям. От покупките на турчина багажът ми така се бе увеличил, че трябваше да викам носач. Дори един хубав чибук и везана кесия с тютюг прибави моят домакин.

Малко преди да тръгнем, определихме да спра в Сиут. Аз не биваше твърде много да се отдалечавам, но пък заради Абд ел Барак не можех и прекалено близо да Кайро да оставам. Мурад Насър вече бе в състояние да определи, че точно след една седмица ще напусне града със сандала „Тер“<sup>30</sup>. Оттук лесно можеше да се пресметне по кое време мога да го очаквам в Сиут.

При наблюдаването на дахабийето Мурад Насър не бе забелязал нищо подозрително. Той даже лично отишъл на борда да плати пътните ми и тогава също не видял нещо, което да му привлече вниманието. Той запази становището си, че моята угриженост е излишна. Но аз твърде често бях стигал до познание, че един южняк рядко прощава оскърбление, а при Абд ел Барак нещата опираха до нещо далеч повече от една лична обида. Обичаите на Изтока ми запретяха да предам поздрав за Кумру. А дарителката на косми Фатма оставях с удоволствие. На пътната врата се сбогувах със Селим с добрия съвет:

— Ако в мое отсъствие джинът пак се домъкне, не хленчи, ами по-добре го наложи здравата! И не брой пак три джина за осем! За „най-великия герой на своето племе“ изобщо не подобава да съзира повече врагове, отколкото има в действителност.

— Право, много право! — отговори векилхарчът, като ми изтипоса своя опасен за живота поклон и притегли същевременно ръката ми до устните си.

Един арабски мюсюлманин, който целува ръката на неверник, колко ли често се случва това. Човекът, изглежда, въпреки краткото време на нашето познанство ме бе сключил все мъничко в сърцето си и аз реших за в бъдеще да си затворям едното око пред неговите чудатости.

## 4. Муца'бирът<sup>31</sup>

Мурад Насър тръгна с мен и децата. Носачът вървеше отпред. Когато стигнахме при кораба, екипажът тъкмо бе приключил със следобедната молитва и сега се залови да издига голямото платно. Аз стиснах ръката на турчина и скочих на борда, следван от децата. Оставил вещите ми там, носачът вече стоеше отново на брега.

След късо време вятърът изду ветрилото и дахабийето насочи нос към средата на течението. Няколко прощални помахвания от страна на дебелия турчин, на които отвърнах, и после закрачих по палубата, за да поздравя рейса. Той тръгна насреща ми, поклони се учтиво, каза ми добре дошъл и ми подаде според местния обичай няколко пъти ръка. Сетне ме поведе лично, докато кормчията даваше направление на кораба, към предназначения за мен кабина. Тя се намираше под задната палуба и наместо врата имаше провесена сламена рогозка. Видях, че вътре бяха проснати някакви дюшеци. Завивки Насър ми бе дал, значи можех удобно да се настаня с моите малки черни придружители.

За мое удивление по дължина на бордовата стена бяха наредени две дузини шишета. Рейсът каза, че били пратени от турчина. Това беше бира нимсавийе — австрийска бира. Симпатията ми към дебелия турчин нарастваше все повече и повече.

Рейсът тъкмо ни бе напуснал и аз пристъпих към миниатюрния люк да хвърля един поглед към оживената от платна река, когато чух зад себе си глас:

— Ефенди, ще позволиш ли да донеса вещите ти, които все още лежат там отпред, където ги остави хамалът?

Обърнах се към говорещия. Той стоеше на входа на спалното ми помещение в толкова вежлива, направо смирена поза, че да му се доще на човек да му отвърне приятелски. Само че аз не стигнах дотам. Неговите очи гледаха зорко и пронизващо изпод рунтавите вежди; тесните му устни бяха ниско отпуснати в угълчетата, сякаш се канеше да избухне в ехиден кикот, а носът... ама какъв нос само!

Беше силно отекал и оцветен в жълто, червено, зелено и синьо. Неволно се сетих за дух номер три, чийто нос снощи бе влязъл в един доста солиден контакт с юмрука ми. В моята мнителна душа веднага се породих подозрение. Когато моряците освобождаваха преди малко ветрилото, сред напевния вик бе вметнато едно „Ах иа сади Абд ел Кадер“. Това бе обичайният възглас на всички принадлежащи към Кадирина мюсюлмани. Беше ли рейсът, а с него и екипажът на кораба, член на това братство? Беше ли дал Абд ел Барак, който навярно бе узнал от Селим името на дахабийето, заповед на рейса да вземе на борда моя дух номер три? Работата беше опасна! Налагаше се да бъда предпазлив. Аз не издадох с физиономия мислите си и изненадах мъжа с резкия въпрос:

— Как ти е името?

На своето запитване той положително не бе очаквал нещо друго от моя страна, освен едно да и сега се позабави с отговора. Защо? Имаше ли основание да премълчи името си?

— Е, отговаряй! — настоях аз.

— Казвам се Бен Шорак — отвърна сега.

Изрече го по такъв начин, сякаш избра първото име, което му бе дошло на ума. И Бен Шорак, сиреч Син на Шорак. Това не бе достатъчно. Този мъж беше някъде към петдесетте и следователно трябваше да си има собствено име, след което действително трябваше да постави Бен Шорак. Не си губих много времето с тези мисли, а продължих да питам:

— Защо се предлагаш за тази работа?

— Защото съм длъжен да обслужвам пасажерите.

— А-а, тъй, тъй! Арабин ли си?

— Да, от племето маазех.  
— От колко време служиш на този кораб?  
— Повече от година.  
— Добре. Иди донеси нещата! Ако съм доволен от теб, бакшишът ми ще те зарадва.

Сега се касаеше да не оставя време на този мъж да съобщи във отговорите, които ми бе дал. Така че излязох. Рейсът стоеше зад кормчията. Пристъпих към тях и събрах няколко безобидни сведения относно моите права и задължения като пътник. После попитах дали не би могло да ми бъде предоставен някой мъж за извършване на разни дребни услуги. Без да подозира нищо, рейсът отговори:

— Този мъж е определен. Той вече внесе нещата ти в каютата и още се намира в нея.

— Как се казва?  
— Барик.  
— Бедуин?  
— Не. Той произхожда от миниехите.  
— Верен и благонадежден ли е? Откога служи на дахабийето?  
— Вече четири месеца.

Сега знаех достатъчно, призрак номер три мелеше излъгал. Данните относно неговата самоличност просто бяха пропуснати да бъдат уговорени с командата на кораба. Направи ми впечатление, че той все още се мотаеше из каютата ми. Какво ли търсеше там? Приблжих до помещението по такъв начин, че Барак да не може да ме забележи и влязох бързо. Децата си седяха там и гризеха няколко фурми, към които бе приковано цялото им внимание. Достойният помагач на Абд ел Барак обаче бе бръкнал във вътрешния джоб на хайка ми и изследваше съдържанието му. Аз се престорих, че нищо не съм видял и му дадох някаква малка заръка, за да го отстраня.

Колко добре обосновани се бяха оказали моите опасения! Сега се запитах каква ли заръка е получил този човек от моккадема. Да ме убие? Напълно възможно, но чак толкова лоши предположения не ми се искаше да правя. По-вероятно беше задачата му да се състоеше в това, да ми задигне документите. Може би тъкмо затуй бе бърникал в джоба на хайка ми. Във всеки случай не се намирах в приятно положение и бе най-добре да напусна дахабийето. Това лесно можеше да стане, защото тези кораби почти редовно пристават вечер до брега, а дотогава не би следвало да се опасявам от покушение върху живота ми. Сега-засега престанах да си блъскам залудо ума и се заех с подреждането на моя малък плаващ дом. Касаеше се преди всичко да опазя имуществото си, най-вече хранителните продукти от плъховете, които по тези нилски лодки са истинска напаст. Докато го вършех, в ръката ми попадна пакет тютюн. Отворих го и намерих вътре някаква сгъната хартия, на която бе написано:

„Пътните ти до Сиут.“ Хартията беше тежичка и когато я разгънах, отвътре ми проблеснаха двадесет суверена<sup>32</sup>. Това бяха според турския начин на изразяване двайсет ингилиз лира, над четиристотин марки наши пари. Дебелият Мурад Насър хич не беше лош човек. Само се питаше от какво естество услуги ме задължаваше с това. В мен все още се гнездеше предчувствието, че неговите далавери няма да са баш от тоя сорт, на които бих могъл да се съглася, без много-много да му мисля. По неговото иначе честно лице сегиз-тогиз се мяркаше израз, какъвто се забелязва при особи, за които всеки път е правилен, стига само да води към целта. Поведението му към мен беше наистина резултат от несъмнена доброжелателност, признавам го на драго сърце, но същинската причина сигурно се криеше в някой егоцентричен кроеж, за който не можех да му се сърдя, разбира се, защото нали всички ние повече или по-малко мислим за личния интерес, както всеки откровен човек ще потвърди.

Измайсторих от шишетата нещо като поставка, върху която можех да струпам всичките си принадлежности, за да ги дистанцирам от плъховете. Двете негърчета



ми помагаха и скоро се установи, че бяха доста сръчни и притежаваха добра способност за схващане. Вярно, можех да си спестя тоя труд, защото бездруго престоят ми на дахабийето нямаше да продължи даже и един ден.

По това годишно време почти винаги духа северен вятър и платноходът правеше доста бързо плаване, додето слънцето изчезна на запад и бе измолена погреб<sup>33</sup>. После рейсът нареди да се скъси едно ветрило. Дахабийето тръгна по-бавно и аз видях, че кормилото бе насочено към левия бряг. Отидох при рейса и го попитах за причината на това разпореждане.

— Ще пристанем в Гиза — отговори ми той.

— Но защо? Че нашето плаване едва започна. На какво основание трябва вече да бъде прекъснато? Та нали още не се е мръкнало и скоро ще се появят звездите, при чиято светлина можем спокойно да плаваме до Дейргет-Тин или даже до Менил Шиха и Тура!

— Откъде ги знаеш тези селища? — попита рейсът удивен. — Кой ти е разправял за тях?

— Ти за някой новак ли ме смяташ? Аз не идвам тук за пръв път и вече съм пътувал по Бързеите.

— Тогава сигурно знаеш, че всеки кораб при спускане на мрака приставя до брега.

— При истинска тъмнина, да. Но нощта още не е настъпила, а и днес изобщо няма да стане тъмно, тъй като можем да очакваме една красива звездна светлина. Водата също блести. Бихме могли много добре да си плаваме цялата нощ.

— Това не прави никой опитен и предпазлив рейс.

— О, напротив! Аз самият съм го преживял. Често сме били под платна на лунна светлина или звездно небе. Ако се каниш да акостираш още в Гиза, то беше напълно излишно да започваме днес пътуването. Аз не желая да спиращ, а ти знаеш, че всеки разбран рейс се ръководи от желанията на пътниците.

— Няма такова предписание. Аз съм повелителят на това дахабийе и ще действам по мое благоволение.

— В такъв случай можеш да очакваш, че ще разглася твоята нелюбезност и после от франките, които са най-добрите пасажери и платци, ни един няма да пътува с теб.

— Ако щат. Хич не са ми притрябвали!

Той се обърна и си тръгна. С това работата беше приключена. Преждевременното акостиране в Гиза трябва да си имаше особена причина, която много вероятно бе свързана с присъствието на моя призрак номер три. Тези люде трябваше да свършат нещо, което не беше за отлагане и те искаха да го извършат още тук в близост до Кайро. Какво ли би могло да е то? Отмъщение към мен? Да отвлекат двете негърчета? Да ми изтръгнат документите на Абд ел Барак? Вероятно и трите предположения бяха правилни, тъй като тези пунктове се намираха във вътрешна взаимовръзка. Гиза беше пристан за всички пътешественици, посещаващи от Кайро с кораб пирамидите, разстоянието до които възлиза на осем километра. По време на разлива то нараства почти двойно, понеже трябва да се прави една значителна заобикалка заради стърчащите от водата диги. Селището е известно със своите изкуствени инкубатори и тук един железен конзолен мост прехвърля Нил. Срещу остров Рода се намират харемските градини и паркът на селямлъка. Иначе има само няколко западнали пазара, останки от старите къщи на мамелюците и няколко кафенета, в които европейецът влиза само по неволя. Гиза следователно не можеше да ми предложи нищо и ето защо реших да не нощувам на сушата, а да си остана на борда. Имах причина обаче да се престоря, че искам да напусна платнохода. Та наметнах си хайка, когато дахабийето бе закрепено към брега, взех двете негърчета за ръце и дадох вид, че възнамерявам да потегля. Тогава рейсът довтаса бързо при мен и попита:

— Какво си наумил да правиш? Да не би да се тъкмиш да спиш през нощта в Гиза?

— Да.



— Там няма да намериш място за нощувка!  
— Че защо? Ако си платя добре, всеки на драго сърце ще ме приеме в къщата си.  
— Но ние много рано ще вдигнем платна и ако се успиш, ще си останеш тук!  
— Не е възможно, понеже аз ще ти съобща къде се намирам и ти ще наредиш да ме повикат.

— Хич нищо няма да нареждам. Аз трябва да се ръководя по утринния вятър и ще отплавам веднага щом почне да духа.

— Преди туй ще ми проводиш един пратеник, което в крайна сметка ще означава само няколко минути закъснение!

— Дори и тези няколко минути не бива да пропускам.

— Защо из един път се разбърза толкова, при положение че спря тук, макар да можеше да продължиш пътуването?

— Аз съм рейс и не е нужно да ти привеждам доводите си. Щом искаш да вървиш, върви, но аз няма да те викам. Като забележа, че звездите греят достатъчно ярко, ще отпътувам даже преди полунощ. После си е твоя работа дали ще съумееш да ни настигнеш.

— В такъв случай ще трябва да се подчиня на волята ти и да остана тук. Аллах да ти се отплати за любезността, с която се отнасяш към твоите пътници!

Казах го с негодувание и изразих същевременно недоволна физиономия. А по неговите черти се плъзна видимо задоволство, което аз обаче привидно пропусках. Бях постигнал целта си и сега знаех къде съм. Не биваше да се махам от борда, значи негодяите възнамеряваха тази нощ да осъществят онова, което си бяха наумили спрямо мен. За мен това бе добре дошло. Ако работата се приключеше още тук, нямаше да ми се налага да витая дълго време в неизвестност.

Матросите получиха свободата, която на мен беше отказана — можеха да отидат на сушата. На борда останаха само три персони — рейсът, кормчията и „стюардът“ с карбункеловия нос. Не бе трудно да се досетя защо бе разрешено на хората да слязат — нехранимайковците искаха да се отърват от всички ненужни свидетели. Скоро слугата дойде в каютата да пита дали имам някакво желание. Поисках вода и една лампа, за да имам винаги огън за лулата си. Оня донесе нещата и аз използвах случая да подметна между другото, че се чувствам неразположен и поради това няма да напускам каютата. Същевременно измъкнах портфейла си от сетрето, отворих го ей така „случайно“ и позволих да се види, че съдържа документи. Сторих го, за да съкратя процедурата и примамя добрите хорица. Че постъпих правилно, разбрах веднага, понеже човекът ми отвърна любезно угрижен:

— Добре ще сториш, ефенди. Остани си в каютата! Нощният въздух е вреден за чужденците и един вече получи неизлечимо очно възпаление, понеже вечер оставаше на открито. Та варди си значи виделината на очите! Днес ще имаш ли още някаква необходимост от мен?

— Не. Сега ще изям няколко фурми, ще изпуша още две лули и после ще си легна.

— Тогава ще си вървя, за да не те смущавам. Лелтак са'ида! (Да е щастлива нощта ти!)

Той ми направи едно темане и се отдалечи, при което спусна рогозката, изолирайки спалното ми помещение от палубата. Едва го бе сторил и аз духнах глинената лампа, за да затъмня каютата и да не мога да бъда видян, повдигнах малко рогозката и погледнах след него. Подозирах, че веднага ще уведоми другите порядъчни хорица за онова, което му бях казал.

На палубата не гореше нито един фенер. Звездният рой още не беше се появил, по небето се виждаха само отделни предвестници, които обаче не съумяваха да разпръскват мрака. Моите обучени очи сигурно бяха по-остри от тези на арабите. Видях слугата да се запътва към следата на кораба и изпълзах изпод рогозката да го последвам. Вярно, не можех да виждам чак толкова надалеч, но бях забелязал, че там имаше оставени няколко големи бали тютюн, увити в ликови рогозки, предназначени за юга. Запълзах натам с възможно най-голяма бързина на длани и колене. Сметката

ми се оказа вярна, защото когато, стигнах в близост до балите, чух да се говори. Един мъж се бе облегал на тях отдясно, а пред него стоеше друг. Така че аз се придвижих наляво и залегнах плътно до тютюневите бали от другата страна. При това чух как единия казва на другия:

— Потрай малко! Човек не бива да обсъжда една работа два пъти, ако може да я каже само веднъж. Рейсът ей сега ще се върне.

— Той къде е?

— Отиде да закрепил фенера на брега, та като дойде муца'бирът да може да се ориентира.

Двамата мъже бяха кормчията и моят каютен прислужник. Значи на сушата щеше да бъде запален фенер, и то заради някакъв си фокусник. За какъв дявол пък и тоя човек? От Гиза ли беше той, или от Кайро? Заради мен ли идваше, или за да плава с нас и развеселява народа от кораба? На тези хора често се опрощава пътната такса като възнаграждение за техните фокуси.

Понеже лежах проснат, а буртигът бе почти на височината на гърдите, не можех да виждам брега и също фенера. Затова пък слугата, който стоеше изправен, рече:

— Запали го. Той е забил един прът в земята и го е закрепил на него. Сега се връща.

Аз лежах откъм реката, а рейсът трябваше да се качи на кораба от страната на сушата. Ето защо смеех да се надявам, че няма да бъде забелязан от него, а и отгоре на това ще узная нещо важно. Рейсът се качи на борда и тръгна напреко през палубата. Беше повикан с едно „Пет!“, видя двамата и когато спря пред тях, попита:

— Е, какво прави оня гяур, когото Аллах ще гори вечно?

Тия приказки май бяха коренно различни от вежливостта, с която ме бе посрещнал при пристигането ми!

— Седи си в каютата и пуши — отговори дух номер три.

— Няма ли да излиза?

— Не. Чувствал се неразположен и щял да изпуши две лули, след което да си легне. Освен това аз му казах, че ще получи възпаление на очите, ако излезе.

— Било е много умно от твоя страна. Дано се задуши кучият му син от тютюна. Как е могла тая воняща мърша да дръзне да посегне на нашия благочестив моккадем и да му открадне робите! Дано ръката, с която е сторил това, изсъхне и никога да не се изцери! Защо моккадеят, Аллах да го закриля, не ти е разпоредил пречукването на тоя неверник?

— Само за да не те подхвърли на опасност, понеже се знае, че той се кажи на твоето дахабийе и ще ти подирят сметка, ако изчезне.

— Това е вярно. Но аз бих могъл да кажа, че е слязъл по път и всичките ми хора, да се надяваме, ще го потвърдят.

— Ти имаш няколко моряка, на които не може да им се лови вяра, понеже са отскоро при теб. Ето защо те посъветвах да ги отдалечиш от кораба. Не беше необходимо да знаят, че муца'бирът ще дойде на борда.

— Хич не беше нужно да ми го прашате. Заради него трябваше да пристана тук, което направи впечатление на християнина. За щастие той, изглежда, не подозира истината. Един верен почитател на Пророка веднага щеше да забележи, че се намира в опасност. Ако не се налагаше да чакаме муца'бира, можехме да продължим да плаваме и вместо него ти щеше да задигнеш документите и да ги отнесеш на моккадема.

— Аллах! Валлах! На какво ме считах способен! Гяурът е силен мъж; имах възможността да се убедя в това. Той победи моккадема, който все пак притежава силата на лъв, просна слугата му и скоро сетне сграбчи й мен. Аз ще нося на сурата си следите от неговия юмрук в продължение на един месец. За това, че той посрами по този начин блясъка на моето съществуване, дано Шейтанът разкъса тялото му на хиляди парчета и гори душата му на най-силния огън! Аз не съм боязлив, ама посред нощ да ида да измъкна китапите от джоба на един такъв ядовит човек, за тая работа

не съм обучен. Нея може да я свърши само муца'бирът Нубар, който знае хиляди шашми и на туй отгоре е най-прочутият апашин. Та нали затова ни го праща моккадемът. Той ще дойде да отмъкне документите и ще изчезне с тях. Като забележи гяурът липсата им, нека си прави каквото си ще, те няма да се намират на дахабийето.

— И знаеш ли пък дали наистина са у него?

— Документите са със сигурност у ябанджията.

— Може да се заблуждаваш. Също така добре може да ги държи на съхранение и Мурад Насър, турчина.

— Не. Аз поддържам изцяло мнението, което нашият моккадем изказа. Гяурът е по-умен, по-предпазлив и по-силен от турчина и няма да му повери толкова важни книжа, а при всички случаи ще ги съхранява сам. Освен това, когато бях преди малко при него, видях в ръката му един портфейл, който съдържаеше много книжа. Трите документа сигурно са сред тях.

— Надявам се! Но не е лесна работа да му се задигнат. Ако вземе, че се събуди, уйдурмата ще се развали.

— Нубар има лека ръка и е извършвал къде-къде по-трудни неща. Не е мъчно да се досетиш, че моккадемът няма да изпрати някой аджамия, а мъж, който със сигурност ще изпълни мурафета.

— Може да е така, ама въпреки всичко щеше да е по-добре да претрепехме неверника! Тогава нямаше да има ни най-малко съмнение за успеха.

— Такова съмнение не е нужно да има и сега. Абд ел Барак при всички случаи трябва да си има книжата и сигурно е дал на муца'бира най-подробни указания. Не се ли събуди гяурът, е, добре, ще си остане сега-засега жив, за да не ти се случи нещо на теб. Пробуди ли се обаче, муца'бирът ще му ръгне ножа в сърцето.

— Сега-засега? Значи по-късно все пак ще умре?

— Да, като наказание за това, което е прегрешил спрямо моккадема.

— Кога и къде?

— Днес той ще запази живота си, който обаче ще виси на такъв тънък косъм, че при първа възможност ще се скъса.

— Навярно в Сиут, където той иска да слезе и да чака турчина?

— Това не мога да кажа, защото човек трябва да се съобразява с обстоятелствата, а ние не знаем дали те ще бъдат там благоприятни за нас.

— Тогава той ще ви се изплъзне, понеже там ще се махне от очите ви.

— О, не. Нали знаеш, че още не е предрешено докъде ще пътувам с теб. Трябва да ти кажа, че имам заповед да остана при гяура.

— За да го наблюдаваш?

— Да. Не бива да го изпускам из очи. Трябва да бъде толкова учтив и внимателен с него, че да спечеля доверието му. После няма да ми представлява трудност да докарам нещата дотам, че да ме задържи при себе си като слуга.

— Планът е добър и аз ще ти дам добра препоръка пред оня. Ами сетне ти ли пак ще си тоя, дето ще го убие?

— Не. Моккадемът има желание да го види как умира, за да може в неговия последен миг да запрати подире му проклятието на един правоверен мюсюлманин.

— Ами моккадемът все още се намира в Кахира!

— Днес да, но той също ще тръгне на юг, към Хартум и още по-далеч.

— Навярно по някоя работа на светата Кадирина?

— Да. Той получи едно писмо, което прави това пътуване необходимо. На юг има един изключително благочестив и учен факих<sup>34</sup>, който постъпи в Кадирина и е замислил един голям план, който ще разпространи свещения ислям по цялата земя. Той се казва Мохамед Ахмед или Ахмед Сюлейман<sup>35</sup>, не знам точно, а планът му е от такова голямо значение, че ако го доведе до осъществяване, ще донесе на нашата Кадирина такъв блясък, че моккадемът реши да се отзове на позива на мъжа да го

посети, за да уговори с него всички подробности. Та виждаш значи, че Абд ел Барак също отива към Хартум и там ще срещне това християнско куче. А може и по-рано да се натъкне на него. Аз ще се погрижа това да стане, понеже знам с какъв кораб ще пътува моккадемът.

— Това, което чух сега, е извънредно важно. Да, сега проумявам, че не е необходимо този гяур да бъде пречукан на дахабийето ми. Там горе на юг чуждоземните консули нямат власт като тук и никой няма да го е грижа за изчезването на един гяурски кучи син. Моккадемът сигурно ще пристане в Сиут и ще слезе. Ако ти съумееш да задържиш там дотогава неверника, то ще ти е лесно да го предадеш в ръцете на Абд ел Барак и аз се надявам, че чужденецът няма да успее да се изплъзне от неговото отмъщение. Ама ти бива ли да говориш за тези неща? Трите документа, които трябва да му бъдат задигнати, сигурно ще да са от голяма важност. Ти запознат ли си със съдържанието им?

— Не. Муца'бирът го знае, понеже трябва да прочете книгата и да провери дали са истинските. А на мен моккадемът не се довери, защото...

Беше прекъснат. На борда пристигна един мъж с фенер в ръката — по всяка вероятност именно муца'бирът Нубар, очакваният фокусник и джебчия. Беше взел от долу фенера и го носеше. Съглеждайки тримата, той дойде при тях и поздрави:

— Миса 'л-хер! (Добра вечер!)

— Ахла ва сахлан ва мархаба!<sup>36</sup> — отговори рейсът.

— Мархаба! — вметнаха другите двама.

Обикновено хората казват само думата „мархаба“, означаваща тогава „добре дошъл“, фактът, че капитанът си послужи с обстоятелствената формула, даваше да се отгатне какво уважение храни той към „най-прочутия апашин“ на Египет. Трябваше да го огледам този фокусник и мошеник и подадох малко глава. Той остави фенера на най-близката тютюнева бала и неговата светлина падна ярко върху лицето и фигурата му. Беше на една възраст с моккадема, имаше същия цвят и негърски отпечатък на лицето и не беше чак толкова висок, но далеч по-широкоплещест от оня. Този човек бе поне толкова силен, но вероятно по-обигран от Абд ел Барак, неговият достопочтен доверител. Беше облечен в дълга тъмна роба, препасана с въже, в което бе тикнат един нож. На краката си Нубар носеше сламени сандали. Това бе облекло на беден мъж, ала от ушите му висяха тежки златни халки, а по пръстите блестяха най-малкото десет драгоценни пръстена с искрящи камъни. Гласът му звучеше гордо и със самочувствие, когато се осведоми:

— Докладвано ли ви е пристигането ми?

— Да, господарю, ние те очаквахме — потвърди рейсът.

— Тук ли е кучият син, или е слязъл?

— Лежи в каютата си.

— На светлина?

— Да, но преди спане ще я угаси. Негърските деца са при него.

— Дали ще я угаси, или ще я остави да гори, все ми е тая. Моята работа ще бъде извършена дори да се забули в мрака на гроба или да горят сто пламъка. Нямам желание дълго да чакам и скоро ще започна. Но тъй като не съм запознат с обстановката, ще трябва да ми я опишете и да ми обрисувате също положението на всеки предмет в кабинета.

Понеже дух номер три бе идвал при мен, се нае с исканото описание. Аз счетох за уместно да се отдалеча. Джебчията бързаше и за мен също бе важно час по-скоро да прекратя напрежението, в което се намирах. Ето защо запълзах обратно към каютата.

Не беше лесно да измина първата част от пътя, тъй като фенерът светеше. За щастие рейсът и муца'бирът стояха така, че сенките им се сливаха и хвърляха една дълга тъмна полоса, по палубата. Удаде ми се да я достигна и като се придържах към тази тъмнина и през цялото време пълзах заднешком, за да държа четиримата

мъже под око, се добрах благополучно до рогозката и се мушнах под нея в спалното си помещение.

С последния поглед видях, че фокусникът угаси фенера, Ако бе проявил предпазливостта да го стори по-рано, нямаше да мога да си впечатам външността му, а това щеше да има, както разбрах по-късно, най-лоши последствия за мен.

Първата ми работа бе да запала лампата, като си послужих с кибритените си клечки, от които имах у себе си един порядъчен запас, понеже са рядкост в Юга и са много скъпи. С други думи възнамерявах не на тъмно, а на светло да се оставя да бъда ограден, за да намаля опасността за себе си.

После взех трите документа и няколко други важни книжа от портфейла и ги скътах, а него пъхнах отново в сетрето. Слугата Барик бе видял, че го бях прибрал там и можеше със сигурност да се предположи, че го е казал на мошеника.

Защо изобщо трябваше да допускам шашмата да се превърне в действителност? Самото доказателство? Ако трябва да бъда откровен, то го вършех малко и с намерението да покажа на тези хора, че в главата на едно „християнско куче“ също така има мозък, и че аз не съм нито спял, нито глух. Намерението ми не беше безопасно. По някаква причина на муца'бира можеше да му скимне все пак да ми тегли ножа. Но аз вярвах, че мога да разчитам на очите и бързината си.

Децата още преди туй си бяха получили вечерята. Те лежаха едно до друго, но още не спяха. Споделих с тях, че ще дойде един мъж и тайно ще пребърка джобовите ми, като ги помолих да не проявяват страх и да се преструват на заспали. Те обещаха и аз бях убеден, че ще съдържат думата си. После ги настаних да легнат така, че да са обърнати с гръб към входа.

Аз самият легнах на дясната си страна, при което лампата ми светеше в лицето. Въсъщност би трябвало да остана на тъмно, ала мошеникът трябваше веднага да се убеди, че спя. Сетрето разтворих, така че да може лесно — понеже лежах с лявата страна нагоре — да бръкне във вътрешния ми джоб. Колкото по-малко му затруднявах работата, толкова повече намалявах опасността за себе си. Но за да съм подготвен за всичко, тикнах единия от двата си револвера под тила си, така че да мога бързо да го грабна и запъна с дясната ръка, върху която лежах. Сега бях готов и само си пожелавах да не ми се наложи дълго да чакам.

Желанието ми се изпълни. Държах очите си дотолкова затворени, че да мога да виждам през мъглите рогозката. Тя се раздвижи в долния ъгъл — леко, съвсем леко, един, два, три, четири, шест цола нагоре, фокусникът надникна вътре. След известно време си прочисти гърлото. Аз продължих да дишам спокойно като дълбоко заспал. Сега той се прокашля, невисоко, но все пак така, че трябваше да чуя и да се събудя, в случай че сънят ми беше само лек. Аз и сега не се помръднах. Все пак ме хвана страх, и то заради децата, защото ако някое от тях забравеше в решителния миг предупреждението ми, то можеше с мен, а после и с тях, поне със свободата им, да е свършено. Започнах да осъзнавам, че май твърде лекомислено бях приел нещата.

Както после разбрах, децата наистина чули изхмкването и прокашлянето, но помислили, че идват от мен. Те не можеха да видят муца'бира, а онова, което той вършеше, ставаше напълно безшумно, така че те не го чуваха и отпосле изобщо не знаеха, че въпросният мъж е бил вече тук.

Нубар сега бе стигнал до убеждението, че съм потънал в най-дълбок сън, и влезе, като придвижи първо главата, раменете, сетне тялото под рогозката и накрая примъкна и нозете. В десницата муца'бирът държеше ножа. Очите му не се отклоняваха от лицето ми — приличаха на очите на някое диво животно пред смъртоносния скок към плячката. Когато се озова с цялото тяло от отсамната страна на рогозката, той се изправи на колене и се прокашля още веднъж. Аз не се помръднах. Шмекерът отиваше на сигурно. Колко беше предпазлив, схванах от факта, че си бе свалил изцяло одеждата и натрил тъмното тяло с мазнина. И ръцете на най-силния и ловък противник не биха съумели да го задържат — щяха да се изплъзнат от него.

Сега Нубар се плъзна към мен, допря острието на ножа до гърдите ми и веднага насочи пръстите на лявата ръка към мястото, където предполагаше портфейла. Напипа го, повдигна сетрето и измъкна желанния предмет, но не бързо, а бавно, толкова бавно, та ми се стори, че му бе необходим четвърт час. Най-сетне се намираше в притежание на портфейла. Махна ножа от гърдите ми и опипа с две ръце плячката си. Вътре все още имаше достатъчно книжа. По лицето му трупна доволство.

Джебчията се огледа сега в помещението, за да види какво още може да отмъкне. Но, изглежда, си помисли, че все пак няма да се мине без шум, и се задоволи с досегашната плячка. Оттеглянето му протече също така бавно и предпазливо, както приближаването. Та дори когато се намираше вече вън, повдигна още веднъж рогозката, за да погледне и се убеди, че наистина съм спал.

Почуках още минута, после духнах лампата, взех револвера в лявата ръка и скочих. Открехвайки леко рогозката, видях трима от четиримата нехранимайковци да стоят до тютюневите бали, а именно: рейсът, призрак номер три и Муца'бирът. Последният беше вече навлякъл робата си и бе обърнат с гръб към мен, така че не можех да видя физиономията му. Той изглежда тъкмо бе приключил с преглеждането на портфейла, защото го размаха пред лицата на другите двама. Доколкото отгатнах от тези гневни движения, съобщавахме им, че не съдържа търсените документи.

Къде ли беше четвъртият, кормчията? Погрешно си рекох, че това може да ми бъде безразлично, тъй като си имах работа единствено с муца'бира. Та избутах значи напълно рогозката и стъпих на палубата, за да приближа към тримата мъже. Тогава до мен прозвуча висок предупредителен вик.

— Ефендите, ефендите!

Кормчията беше, който извика тези думи. Той бе ходил горе до руля и слизайки сега по тесните стъпала, които свършваха до моята каюта, ме беше видял. И в този момент имах възможност да оценя достойното за възхищение присъствие на духа на джебчията. Викът на кормчията му подсказа, че съм на палубата. За Нубар имаше само два изхода — или да ме убие и после да намери все пак документите, или да бяга. Нещо изглежда го посъветва да избегне една открита крамола. Сигурно бе чул достатъчно от моккадема, за да си помисли, че едно нападение над мен нямаше да е безопасна работа. Значи оставаше само бягството, но при това не биваше да допусне да ми покаже лицето си, та в даден случай по-късно да не мога да го позная. Такива трябва да бяха мислите, които за един-единствен миг му бяха минали през главата. Всеки друг на негово място щеше да се обърне при предупредителния вик. Рейсът и слугата също погледнаха уплашено назад, фокусникът обаче не се извърна и аз чух неговия бърз, полугласен въпрос:

— Кучият син ли е наистина?

— Така е — прогъгна рейсът.

— Значи този път беше напразно!

Нубар захвърли портфейла ми, при което книжата полетяха пръснати наоколо, втурна се към трапа и се изгуби в тъмнилката.

Понеже джебчията ми бе оставил портфейла, неговото бягство хич не ми беше неприятно. Какво щях да правя иначе с него? Да го предам на, местната полиция? Или да го пусна да си върви, след като съм му казал мнението си? Е, той сам си бе тръгнал, освобождавайки ме по този начин от труда да му съобща какво ми е становището относно неговото поведение. Та попитах значи кормчията:

— Какво си се разкряскал толкова? Чак в Кахира ли трябва да чуят, че съм тук?

— Прощавай, ефенди — извини се оня — така се уплаших от теб.

— Толкова ли ужасяващ вид имам?

— Не, но, но... но... помислих, помислих... — запъна той.

— Е, какво? Какво си помисли?

— Мислих, че спиш, а из един път... така се уплаших!

— Все едно неочаквано ти се е явил някой джин?

— Да, да, точно така! — рече кормчията, радостен, че му е подсказано благовидно оправдание.

— Жал ми е за теб — успокоих го. — Надявам се, уплахът да не ти навреди. Ела с мен при рейса!

По време на този къс разговор не бях изпускал другите двама от очи. Те се бяха навели, събраха набързо книгата ми, тикнаха ги в портфейла и той изчезна после в одеянието на рейса. И аз от своя страна прибрах нещо, а именно револвера, който вече въобще не ми бе нужен, поне за момента. Какво щеше да се случи по-нататък, не можеше отсега да се предвиди. Напълно възможно бе на джебчията да му текне мисълта да се върне незабелязано, което хич не беше трудно, и да се нахвърли после все пак върху мен. Може би само в първата изненада се бе отказал от играта за днес. Нубар бе длъжен да занесе документите, те трябваше да са у мен, ако не в портфейла, значи някъде другаде. Щом бе възнамерявал да ме намушка, в случай че по време на кражбата се бях раздвижил, то със сигурност нямаше да се побои да ме пречука допълнително, за да постигне целта си. Така че се касаеше да внимавам дали няма да се върне. Това обаче бе възможно само при по-добро осветление, за което трябваше да се погрижа веднага, без дълги речи, без губене на време. Ето защо попитах любезно рейса:

— Да ти се намират факли на борда?

— Не. С каква цел този въпрос? — удиви се той.

— Защото мисля, че трябва да имаш такива неща, в случай че ти се наложи да осветиш през нощта кораба и водата.

— При такава необходимост поставяме отред и отзад по една тава със зифт.

— Къде ги държите тези блюда?

— Отред там в онова преграждение.

Той посочи към носа, от чиято вътрешна стена бе измайсторено от дъски едно подобно на долап хранилище. Взех фенера, отидох до там и видях два железни съда и известен запас асфалт. Напълних едната тава и запалих бързо с помощта на фенера един къс, който бързо предаде пламъка на останалите парчетии.

— Каква е тая работа? Какво ти дойде на ума? — запита рейсът, който ме бе последвал с другите двама.

— По-добре питай какво му е дошло на ума на оня там! — отговорих аз, посочвайки трапа, по който една фигура тъкмо се стрелна към брега.

Значи фокусникът все пак беше размислил и се бе тъкмял да се върне. Вече стоеше на талпата, свързваща борда с брега, когато светлината от горящия зифт го прогони.

— Кой? Кого имаш предвид? Аз не виждам нищо! — рече рейсът, макар че и той трябва да бе забелязал като мен фигурата.

— Щом наистина не знаеш, ще ти кажа — обещах му, като запалих втората паница и я отнесох горе при кормилото.

По този начин в рамките на две минути създадох желаното осветление, докато ако бях преговарял с рейса за тези неща, щеше да ми е нужен четвърт час, а може би и въобще нямаше да мога да го постигна. После слязох по тесните стъпала и издърпах трапа, за което всъщност бяха необходими двама мъже.

— Ефенди, какъв джин се е вселил в теб! — викна рейсът. — Аллах да ни закриля! Не знам какво да мислим и правим с теб!

Беше застанал с другите двама до мачтата. Отидох при тях, за да постигна яснота помежду ни.

— Какъв джин се е вселил в мен? Да, изглежда, тук действително има джинове. Един тъкмо се канеше да се метне на кораба, ала огънят от асфалта го пропъди. Па и тоя добър кормчия преди малко сметна самия мен за дух! Непонятно объркване на нещата, тъй като същинският призрак е ей го на тук — при тези думи посочих мнимия каютен прислужник.

— Аз? — попита въпросният.

— Да, ти! Надявам се, няма да го оспориш.

— О, Аллах! Аз и призрак! Ефенди, твоята душа отсъства, ела на себе си!

Бях се облегал на мачтата. Двата огъня осветяваха брега и околността на плавателния съд, както и физиономията на тримата добряци, които не знаеха дали да бъдат учтиви, или груби към мен.

— Да, ти си призрак! — ухилих се радушно на нехранимайкото. — Аз съм си на себе си, ама ти май си забравил кой си и що си, а именно призрак номер три.

Да ти бе драго да му видиш физиономията, когато отстъпи две крачки назад и ме зяпна сачисай.

— Призрак...номер...три? Не те разбирам.

— Ще ти сторя услугата, като се притека на помощ на паметта ти. Джин номер едно вързах в стаята си, номер две повалих в двора с пушката, а номер три преследвах в градината, където джинът ми се изплъзна, понеже замахна с ножа към мен. Сега вдяваш ли?

— Все още не — изпелтечи той.

— Нима? А пък преди малко каза на двамата мъже, дето стоят тук до теб, че съм бил посрамил бляска на твоето съществуване и ще носиш по сурата си следите от моя пестник в продължение на цял месец!

Оня не отговори, а стрелна с поглед другите двама, които поглеждаха ту него, ту мене, и мълчаха.

— За тая работа Шейтана трябвало да разкъса тялото ми на хиляда парчета и да гори душата ми на най-силния огън.

Барик се вторачи в мен отнесено, без да промълви и дума. Старият рейс обаче беше по-изпечен грешник и достатъчно нагъл, за да си отвори устата:

— Ефенди, не зная на какво разчиташ, като приказваш такива хулни думи на моя благочестив и верен мъж. Аз искам...

— ...да ми го препоръчаш, нали? — прекъснах словото му. — Тъкмо това искаше. Ти му го обеща. Той трябваше да ми стане слуга и да ме предаде в ръцете на моккадема.

Кормчията беше замесен от друго тесто и го обхвана ужасен страх. Като чу от устата ми думите, изречени неотдавна, плесна с ръце:

— Я Аллах, я фаса, я хаяран! (О, Аллах, о, страх, о, ужас!) Той е всезнаещ, той знае всяка дума! Аз тръгвам, бягам, изчезвам!

Старият поиска да се разкара, ала аз го задържах за ръката.

— Остани! Щом като изслуша какво си говориха преди малко тези двамата, значи можеш да чуеш и какво ще им кажа аз.

Кормчията се предаде на съдбата си и остана. Рейсът сметна за уместно да се направи, че нищо не знае, и ми се сопна гневно:

— Ефенди, ти си мой пътник и аз съм свикнал да бъда учтив с тези люде, но ако...

— Учтив? — отрязах му словоизлиянията. — Учтиво ли е, да наречеш някого християнско куче, да кажеш, че съм имал глава, ама без разсъдък, че съм притежавал наистина очи и уши, ала въпреки това съм бил сляп и глух? Учтиво ли е да считаш, че по-добре щяло да е да бъда убит тук...

— Убит? — прекъсна ме оня с тон на оскърбена невинност.

— ...отколкото да ми бъде задигнат само портфейлът? — продължих несмутимо.

— Портфейлът? — повтори капитанът удивен. — Какво ми влиза в работата твоят портфейл!

— Хич нищо, това е вярно. И въпреки това той е у теб! Вади го!

Тогава той изпъна възможно повече снага и ме сгълча:

— Ефенди, аз съм мюсюлманин, а ти — християнин. Знаеш ли какво означава това в тази страна тук? Но-нататък, аз съм рейс, а ти — пътник. Знаеш ли какво означава това тук на борда!

— И най-сетне — допълних думите му, — аз съм честен човек, а ти — шарлатанин. Знаеш ли какво ще последва от това? Ние не се намираме в Судан, а в Гиза, където



според твоите собствени думи нашите консули притежават власт, от която се боиш. Муца'бирът се изплъзна и...

— Муца'бирът! — изкрюка кормчията. — Той знае всичко, даже това!

— Да, аз действительно знам всичко. Този рейс ми се присмиваше, като ме мислеше за твърде глупав да забележа нещо. Той каза, че един правоверен веднага щял да заподозре, че над него надвисва опасност. Е, вие истински мюсюлмани, кой се оказа по-умният — аз или вие? Сто келеши от вашия сорт притежават наистина предостатъчно лукавство и проклетия, но не и толкова мъдрост и разсъдливост, колкото един-едничък християнин. Вие благочестиви привърженици на светата Кадирина, поискахте да ме окрадете, погубите, убиете, ала аз ви се изсмивам. Аз знаех, че Нубар ще дойде, оставих се да ми вземе портфейла, но трите документа преди туй скрих. Ето ги!

Извадих бумагите, протегнах ги да ги видят, после ги прибрах и продължих:

— Крадецът стоеше там до тютюневите бали. Той не намери книгата и когато се появих, хвърли портфейла, за да избяга. Ти, рейс, го прибра, видях те. Давай го сега!

— Не е у мен! — процеди мъжът.

— Сериозно? Погледни носа на призрак номер три! Искаш ли и ти да имаш едно такова украшение на сурата си? Искаш да се запознаеш с ръката ми? Вади кесията или сам ще си я взема!

Пристъпих заплашително към него. Той се дръпна заднишком, бръкна под одеждата си и се изхили подигравателно:

— Кесията ти е у мен, да, само че тя няма да принадлежи на теб, а на Нил. Ето, гледай!

Капитанът измъкна портфейла и поиска да го запрати във водата. Бях подготвен за такъв ход. Един бърз скок, едно посягане и държах в ръка собствеността си. Оня остана за миг вцепенен, после сви юмруци и се нахвърли към мен. Вдигнах крак и ритнах нападателя в лявото коляно, от което той се олюля настрани и се сгромоли на палубата.

— О, Аллах, о, рейс, о, злополучие, о, поражение! — завайка се кормчията, като се завтече към началника си, за да му помогне да стане, докато милият „стюард“ стоеше като някой школьник и не се помръдваше.

— Как посмя да вдигнеш ръка срещу мен! — нахоках капитана. — Благодари се само на възрастта си, че не те наказвах другояче. Отведете го при тютюневите бали! Нека седне там и чуе какво искам от него.

Повелята бе отправена към другите двама и те се подчиниха. Ритникът ми бе накарал рейса да осъзнае своята слабост. Воден отдясно и ляво, той закуцука, пъшкайки, към най-близката бала и се смъкна на нея изнемощял. Тръгнах към него. Жал ми бе все пак за старика. За човек не бива да се съди според това какъв е, а как е станал такъв, и суровостта тогава нерядко се превръща в благост.

Капитанът беше като прекършен. Беше се схлупил и не смееше да ме погледне. Ето защо в гласа ми неволно се прокраднаха съчувствени нотки, когато го попитах:

— Сигурно осъзнаваш, че сега не искам да имам повече нищо общо с теб. Понататък няма да пътувам с вас.

— Пътувай с Шейтана към джендема! — изсъска ми той.

— Колко ти заплати Мурад Насър за мен?

— Само сто пиастъра — заяви оня, предугаждайки следващото.

— Не лъжи! Двеста за мен и сто за двамата чернокожи. Той сам ми го каза, преди да дойдем на борда, и аз му вярвам повече отколкото на теб!

— Сто! — заинати се капитанът.

— Триста! И ти ще ми ги върнеш, защото ще напусна дахабийето ти.

— Мурад Насър ми даде само сто. Впрочем за мен ще е върховно блаженство да не те виждам повече. Джендемосвай се значи! Но ти пътува с мен от Булак до Гиза. Това прави петдесет пиастъра, така че имам да ти връщам петдесет.

— За това късо разстояние петдесет пиастьра? Е, така да е, пресмятай го, както щеш. Аз няма да си тръгна, а ще остана, докато местната полиция се произнесе по случая.

— Това може да трае няколко седмици!

— Знам, но аз имам време.

— Аз също!

— И при това ще се отвори дума защо не желая да продължа да пътувам с теб. Аз ще изчакам решението на свобода, докато вие в хапуса ще имате възможност да размишлявате дали е препоръчително да смятате един християнин за будала.

С тези думи се отдръпнах от злощастната група.

## 5. Рейсът на хадифа

Крачейки край лежащия откъм брега борд, аз погледнах към сушата и видях да стоят там трима мъже, чиито фигури бяха ярко осветени от горящия асфалт. Муца'бирът не беше сред тях. Около нас цареше вечерната тишина, а ние бяхме говорили високо, да, дори се бе крещяло, така че тримата мъже са могли да ни чуят от близкия бряг. Мястото, на което бяхме пристанали, иначе изглеждаше усамотено.

Когато спрях да огледам трите особи, единият пристъпи по-близо и попита:

— Не е ли това дахабийето „Ес Самак“?

— Да — отговорих.

— И ти си пътник?

— Така е.

— Откъде?

— Франк съм, от Алемания<sup>37</sup>.

— От Алемания? — провикна се мъжът с тон, от който пролича, че се радва на срещата си с един немец. — Не ми се сърди, че ще те питам накъде се каниш да идеш!

— Към Сиут.

— С този кораб? Пази се!

— От кого?

— От всички, с които си на борда. Когато идвахме насам, видяхме да се промъква един човек, когото много добре познавам. Той, изглежда, искаше да чуе какво си говорите. Беше муца'бирът Нубар.

— Той беше на борда, за да ме окраде, ала не му се удаде.

— Благодарни на Аллах, че така се е случило! Лесно можеше да стане по-лошо.

— Имате ли време?

— Да.

— Тогава те моля да дойдеш за миг на борда!

Дадох един тласък на трапа и той легна отсреща, но веднага се почувствах сграбчен и дръпнат назад. Беше рейсът.

— Какво ти скимна? — нашепна ми той, сякаш не искаше да бъде чул от брега. — Кой има право да кани хора тук — ти или аз?

— И двамата.

— Не, само аз. А точно този човек, когото познах по гласа... — Той спря по средата и не посмя да продължи, защото дъската бе получила стабилно положение и тримата тъкмо идваха на борда. Когато кормчията ги съгледа, незабавно изчезна в един люк. „Стюардът“ го последва със същата бързина. За рейса май щеше да е най-добре да можеше да се направи на невидим — тези хора явно му идваха крайно не навреме. Но той не можеше нито да изчезне, нито да ги изгони, и ето как в крайна сметка остана, като сложи длани една върху друга на гърдите, докосна с десница сърцето, устата и челото и се поклони почти толкова дълбоко, както бях виждал да го прави векилхарчът на моя турчин. От този поздрав със сигурност можеше да се заключи, че тримата новодошли, поне предният от тях, не бяха обикновени хора.

Първият беше мъж в разцвета на годините си, крепко сложен и доколкото можех да различа, изискано облечен. Носеше широки бели шалвари, тъмни полуботуши и поръбено със златиста сърма синьо сетре, около кръста шал от червена коприна, на който висеше отстриани закривена сабя, а отпред надничаха инкрустиралите със злато и слонова кост ръкохватки на два пистолета. От раменете му се спускаше бяло копринено наметало. Чалмата на главата му беше от същата материя и със същия цвят. Лицето, чиито тъмни очи се спряха с изучаваща доброжелателност върху мен, беше обрамчено от черна брада. Без да зачете рейса, той ме поздрави:

— Аллах да те дари с щастлива вечер!

— Бъди благословен! — отговорих аз късо, но вежливо. Неговите придружители се поклониха мълком пред мен, което ме застави да им направя същия поклон. Сега той се обърна към рейса и запита строго:

— Познаваш ли ме?

— Щастие то да зърна твоя лик, ми се пада повторно — отвърна запитаният по ориенталски маниер.

— За теб не е било щастие. Нямах ли тук още двама мъже?

— Моят кормчия и прислужникът за чужденци.

— И никой друг?

— Не, Са'адетак. Моряците ми отидоха в кафенето.

— Двамата защо изчезнаха? Къде се дянаха? Да не би в трюма при плъховете?

Рейсът не се осмели да отговори. Наведе глава.

— Значи все пак! Много добре зная какво се канят да вършат. Повикай ги, ако не искаш камшикът да заиграе!

Той посочи единия от придружителите си, от чийто пояс висеше един бич. Мъжът умееше да се държи властно. Рейсът го бе нарекъл Са'адетак, което означава „Твоя милост“ и се употребява в тая форма само спрямо високопоставени персони. Стариат се завтече към люка и викна надолу. След известно време изчезналите се появиха и спряха в омърлушена поза и също така унило настроение до мачтата. През туй време непознатият ми махна да го последвам. Качи се горе при руля и ми даде знак.

— Седни до мен, защото ми се струва, че трябва да проведем съвещание! И приеми една европейска пура!

Седнах от дясната му страна, а първият му придружител зае място от лявата. Този мъж беше подобно облечен, само че по-скромно, и също носеше ятаган. Носителят на камшика остана прав встрани. По един знак на неговия господар, той измъкна от пояса една кутия и му я подаде. Повелителят взе от нея две пури — една за мен и една за себе си. Вторият придружител ни даде огън. Мога да кажа, че това бяха евтини пури. Ама колко ли бе заплатил египтянинът за тях! Тъй като наблюдаваше лицето ми, аз издох дима през носа с възможно най-голямо удоволствие.

Това, изглежда, го зарадва, защото попита като някое момче, което е почерпило друго с парче шоколад:

— Понрави ти се, а?

— Отлична е! — похвалих аз.

— Хората казват, Корана забранявал пурите. Ти какво ще речеш по въпроса?

— Няма как да ги забранява, защото по време на спускането на Корана такива още не е имало.

Той ме погледна в лицето сащисан.

— Аллах! Съвършено вярно! Нека сега само ми дойде някой! Но тютюнът е запретен, както някои тълкуватели твърдят?

Понеже се държеше по такъв начин, аз се усмихнах непринудено.

— Не се оставяй да те залъгват с бабини деветини! Когато европейците за пръв път видели как жителите на Америка пушат, от хеджра<sup>38</sup> били изминали осемстотин и петдесет години.

— Що думаш! Ти знаеш толкова точно годината? Известна ти е също хеджра? Аз съм разговарял с немци, които много по-добре от мен са познавали Корана и всички тълковници. Аллах е велик, а вие немците сте умни. Ти какъв си?

— Употребявам колкото се може повече мастило и годишно похабявам стотици стоманени писци.

— Разбирам! Ти си учен, може би даже някой мусанниф, който се намира тук, за да напише за нас книга?

— Отгатна! — усмихнах се аз.

— Това е хубаво. Това е добре. Това извънредно много ме радва. Аз също съм се накарал да пиша книга.

— Върху какво?

— За робството.

— Това е една изключително завладяваща тема. Надявам се, ще изпълниш доброто си намерение?

— Разбира се! Липсва ми само едно — заглавието! Защото, виждаш ли заглавието е главата на книгата и ако тая глава нищо не чини, то цялото тяло е гламаво. Ама откъде да взема акълийско заглавие? Ти си професионалист. Сигур ще можеш да ми дадеш някой добър съвет?

— Е, има писатели, които пишат много добри книги, пък не могат да им намерят подходящи заглавия и ето как се обръщат към други, чиито глави бъркат от отлични заглавия, но пък не умеят да скалпят и една разумна страница.

— Може и така да е. Ами при теб как стоят нещата?

— По нашия край имаме една поговорка, която гласи: „Говори си, както Бог дал!“ Разбираш ли я?

— Да. Човек трябва да говори непринудено и естествено.

— Точно така пиша аз.

— Какво заглавие би ми препоръчал?

— Е, например: „Робската епидемия на Судан“ или „Робски пазар и хуманност“.

Някой друг вероятно щеше да се слия от тези предложения, ала той се плесна заплесан по коляното.

— Имам го, имам го! Даже две заглавия наведнъж! И то таман двете, които ми трябваха, само дето не щяха да ми дойдат на акъла. Сега ми липсва само предисловието.

— Дали не ти липсва и въведението, а?

— Действително, защото човек не може все пак да започне току след предисловието. И сетне самото робство, какво и как да пиша за него?

— И накрая заключението! — отбелязах с голяма сериозност.

— Да, заключението е най-главното, защото ако то не е добро, книгата ще мяза на кон без опашка. И най-подир, когато съм готов, кой ще я отпечата? Знаеш ли?

— Засега още не. Но ако имаме възможност да говорим по-честичко по този въпрос, сигурно ще ми хрумне правилното решение.

Колко странно! Само преди късо време над мен витаеше смъртна опасност, а сега седях на същото място, водейки беседа, по-забавна от която здраве ми кажи. Когато този мъж при пристигането си на борда буквално повали с трясък рейса, ми се стори като някой паша със седем конски опашки, а пък сега чувах, че искал да напише книга, за която му липсвало ни повече, ни по-малко от... всичко. Неговото държане към рейса ме бе накарало да очаквам земетресение, а ето че той си бърбеше с мен, сякаш тъдява нямаше хич никакъв капитан. И как ли му бе текнала идеята на този мюсюлманин да се занимава с робството? Аз само се бях пошегувал и последните думи също бях подхвърлил на майтап, ала той веднага го прие на сериозно:

— Та кой пък е казал, че няма да говорим по този въпрос? Ти искаш отидеш в Сиут, аз също трябва да се отправя нататък.

— Да, това е нещо друго! — рекох.

— Ще пътуваме заедно. Ти няма да останеш на това дахабийе.

— Аз и не искам, само че рейсът се опъва да ми върне пътните. Аз именно съм му платил вече до Сиут.

— И си ги искаш обратно? Защо? Имаш ли някаква причина да напуснеш този кораб?

— Хм-м! Някои съображения ми запретяват да говоря за тези неща.

— Защо?

— Защото в противен случай ще бъда принуден да остана дълго тук в Гиза, а нямам време за тая цел.

— Но съображението към мен ти повелява да ми съобщиш за какво става дума. Аз те предупредих за дахабийето, без да знам, че вече си решил да се махнеш от борда. И проявих невежливостта да те разпитвам, без да ти кажа кой и какъв съм. Това сега трябва да поправа. Или ти вече си отгатнал?

Той ме погледна косо, с добродушна лукавост. Не беше някой вкостенял мюсюлманин, а притежаваше живец, енергия и доброжелателство, както бях успял да констатирам. Не беше ленив, тъпоумен син на Ориента, който смята своето Нищо за Нещо и не иска да знае, че зад планините живеят и други хора. Пожелал си от сърце да направя пътуването с него.

— Ти си офицер — отвърнах.

— Хм! — изръмжа той ухилено. — Не баш това, но все пак не отгатна лошо. Името ми е Ахмед Абд ел Инсаф.

Това означава Ахмед, Слуга на справедливостта. Дали винаги бе носил това име, или го бе получил заради сегашната си професия? Аз му назовах своето, след което той ми обясни:

— Аз също съм рейс и ти ще дойдеш на моя кораб.

Нямаше как да не го погледна невярващо. Този мъж капитан на някакво си дахабийе, пренасящо майчин лист и гуми<sup>39</sup> от Горни Нил? Не!

— Съмняваш се? — попита. — В такъв случай нека ти кажа, че нося титлата Рейс Ефендина<sup>40</sup> и съм единственият, комуто е позволено да я носи.

— Капитанът на хадифа! Тогава работата стои по-особено.

— Действително. И тази особеност е тясно свързана с книгата, която искам да напиша. Ще ти го обясня, защото ми допадаш. Търговията с роби е забранена, но все още продължава да се върти. Хабер си нямаш колко хора загиват годишно от тая работа.

— Дали го зная, ще разбереш веднага. Нека говорим само за Египет, където търговията с роби все пак е под възбрана. От Горни Нил годишно биват отвеждани към Червено море 40 000 роби. От тях 16 000 тръгват за други краища, но 24 000 към Египет. Прибави 46 000, които биват прекарвани по Нил и по суша към Нубия и Египет, и излиза, че тази страна получава годишно през четири порта и по четиринадесет сухоземни пътища 70 000 роби. Сега трябва да отчетем, че на един продаден роб се падат четирима други, които са били убити по време на ловитбата или загинали при пътуването. Това дава ужасяващото заключение, че суданци само за Египет губят ежегодно 350 000 души. Да говоря ли по-нататък, не само за Египет?

Ахмед ме погледна с широко отворени очи и премълча.

— Трябва ли да ти кажа, че харемите на Константинопол гъмжат от десет до четиринадесетгодишни черкезки робини, заплатени по два десет талера парчето, докато само неотдавна струваха осем пъти повече? Ами отделно пък колко негри и негърки има? И при това легациите ни биват уверявани от Високата порта, че търговията с роби вече не съществувала!

— Ефенди, ти го знаеш, ти го знаеш даже къде-къде по-добре и по-точно от мен! — призна той.

— Е, нещата излизат още много по-мерзки, като си помисли човек, че в суданските земи всяка година загиват и пропадат при лова на роби над един милион души. Ето такива числа трябва да приведеш в своята книга.

— Ще ги приведа, в името на Аллах, ще ги приведа! Не ги забравяй тези цифри, защото при случай ще ми ги повториш. Но аз се прекъснах преди малко, като казах, че търговията с роби продължава да съществува. По Нил се спускат много кораби с роби. Ние имаме полицейски лодки, които са длъжни да бдят. Но капитаните не са почтени — кучите синове въртят с роботърговците обща далавера. Тук трябва да има барем един справедлив и честен мъж, който да стои на страж, и този мъж съм аз. Абд ел Инсаф, Слуга на справедливостта, се казвам, ясно и разбрано! И Рейс Ефендина съм. Капитанът на хадифа. Не съм откълго на този пост, но хаирсзите вече ме

познават, защото на никого не прощавам, на ни един-единствен, колкото и пари да ми предлага. Корабът ми се казва „Еш Шахин“<sup>41</sup>, бърз е като тази ловна птица и връхлита подобно на нея. Той наистина лети като крилато същество и никое дихабийе, сандал, покер не може да му избяга. Искаш ли да го видиш?

— Любопитен съм.

— Той лежи недалеч оттук до брега. Днес трябваше да пристана в Гиза. Когато се свечери, потърсих брега, защото такива ходове често водят до добър улов. И аз го направих този улов.

— Къде?

— Тук, това дихабийе.

— Възможно ли е? Та то едва днес отплава от Булак!

— Е, да, на борда си то роби няма, но аз вече от доста време съм след него и неговия рейс. Вътрешността му е пригодена за приемане на роби. Видях го.

— Та ти още не си бил долу в трюма!

— Така е. Но защо се изплаши тогава рейсът, когато дойдох? Защо кормчията изчезна веднага в люка? Единствено за да промени или скрие нещо долу. Скоро ще разбереш, че не се лъжа. Но виж, зифтът свършва. Рейсът трябва да напълни пак паниците и ако не побърза, сгрей го с камшика!

Тази заповед се отнасяше за втория придружител, който тутакси изчезна.

Каква среща! Значи моят нов познайник беше офицер от морината и преследваше роботъгровци. Това обещаващо нещо, да, обещаващо даже много неща.

Старият рейс донесе асфалт; не се осмеляваше да вдигне поглед. Когато се бе отдалечил. Рейс Ефендина поде отново прекъснатия разговор.

— Сега знаеш кой съм и каква професия имам. Все още ли мислиш, че е уместно да премълчиш причината за желанието си да напуснеш това дахабийе?

— Сега може би толкова повече. Иначе тук със сигурност бих бил задържан, а пък трябва да продължа за Сиут, за да дочакам там приятеля си.

— В такъв случай ти обещавам, че пътуването ти няма да претърпи никакво забавяне. Аз отивам към Горни Нил, към Хартум, и още по-нагоре и ще спра в Сиут. Вдругиден ще отплавам и ти ще дойдеш като мой гост на борда, защото платени пътници при мен няма. Искаш ли?

Понеже се поколебах със съгласието, той ми протегна ръка.

— Дай си ръката, моля те! Не ти правя аз хатър, а ти на мен.

— Добре тогава, ето ръката ми! Ще пътувам с теб до Сиут.

— На драго сърце бих те взел и по-нататък, но щом се налага да изчакаш някого, трябва да съдържиш думата си. А сега разправи какво се случи тук!

— Няма да е достатъчно. Трябва да разкажа повече, а именно какво се случи преди туй. Но ти сигурно няма да имаш време да ме изслушаш.

— Имам достатъчно време, защото трябва да чакам, додето дойдат моряците. Бих желал да знам защо капитанът е отпратил всичките си хора от борда.

— Само заради мен.

— Тъй ли. Наистина? Това ме прави два пъти по-любопитен. Започвай значи! Не е нужно да си слагаш сурдинка на устата. Съседът ми тук е моят кормчия, а човекът там с камшика е Азис, моят любимец, моята дясна ръка, която върши всичко, което й заповядам. Някои роботъгровци и робовладелци вече са почувствали на гърба си, че тази ръка е достатъчно бърза, старателна и силна, за да изпълнява моя девиз: „Горко на онзи, който стори зло!“

Вече нямаше как, трябваше да разказвам, и аз започнах доклада си от мига, в който турчинът ми бе махнал да отида в кафенето. Забавно бе да се наблюдава как Рейс Ефендина изразяваше с физиономия, че неговото внимание от минута на минута става все по-живо. Не ме прекъсваше с нито дума. Когато стигнах дотам, как бях послушал рейса, кормчията и каютния прислужник и осведомих какво си бяха говорили, рейсът сложи ръка върху моята и помоли:

— Прощавай за миг! — И обръщайки се към „Дясната ръка“ повели: — Изтърчи бързо до нашия „Сокол“ и доведи десетина мъже да заемат дахабийето! Ще дам възможност на шайката да си спомни за Аллах и всичките негови деветдесет и девет величави качества... А сега, ефенди, продължавай!

— Значи ти не си член на светата Кадирина?

— Не. Аз изобщо не съм член на никакво братство. Мохамед е бил пейгамбер<sup>42</sup> и Йоан е бил пейгамбер; Аллах е Любовта и Справедливостта, а твоят Бог е Аллах. Всички ние хората сме Божии чеда и трябва да се обичаме и бъдем справедливи един към друг. Аз не възхвалявам моята вяра и не поругавам никоя друга, не желая да печеля привърженици за моята и не допускам да бъда спечелен за друга. Моите очи могат да виждат само зримото и ще съгледат незримото едва когато умра. Защо да споря на кой илях<sup>43</sup> е истински право да се кланяме? Ние сме едно-единствено голямо семейство и имаме един-единичък отец. Всяко дете има своите си дарования и разговаря по свой начин с бащата. Дай ми ръката си, ефенди! Ти си християнин, а аз — мюсюлманин, но ние сме братя и се подчиняваме на нашия Отец, защото го обичаме.

Той ми подаде ръка и аз сложих в нея своята. Ако не го бях сторил, трябваше ли да му кажа, че като християнин не мога да се съглася с него? Не, такива слова не се казват в подобни мигове. Като премълчавах, аз не ставах мохамеданин, но като го оставях да говори, му давах възможност да говори почти като християнин. Отричайки се от нетърпимостта на исляма, той преставаше да бъде мохамеданин. Правеше една голяма крачка към християнството и едно възразяване от моя страна само щеше да го накара да върне тази крачка. Хората се учат не само от словото на учителя, мисионера, а и от делото. Да, делото често въздейства по-могъщо от словото, а понякога и мълчанието е дело, макар и само за да си избегне неприятна сцена.

Продължих разказа си. Точно когато приключих, се върна Дясната ръка, любимецът. Той разпредели десетимата въоръжени мъжа на различни места по палубата, където те, за да не бъдат забелязани от брега, насядаха зад високия релинг. После се качи при нас и доложи:

— Емир<sup>44</sup>, плавателният съд е окупиран, но когато идвахме сега, там отсреща под дървото стоеше един мъж и се къреше към дахабийето. Това ми се стори подозрително и аз заповядах да го заловят, ала той все пак успя да избяга навреме. Ако Аллах ми е дал добри очи, мога да се закълна, че беше човекът, когото вече видяхме, преди да стъпим на кораба.

— Значи апашинът? Колко жалко, че ви се е изплъзнал! Нубар сега знае в чии ръце се намира дахабийето и ще си плюе на петите. Но утре аз ще ида в Кахира и ще наредя да го озаптят.

— Ако го откриеш — подметнах.

— О-о, ще го открия аз тоя Нубар. Ще вдигна на крак цялата полиция, а къде се хайманосва мошеникът, се знае много добре. И тъй, ефенди, ти свърши. Сега знам какво се е случило, но знам и още нещо, а именно, че си мъж, когото желая да имам на моя „Сокол“. Искаш ли да станеш мой мюлазим (лейтенант)?

— За съжаление ми е невъзможно.

— Зная защо. Мюлазим, това е нищо. Ама не мога все пак да кажа: Ти ще командваш „Еш Шахин“, пък аз ще ти бъда подчинен.

— Нито едното, нито другото е нужно, защото мисля, че ти сигурно си имаш лейтенант.

— Имам действително. Но в такъв случай ми се иска барем да те питам дали нямаш мерак да вземеш участие в пътуването ми до Горни Нил?

— Мерак наистина, но няма как.

— Заради оня турчин? Защото си му дал дума? Да, ти трябва да я удържиш, понеже той е приел негрите у дома си. Как, викаш, му беше името?



- Мурад Насър.
- И откъде бил?
- От Ниф край Измир.

Ахмед заби мълчаливо поглед в земята, физиономията, която сега показваше, не ми хареса. Ето защо попитах:

- Да не би да го познаваш?
- Струва ми се, че вече съм чувал веднъж това име.
- В добър смисъл или не?
- Не в добър. Не мога точно да кажа защо, но някак си така е залегнало в мен.

Ако помисля по-дълго, може би ще се сетя. Имаме време за това, та нали ще пътуваме заедно. Да оставим сега тези неща и да се занимаем с настоящето! Ако твоята работа трябваше да тръгне по каналния ред, то независимо от твоя консул щеше да ти се наложи да останеш тук няколко недели. Но понеже ти обещах да го избегна, ще придам на нещата един поврат, който намирам за най-добър. Ние изобщо няма да имаме нужда от теб, а ще ни е необходимо само признанието на тези никаквици и неколцина свидетели, които да го чуят и по-късно повторят. Свидетели тук имам, именно моите хора.

- Значи злосторниците ще бъдат наказани?
- Разбира се! Горко на онзи, който стори зло!
- Също Барак, моккадемът?

— Хм-м! Точно защото тоя Абд ел Барак е моккадем на Кадирина, няма да е лесно да излезем на глава с него, понеже никой, дори повелителят, не би желал да се смрази с едно толкова могъщо братство. Но въпреки това аз ще намеря средства и пътища да се добера до него заедно с моята „дясна ръка“. Сега ме последвай долу до палубата! Ще разпитам тримата грешници.

Слязохме по стъпалата, при което Дясната ръка, любимецът, измъкна камшика от пояса си. Този почтен слуга, изглежда, много добре познаваше съдийската слабост или сила на своя деятелен господар. Когато приближихме мачтата, тримата наклекали до нея, станаха. Държането им сега хич не беше самоуверено, а физиономията им изглеждаха жалки. Рейс Ефендина вдигна ръка и мигом десетимата мъже се стекоха насам, за да образуват един кръг около нас. Съдебният пристав се обърна най-напред към „стюарда“.

- Как се казваш?
- Барик — отвърна запитаният.
- Значи кажи-речи като моккадема! Откъде си?
- От миниехите.

— А пък на тоя ефенди си казал, че си улед маазех на име Бен Шорак! Как си се одързостил да излъжеш един мъж, който във всеки крайчец на пръстите си има повече акъл от теб заедно с всичките ти там предци и потомци, дето никога си имал и ще имаш! Съветвам те да говориш истината, защото аз не съм толкова търпелив като тоя ефенди. Вчера си се бил правил на джин, а?

- Не.
- Добре! Помъчи се да си спомниш! Ние ще ти даваме такт.

По един знак от страна на Слугата на справедливостта четирима мъже събориха отричащия на палубата, притиснаха го здраво към нея и „любимецът“ зашиба „такта“ по такъв начин, че добрият човечец се разкрещя още на петия удар.

- Стой! Ще призная.
- Така си и мислех. Та значи си бил един от призраците?
- Да — изпъшка запитания, който все още лежеше, здраво държан.
- Кои бяха другите два?
- Моккадемът и неговият пръв слуга, който му е същевременно и писар.
- Колко пъти сте се подвизавали като джинове?
- Захванахме се с тая работа малко след смъртта на стопанина на къщата.
- Е, засега свършихме с теб. Изправи се и застани там до мачтата.

Четиримата го освободиха, а Любимеца го угости с още един такъв крепък удар по гърба, че она подхвъркна нагоре с бързина, каквато навярно никога не е познавал в живота си. Слугата на справедливостта отправи сега поглед към рейса.

— Ти ме познаваш и знаеш каква власт ми е дадена за такива като теб. Отговаряй ми точно, иначе и ти ще опиваш камшика.

Такова нещо още никой не си бе позволявал със стария. Той подскочи гневно.

— Емир, аз съм правоверен мюсюлманин и не роб, а командващият това дахабийе!

Любимеца вече знаеше какво трябва да стори при такъв случай. Той и с поглед даже не попита, а го извъртя така сърцато два пъти с ремъка по гърбината, че старият положително нямаше да посмее вече да протестира.

— Тъй! — ухили се Рейс Ефендина, доволен от служебното усърдие на своя подчинен. — Дали си роб, мюсюлманин или езичник, това си остава за пред Аллах, но за мен и камшика ми е свършено безразлично. Сега говори, прославен рейс! Откога служи тоя Барик от миниехите на твоя кораб?

— От днес — отвърна онзи със стаен яд.

— Кой ти го доведе?

— Моккадемът.

— Каква му беше тук задачата?

— Барик трябваше да прислужва на Чуждоземния ефенди.

— Да му се докарва, та да се цани при него като слуга и по-късно да го предаде на моккадема, сиреч на смъртта?

— Не зная нищо по тоя въпрос.

— Значи си забравил и ние ще ти сторим услугата да ти подсилим паметта.

Рейсът беше смъкнат на палубата и опита камшика, но само три пъти, после си призна.

— Виждаш колко бързо бе отстранено забраванството! — рече Слугата на справедливостта. — Да, хипопотамската кожа още при първия удар разкрива плътта на живота и закоравелостта на сърцето. Ще останеш да лежиш там и да отговаряш по-нататък. Знаеше ли, че портфейлът трябваше да бъде откраднат?

— Да... да — призна старият колебливо.

— И си предложи ръката за тая работа?

— Не... да, о, да! — извреця той гръмко, когато усети отново камшика.

— Знаеше ли, че ефендите по-късно трябва да бъде убит?

Признанието последва едва след втория удар.

— Дал ли си съвет, че щяло да е по-добре да бъде убит тук?

Рейсът премълча. „Да“ не му се щеше да каже, а пък от друга страна се страхуваше от средството за принуда, чиято щедра употреба за мен бе прекалено мъчителна. Деятелността на Любимеца обаче бързо-бързо го докара до признание.

— Бих могъл и още неща да те питам — продължи Ахмед, но ти будиш погнуса у мен. Ти си едно страховито псе, което има кураж, наистина, да върши грехове, ала не и да ги признае. Ти ще се задушиш в собствените си нечистотии. Облегнете го на мечтата! А сега кормчията!

Онзи вече се бе разтреперил само от гледането. Като чу, че мъченическите въпроси сега ще бъдат отправяни към него, падна тутакси на колене и закрещя:

— О, Аллах, о, Небеса, о, Могъщи сили! Не удряйте! Всичко ще призная!

— Емир — помолих Рейс Ефендина, — имай милост към него! Той не изглежда да е толкова лош. Трябвало е да се подчинява на рейса. Докато подслушвах не каза нито дума, а когато ги обвиних после в низост, призна истинността на обвиненията ми чрез своя страх и ужас от моето мнимо всезнайство. Той е попаднал в лоша среда — това е неговото прегрешение.

— Ефенди е прав. Прав е. Аллах ще го благослови за тези думи! — изхленчи уплашеният човек.

— Добре, вярвам — отсече Рейс Ефендина — и ще ти поставя само един-единствен въпрос. Признаваш ли, че всичко, което ефенди ни разказа, е вярно?

— Да, вярно е всичко!

— Стани тогава! Ще се смиля над теб. Предполагам обаче, че ще отговориш също така искрено и на един друг въпрос.

— Какъв въпрос? Ще кажа всичко.

— Ще го узнаеш. Ти не бива да оставаш при тези закоравели злодеи. Седни до каютата и не мърдай!

Разбрах намерението на Слугата на справедливостта. Кормчията трябваше да бъде държан далеч от неговия рейс, за да не може онзи със заплахи и обещания да го склони да премълчи очакваното от него признание.

Рейс Ефендина нареди сега да потърсят три лампи и когато бяха донесени и запалени, се спусна с Любимеца и мухамела<sup>45</sup> на „Еш Шахин“ в споменатия вече люк — всеки с лампа в ръка.

Видях, че старият рейс стисна устни — навярно не само от болката, причинявана му от камшичните слинове, но и от страх пред откритието, което сега следваше да се очаква. Не желаех да гледам повече този човек. Някой по-млад престъпник щеше да събуди нашето милосърдие, ала той беше възрастен мъж, който грешеше от истинско желание за злини, макар да стоеше вече с единия крак в гроба. Заслужаваше ли той все още съчувствие. Християнинът може би и тук ще отсъди, меко, но гражданинът, а сигурно и психологът, не можеше да си го позволи. Тръгнах към кърмата при кормчията. Той протегна ръце към мен.

— Ефенди, благодаря ти, задето се застъпи за мен! Аз съм сродник на рейса и не можех да се махна от него. Не съм искал да ти сторя нищо лошо и затова във всичко си мълчах.

— Но трябва все пак да осъзнаваш, че мълчанието ти не беше право!

— Та нали нищо нямаше да мога да променя. Трябваше ли да ти издам рейса?

— Да, и тогава нещата нямаше да се влошат толкова. Ахмед нямаше да се качи на дахабийето; той бе привлечен насам едва от нашите високи приказки. И нямаше да открие също, че този ветроход е робски кораб.

— Роб... ски... кораб! — заекна той ужасено. — Кой... кой... го... твърди?

— Рейс Ефендина, а той е познавач.

— О, нещастие, о, обърканост на моите мисли! Аллах, Аллах! Тялото ми се клатушка, краката ми треперят и душата ми потръпва. Аз потъвам в морето на горестта и въртопът на ужаса ме смила надолу в дълбините на отчаянието! Коя душа ще се смили над мен и коя ръка ще се протегне да ме спаси?

— Мълчи! Не кряскай толкова! Не бива да привличаме внимание върху себе си. Признаваш ли, че дахабийето е предназначено за отвличане на роби?

— За отвличане не, но за превоз на плячката.

— Ти си вече почти шейсетгодишен. Имаш ли близки?

— Един син и няколко внука и внучки, югозападно в Губа-тар, където се намира и жена ми.

— Това е в близост до свободните бедуини улед Али, които познавам. Бягай при тях и остани там, докато тази работа тук се забрави. Имаш ли пари?

— Само няколко пиастъра, ама и тях ги държи рейсът.

Събрах онова, от което можех да се лиша, и му го дадох.

— Забелязах, че зад кормилото е вързана една малка лодка. Спусни се по въжето, за което е закрепена, и бягай после бързо оттук!

— С най-голямо удоволствие, о, с какво удоволствие! До една година всичко ще се забрави и после ще мога отново да се покажа. Ама как да стигна горе до кормилото? Хората ще ме забележат!

— Няма, защото сега ще мина напред и така ще ги занимава, че да насочат вниманието си единствено към мен. Ти внимавай! Веднага щом забележиш, че никой

не гледа насам, тичай нагоре по стъпалата.

— Да, да, ефенди! О, каква благодарност...

— Не дрънкай, по-добре действай! Аллах да закриля бягството ти и да не позволява повече да попадаш на такива грешни пътища!

— Никога вече няма да сторя зло! Ефенди, никой мюсюлманин нямаше да бъде толкова милостив с мен, ти обаче, който си християнин, ме...

Повече не чух, защото се бях отдалечил от него, запътвайки се към мачтата, където започнах да разпитвам хората на Рейс Ефендина за техния „Сокол“. Те бяха изпълнени с възхита от отличните качества на своя плавателен съд, в който всички вкупом започнаха да ме убеждават. А когато им съобщих, че ще пътувам с тях, така се струпаха около мен, че на стария кормчия бе предложена желаната възможност за бягство. Видях го да взема на бегом стълбите и да изчезва зад пушека от асфалтовата паница. Който ми кажеше сега, че скоро щях да го срещна, не при бедуините улед Али, а горе в Судан, надали щях да му повярвам.

Ахмед Абд ел Инсаф се върна сега със своите двама придружители. Вече се опасявах, че ще потърси най-напред кормчията и веднага ще открие неговото бягство, ала той дойде директно при нас до мачтата и се обърна към рейса:

— Първом искам да уредя още една странична работа. Колко пари за пътни ти плати този ефенди?

— Сто пиастъра — продължи да твърди дори и сега старият нагъл грешник.

— Ефендите обаче говори за триста. Ти значи посочваш двеста по-малко. Един от вас иска да ме измами. На теб аз не вярвам. По-скоро допускам, че ефендите се заблуждава с двеста в свой ущърб. От това излиза, че те са петстотин, които ти веднага ще му наброиш.

— Това е измама, най-явната измама! — разкрещя се старият, ала тутакси почувства камшика на Любимеца върху гърба си, което набързо го склони към изявлението, че е съгласен да плати.

— Добре! Къде държиш парите си? — попита Слугата на справедливостта.

Рейсът на дахабийето позабави отговора, но бе принуден да признае, че касата му е скрита долу в трюма.

— В такъв случай ще ни придружиш дотам — рече неумолимият съдия. — Закъде бе определено дахабийето ти?

— Само до Хартум.

— Това е лъжа. Даваш ми този отговор, за да не отгатна от какво естество търговия се каниш да въртиш там горе. Каква стока си натоварил?

— Всичко, което там се търси — платове, инструменти, евтини дрънкалки за негрите и други подобни неща. Искам да ги разменя за местни произведения.

— Значи доста безобидно, само че аз не ти вярвам. Сандъците и балите, които видях да лежат долу, имат форма, издаваща, че съдържат съвсем други неща. Та ще наредя значи да ги отворят и горко ти, ако те спипам по забранени пътища!

— Емир, аз се движа само по пътищата на закона — отвърна старият ревностно — и ти спокойно можеш да си спестиш труда по отварянето.

— Наистина ли? По-скоро бих повярвал, че търгуваш с дъски, талпи и други дървении, защото видях долу отрупани цели камари от тях. За каква цел са предназначени?

— Също за продажба. На юг няма бичен дървен материал, ето защо имотните хора, които го ползват за строежа на своите жилища, го плащат много добре.

— Можеш да го кажеш на някой друг, но не и на мен. Как впрочем стана така, че тези диреци, греди и летви са така набичени и така натъкмени, че можеш с тях да измайсториш две или даже три долни палуби?

— Случайност, емир!

— Ако беше верен последовател на Пророка, щеше да знаеш, че случайност няма. Да не би да търгуваш и с железни вериги? От тях също забелязах цял куп в трюма. Дъските и веригите издават твоя същински занаят и всяко отричане е напразно. Аз

не се нуждая от признанието ти и ще ти приведа доказателството, че си търговец на роби, с показанията на собствения ти кормчия. Идете да го доведете! Той се бои от камшика и веднага ще каже истината.

Тази заповед бе причина всички очи да се насочат към мястото, където се бе намерил кормчията. Той вече не беше там.

Потърсиха го, но не го откриха. Рейс Ефендина прие нещата по-леко, отколкото бях предполагал. След късо време той заповяда на своите усърдно дирещи хора:

— Не си давайте труда! Виждам, че дъртият е офейкал. Вие не сте били бдителни и на него му се е удало да се прокрадне незабелязано по трапа до брега. Всъщност би трябвало да ви накажа, ама понеже той не беше толкова закоравял хаирсъз като рейса, нека си бяга, а на вас ще простя. Сега да слезем пак долу, за да си наброим обратно парите за пътни.

Ахмед ме покани да го последвам. Двама от хората му сграбчиха рейса, повеждайки го към люка. Долу бе лесно да се ориентираме с помощта на фенерите. Вътрешността на дахабийето представляваше едно голямо пространство, от което в предната и задната част бе отделено с дъски по едно малко помещение. В цялото това пространство се намираха само двайсетина сандъци и бали. Очевидно обстоятелство наистина, тъй като тези кораби обикновено не напускат Кайро, преди да са взели пълен товар. В задното, незаклучено помещение бе оставен един сандък с инструменти. Там бяха отрупани и веригите, които имаха различни дължина, дебелина и форма на брънките, но всички без изключение бяха предназначени за оковаване на роби. От двете страни на голямото помещение бяха подредени високи купчини дъски и греди. Освен това забелязах три хоризонтални, разположени един над друг реда греди, които бяха здраво завинтени към корабните ребра. Те очевидно представляваха страничните опори за междинните палуби, които нехранимайковците възнамеряваха да възпроизведат от подредените дъски. Тези долни палуби бяха предназначени за приемане на негри. Разстоянието между редовете от завинтените към ребрата греди даваше да се разбере, че всяка от тези палуби би имала височина малко над метър, така че клатите чернокожи едва можеха да седят по време на дългото пътуване. Впрочем рейсът по-късно призна, че на тях само по изключение се позволявало да седят, и че обикновено били оковавани в лежачо положение. Тъй като за мен нещата бяха нови, аз го разпитах и узнах в подробности разпределението на това помещение и наместването на чернокожите. Понеже с двете отделения в предната и задната част на кораба се отнемаше овалността, всяко от разположените между тях робски помещения щеше да има формата на правоъгълник, в който негрите бивали настанявани по следния начин:

Всяко помещение било разделяно на три отделения, които, както показват щрихите на скицата, съдържали по петдесет чернокожи, налягали така, че да бъдат обърнати с краката едни към други. В средата на тези отделения — обозначено на скицата с „L“ — се намирал люк, чрез който посредством стълба се съобщавали разположените едно над друго отделения. Като си представи човек незначителната височина на тези междинни палуби, които не притежавали и следа от отдушник, на това отгоре египетския зной, гарантирано мизерната храна и лошото, по-скоро жестоко отношение, не е трудно да довърши картината на ужасяващото положение на тези четиристотин и петдесет чернокожи в дахабийето.

Рейсът бе отведен до предното, заключено помещение. Той трябваше да отключи и пред очите ни се разкри малко пространство, чиито дъсчени стени бяха накачени с камшици за негрите. Един значителен брой шишета ракия, предназначени навярно само за капитана, бяха наредени хоризонтално едно върху друго, а в единия ъгъл се виждаше ламаринен сандък, на който се мъдреха два кофара. Ключовете бяха у рейса. Когато отвори, се оказа, че сандъкът съдържа няколко хиляди талера „Мария Тереза“. Райе Ефендина се пресегна без много формалности, отброи известно количество и ми ги подаде.

— Ето вземи, ефенди! Това са твоите петстотин пиастъра.

— Ама това е много повече! — възпротивих се аз. — Та нали талерът тук има стойност...

— Мълчи! — прекъсна ме той. — Тези неща аз ги разбирам по-добре от теб. Този търгуващ с роби рейс е определил парите за Судан, където талерът се разменя срещу десет пиастъра. Ето защо аз отчитам по обичайната за там стойност и ти давам петдесет талера, което прави точно петстотин пиастъра.

— Но моята пътна такса не възлиза на петстотин пиастъра, а...

— Стига! — пресече ме отново Ахмед. — Много добре зная какво правя. Горко на онзи, който стори зло! Това е максимата, по която се ръководя.

Трябваше да замълча, а и лесно можех да се помирят с неговия начин на пресмятане. Твърдението му по отношение галерите с лика на Мария Тереза бе тъкмо обратно на истината, защото тази монета в Судан имаше една далеч по-висока стойност, отколкото в Кайро. Така че аз би трябвало да получа много по-малко дори и Мурад Насър действително да бе заплатил за мен петстотин пиастъра. Когато пяхнах петдесетте талера в джоба си, рейсът склочи молитвено ръце, вдигна поглед нагоре и изпъшка:

— О, Аллах! Съдбата, която пращаш понякога на своите вярващи, е много сурова, но ти ще ми се отплатиш един ден за тази лютост с вечните блаженства на Дженнет.

— Камшик ще получаващ ти в Джеханйема, както го получи тук, а е много вероятно и по-честичко да го опитваш! — сопна му се Слугата на справедливостта. — Ще изпиташ мъки подобно на някой обърнат наопаки таралеж, бодлите на когото се впиват в собственото му тяло. Който отвлича хора и търгува с роби, след смъртта си трябва да очаква единствено Геената.

— Недоумявам какво казваш, емир! На мен и през акъла не може да мине да се занимавам с нещо, дето е забранено. Аз вървя по пътя на праведниците и моите пътека са тези на Добродетелността, а те са угодни на Аллах.

— Мълчи, кучи син! — прогърмя строгият съдник. — Щом не проумяваш нищо, аз ще се погрижа барем да почувстваш нещо, а именно камшика ми. Голяма е твоята лошотия, ала наглостта ти я задминава. Да не ме мислиш за кървав? Аз, Рейс Ефендина, много добре мога да отгатна от устройството на кораба ти за какво бива използван! Ела тук, ще ти докажа, че всичко отгатвам и разбирам!

Той го дръпна навън в главното помещение и му даде подробно разяснение за целта и конструкцията на предстоящото разпределение. Повторните заплахи сториха останалото. Рейсът се видя принуден да направи пълни признания, след което Ахмед Абд ел Инсаф обяви кораба и неговото съдържание, значи и парите, за секвестирани. Сандъкът щеше да бъде взет от предното отделение, а рейсът окаушен в неговата си каюта. Него май повече го свиваше сърцето от загубата на хубавите талери „Мария Тереза“, отколкото от съдбата, която освен това го очакваше.

Качихме се отново на палубата, а двамата мъже, които ни бяха придружавали, донесоха сандъка с парите. Горее Рейс Ефендина даде заповед да бъде запрятан и дух номер три. Докато ставаше това, матросите на дахабийето се качиха на борда. Те нямаха и представа какво се е случило и се изненадаха немалко, виждайки кораба си преминал в чуждо притежание, и то какво! Ахмед ги подложи на разпит, при което се оказа, че те не са знаели със сигурност, но са подозирали за каква цел е предназначен плавателният съд. Рейс Ефендина им обеща бастонада<sup>46</sup> и нареди да ги отведат в трюма, където бяха заключени.

Сега ме покани да го придружа с моите две храненичета до „Сокола“. Имуществото ми щеше да бъде донесено по-късно. „Еш Шахин“ лежеше до брега на известно разстояние нагоре по течението. Тъй като бе тъмно, не можех да различа добре външните му очертания, но на светлината на палубния фенер все пак видях, че бе с дълъг, строен корпус и носеше две мачти с особен такелаж. Отзад се намираше една двойна каюта. Едната бе разположена на равнището на палубата, а другата

една стълба по-дълбоко. Долната бе определена за мен и децата. Тя беше снабдена с три прозореца и достатъчно просторна за нас тримата. Подредбата беше ориенталска наистина, но все пак имаше някои нагласи и предмети, които позволяваха и на един западноевропейец да се настани по свой начин удобно.

Ахмед Абд ел Инсаф изпрати още петима мъже към стражата на дахабийето. С тях тръгнаха и други двама, които трябваше да донесат вещите ми. Когато го запитах за командата на „Сокол“, узнах, че тя се състои от четиридесет добре въоръжени мъже, чието досегашно битие гарантира тяхната пригодност за живота в Судан и лова на ловците на роби.

Понеже сега за мен нямаше никаква работа, аз си легнах. Дюшеците бяха достойни за някой паша и заспах непробудно до късното светло утро. Когато отидох после на палубата, бях учтиво поздравен и запитан за заповедите ми от един лейтенант. Той ми съобщи, че хората щели да изпълняват желанията ми все едно че идвали от самия командващ. Заръчах кафе за мен и децата и попитах после за Рейс Ефендина. Узнах, че бил на път с дахабийето за Кайро, за да предаде плавателния съд заедно с рейса и хората му на властите. Само от вежливост не бил ме събудил преди заминаването си.

За мен и децата бяха изнесени възглавници на задната палуба, откъдето можехме да оглеждаме цялата ширина на реката. На първо време вниманието ми бе погълнато от кораба, на който се замирах. Неговите линии бяха устремни, но все пак изящни, а един поглед към мачтите, такелажа и събраните сега ленени ветрила ми подсказа, че той трябва да е отличен ветроход.

Още седяхме на кафето и топлите курабии, приготвени за нас от корабния готвач, когато забелязахме един сандал, който бавно се плъзгаше насам по средата на течението. Щеше да ни отmine. Успях да прочета името му „Абу л'агал“<sup>47</sup> и пратих Пуло до каютата да ми донесе далекогледа. Сторих го без всякаква преднамереност, но щях да осъзная, че мисълта си е била много на мястото си, защото когато насочих тръбата към сандала, който сега се намираше на една ширина с нас, видях на палубата сред другите хора един мъж, гледащ зорко към нас. Веднага разпознах в него муца'бира, когото Рейс Ефендина искаше да залови, фокусникът благоразумно си бе плюл на петите с първия плаващ нагоре по Нил кораб.

Съобщих на лейтенанта откритието си и го попитах дали може да отиде и прибере този човек от сандала. Но за жалост той ми обясни, че без специална заповед нито той самият имал право да напусне „Сокол“, нито пък да изпрати хора от борда, така че сега-засега трябваше да оставим муца'бира да избяга.

## 6. В Сиут

Плаване под платна по Нил! Какво преживяване! Оставил си Ел Кахира, Портата на Ориента, зад себе си и се стремиш към Юга. Към Юга! Нека не се мисли, че думата Судан е равнозначна на нашата немска „Suden“ (юг). Судан (изговаряно Судахн) е завалено множествено число на асвад, черен; Белед означава страна и следователно Белед ес Судан — Страна на черните. Юг пък на турски се казва Дженуб, а на арабски — Джунуб.

На юг! То е като някакво пътуване към непознатото, към тайнственото. И дори за онзи, който е правил това пътуване вече десет или двадесет пъти, Юга продължава да си остава Страна на мрака, в която всеки ден се правят нови открития.

В днешно време човек може да пътува от Кайро до Сиут с железницата, ала един свирещ локомотив край Нил, един грозен облак дим във великолепия въздух на Свещената река, това ми се струваше като някакво осквернение.

Аз предпочитам палубата на някой кораб пред тясното купе на вагона. Тук си седиш на рогозката или възглавницата, лулата е в ръката ти, а пред теб — чаша ароматно кафе. Широката река се простира пред погледа ти като някое езеро и създава илюзия за безграничност. Всичко това възбужда въображението ти и то избързва напред, към Юга, за да го насели с огромни палми и животни. Северният вятър издува платната, моряците клечат навсякъде наоколо и си убиват времето — спят, реят безцелно поглед или се занимават с детински игри. Очите на пътешественика се уморяват; те не се затварят и все пак започва да сънува той и сънува, додето прозвучи викът: „На молитва, правоверни!“ После всички коленичат, покланят се към Къбле<sup>48</sup> и се провикват: „Аз засвидетелствам, че няма друг илях освен Аллах. Потвърждавам, че Мохамед е пратеник на Аллах!“ Сетне отново заспват или продължават играта, докато рейсът изрече някоя команда или пък някой срещнат кораб или сал не привлече вниманието им.

Саловете са интересни за чужденеца поради това, че не са направени от дървета, трупи или някакъв друг дървен материал, а от стомни. Египтянинът пие само водата на Нил. Стомните, в които тя се черпи, са порести. Мътилката се утаява, а през порите избива влага и като се изпарява, водата в съда става по-хладна, отколкото е в реката. Тя има много приятен привкус и който веднъж е привикнал към нея, я предпочита дори пред изворната вода на оазиса. Стомните се изработват в Баллас, селище на левия нилски бряг, и от там биват наричани балласи. Та изплитат се от въжета дълги правоъгълни мрежи, чиито бримки имат диаметъра на стомните, навесвани после по тях. Понеже съдовете са празни, плават на повърхността. Стъкмява се отгоре втори ред и салът е готов и може да поеме по течението.

Плодородието на страната се дължи изключително на разливите на Нил, който се покачва в определено време и също така редовно спада. Колкото е по-високо наводнението, на толкова по-богат урожай може да се разчита. И за да бъде отведена водата възможно по-далеч, са прокопани канали. Върху насипите на тези канали са монтирани, както по високите речни брегове, сакийо — геранила, с чиято помощ земевладелците черпят водата, за да я отвеждат по нивята си. Тези съоръжения се състоят най-вече от колела със закрепени по периферията им съдове, които загребват долу водата и я изливат горе в гравитачна вада. Те биват задвижвани от камили, магарета, говеда, та даже и от човешка ръка и монотонното им скрибуцане се чува надалеч. Често може да се види и някой бедняк, застанал до канала, да черпи със собствените си шепи вода за нищожната си нивица. Той не притежава толкова, че да има възможността си купи сакийо и да му плаща данъка. Защото в Египет всичко се облага с данък, дори дървото, което ражда само няколко плода. Случвало се е цели селища да унищожават палмовите си горички само и само да избегнат данъка. Който е заможен, страхливо се пази да го покаже, а беднякът



няма защо да се преструва. Ето защо населението по нилските земи създава впечатление за нищета, намираща се в крещящо противоречие с плодородието на земята.

Наближавахме Сиут, моята временна пътна цел. Два пълни дни бе лежал още „Еш Шахин“ до брега при Гиза, преди да можем да оберем котвата. Толкова дълго бе задържан Рейс Ефендина от своите задължения. Неговите издирвания на муца'бира в Кайро се бяха оказали напразни и когато при връщането си узна от мен, че она се е изплъзнал със сандала „Абу л'агал“ нагоре по реката, гневът му бе смекчен единствено от надеждата, че при бързината на нашия „Сокол“ скоро ще настигнем другия съд.

Бяхме спирали или поне пращали лодка във всички пристанища по пътя, за да се осведомяваме за сандала, ала винаги напусто. Сега се надявахме да го видим в Сиут и да научим после нещо по-подробно за муца'бира. Дълго, преди още да сме достигнали пристанището, съгледахме града да лежи пред нас. На коптски той се казва Сауд и е онзи Ликополис (Вълчия град) от древността. Разположен е малко настрани от брега в една много плодородна местност. Селището има население от над тридесет хиляди души и е резиденция на един паша и един коптски епископ. Търговията се разпростира оттук към вътрешността на Африка, защото Сиут е главно местоустановяване на нубийските и източносуданските кервани. Градът още в древността е имал своето значение, но не притежава никакви паметници, ако не се броят древният некропол и намиращите се в западните хълмове гробове с мумии на почитаните някога тук вълци. В близост до немного отдалеченото селце Маабдех се намира една за съжаление малко посещавана пещера с мумифицирани крокодили.

Хвърлихме котва при селото Ел Хамра, което представлява пристанището на Сиут. Ахмед в качеството си на Рейс Ефендина нямаше формалности с пристанищната полиция, така че можехме веднага да отидем на сушата. Подирихме сандала, ала не беше тук. От капитана на пристанището научихме, че този кораб бил видян наистина, но отминал, без да спре. Трябваше следователно да приемем, че муца'бирът не се намира в Сиут. Ахмед Абд ел Инсаф, който гореше от желание да пипне този човек, реши веднага да отплава, за да настигне сандала. Той и бездруго не можеше да остане в Сиут, тъй като дългът го зовеше в Хартум. В последния ден от пребиваването си в Кайро беше узнал от свои доверени лица, каквито имаше във всеки нилски град, че там горе нещо се мъти и може да се направи добър улов. Какво беше то, така и не успях да разбера, въпреки иначе неговата откровеност и доверието, с което ме даряваше. Бях забелязал, че Ахмед изпитваше качествата ми и особено се бе зарадвал на моята любознателност. Трябваше да му отговоря на хиляда, че и повече въпроса. Той беше физически и духовно богато надарен човек и много лесно схващаше. Най-лесно обаче бе проумял, че неговите познания бяха недостатъчни в сравнение с тези на един европейец. При тази оскъдица на методични училищни знания не беше никакво чудо наистина, че съумях да отговоря на всеки негов въпрос и стана така, че той незаслужено ме възприе като връх на ерудицията. При цялото това дълбоко уважение и приятелски чувства, които видимо хранеше към мен, той все пак запази онази сдържаност, която е свойствена за ориенталеца, и която той освен това смяташе, че дължи на своя пост. Установих, че с титлата си Рейс Ефендина се мисли за по-високопоставен от мен, незаемащият никакъв военен или никакъв друг пост. А и никак не бе неправи и за мен бе удоволствие да констатирам с какво удовлетворение наблюдава моята вежлива скромност. На държането ми се отплащаше с една фамилиарност, която се губеше само когато го заговорих за Хартум и неговите планове там горе. Но аз не можех да му се сърдя, тъй като тук се касаеше за служебни тайни. И все пак ми се струваше, че тази дискретност бе запретирана сякаш не толкова от дълга, колкото от лични мотиви, и това от време на време ме раздразваше, макар да не позволявах да се забележи.

Тъй като исках да съдържа обещанието си към Мурад Насър, дебелия турчин, да го изчакам в Сиут, трябваше да се разделя тук с Ахмед. Децата на динките задържа

той под своя опека на „Сокол“, понеже за него щеше да е по-лесно, отколкото на мен, да ги върне в родината им. Когато се сбoguвах с тях, те се вкопчиха в мен и не искаха да останат на борда. Съумях да усмиря сълзите им единствено с обещанието, че скоро ще тръгна след тях. После двама моряци взеха вещите ми и Рейс Ефендина ме поведе към града. На запитването ми къде смята да ме подслони тук, той ме погледна удивен.

— Та къде другаде, ако не при пашата? Мъж като теб може да живее само при най-личния господар.

— И ти мислиш, че ще бъда добре дошъл при него?

— Ами как! Толкова повече че аз те водя и препоръчвам. Той ще те приеме като приятел.

Това ме успокои, макар че бих предпочел да помоля за подслон в някоя обикновена къща, където можех да си платя.

Пътят от пристанището към града водеше по една сенчеста дига. От двете страни се ширеше тучна зеленина, заливана от златистата слънчева светлина. Дигата беше оживена от хора, щъкащи до пристанището и обратно. През една сарацинска порта, която едновременно представляваше главният вход на града, стигнахме в двор, принадлежащ към сарая на пашата. Стените околоръст бяха варосани, а малкото прозоречни отворстия снабдени с тъмни кепенци. Край зидовете се точеха ниски пейки с насядали по тях пушеци и сърбащи кафе дългобради фигури, което сметнах за хора от сарайската стража. Никой от тези мъже не се поинтересува от нас.

Виждаше се, че Ахмед не за пръв път се намира тук. Той се запъти към една врата, повели на моряците да чакат тук и влезе с мен. Във вътрешността стоеше един страж, когото той попита за управителя на сарая. Войникът облегна пушката си на стената и се отдалечи. След известно време се върна и протегна шепа към Рейс Ефендина.

— Ще ви водя, ако ми дадеш бакшиш.

Слугата на справедливостта го угости с една крепка плесница.

— Ето ти бакшиша, а сега побързай, ако не желаеш да получиш бастонада!

Зашлевеният едва сега се вгледа по-внимателно в говорителя. Стана му ясно, че не си има работа с обикновен човек, пък и шамарът бе най-доброто доказателство за това. Закрачи пред нас, разтърквайки усърдно бузата си.

Стигнахме до един вътрешен двор, околоръст който имаше врати. При една от тях стоеше някакъв навлечен в копринени одежди безформен черньо, който ни посрещна със свъсен поглед. Но като съгледа Рейс Ефендина, изразът на лицето му се промени. Превн широкия си гръб и скръсти ръце на гърдите.

— Прощавай, задето ме виждаш тук! Ако си имах представа за височайшето ти присъствие, щях да дойда да те посрещна.

Грубостта събужда почит. Рейс Ефендина изглежда го знаеше, защото отговори троснато:

— Няма нужда от такива мурафети. Как обаче си могъл да заповядаш на вратаря да иска от мен бакшиш?

— Това ли е сторил? — понита чернилката изплашено. — О, Рейс Ефендина, не съм му казвал такова нещо. Аллах ми е свидетел!

— Мълчи! Знам, че приучваш тези хора да просят бакшиши, които после делиш с тях.

— Погрешно са те осведомили. Като доказателство, че говоря истината, ще наредя да въздадат бастонадата на злосторника!

— Излишно е, защото аз вече го наказах. И ако искаш да делиш с него, накарай го да ти даде онова, което получи от мен. Доложи за мен на пашата!

— Прощавай, но не мога да го сторя! Височайшият повелител замина със свитата си за големия оазис Дахел.

— Кога ще се върне?

— Може да мине една седмица, преди очите на неговите слуги да имат щастието да зърнат отново неговия лик.

Аз сметнах този безформен черньо за някой слуга, и то, понеже беше облечен в коприна, за привилегирован, може би евнух, но трябваше да осъзная заблудата си, когато Ахмед сега продължи да говори:

— В такъв случай ще ти дам заповедите, които той на теб като на свой управител на сарая щеше да ти даде. Този господар е много учен и знатен ефенди от Алемания и иска да остане няколко дена в Сиут. Аз имах намерението да го препоръчам като гост на пашата, но тъй като този отсъства, натоварвам теб да приемеш и се грижиш за ефендите по такъв начин, все едно е роднина на твоя господар.

Негърът заемаше значи важния пост на дворцов управител! Той ме огледа с не особено приятелски поглед, ала отговори на Рейс Ефендина:

— Волята ти ще бъде изпълнена, господарю! Аз ще отредя стая на чужденеца, която да отговаря на неговия ранг. Пристъпете по-близо, разрешете да ви ободря с лули и кафе!

— Нямам време за сядане, тъй като незабавно трябва да вдигам платна. Ще остана само колкото да видя, че ефендите е получил достойно жилище. Така че сега ще ни отведеш дотам. И не се май!

Никак не ми беше приятно, дето Рейс Ефендина се отнасяше по такъв начин с мъжа, защото следваше да се очаква, че по-късно аз ще си тегля последиците. Чернилката смръщи чело, но се поклони учтиво и ни покани да го последваме. Отведе ни в големи покои, чиито сини стени бяха украсени с изписани в златно мъдрости от Корана, и обясни, че това ще е моето жилище. Ахмед се показа доволен и натърти, че надлежно ще се осведоми за моя рахатлък, и управителят трябваше сега да нареди да донесат вещите ми. Той се отдалечи. След известно време дойде друг черньо, който бе взел багажа от моряците. Следваше го втори негър, който пък ми поднесе чибук и кафе и седна пред мен, за да ми прислужва. Във всяка по-заможна къща на Ориента трябва по всяко време да има гореща вода за кафе. Това бързо обслужване явно се стори на Рейс Ефендина достатъчно за резултатността на неговата препоръка. Той ми връчи един адрес, на който можех да Хартум да получа информация за него, и ми подаде после ръка.

— А сега да се сбогуваме! Ти си тук добре настанен и можеш да излизаш и се прибиращ, когато ти е угодно. Ако някой не изпълни желанието ти, позови се на мен и бъди серт! Аллах да те благослови и да те доведе щастливо при мен!

Той си тръгна. Признавам, че хич не се чувствах удобно. Имах усещането, че много скоро ще ми се даде повод да се обърна към препоръчания сертлък, само че и през ум не ми минаваше да последвам този съвет. Не биваше да бъда гледан тук като нежелан натрапник. Начинът, по който Ахмед Абд ел Инсаф ме бе представил, не бе подходящ да събуди благосклонността на чернокожия управител. Аз реших да напусна палата веднага щом се отнесяха неприязнено с мен и да си потърся друго жилище.

Седях на възглавницата, пушейки, може би в продължение на час. Рейс Ефендина сигурно беше напуснал пристанището. Помислих си, че скоро някой ще дойде да се осведоми за желанията ми. И такъв дойде наистина, само че не за да изслуша желанията ми. Влезе управителят и слугата, който толкова дълго бе клечал мълчаливо пред мен, бързо се измуши. Чернилката изобщо не седна при мен, както изискваше етикетът, а се изтъпанчи отпреде ми и ме обходи с враждебен поглед.

— Значи Рейс Ефендина ти е приятел. Който го чуе как се разпорежда тук, ще си рече, че е хадифът. Откога го знаеш?

— Отскоро — отвърнах с готовност.

— И той те домъкна тук, в палата на пашата? Ти си родом от Алемания. Мюсюлманин ли си?

— Не. Християнин съм.

— Аллах, Аллах! Ти си християнин, пък аз взех, че ти дадох стаята, по чиито стени лъщят златните мъдрости на Корана! Бре, че грях съм извършил! Ти ще напуснеш начаса това помещение и ще ме последваш до някое друго, където присъствието ти няма да може да оскърби светостта на нашата вяра.

— Да, ще напусна стаята, но не за да получа друга от теб. Ти самият си този, който позори исляма, защото Коранът повелява да тачиш госта, а ти престъпи тази заповед. Ще пратя някой слуга да дойде да вземе вещите ми. За кафето и тютюна, на които се насладих при теб, можеш да вземеш този бакшиш.

Оставих лулата настрана, изправих се, дадох на саждивия един богат според тамошните условия бакшиш и напуснах стаята, без она да се опита да ми попречи. Когато стъпих на двора, чух плачливи звуци. Вляво се отвори една врата, през която двама слуги изнесоха един млад мъж с кървяща рана на челото. Последваха ги неколцина други и зад тях една забулена жена, която ридаеше, че трябвало бързо да доведат лекар. Когато групата минаваше край мен, попитах какво се е случило с ранения. Един може би шейсетгодишен мъж ми отговори:

— Конят го хвърли към дуvara. Тичайте, тичайте и доведете някой хаггам<sup>49</sup>. Може би спасението е все още възможно.

Но в бъркотията на никого не хрумна да се отзове на тази заповед. Мъжът поиска да се спусне след носачите, които бяха подминали, ала аз го задържах.

— Вероятно няма да е нужно да се обезпокоява някой хирург. Аз ще прегледам ранения.

Старецът наостри слух.

— Значи ти самият си хаггам? Ела, ела, побързай! Ако спасиш сина ми, ще ти заплатя десет пъти повече, отколкото поискаш.

Той ме задърпа надясно, където носачите междувременно бяха изчезнали в една друга врата. Той беше бащата на пострадалия. Вратата водеше към едно помещение, ползвано очевидно като гостна. Оттук мъжът ме отведе в една съседна стая, където раненият бе сложен да легне на един диван. Жената коленичи хлипащо до него. Мъжът я дръпна да се изправи и ѝ заговори неспокойно:

— Тук има един хирург. Успири се, жено, и го пусни при нашия син! Може би Аллах ще бъде милостив и ще върне скъпия живот на радостта и опората на нашите старини.

Жената беше значи майката на пострадалия.

— Може би Аллах ще го върне — повториха носачите, като плеснаха ръце.

Коленичих до младия мъж и прегледах раната. Тя не беше опасна и ако нямаше друго увреждане, работата не си заслужаваше вайкането. Той беше в безсъзнание. В себе си имах едно шишенце нишадърен спирт — обичайно средство срещу ужилвания от комари, на които е подхвърлен човек по южните краища. Отворих го и го поднесох под носа на младежа. Въздействието скоро можа да се види и чуе — той се раздвижи, кихна и отвори очи. Майката незабавно се озова при главата му, изхлипа високо от прехлас. А бащата склочи ръце.

— Слава на Аллах! Смъртта избяга и животът се върна обратно.

— Върна се обратно. Аллах, Аллах! — повториха другите. Помолих стария да отстрани жена си, понеже ми пречеше, и прегледах тялото на сина му. Нямаше нищо счупено, но главата му още силно бръмчеше. Поисках плат за превръзка и той бе бързо донесен. Малкият срез бе промит, челото превързано, след което обясних, че болният не се нуждае от нищо друго освен от почивка и утре ще бъде съвсем здрав. Радостта на родителите беше голяма, те бяха смятали раната за опасна, безсъзнанието даже за смърт.

— Как ли ще ти се отплатя, ефенди! — извика старият. — Без теб душата на моето чедо нямаше да намери пътя обратно към тялото.

— Заблуждаваш се. Твоят син щеше да дойде на себе си пет минути по-късно. Това е всичко.

— Не, не! Аз не те познавам, никога не съм те виждал. Ти не може да живееш от дълго тук. Кажи ми къщата, където да те потърся, ако все пак състоянието на сина ми се влоши!

— Аз пристигнах едва днес и още не зная къде ще отседна. Възнамерявам да остана тук само няколко дни.

— Тогава остани при нас, ефенди! Бъди наш гост! Ние имаме достатъчно място за теб!

— Не бива да приема предложението ви. Вие не знаете кой и какъв съм. Аз съм именно алеман<sup>50</sup>.

— Алеман, франк! — рече старият, като ме огледа с благоговейно любопитство. — Чувал съм, че смъртта често е принудена да бяга пред лекарите от франкските страни. Шишенцето в ръката ти спаси моя син. Ти умееш да държиш живота пленен в стъкленица и да даваш от него на мъртвите. Аз ще говоря с Дауд<sup>51</sup> ага, управителят на сарая, който ще ти отреди, понеже пашата отсъства, най-хубавата стая на палата. Той също е болен и ако го излекуваш, ще ти бъде безкрайно благодарен.

— От каква болест страда?

— От развален стомах. Дауд ага яде колкото пет-шест души и затова стомахът му е винаги болен.

— В такъв случай Дауд ага не се нуждае от моя съвет и помощ. За да оздравее, е необходимо само да бъде по-умерен. Впрочем той не държи да ме види и да оздравее благодарение на мен. Той току-що ме изпъди от сарая.

— Теб? Невъзможно!

— Това е факт. Дауд ме оскърби тежко, макар да му бях препоръчан за гост от Рейс Ефендина Ахмед Абд ел Инсаф.

— От него! Ох, управителят го мрази, защото той често се отнася грубо с него. Ако препоръката идеше от някой друг, Дауд ага нямаше да се провини толкова лошо към теб. Аз ти дължа голяма благодарност и не ми се иска да те пусна. Прощавай, ако съм твърде дързък! Моля те да разгледаш моето жилище и ако ти хареса, за мен ще бъде голяма радост и чест да те видя като свой гост.

Той го каза с тон, от който си пролича, че един отказ би го наскърбил. Жена му вдигна умолително ръце към мен, а синът рече:

— Ефенди, остани! Главата много ме боли, а ти ще можеш да ми помогнеш, ако нещата се влошат.

— Е, добре, ще остана — обях аз. — Управителят ще ви предаде вещите ми, които се намират още при него. Но очаквам, че няма да ви бъде в тежест.

— В тежест? О, не! — успокои ме мъжът. — Аз не съм беден. Аз съм Исмаил Бен Калил, мирашорът<sup>52</sup> на пашата, и мога да ти предложа същото, което би получил при управителя. Позволи ми да ти покажа жилището си, а вие отидете бързо при Дауд ага и донесете нещата на ефендите.

Разпореждането се отнасяше до носачите, които тутакси се отдалечиха. Началникът на конюшната ме преведе през няколко врати до една голяма и хубава ъглова стая, една от вратите на която водеше към двора, през който бях дошъл. Той се зарадва, че помещението ми хареса, и помоли за извинение, че трябва да ме остави за няколко мига, за да се погрижи за сина си.

Ето как все пак бях намерил подслон в палата, и то при мъж, който ми беше сто пъти по-приятен от недодялания управител.

Исмаил скоро се върна. Той ми донесе, за да ме почете, лула и собственоръчно я запали. После дойдоха носачите с двете пушки и останалото ми имущество. Единият от тях ме осведоми:

— Ефенди, ние трябваше да кажем на Дауд ага къде се намираш. Когато той чу, че си прочут лекар и имаш шише на живота, се разкая, задето бил неучтив спрямо теб, и нареди да те помолим да го приемеш. Дауд ага е много болен. Нашите лекари

му казаха, че някой ден щял да се пръсне. И ето как той рече, Аллах те бил проводил като единственият, който можел да му донесе помощ.

— Добре, кажи му, че бива да дойде.

И на ум не ми идваше да бъда злопамятен към черния шишко заради неговото поведение, по-скоро си казах, че „болестта“ му ще достави материал за един забавен разговор. Той не остави дълго да го чакат. Испитах кажи-речи съчувствие, виждайки разкаяната физиономия, с която приближи към мен.

— Ефенди, прощавай! — помоли. — Нямах представа, че си толкова...

— Не говори повече! — прекъснах го. — Няма какво да ти прощавам. На Рейс Ефендина липсваше подobaващата учтивост; той беше този, който извърши грешка.

— Ти си много добър. Бива ли да седна при теб?

— Ще те помоля.

Дауд ага зае място срещу мен и началника на конюшната. В това седнало положение се виждаше далеч по-ясно отреди какъв чудовищен обхват има неговото тяло. Той беше по-корпулентен от Мурад Насър, моят шишкав турски приятел. Дъхът му излизаше почти хъхрещо, бузите му наподобяваха добре натъпкани торбички, а лицето беше така налято с кръв — това се виждаше въпреки черния цвят на кожата, та навяваше предположението, че някой апоплектичен удар ще сложи край на живота му, стига да не умреше преди туй от нарушение в храносмилането. Забелязвайки, че го оглеждам внимателно, той въздъхна:

— Лъжеш се, ефенди. Аз не съм толкова здрав, както си мислиш. За съжаление хората винаги смятат тлъстите за здрави.

— Аз не. Лекарите от Алемания много добре знаят, че човек е толкова по-близо до смъртта, колкото е по-тлъст.

— Аллах да ме закриля! Кажи бързо, колко дълго ми остава още да живея!

— Кога яде за последен път?

— Заранта, ефенди.

— И кога ще ядеш пак?

— По обяд, значи след половин час.

— И какво си похапна заранта?

— Много малко — само една кокошка и половин овнешка плешка.

— Какво ще ядеш на обяд, Дауд ага?

— Също много малко, именно другата половина на овнешката плешка, пак кокошка с купчинка ориз не по-голяма от чалмата ми и в допълнение само още една риба, дълга четири педи и паница негърско просо, варено в мляко.

— В такъв случай се опасявам, че няма да доживееш вечерта!

— О, небе, о, земя! Сериозно ли говориш?

— Да, напълно сериозно. Ако аз изям само четвъртината от това, което ти сега изброи, страхувам се, че ще се пръсна.

— Е, да, ти! Твоето тяло и моето тяло. Та нали в моето отива шест пъти повече, отколкото в твоето!

— О, не! Или мислиш, че нашите тела са само празни качета? Ти си ял не само преобилно, но и болно. Чувам, че страдаш от стомашни болки?

— Право са те осведомили. Тези болки не се издържат.

— Можеш ли да ми ги опишеш? Къде те боли?

— Тук — проплака негърът, слагайки ръка върху областта на стомаха.

— От какво естество са болките? Нещо те пробжда?

— Не. Болката е тъкмо в това, че хич нищичко не чувствам, все едно нямам нищо в корема си.

— А, да, да, разбирам! И кога настъпват тези болки? Редовно или нередовно?

— Много редовно, току преди софрата, така че веднага трябва да ям.

Дадох си труда да потисна напушилия ме смях и даже показвах много сериозна физиономия.

— Това наистина е много лоша болест!

— Води ли тя до смърт? — попита Дауд страхливо.  
— До неминуема, ако не се вземат бързи мерки.  
— Тогава кажи бързо, можеш ли да ми помогнеш? Ще те възнаградя със злато!  
— Аз ще те излекувам безплатно. Когато човек знае вече названието на болестта и познава съответния лек, много лесно може да помогне.  
— Как се казва моята болест?  
— При французите тя се нарича фам при англичаните хангър<sup>53</sup>, а тукашното наименование не е необходимо да знаеш.  
— Хич и не искам да го знам, стига само да можеш да ми назовеш правилния цяр.  
— Той ми е известен.  
— Кажи го тогава, кажи го бързо! Аз съм управител на пашата и имам бол пари. Повтарям, ще ти платя в злато!  
— А аз повтарям, че няма да приема заплащане. Въпреки това няма да ти се размине, без да се бръкнеш в кесията. Какво те посъветваха местните лекари?  
— Трябвало да гладувам. Те казват, стомахът ми бил слаб.  
— Глупците! Налице е тъкмо обратното. Ти имаш много здрав стомах. Нашите лекари наричат тази болест носорогски или хипопотамски стомах. Ето защо ти не бива да гладуваш, а да ядеш, много да ядеш.  
Лицето на Дауд ага просия от възхита. Той се плесна с тлъстите ръце по коленете.  
— Да ям трябвало, да ям бивало, даже щяло да ми помогне яденето! О, Мохамед, о, халифи! Това е лек, срещу който нито моето сърце, нито разумът ми възразява!  
— Това е единственото лекарство, което е в състояние да ти помогне, само че трябва да се взема по правилен начин.  
— По какъв начин, ефенди?  
— Веднага щом почувстваш голямата празнота в стомаха, поклони се седем пъти по посока Мека. После трябва да седнеш и да ядеш, докато чувството за празнота изчезне.  
— Ама какво? Както трябва да ям?  
— Всичко, което ти е вкусно. Когато се почувстваш после по-добре, надигни се, за да се поклониш сега девет пъти към Мека, и то толкова дълбоко, че главата ти да докосне земята.  
— Ще съумея ли да се справя?  
— Трябва!  
— Ами ако не стане?  
— Трябва, иначе лекът няма да помогне, Прибегни към ръцете! Ако ги опреш здраво на земята, ще докараш до нея и главата. Само опитай!  
Негърът се изправи послушно и направи опита. Забавно бе да го гледаш как бе застанал на четири крака и се стремеше да досегне с глава килима. Но още по-интересното бе, че ми се удаде да остана сериозен. На шишкото му натежа, насили се да оправи нещата, ала изгуби равновесие и се претърколи. Но бързо събра сили и поднови опита, който сега наистина му се удаде.  
— Става, става! — провикна се радостно. — Ама ще трябва да го върша тайно, иначе като нищо си погубвам славата на моя сан. По-нататък какво още трябва да правя?  
— Да вършиш благодеяния.  
— Към кого?  
— По пътя за насам видях мнозина със заболели очи, повечето бяха деца. Ослепели са от някакво възпаление, а мухите бяха накацали стеклите им очи, хранейки се с гнойта.  
— Да — потвърди той, — има стотици такива деца. Седят по пътищата, за да молят минаващите за някой дар.

— Е, ти си богат, а Пророкът повелявала се дава милостиня. Ако искаш да оздравееш от моето целебно средство, нареди да дойдат петдесет такива слепи деца, за да дариш на всяко по два пиастъра. Ще го правиш веднъж на три месеца.

— Ще го правя, ефенди, защото съм убеден, че твоят цяр е отличен. Ти си велик лечител и аз за късо време ще разнеса славата ти по всички страни край Нил, че и още по-нататък. Таман сега получих празнотата в корема. Бива ли да си вървя, та да ям?

— Да, побързай! Но не забравяй поклоните, нито после слепите деца!

— Веднага след ядене собственоръчно ще им раздам парите. Надявам се, ще имаш добрината да ме посетиш, за да се убедиш в моето добро здравословно състояние. Ти си християнин; но въпреки това ти пожелавам дано всички порти на Дженнет бъдат отворени за теб, понеже не прояви жестокостта един болен корем с глад да лекуваш.

Дауд ага ми протегна ръка и се отдалечи. Началникът на конюшната се бе държал много сериозно и мълчаливо. Сега той пусна една лека усмивка в брадата си.

— Ефенди, ти си не само умен хеким, но и майтапчия и добър човек.

— В какъв смисъл добър?

— Защото се грижиш за слепите.

— И как така майтапчия?

— Е, това сигурно не е било сериозно от твоя страна.

— Кое?

— Дето ти него... хм-м! Прощавай! Как би могъл моят поглед да проникне в твоите знания и церителни средства! Мека е свещен град, та затуй, мисля си, седемте и деветте поклона сигур ще са необходими. Един хеким, който дарява живота от шише, трябва да знае и какъв ефект има един поклон към Мека. Някой друг на твое място нямаше да може да ми спаси сина. Де да ти беше по силите да ме избавиш и от кахъра, който ми тегне още на душата!

— Имаш още някакъв кахър? Бива ли да узная какъв? Ние франките умеем много неща, които за вас изглеждат невъзможни.

— Това, което имам на акъла си, те не го умеят. В случая може да ми помогне само някой бедуин, и то такъв, който има куража да рискува живота си. Франките притежават коне наистина, но не са ездачи.

— Значи се касае за езда, за някакъв кон?

— Да, за един кон, който е по-лош и от Шейтана. Трябва да ти кажа, че нашият паша има отвъд Мека брат, който преди няколко седмици му изпрати един истински жребец бакарра, сив петнист кон. Чувал ли си някога за конете на бакарра?

— Да. Били най-огнените на Арабия.

— А знаеш ли, че от всички коне сивите шарени са най-трудните?

— Така се говори наистина, но на един добър ездач всеки кон трябва да се покори, все едно какъв цвят има.

— Не говори така, ефенди! Ти си отличен хекимин, ала ездач е невъзможно да си — първо, като учен, и второ, като франк изобщо. Аз съм мирашор на пашата и досега съм укротявал всеки кон. Бил съм при всички племена по нилските земи, за да се състезавам с тях по езда, и никога не съм бил побеждаван. Този петнистият обаче ме хвърля едвам що съм се добрал с риск на живота до седлото. Когато пашата се върне, животното трябва да е барем дотолкова обуздано, че да може да го възседне. Така заповяда той. Но за да може конят да бъде оседлан, трябва да го свържем, а като поискаш да го яхнеш, хапе и хвърля къчове така щуро, че е невъзможно да го приближиш. Животното вече увреди неколцина коняри, а преди малко нали видя как бе подредило моя син.

— Той е бил хвърлен? Значи е седнал на седлото. Как е стигнал до него, след като казваш, че конят не позволява да го яхнат?

— Жребецът беше вързан с въжета, така че легеше на земята. После му сложиха седлото и когато синът ми го възседна, въжетата бяха бързо отстранени. Конярите,



които го сториха, трябваше мигновено да избягат и моят син полетя също така бързо към стената.

— Къде се намира конят?

— Вън в двора на конюшните. Никой сега няма смелостта да го побутне. Чакаме от само себе си да иде в конюшните.

— Мога ли да го видя?

— Да, но трябва да ми обещаеш, че ще стоиш надалеч!

— Обещавам ти.

— Тогава ела! Ще съгледаш един кон, какъвто нивга не е имало в твоето отечество и нито нивга ще има.

Беше възбудил любопитството ми. Един истински бакарра-жеребец! Моят Рих, който толкова надалеч ме бе разнасял, беше от същата благородна кръв. Добрият мирашор и понятие си нямаше, че къде по-различни коне от него съм имал между бедрата си. Аз още сега, преди да съм видял сивия петнист ат, бях напълно убеден, че не са подхождали правилно към него. Дори най-огненият арабски жребец, ако знае човек как да се заеме с него, става кротък като дете. Защо тъкмо това животно трябваше да прави изключение!

## 7. Един расов жребец, един ненаситник и едно лунно затъмнение

Исмаил Бен Калил ме преведе през съседното помещение в един ходник, който излизаше на един по-голям двор. Като избута резето на външната врата и я откряна леко, можех да обхвана двора с поглед. Той беше посипан с пясък и многобройните отпечатащи от копита удостоверяваха, че тук се обяздват коне или пък биват извеждани да се поразтърчат на открито. Сега можеше да се види само един-единствен — сивият петнист жребец. Той стоеше в сянката на зида и доволно се чешеше на него. При неговия вид сърцето ми заби по-силно. Да, той беше истински расов арабски кон! Късото, но мускулесто и пружиниращо телосложение, малката красива глава с тези големи огнени очи, грациозните и все пак силни крайници, стройната извисена шия, израслата от високо и великолепно носена опашка, широките червеникави ноздри и леката грива с онези две спирали, считани от бедуините като знак за неустрашимост и издръжливост — всичко това беше за познавача гледка, която предизвикваше незабавното желание да го възседне и препусне навътре в пустинята.

Жребецът все още си носеше седлото и не се търкаше да го претрие: следователно беше свикнал да върви под седло. Поведението му беше толкова спокойно, толкова кротко, че на човек едва му се вярваше разказа на мирашора.

— Е? — попита моят домакин. — Как ти харесва? Ти, наистина, не си познавач, но въпреки това ще признаеш, че още не си виждал такова животно.

— Това е раджи пак<sup>54</sup> — отвърнах сухо.

Този израз Исмаил навярно не беше очаквал, защото ме погледна удивено.

— Какво знаеш ти за раджи пак! Чул си някога думата и си я запомнил. Казвам ти, моите очи никога не са съзирали такъв ат.

— Виждал съм и по-хубави. Впрочем аз съм на мнение, че този пъструшко е послушен кон.

— Това е издъно погрешно. Виж само огъня в очите му! Той сега си въобразява, че е сам и никой не го наблюдава. Аз ще направя опит да изляза и ти веднага ще видиш колко много се лъжеш.

Исмаил отвори вратата и излезе на двора. Жребецът го съгледа, вдигна се тутакси на задните крака, дотърча в галон и се извъртя да хвърли къч към него. Мирашорът щеше да бъде ударен, ако не се бе изтеглил бързо в ходника и зарезил вратата.

— Виждаш го шейтана! — изтърна ядно той. — Всеки друг кон щеше да хукне боязливо из двора, а синът на Геената специално идва да ме нападне.

— Това е доказателство за неговата чиста кръв. Вие сигурно неколkokратно сте му причинявали болка и той е станал опърничав и вироглав. Случва се даже някоя обикновена кранта да убие господаря си с копита и зъби, задето се е отнасял зле с нея. А при един благороден кон като този петнист не е нужен дори подобен повод, за да го направи непримирим. Вие сте се държали издъно погрешно с него.

Възхитителен беше погледът, който Исмаил Бен Калил сега ми хвърли. Така би погледнал един професор учениците си, ако им хрумнеше да го поучават по небесна механика. Той избухна в звънлив смях.

— Погрешно сме се държали? И как мислиш, че трябва да се постъпва с конете?

— Като с приятели, а не като роби на своите ездачи. Конят е най-благородното животно. Той има по-ярко изразен начин на мислене от слона, та дори от кучето. Остави ли се да го принуждават, той вече не чини нищо, защото се отрича от благородството си и се превръща в подло, безчестно създание. Благородният кон се принася в жертва. Той вижда сигурната смърт пред очите си и въпреки всичко

препуска към нея, в угода на своя ездач. Конят гладува и жадува заедно с господаря си. Той се радва и скърби задно с него, би могъл човек да каже, ако животното бе способно на човешки душевни вълнения. Конят бди за него и когато подуши опасност, му я известява. Изречи на някой благороден кон неговата сура в ухото, кажи му думата на „знака“ и той ще полети с теб като вихър и няма да спре, докато не рухне мъртъв!

— Ефенди, какво знаеш ти за една дума на знака и за повтаряната всяка вечер сура в ухото? Това са тайни, които притежателят на никого друго, нито даже на първородния си син не издава.

— Зная го. Аз притежавах един чистокръвен шаммарски жребец, който си имаше своята тайна и своята сура, която всеки път преди лягане му шепнех в ухото. Той беше толкова ценно животно, че нямаше да го дам и за три като този петнист.

— Как? Ти си притежавал шаммарски жребец?

— Да. По онова време се намирах при хаддехидните от племето шамар. Но да я караме накъсо! Ти се боиш да не си навлечеш гнева на пашата и преди малко мислеше, че не съм в състояние да те освободя от тази грижа. Ти си на мнение, че един франк не умее да язди и не е никакъв познавач на коне. Аз искам да ти докажа противното. Ще възседна коня и ще го яздя.

— В името на Аллах, какво ти хрумна? Ти ще си строшиш врата!

— Аз не мисля така. За мен ще бъде удоволствие да ти докажа, че сте се отнасяли погрешно с този благороден кон. Повикай сина си и конярите, за да се научат как е правилно да се върши това!

Мирашор ме сметна за някой аджамия, който се подхвърля за зла воля на опасност, чиято големина не умее да прецени, и всячески се постара да ме отклони от намерението. Аз обаче исках да му докажа, че бедуинът не превъзхожда европейца. Отидох да си взема от стаята моя светъл хаик, а той потърси междувременно хората си. Те се събраха в едно помещение, което граничеше с ниската постройка на конюшната, и от което човек лесно можеше да се покачи на нейния плосък покрив. Надойдоха и други сеирджии. Накрая до вратата се дотътри запъхтян и управителят и видна с все глас:

— Ефенди, какво си наумил! Чувам, че си искал да седнеш на гърба на този шайтан. Пази се от него! Падна ли аз от гърба му, може и да отърва живота, защото моите кости са обгърнати от меките възглавници на плътта ми. Ама хвърли ли той тебе, кокаляците ти ще се разхвърчат като някое плъхово гнездо, в което е скочила котка.

— Не ми бери гайлето! Ти яде ли, о, Дауд ага?

— Да, ефенди.

— Чувстваш ли още болки?

— Не.

— Тогава се качи на покрива на конюшната и наблюдавай колко бързо яростта на шейтана ще се превърне в приятелство! Той никога не е бил вкарван в конюшня и това, че е бил запрян тук, го е направило необуздан. В недоумение го поставя и облеклото на хората. В своята родина той е носил само мъже, загърнати в хаик. Ето какво трябваше да се досетите. Наместо това вие сте се отнасяли строго с него. Кажете, как се казва сивият!

— Той още няма нито тайна, нито име, защото е бил предназначен за дар. Тези две неща тепърва ще му бъдат дадени от пашата.

— Това е, което искам да знам. Бедуинът вика с пронизителен глас коня си по името или цвета. Аз съм твърдо убеден, че ако постъпя по този начин с петнистия сив, той ще ми се подчини. Та качете се на покрива, за да сте на сигурно място! Аз ще изляза на двора първо както съм облечен в момента, а после в хаика, и вие ще видите разликата.

Хората се подчиниха на нареждането ми. Когато насядаха горе с подгънати крака един до друг, отворих вратата и заставах пред нея. Едва ме забелязал,

жеребецът пристигна с пръхтене и аз трябваше да се спася от копитата му с един бърз скок във вътрешността. Той остана да стои отвън и мина доста време, преди да се успокои и отдалечи. Сега се загърнах в хайка и заметнах качулката на главата. Това ми придаваше вида на бедуин. Помещението, в което се намирах, беше преддверие към конюшната и съдържаше само инвентар за гледане на коне. В ъгъла забелязах един съд с нискокачествени фурми, наричани бла халеф, които служат за фураж на конете. Пъхнах няколко шепи от тях в джобовете си.

Жребецът сега стоеше в най-отдалечената от мен точка в двора с извърната на другаде глава. Отворих вратата толкова тихо, че той не чу. Очите на седящите горе бяха отправени с най-голямо напрежение към мен и коня.

— Я Хсан сурк!<sup>55</sup> — викнах пронизително.

Животното обърна рязко глава. Сега щеше да си покаже дали предположенията ми бяха правилни. Ако бърках, то моето начинание означаваше опасност, с която обаче се надявах също да се справя. Сепналият се кон остана на мястото си, оглеждайки ме внимателно с високо вдигната глава. Разшири ноздри, наостри уши и помаха опашка — олицетворение на изненада. Сега се започна рискованото дело. Аз се отдалечих от вратата, взех няколко фурми в ръка, протегнах я и тръгнах към петнистия. От покрива прозвучаха предупредителни и страхливи възгласи.

— Я Хсан сурк! — помамах отново, като продължих да крача бавно, приковал неотклонно, но дружелюбно поглед към жребеца. Той изцвили тихо, обърна се напълно и тръгна, танцувайки, към мен в къса, елегантна дъга. Спря непосредствено пред мен, вкопал здраво предните крака, и ме загледа изучаващо с широко отворени ноздри.

— Петнистосиви, любимецо мой, добричкият ми, вземи, хрупай! — подканих жребеца с мек, доверчив тон, като пристъпих напълно към него и му поднесох фурмите към полуотворените бърни. Служех си с арабски, тъй като неговото звучене му бе познато. Той подуши шепата ми, ръката до рамото и взе си една фурма, после още една и още една, докато бяха изядени всичките. Бях победил.

Извадих още, поднесох му ги с лявата ръка, а с дясната замилвах красивата му шия. Сетне наведох главата му и му зашепнах в ухото една сура, която на момента ми хрумна. Арабинът го върши всяка вечер с любимия си кон, а при това винаги с една и съща сура. Когато бъде изречена, заспиват и кон, и ездач. Животното така привиква с шепненето, че ако някой негов сетнешен притежател се откаже от ритуала, то не го признава за господар и му се подчинява само със съпротива.

Жребецът наостри уши. Дали бях нацелил обичайната за него сура, беше естествено все едно. Решаващото по-скоро бе в начина на действие и шепнещия тон. Животното издаде тих звук, после дигна глава и изцвили така гръмливо, че почти се изплаших и щях да отскоча настрана. Сега потърка глава в рамото ми и ме докосна с бърни по лицето като за целувка. Сложих две ръце около врата му, притиснах главата му към себе си и приближих уста до ухото, за да продължа тихо да шепна. Това бе сигналът за почивка, за спане, и аз постигнах блестящо намерението си, защото едва бях изрекъл няколко аета<sup>56</sup> и конят си легна, а аз се проснах между краката му, използвайки тялото му за възглавница. От покрива се зачуха високи възгласи на възхищение.

Така полежахме известно време, после аз скочих внезапно и викнах:

— Дар балак, 'л а'ади! (Внимавай, враговете!)

В миг конят се изправи до мен и аз се качих на седлото, без той да направи и най-малкото движение на съпротива. Яздих може би в продължение на половин час по арабската школа и намерих у животното едно такова разбиране, една такава префинена чувствителност дори при най-лекия натиск, че основателно можех да помисля, че то ме разбира напълно и волята и на двама ни е една-единствена воля. След като слязох, възнаградих жребеца с милване и останалите фурми. После

отведох коня в конюшната, която така си и стоеше отворена. Когато се отдалечих, той ме проследи с очи и изцвили тихо след мен.

В двора бях посрещнат с въпроси от зрителите. Те искаха да знаят дали могат да рискуват да слязат при мен и аз уверено им отговорих утвърдително. Въпреки това те се появиха — от страх пред Петнистосивия — много колебливо, а като ги помолих да дойдат с мен до конюшната, последвах ме с голяма нерешителност. Едва ги съгледал, жребецът започна да удря с четирите крака около себе си. Аз пристъпих към него и с милване и придумки докарах нещата дотам, че той се успокои и даже позволи да бъде докоснат от тях. Считаше ме за свой господар и ги търпеше заради мен.

Посъветвах да го пуснат отново в двора. Когато това стана, пояздих няколко пъти в кръг, после слязох и поканих началника на конюшната да седне на седлото. Исмаил се поколеба. Работата май му вдъхваше опасения, но на повторното ми увещание в крайна сметка го стори. Жребецът малко се възпротиви и се изправи няколко пъти на задните крака, ала се подчини на приятелските ми уговорки, така че ездачът можа да обиколи в галоп неколkokратно двора. Когато Исмаил слезе, Петнистият бе оставен на открито, а ние — началникът на конюшната, управителят на сарая и аз, се отправихме към трапезарията, където щяхме да обядваме.

Тъй като местните обичаи не позволяваха на жените и дъщерите да се хранят заедно с мъжете, а единственият син на дома се бе оттеглил, оплаквайки се от главоболие, обяд щеше да бъде сервиран всъщност само на мирашора и мен. Управителят беше вече ял и седна на известно разстояние от нас. Но тогава бе поднесена истинска планина от мазен ориз и стафиди и в добавка към нея един голям поднос, върху които лежеше цял печен овен без главата и предните крака. Той ухаеше така подканящо, че Дауд ага прочисти леко гърло. Когато това не даде желанния резултат, той започна да кашля, и то така многозначително, че Исмаил трябваше да е варварин, за да не го разбере. Та попита той значи черния дали би хапнал с нас.

— Не — заяви безформеният, като отри с ръка уста. — Аз вече ядох.

С това нещата щяха да бъдат уредени. Но аз си отрязах едно парче от бута и като сложих първата хапка в устата, разтеглих такава блажена физиономия, че дебелият не бе в състояние да устои. Вярно, той беше отказал, ала имаше начин да се оправи грешката. И той се хвана за него, като се обърна към мен:

— Ефенди, стомахът ми отново започва да ме боли. Пак оная ужасна празнота.

— Значи трябва да ядеш.

— Позволи тогава да се отдалеча!

— Не, не ти се позволява — намеси се Исмаил Бен Калил. — Затова пък ти се разрешава да ядеш заедно с нас.

— Щом е такъв случаят, ще се наместя до вас. Само малко ще опитам.

Дауд ага си послужи с арабската дума „дак“, която означава вкусам, опитвам, и аз си признавам, че бях любопитен за този начин на опитване. След като примъкна възглавницата си и седна при нас, той откъсна, без да си служи с нож, другия бут и понечи да го поднесе към устата, за да го обработи със зъби. Тогава аз го улових здраво за ръката.

— Стой! Да умреш ли искаш?

— Да умра? Опазил Аллах! Защо питаш така?

— Преди ядене се покланяш седем пъти към Мека! Разбрано?

— Ама аз нали няма да ям, а само ще опитам!

— Все същото е дали ще консумираш много, или малко. Предписанията на лекаря трябва строго да се съблюдават.

— Имаш право, ефенди. Става дума за моя живот и аз съм длъжен да се подчинявам.

Дауд се надигна, обърна се по посока Мека и направи седем дълбоки поклона с капещия бут в ръка. После се натъкми и започна да „опитва“. Ех, и ако това беше

опитване, то бих желал да знам какво ли ще значи ядене! Потръгна ми досущ като с Мурад Насър, моят дебел турски, приятел в Кайро. Преди още да съм изял и половината от моето малко парче, бутът беше изчезнал. После дойде ред на половината гърди, които с виртуозна ловкост бяха отделени от костите. Докато моята ръка беше оставила в оризовата планина само една прелестна вдлъбнатинка, сарайският управител откъсна цяла лавина, от което последва огромно свличане на планинските пластове. Блестящо бели оризови глетчери и колосални местни морени изчезваха зад могъщата му захапка. Не можех да продължа яденето, защото се бях отдал изцяло на зяпане и дивене. Мирашорът си познаваше човека и не му обръщаше никакво внимание, а само се стараеше да следва неговия пример. Случи се тъй, че оризовият Чимборасо<sup>57</sup> ставаше все по-нисък, а овенът — все по-постал, докато накрая останаха само костите. Тогава големият ядях обърса ръцете си в дългата, минаваща околоръст всички ни кърпа и отдъхна дълбоко.

— Болките ми изчезнаха. Хвала и слава на Пророка!

— Значи вече не чувстваш празнота в стомаха? — попитах аз.

— Не. Та нали ядох вкъщи.

— В такъв случай Исмаил Бен Калил ще пожелае друг път вкъщи да опитваш, а тук да ядеш. И сега наистина ли свърши?

— Да. Или има още нещо?

— За ядене навярно не, защото ние се заситихме напълно. Къде обаче останаха деветте поклона?

— Помогнете, халифи! Почти ги бях забравил. Я кажи, ефенди, защо ми разпорежи преди ядене само седем обикновени поклона, а след него девет, и точно тези с глава до земята?

— Защото такова е било предписанието на халифа Хашим, в чийто палат трябвало да бъдат правени тези поклони преди и след ядене.

— Тогава дано ме подкрепи сега този достоен за уважение Хашим, та блясъкът на моята слава да не изгуби равновесие и тупне по носа си!

Дауд ага се надигна изтежко, застана с лице на изток, където се намира Мека, и хвърли всички възможни сили да изпълни жестокото предписание. Успя да се справи — със силни пъшкания и охкания — само благодарение на това, че всеки път, повличай от тежестта си, падаше по колене. Това бяха такива неописуеми напрежения и движения, че на мен, макар да се пазех да се изхия високо, сълзи ми потекоха по страните. Ето какво беше наказанието за дебелия, задето ми бе казал в лицето, че аз като християнин загрозявам стаята с аетите на Аллах.

Негърът се почувства толкова каталясал от усилията, че заяви, трябвало незабавно да се прибере вкъщи, за да поспи. Стоеше да се очаква, че сънят отново ще постави болния му стомах в болезненото празно състояние, след което със сигурност щеше да последва една обилна вечеря. Може би някой ден във „Вад ен Нил“<sup>58</sup> щеше да бъде публикувано, че той своя господар, пашата, е подял и довел до банкрут. Ние двамата останахме още известно време да поседим и побъбрим за Пъстросивия. Мирашорът се показва щастлив, задето ми се бе удало да вразумя жребеца. Та нали сега всички надежди бяха налице, че конят ще търпи и други ездачи на седлото. Исмаил призна, че един европейец би могъл все пак да бъде по-добър познавач на коне от един египтянин, и изслуша внимателно напътствията, които му дадох относно обносните към жребеца. Тъй като ме бе видял на стремената само в тесния двор и аз му бях дал да разбере, че го превъзхождам не само на теория, но и на практика, в което той, изглежда, се съмняваше, предложи утре преди обяд да направим една езда из пустинята и аз напълно естествено се съгласих. Та нали щеше да е истинска наслада да полетиш с едно такова животно по пясъка.

Първата половина на следобеда беше минала, втората бях замислил да употребя за една разходка из града, като исках при това да съм сам. Ето защо не поканих началника на конюшната, който навярно с удоволствие щеше да ме придружи.

Предопределено ми било да изживея една важна среща, която смятах за доста по-далечна. Та насочих се значи не към пристанището, а към града и стигнах до варосания гроб на някакъв шейх, при който един мост прехвърляше канала. Тъкмо се канех да стъпя на него и спрях изненадан. Съгледах една много дълга и много слаба, облечена в бяло фигура, която носеше на главата си огромна гъжва и идваше по моста към мен с една особена кандилкаща се походка. Вярно ли виждах, или се заблуждавах? Та това беше сухият като чироз векилхирч на моя приятел Мурад Насър! Сега той също ме видя и спря сепнато.

— Селим, ти ли си наистина? — викнах му.

— Право, много право! — отговори той със своя гърлен глас, като ми направи отдалеч един от своите рисковани метани. — Слава на Аллах, защото теб диря.

— Дириш ме? Аз те мислех при Мурад Насър в Кайро. Трябва някоя важна причина да ви е накарала да напуснете града по-рано, отколкото бе смятано.

— Ти сигур си мислиш, че Мурад Насър се намира с мен тук в Сиут?

— Саморазбираемо!

— Лъжеш се. Аз дойдох сам да те навестя.

— Защо? Но чакай! Не му е мястото тук на моста да говорим за такива неща. Нека потърсим някое кафене. Това ще е най-доброто.

— Това е най-доброто — откликна Селим, като направи един поклон и после се обърна да ме последва в града.

Скоро съгледахме едно кафене и влязохме. Намерихме едно тихо кътче и поискахме да ни донесат лимонада. Сега се осведомих:

— И тъй, защо си дошъл сам да ме търсиш?

— Защото моят господар ми заповяда — гласеше не особено умният отговор.

— И каква му беше с това целта?

— Не биваше да стоиш сам тук.

— Я гледай! Да не би да мисли Мурад Насър, че се боя?

— Това не. Но при всеки случай е по-добре да съм край теб. Аз бях най-прочутият боец на моето племе и се наемам, както знаеш, с всички герои на Всемира...

— Но само не и с някой джин — пресякох го аз.

— Не се майтапи, ефенди! Срещу джинове аз не мога да се браня с пушка и нож, там помага само кратката, гореща молитва.

— Ама те изобщо не бяха джинове!

— Можеха да са също души на покойници, а тях не можеш застреля, защото те са си вече мъртви. Аз моя дълг го сторих и бях залегнал при вратата на пусия. Прати ми само живи врагове, петдесет, да речем, или сто, или, от мен да мине, и повече! Тогава ще видиш как ги изстребва моята геройска ръка! Моята мъжественост е като самумът на пустинята, който побеля всичко, а пред храбростта ми потреперват даже скалите. Когато надигна глас в битката, побягват и най-големите сербезлии, а пред пукота на пушката ми никой не устоява. Ето затова ме прати Мурад Насър при теб, да живееш в безопасност под щита на моята бдителност и стряхата на моето покровителство.

— Аз обаче мисля, че той трябва да е имал и някакво друго намерение.

— Определено не. Аз знам само, че трябва да те закрилям.

Личеше му на стария страхлив и все пак толкова добродушен „изстребвач“, че говори истината. Но Мурад Насър при всички случаи бе имал някаква друга причина освен смехотворния претекст да ми прати своя „Право, много право“ за закрила. Каква ли обаче можеше да е тази причина? Поблъсках си главата и стигнах до единствената правдоподобна мисъл: Турчинът не ми вярваше. Дали не си мислеше, че след като е заплатил за мен и ми е дал освен това една малка сума, ще взема да духна? Това би било срамно недоверие, за което не му бях дал ни най-малък повод. Или причината се криеше в настоящата ситуация, че като се намирах сам в Сиут, можех без всяка преднамереност да сложа черта на търговските му намерения? Е, тогава той щеше да бъде откровен с мен и да ми каже от какво естество планове има

на ума си. Внезапно погледнах с други очи на дебелия турчин и ето че доверието ми към него понечи да се разклати. Мурад ми се стори по-пресметлив и себичен отпреди и в мен се зароди някакво предусещане, че ще е уместно да действам предпазливо с него. Същевременно се сетих за Рейс Ефендина. Този мъж беше проявил откровеност пред мен във всяко отношение. Защо бе станал затворен веднага щом бе споменато името Мурад Насър? Трябваше да има някаква причина, която едва ли се криеше само в мисълта на Ахмед Абд ел Инсаф, че вече е чувал името на турчина. Е, пристигането на дебелия следваше да се очаква след няколко дена и тогава се надявах да стана наясно с отношенията и намеренията му. Дотогава трябваше да се примиря с присъствието и закрилата на „героя“ Селим.

„Закрилникът“ май го хвана съклет, докато се отдавах на тези мисли, защото прекъсна мълчанието с въпроса:

— Защо се умълча толкова? Не ти ли е хатъра, дето дойдох?

— Все ми е едно дали се намираш в Кахира или тук — отвърнах. — Само се опасявам, че в Сиут ще скучаеш, понеже няма да имаш никакво занимание.

— Никакво занимание? Ще скучая? Та това е немислимо. Аз имам тук теб, а заръката да бъда твой закрилник, ще ми донесе достатъчно занимания. Аз не бива да те напускам. Мурад Насър, моят господар, така заповяда.

— Аха, значи се каниш също да живееш при мен?

— Разбира се. Къде си намерил подслон?

— В сарая на пашата. Не зная дали ще приемат и теб там.

— Да не би да се съмняваш? Е, да, ти за съжаление си неверник и не знаеш, че ислямът повелява неограничено гостоприемство за всеки свой последовател. Освен това аз, като най-големият герой на своето племе, съм прочут мъж, на когото дори халифът би рекъл добре дошъл. Ще кажа на хазяина, че се налага да напусна него и приятеля си, защото с места в палата.

— А-а, ти имаш при себе си и приятел?

— Да. Запознах се с него на кораба и той слезе тук с мен, за да живеем заедно.

— Той какъв е?

— Търговец, който възнамерява да направи някои пазарлъци в Сиут. Остани за малко тук! Веднага ще отида да го уведомя.

— Почакай с тая работа, додето разберем дали ще те приемат в палата.

— Хич не е нужно първом да го научаваме и опитваме, защото в това няма никакво съмнение.

— Възможно. Но въпреки всичко аз искам да отида на сигурно. Няма да имаш нищо против, мисля, да се отправим най-напред към палата.

— Право, много право! Аз ще следвам стъпките на твоите нозе. Хайде да потегляме!

Неприятно ми беше да моля прием за Селим. Но бях принуден да го сторя, защото този „най-голям герой на своето племе“ сигурно нямаше да се откъсне нито за миг от мен. Платих и после се запътихме към палата. Там видях дебелия управител да стои на вратата, при която ни бе посрещнал с Рейс Ефендина при пристигането ми. Дауд ага ми направи един дълбок поклон и хвърли въпросителен поглед към моя придружител. Когато му назовах неговото име и казах, че иска да живее при мен, той прояви бърза услужливост.

— Ефенди, дай го при мен! Аз не те оцених правилно и ти отиде при мирашора. Сега осъзнавам, че твоето присъствие е чест за нашия сарай, и те моля за позволение да поправа чрез този мъж грешката си.

Предложението бе за мен добре дошло и аз се съгласих. Ако Селим бъдеше подслонен при черния дебеланко, нямаше да живее непосредствено до мен и нямаше ни най-малко да ме обременява. Той също бе съгласен с това.

— Виждаш, че имах право, ефенди! Изтъкнатостта на моите качества навсякъде буди възхита и където и да се появим, ще намерим вратите на всички къщи и шатри отворени. Преди обаче да стъпя в това благословено жилище, трябва да се, отдалеча



за кратко време, за да се сбогувам с хазяина и спътника си. Скоро отново ще видите моя лик при вас. Аллах да удължи дните ви и да ви позволи с благородствено внимание да се наслаждавате на радостта от моето присъствие.

Селим тръгна. А аз с какво ли да се заемех междувременно? Да остана въщи и да го чакам? Бях възнамерявал да направя една разходка из града и все още можех да го осъществя. Тъкмо се канех да напусна двора, когато мирашорът се появи и помоли за разрешение да ме придружи. Чувайки това, черният Дауд ага заяви, че щял да стовари върху себе си гнева на Аллах и всички халифи, в случай че не се присъединял към нас. Та помоли ме да почакам няколко мига. Искан само да се погрижи Селим да бъде добре приет по време на нашето отсъствие. Исмаил Бен Калил също се оттегли за няколко минути, за да се приготви за разходката. Когато двамата отново се появиха, бяха ми оказали честта да се навлекат в най-хубавите си празнични тоалети. Управителят на сарая водеше двама бегачи и двама негри. Бегачите трябваше да вървят с белите си сопи пред нас, та в случай на нужда да ни проправят път, а негрите имаха задачата да се включат към шествието, носейки на показ драгоценни лули и пунгии. Както узнах по-късно, агата даже имал намерението, да накара да водят след нас два ездитни коня, за да докаже, че не пък от немотия и липса на животни сме тръгнали пеша из града. Само от съображение към мен — понеже не притежавах никакъв кон — се бил отказал от това си намерение.

Така се разхождахме бавно и с достойнство по улиците на града. Повечето къщи на Сиут бяха изградени от тъмен кирпич. За него няма много за казване. Сиут не е Кахира, наистина, но и тук е същото като там, само че в умален мащаб и с някои разлики в разположението и терена. И тук имаше като там продавачи на вода, плодове и хляб, магаретарчета, носачи, турци, копти и фелахи. Ориенталските градове си приличат. На пазара имаше голяма навалица, ала нашите бегачи избутваха, смущваха и удряха с тоягите така здраво около себе си, че винаги имахме свободна просека. Страхопочитанието, с което бе поздравяван черният сарайски управител, засвидетелстваше колко важен и влиятелен е неговият пост. Кратката бавна разходка така го изтощи, че стенеше при всяка крачка, и накрая заяви, че от умора и глад не можел да продължи и трябвало непременно да се отбие в някоя софра.

Софра означава всъщност маса за хранене, а от шишката бе употребена в смисъл на гостилница. Не бях го чувал още и ето защо любопитствах в що за заведение щеше да ни заведе. Той даде заповед на крачещите отпред бегачи, те свърнаха в една пряка и спряха после като караул от двете страни на една пътна врата. Когато влязохме, се озовахме в малък открит двор, по който имаше наслагани няколко редици възглавници. На тях седяха посетителите на тази гостилница. Всеки имаше пред себе си една пръстена паница, към която се пресягаше с две ръце. Чистотата тук комай не беше нещо обичайно, това се виждаше от пръв поглед. На всичкото отгоре се носеше такава миризма на гнива мазнина, че даже и да бях гладен, щеше да ми отмине начаса всяка охота за ядене.

Дауд ага се насочи към един свободен ъгъл и се отпусна на една възглавница. Тъй като мирашорът последва примера му, сторих и аз същото. Двамата негри клекнаха пред нас, за да се погрижат за лулите ни. Един от мръсните прислужници приближи да пита за заповедите ни. Дебелият чернокож отвърна, като мълком вдигна три пръста.

— Не, за мен не! — рече Исмаил. — Аз ядох.

Сега знаех какво трябваше да означават трите пръста, а именно три „прибора“, и побързах да заявя, че също не възнамерявам да консумирам нещо.

— Въпреки това три! — заповяда дебелият, като щръкна отново пръсти.

След късо време исканото беше донесено. То имаше кафяво-зелен, тинест вид. Огледах го, поех тежкия дъх... напразно. Не можех да отгатна какво беше.

— Вземи си, от любов към мен! — подкани ме тлъстият сарайски управител, като тикна една от трите паници към мен.

— Благодаря, о, Дауд ага! Моето тяло сега се нуждае от малко храна. Нека ти е сладко!

— Тази гозба понася на всекиго, тя е изворът на прелестта. Брашно от леща, варено в шарлан. Възвисява душата до най-чисти чувства и укрепва сърцето за всички страдания на тоя свят.

Същевременно бръкна с тлъстата си черна десница в кашата, оваля една топка и я поднесе към устата ми.

— Вземи и опитай барем веднъж!

— Запази го за себе си! — отбих аз и бутнах ръката — Никак не бих ти зловидил на рафинирането на чувствата и укрепването на сърцето.

Дауд напъха сега топката в устата си и примлясна.

— Вие християните никога не знаете какво вършите. Та нали още Есау е продал първородството си на своя патриарх Якоб за паница леща в шарлан.<sup>59</sup> За това обаче ти нищичко не знаеш.

— Охо! Историята за паницата леща се разказва в нашата Библия и Мохамед я е преписал оттам. Само че в Светото писание нищо не се споменава, че лещата е била варена в шарлан.

— Наистина ли не е писано? Е, тогава Пророкът е бил много умен, като го с добавил за нас. Ти значи познаваш и Корана? Мда-а, ти си учен мъж. Държиш живота в шише и ти са известни всички лечения на стомаха, но колко е вкусна тази гозба все пак не знаеш.

Пъхайки шепа след шепа каша в устата си, той изпразни първата, втората и после третата паница, а сетне очисти и трите със свит показалец, който облизваше, както правят невъзпитаните дечурлига. При това вземаше и прилежно участие в разговора, воден от мен с началника на конюшната, който се оказа доста любознателен мъж. Понеже бях съумял да обуздам коня, Исмаил ме считаше способен и ерудиран във всички умения и познания и ми поставяше въпрос след въпрос, на които трябваше да отговарям. Когато се върнахме най-сетне вкъщи и влязохме в двора, видяхме доведените слепи деца наклакали пред вратата. Техният вид беше и сърцераздирателен, и гнусен. Ослепелите очи бяха отекли до гнойни полукълба, по които бяха накацали мухи и разни други дребни насекоми. Опасната болест е инфекциозна. Тя се предава от око на око, от болен на здрав. Децата получиха парите си и после бяха отведени. Малката жертва, която бях наложил на дебелия, не обременяваше съвестта ми ни най-малко. Дауд ага си докарваше толкова, че преспокойно можеше да си позволи тази дребна сума за клетите, достойни за съжаление слепци.

Малко по-късно се спусна здрачът, а после бързо се стъмни. Бях повикан за вечеря, на която присъстваше единствено Исмаил. Той ме попита дали да не покани моя спътник, ала аз му обясних, че Солим всъщност не би могъл да бъде наречен така, защото е само слуга на един мой познат. Не ми беше по сърце дългучът да се навърта все край мен, а и началникът на конюшната не изпита желание да види една толкова второстепенна личност седнала до него.

След храна домакинът ме помоли да поиграем шах. Тъкмо бяхме наредили фигурите и отвън се надигна неимоверна олелия. Гласовете се надвикваха в безпорядък и не можехме да разберем думите. Помислихме, че се е случило нещастие и побързахме да излезем на двора на конюшната. Там се бяха насъбрали конярите и други прислужници и зяпаха небето.

— Луната гасне, Луната гасне!

Така беше, Луната се затъмняваше. Аз изобщо не знаех, че се очаква такова природно явление. Бяхме в пълнолуние. Земната сянка лежеше не бакъреночервена, а тъмносива върху светлия диск и постепенно преминаваше към другата страна,

додето от луната остана непокрит само един тесен сърп. Докато събитието на мен привличаше само вниманието, на другите вдъхваше страх. Дебелият управител пристигна задъхан, а след него дългият Селим.

— Ефенди — извика Дауд ага, като ме забеляза, — и ти ли гледаш как луната изчезва? Кажи ми какво трябва да значи това!

— Това означава, че Земята стои между Слънцето и Луната и хвърля сянката си върху нея. По този начин я затъмнява.

— Между Слънцето и Луната? Своята сянка? Ти вече виждал ли си го?

— Неколкократно и сега отново.

— Ефенди, ти си извор на мъдростта и кладенец на знанието. Ама за Слънцето, Луната и звездите не бива да говориш. За тях ти хал хабер си нямаш. Нима не знаеш, че Шейтана е тоя, дето затуля Луната?

— Хайде бе! И с каква цел ще го прави Шейтана?

— За да загатне за някакво нещастие. Това затъмнение е поличба за гибелта на целия свят и освен това специална заплаха за мен.

— За теб? Какво общо имаш ти с лунното затъмнение?

— Много, твърде много! Виждаш ли този амулет на врата ми? Аз го нося за закрила срещу лунни затъмнения.

— Лунното затъмнение е природно явление. И дори да беше опасно, амулетът нямаше да може да те защити.

— Казваш го, защото си християнин. Какво ще ти знае един християнин за Луната? Какъв е символът на християнството? Не е ли кръстът?

— Действително.

— А символът на исляма пък е полумесецът. Значи ние трябва да разбираме от Луната повече от вас. Това си е от ясно по-ясно. Или не го осъзнаваш?

От негова гледна точка аргументът хич не беше лош. Аз можех да го атакувам само от това гледище, ето защо отвърнах:

— Не, не го осъзнавам. Да не би новолунието или пълнолунието да е ваш символ?

— Не, полумесецът.

— Тогава, от мен да мине, говори за него, значи за първата или последната четвърт. От новата или пълната Луна обаче вие нищо не разбирате. Е, какво ще кажеш сега?

Дауд ме погледна в лицето сачисано.

— Ефенди, не мога да ти възразя. Новата Луна аз още изобщо не съм я виждал.

— Тогава недей да твърдиш, че разбираш от луни. Който нито даже новата Луна е видял, как ще иска да съди за едно лунно затъмнение? Впрочем първоначално полумесецът не е бил символ на исляма.

— Че какво тогава?

— Кривият ятаган на Мохамед. Когато вашият Пророк дал в месеца рамадан на втората година от хеджра първото голямо сражение на жителите на Мека, окачил ятагана си на един прът и наредил да бъде носен напред като пряпорец. Той ги довел до победа и оттогава служел като знаме. В една по-късна битка дръжката на ятагана била откъртена и останало само закривеното острие, което по форма наподобявало полумесец. Това дало повод на халиф Осман да приеме полумесеца като емблема на Османската империя и исляма.

— Аллах, Аллах! Ефенди, ти знаеш всички глъбини на историята и всички тайни на религиите! — смая се той.

— И също всички ширини, височини и дълбини на Луната! — добавих аз. — Тя е отдалечена средно на 385 000 километра от Земята. Диаметърът ѝ възлиза на 3 840 километра, следователно е петдесет пъти по-малка от Земята. Нейната най-голяма планина е висока 7 200 метра.

Сега всички наоколо се умълчаха. Тъй като и в Египет както в Турция метричната система е непозната, то посочените измерения можеха да бъдат схванати от хората само в краен случай. Но че човек изобщо е в състояние да ги обяви, това те не

вярваха. Всички погледи се отвърнаха от Луната към мен. Зачу се едно всеобщо мотолеване, после дебеланкото се провикна:

— Дано Аллах те остави да живееш дълго и просветли разсъдъка ти! В името живота на твоя баща и в името брадите на всички твои деди, кажи ми говориш ли истината!

— Аз не се шегувам.

Дауд ага поклати глава и ме погледна замислено. Какво трябваше да направя? Да разберат обяснението ми, те не притежаваха необходимите за целта предварителни знания, така че ги оставих на тяхното мнение. Те засричаха, за да се предвардят от гибелното действие на затъмнението, множество адети от Корана и не спираха да се вайкат, додето феноменът отмина. Ама да не си помисли някой, че после си отдъхнаха, не, те бяха на мнение, че последиците оттук насетне ще се появят. Дългият Селим понечи да се приближи към мен, навярно с мнението, че ще го поканя да ме придружи до къщи. Аз обаче му казах, че сега отивам да спя и той се върна с дебелия в тяхното жилище.

## 8. Приключение в пустинята

На другото утро след закуска конете бяха изведени. Уговорената езда щеше да бъде предприета в по-голяма компания, отколкото бях предполагал. Черният управител не се остави да го разкандардисат от намерението му да се присъедини към нас, а Селим заяви, че също трябвало да язди с нас, тъй като бил мой закрилник и щял да ме варди да не падна от коня. Аз го уверих, че няма защо да се кахъри, ала той си остана инатливо на позицията.

— Ефенди, аз съм най-големият ездач и герой на моето племе. А ти си един франк, когото още не съм виждал как седи на кон. Ако си строшиш врата, аз ще съм отговорен за това. Ето защо ще остана постоянно до теб и няма да те изпускам от око.

— Съмнява ме. Или ти наистина си такъв отличен ездач?

— С мен още никой не е съумял да се равни — отговори Селим с дълбок поклон.

— При това положение очаквам да сдържиш думата си. В случай че дори за миг се отклониш от мен, ще се оплача на господаря ти и ще му кажа, че си един калпав закрилник, на когото човек не може да разчита.

— Стори го! Моята мощ и грижовност ще летят край теб даже ураганът на пустинята да те понесе ведно с коня. Ако се наложи ще се надпрепускам и със злите джинове на самума.

Той го каза с такава увереност, сякаш вече се бе надпреварвал с всички хали по света, и аз предварително се радвах на посрамването, което го очакваше.

Бяхме значи шестима: Дауд ага, Исмаил, Селим, аз и двама коняри. Яздихме бавно през града и между хълмовете към скалните гробове. От възвишенията, отделящи Нилската долина от Либийската пустиня, съгледахме ширната пясъчна равнина, която се простираше пред нас червеникава и блестяща в слънчевите лъчи. Заспукрахме се, яздейки все още бавно. Но когато стигнахме долу, мирашорът ми рече:

— Сега галоп, ефенди! Имаме достатъчно простор в пустинята.

Исмаил смушка коня си и полетя. Ние го последвахме. Трябва да засвидетелствам на Селим, че до момента бе съдържал думата си и не се бе отделял от мен. В погледа и лицето му бе залегнал израз на гордо задоволство — той си мислеше, че умее по-добре да язди от мен. И това си имаше своята основателна причина. Моят кон бе поискал още щом стъпи на пътя да се понесе като вихър, ала аз му мях стегнал толкова строго юздите и така здраво го бях стиснал с бедра, че трябваше да обуздае нетърпението си. Това не бе забелязано от останалите. Другото беше, че седях на седлото по маниера на прерийните ловци, а именно краката назад, горната част на тялото приведена напред. Всичко това не придава красива, ездаческа гледка, ала е удобно за ездача и облекчава задните крайници на животното, които по-късно толкова повече могат да стигнат, ако се наложи. Другите седяха на конете по арабски начин — изправени и горди. Единствено Дауд ага правеше изключение и ето как изглеждаше, като че те са по-добри ездачи от мен. Селим яздеше нелошо, задето гледаше на мен малко отвисоко. Сега, когато започнахме да галопираме, моят бакарра жребец поиска да развие своята бързина, ала аз все още го задържах, и стана така, че изостанахме със Селим, който не желаше да се отдели от мен. Двамата коняри би трябвало всъщност да се придържат към нас, но в крайна сметка и те станаха нетърпеливи и се стрелнаха напред.

— По-бързо, ефенди, по-бързо! — викна ми Селим. — Трябва да ги настигнем, иначе ще ни осмеят.

— Няма да стане — престорих се аз. — ще се изтърся назад.

— Аллах, Аллах! Как може да се изръси човек! Та ти ме правиш за кепазе пред всички. Тези мъже ще си помислят, че не мога да яздя, а пък аз съм най-дръзкият

ездач измежду всички племена на пустинята. За съжаление съм принуден да остана край теб. Сега сигур осъзнаваш, че без моята закрила ти тук ще си погинеш?

— Да, за жалост трябва да го призная.

— Право, много право. Кажи го на моя господар, като дойде! Твоето свидетелство отново ще му докаже, че аз съм мъж, когото никой не може да замени. Ама препусни по-бързо де, по-бързо! Аз няма да те оставя да паднеш. Ще те прихвана веднага щом загубиш равновесие.

За да подсиля още повече заблудата на Селим, заех възможно най-откачения строеж, свличах се ту на една, ту на другата страна и давах вид, че ми коства върховно напрежение да се удържам на седлото. Селим се разпростираше във всевъзможни възглasi, които ми доставяха тайно удоволствие, и ругаеше, та се късаше, задето сме изоставали все повече и повече. Другите — действително имаха една значителна преднина, която от секунда на секунда ставаше по-голяма. Само дебелят чернокож не напредваше с другите, той се намираше между тях и нас. Бях виждал какви ли не недодялани ездачи, ама такъв образ още не. Преди всичко Дауд ага яздеше много лошо и после неговата безформена фигура не пасваше на седлото. Поради теглото си той си бе подбрал един изключително тежък кон, от чиито старания да поддържа крачка с другите животни, ме напушваше смях. Черното митично чудовище седеше на гърба на тромавата кранта с широко разчекнати крака и сгърбено тяло. Жребецът здравата, се кандилкаше, което придаваше на ездача онова движение, наричано от гаучото в Южна Америка „el molinillarse a la silla“ (въртя се на седлото). Той полагаше най-големи усилия да седи стабилно, а конят му всячески се старееше да напредва бързо... напразно и от страна на двамата. Наистина си беше за смях.

Мирашорът сега се бе отдалечил толкова много с конярите си от нас, че да видя принуден да ни изчака. Дебелят стигна при него малко преди нас. Дауд пъшкаше, конят му пъхтеше — сякаш бяха летели часове наред по пустинята.

— Ама каква е тая работа, ефенди? — попита Исмаил удивено. — Ти изоставаш?

— Той не може да язди — отвърна Селим вместо мен.

— О, може си той добре. Видяхме го вчера, когато принуди Петнистосивия към подчинение.

— Онова е било друго. Да, да направи някой кон хрисим, това ефендите сигур го може, ама да язди, не, за тая работа не го бива. Ако не го бях взел под закрилата си, барем десет пъти да си е строшил врата и краката. Цяло наказание е да си задължен да се придържаш все край страната му!

— Това е вярно — намесих се аз. — Наказание е, да ти се наложи да издържиш редом с мен, а с това ти изобщо не би успял да се справиш.

— Какво казваш? — викна Селим. — Да не би да не издържах покрай теб? Или ти си изоставал заради мен? Я ми стори тогава и хатъра да яздиш сега по-бързо!

— Няма да можеш да ме следваш.

— О, Аллах! Още не се е родил ездач, когото да не мога да надмина. Да се басираме ли, а?

— Аз по принцип не се обзалагам, но така да бъде!

— Ти имаш жълтици от Англия; видях това. Хората ги наричат фунт и имат стойност над сто пиастри. Искаш ли да заложиш една такава жълтица срещу мен?

Селим ме погледна напрегнато. Присърце му беше да кажа да, понеже не се съмняваше, че ще изгубя облога.

— Нима и ти имаш такива жълтици?

— Не, но имам достатъчно пиастри, за да мога да заложа същото. Ще участваш ли?

— Да. Вади парите! Сто пиастри срещу един английски фунт. Даваме залога на мирашора и който победи, си получава печалбата от него. Право ли е това за теб?

— Право, много право! — одобри Селим ухилен. — Само след няколко мига блясъкът на твоето злато ще се намира в моя джоб. Аз съм Бързия, Непобедимия. Мен

никой не може да настигне, ти най-малко от всички.

Исмаил Бен Калил получи парите и после ездата започна. Изпървом аз възпирах Петнистосивия дотолкова, че Селим да се задържи на известно разстояние край мен.

— Виждаш ли, че ще спечеля? — заликува той.

— В такъв случай веднага ще имаш възможност да видиш обратното. Остани със здраве, Селим! След две минути няма вече изобщо да ме виждаш.

Сега отпуснах юздите на жребеца. Това бе чакал той с копнеж. Изцвили високо, подскочи и с четирите крака във въздуха и после така полетя, че на някой по-неуверен ездач свят би му се завил. Аз се пазех да го смушквам с пети. Едно такова благородно животно подобни неща не понася. Подвиквах му насърчителни думи и то отлично ме разбираше. Спътниците ми препускаха след мен с крясъци. Техните гласове бързо отслабваха, защото пустинята буквално изчезваше под копитата на моя жребец. Когато след приблизително една минута погледнах назад, видях ездачите зад себе си с големината на деца, яхнали люлеещи се кончета. След втора минута вече ги съзрях само като малки точки. После изчезнаха напълно. Сега би трябвало да спра, ала това не ми допадаше. Искях да се насладя докрай на ездата от такъв кон и продължих да препускам. Животното се радваше също толкова много като мен. То процвилваше гръмко от време на време от удоволствие, а когато сетне го погалих по врата, издаде дълбок гръден тон. Това бе звук на екстаз.

Така навлизахме може би в продължение на три четвърти час в права посока навътре в пустинята, след което, описах широка дъга надясно. Логично бе да се очаква, че другите ще следват моите дири, и аз исках да ги взема на подбив. След още половин час дъгата се бе превърнала в полукръг, който ме върна на собствените ми следи. Спътниците бяха вече отминали — забелязах го по копитните отпечатьци — и аз поех след тях. Скоро ги видях отпред, докато те мислех, че се намират далеч зад мен, колкото повече ги приближавах, толкова по-ясно различавах, че се стараят да развият най-голямата бързина. Въпреки това оставаха вкупом, понеже по-добрите ездачи задържаха конете си, за да не излязат пред другите. И тъй като всички бяха насочили вниманието си напред, не ме забелязаха, докато не приближих на двадесет конски дължини и подвикнах високо:

— И накъде пък сте се запътили?

Чувайки гласа ми, те се обърнаха и бяха немалко удивени да ме видят зад себе си. Но още преди да са съумели да спрат конете си, аз се намирах пред тях. Дебелият дворецов управител се потеше като прозоречно стъкло през зимата и пухтеше като парна машина.

— Откъде идеш, ефенди? — попита ме Дауд, при което направи такава глупава физиономия, че прихнах да се смея.

— Оттам — рекох му ухилено, посочвайки назад. — Направих като слънцето — заходих на запад и се въздигнах от изток.

— Кой ще ти го разбере? Ние щяхме да яздим напред и все напред, до края на света.

— Толкова далеч едва ли. Вие следвахте моята диря, а тя щеше да ви отведе в един полукръг назад. От това можеш да схванеш какъв отличен бегач е този жребец бакарра. Исмаил Бен Калил беше много непредпазлив.

— Това да е непредпазливост? Напротив! Като го яздиш, ти го правиш драговолен да носи също мен и своя господар, пашата.

— Съвсем вярно. Но какво ли, ако го бях откраднал?

— Да го откраднеш? — стъписа се Исмаил и пребледня от страх.

Едва сега си даде сметка какво би могло да се случи, ако не бях честен.

— Да, да го открадна. Приеми, че не бях се върнал. Какво щеше да правиш тогава? Нима щеше да си в състояние да ме настигнеш?

— Не, не. Аллах, Аллах! В каква опасност съм бил.

— Изобщо не си бил в никаква опасност, защото аз не съм крадец. Но този жребец струва сто хиляди пиастри, а това би могло и за един честен човек да бъде

изкушение.

— Имаш право, да, имаш право, ефенди! О, Аллах! О, свети халифи, какво ли щеше да стане с мен, ако ти беше откраднал коня? Аз не бих бил в състояние да го заменя с друг и пашата, дано животът му бъде вечно дълъг, щеше да нареди да ме бичуват до смърт. Занапред оставам все край теб.

— Няма да съумееш да го сториш, ако пожелаеш да си отмъсти за твоето недоверие. Ами как стоят всъщност нещата с нашия бас? Ти държеше парите на съхранение. Кой го спечели?

— Ти естествено.

— Тогава ги дай. Нека тоя Селим, дето се нарича най-дръзкият ездач на всички племена, заяви още веднъж сега, че не съм можел да яздя и щял съм без неговата подкрепа да си счупя врата.

Исмаил Бен Калил ми подаде парите и аз ги прибрах. Върлинезият Селим направи физиономия, като да го е сполетяло най-голямото нещастие на земята.

— Ефенди, ти си отточната вода на добротата и изворът на милосърдието. Ти ще ми дадеш свидетелство, че ми е невъзможно да те закрилям, ако не оставаш при мен, и че аз съм един беден слуга, един достоен за съжаление роб на своя господар Мурад Насър.

— Мислех, че си негов, а и мой закрилник!

— О, не — побърза да се врече оня. — Аз съм даже най-жалкият мъж на всички племена и села. Аз съм като въздухът, който никой не вижда, и като някое сухо оризово зърно в пустинята. Аз съм чисто просто едно нищо и ако Аллах засияе в моята кесия, няма да намери в нея нищо друго освен съвкупността от всичката немотия. Един пиастър за мен е цяло състояние, чиято загуба ми съкращава живота и обгръща душата ми с облика на безотрадността.

Още от първата дума знаех накъде бие, ала дадох вид, че не го разбирам.

— В такъв случай искам да ти дам един добър съвет, чрез съблюдаването на който ще можеш да събереш големи богатства. Лови се на бас колкото се може по-често! Понеже ти си най-дръзкият ездач на твоето племе и догонваш дори самума на пустинята, лесно ще печелиш всеки един такъв бас и за кратко време ще си гъбав с пари.

— Ефенди, не се шегувай! — помоли дългучът плачливо. — Не вярвах, че душата ти може да прелива от такава злост. Аз съм най-добрият ездач на пустинята, това е вярно, но баш в басовете нямам щастие. Късметът ми бил постоянно да губя.

— Тогава не се обзалагай.

— Аз и не искам, ама от време на време човек бива буквално принуден. Така беше и одева. Само вежливостта, почтителността и любовта, които изпитвам към теб, ме накараха да заложа сто пиастри срещу твоя златен фунт. Не исках да те наскърбя, исках да ти докажа своята самопожертвователност. Желаш ли ти сега да се покажеш по-малко великодушен, отколкото бях аз? Който посегне към пиастъра на просяка, един ден в Джехеннема два пъти повече ще се пече. Помисли за това, о, Кара Бен Немзи ефенди!

— Е, ти можеш лесно да стигнеш отново до притежание на своите сто пиастъра, ако направиш искреното признание, че не си в състояние да бъдеш мой закрилник.

Лоша му беше работата на Селим. Той хем не искаше да става за смях, хем пък и нямаше желание да се откаже от парите, които аз впрочем така и нямаше да задържа. Ето защо каза:

— Щом не можеш да ми поставиш друго условие, ефенди, то се съгласявам, че не се нуждаеш от моята закрила.

— Стой, това е шикалкавене! Ти трябва да признаеш, че не си мъжът, способен да ме вземе под закрилата си.

— Ефенди, ти си много коравосърдечен. Но аз ще ти окажа любезността да изпълня желанието ти. Да, аз не мога да те закрилям. Сега доволен ли си?



— Да. Ето ти стоте пиастъра и се надявам, че няма да ти скимне пак да ме предизвикваш на състезания.

Селим прибра чевръсто парите и си окачи после друго изражение — една от неговите стари доброжелателни и покровителствени физиономии.

— В язденето може би не, по-точно при такива обстоятелства, ама в останалото няма как да не признаеш, ако искаш да бъдеш справедлив, че качествата на моята личност притежават голямата мощ да печелят и възраждат сърцата на всички правоверни и неверници.

Нехранимайкото беше непоправим, но пък и бе невъзможно да му се сърдиш. Неговите фанфаронства не вредяха никому и се намираха в такава тясна взаимовръзка с цялото му същество, че без тях той не би бил Селим.

Потеглихме обратно към града, ала началникът на конюшната пое в малко по-южна посока, за да ме заведе до Тел ел Сир<sup>60</sup>, където според неговото твърдение се намирал входът към Джехеннема.

Либийските възвишения се изтегляха в дълга ниска редица напреко на нашия кръгозор. На известно разстояние от тази планинска верига и насочен малко към пустинята, се намираше един невисок купен, наподобяващ по-скоро купчина пясък. Това бе Хълмът на тайните.

— Как всъщност са разбрали хората, че това е Портата на преизподнята? — попитах мирашора.

— Това не знам. Просто съм го чул от други, които пък от своя страна са го чули от други.

— Името Тел ес Сир популярно ли е?

— Не особено, защото хората не обичат да говорят за това гибелно място. Комуто е известно, го избягва. Но ти си Сина на знанието и тъй като спаси моя син с шишето на живота и обичаш със собствените си очи да видиш всичко, що е забележително, ти обърнах внимание на това място от пустинята.

— Благодаря ти, а сега ще взема да се изкача с коня до билото на хълма.

— Не го прави, ефенди! Ако Шейтанът тъкмо тогава се намира нейде наблизко, ще протегне ноктестите си лапи изпод земята и ще те издърпа под нея. Тук неколцина вече се изгубиха и никое око вече не ги е съглеждало.

— Възможно е. Само че за тая работа не е бил виновен Шейтанът, а тук просто има някакви подземни кухни, в които въпросните хора са пропадали.

— Никой никога не е виждал такива кухни.

— Защото са засипани с пясък. Пустинният вятър духа от запад към изток и непрекъснато избутва пясъка в тази посока.

— Ти си обясняваш нещата според твоята вяра. Ние обаче сме следовници на Пророка и се вардим от отмъщението на Джехеннема. Ако ти наистина искаш да се изкачиш на хълма, то ще те помоля да се откажеш от нашето придружителство. Ние ще останем да те чакаме долу.

Тел ел Сир вече се издигаше пред нас — малък пясъчен конус с височина най-много тридесет метра. Слязохме от конете и аз започнах да го изкачвам. Не ми създаваше мъчности, понеже не бе стръмен. Но пясъкът беше много фин и сипкав и човек имаше чувството, че шляпа в брашно. Изкачвах се, за да имам поглед от всички страни, по винтова линия, ала не можех да открия нищо особено, застанах горе на гол пясък. Под мен и около мен само пясък и пясък. Кой знае по какъв начин бе възникнала глупавата мъква, че тук се намира входът към пъкъла. Край Сиут има гробници. Може би и близо до хълма се намираха такива. Пропаднал тук някой някога си и хората тутакси свързали нещастния случай с преизподнята. Отправих взор към спътниците си недалеч от подножието на хълма. Дългият Селим май бе забравил сполетялото го поражение, защото бе възседнал пак коня си и го караше да изпълнява разни скокове и обръщания. После слезе и сега изпълзя върху тежкия си

жребец управителят на сарая, за да демонстрира и той някакви чалъми. Както после чух, между двамата възникнал спор кой от тях бил по-добър ездач.

Дауд ага накара коня си да извърви няколко крачки и поиска да го принуди после да изправи предницата. Крантата трябваше да се завърти около себе си на задните крака. Само че тя бе твърде неповратлива за тая цел, а и нямаше охота за подобни излишни усилия. Ето защо се възпротиви, ритна два-три пъти, потъпка с копита и внезапно хлътна със задни крака. Все пак навреме извърши един могъщ скок, добра се до горе и се вирна от страх във въздуха. Дебелият изгуби равновесие, катурна се назад и... изчезна.

Дотолкова можах да видя от моя отдалечен наблюдателен пункт. Другите четирима изреваха като лъвово от ужас и побягнаха от опасното място. Аз се затичах надолу по хълма. Когато стигнах долу, Исмаил ми викна:

— Виждаш, че имах право, ефенди! Тук е входът към Геената. Тя погълна Дауд ага. Вчерашното лунно затъмнение му го предвеща!

— Право, много право! — пригласи Селим. — Сега той се продъни в Джехеннема и ще се пече там навеки.

— Глупости! — навиках ги аз. — Тук е имало някаква кухня, чиято покривка се срути под копитата на тъпчещия кон. Сега много зависи от това колко е дълбока. Ако е шахта, която се спуска отвесно, то нещата наистина стоят зле. Но ако е някоя хоризонтална галерия или ходник, сигурно ще измъкнем човека.

— Не е галерия, а шахта, дупка, която води право надолу в джендема — заяви мирашорът. — Дауд ага е изгубен. Ние нито неговото тяло, нито неговия дух ще видим някога пак.

— Духа му ти и бездруго не би забелязал. Елате с мен до дупката! Трябва да я проучим.

— Аллах да ме закриля! Аз съм верен последовател на Пророка и ще се пазя да се приближа до входа на пъкълъ.

— Право, много право! — потвърди Селим със своя гърлен тон. — Аллах да ме брани от деветдесет пъти опашатия Шейтан и пламъците на Геената.

— Мълчи! — ядосах се аз. — Вие говорите за входа и огъня на пъкълъ. Виждали ли сте някога огън без дим? Ако там долу беше Ада, то тази дупка щеше да пуши, не го ли осъзнавате?

Доводът ми предизвика желания ефект, който подсилих с по-нататъшни наиздания.

— Ти се изкарваш най-големия герой на всички племена от пустинята, а се страхуваш от една малка дупка в земята. Засрами се! Ако тук действително се откриваше пъкълът, щеше да има не само пушек, но и ужасна жегата. Вашият страх е смешен и може да се окаже даже фатален за Дауд ага. Ние вероятно можем да го измъкнем, но ако продължаваме да се бавим, опасявам се, вината за неговата смърт ще легне на съвестта ни. Та не бъдете страхливци и елате с мен!

Същевременно тръгнах към мястото на злополуката. Спътниците придобиха кураж и бавно приближиха. Спрях на около метър и половина от периферията на дупката и се наведох напред да надникна в нея. Страните на отворстието се състояха само от пясък. Очите ми не стигнаха достатъчно дълбоко. Направих още една крачка напред. Тогава земята поддаде пак краката ми и аз едва намерих време да се изхвърля назад, а мястото, на което бях стоял, също се плъзна в дълбината.

Другите отскочиха незабавно и Селим закрещя:

— Назад, назад, ефенди! Иначе и теб ще сграбчи. Това наистина е Геената, може би отделението, където душите на неверниците трябва да зъзнат във вечния мраз. Там няма пушек. Остави ни да се помолим със свещената фатиха и да се върнем после у дома, за да славим Аллах, че и ние не сме потънали!

Спътниците ми се завтекоха към конете. Аз обаче ги изпреварих, измъкнах револвера и заплаших:

— В името на вашия Пророк и всички халифи, ще застрелям всеки, който се покачи на седлото! Бъдете все пак разбрани!

Това ги сплаши. Отстъпиха, ала мирашорът изтътна:

— Ефенди, ти искаш да станеш убиец на своя домакин? Това не е право от твоя страна! Какво имаш още да ни кажеш?

Във висша степен бе вероятно дългите преговори и бавене да станат гибелни за нещастника. Аз сам не можех да му помогна, нуждаех се от подкрепата на другите и трябваше да ги съглася с намеренията ми. Най-сетне ги докарах дотам.

— Снемете юздите и всички колани на конете — повелих. — Ако закопчаем или вържем сbruите една за друга, ще получим необходимото ми здраво въже.

Спътниците се заловиха веднага за работа. Скоро ремъците бяха съединени до дълга лента, единия край на която закопчах за пояса си на гърба. Другия мъжете трябваше да държат здраво и веднага да ме изтеглят щом попадна в опасност.

Тръгнахме пак към дупката. Придружителите ми спряха на известно разстояние. Аз легнах на земята и запълзах предпазливо напред — досущ както се прави, когато искаш да измъкнеш върху леда някой продънил се във водата. Другите отпускаха така ремъка, че да е постоянно опънат. Главата ми беше още отдалечена на половин метър от ръба, когато отсрещният кант поддаде и се срина в падината. На моето място обаче земята се държеше. Стори ми се, че от дълбочината, в която все още не можех да погледна, се чу някакво хъхрене или грухтене. Прибутах се още по-напред и надникнах. Гледката беше изненадваща.

Дупката имаше дълбочина приблизително два метра и половина. В долната си част стените се състояха от черни нилски тухли, а в горната — от пясък. Долното сечение на дупката имаше площ около един и половина квадратни метра, а горе измерението беше значително по-голямо. Тъмните тухлени стени напомняха вътрешността на голям четвъртит комин, който е бил закрит отгоре с тухлен свод. Пустинният пясък се бе струпал върху него. Сводът бе прогнил или се разхлабил и преди малко бе поддал под стъпките на тежкия кон. Беше се срутил и натрупаният пясък се бе свлякъл. От този пясък стърчеше торсът на дебелия. Дауд ага бе видим само до пояса. Той бе сключил ръце и склопил очи. Мъртъв не беше, защото от дебелия бърни излизаше онова пъшкане и въздишане, което по-скоро можеше да се нарече грухтене. Сега нещата зависеха най-вече от това колко на дълбоко се спускаше черната тухлена шахта. Много вероятно да лежах върху някоя древноегипетска сграда, върху която пясъкът се бе натрупвал с хилядолетията, докато бе изчезнала напълно. Хълмът, който бях изкачил преди малко, сигурно също беше част, и то може би по-съществена, от тази монументална постройка. Възможно беше шахтата да притежава незначителна дълбочина. Но можеше и да води далеч надолу. В този случай пясъкът я бе задръстил и дебелият бе останал затъкнат. Изгубеше ли обаче задръстването опора, Дауд щеше да се сгромоли надолу. При всички случаи спасяването на този мъж беше опасно начинание. Понеже стенеше, но не помръдваше, го сметнах за ранен или в безсъзнание. Повиках го. Отговорът беше шумно грухтене. Повторих вика и сега той ми отвърна с глух глас:

— Тук съм, Асраел!

Той ме считаше значи за Ангела на смъртта.

— Дауд ага! — ревах надолу. — Я отвори очи и се огледай!

— Не мога — отговори той сега по-ясно. — Аз съм мъртъв.

— Мъртвите също ще отворят очи, когато ги събудят. Опитай само!

Тогава Дауд вдигна клепачи и погледна право напред. Видяше пред себе си черната зидария.

— Погледни нагоре! — повелих му. Агата послуша и съгледа лицето ми.

— Ти ли си, ефенди? — попита отпаднало. — това означава, че съм в Геената! О, Аллах, Аллах, Аллах!

— Защо в Геената?

— Защото един християнин не може да попадне в нашето небе. Щом ти си при мен, значи ние сме в Джехеннема.

Как можех да освободя този мъж от неговото внушение, което забавяше спасението му? Имаше все пак едно средство, именно неговият вечен глад и на него заложих аз.

— Да, ние сме в Джехеннема. Но ти се сгромоляса само в една малка дупка. Ако те измъкнем, ще подкараме конете към къщи, където ще се наобядваме. Аз съм гладен.

— Аз също! — отвърна оня, станал из един път по-деен, Дауд ага придоби съвсем друг израз. Очите му се отвориха по-широко, а погледът, който сега ми отправи, беше ясен и изучаващ.

— Тогава нека побързаме! — продължих. — Значи не си ранен?

— Не... стига да не съм умрял.

— Не ставай за джумбуш! Ти си жив. В какво състояние са ти краката? Стоиш или седиш в пясъка?

От положението на неговите крака зависеше много. Седеше ли, то шахтата сигурно не беше дълбока. Бяха ли обаче в отвесно положение, значи бе забоден в пясъка над едно зеещо гърло.

— Седя — обясни Дауд за моя радост, — и то на някакъв тухлен под.

Олекна ми на сърцето. Следователно не ставаше дума за дълбока шахта, дебелинката седеше в някакъв хоризонтален подземен ходник. А отвесната четириъгълна дупка, през която бе пропаднал, бе служила на този ходник за отдушник.

— Стани! — повелих. — Няма да ти представлява трудност, понеже пясъчната покривка не е дебела.

Дауд ага се подчини. Но все пак не му беше чак толкова лесно, както си мислех. Тясното пространство и тежестта на тялото му го възпрепятстваха. В крайна сметка успя все пак да се справи. Стоеше прав и аз почти можех да достигам с ръка главата му. Същевременно установих, че моята пясъчна основа е достатъчно стабилна — рехавата част се бе срутила. Шишкото отдъхна дълбоко.

— О, Аллах, о. Небеса, о, Мохамед, значи наистина не съм мъртъв! Аз съм жив, ще яздя към дома и ще изям един овен! Ефенди, виждам само теб. Другите къде са?

— Стоят зад мен и скоро ще ги видиш. Умееш ли да се катериш?

— Не. Да не ме мислиш за котка?

— В такъв случай ще слеза да те повдигна.

— Тогава аз ще намеря горе, а ти — долу. Как ще измъкнем сетне теб?

— Ще се изкатери по ремъка. Почакай за миг! Изправих се и отидох при спътниците си. Когато им съобщих най-необходимото, куражът им порасна и те ме последваха до дупката. Ремъкът беше направен на два ката и спуснат с двойния край. Смъкнах се долу по това импровизирано въже. Като заставах сега до агата, двамата запълнихме изцяло пространството между тухлените стени. Едва можехме да се движим и ето защо ми костваше много усилия да препаша коланите около гърдите и под мишниците на дебелака и да ги закопчая после на гърба му. Сега оставаше да бъде измъкнат. Да се издърпа този тежък мъж, просто не вървеше, а и пясъкът поддаваше и ни затрупваше. Трябваше следователно да го повдигам. Но как да го осъществя, като едвам бях в състояние да се движа? Имаше само един-единствен начин на изпълнение, заставах зад черния. Той разкрачи крака, доколкото позволяваха възможностите, а аз се плъзнах бавно, за да седна на пясъка между тях. Удаде се. После той трябваше да стъпи на раменете ми и докато четиримата горе теглеха, аз започнах да се изправям, като се опирах с длани и лакти на зидарията. Мъжете не биваше да влагат всичката си сила в ремъците, тъй като пясъчната основа щеше да поддаде, и по тая причина аз трябваше да понасям по-голямата част от товара. Но работата трябваше да стане и когато най-сетне заставах изправен, торсът на дебелинката стърчеше над дупката, така че спътниците с едно последно, могъщо дръпване успяха да го транспортират изцяло горе. Те бяха дръпнали толкова

силно, че той се претърколи няколко пъти и остана да лежи после, стенойки. Това бе извършено преднамерено, по мое указание. При едно бавно извличане на безформения човек бих бил подхвърлен на опасността от затрупване. Сетне ремъците бяха спуснати за мен и аз се изкатерих по тях на открито. Когато се намерих горе, шишкото тъкмо се бе посъвзел от мощното дръпване, с което го бяха изхвърлили от дупката. Той се надигна в седнало положение, заопипва тялото и краката си да разбере дали няма нещо на две строшено и като се убеди, че е в добро здраве, изправи се на колене, отправи лице към Мека и засрича свещената фатиха, първата сура на Корана. После Дауд ага се изправи напълно, пристъпи към мен и сграбчи ръцете ми.

— Ефенди, аз бях в Геената и виждам отново небето, бях мъртъв и отново оживях. Единствено на теб трябва да съм благодарен за това.

— О, Кара Бен Немзи ефенди, забеляза ли как здравата държах, когато висеше на каишите? — обади се Селим ненадейно. — Другите се канеха да пуснат и ти тогава щеше да се изтърсиш обратно в ямата, за да не можеш вече никога да излезеш оттам. Аз обаче държах здраво и ето как ти единствено на мен трябва да си благодарен, дето отново ти се откри възможност да зърнеш дневния светлик. Сега, надявам се, си убеден, че аз съм един силен закрилник и могъщ покровител!

— Убеден съм действително! — засмях се аз и се обърнах. Яхнахме конете и препуснахме към града. Дауд ага помоли да си мълчим за случката. Той се опасяваше, че честта му ще пострада, в случай че приключението ни стане достояние на обществото. По отношение обяда бяхме доволни. Бен Калил и аз трябваше да се храним като гости при него и Селим и мога да кажа, че за нас четиримата бе сервирано такова обилие, че стигаше за едно трийсет човека да се нахранят до насита. Само в количеството се състоеше предимството на този празничен и радостен пир. За мен бе удоволствие да наблюдавам Селим. При Мурад Насър той не би посмял да се намести край масата. Тук обаче беше гост, значи господар, който бива обслужван, лицето му лъщеше от доволство и овнешка мазнина и той преливаше от любезности и обещания. Разказваше ни своите измислени приключения и ни развличаше по този начин така великолепно, че останахме до свечеряване. После се изправихме, колкото да седнем веднага пак за вечеря. През цялото това време шкембелакът бе ял толкова много, че предписаните поклони му бяха станали кажи-речи невъзможни.

Аз всъщност бях имал намерение следобеда да посетя Крокодиловата пещера край Маабдех, ала при това положение го отложих за следващото утро. Сарайският управител обеща да уреди необходимите приготовления. Бях любопитен да се запозная с този некропол на крокодили, балсамирани преди две-три хиляди години.

## 9. В Пещерата на мумиите

Древните египтяни не са балсамирали само човешки трупове, а също мъртви крокодили, бикове, котки, вълци, ибиси, чучулигари, прилепи и различни видове риби. Те са вярвали в душевното съществуване след смъртта и на животните и са се стремили да съхранят тялото, та отделилата се душа при своето завръщане да може да го намери. За да получат труповете по-голяма дълготрайност, коремната, гръдната кухина и черепът били запълвани с гъста маса, която се състояла предимно от своего рода асфалт и се водела под името мумийо. Оттам балсамираните трупове са наречени мумии. Труповете бивали изпъвани в цял ръст, а ръцете слагани отстрани или скръствани в областта на скута. Всеки крайник бивал отделно увиван в ленено платно, а после и цялото тяло обвивано с множество бинтове. И според съсловието, към което принадлежали приживе, бивали полагани или в дървени ковчези, които понякога били два-три един в друг, или в каменни саркофази. Само бедняците били погребвани без ковчези или заравяни в пясъка. Има няколко вида мумии. Най-древните са намерени в Мемфис. Те са черни и така изсъхнали, че много лесно се трошат. Мумиите от Тива имат жълт, матово блестящ цвят, а ноктите им са оцветени с къна — обичай, който е популярен и до днес сред жените на Ориента. Най-древната намерена мумия е тази на царица Меренре, живяла преди повече от четири хиляди години. Много мумии носят пръстени и други накити. Край тях биват намирани също остатъци от плодове и житни зърна.

За съжаление още преди столетия древноегипетските градове на мъртвите са били опустошени по такъв начин, че дълбоко да ги окайваш. А в по-ново време арабските грабителите на гробове са причинили един страхотен безпорядък във „фамилните връзки“ на балсамираните царе и князе, като вадели мъртвите от ковчезите и ги захвърляли един връз друг. Още в Средновековието хората търгували с мумии. Всеки имал правото да отваря гробовете и да отнася мъртвите. Едва Меemed Али прекратил този занаят, като обявил търговията с мумии за право единствено на държавата. Амбулантната търговия обаче не престанала. Тя само се въртяла тайно и се превърнала в контрабанда. Бедуините и фелахите разпечатвали залите с мумиите и разбивали черепите на мъртъвците, съдържащи късче златна ламарина — налог за преминаване през Реката на мъртвите. По наше време едва ли е за вярване, че дори медицината се заловила с мумиите. А най-първи в редицата били алхимиците, които търсели „философския камък“ и си набавяли цели корабни товари мумии. Последвали ги магьосниците, занимаващи се с производство на „еликсир на живота“. На мумиите били приписвани тайнствени сили. Имало дори учени, които твърдели, че с кръв от бик, човешка пепел, сок от млечка и прах от мумия били в състояние да създадат изкуствен човек!

Немските и австрийски дрогерии си доставяли мумиите през Ливорно и Триест. В началото на седемдесетте години центнер мумия струваше на виенчанина петдесет гулдена. Тъй като сега контрабандата с свързана даже с опасност за живота, цената извънредно много се покачи. Тази висока цена навярно е причината за съществуването на „фирми“, които изготвят фалшиви мумии от пръст. За щастие хората все повече и повече осъзнават лечебното безсилие на мумийния материал, така че сферата на потребление се е ограничила сега само още до няколко алпийски района, където „мум“ се използва като лечебно средство против животински болести.

На следното утро още рано-рано бях готов за моя излет. Исмаил Бен Калил поиска да ме придружи и Селим също тръгна с мен. Може би и дебелият сарайски управител щеше да се присъедини към нас, ако не бе наплашен от „злокобните предвещания“ на лунното затъмнение. Та нали вчера бе узнал какви последици може да влече едно пренебрегване предупреждението на Луната. Той си остана у дома, където се чувстваше що-годе сигурен под защитата на своя амулет.

Двама коняри, който трябваше да гребат и да ни прислужват, ни отведоха до реката, където ни чакаше закотвена една малка лодка. Тя съдържаше редом с няколкото възглавници и другите му там удобства едно достатъчно количество навосъчени факли. С кибрит се бяхме запасили обилно. За всеки случай бяха взети и въжета и върви.

Беше чудно красива утрин, каквато може да се ражда само край Нил. Мъглата се бе вдигнала и над реката лежеше лека омара, която струящите откъм Арабската пустиня потоци слънчеви лъчи превръщаха в прозирно, златисто искрящо було. Отблъснахме се от сушата и се насочихме към средата на течението. Поехме надолу, край Манкабат. На левия бряг сетне се показва Манфалут, а на десния — Маабдех, където пристаняхме. От последния нилски разлив брегът все още стоеше значително под водата, ала от нея стърчеше една дига, по която достигнахме до селото. То бе отдалечено приблизително на половин час път от Джебел Абу Фехдах — планинска верига, в която се намираха пещерите, служили на древните египтяни за погребални камери за техните свещени крокодили.

В селото попитахме за водач, защото без такъв е невъзможно да се оправиш в обърканите галерии на пещерата. Чужденецът, пожелал да разчита на собствената си съобразителност, би се подхвърлил на опасността да се заблуди и да загине по най-окаян начин. Скоро ни бе доведен един мъж, който изяви готовност да ни покаже пещерата, чието обстойно разглеждане отнемало най-много два часа. Когато го попитах какво ще иска за услугата, той отговори:

— Пет души, на човек по четирийсет пиастри, прави двеста пиастри.

За два часа! Чак пък такова искане не ми е било предявявано, макар че по тези страни просто задължително трябва да смъкваш най-малко половина поисканото.

— Хубаво! — декларирах аз. — Чух колко искаш. Сега ти ще чуеш колко възнамерявам да ти дам. В пещерата ще влязат само трима от нас. Плащам за всекиго по десет пиастри, значи всичко трийсет. Ако накрая съм доволен от теб, ще получиш и бакшиш от десет пиастри.

Това бяха общо осем марки — за един египетски лентяй и за времето от два часа определено едно достатъчно възнаграждение. Той обаче се направи на оскърбен.

— Господарю, как можеш да ми предлагаш такова нещо! Пещерата е нездравословна. Аз си жертвам живота за чужденците и ако не дойда с вас, никога вече няма да зърнете дневната светлина.

— Ще я видим, макар и да се лишим от твоя съпровод, защото ще си вземем друг водач.

— Няма да си вземете никакъв, тъй като аз съм единственият.

— Не лъжи! Всеки жител на селото е бил в пещерата и може да ни служи за водач. Веднага ще ти го докажа.

Наредих на двамата коняри да доведат други хора, които няма да предявят такива претенции. Те тръгнаха, но едва бяха изминали едно нищо и никакво разстояние, мъжът ги върна обратно и ме попита дали бих платил сто и петдесет, после сто, осемдесет и т.н., ала аз останах непреклонен.

— Аз държа твърдо на думата си. Давам ти трийсет и като бакшиш още десет, но само ако съм доволен от тебе.

— В такъв случай ще трябва да се помиря. Дано Аллах ти прости, дето увеличаваш кахърите на един бедняк! На твое място аз щях да дам триста, значи десет пъти повече.

— Понеже не си на мое място, остави ме аз да си плащам. Но нямам нищо против, ако проявиш добрината да го сториш вместо мен.

— Господарю, твоето сърце е твърдо, а словото ти звучи като чаткането на два камъка. Елате, ще ви вода.

Той закричи напред и ние го последвахме. Минаха през малкото селце и скоро стигнахме до подножието на стръмни възвишения, зад които се простираше пустинята до Червено море. Там се намираше куполообразният надгробен паметник

на някакъв факир. Пред него коленичеше върху молитвено килимче един мъж. Когато обърна лице към нас, съгледах едни наистина достолепни черти, каквито рядко съм виждал. Лицето бе обрамчено от бяла като сняг брада, която се спускаше до пояса.

Нашият водач спря да се поклони дълбоко на богомолеца, кръстосвайки ръце на гърдите.

— Аллах да те благослови и да ти прати милост и живот, о, каддис<sup>61</sup>! Нека пътят ти води към Дженнет!

Старият се надигна, приближи бавно към нас, хвърли ни един изучаващ поглед и отговори на поздравилия го мъж:

— Благодаря ти, сине мой! Нека и твоят път води към вечното жилище на Пророка! В пещерата ли искаш да отидеш?

— Да. Трябва да я покажа на тези странници.

— Стори го, за да осъзнаят колко незначително е всичко земно. Дори на тялото да се даде една трайност от хилядолетия, накрая то все пак ще се разпадне, за да се върне земя при земята, прах при прахта. Само Аллах е вечен и единствено на духа на смъртния е разрешил да участва в Извечността.

Той се обърна, после обаче се извърна отново, като подтикнат от някаква внезапна мисъл, впи остро очи в мен и приближи.

— Що за лице е това! Що за черти? Какви мисли витаят зад това чело? Бих желал да ги измеря до дъното и да надникна после в бъдещето ти, понеже на мен ми е дадена дарбата на прорицателството. Или не вярваш, че Аллах ще позволи на един смъртен да погледне в далнините?

— Единствено Бог знае какво ще стане — заявих аз.

— Той го знае, ала от време на време го съобщава на някой от своите вярващи. Ще ти го докажа. Аз не мога да противостоя на твоето лице. То ме притегля, както Слънцето възправя стръка на възбог. Дай ми ръката си! Искam да видя дали нейните линии ще потвърдят онова, което различавам в твоите черти.

Значи хиромантия! Кой ли ти вярва още на такива безсмислици! И все пак този старец никак не изглеждаше като някой шарлатанин, „ясновидец“. Какво да правя? Да го отпратя и по този начин да го засегна или даже оскърбя? Той изпревари моето решение, като улови ръката ми и приближи дланта към очите си. Проучва известно време линиите и я освободи.

— Ръката потвърждава всичко, което ми казва лицето ти. Твоето бъдеще стои открито пред мен като някой дом, чийто праг пристъпвам, за да се огледам в покоите. Все още ли се съмняваш?

— Да.

— Тогава нека ти кажа миналото и настоящето, та да не се съмняваш в предстоящото. Ти носиш облеклото на правоверен и говориш езика на мюсюлманите, ала ти не си последовател на Пророка, а християнин.

И понеже ме погледна въпросително, поклатих утвърдително глава според тамошния обичай. После продължи:

— Има много страни на християните. Сега виждам само две. Всяка от тях стои под владичеството на могъщ повелител — едната има крал, другата император. Двете воюват помежду си. Чувам хиляди топове да реват и виждам мощни конници да тътнат една срещу друга. Кралят побеждава и отвежда императора като пленник със себе си. После съглеждам на главата на краля една имперска корона и долавям ликуването на неговия народ. Ти също ликуваш, защото си син на победилия народ.<sup>62</sup>

Той отново ме погледна, като че очакваше отговор, и аз отново кимнах утвърдително, без да кажа дума.

— Виждам един кораб с големи платна — продължи той. — Рейсът е като меч на справедливостта и ти си негов приятел. Вие ще направите много хора щастливи и ще пожънете чест и слава. Познаваш ли някой такъв рейс?



— Да — признах, при което помислих за Рейс Ефендина.

— Аз ти казах истината и бих могъл да ти покажа сега и бъдещето. Но понеже се съмняваш, ще си замълча и ще ти открия само едно, защото то ще те предпази от голяма беда, може би дори от смърт. Окото на моята душа съзира един син на отмъстителността, който се домогва до живота ти. Той вече често е бивал близо до теб, но Аллах те е закрилял. Ако искаш да му се изплъзнеш, не продължавай засега пътуването си. Сега е пълнолуние, остани до времето на следващата четвърт там, където се намираш! Това исках да ти разкрия. Вярвай ми или не ми вярвай, мен това ще ме възрадва или натъжи. Но начинът, по който ще постъпиш, на теб ще донесе благословия или нещастие. Аллах да те съпътства!

Старецът се обърна, върна се при килимчето и коленичи на него, за да се вгълби отново в молитвата. Не беше поискал възнаграждение. Неговото държане даваше по-скоро да се очаква, че би отблъснал всеки дар. Ето защо не го смутих и последвах с другите водача, който сега отново закричи начело.

Странна среща. Белобрадият знаеше, че съм християнин. Той ми бе заявил, макар и непряко, че съм немец. Неговият намек за Рейс Ефендина също така си съвпаднаше. И после предупреждението за „сина на отмъстителността“, което трябваше да отнесе за муца'бира. Всичко си съвпаднаше, а не можех все пак да приема, че съм познат на прорицателя. На мен всяко суеверие е далечно и чуждо, ала този възрастен мъж ми бе оказал все пак едно необикновено въздействие. Осведомих се пътем от водача за него.

— Той е един свят факир, който наистина е в състояние да погледне в бъдещето — гласеше отговорът. — Той странства от селище на селище. Проповедта е неговата работа, а молитвата — неговата прехрана. Тялото му живее на земята, ала духът му се намира вече отвъд тези предели.

Изявлението не звучеше така, като да си бях имал работа с измамник, а и старият не ми бе направил впечатление на шарлатанин. Но какво тогава да мисля? Реших да оставя засега работата да си улегне и да я извадя наяве при по-подходяща възможност или при по-подходящо настроение, понеже сега трябваше да поставя вниманието си на Крокодиловата пещера и пътя до нея.

А този път в никой случай не беше удобен. Водеше стръмно нагоре към платото. То беше покрито с искрящи, прозрачни, ромбоидни кристали, които, подобно исландски топки от черен кремък, лежащи поотделно или едни върху други, които придаваха на местността облик, сякаш тук са си дали сражение две въоръжени с топове армии от великани.

Върху платото се издигаше един хълм, в който забелязахме широко отверстие. Изсъхнали остатъци от мумии, парцали и кости се валяха навсякъде наоколо и даваха да се предположи, че тази дупка е входът на прочутата пещера. Водачът го потвърди, ние се намирахме на самото място. Исмаил Бен Калил се бе погрижил за три ката дрехи, необходими за посещението на подземните помещения. Те се състояха само от чифт ленени шалвари и сетре. Не можехме да останем с дрехите, които в момента носехме, тъй като напълно щяха да се парцалосат в пещерата.

Водачът се смъкна в дупката, която водеше повече от два метра отвесно надолу. После подпомогна отдолу мен, началника на конюшната и Селим. Конярите, които останаха вън, ни спуснаха с една врън ленените тоалети и каквото друго беше там необходимо. Намирахме се в три четвърти мрак и сега си сменихме дрехите.

При вида на тесния вход Селим, „най-големият герой на всички племена“, бе позагубил важността си. По път той шумно бе беседвал с конярите, разправяйки им, че бил посетил вече далеч над сто пещери на мъртвите. После неговата речовитост бе секнала, а сега, когато стоеше до мен, ми се стори да го чувам да въздиша.

Запалихме факлите — всеки получи една горяща и две като запас — и видяхме сега къде се намираме. Земната каверна тук бе по-широка отколкото горе и на изток се насочваше една дупка, в която по знак на водача трябваше да се проврем. Той запълзя напред. Селим ме подкани да го последвам, понеже искаше да остане

последен. Аз обаче нямах доверие на дългия дявол. Колко лесно можеше страхът да го накара да изостане! Ако не намереше после обратния път, можеше да изпадне в голяма опасност. Той трябваше значи да се вмъкне преди мен в дупката и аз да пълзя след него.

Веднага щом се озовах на длани и колене в тесния ходник, бях обгърнат от горещ, вонящ въздух. Почувствах една обезпокоителна тегота, която само с усилие успях да овладее. И колкото повече напредвах, толкова по-тежък и нетърпим ставаше въздухът.

— Аллах, Аллах! — чух да изпъшква зад мен Исмаил Бен Калил. — Вчера ние сметнахме дупката в Тел ес Сир за входа на Геената. Ами що за вход ще е тогава тази галерия? Тя води към хилядократната, най-дълбоко лежащата Преизподня на Преизподните! Защо изобщо пълзим тук, след като вън си имаме светъл ден и живителен въздух?

Само след кратко време ходникът стана още по-нисък. Вече не можехме да се придвижваме на ръце и колене, а трябваше да легнем по корем и така да се пробутваме. Тогава пред мен прозвуча стенанието на Селим:

— Това е ужасно, косата ми се изправя. Не мога да издържам повече!

Водачът му подвикна нещо, което не можах да разбера, понеже прозвуча твърде глухо в тесния ходник. Селим кипна гневно:

— Какво можеш да ми заповядваш ти! На теб ще ти бъде заплатено и ти трябва да си мълчиш и да се подчиняваш! Аз не се страхувам и излизам насреща даже на Шейтана. Но тази воня тук умъртвява деликатния усет на моя нос, а ако тези тесни черни стени съвсем се сгъчат, ще бъда разкашкан като някоя риба в челюстите на крокодил. Нататък повече няма да отивам и се обръщам. Животът ми е по-мил от смъртта, а уханието на един чибук по-прекрасно от смрадта на тоя пъкъл. Аз се връщам. Пуснете ме да мина!

Последното Селим викна така, сякаш беше вече почти на ръба на задушаването. Опитах да го успокоя, ала напразно. Той буквално ревеше от страх и ярост и на нас не ни остана нищо друго, освен да се подчиним на волята му. И понеже ходникът беше толкова тесен, че не можеше да се промуши край нас, мирашорът и аз бяхме принудени да запълзим обратно към предната пещера. На водача бе дадено да разбере да ни чака там, където се намираше. Тъй като трябваше да се придвижваме заднишком, пътят ни бе дважд по-мъчителен. Когато стигнахме в предното помещение и Селим можа да се изправи и да задиша един по-добър, макар и не съвсем чист въздух, изпусна дълбока въздишка.

— Слава на Аллах! Още няколко минути и щях да се задуша. Не, не, няма сила, дето да ме накара да направя крачка нататък!

— Това ли е куражът, за който говореше преди малко? — подметнах аз.

— Не говори за кураж, ефенди! — сопна ми се оня. — Изправи ме пред някой истински враг и аз ще извърша чудеса от храброст, но не настоявай да погубвам достойнствата на моето обичащо благоуханието обоняние. Съхранява ли човек най-деликатните възприятия на носа си, само за да позволи тук да му бъдат затрити? Приказвай каквото си щеш, аз оставам тук!

— Той има право, ефенди — пригласи началникът на конюшната. — Аз имам усещането, като че притежавам пет-шест глави. Очите ме болят от пушека на факлите, а дробовете ми са като завързани. Какво ме е грижа за умрелите крокодили! Ако позволиш, ще те чакам със Селим тук, докато се върнеш.

— Значи и ти искаш да ме изоставиш?

— Не те изоставям. Та нали оставаме в пещерата. След като се насладих на това малко разстояние, аз се чувствам удовлетворен и нямам желание да прониквам по-дълбоко в нейните тайни.

— Останете си тогава тук! Аз ще осъществя онова, което съм си наумил.

Заварих водача на мястото, където го бяхме оставили. Като узна, че сега ще си има работа само с мен, той прие нещата със задоволство, понеже един създаваше по-

малко грижи отколкото трима, а от уговорената сума нямаше да изгуби нищо.

Запълзяхме нататък. Ходникът стана още по-тесен и беше покрит с остри кварцови кристали, които режеха ръцете и дрехите. После поехме през една цепнатина, толкова тясна, че едва съумяхме да се промъкнем. Зад нея се откри едно по-широко, сводесто помещение, изпълнено със скални блокове. Помежду им имаше пукнатини и цепнатини, които се спускаха отвесно в дълбините. Който направеше тук една погрешна стъпка, беше изгубен. По тавана и скалните стени висяха нагъсто един до друг прилепи. Подплашвани от факлите, те излитаха и пърпореха около главите ни с достойна за възхищение ловкост, без да ни докосват. Бяха толкова много, че летежът им звучеше като ехтенето на някоя буйно течаща вода.

Минахме през зеещите процепи в нов тесен ходник, който за съжаление също беше навесен с множество прилепи. Техните екскременти покриваха пода, по който пълзяхме на ръце, а зловонието бе толкова отвратително, толкова всепроникващо, че бях близо до решението да тръгна и аз обратно. Масите от тези животни ставаха все по-гъсти, а ходникът все повече се стесняваше. Ципокрилите нямаха място да се отклонят от нас. Летяха до главите ни, в лицата, в пламъците на факлите, така че в крайна сметка те угаснаха. Трябваше отново да ги запалим. Но едва заискрила някоя кибритена клечка и биваше угасвана от полетял към нея прилеп. Въпреки това продължихме да напредваме, докато стигнахме до една по-голяма камера, където можехме да се изправим и малко по-свободно да дишаме. Но и тук имаше дълбоки цепнатини, пукнатини и пещерни ръкави, които се разклоняваха на различни страни. В това помещение видях първата, напълно запазена мумия. Беше на крокодил с дължина, около пет метра.

Прекрачихме я и пропълзяхме в една по-широка дупка, изходът на някакъв ходник, който ни отведе в нещо като хале. Тук мумиите се намираха в огромно количество, цели вагони, но само отломъци. Имаше цели тела, ала без предни и задни лапи, половин трупове, цели и натрошени крайници — не само от крокодили, но и от други животни и даже от хора. Човек имаше чувството, като че тук буквално се бе състоял някакъв събор.

Захванах се да търся из останките, ала не намерих нищо ценно, макар и да няха никакво намерение да извършвам някаква покупка. Какво ли щях да правя с една мумия! Тъй като смятах да продължавам на юг, тя щеше да ми бъде извънредно неудобна. Ровенето из тая бъркотия впрочем беше неприятно, и то заради вдигащия се мумиен прах, ужасната жега и страшната воня.

Халето беше, както всички помещения и ходници, през които бяхме минали, покрито с черен лепкав слой, под който, като се изстържеше, са появяваше блестящата кварцова скала. Този слой се състоеше от мумифициращ зифт, който не можеше да се втвърди от горещината и ето как разпространяваше онази натрапчива миризма.

Докато се ровичках из отломките, водачът ме наблюдаваше отстрани. Попитах го дали това е всичко, което пещерата предлага. Той потвърди.

— Това е невъзможно! — възразих. — Трябва да има още много повече в камерите и пещерите, които не си ми показал. Макар тази пещера все още да не е напълно изследвана, преди известно време броят на мумиите е бил преценен на неколкостотин хиляди.

— Погрешно са те информирали.

— О, не. Тук са били мъже, на чиито сведения може да се вярва. Човешките мумии били правилно подредени по смъртни ложата, при което лежели кръстом на слоеве едни върху други. От крокодилите имало мумии, дълги десет метра. По-малките с дължина половин метър и по-къси — били загърнати на вързопи по петнайсет-двайсет в палмови листа. Имало и бали с крокодилски яйца, змии от всякаква големина, жаби, гущери, ластовици и други птици. Тук трябва да има големи зали, натъпкани от горе до долу с мумии, така че човек едва можел да пропълзи през

междинните пространства. Къде се намират тези зали и къде са се дянали огромните количества трупове?

Водачът пристъпи към мен и сложи ръка върху Моята.

— Искаш да купиш мумии?

— Не.

— Защо дойде тогава в тази пещера?

— От човешка любознателност.

— И все пак поставяш такива въпроси! Ти ми предложи трийсет пиастри. И срещу това изискваш разбулването на тези тайни? Какво те интересуват нашите пещери и какво си се закахърлил за мумиите, които според теб трябвало да се намират тук! Ти си един франк и нямаш причина да ме издадеш. Ето защо няма да ти се гневя за твоята пестовност и ще ти доверя нещо. Аз не се нуждаю от твоите трийсет пиастри, понеже съм по-богат, отколкото си мислиш, факирът говори дружелюбно с теб и ти позволи — нещо, което никога не е правил с друг — да надникнеш в бъдещето. Ти следователно трябва да си мъж, когото Аллах обича, и затова ще имаш един спомен от тази пещера. Почакай малко! Аз скоро ще се върна.

Той пропъзля с факлата си в една дупка и ме остави сам. Моята вече догаряше и аз запалих от остатъка нова. После седнах на тялото на една мумия, на която липсваха главата и краката. Странни мисли прорязваха съзнанието ми в този миг на самота. Единствения жив сред купища тленни останки, дълбоко в недрата на земята! Кой е бил мъжът, на чието тяло сега седях? Той е живял, обичал, хранил надежди и страдал като всеки смъртен. Може би е стоял до страната на някой фараон, а сега, след четири хиляди години, служеше на един немец за седалка!

Времето минаваше. Минута след минута течеше, а водачът не се връщаше. Беше ли ме измамил със своята любезност? Дали не искаше да ми отмъсти за пестеливостта, оставяйки ме да седя тук, та да, понеже не познавах пътя, загина мизерно? Някой друг при този случай би бил изгубен, ала аз притежавах още една цяла факла и имах вяра в себе си, че ще открия дирята си, а чрез нея и пътя към открито. Недоверието ми обаче беше неоснователно. Дупката, в която беше изчезнал мъжът, просветля. Той се връщаше, носейки в едната ръка факлата, а в другата — малък пакет, обвит във фино мумийно сукно. Сложи го в ръката ми.

— Това е споменът, който отидох да ти донеса. Той е само една малка част от мумия, но ще ти напомня за мен също така добре, както и цял един труп, който само би те обременявал.

— И аз не трябва да го купя, заплатя, а ти ми го подаряваш? — осведомих се.

— Да, подарявам ти го.

— Бива ли да узная причината? Не може да го правиш все пак само защото факирът говори приятелски с мен!

— Не. Причината е тази, че ми харесваш. По пътя чух двамата коняри, които вървяха зад мен, да си говорят за теб. Чутото напълно се съгласува впоследствие с факта, че ти не ми даде като някой неосведомен онова, което поисках. Отнеси спокойно този малък спомен у дома си. Аз не се ощетявам с този подарък. За да знаеш какво е, приложих една бележка, която съдържа истината, защото по отношение тази мумия йероглифите са разшифровани.

— Приемам го, без да поглеждам какво съдържа пакетът, и ти благодаря. Аз отивам към Хартум и се надявам на връщане да мина пак да те навестя. Вероятно тогава ще имам по-голяма възможност да ти предоставя доказателство за моята благодарност.

— Това не е нужно. Ти ще бъдеш винаги добре дошъл при мен. А сега да се връщаме. Ти вече имаш приблизителна представа за естеството на тази пещера, повече не е необходимо да знаеш. В отговор на въпроса, който ми постави преди малко, ще ти кажа само, че в тази местност има мумийни съкровища, за които правителството, забранило търговията и разкопките, си няма и понятие. Ела, следвай ме! Обратният път ще бъде по-кратък от този на идване.

Сега разбрах истински колко се преплитаха различните галерии на пещерата, защото достигнахме входа за една трета от времето, което бяхме употребили, за да стигнем до последното хале. Мъжът сигурно ме бе водил така, че да не минаваме през помещенията, които непосветеният не биваше да види. Мирашорът седеше заедно със Селим в преддверието. Не бяха излезли на открито. По каква причина, разбрах веднага. Дватама ме помолиха да си мълча, че не са видели пещерата със собствените си очи. Конярите не биваше да узнаят, че им е липсвал кураж да проникнат в долния свят.

Изкачихме се горе и мога да кажа, че никога дневната светлина не ми се е виждала толкова ярка и пленителна и чистият въздух толкова освежителен, както сега, когато оставих зад себе си тесните, тъмни и смърдящи на мумифициращи смоли ходници. Закрачихме към селото, факирът вече не се намираше на мястото, където бе говорил с мен. Когато стигнахме долу до водата, видяхме го клекнал в близост до лодката ни, потънал в дълбоко съзерцание. Изглежда, не ни забеляза. Водачът ни бе придружил дотук. Когато понечих да му заплатя уговорената сума, го отклони с две ръце.

— Искаш да наскърбиш душата ми и да засегнеш сърцето ми? Всеки пиастър, който ми предложиш, ще намали приятелството, което изпитвам към теб. А когато се връщаш от Юга, не забравяй да ме споходиш, защото за мен ще е голяма радост да зърна отново лика ти.

Той ми подаде ръка и се отдалечи. Това отхвърляне на възнаграждението се стори толкова странно на другите, че мирашорът се удиви.

— Аллах върши чудеса! Изпървом този мъж ни поиска десет пъти повече, отколкото се тъкмяхме да му дадем, а сега пък нищичко не пожела да вземе. Каква причина има да ни зачете така, че не посмя да накърни съдържанието на нашите кесии?

— Не знаеш ли? — попита Селим. — Нека ти го кажа тогава аз. Ние проникнахме в търбуха на Земята с кураж, небивал преди нас, изследвахме карантите на самата Смрад и се покрихме със славата на една несравнима дързост. Това ни е извоювало възхитата на този водач. Той видя какви храбри и дръзновени почитатели на Пророка сме и не се осмели да ни иска греховния мамон. Те това е причината за неговата скромност.

Хвалипръцкото се бе обърнал с тази реч към конярите, които трябваше да разпространят славата му из Сиут. Дългучът беше наистина безценен, безпримерен локумджия! Началникът на конюшната не знаеше какво да каже на тази безочливост. Той постъпи по най-умния начин просто си замълча, и аз също не сметнах за достойно усилието да отправя някоя забележка.

Когато се качихме в лодката и вече се канехме да се отблъснем от сушата, факирът се надигна от земята, дойде до нас и ме попита:

— Ефенди, вие комай ще пътувате срещу течението?

— Да, ще отплаваме нагоре за Сиут.

— Тогава позволи да се кача и да пътувам с вас! Искам там да се помоля.

Той седна срещу мен, без да дочака разрешението ми. Това не можеше да ме удиви, факирът е мъж, който се е отрекъл от всички суетни неща на земята, за да служи единствено на Аллах. Той живее в доброволна нищета, бива считан за светец и никой добър мохамеданин не би му отказал едно съвсем редно желание. Ето защо бе напълно разбираемо, че той не изчака да отвърна на молбата му. Впрочем аз на драго сърце щях да я изпълня, тъй като ми бе направил едно толкова благоприятно впечатление. Неговото присъствие не ме смущаваше, защото едва бе седнал и приведе силно напред тяло, прикова поглед към дъното на лодката и задвижи молитвено устни, плъзгайки между пръстите топчетата на молитвената си броеница. Беше се „вгълбил отново в Аллах“.

Отказах се да завържа разговор. Гърдите все още ме стягаха от лошия пещерен въздух, а мрачните картини, които се бяха явили пред очите ми, се бяха запечатали в

душата ми и ме настройваха мълчаливо. Измъкнах подаръка на водача от джоба и го освободих от обвивката. И ето че наяве излезе една ръка, една дясна женска ръка, отделена като с нож малко зад ставата. Беше малка и изящно оформена. Изглеждаше като ръката на някое дванайсетгодишно момиче. Но като се имат предвид дадените обстоятелства, някогашната притежателка трябва да е била на около седемнайсет години. Цветът беше лимоненожълт с лек бронзов блясък. Пръстите бяха леко извити, както при предлагане или приемане на някой дар. Вътрешната и външната повърхност съдържаха по една добре запазена позлата. Първата представляваше скарабей, свещеният бръмбар на египтяните, символ на Слънцето и сътворението на света. Другата изобразяваше свещената змия. Тъй като само царе и членове на царските фамилии имали право да носят този знак, трябваше да предположа, че държа ръката на някоя принцеса, фараонска дъщеря.

Обвивката криеше една малка бележка, на която бяха записани с арабски шрифт думите: „Това е дясната ръка на Дуат Нефрет, дъщерята на Аменамхет III.“ Ако словата казваха истината. Значи бях получил един неоценим дар, защото този Аменамхет III е бил най-прославеният от дванайсетата династия. Той е живял приблизително две хиляди години преди нашето летоброене, което означава, че ръката беше на възраст около четири хиляди години. И все пак беше удивително добре запазена. Тя притежаваше цялата пълнота на младежка форма, а къната по ноктите ѝ още можеше ясно да се различи. Ако не беше мумийната ѝ твърдост, човек би могъл да си помисли, че само преди броени мигове е била отрязана от някое фелахско момиче.

Понечих да завия ръката отново в обвивката. Тогава старият факир протегна десница, за да вземе и разгледа подаръка. Докато очите му почиваха върху него, поклати глава. После ми върна мумийната ръка.

— Ръка от харема на знатен мъж. Какво ли може да е давала — любов или омраза? И какво ли е получавала — щастие или нещастие? Ти ще я вземеш със себе си в твоята родина, за да я съхраниш. Но все пак тя ще се разпадне на прах, защото всичко, всичко един ден отмира и само Аллах единствено остава такъв, какъвто е. Ти търсиш тук такива останки?

— Не. Но е много пленително да ги видиш.

— Какво си видял тук? Трупове на крокодили и змии, някоя и друга останка от човешки тела. Това е нищо. На мен са ми известни гробове, в които лежат едно до друго телата на царе и царици и никой франк не е зърнал лицата им.

— Но те са известни и на други?

— Не. Прародителят на моите предци ги е открил и сведението се е предавало на потомците. Аз съм последният и когато отида при Аллах, няма да има човек, който да знае тайната.

— Значи не възнамеряваш да я споделиш с никого?

— Не. Узнае ли я един, ще напристигат чужденците и ще ограбят скъпоценното съдържание на ковчезите, защото освен трупове в тях се намират и множество златни предмети, за каквито франките ламтят. Там има далеч повече от двеста ковчега и на всеки е изрисувана фигура, която носи забрадка на главата и държи в ръката си сърп или някакъв закривен нож.

Това беше извънредно важна забележка. Сърп! Към суверенните знаци на египетските царе принадлежал копешът (сърповиден меч) — също както кривакът и бичът. Ковчезите, за които говореше старикът, одрски мощи ли съдържаха? Той спомена и за забрадка. Царете са носели такива с особена форма.

— Онези, които лежат там, са царе и царици, принцове и принцеси — каза той. — А по стените има картини и знаци, които франките наричат йероглифи. Човек може да разглежда тези неща в продължение на цял ден, без да свърши.

Мъжът го изрече толкова равнодушно. А пък сигурно се касаеше за царски гробове, за надгробни паметници и надписи с изключителна важност. Той единствено знаеше тайната и не възнамеряваше на никого да я издаде. А пък от

каква полза би било откритието за науката! Нима въобще не бе възможно да го склони човек да сподели тайната си? Постарах се всячески да продължа разговора и да го задържа към тази тема. Той ме отклоняваше, ала аз отново го подхващах. Така продължи известно време. Белобрадият явно забеляза колко живо ме занимават нещата. Стана замислен, оглежда ме известно време, сякаш искаше да проучи издъно душата ми, после приближи глава към моята и прошушна:

— Истината ли казваш, като твърдиш, че не търсиш старинни предмети?

— Да.

— И все пак ме подпитваш по този начин?

— Това е от чиста жажда за знания. Бих дал много, ако можех да видя тези ковчези.

— Каква полза би имал от това?

— Ще ти обясня. Аз винаги съм обичал да посещавам чужди страни, за да опозная и се науча да говоря езиците на живеещите в тях народи. У дома си сега имам няколко книги, отнасящи се до езика и писмеността на тези, които лежат погребани в мумийните гробове. Дадох си много труд да разбера съдържанието на тези книги, а не зная дали ми се е удало. Ако можех да видя твоите мумийни ковчези, би ми било възможно да проверя дали съм научил нещичко от моите книги. Ако случаят е такъв, ще бъде безкрайно радостен.

Трябваше да се изразя по този начин, защото иначе нямаше да ме разбере. Той поклати беловласата си глава, като че се бореше със себе си и после каза тихо, така че само аз да го доловя:

— Ефенди, аз надникнах в твоето минало и в бъдещето ти. Ти ще имаш радостта, за която копнееш. Но правя уговорката, до моята смърт на никого да не говориш за тази тайна.

— Но после ще има правото да я споделя с други?

— После да, по-рано не. Ти си християнин. Аз зная обаче че Аллах те обича. Затова ти ще си наследникът на това, което съм носил мълчаливо в себе си. Използвай го според своето благоволение! Нямам нищо против.

— И кога ще изпълниш желанието ми?

— Утре. Днес нямам време, понеже трябва да се моля. Но ще дойде при теб за няколко минути, за да ти съобща необходимото. Къде да те намеря?

— В палата на пашата. Аз съм гост на мирашора, който седи зад теб на пейката. Значи мога да разчитам, че ще дойдеш?

— Ще дойда. Да не говорим повече за това!

Старецът изпадна отново в по-раншния си размисъл, а и с мен не стана по-различно. Замислих се за причината на доверието, което ми оказваше. У мен все пак нямаше нищо особено, което да го подтикне да ми разкрие тайната си. Не бих могъл също да му предложа ни най-малка облага. Стигнах до мисълта, че той трябва да влага някаква специална преднамереност, някаква егоцентрична, може би опасна за мен преднамереност. Но защо? Та нали нищо не бях му сторил. Какво основание би могъл да има да ми навреди? Скоро изоставих тези мисли. Та този благочестив мъж се бе държал толкова дружелюбно с мен, а и неговото достолепие лице нямаше ни една черта, която да говори за лукавство и вероломство.

## 10. Преследването на муца'бира

Когато пристигнахме в Ел Хамра, предградието на Сиут, факирът се сбогува с къс поздрав с нас и скоро се изгуби зад градините. А ние продължихме пешком към палата, където обядът ни чакаше. Много ми се искаше да отскоча още веднъж до града, ала трябваше да остана вкъщи, за да изчакам факира. Той дойде малко след Аср, Следобедната молитва, която е предписана в три часа по наше време. Посрещнах го в моята стая, където бяхме насаме. Той не позволи да заръчам за него лула и кафе, излагайки причината:

— Всеки правоверен може да пуши, защото Аллах е снисходителен към слабостите на хората. Но строго спазващият вярата се въздържа от тютюна. А пък след като водата на Нил утолява моята жажда, не виждам защо трябва да пия кафе. Постите са моят поминък, а молитвата — храната ми. Има ли и сред християните такива люде?

— Да, ние сме имали и имаме много благочестиви мъже, които са се отказали от радостите и насладите на света, за да се посветят единствено на Бога.

— Хвала им, защото колкото повече душата се отдалечава от земята, толкова повече се приближава до небето. Но аз не дойдох, за да се впускам с теб в такива разсъждения, а да говоря за царските гробове. Все още ли искаш да ги видиш?

— То се подразбира. Не виждам причина да се отричам от желанието си.

— Бъди готов тогава за утре, един час преди пладне. Ще те чакам вън пред портата.

— Накъде ще ме водиш?

— Имам да вървим само един час.

— Толкова близо ли се намира мястото? И въпреки това ти си единственият, който знае гробовете?

— Да, единственият, защото мястото е от такова естество, че не предполага наличието на гробове.

— И какви приготовления трябва да направя?

— Те се състоят само в това, че трябва да вземеш едно въже и една факла, както днес в пещерата на Маабдех.

— Само една?

— Да, тя ще стигне. Но нямам нищо против, ако се запасиш с повече.

— Колко дълго трябва да е въжето?

— Толкова, че трима мъже, спускащи се един след друг в дълбочината, да могат да се вържат за него. Това е наложително, защото ако рече някой да пада, да бъде задържан от другите двама.

— Трима? Още някой ли ще вземеш с теб?

— Не. Не аз, а ти ще го сториш. Все имаш някакъв слуга.

— А аз мислех, че само на мен ще искаш да довериш тайната си.

— Ние се нуждаем от помощта на трети човек, така че ако искам да сдържа обещанието си, ще трябва да я разкрия за съжаление и на още един освен теб. Но ще го накарам да се закълне, че никога няма да издаде нещо. Ти нали имаш слуга?

— Не.

— Аз сметнах дългия мъж, който беше с теб в Маабдех, за твой слуга.

— Той е слуга на един мой приятел.

— То е все едно, като да е твой. Може ли той сега да дойде? Искам да говоря с него.

Пратих за Селим, който дойде веднага, факирът го огледа изучаващо, после попита:

— Как ти е името?



— Все още ли не го знаеш? — гласеше гордият отговор. — То е известно във всички села и шатри има дължината на делия Нил. Който не иска напълно да го употреби, което действително е за препоръчване, понеже изброяването на цялостното ми име отнема много време, той ме нарича накратко Селим.

— Добре! И тъй, Селим, притежаваш ли мъжество?

— Мъжество? Като лъв или по-скоро като десет лъва, като сто, като хиляда лъва. Аз съм най-дръзкият воин на моето племе и излизам насреща на всички герои по света.

— Е, аз ще те подложя на изпитание!

— Стори го! Още не се е родил човек, който да може да се мери с мен по храброст.

— Ти беше в пещерата на Маабдех. Значи не се страхуваш от дълбините на долния свят?

— Хич, ама хич. Не бих се побоял даже от Джехеннема с всичките му там шейтани.

— Това ми е много драго, защото ти ще посетиш задно с нас една пещера.

— Тръгвай тогава бързо и ми я покажи! Готов съм да пропълзя до най-забутаното ѝ къоше.

— Търпение само! Ще я посетим едвам утре. Но за това никой не бива да научи — нито сега, нито по-късно. Искаш ли да ми се закълнеш в мълчание?

— То се знае!

— Тогава нека Кара Бен Немзи ефедни ти съобщи останалото! Аз вече свърших и трябва да си вървя. В уреченото време ще бъда при портата. Та бъдете значи мълчаливи! Ако някой ви запита къде възнамерявате да отидете, бихте могли да му речете например, че ви е угодно да разгледате града.

— Аз хич нищичко няма да кажа — заяви Селим. — Аз съм най-личният мъж на моето племе и не позволявам да ме подпитват. Идвам с вас, за да закрилям ефендите, и не е нужно някой да знае, че без мен той нийде, следователно и в тази втора пещера, не може да вирее. Бъди рахат! Аз съм мъж, на когото можеш да разчиташ!

При тези думи той направи едно величествено, благосклонно движение с ръка — като крал, който благоразположено освобождава някой поданик да си върви, факирът си тръгна, а Селим се обърна към мен:

— Да притежаваш благонадежден приятел е най-голямата разтуха в несрета, най-сладостното утешение за слабия. Когато простра ръка над теб, и всичият народ по земята не може да ти стори нищо, а докато ласката на моите очи пребивава върху теб, все едно те огряват хиляди слънце на благоденствието и милиони звезди на изобилюето. Аз съм закрильник на всички закрилници и закриляни. Моята мощ е кат...

— Като кръгла нула! — пресякох го. — Престани с тези самовъзхваляващи дрънканици.! Нима не чувстваш, че по този начин само ставаш за сеир?

— Сеир? — попита оня негодуващо. — Ефенди, не съм очаквал такова нещо от теб! Ти пренебрегваш моята ответна симпатия и разочароваш чувствата на нашите съпринадлежащи си сърца. Аз съм привързан към теб с всичката деятелност на моето земно пребиваване и те поя с достойнствата на величието, с което Аллах ме е дарил. И наместо да ми отдадеш благодарност, ти говориш за самохвалство и смехотворност. Това ме опечалява до мозъка на костите и разстройва равновесието на цялото ми същество.

Вярно, в очите му стояли сълзи! Наистина ли ме е обикнал толкова този чудат човек? Дотолкова ли перченето му бе станало втора природа, та просто му бе невъзможно да допусне, да осъзнае, че говори само глупости? Подбрах си думите по-любезно.

— Ама, Селим, спомни си за вчера! Какво признание всъщност ми направи, когато ти върнах стоте пиастри?

— Признание? Не знам нищо такова — декларира той убеждението си с гръден тон.

— Ти призна пред мен и другите, че не си способен да бъдеш мой закрилник.

— Ефенди, не ме оскърявай повторно! Казах го, защото ти го поиска, и защото съм си един фукара, чиято кесия ще умре от болестта на недоимъка като някоя ластовица, дето не намира мухи. Само затова излязоха такива думи от моята уста. Тайно в себе си обаче ти трябва да си казал, че аз само след най-голяма вътрешна борба съм повторил след теб тези слова, защото наистина съм мъжът, който се е зарекъл предано да те закрия от всички опасности. Питай моя приятел! Той ще ми засвидетелства, че винаги мисля единствено за твоето благополучие.

— Кой ти приятел?

— Онзи, с когото пристигнах, и с когото съжителствах при градинаря, додето те срещнах. Като го напуснах, за да се преселя тук при теб, аз то огорчих тежко, понеже той единствено за моя угода слезе в Сиут. Тъй като корабът тук изобщо не спря, трябваше да се доберем до брега с една лодка. И на него много му се щеше да те види, защото аз му разправих толкова неща за теб, че разпалих любопитството му да се запознае с един такъв ефенди.

— Защо тогава не се е мярнал насам?

— Защото моят приятел не смее да ти доява. Ти си един много знатен и учен ефенди, докато той е просто един беден търговец. Но въпреки това неговото присъствие навярно ще те зарадва и развлече, понеже той има много ловка ръка и умее толкоз много фокуси, че сигур би могъл да се наеме и с най-добрия муца'бир.

Тези думи ме изненадаха. Попитах за кораба, с който двамата са дошли, и узнах за свое изумление, че това е съдът, на чиято палуба бях видял фокусника. Поисках да ми опише точно мъжа и получих отговори, които ме убедиха, че фокусникът, домогващ се до живота ми, е идентичен с „приятеля“ на Селим.

Значи този човек се намираше тук в Сиут! В такъв случай трябваше много да внимавам, защото че нямаше да ме изпуска от очи и ще направи всичко възможно да осъществи несполучливото нападение, това смятах аз за сигурно.

— Говорил си с този търговец за мен? — попитах. — Осведоми ли се той за моето житие-битие и за целта на пътуването ми?

— Да, много подробно.

— Ти каза ли му, че в Сиут ще чакам Мурад Насър?

— Разбира се! Защо пък да не му кажа?

— Действително си нямал причина да го премълчиш, защото той вече от по-рано го е знаел.

— Не, ефенди. Той изобщо не знаеше нищо за теб.

— О, напротив! Нубар беше чул на борда на дахабийето, с което исках да пътувам, че имам намерение да сляза в Сиут. Естествено той благоразумно е премълчал пред теб, че ме познава, защото е трябвало да бъдеш нагледвачът, чрез когото да ме държи под око.

— Ти се лъжеш. Ако предположението ти беше правилно, той щеше да сподели нещата с мен, тъй като е много откровен и любезен мъж. Аз съм най-големият познавач на хората от моето племе и нивга не бих се заблудил в някого.

— В случая не само си се заблудил, ами си бил направо измамен. Аз ти разказах по какъв начин се канеха на дахабийето да ми видят сметката. Е добре, твоят откровен и любезен приятел е онзи муца'бир, който ми задигна портфейла.

— Аллах, Аллах — извика Селим уплашен. — Това е невъзможно!

— Това е самата истина. Той е пътувал за Сиут, за да ме дочака тук. Едно щастливо за него обстоятелство го е събрало с теб и той се е възползвал от него, за да ме наблюдава, без аз да го виждам. Ти вероятно си му разказал, че си ме срещнал, и че живея тук при мирашора?

— Действително. Само че той ме помоли нищичко да не ти споменавам за това.

— Не се и съмнявам. Откакто живееш при Дауд ага, срещал ли си се с тоя безукорен приятел?

— Да, снощи, един час след Нощната молитва. Той ме чакаше до моста, при който се срещнахме с теб.

— Какво искаше да знае Нубар?

— Пита какво ще предприемеш днес и аз го уведомих за намерението ти да посетиш гробовете на Маабдех.

— Хм-м! Какво още?

— Повече нищо. Край нас минаваха много хора, сред които можеше да се намираш и ти. Ето защо той размени с мен само няколко приказки.

— Виждаш, че не бива да забележа Нубар, значи той се страхува от мен. Колко непредпазлив си бил! Ако той беше честен мъж, нямаше защо да се крие от мен. Това е трябвало да те направи подозрителен. Кога ще го срещнеш пак?

— Трябва да ида в неговото жилище едвам когато чуя, че се готвиш да отпътуваш оттук, за да му го доложя.

— Действал си безразсъдно. Но вероятно ще е възможно да поправиш грешката си.

— Ефенди, не ме хокай! Цял свят е убеден, че аз съм най-мъдрият в моето племе, ама всезнайност не можеш да искаш от мен. Как можеш да подозирам, че този мъж е твой враг! Впрочем ти още не си го видял, познаваш го единствено по моето описание и лесно може да се лъжеш.

— Изключено. Скоро ще се убедиш кой е твой познаник. Мъжът ще търси възможност тайно да се добере до мен. Не я ли намери, ще иска да ме последва. Ето защо е трябвало да го уведомиш за моето заминаване. Той рано или късно ще повтори нападението си над мен, така че благоразумието ме съветва да го изпреваря. Ние сега ще го навестим.

— Няма да стане, ефенди, защото той много ще се разгневи.

— Мен какво ме е еня за неговия гняв?

— О, твърде много! В гнева си той прилича на някой лъв. Испитах го, когато му разказах как си ми помогнал да заловя джина.

— Аз на теб, Селим?

— Ами да.

— Опомни се! Когато аз пипнах двата джина, а третият ми се изплъзна, ти си лежеше на дебелия хасър в коридора.

— Ама, ефенди, я не извъртай нещата! Моята памет е най-прочутата в цялото ми племе, тъй че аз много точно си знам какво се е случило. Та му разправих на моя приятел работата. Казах му, че в главния джин, когото надвих и вързах в твоята спалня, съм разпознал моккадема на светата Кадирина. От това моят приятел така се разлюти, че посегна към пищова и заплаши да ме застреля. Трябваше да му обещаю никога да не отварям дума пак за моите геройства. Да, той е ужасен в своя гняв. Ако ида с теб при него, нали ще разбере, че съм ти приказвал за него, и понеже той това строго ми забрани, трябва да съм готов, че ще ме убие на място.

— Добре! Виждам, че се страхуваш, и няма да го правя повече на въпрос. Който бере страх, остава тук, а който има кураж, потърсва противника. Аз не се страхувам и ето защо тръгвам. А ти...? — Тогава Селим се изпъна и се тупна с юмрук по гърдите.

— А аз? Естествено тръгвам с теб. Ще застана отпреде ти, за да те защита с тялото си, и ще стоя така дори моят приятел да ме простреля с толкова много куршуми, че да замязам на някое решето. Давай да потегляме! Мерак ми е да ти покажа какво значи истинска храброст.

Сега Селим беше там, където исках да го имам. Тръгнахме. Той закричи отначало толкова бързо с дългите си крака, че трябваше да възпра усърдието му. Колкото обаче по-нататък отивахме, толкова по-бавно се движеше, и когато накрая завихме в една тясна уличка, на която живееше хазиянът на неговия приятел, градинарят, крачките му станаха толкова малки, че и едно дете можеше с лекота да го задмине.

— Ефенди — рече хитро Селим — все още е ден. Не е ли по-добре да почакаме, додето се мръкне, защото тогава врагът няма да може толкова добре да се цели?

— Той изобщо няма да се цели. Ние не се намираме в пустинята, а в град, даже в главния град на Горен Египет. Тук никой не би се осмелил току-така да стреля по човек. Впрочем на мен ми е все тая дали ще го стори. Ти бездруго се каниш да се оставиш да те надупчат вместо мен.

Дългият самохвалко спря.

— Да, така е, ще го сторя на драго сърце, само че не баш днес! Та нали ще е много жалко за моето безподобно юначество, ако взема да го зяносам така прибързано. Ти си върви, идвам с теб. Ще стъпвам с безогледна дързост в стъпките на твоите крака. Можеш да разчиташ на мен, защото няма да ти покажа гърба си. Събери си акъла и мислите, тъй като следващата къща е, в която живее градинарят.

„Къщата“ беше по-скоро колиба, без никакъв прозорец отпред, изградена от черната нилска тиня. Стената бе осеяна с пукнатини, а вратата висеше накриво на кожените си панти. Не беше зарезана. Блъснах я и влязох в тесен мрачен коридор, в който бях обгърнат от всички възможни миризми, само не и от благоухания. Той водеше към малко дворно място, обградено от четирите страни с големи купове тиня, които трябваше да включват човешки жилища, наистина, ала в действителност едва ли ставаха за козарници или зайчарници.

В средата на двора седяха върху купчина отломъци четирима мъже — трима възрастни и един по-млад. В последния веднага разпознах Нубар, фокусникът. Той ме съгледа, скочи и изчезна в насрещната дупка, която най-вероятно представляваше врата. Понечих да се втурна незабавно след него, ала тримата старчоци също така бързо се изправиха и ми се изпречиха на пътя.

— Кой си ти? Какво дириш тук? — запита ме единият, вероятно хазяинът.

— Кой съм, ще ти каже моят придружител, когото и без това познаваш, понеже е живял при теб — отговорих, като се обърнах да му покажа Селим. Оня обаче беше станал невидим. Явно бе предпочел да не ме следва, което в тъмнилката на коридора не бях забелязал. По тая причина сега сам дадох нужното обяснение. — Познат съм на Селим, който до завчера е бил твой гост. Той стои във вратата. Повикай го да влезе! Аз междувременно ще си поговоря с муца'бира.

— Тук няма никакъв муца'бир.

— О, напротив! Нубар току-що беше при вас и при появата ми бързо се отдалечи, за да устрои на моя милост, неговият най-добър приятел, едно тържествено посрещане там вътре. Пусни ме да отида при него и да отморя очи на блажения му лик!

Избутах стария настрана и закрачих бързо към дупката. Не смятах това начинание за опасно и резултатът оправда очакването ми, защото когато минах през входа, муца'бирът никакъв не се виждаше. Намирах се в едно толкова ниско помещение, че главата ми почти опираше в тавана. То беше широко колкото двора и не се съобщаваше с никое друго. Нагоре не водеше никакво стълбище. Срещу дупката, през която бях влязъл, имаше втора и през нея трябва да бе офейкал шмекерът. Излязох оттам и се намерих в „градината“ на градинаря. В нея не се виждаше ни дърво, ни храст. Осем малки лехи, насадени само с кромид и чесън, заемаха цялата дължина и ширина на тая „градина“, от чийто добив притежателят влачеше окаяния си живот. Тук нямаше и най-малкото къоше, в което би могъл да се свре фокусникът, и все пак той не се мяркаше никакъв. Като прегледах земята, открих стъпките му в меката почва на рехавите лехи. Нубар беше отърчал направо през тях, за да се метне през ниския дувар в съседния двор и се измъкне сетне оттам. И през ум не ми минаваше да го последвам. Аз изобщо не бях възнамерявал да се залавям с муца'бира, а исках само да го стресна, като му покажа, че ми е известно присъствието му и не се боя от него. Исках да му вдъхна страх и да го накарам по този начин да напусне Сиут.

Проврях се през двете дупки обратно в двора. При излаза на коридора стоеше притежателят със Селим. Градинарят ядосано увещаваше нещо дългуча, който не се осмеляваше да пристъпи в двора и хвърляше страхливи погледи в посоката, по която

бях изчезнал след фокусника. Ето че ме видя да се връщам с читава кожа. Това от раз му придаде кураж. Напусна закътаната си позиция, излезе и той сега в двора и заликува:

— Ей ти го там на ефендите! Знаех си аз, че ще следва напътствията ми. Нали го видя, о, Кара Бен Немзи ефенди, муца'бира?

— Да — потвърдих. — Та нима сега вече вярваш, че е той?

— Разбира се. Тоя мъж, моят хазяин, таман ми съобщи, че приятелят ми бил муца'бир, а не търговец. Той ми отправи упреци, дето съм ти бил издал Нубар. Само че неговият хабер изобщо не беше нужен, защото ти самият си свидетел, че аз още от самото начало си бях на мнение, че този мъж не е някой безспорен приятел, а доказан муца'бир. Аз съм най-отраканият мъж на моето племе, имам очи, проникващи през скали и планини, и не се оставям да ме измамат. Мога всеки правилно да преценя. Къде е всъщност злодеят, дето се тъкми да те убие?

— Изчезна.

— Изфирясал е значи муца'бирът! Като те е видял, той веднага се е догадил, че аз също ще дойда. Това го е докарало до такова отчаяние, че начаса си е обрал крушите. Защо го остави да се измъкне? Ох, ефенди, трябва да ти направя укор. Де да го бях прозрял, щях теб да оставя във на мое място. На мен той нямаше да се изплъзне. Самата ми поява щеше да го срази на място.

Другите двама дъртаци се бяха оттеглили в един ъгъл, за да стоят надалеч от тая работа. Застанал до нас, хазяинът изслуша с предизвикателна физиономия изявленията на самохвалкото и после каза:

— За какво държиш тук речи? Трябва ли първо теб да питам дали да приема някого у дома си?

— Това не — отвърнах вместо Селим. — Но има голяма разлика дали ще подслониш честен мъж или убиец. Последният случай може да стане опасен за теб.

— Задръж си приказките за себе си. Не съм те молил за съвет. Ти нахълта без разрешение в моя двор и ако не се махнеш незабавно, ще те изхвърля.

Имайки предвид възрастта му, аз щях спокойно да отмина тези думи, ала неговият тон бе толкова безсрамен, а държането му толкова нагло, че реших все пак да не го лишавам от един урок.

— Който приема гост, трябва да изтърпи и онези, които идват при този гост. А ако си мислиш, че можеш да ми хвърляш ругателства в лицето, много се лъжеш. Аз дирех при теб муца'бира. Нубар избяга, значи ти ще ми отговаряш вместо него. Преди всичко искам да знам колко дълго смята да живее при теб.

— Това не ти влиза в работата. Нубар е мой гост и ти няма какво да се мешаш. Ако веднага не си тръгнеш, буквално ще те изхвърля навън. Аз не търпя нечистотията и гнусотата на един християнин в къщата си. Аз принадлежа към Кадирина и за мен видът ти е като разложен труп, който човек изобикаля. Пръждосвай се? Да те няма!

Градинарят ме бе сграбчил с две ръце за гърдите, за да ме избути към вратата и прибави цял низ от онези крепки, тежко оскърбителни хули, на които арабският е толкова богат. Бях задължен на всеки християнин и европеец да му дам един урок. Пипнах грубияна отдясно и ляво за хълбоците, оттласнах го от мен, вдигнах го после високо, разтърсвайки го така, че всичките му стави се разхлопаха, и го запратих после на купището, на което бе седял при моето влизане. Остана да лежи там неподвижен. Като видя това, Селим бързо приближи.

— Ха така, ефенди! Това бе дело на здравеняк, отпор срещу един слабак, който няма грам мозък в контите си. Нека той само посмее още веднъж срещу теб да се възправи! Питай го дали иска на мен да излезе насреща!

Не обърнах внимание на устакяра, а пристъпих към градинаря да видя дали е ранен. Когато го побутнах с крак, той отвори очи, изправи се полека до седнало положение и се завайка:

— О, Аллах, Аллах! Защо не накара небето да се провали, когато тоя християнин посегна на най-добрия от твоите правоверни? Моята душа се разхалти, а тялото ми се

разтриса от насилието, което ме сполетя.

— Душата ти ще стане още по-халтава, толкова халтава, че ще се отдели от тялото ти, ако дръзнеш да изречеш още някоя дума, която не ми отърва — заплаших аз. — Ще повторя, че искам да знам колко дълго бе замислил муца'бирът да остане при теб. Вади отговора, да не ти го измъкна аз!

Куражът му бе изчезнал. Той изстена:

— Господарю, ако всички християни са толкова яки като теб, царството на исляма ще погине. Нубар искаше да остане при мен до твоето заминаване.

— Ти знаеше ли, че той се домогва до живота ми?

Оня премълча, което бе равнозначно на потвърждение.

— И като отпътувам оттук, Нубар възнамерява да ме преследва? — продължих да питам.

— Да.

— С кой кораб?

— Това още не е определено. Той е изтъкнат член на Кадирина и всеки рейс ще му се постави в услуга.

— Сага знам достатъчно. Ако Нубар се върне при теб, кажи му, че ако не напусне Сиут веднага, ще доложи на властите за него и ще наредя да го арестуват! Не се ли подчини на повелята ми, това ще бъде и в твой ущърб, тъй като и ти ще бъдеш заплетен заедно с него в следствието. Споделям открито с теб, че ще те поставя заедно с къщата ти под наблюдение. Не забравяй, че нашите консули умеят да ни закрилят по-добре, отколкото вас вашите власти! Аллах да подсили слабия ти разсъдък и да ти даде правилно познание за онова, което ще служи за твое благо!

Обърнах се и си тръгнах. Селим ме сподире, когато закрачихме един до друг по улицата, рече:

— Ефенди, трябва да ти направя две оценки — една лоша и една добра. Лошата, защото остави муца'бира да ти офейка, а добрата, защото горе-долу храбро се държа срещу хазяина. Славата на моето присъствие ти вдъхна смелост да го метнеш в прахоляка, а съкрушителният поглед на моите очи го възпря да ти окаже съпротива. Не позволявай на това мъжество да спадне, а го съхрани, и тогава ти ще си отвоюваш моето задоволство, та може би дори похвалата ми!

— Правилно! Само че най-дръзкият от героите не се осмели самият да влезе в къщата и когато го повиках, остана пред вратата, та в случай на нужда да може бързо-бързо да драсне.

— Аз съм драснал! Вземи си обратно думите! Ти си още твърде млад, за да можеш правилно да отсъдиш положенията в живота и ситуацията в мига. Аз обаче схващам настоящето и прозирам бъдещето и ако тук с мъдра сдържаност обуздах своята храброст, то трябва да ми изкажеш благодарност, наместо да ме кориш. Много жалко, че твоята слабост допусна муца'бира да се омете.

Понеже бяхме вървели бързо, стигнахме по време на този разговор до палата, в чийто двор се разделихме. Селим се упъти към управителя, а аз отидох в моето жилище, от което скоро бях повикан за вечеря. Синът на мирашора също взе участие в нея. Той беше свалил превръзката, защото малката резка на раната бе започнала вече да завехва. След храна дойде Дауд ага, водейки Селим със себе си. Бяха поканени и неколцина други познати, които искали да се запознаят с чуждоземния ефенди. Трябваше да им отговарям на безчет въпроси и тъй като не им оставах длъжник в отговорите, дълбокото им уважение нарастваше от минута на минута и накрая, когато си тръгнаха, бях обявен въпреки протеста ми за най-учения мъж на всички страни и народи. На повече въпроси би могъл да отговори с лекота и един по-събуден немски школьник. Така че ни най-малко не си бях заслужил оказаната ми чест.

След напреженията от деня спях толкова добре, че на утринта се събудих чак по късното. Може би щях и по-дълго да спя, ако не ме бяха разбудили високи гласове. Говорещите седяха или стояха в двора под зарешетеното отворстие, което служеше за прозорец на моята стая. Те бяха толкова увлечени от темата на разговора, че

говореха доста по-високо, отколкото всъщност повеляваше това място, тъй като предметът на тяхната беседа бях аз самият. Сега тъкмо долових гласа на мирашора.

— Казвам ти, че изобщо няма въпрос, на който Кара Бен Немзи ефенди да не може да отговори. В неговата глава се е съчетала целокупността на всички науки. Но това още не е всичко. Той, изглежда, е и голям воин.

— Наистина ли? — попита един друг глас, който също вече бях чувал, но не можах сега да кажа кой е говорещият.

— Да, наистина! Вярно, той самият не го е твърдял, но човек може да си го заключи от всичко, което е казал.

Сетне последва разказа за онзиденшното приключение, с който Исмаил искаше да докаже, че съм мъж безстрашен и с присъствие на духа. Веднага след това се включи и един доклад за последните ми преживелици в Кайро и Гиза, към който разказвачът добави забележката:

— Не съм го узнал от самия Кара Бен Немзи ефенди, а го разправи дългият Селим. Човекът, наистина, го стори така, все едно той е бил героят на тези събития. Но ние си го знаем, че обича да се издува, а всъщност си е един бълзливек. По-скоро ефендите е този, комуто подобава славата, и сега ти навярно ще признаеш, че той е мъж, който определено от нищо не се страхува.

— Вярвам го. Ефендите и на мен даде доказателство за това, като разгледа пещерата, докато вие останяхте вън.

Сега познах говорителя. Беше водачът от пещерата на Маабдех, който ме бе дарил с мумийната ръка. Какво ли правеше тук в Сиут? Мен ли търсеше? Щях незабавно да чуя отговора на този въпрос, защото началникът на конюшната каза:

— Той сега още спи. Може би трябва да го събудя?

— Не. Не ми е правото да смущавам покоя на един такъв мъж. Ще почакам, додето се събуди, и ще му изложа после молбата си. Моят брат изчезна там горе в Хартум и ефендите трябва да ми помогне да го потърся.

— Ти вече дирил ли си го?

— Да. Пратих един опитен мъж нагоре, ала за съжаление напусто.

— Този мъж беше ли запознат с тамошните условия?

— Много точно.

— И въпреки това нищо не постигна? Как тогава този чуждоземен да има успех?

— Ти се съмняваш? Та нали само преди малко описваше Кара Бен Немзи като мъж, годен много повече от сто други заедно?

— Е, да, сторих го и съм напълно убеден в това, ама той все пак не е местен човек.

— Ти одеде ми каза, че вече е бил веднъж в Египет.

— Въпреки това си е чужд в страната. Или мислиш, че един франк, като е бил вече един път по тия места, ще може да ти познава ситуацията по-добре от някой, дето е роден тук?

— Да, така мисля. Всеки един от тези учени франки притежава куп книги за непознати страни и народи и освен това при тях има големи книгохранилища, които принадлежат на държавата и са достъпни за всекиго. Преди да посети някоя далечна страна, един такъв чужденец изчита всички написани за нея книги и по този начин я опознава далеч по-добре, отколкото един местен жител.

— Откъде го знаеш?

— В Кахира и сетне като водач съм се събирал с много франки и от тях съм го чувал и виждал. Те говорят езика на нашата страна и имат толкова подробни карти за нея, че често знаят пътищата по-добре от нас. Към това се добавя и че са учили много повече, поради което са по умни от нас. Ето защо те се оправят във всяка ситуация, без да разчитат като нас единствено на Аллах. Щом ти смяташ, че този ефенди е един от най-учените сред всички франки, то ще ми дадеш право, като твърдя, че мога да очаквам от него правилна подкрепа.

— Хм-м! Приказката ти е убедителна, а на доводите ти не съм в състояние да се противопоставя. Говори с него! Аз сега ще вляза да видя дали е станал.

Онова, което чух, не ми бе неприятно. Да, от него можех да си въобразя едно-друго. Трябваше да намеря някакъв безследно изчезнал, когото един познавач на страната напразно бил търсил. Това би могло да ме поласкае. Впрочем бях любопитен за сведенията, които водачът възнамеряваше да ми даде. Той се бе показал много лоялен към мен и аз си пожелавах да мога да му бъда полезен.

След късо време вратата ми се отвори тихо и мирашорът надникна. Като забеляза, че вече не спя, той поздрави:

— Аллах да те дари с щастливо утро, ефенди! Как беше почивката ти?

— Почивката ми беше подкрепителна и аз се надявам, че и ти си отдъхнал добре.

— Ще ти пратя два пъти кафе и две лули.

— Защо две?

— Защото ще имаш посещение. Бен Васак, водачът от Маабдех стои вън и горещо желае да приказва с теб.

— Доведи го!

Той тръгна, доложи след малко за гостенина и пак се оттегли. Бен Васак кръстоса ръце на гърдите, поклони се дълбоко, остави чехлите си вън пред вратата и приближавайки до мен, поздрави:

— Нека утрото ти бъде благословено като изгрева на слънцето, ефенди!

— А твоето като тревата, когато приема росата на нощта — отвърнах аз. — Седни от дясната ми страна, защото си гост, на когото от сърце казвам добре дошъл.

— О, по-добре ме остави да седна срещу теб! Аз съм твърде незначителен, за да мога да отдъхвам до десницата ти, и бих желал да имам радостта от твоя лик пред себе си.

— Както искаш. Чувствай се така, сякаш стаята е твоя собственост.

Бен Васак седна срещу мен и сега настъпи пауза на мълчание, повелявана при всяка визита с цел молба. Един слуга поднесе кафето и лулите. Ние засърбахме горещата напитка и изпушихме веднъж чибуците. Когато бяха отново натъпкани и запалени, бе дошло времето за разговор. Бен Васак подхвана:

— Ефенди, твоята ръка е силна, а разумът ти вниква в скритото. Ето защо ти си в състояние да постигнеш повече от други хора и аз дойдох при теб да облекча сърцето си и да ти изложа съкровено желание на душата ми.

— Ако мога да ти услужа, ще го сторя с готовност, защото твоето приятелство осветли вчерашния ми ден.

— Можеш, ако поискаш, и аз ще те възнаградя според силите си.

— Не говори за възнаграждение! Приятелите трябва да си помагат, без да питат за пиастри. Защо още вчера не ми изложи желанието си?

— Не мислех, че имам право да те обременявам. Когато сетне си бе тръгнал, споменът за теб продължи да сияе в душата ми и ме споходи мисълта, че може би няма да е дръзко да поговоря с теб за мъката на моето сърце.

— Душата ми е отворена за теб. Говори така, все едно се намираш пред брат или пред свой най-добър и верен приятел!

— Отнася се за моя брат Хафид Сирах. Бях го пратил до Хартум и той не се върна в уреченото време. Поразпитах и научих, че никой вече не го е виждал. След това изпратих един много опитен и благочестив мъж нагоре да предприеме издирвания. Той употреби няколко месеца в търсене, но напразно. Онзи ден се върна и ми каза, че било невъзможно да се разбере къде се намира брат ми, и той е на мнение, че изчезналият е умрял по път или е претърпял злополука.

— И ти сега смяташ, че аз трябва да продължа тези издирвания?

— С този въпрос ти превари молбата ми, ефенди. Научих от конярите, които бяха с теб до пещерата, а после и от самия теб, че се каниш да отидеш до Хартум. Аз знам, че вие чужденците сте много по-умни и проникателни от нас, и тъй като ти си най-мъдрият и храбър франк, когото съм виждал, ме осени мисълта, че мога да ти



изложи тази молба. Може би ще успееш да отделиш в Хартум известно време, за да се опиташ да ме освободиш от моята горест. Не изявиш ли такава готовност, то не мога да ти се сърдя. Но ако пожелаеш да се заемеш с работата ми, ще ти бъда благодарен до края на живота си и ще те снабдя с всичко необходимо.

— Ще ти кажа с две думи, готов съм, доколкото ще ми позволят обстоятелствата в Хартум.

— Ефенди, благодаря ти! — извика Бен Васак, като сграбчи ръцете ми. — Надявах се, ала не очаквах много, че ще ми окажеш тази добрина. Голям товар снемаш от душата ми.

— Моля те да не лелееш надежди, чието реализиране на мога да ти гарантирам. Разочарованието после би било толкова по-горчиво. Известен ли ти е пътят, по който брат ти е поел от Хартум за дома?

— Не, ефенди.

— Значи не знаеш дали Хафид Сихар е пътувал по Нил или по керванския път?

— Не зная. Не можехме да го определим предварително, тъй като той трябваше да вземе решението си според обстоятелствата.

— Нилският път е сравнително сигурен. Керванският път обаче през пустините Баюда и Атмур предлага много опасности. Брат ти какъв беше?

— Водач като мене.

— Нищо друго иначе?

Бен Васак се поколеба няколко мига с отговора и после рече:

— Мога ли да ти се доверя, макар и да се касае за нещо забранено?

— Хм-м! Ще съумея да ти отговоря едва когато науча нещо по-конкретно.

— Имам предвид контрабанда с мумии.

— Това не ми влиза в работата, защото не съм полицейски служител на хадифа.

— Тогава нека ти кажа, че брат ми покрай другото беше и контрабандист на мумии.

— А ти си още такъв?

— Ефенди — ухили се той, — не питай! Аз съм честен мъж и още никого не съм измамил за собствена изгода. Но по отношение мумиите не съм съгласен с хадифа.

Бях принуден да се засмея на отракания отговор.

— Контрабандата с мумии не е ли свързана с опасности? — продължих да подпитвам.

— Разбира се. Който бъде спипан на местопрестъплението, лошо му се пише.

— Значи хората, които се залавят с тази работа, са сигурно дръзки и предпазливи мъже?

— Действително. Един контрабандист не бива да бъде страхлив и непредпазлив.

— И брат ти също ги притежаваше тези качества?

— Във висша степен.

— Е, в такъв случай считам, че той не ги е забравил и по време на пътуването си. Поел е по пътя, който е сметнал за най-сигурен. Как е името на брат ти?

— Хафид Сихар.

— По каква причина го прати до Хартум?

— Да отиде при търговеца Баряд ел Амин, моят съдружник, и вземе пари.

— Какви бяха тези пари? Може би дял от печалбата?

— Не. Аз му ги бях заел.

— Твоят съдружник честен мъж ли е? Съдейки по името, в това отношение не бива да пада и сянка съмнение, та нали Баряд ел Амин означава Баряд Честния.

— О, той е самата честност.

— Колко голяма сума беше заел на Баряд?

Отново Бен Васак позабави отговора. После призна:

— Вчера вече ти казах, че не съм толкова беден, както изглежда. Настоящите условия са такива, че имотният е принуден да крие своето благоденствие. Бях дал в заем на Баряд ел Амин сто и петдесет хиляди пиастри.

Това бяха според тогавашния курс приблизително тридесет хиляди марки — една значителна сума за египетския стандарт, толкова повече за един пещерен гид. Ето защо попитах удивен:

— Заел си толкова много пари толкоз надалеч, чак горе в Хартум? При това положение ти трябва действително да храниш необикновено доверие към този търговец. От колко време го познаваш?

— От шест години.

— И кога му даде парите?

— Преди пет години.

— Значи си го познавал едва от година? Не е ли било непредпазливо от твоя страна?

— Не, защото той ми беше препоръчан от един мъж, всяка дума на когото притежава неприкосновеността на ает от Корана.

— Кой е този мъж?

— Благочестивият факир — отвърна Бен Васак, — който плава вчера с вас до Сиут.

— Хм! Срещу това нищо не може да се каже. Аз не съм мюсюлманин и не зная дали вашите факири заслужават подобно доверие. В действителност съм се запознавал с факири, които ми са се стрували големи ментарджии.

— Има такива, прав си. Но честността, благочестивостта и благонадеждността на този са над всяко съмнение.

— Значи факирът те е посъветвал да заемеш тази крупна сума на търговеца. В продължение на пет години тя е стояла на разположение на този мъж за далаверите му. По каква причина си я поиска ти обратно? Беше ли изчезнало доверието ви Баряд ел Амин?

— О, не. Не аз си поисках парите, а той ме извести с пратеник, че не се нуждае повече от тях. Тогава именно пратих брат си да ги вземе.

— И Хафид Сихар не се върна! Пристигнал ли е той изобщо в Хартум?

— Да. Получил е парите от Баряд ел Амин в брой и после изчезнал.

— Хм! Получил брат ти парите и после изчезнал. Хм, хм!

Забих замислено поглед в пода. Бен Васак почака известно време и после се осведоми:

— Ти хъмкаш. Какво означава това? Лицето ти стана много по-сериозно от преди. За какво мислиш?

— За задълженията на гостоприемството.

— Нима те имат отношение към изчезването на моя брат?

— Много голямо даже. Ти си заел една толкова висока сума на търговеца. Мисля, че той е трябвало да ти бъде много благодарен, и че сте били много добри съдружници.

— Разбира се! — увери тържествено Бен Васак.

— Значи Баряд ел Амин със сигурност е приел твоя брат?

— Така е.

— Хафид Сихар изчезнал внезапно или отпътувал?

— Отпътувал и не пристигна в родния си край.

— С кой кораб?

— Това не се знае.

— Или с кой керван, по кой път през пустинята?

— Това също е неизвестно.

— Тези обстоятелства ми се струват съмнителни. В градовете на франкските страни този начин на гостоприемство не е познат. Човек просто отива в някоя странноприемница и си заплаща за услугите. Тук при вас е другояче. Човек тук разчита на ближния си и колкото по-навътре прониква в дивите страни, толкова по-голямо става значението на гостоприемството. Там горе в Хартум домакинът има големи задължения, отколкото долу в Кахира. Той трябва да придружи своя гост,

когато дойде ред този да си замине, на известно разстояние. Това разстояние е толкова по-дълго, колкото по-сърдечно е познанството между двамата. Онзи търговец Баряд ел Амин ти е много задължен. Ти си му заел камара пари, с чиято помощ за пет години той е станал толкова богат, че може да ти върне сумата. Брат ти отива при него, живее, яде и пие у дома му и ето че из един път отпътува, без Баряд ел Амин да знае по какъв начин е станало заминаването? Какво ще кажеш по този въпрос, Бен Васак?

Той ме погледна слисано в лицето.

— Ефенди, право е било мнението ми, че вие франките сте по-умни от нас. Едва си ми отправил няколко въпроса и стигна до мисли, които на мен никога нямаше да хрумнат.

— Които обаче при всички случаи не са неоснователни!

— За съжаление те си имат своето основание. Търговецът е посрещнал брат ми тържествено и гостоприемството му повелява церемониално да освободи посетителя и да го съпроводи на известно разстояние. За това хич и не бях помислил.

— Тъй като Баряд не знае нищо за едно такова изпращане на госта, то не бива да ми се сърди, задето у мен се поражда едно подозрение към него. Или той е измамник и знае къде е попаднал брат ти, или не е зачел задълженията на гостоприемството и по този начин носи непосредствена вина за нещастията, което много вероятно се е случило.

— Аллах, Аллах! Кой би го помислил? Ефенди, твоите думи съкрушават сърцето ми. Трябва ли да изпитвам недоверие там, където доверието ми беше толкова голямо, толкова пълно?

— Престъпление или неспазване на задълженията — все едно, търговецът носи вината. Мъжът, когото си пратил впоследствие да разследва нещата, толкова ли благонадежден беше, колкото е желателно в случая?

— Да, той е най-благонадеждният, който може да има, именно светият факир.

— Я гледай! Мъжът, който те е накарал да заемеш парите на търговеца?

— Точно той! — натърти Бен Васак.

— Хм, хм!

— Ти пак хъмкаш. Това не означава нищо добро. Може би и на този мъж нямаш вяра?

— Що се отнася до това, той ми се стори като човек, който не е способен на престъпление. Но на мъж, обичащ толкова много и толкова дълбоко Аллах, аз не бих пожелал да сложа в ръцете една толкова важна земна работа. Който живее като него в молитва, надали притежава логичен ум да проследи престъплението по неговите лъкатушни и неведоми пътища.

— Кого е трябвало да пратя вместо него? Друг няхах — рече египтянинът, доста позагубил самоувереността си.

— Не можа ли ти самият да отидеш?

— Невъзможно беше, ефенди. Заради децата си бях длъжен да се откажа от това пътуване.

— Считал си го за опасно? Страхувал си се?

— Не. Работата ме задържаше. Бях изгубил сто и петдесет хиляди пиастри и трябваше да възстановя загубата. Аз трябваше да работя, да се грижа за децата си и също за тези на брат ми. А тръгнах ли, следваше да се опасявам, че и аз ще изчезна така безследно като Хафид Сихар.

— Това си има своето основание. Ако е било извършено престъпление и ти отидеш да го разкриваш, то биха се погрижили и за теб да изчезнеш.

— Вярно е, ефенди! Точно същото си помислих и аз. Замина ли за Хартум, изгубен съм. Защото там ме знаят и не мога да сторя нищо, без да бъда забелязан и наблюдаван. Ти обаче си непознат и никой няма да знае, че някога си ме виждал. Така че за теб би било възможно да правиш тайни издирвания и така по-скоро да стигнеш до някакъв резултат.

— Много правилно. Аз още веднъж ти заявявам, че ще се заема с тази работа. Разбира се, тепърва още дълго трябва да я обмислям. Как всъщност е бил приет благочестивият факир при търговеца?

— Така, както подобава на неговата святост. Отнасяли са се с него като с прочут шейх.

— Той открито или тайно се е осведомявал за безследно изчезналия?

— Съвсем открито.

— Не е било умно. Пратеникът ти е трябвало да се преструва и да действа така, сякаш изобщо не знае, че брат ти е бил в Хартум.

— За един толкова свет мъж, ефенди, това е невъзможно. Всяко притворство за него е отвратително.

— В такъв случай той не е бил най-подходящата за една такава мисия личност. Било му е обяснено, предполагам, че въпросната сума е била наброена на брат ти?

— Да, тя му е била дадена. Баряд ел Амин показал на факира разписката.

— Кой я беше изготвил? Хафид Сихар или ти?

— Аз. Бях я подписал и скрепил с печата си. Брат ми имаше указание да я връчи само след получаването на парите. Той я е предал, следователно е получил и парите.

— С това заключение аз все пак не бих се съгласил така сляпо. А какво, ако му е била отнета? Защо парите не са ти били изпратени веднага, а само уведомлението, че трябва да отидеш да си ги вземеш?

— Това обстоятелство не можеше да възбуди подозрението ми. Опасно е да се изпрати една такава сума от Хартум до Сиут, рисковано начинание, с което Баряд не е искал да се наеме.

— Въпреки това на мен работа ми се вижда нечиста. Преди малко ти каза, че щяло да бъде опасно да се правят открити издирвания, факирът го е сторил. Защо не е пострадал?

— Защото е свят мъж.

— Ха! Когато даден човек стане опасен за престъпника, той не пита за неговата благочестивост. Не ми се ще да храня подозрение към факира и въпреки всичко имам усещането, че той, съзнателно или не, е замесен в деянието. Ако наистина е невинен, то трябва да благодари, задето се е отървал, не на светостта си, а на своя затворен начин на живот. Той не се е сторил на тези хора мъж, от когото следва да се опасават, понеже не притежава необходимата разсъдливост да разкрие престъплението.

— Значи ти мислиш, ефенди, че наистина е било извършено престъпление?

— Убеден съм в това.

— И кой да е извършителят? Самият Баряд ел Амин?

— Почти бих го твърдял. Знае ли факирът, че ти си контрабандист на мумии?

— Да.

— Не счита ли той този занаят за забранен?

— Аз го питах и той отвърна, че в Корана нищо не било писано по тоя въпрос.

— Не говори ли понякога за мумии?

— Доколкото знам, не.

— Може би този благочестив мъж познава гробове с мумии, без да споделя нещата с други.

— Възможно. Той се скита навсякъде, а по цялата Нилска долина има гробници и гробни пещери, които още око не е виждало.

— Чух веднъж да се изказва предположението, че в близост до Сиут имало голям брой царски гробове.

— Би трябвало откривателят да е съхранил тайната за себе си, иначе аз щях да съм първият, на когото биха го казали. Смяташ, че на стария факир е известна една такава тайна?

— Допускам го.

— Възможно! При подходящ случай ще говоря с него.

— Но без да издаваш, че аз съм ти обърнал внимание.  
— Няма да издам нито думица. Ама сигурно бива да му кажа, че ще дириш брат ми?

— Не. По този въпрос той толкова по-малко бива и сричка да узнае.  
— Значи все пак изпитваш недоверие към него?

Бен Васак имаше право. Някак си не можех да се преборя с едно чувство на съмнение, някакво неясно предусещане. Въпреки това оспорих:

— Не изпитвам недоверие. Но този старик може да стане опасен за мен.

— Опасен? Един толкова благочестив мъж, комуто един ден ще бъде съграден марабут<sup>63</sup>?

— Да, о, Бен Васак. На него му липсва земната разсъдливост. Ти самият казваш, че той постоянно странства, че е ту тук, ту там. Колко лесно е при това положение да стигне преди мен в Хартум, понеже съм принуден да чакам тук един спътник. И какво ще стане, ако той навести търговеца и му каже, че ще пристигне един франк, за да дири местонахождението на брат ти? При всички случаи е по-добре белобрадият да не знае нищо по въпроса, така че изисквам да си мълчиш пред него. Не ми ли го обещаеш, ще те помоля да ми върнеш думата, след което не искам да имам нищо общо с тая работа.

— Ефенди, какво ти дойде на ума! — извика Бен Васак уплашен. — Та аз не исках да те оскърбя. Ще сторя всичко, каквото поискаш от мен. Вече ти казах също, че ще те снабдя с всичко необходимо.

— То не е много. Нуждая се преди всичко от едно писмо до твоя брат, което да му предам, в случай че го намеря. Ще му пишеш, че си ме натоварил да го търся, а и разни други неща от себе си можеш да му съобщиш. Подпис и печат също са необходими.

— Това мога да уредя веднага, ако разрешиш. Пръстенът-печат ми е надянат на пръста, а останалото тук лесно може да се набави.

Плеснах с ръце. Дойде един слуга, който се погрижи за хартия, мастило, перо и восък за подпечатване. После Бен Васак написа писмото и ми го връчи.

— Ето ти исканото, ефенди. Но още нещо е нужно. Трябва само да направя преди туй едно излизане. Ще те заваря ли тук подир един час?

— Да, дотогава няма да излизам.

Египтянинът се сбогува. Когато се върна в уреченото време, носеше ми едно второ писмо с адрес Хартум.

— Предай го веднага щом стигнеш в Хартум — каза той, — ама не забравяй! Мъжът, до когото е адресирано, може да ти бъде от голяма помощ.

— Кой и какъв е той? Тук се чете само името.

— То е достатъчно. Назовеш ли го, всеки ще те упъти до него. Кога тръгваш оттук?

— Щом пристигне спътникът ми.

— В такъв случай може би преди туй пак ще се видим. Ако имаш нещо да ми кажеш, знаеш къде да ме намериш в Маабдех, а ако аз искам да говоря с теб, ще ми позволиш да дойда тук. При всички случаи очаквам по-късно да те видя при мен. Дали си намерил брат ми, само следа от него или нищо, ти винаги ще бъдеш добре дошъл у дома. Аллах да те благослови и да те съпровожда по пътеките на щастието. Спомняй си от време на време за мен и бъди уверен, че аз винаги ще мисля за теб, дори в молитвата си, макар да сме от различни вероизповедания!

Аз отговорих приятелски и Бен Васак се отдалечи. Та ето ти вече пак нещо ново и приключенско! Да търся и открия един безследно изчезнал, когото дори факирът бе издирвал напразно! Мисълта за този човек наистина ми създаваше безпокойство. Нещо се противопоставяше в мен да допусна появата на подозрение срещу този достопочтен старец и все пак не можех да се отърва от смътното предчувствие, че

той повече или по-малко е замесен в тази работа, макар водачът да не искаше да се съгласи.

## 11. В пустинната шахта

Беше ми приятно, че бях уговорил с факира един излет до скрити царски гробове. Можех да използвам случая да го подпитам оттук-оттам. Той си нямаше и понятие, че Бен Васак е бил при мен и ми е говорил за брат си. Ето защо бе във висша степен вярно, че ще мога да му поставя някоя клопка, в която щеше да попадне, ако подозрението ми се окажеше правилно. Не след дълго бях повикан за закуска. Нахраних се порядъчно и заявих на Исмаил, че за обяд няма да ме има.

— Защо? — попита той. — Къде се каниш да отидеш?

— Да посетя едни гробове.

— О, Аллах! Не ти ли беше достатъчна вонята вчера в пещерата?

— Този път не се касае за крокодилски мумии.

— Че за какви тогава? Искаш да видиш балсамираните тела на вълците, които се намират горе в пещерите?

— Може би — отвърнах уклончиво, тъй като бях дал тържествено обещание за дискретност и не биваше да казвам истината. — Само Селим ще ме придружи.

— Хвала на Аллах! Селим тръгва с теб. Това е сигурен знак, че работата не е нито опасна, нито страшна. Нуждаеш ли се от факли? Има още от вчерашните.

— Факли, кибрит и едно дълго, здраво въже.

Исканото беше донесено. Взех шест навосъчени факли, макар старецът да бе казал, че щяла да ни бъде достатъчна само една. Той беше поискал среща пред портата един час преди обяд ала още половин час преди туй при мен бе доведено едно хлапе, което питало вън за мен. То ми каза, че светият мъж вече ни чакал извън града.

— Защо не дойде самият той да ни вземе? — попитах.

— Той говореше с Аллах и още не бива да напуска мястото на молитвата — гласеше отговорът.

Отидох отсреща при черния управител, за да забера Селим. Двата седяха, пушейки и бърбейки, на килима. Още с влизането чух Селим да се вери тържествено:

— Не бива да го изоставям. Той ми е поверен и аз съм негов закрилник.

Разбира се, нехранимайкото говореше за мен! Предположението се потвърди веднага, защото дебелият черньо ме посрещна с думите:

— Какво трябваше да чуя, ефенди! Искал си отново да излезеш на приключения? Не го прави! Остани си у дома! Зная, че сигурно ще ти се случи нещастие.

— Каза ли ти Селим къде възнамеряваме да отидем? — осведомих се, за да узная дали дингилът е издрънкал тайната.

— Не. Той обясни, че трябвало да положи голяма клетва за мълчание. Това ме кара да ви бера страха.

— Нямай грижа! Нищо няма да ни се случи.

— Казваш го, защото не вярваш в предсказанието на Месечината. Въздръж се! Умолявам те!

— А аз те моля да не ме увещаваш, о, Дауд ага. Дал съм дума да отида и трябва да я сдържа.

— Тогава остави тук барем Селим!

— Какво-о? Да остана тук? — викна върлината, скачайки. — Аз, закрилникът и пазителят на ефендите, да пусна повереника си да тръгне сам? Не, отивам с него през всичките опасности на небето и земята. За него ще се бия с всички змейове, змии и скорпиони. Готов съм да разкъсам лъвовете и пантери, за да го отърва от тях...

— На първо време само трябва да си държиш устата! — пресякох го аз: — За змейове, лъвовете и пантери не става дума. Ето защо ще оставаш тук пушката си и ще си затыкнеш само ножа.

— Ама нали не знаем къде отиваме, ефенди! Колко лесно е възможно да идем в пустинята, по чиято периферия лъвовете и...

— Глупости! На теб никой лъв няма да ти стори нищо. Това изобщо няма да му е възможно, защото още щом го съгледаш, така бързо ще си плюеш на петите, че няма да е в състояние да те последва.

— Ефенди, ти отново и отново ме недооценяваш. Ето защо моля Аллах да ни прати една истински голяма опасност, та да мога да ти докажа какви геройства съм готов да извърша за теб.

Селим затъкна ножа в пояса, взе три факли и въжето в ръка, след което тръгнахме. Чакащият вълн хлапак ни поведе през града по пътя, по който бяхме яздили онзи ден. Когато оставихме оживените улици зад себе си и започнахме да се катерим по нагорнището, видях в пясъка да клечи един бедно облечен мъж, режейки със сърп оскъдните стръкове трева. Като наближихме, той се изправи. Разпознах в негово лице градинаря, при когото бяхме търсили фокусника. Той не показва ни най-малка изненада от срещата. Почти изглеждаше, сякаш ни бе чакал тук. Точно когато се канехме да го отменим, физиономията му се разкри в подигравателно хилене.

— Хайде давай, така следва пътя си неверникът и чезне по пътеката прокълнатият! — викна той. — Аллах да те погуби, кучи син!

После се обърна и търти да бяга, като на няколко пъти поглежда назад дали не го преследвам. Това наистина и през ум не ми минаваше. Неговите ругателства бяха едно нагло, безсрамно отмъщение за вчера — така си мислех сега. По-късно обаче щях да осъзная, че е било нещо съвсем друго.

Когато почти бяхме стигнали горе на рида, хлапето посочи една далечна скална дупка.

— Там до старата гробница виждате да стои светецът. Той ви чака в молитва.

Поисках да му дам един малък бакшиш, ала той се изплю пред мен и направи жест на погнуса.

— Задръж си пиастрите! Как бих могъл да се омърся с парите на един неверник! Върви в джендема!

Той също побягна. Такова нещо още не ми се бе случвало. Докато в Ориента иначе старо и младо буквално търчи подир бакшиша и особено момчурляците, дето се боричкат до кръв, този хлапак отблъскваше дара и дръзваше даже да се гаври с мен. Напълно естествено аз го оставих да избяга и закрачих със Селим към дупката, до която се облягаше факирът. Той бе обърнал лице към Мека и правеше с ръце надлежните за молитвата движения.

Когато приближихме, видях, че устните му се мърдат в разговор с Аллах. На лицето му бе залегнал израз на най-чиста религиозна екзалтация. Не, това лице не можеше да лъже. Старецът, стоящ толкова близо до гроба, да е приятел на престъпници? Невъзможно! В този миг чувствах най-крепко доверие в него.

Той ни чу да идваме и се обърна към нас. Лицето му възприе израз на благо достойнство. Поклони се и ми подаде ръка.

— Добре дошъл, ефенди! Аллах да води стъпките ти към целта на радостта и щастието! Ти удържа думата си и аз също ще изпълня моето обещание. Ти ще видиш царете на древността заедно с всички техни бинове, жени, дъщери и другите им близки.

— Защо самият не дойде да ни вземеш, както ми беше обещал? — попитах.

— Аллах ме повика и аз трябваше да се подчиня. Стоях на земята и гледах небето. Видях очите на блажените да греят и крилете на вси ангели да сияят. При това положение не биваше да вървя. Трябваше да остана и доловя гласа на Пророка и мъдростите на неговата уста, за да ги разпространявам сред народите на правоверни и неверници.

— Неверници? Значи ти си проповедник, който разгласява исляма сред езичниците?



— Да. Аз насочвам нозете на всички хора към Мека, Свещения град, очите им към Корана, Книгата на живота, а душите им по пътя към моста Ес Сирет, който води от смъртта към живота. Ето защо трябваше сега да се вслушам в указанията на Пророка. Бях принуден да остана и пратих един вестител да ви доведе при мен.

— Избрал си лош вестител. Той ме оскърби, понеже съм от друга вяра.

— Трябва да му простиш, защото той е едно хлапе, което още не упражнява самоовладяването. Аз съм готов. Хайде да вървим!

Той поиска да закрачи начело, може би за да избегне едно евентуално заговаряне. Но понеже аз възнамерявах да го вплета в разговор, се задържах до мен, така че Селим тръгна зад нас. По някакъв странен начин факирът пое по пътя, по който бяхме яздили завчера. Разбрах го, макар следите ни в пясъка вече да не се различаваха, тъй като вятърът ги беше отвял. Така вървахме известно време мълчаливо един до друг. Той упорстваше в своето мълчание. Ето защо накрая подех аз:

— Радвам се, че си проповедник...

Той ме отрязва на думата:

— В такъв случай си лош християнин.

— По кой начин?

— Нямате ли и вие проповедници сред езичниците?

— Действително.

— Как ги наричате?

— Мисионери.

— Да, такава е думата. Тези мисионери са нашите най-големи врагове, затова един добър християнин не бива да се радва на някоя проповедник на исляма. Познаваш ли учението на Корана и също това на вашата свещена книга?

— Да.

— Коя книга има право, вашата или нашета?

— Библията.

— Тогава виждането на, един ва'ис<sup>64</sup> би трябвало да те разгневи.

— Като казах, че ме радва да видя в твое лице един проповедник, единствената причина бе надеждата ми да узная нещо за областите с езичници, в които си проповядвал.

— Какво би постигнал с това?

— Бих разбрал дали възгледите ми за онези местности и народи са грешни или правилни. Мога ли да те попитам при кои племена си бил?

— Бил съм при всички народи край Бели и Сини Нил, също в Кордофан и Дар Фур.

— Завиждам ти за онова, което си видял. Не е ли вярно, че дадено поселище край Горни Нил се нарича Сериба?

Преднамерено запитах като някой школьник. Той трябваше да ме сметне за по-неопитен, отколкото бях, и за заговори за темата, която ми лежеше на сърцето.

— Не. Който те е осведомил така, нищо не е разбирал от тези неща. Християните невинаги са толкова умни, колкото се мислят.

— Но дума „сериба“ съществува?

— Да. Но серибата не е село или град, а така се наричат укрепените селища, в които живеят търговците и ловците на роби.

— Ловци на роби! Каква лоша дума!

— За ухото на християнина, да, ала мюсюлманинът разсъждава другояче за тези неща. Знаеш ли каква дума употребяваме ние за роба?

— Да. Турчинът казва есир, кьоле или кул, арабинът — абд.

— Съвсем правилно! И абд означава същевременно слуга, пълномощник и ученик-последовател. Това навярно ти говори, че нашите роби са наши последователи и слуги, но не и наши товарни животни.

— Разбирам добре. Но въпреки това не е ли ужасно да бъдат изтръгвали от тяхната родина и семейства?

— Не, защото на тях им е по-добре при нас, отколкото им е било в родината.

— За да бъде превърнат един човек в роб, средно поне други трима биват убивани!

— Жалко ли е, ако един езичник умре? Ти трябва да мислиш по-иначе за робството и лова на роби от онова, което ви бива описвано за тях. Аз съм бил духовник на няколко сериби и би трябвало да разбирам нещата по-добре от теб. Бил съм дори в серибата на Абу ел Мот<sup>65</sup> и съм стигнал до познанието, че черните не са хора, а само двукраки добичета.

— Бил си при Абу ел Мот, най-прочутият ловец на роби?

— Слушал ли си за него?

— Много, твърде много. Той е живял в Серибата ет Тимза<sup>66</sup>, ако не се лъжа.

— Това е вярно. На тази сериба съм бил. Да, той беше най-прочутият ловец на роби<sup>67</sup>, ала сега има един още по-прочут.

Старият внезапно бе придобил един съвсем друг вид. Колкото достойнство се бе отдръпнало от лицето му и направило място на едно много земно въодушевление. Мярнах това с един бърз, кос поглед, понеже се пазех да го погледна открито, опасявайки се, че той после ще се владее.

— Как се казва този мъж? — попитах.

— Ибн Асл<sup>68</sup>.

— Това е всъщност едно много благочестиво име.

— Не.

— В такъв случай би трябвало зле да владее езика на тази страна. Асл, Произхода, е название на Аллах. Ибн Асл следователно означава нещо като Син на Произхода, Син на Аллах.

— В случая не. Мъжът е наречен Ибн Асл като син на своя баща, който се казва Абд ел Асл<sup>69</sup>.

Той го каза с гордост, която за момента ми беше непонятна. Аз се направих на възможно по-безразличен.

— Това е нещо друго. Значи неговият баща се нарича Абд Асл? На теб известен ли ти е този мъж?

— Познавам го добре! — натърти той многозначително.

— Тогава вероятно познаваш и сина, ловецът на роби?

— Него също!

— Аз все пак си оставам на мнението, че неговото име не подхожда на един ловец на роби. Абу ел Мот, Баща на смъртта, звучи все таки къде по-различно.

— В такъв случай нека ти кажа, че този Ибн Асл носи и едно друго име, прозвище, което е извоювал с делата си. Хората го наричат Ел Джазур<sup>70</sup>. Това не е ли име, подходящо за един ловец на роби?

— О, да! Това прозвище звучи по-добре. Откъде е родом този мъж?

— Тая работа май ще трябва да си остане в тайна.

— Ибн Асл не може открай време да е бил все ловец на роби. Какъв е бил по-рано?

— Търговец в Хартум.

— А-а, в Хартум!

— Да. Беше помощник при един търговец на име Баряд ел...

Факирът спря посред словото и вината за това бе моята непредпазливост. Баряд ел Амин бе искал навярно да каже. Та това бе търговецът, при когото бе изчезнал братът на моя водач от Маабдех. Чувайки името, аз бях вдигнал неволно глава и погледнал толкова изненадано събеседника си, че нямаше как това да не му обърне внимание. И ето как той не изговори името изцяло, а се прекъсна с въпроса:

— Да не би да го познаваш този мъж?

— Не.

Той ме погледна остро в лицето.

— Истината ли казваш?

— Никога не съм бил в Хартум.

— Но се каниш да идеш нататък?

— Да.

— При Баряд ел Амин?

— Как мога да искам да ида при един мъж, когото не познавам?

— Когато изрекох името, ти почти се стресна. Това ми се струва подозрително. Ти не си толкова честен към мен, както аз към теб!

— Не те разбирам. Аз съм напълно чужд тук, а ти твърдиш, че познавам хора, чиито имена един местен жител не е чувал!

— Може да е така. Знаеш ли кои е Бен Васак?

— Водачът от Маабдех. Познавам го действително, защото бях с него.

— Говорихте ли помежду си?

— Разбира се! За пещерата и намиращите се в нея крокодилски мумии.

— Не се ли запrikaзвахте и за Хартум?

— Не.

— А за брата, когото той изпратил там?

— Бен Васак има брат? Тук в Сиут ли живее?

— Значи наистина не знаеш нищо? Е, тогава нека ти кажа, че роботърговецът Ибн Асл ел Джазур изигра най-добрия си номер на брата на тоя Бен Васак.

— Възбуждаш любопитството ми. Какъв е бил номерът? — попитах, при което всячески се постарях да изглеждам спокоен.

Стоях пред разбулването на тайната, която трябваше да разнищя. Но очакването ми остана разочаровано, защото факирът кимна отрицателно<sup>71</sup>.

— Това не ти влиза в работата. Вие франките не сте хора, на които човек може да разкаже такива неща.

— Но за мен ще е голямо удоволствие да чуя какъв е бил този номер!

— Вярвам, за кого ли не би било удоволствие да го чуе! Но въпреки това няма да говоря по този въпрос.

— Защо не? Смяташ, че ще издам работата?

Той спря, пушна един много особен смях и сложи ръка върху моята.

— Да я издадеш? Ти? Не, не би я издал. Знам го сигурно, съвсем, съвсем сигурно!

Сякаш друг мъж стоеше пред мен, а не факирът. В този момент той беше истинска загадка за мен. Що за кикот беше това? Подигравка ли, или самомнителна самоувереност? Как трябваше да си обясня израза на лицето му? Прозрение ли бе това, или заплаха? Сега той ми се стори като някое хищно животно, което си играе с плячката. Но в миг физиономията му отново се промени и той ме погледна благосклонно в очите.

— Като християнин ти отхвърляш търговията с роби и считаш всички, които се занимават с нея, за изверги. Ето защо е по-добре да прекъснем този разговор. Сега трябва да се отклоним от досегашната си посока. Ела с мен наляво!

Бяхме вървели в пустинята направо. Сега факирът свърна на юг. В това направление видях да се издига пред нас на едно разстояние от четвърт час Тел ес Сир, край който сарайският управител се бе провалил в земята. Закрачихме към него. На няколко пъти подхващах разговор, ала или получавах къс отговор, или никакъв, факирът сега вървеше толкова бързо, че трябваше да правя дълги крачки, за да оставам до страната му. За мен това бе добре дошло, защото неговата бързина ми даде повод да изостана и нашепна на Селим:

— Не споменавай, че вече сме били тук!

— Защо, ефенди?

— За това по-късно. Мълчи сега!

Дадох на слугата тази заповед с предумисъл. Беше ме обхванало някакво неопределено подозрение към факира. От последните му приказки се бях убедил, че неговото благочестиво лице бе само маска. На мен естествено можеше да е напълно безразлично дали сред мохамеданските факири има един лицемер в повече или по-малко, ала онзи, който умееше да се наглася по такъв начин, бе не само лицемер, но и опасен човек. Че той точно спрямо мен щеше да стане опасен, едва ли можеше да се приеме. Каква причина би могъл да има за това? И даже да ме заплашваше опасност, необходимо бе само да се прояви нужната предпазливост: Впрочем аз си бях достатъчно мъж да се справя с този старец. Освен нас наблизко не се мяркаше жива душа и при това в пояса си бях затыкнал ножа и двата револвера.

Приблжихме хълма от страната, от която го бях изкачил. От другата бе дупката, от която бяхме освободили чернъто. Сега не можехме да я видим, понеже помежду ни се издигаше възвишението. В неговото подножие факирът спря.

— Ние сме на самото място, тъй като тук се намират ходниците, в които лежат телата на царете.

— Тук? — попитах аз. — Та тук е невъзможно да има скални гробове!

— Кой е говорил за скални гробове? Ние ще се спуснем във високи, широки и иззидани подземни ходници.

Онзи ден се бях изкачил до окръгленото било на хълма в шнековидна линия. Бях го огледал значи от всички страни, ала не бях забелязал нещо, от което да заключа за наличието на вход към вътрешността. Ето защо сега се огледах въпросително.

— Къде е входът? Не виждам нищо.

— Горе, в близост до върха.

— И си стои отворен към белия свят?

— Не. Мислиш, че толкова зле ще съхранявам тайната си? Следвайте ме нагоре!

Той се приготи да започне изкачването, ала аз го задържах. От известно време ми бе направило-впечатление, че по нашия път се изтегля една може би метър широка ивица, като че някой бе влачил след себе си по пясъка хаик, наметало, за да прикрие стъпките си. Тази полоса тръгваше също от мястото, на което стояхме, нагоре към височината.

— Не виждаш ли, че някой е бил вече тук? — попитах.

— От какво си вадим това заключение?

— Някой е суркал дрехата си, за да заличи отпечатъците от краката си. Това ми се струва подозрително.

— На мен не — усмихна се старият. — На можеш ли да се досетиш кой е бил?

— Да не би ти?

— Да, дойдох междувременно да се убедя дали всичко е наред. Не бях идвал много месеци насам, а нали можеше през туй време тайната да е била открита.

— Причината е състоятелна, само че на мен ми се струва, като да са били заличени стъпките на няколко човека.

— Аллах! Кое око би могло да различи колко души са били тук?

— Моето. Аз съм бил при чужди народи, при които животът ти зависи от това да знаеш колко врагове имаш пред себе си.

— За врагове тук и дума не става. Аз дойдох дотук и после пак си тръгнах. Това дава двойна диря и ето как изглежда, че тук не е бил само един човек. Да не мислиш, че имам желание да посвещавам и други в тайната си?

Това обяснение трябваше да задоволи и най-предпазливия човек. Аз се почувствах успокоен и така ние се заизкачвахме към заобленото било. Когато бяхме почти горе, старият спря и се огледа наоколо.

— Додето окото стига, не се вижда никакъв човек. Значи никой не ни наблюдава и можем спокойно да отваряме.

Да, не се виждаше никакъв човек! Ние бяхме сами и това накара и остатъка от моето недоверие да изчезне. Какво можеше да ни направи този мъж, ако наистина планираше някакво вероломство? Най-много да ни затвори някъде. А да не стане

това, лесно можех да се погрижа. При влизането просто трябваше да го оставям да върви пръв, а на излизане — последен. Така че ни най-малко не ме беше страх. Селим, види се, също бе изпълнен с крепка увереност — поне досега още не бе сторил или казал нещо, от което да се заключи за обезкураженост. Старият клекна и заразравя пясъка, изхвърляйки го наляво и надясно. По този начин в склона на купена възникваше хоризонтална дупка. Когато тя стана може би метър дълбока, се появи една каменна плоча. Селим и аз му помагахме и скоро плочата бе оголена. Тя имаше дължина около метър и половина и ширина над един метър. Отместихме я и пред очите ни се разкри един ходник, изсидан от тъмни нилски тухли и достатъчно висок и широк, за да може да пропълзи спокойно и най-пълният мъж. Факирът огледа внимателно още веднъж кръгозора и понеже надлъж и шир не се виждаше живо същество, рече:

— Ние сме съвсем сами и можем да влезем. Кой пръв?

— Ти, защото ти си водачът — отговорих аз. Той се отзова на поканата. Аз го последвах, а Селим пое бавно след мен. Когато бях пропълзъл може би два метра и половина, почувствах, че ходникът се разширява, факирът повели да запалим една факла. Аз го сторих и видях после на нейната светлина, че се намираме в едно малко помещение, в което имаше място за шест-седем човека. Мажехме да стоим изправени в него. Стените се състояха от същия черен кирпич като входната галерия. Въздухът беше добър, а от мумийната миризма нямаше и следа. Това явно зарадва Селим, защото той отбеляза с добро настроение:

— Тук се живее, ефенди. Въздухът е съвсем различен от скръбната пещера на Маабдех, която извърши такъв грях спрямо достойнството на моя нос, че трябваше да призова цялата сила на волята си, за да мога да изследвам всички коридори и издържа до последния миг.

— Харесва ли ти тук?

— Извънредно много! Вярно, не всекиму е работа да прониква в тъмната паст на земята, ала което не е възможно за друг, аз успявам да извърша. Аз бих се спуснал, ако се поискаше от мен, даже в дълбините на Джехеннема. Ама я виж! Що за дупка е това в пода?

В ъгъла на помещението имаше едно отверстие, което, както изглежда, водеше в дълбочина. Беше толкова широко, че един възрастен мъж можеше да се вмъкне в него.

— Това е шахтата, в която трябва да слезем — обясни факирът.

— Шахта! — измуча Селим, вече значително загубил самоувереността си. — Та няма ли тук някое стълбище или подвижна стълба?

— Не.

— Тогава ще трябва сигурно да заложа на карта достойнствата на моите крайници и да изкълча или даже строша ръцете и нозете си?

— Сигурно не — успокоих го. — Вероятно има някакъв такъм, с чиято помощ се слиза.

— Има такъв — поясни старецът. — От двете страни на шахтата са оставени малки четириъгълни дупки за поставяне на нозете. Те предлагат здрава опора и за ръцете и по този начин човек може да достигне до долу като по стабилна въжена стълба или стълбище.

— Колко е дълбока шахтата?

— След двайсет дупки се стига до две странични галерии, които обаче са празни и много малки, сетне, още трийсет дупки и се озоваваме до големия главен вход, през който ще проникнем.

— Колко са отдалечени дупките една от друга?

— Малко повече от една дира нили<sup>12</sup>. Слизането е съвсем удобно.

— Как е въздухът там долу?

— Почти толкова добър, както тук горе. Трябва да има отдушници, които аз още не съм намерил. Може би на твоята проникателност ще се удаде да ги открие.

Той го каза с лек нюанс в тона, на който сега не обърнах внимание. По-късно разбрах, че е било подигравка.

— Стапенките надеждни ли са — продължих да се осведомявам. — Шахтата сигурно е изградена с кирпич, който лесно се троши. Тогава човек би могъл да изгуби опора и да се сгромоли в дълбочината.

— Това не е възможно. Тухлите са здрави, а и впрочем нали имаме въже, за което ще се вържем. Кой ще слиза пръв?

— Аз не! — побърза да заяви Селим.

Ако исках да не бъда изигран от факира, в случай че все пак планираше измяна, трябваше да го оставя да слиза пръв. Ето защо му казах, че като водач трябва да е първи, и той охотно се съгласи. Това също способства за моето успокоение. Та водачът значи щеше да е начело, после следваше Селим и аз като най-силен от трима ни щях да бъда последен. Старият прекара въжето под мишниците си и го върза на гърдите. По средата беше притегнат Селим, а другият край аз увих около кръста си, придавайки му с един възел сигурна опора. Трудно беше да се ползват при слизането ръцете и краката, като се държи същевременно горящата факла, факирът познаваше шахтата и не се нуждеше от светлина. Селим не биваше да я получи, понеже не беше достатъчно ловък. Той имаше нужда от ръцете си, за да се държи здраво. Така че всъщност аз бях единственият, който носеше факла.

Аз коленичих най-напред, за да протегна ръка и изследвам стапенките. Те бяха достатъчно големи като опора за ръцете и краката и ръбовете им се оказаха здрави. Сега факирът се вмъкна и скоро изчезна. Селим го последва по-бавно, защото не можеше да вижда дупките и трябваше да ги напипва с ръце и крака. Когато главата му се изгуби, го чух да си мърмори кратка, гореща молитва:

— Засвидетелствам, че няма друг илях освен Аллах, потвърждавам, че Мохамед е пратеник на Аллах!

Тогава аз също се спуснах. Трябваше да разчитам на краката и дясната си ръка, тъй като в лявата носех факлата. Първите стъпки надолу бяха бавни, ала после свикнахме с положението и дистанцията на дупките и нещата тръгнаха по-бързо. Не говорехме.

Броях стъпките. Правилно, след двадесет дупки пред мен и зад мен се появи по едно отверстие на галерия. Осветих на минаване едната, но светлината беше твърде бледа, за да може да проникне в тъмната. Сега още тридесет дупки надолу до главния вход. Така си мислех, защото така бе казал факирът, само че стана другояче. Бях отминал двете галерии и тъкмо се държах с десницата за четвъртата или петата дупка по-долу, когато отгоре екна кикот, който се отрази страховито от тесните стени на шахтата. Звучеше, сякаш се надсмива дружина дяволи. Сетне чух да се викат думите:

— Така бе пратено едно християнско куче към Вечното мълчание. Гини тук от глад и жажда в дълбоката яма и се събуди после в глъбините на Джехеннема!

Погледнах нагоре и видях две лица, осветени дотолкова от светлината на една малка лампа, че ги разпознах. Бяха старият факир и Нумар, муца'бирът. Нито за миг не загубих присъствие на духа. Веднага ми стана ясно какво възнамеряват — щяхме да бъдем затворени тук, за да загинем по най-окаян начин. В случая се изискваха бързи действия, трябваше веднага да тръгнем нагоре.

— Селим, бързо се качвай! — извиках. — Бързо, бързо!

Същевременно вече бях започнал самият да се катеря.

Само че бях свързан със Селим, а нещастникът не се вслуша в съвета ми. Въжето ме задържа.

— Познаваш ли ме? — извика фокусникът. — Сега си здравата окошарен и никой няма да ви избави със Селим.

— Никой! — пригласи достопочтеният. — Ти вече започна да ми нямаш доверие. Пролича ти, ала ти все пак беше достатъчно гламав да ме последваш. Аз принадлежа към светата Кадирина и те чаках в Маабдех, за да ти отмъстя за нея. Умри сега като куче, гяур! Нека душата ти бъде навеки прокълната!

Не отговорих, защото всяка дума би била напразна. Само действия можеха да ни спасят. Докато стоях с крака в степенките и държах с лявата ръка факлата, измъкнах с дясната ножа и срязвах въжето надве. Така се освободих от Селим. Различих къде се набраха двамата врагове — лежаха в двете отминати галерии, единият отсам, другият отвъд, и надвесваха глави над шахтата, в която се бяхме напънали. Трябваше да се изкача до тях. Щеше да възникне борба, която можеше да е извънредно опасна за мен, Необходимо бе само, когато се появя при тях, да ме цапардосат по главата. За да се предпазя от това, трябваше да ги разкарам. И тъй, тикнах ножа в пояса и измъкнах револвера. За съжаление, понеже държах факлата, те можеха внимателно да следят какво върша. Видяха оръжието и когато го вдигнах, двете лица изчезнаха и аз чух гласа на муца'бира:

— Стреляй, кучи син, опитай дали ще ни уцелиш! Над мен стана тъмно и чух шум като от сблъсък на тежки камъни. Стисвайки ръкохватката на револвера със зъби, така че отново освободих дясната си ръка, аз се закатерих бързо нагоре. Когато стигнах мястото, където се бяха стаили двамата, не можах да продължа, те бяха избутали някаква каменна плоча, която напълно затваряше шахтата, и чух как затискат препятствието с още камъни. Бяхме пленени. Напънах с глава плочата да изпробвам тежестта ѝ, ала не съумях да я повдигна. Дадох два изстрела към нея — напусто. Тъй като фигурата ми изпълваше цялата ширина на шахтата, Селим не можеше да види какво се е случило. Той беше чул гласовете, наистина, но без да разбере думите. Сега попита:

— Ефенди, с кого пък говориш там горе? Защо стреляш? Станало ли е всъщност нещо?

— Да, за жалост. Ние сме затворени.

— От кого?

— От тоя дърт факир.

— Как може той да ни запре? Та нали е под мен!

— Не. Сега се таи над мен.

— Глупости, ефенди! Това все пак не би ми убягнало, защото той трябваше да изостане и аз щях да мина покрай него.

— Така и е станало в действителност, само че ти не си го забелязал. Сега шахтата е препречена с камъни и не можем да се измъкнем.

— Аллах, Аллах! Вярно ли? — попита Селим ужасен.

— Вярно е. Току-що се опитах да повдигна камъните, ала са твърде тежки.

— Тогава аз ще ти помогна. Идвам!

— Остани си! Не можеш да ми помогнеш, защото няма как двама души да застанат един до друг.

— Опитай тогава още веднъж, ефенди! Ти си много по-силен от мен. Може би все пак ще ти се удаде да повдигнеш камъните и да отстраниш препятствието.

— Добре, ще опитам още един път. Но ако работата стане, камъните ще паднат в шахтата и ще ни ударят. Така че ела горе при мен! Колкото си по-близо, толкова по-слабо ще бъдеш улучен. И стой здраво, дръж се добре, та да не те съборят надолу.

Изкачих още една дупка по-нагоре, за да натисна този път не с глава, а с гръб. Чух над себе си глухи звуци, някаква тупурдия, от което заключих, че противниците товарят плочата с още камънаци. Трябва да са били струпали значителен запас от тях в двете странични галерии.

Облегнах се с извит гръб към плочата и опитах да я повдигна. Но всички усилия бяха напразни. Когато накрая употребих цялата си сила, почувствах, че кирпичените тухли на степенките започнаха да се ронят под натиска. Тъй че бях принуден да се откажа от този път на спасение.

— Става ли, ефенди? — попита Селим страхливо.

— Не. Опората под мен поддава. Има опасност да се изтърся в дълбочината.

— О, Аллах, о, Всеблаг, о, Всемиловичив! Ние сме изгубени. Ще си загинем в тая дупка и никой няма да знае къде гният месата ни и изтляват костите ни. Да си бях останал у дома, при добрата кухня на Дауд ага.

— Не хленчи! Все още нямаме основание да губим кураж.

— Мислиш ли? — запита той бързо. — Има ли път от тая несрета?

— Надявам се.

— Къде трябва да се търси той?

— Долу. Оттук горе не можем да минем. Трябва да слезем най-долу.

— Та това означава да навлизаме все по-надълбоко в нещастieto! Ние при всички случаи трябва да излезем отгоре.

— Не. Аз не мога да отстраня препятствието. А и дори да ми се удаде, ония ще ни чакат там горе при шахтовия отвор и при появата ни с лекота могат да ни погубят.

— Каква опасност, какво лошо положение! Моите крайници треперят, а душата ми тръпне от страх!

— Не циври, ами се вземи в ръце! Сега се нуждаем от всичките сили на главата и тялото си. Ако трепериш, лесно можеш да изгубиш опора и да се сринеш в дълбината. Подай ми сръзаното въже, за да те вържа отново към себе си!

Той потърси края и ми го подаде. Докато замяхтах възела, попита:

— Ама как е било възможно на пиргишина да се озове из един път над нас? Та нали беше вързан за мен.

— Ами не ти ли иде на ум, че пътем може да се е отвързал? Като е стигнал после страничните галерии, пропълзъл е незабелязано в едната, докато муца'бирът го е изчаквал в другата. А ние си се спускахме след него по дупките, без нищичко да подозираме.

— Муца'бирът го е изчаквал тук?

— Разбира се! Нали е тук с него.

— В такъв случай вън трябваше да видим дирите му.

— Стариат ги е заличил. Нали чу мнението ми, че следите не са произхождали само от един-единствен човек. Тъй, ето че те имам отново вързан за мен. Сега слизай бавно надолу! Аз ще те следвам.

— Колко надолу?

— Факирът говореше за трийсет стъпала. Дали това е вярно, не зная. Трябва именно да опитаме. Все някъде тая шахта трябва да има край.

Слизането започна. Селим броеше степенките на глас. Когато стигна до трийсет, доложи:

— Ефенди, чувствам здрава земя под себе си.

— Бъди предпазлив и проучи внимателно дали ще те издържи.

— Държи, не поддава, здрава е.

— Чакай тогава, идвам веднага.

Селим имаше право. Когато застанах до него, осветих с факлата наоколо. Намирахме се в малка камера, подобна на помещението горе, в което излизаше шахтата. Подът се състоеше от кирпичени тухли, ала под нозете ни видях една гладка каменна плоча с площ малко над един квадратен метър. Отстъпихме встрани и я повдигнахме. Тогава се появи един шахтов отвор, който водеше още по-надолу.

— Погледни — казах, — точно такава каменна плоча беше сложена горе при двете галерии. Била е скрита в едната и когато сме отминали, ония са я наместили върху шахтата и са я натрупали с камъни.

— Тая уйдурма я схващам и аз, ефенди — изплака дългучът. — Ама какво ни помага, като го знаем? От това не можем да се спасим. Ние сме изгубени и никога вече няма да зърнем дневната виделина. Животът е тъй красив, кой би помислил, че той толкова бързо и по такъв срамен начин ще свърши?



Селим седна на земята и високо и горчиво зариде. Сметнах за най-добре да не го смушвам в този изблик на обезкураженост и се заех да прегледам малкото помещение. Най-напред забелязах за своя радост, че въздухът тук беше поносим. Вярно, факлата не гореше ярко, но все пак така, че можех да виждам. За душен въздух не ставаше и дума, той беше само плесенясал и влажен. Стените се състояха от черни нилски тухли. Колко ли време бяха издържали? Те се държаха още здраво и само на едно място изглежда се бяха порутили. Струпалият отгоре пясък впоследствие се бе свлякъл. Или се заблуждавах? Никакви камъни ли изобщо не трябваше да се намират на това място? Коленичих и заразчиствах пясъка с ръка. Той беше лек и фин като брашно. Вдясно стигнах до тухлен зид, вляво — до тухлен зид, горе — също до тухлен зид. Помежду имаше само този лек пясък. Зад мен Селим все още ревеше, но вече не високо. Той въздъхна и... че какво пък му имаше? Прозвуча толкова глухо, толкова заглъхнало, толкова странно! Обърнах се. Той седеше с приведено напред тяло, захлупил лице в шепа и изглеждаше притихнал.

— От теб ли дойде тази въздишка, Селим? — попитах.

— От мен? Въздишка? Че кога пък?

— Току-що.

— Не бях аз. Ти си се измамил.

— Не, чух го ясно.

— Само че не бях аз, а и нищо не съм чул.

— Заблуда не е възможна. Убеден съм, че... — спрях по средата, защото глухият тон сега отново прозвуча.

— Чу ли? — попитах слисан.

— Да, ефенди, сега и аз ясно го долових.

— Какво беше това? Сипещ се пясък в дупката, която изрових, не може да е.

Тъкмо го бях изрекъл, звукът отново се чу и сега знаех откъде идва.

— Пъшкането прозвуча от шахтата! — възкликнах изненадан.

— Право, много право! — откликна Селим, като скочи ужасен и избяга в ъгъла.

— Защо се уплаши? — запитах. — Наблизо има хора.

— Хора? Как може да има тук хора? Това са джиновете на Джехеннема, които жадуват за нашите души.

— Мълчи! Селим, ти си един пъзливец!

— Аз, пъзливец? Ефенди, аз съм най-силният сред силните и най-големият герой на моето племе. Срещу Джехеннема обаче и най-дръзкият от дръзките не може да се бори. Ти ме доведе до ръба на Вечното проклятие и ако той се събори, ние ще се сурнем от горната повърхност на земята в зейналата паст, откъдето няма измъкване во веки. О, Аллах, Аллах, Аллах!

— Нейсе, останни си тогава тук и се вайкай, а пък аз ще се спася.

— Спасиш? — попита оня бързо. — В тая работа ще ти помогна, ефенди!

— Е добре, зарежи тогава хленча и слизай с мен надолу!

— Още надолу? С ума ли си?

— Да. Там долу има някакъв човек, на когото трябва да помогнем.

— Това не е човек, а стенанията на прокълнатите в Геената.

— Будала! Човекът може би е вече близо до смъртта и ако ние се туткаме, ще умре. Аз слизам. Ти прави каквото искаш.

Бях се отвързал от него, навих въжето около кръста си и слязох в дупката.

— Ефенди, ти наистина ли се тъкмиш да продължиш? — разкрещя се дългият страхливец. — Ами с мен какво, ще стане?

— Останни си тук!

— Не, няма да го сторя. Няма да остана толкова самотен тук измежду страхотиите на това зловещо място. Идвам и аз, идвам.

Той се разбърза сега да ме последва. Слязохме двадесет дупки надолу. После спрях да се послушам. Сега ясно долових недалеч под себе си човешки глас.

— Помогни ми, слез долу! — викаше той.

— Идвам — уверих аз. — Ей сега ще бъда при теб.  
Трябваше да сляза още десет дупки и стигнах до твърда земя.

## 12. Сина на Нил

Осветих около себе си и се видях в едно зидано помещение, което по всяка вероятност по-рано е съдържало вода. Шахтата някога — може би преди хилядолетия — е била кладенец, факирът само ми бе надрънкал куп лъжи, че тук имало царски гробове, за да ме примамии насам. До зидарията клечеше една фигура, която сега издигна молитвено ръце.

— Имайте милост! Пуснете ме да изляза! Нищо няма да издам. Та нали вече ви го обещах.

— Не се страхувай — успокоих го. — Ние не сме дошли да те измъчваме.

— Не? Тогава вие не сте от хората на Абд ел Барак, който заповяда да ме убият?

— Не. Абд ел Барак по-скоро е мой най-върл враг, чиито съюзници ни подмамиха в този кладенец.

— Аллах! Значи вие също сте обречени на смърт и не можете да ми донесете спасение?

— Не падай духом! Вярно, че искат да ни уморят тук от глад и жажда, ала аз ще се опитам да осуемя намерението им, и после ти отново ще видиш дневната светлина. Колко дълго се намираш на това място?

— Три дена.

— Тогава ти трябва да си почти примрял от жажда!

— Не, ефенди. От жажда малко страдах, защото тук е влажно, а по зида избиват много водни капки. Но глад изпитвам. Не бях ял повече от ден, когато ме прилъгаха тук. Сега съм толкова слаб, че вече не мога да се надигна.

Трябва да спомена, че в свободните си мигове при моя домакин Исмаил се отправях в двора, за да обядя напълно бакарра жребеца. И винаги вземах няколко фурми със себе си. Днес също се бях запасил достатъчно, ала не се стигна дотам, да отида в двора. Извадих фурмите и ги дадох на клетия човек. Виждайки това, Селим каза:

— Аз също имам нещичко. Дауд ага ми даде да взема кебап и еш<sup>73</sup>, понеже беше на мнение, че съм можел да огладнея. На, вземи и яж!

Фурмите, месото и хляба стигаха да заситят един огладнял. Докато затворникът ядеше, аз го огледах. Беше още млад, едва ли на повече от двайсет години, но нямаше арабски черти и не ми правеше лошо впечатление. Облечен беше само с едни сини ленени шалвари и сетре, протегнати с кожен каиш над сукнения пояс. На главата си носеше обичайния за страната фес. Ядеше, без да говори, и аз не исках сега да го безпокоя с въпроси. Когато привърши и опита да стане, справи се горедолу добре.

— Слава на Аллах! — отдъхна. — Храната ме подсили, макар още да не е преминала в кръвта ми. Кои сте вие? Назовете ми имената си, за да мога да ви благодаря!

Селим побърза да се обади:

— Моето име е прочуто и толкова дълго, че ти изобщо не си в състояние да го изречеш, ако ти го кажа изцяло. Ето защо ме наричай само Селим, най-големият герой на своето племе! Аз съм закрилник на този ефенди, чиито...

— Тази неща са излишни — прекъснах го — Кои сме, младежът все ще научи. По-належащо е ние да знаем кой е той и как се е озовал тук.

— Аз се казвам Бен Нил — обясни той.

Тези две думи означават Син на Нил. По тая причина попитах:

— Значи си роден на брега на голямата река?

— Не на брега, а на самия Нил. Майка ми е била по водата с Абу ен Нил, нейният баща, когато съм се родил.

— Значи дядо ти се казва Баща на Нил. В такъв случай той сигурно е моряк?

— Той е най-добрият кормчия от началото до края на тази велика река.

— А ти как се озова по тия места?

— Трябваше да помогна един човек да бъде убит, а не исках. За наказание ме доведоха тук, където трябваше горко да загина.

— Че си отблъснал едно такова позорно предложение, е чест за теб. Кой бяха всъщност хората, които те подкокоросваха да го сториш?

— Бяха трима. Само че не смея да ги назова, защото двамина от тях са много могъщи.

— Предполагам, че сред тях се намира Абд ел Барак.

— Ефенди, ти имаш честно лице и аз искам да ти се доверя. Да, Абд ел Барак е сред тях. Вторият беше един прочут факир, а третият — муца'бир.

— Я виж ти! Последните двама примамиха и нас тук.

— Значи ние сме другари по неволя и аз не искам да имам тайни от вас, макар че може да ви е безразлично кой е мъжът, когото трябваше да убия.

— Не може да ми е безразлично, защото вземам присърце съдбата ти, а и ще ми е драго да узная нещо по-подробно за намеренията на моите врагове. Та кажи кой е той!

— Един чужденец, християнин от Алемания на име Кара Бен Немзи, който се провинил пред светата Кадирина.

— Ти числиш ли се към Кадирина?

— Аз съм най-нищожният сред нейните слуги.

— И все пак не си се подчинил!

— Аз съм честен човек и не убивам. Само в случай на война, кръвно отмъщение или тежко оскърябление бих убил противника си. И освен това този чужденец бил оказал голяма услуга на моя дядо.

— Мога ли да узная що за услуга е била?

— Да. Абу ен Нил беше кормчия на един робски кораб и трябвало за това да бъде наказан. Християнинът тайно го пуснал да избяга. Как можех тогава да съм толкова неблагодарен, че да го погубя заради Кадирина?

— Постъпил си правилно и аз се надявам, че ще мога да ти се отплатя.

— Ти, ефенди?

— Да, аз. Ти говориш именно с човека, когото е трябвало да убиеш, защото аз съм онзи Кара Бен Немзи ефенди.

— Вярно ли е това? Възможно ли е?

— Вярно е. Питай моя придружител тук, а освен туй мога да ти го докажа и по друг начин.

— Това би било късмет, на който бих се радвал, както никога през живота си.

— Името на дядо ти не чух да се споменава, узнах го едва от теб. Но мога да ти представя други сведения, които ще ме удостоят. Той беше кормчия на един кораб, предназначен за Сиут и едва що напуснал пристанището на Булак, пристана в Гиза?

— Вярно е, съвпада!

— Аз възнамерявах да пътувам с този кораб. Вечерта муца'бирът дойде на борда и ме ограби. По-късно трябваше да бъда убит.

— Това също отговоря на истината. Научих го от моя дядо. Знаеш ли как се казваше робският кораб?

— Той беше дахабийето „Ес Самак“.

— Ти казваш истината, ефенди. Ти си мъжът, който се е отнесъл така добре с дядо. О, Кара Бен Немзи ефенди, колко към ти благодарен!

Бил Нил сграбчи ръката ми и я притегли към сърцето си.

— Но как можеш да знаеш за мен? — осведомих се аз. — Могъл си да го научиш само от дядо си. Той се канеше да отиде в Губатар при сина си, а пък ти си тук горе в Сиут.

— Абу ен Нил не е тръгнал за Губатар. Той е премълчал пред теб намерението си. Ти си се отнесъл, наистина, добре с него, но си християнин. Трябва ли да се изразя по-ясно?

— Не, разбирам те.

— Трябва да знаеш, че аз в действителност се числях заедно с него към екипажа на дахабийето. При предното слизание по реката се разболях и останах тук. Щяха да ме вземат пак при пътуването си нагоре. Вярно, дядо ти е казал, че ще отиде в Губатар, но властите можеха да проучат и узнаят, че се е подслонил там, и после да го заловят. Ето защо той тръгнал нагоре по Нил към Сиут. Срещна се с мен и ми разказа какво се е случило. За щастие веднага си намери служба на един кораб, който отплава към Хартум. По тая причина той остана тук само половин ден и ми заръча да отида в Губатар да съобщя на семейството какво нещастие го е споходило.

— Ти защо не тръгна? Защо остана тук?

— Канех се да вървя, ама тогава срещнах Абд ел Барак, моккадемът на Кадирина...

— Къде го срещна? — прекъснах го аз.

— В Сиут, на улицата.

— Известно ли ти е жилището му?

— Не. Той ми определи среща извън града. Когато отидох, с него бяха факирът и муца'бирът и тогава поискаха да те убия.

— Та нали не си ме познавал!

— О, онези много добре знаеха, че ще пристигнеш с „Еш Шахи“, и щяха да ми покажат кой си.

— Та ти значи не си се съгласил с убийството. Как беше прието това?

— Измамиха ме, давайки вид, че отказът ми им е безразличен. После бях поканен от факира да отида с него до подземния гроб на някакъв марабут. Поведе ме насам. Муца'бирът също беше с него.

— Абд ел Барак не?

— Не. Той трябваше пак да отпътува.

— Накъде?

— Не можех да разбера. Неволно чух само няколко думи, от които заключих, че имал намерението да предупреди някъде си някакъв си търговец на роби за Рейс Ефендина.

— Значи искаш да кажеш, че Абд ел Барак вече не се намира в Сиут?

— Възможно е да е още тук, но малко вероятно.

— Хм-м! Бил си значи подлъган, че тук се намира гробът на някакъв марабут?

— Да. Защо трябваше да се усъмня? Та нали го каза факирът, който самият е светец!

— Светец, който лъже и убива. Не е трябвало да му вярваш.

— Прощавай, ефенди! Той нали и теб е примамил тук под някакъв претекст?

— Правилно! Аз не бях по-предпазлив от теб и заслужавам същите упреци. Следователно ти никога не си виждал мястото, на което се намираме?

— Никога.

— И не можеш да ни дадеш никаква информация?

— Ни най-малка, ефенди.

— Това е лошо. Като че е невъзможно да си пробиеш път към открито.

— Няма път. Аз също търсих и не открих никакъв.

— Как си могъл да търсиш? Нали си бил на тъмно?

— О, не. Като се спускаш отгоре, на два-сет стъпки има две странични галерии...

— Знам ги — пресякох го аз. — Но те не могат да водят далеч.

— Възможно е да извеждат на открито, а изходите да са затрупани с пясък, не зная. Отведоха ме в едната. Там лежеше една дебела каменна плоча и купчина камъни, имаше също и глинени лампи, пълни с масло. Запалихме няколко. Аз взех една и заслизах пръв. Едва се бях спуснал на няколко и ония викнаха подир мен, че

трябвало да умра тук, иначе съм щял да издам тъкменото убийство на Кара Бен Немзи.

— Бедният дявол! Значи заради мен е трябвало да страдаш!

— Действително страдах, ефенди. Най-напред помислих, че си правят майтап с мен. Но когато изходът бе затулен с плочата и камъните, стана ми ясно, че работата е сериозна. Виках, молах и умолявах — напразно. Стигнах до разбирането, че спасението нагоре не е възможно и ето защо продължих да слизам надолу. Изследвах цялата шахта, също и този каптаж, ала не намерих ни едно-едничко място, което да дава надежда за наличието на някакъв изход. После лампата угасна. Ей там се търкалят черепите в ъгъла. аз също почнах да гасна. Тоя ден барем сто пъти се катерих и слизах в мрака. Най-сетне не можех повече. Напоследък открих, че са ме затворили в този най-долен отсек. Мислех, че съм близо до безумието. Беснях и ревах като побъркан, додето останах да лежа безсилен.

— Как може всъщност да знаеш, че се намиращ тук три дена?

— Имам часовник, този тук. Един моряк ми го подари в Александрия.

Той измъкна от пояса един стар, голям колкото слънчогледова пита шпинделов часовник<sup>74</sup> и ми го показва.

— Сигурно хиляда пъти поне напипвах стрелките. Смъртта вече се пресягаше към мен, когато ви чух горе. Поисках да се изкатеря, ала бях твърде изнемощял. Доловихте ли виковете ми?

— Да, чухме те. Сега не говори повече, защото си прекалено слаб. Седни и си почивай. аз ще се позанимая с изследване.

— Нищо няма да откриеш — заяви Бен Нил, като се отпусна на земята.

— И аз съм убеден, че поне тук долу всяко търсене е напразно. Ние се намираме далеч под базовата повърхнина на хълма и ето защо не мисля, че тук има някакъв ходник, но изход ще намерим, та ако ще да се наложи и тепърва да го копаем.

— Това би продължило седмици, а ние междувременно ще умрем!

— На мен хич не ми е до умирачка! Напротив, имам чувството, че скоро ще видим пак дневната светлина.

— Ох, ефенди, де да имаше право — проплака Селим. — Моите нерви се скъсаха и всичката ми надежда е мъртва. Ние ще трябва тук да умрем и изгинем. Защо Аллах точно на мен е предназначил това кървене?

— Какво се вайкаш? — попита Бен Нил. — Преди малко ти се нарече най-големият герой на своето племе. Ако си наистина това, то, изглежда, твоят народ се състои само от жени.

Селим понечи да отвърне гневно. аз му повелих мълчание, защото изследвах зидарията, като чуках по нея, с цел да откроя някое кухо място. Но такова нямаше. И въздухът тук долу с всеки миг ставаше по-лош. Ето защо беше вече желателно да се качим горе, пък и там имаше повече надежда да открием някой скрит път.

— Но аз как ще се изкача? — попита Бен Нил. — Толкова съм слаб, че не мога да се катеря.

— Ние ще те теглим и носим.

Вързах въжето около тялото му. Другия край получи Селим да го увие около кръста си. Той трябваше да се качва пръв. аз накарах Бен Нил да яхне раменете ми, както бях постъпил с дебелия Дауд ага. Така го вдигах и бутах, изкачвайки се нагоре, докато Селим теглеше въжето. По този начин стигнахме без усилия до горното помещение. Какво щастие, че бяхме снабдени с факли и не бяхме дали нито една на факира! Вярно, втората вече почти догаряше, но нали имахме още четири. В споменатото помещение веднага се нахвърлих на мястото, от което преди малко бях отстранил пясъка. Селим трябваше да помага, а Бен Нил да държи факлата. Не бяхме работили и пет минути и хоризонталната дупка, която копаехме, се ограничи от зидария.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) — извика Селим. — Това сигур е ходник!

— Така изглежда — отвърнах аз.

— Ефенди, откъде го знаеше?

— Не го знаех, но го предполагах. Въздухът тук е дотолкова поносим, че веднага ме убеди в наличието на връзка на тази камера с външния свят, а това място беше единственото, където нямаше зидария. Ето причината да копая тук.

— Да, това е ходник! — повтори Селим, продължавайки с всички сили да рови. — това е зидан ходник, чийто таван тук се е срутил. О, Аллах, дано ходникът да не е изцяло срутен!

— Ако беше изцяло затрупан, въздухът тук щеше да е много по-лош.

— Значи мислиш, че можем да се спасим?

— Нито за миг не съм се съмнявал в това. При всички случаи щяхме да излезем — ако не оттук, то от някъде другаде, факирът не е човек способен да ни задържи. Той си няма и представа с какви средства разполага един мислещ и енергичен мъж. Продължавай да копаеш!

— Да, копайте, копайте! Аз междувременно ще се помоля — припря Бен Нил. — А спасим ли се, тогава горко на онези, чието коварство ни затвори тука.

— Ще го размажа той факир! — изхрущя зъби Селим, като неуморно запращаше с ръка пясъка зад себе си. — Само веднъж да се намерим вън!

— Ще излезем — уверих го. — Мисля, че познавам даже мястото, където ще стигнем на открито.

— Твърде дръзко казано, ефенди.

— Не все пак. Знаеш ли колко е висок приблизително хълмът?

— Не.

— А колко дълбоко във вътрешността му се намираме?

— Също не.

— Е, дотук сме слезли петдесет дупки и по моя преценка се намираме на базовата повърхнина на пясъчния конус. Малко по-дълбоко сме от равнището на пустинята. Сега копая към южната страна на хълма. Какво се намира там, Селим?

— Не зная какво имаш предвид.

— Я си спомни дупката, в която пропадна Дауд ага!

— Аллах, валлах, таллах! Да не би да речеш, че...?

Селим спря по средата и от изненада не изговори напълно изречението.

— Това искам да река наистина!

— Че оттук ще стигнем до оная дупка?

— Почти съм убеден. Вярно, оттук не може да се определи точно, но едва ли се лъжа. Считаю, че този ходник, в случай че не се отклонява от правата посока, е галерията в която се продъни сарайският управител. Да продължаваме работата!

В началото ходникът беше високо запълнен с пясък. Но когато освободихме около два метра, той се откри празен пред нас. Пропълзях с факлата навътре. Той имаше височината и ширината на зиданата яма, от която бяхме измъкнали черния шишко, обстоятелство, подсилващо моето предположение. Можех да се придвижвам без усилия. Държейки факлата в една ръка, аз пълзях на другата и на колене — десет метра, двадесет, четиридесет... Ходникът запазваше посоката, но бях близо до чувството, че е твърде дълъг за моите предвиждания. Най-сетне свърши или по-скоро беше затрупан, и то с рохкав пясък както в началото. Тъкмо размислях дали да го разчистя, или първо да отнеса новината на спътниците си и ето че чух зад себе си гласа на Селим:

— Слава на Аллах, че те имам отново!

— Защо тръгна след мен?

— Защото в оная тъмнина вече не се изтрайваше.

— Уплаши ли се?

— Не, аз съм си храбър, ами малкият Бен Нил го е бърз.

— И понеже го е бърз, ти го остави сам! Доста странен начин да докажеш куража си. Подръж факлата! Искам да поразкопая.

Пясъкът беше много лек и аз го изхвърлях зад себе си. Бяха минали само броени минути и почувствах към мен да нахлува свеж въздух. Още половин минута и пред мен стана светло като ден. Пясъкът се срина от само себе си и възникна един отвор, през който можех да изпъля. Слънцето стоеше точно над главата ми и аз се намирах в дупката, от която бяхме извадили сарайския управител. Предположението ми значи се оказа правилно.

Вдишвах въздуха с пълни гърди. Из един път от ходника се изчупи Селим, изправи се и заликува:

— Хамдулиллах! Благословено да е Небето и нека всичките свети халифи...

— Млъкни с твоите халифи, магаре такова! — сопнах му се аз с приглушен глас. — Искаш да ни издадеш?

— Издам? — попита той с най-смахнатата физиономия, която някога съм виждал. — На кого?

— На нашите врагове.

— Защо не? Таман те трябва да узнаят, че сме свободни.

— Ще го узнаят, но не преди да му е дошло времето. Ако са още тук, ще ги заловим. Обърнеш ли им обаче преждевременно внимание, те ще офейкат и после иди, че ги търси.

— Имаш право, ефенди. Трябва да ги заловим. Аз ще ги спипам и арестувам. Аз ще ги накажа и размажа. Аз, най-достойният от героите, ще ги...

— Не дрънкай! Аз ще се огледам, а ти пропълзи обратно и доведи Бен Нил.

— Аз? — попита оня ужасен. — Не става.

— Ти си един бълзливек, нямащ равен на себе си! Оставя ли те тук, ще извършиш сума глупости и може всичко да изпортиш. Но да се върнеш при изтощения Бен Нил, се боиш.

— Не се боя.

— Е, ами върви тогава!

— Все пак предпочитам да остана тук!

Селим наистина не можеше да бъде вкаран пак в ходника. Трябваше да се върна аз самият, но преди туй строго му заповядах да се държи спокойно и при приближаването на човешки стъпки бързо да пропълзи обратно в ходника. Заварих Бен Нил да седи още там, където го бях оставил.

— Какъв хабер носиш, ефенди? — попита той.

— Най-добрия. Ние сме свободни. Ходникът извежда на открито.

Тогава той стана, смъкна се обаче веднага пак на колене и изрече една благодарствена молитва. После протегна двете си ръце към мен.

— Ефенди, никога няма да забравя този миг. Сторя ли го, нека Аллах ме отблъсне, когато пожелае достъп до неговото небе. Къде е твойт придружител?

— Вече стои вън.

— Той се страхуваше като някоя жена и накрая не можа да издържи повече тук. Бива ли да тръгна с теб?

— Разбира се! Та нали дойдох да те взема. Пита се само дали си достатъчно силен. Ходникът е доста дълъг, а и толкова тесен и нисък, че няма да мога да те подкрепям.

— Вече не се нуждая от помощ, фурмите и месото ме подсилиха, а увереността, че съм спасен, удвояват силите ми. Пълзи напред, аз ще те следвам!

Правилно каза Бен Нил. Силите му, изглежда, наистина се бяха възвърнали и ние излязохме на открито. Селим никакъв се не виждаше, но затова пък толкова по-добре се чуваше.

— Вие кучешки синове, вие кучешки внуци и кучешки потомци! Бягайте, бягайте, иначе ще ви смачкам между пръстите на ръцете си! Аз съм най-първият от войните и най-личният от героите. Търчете, иначе сте изгубени!

Селим така и нямаше да престане да реве. Викнах го и той дойде до ръба на дупката. Как бе излязъл без чужда помощ от дълбоката яма, не можах да проумея.



— А бе ти нали трябваше да си кротуваш и в случай на нужда да се скриеш! — разгневих се аз. — Какво си се разкрещял толкова?

— Не трябваше ли да кажа на ония кучи синове какво мисля за тях? — оправда се той.

— Кои кучи синове?

— Факирът и муца'бирът. Те търчат към града, колкото бързо могат да ги носят краката им.

— Как се измъкна всъщност от дупката?

— С ръцете и нозете си. Да не би да не са достатъчно дълги?

— Такива са действително. Но аз желях да останеш тук долу.

— Ефенди, какво да правя там долу! Аз си мислех за тия капъсьзи и ето как ме споходи една ми ти злоба и една ми ти ярост, не можеш ги обузда. Моята храброст взе връх над мен и аз се измъкнах от дупката, която не беше достойна за моя кураж. Тъкмо се изправих горе и гледам, ония двамата идат.

— Откъде?

— По хълма надолу. Аз им ревнах разярено и те така се уплашиха, че краката им придобиха бързината на газела. Можеш още да ги видиш как припкат.

— Дръж бързо въжето! Трябва да ги видя.

Хвърлих на Селим края на въжето и се изкатерих. Да, двамата тичаха, колкото им сили държат. Бяха вече толкова далеч, че не можеха да бъдат настигнати. Тоя дълъг обесник още един път беше развалил всичко. Ето защо го навиках гневно:

— Ти си виновен за това, ти, старо непоправимо кречетало! Ако си беше сдържал човката, двамата щяха да ни паднат в ръцете и можехме да искаме наказанието им. Къде бяха всъщност, когато ги съгледа?

— Тъкмо се изкачих от ямата и ето ти ги маскарите се спускат по баира. Като ме видяха, спряха и се зазвериха в мен с почуда. Тогава аз им ревнах разлютено и те побягнаха бързо-бързо от страх.

— Значи единият заек се уплашил от другия.

— От другия? Да не би да се съмняваш, че притежавам мъжество?

— Действително. Теб те е дострашало в дупката и си се измъкнал. И като си съгледал после двамата мъже, си заревал от чист страх. А че нехранимайковците са подирили сетне далечината, е най-доброто в тази история. Ако бяха по-умни, лошо можеше да ни се пише. С теб на бърза ръка щяха да се справят, а като се появих после аз, какво ли щях да мога да им сторя отдолу.

— Какво-о? Щели да се справят на бърза ръка с мен? Ефенди, ще ми се да бяха дошли. Щях да ги стрия на брашно в ръцете си. Впрочем те са ни още в кърпа вързани. Ако ги обадем в полицията, то...

— То полицията ще ни изслуша и ще скръсти ръце — прекъснах го аз.

— Иди тогава при твоя консул! Нали има тук такъв.

— И през ум не ми минава. С работа, която мога да уредя сам, на други не досаждам. Спусни сега въжето, защото трябва да изтеглим нашия повереник!

Бен Нил уви въжето под мишниците си и скоро стоеше до нас. Сега, когато повече не можеше да се съмнява в своето спасение, той се отпусна отново на колене, за да се помоли. Слънцето жарко печеше, ала въпреки туй въздухът ни се струваше чудно свеж и уханен. Сега ми се искаше да видя как изглеждат нещата горе при шахтата. Та оставих Бен Нил, който трябваше да се щади повече от нас, да седи долу и се качих със Селим на хълма. Входът стоеше отворен, а следите не бяха заличени.

— От това може да ти стане ясно, че си ги прогонил. Те са стояли тук на стража и ние сигурно щяхме да ги пипнем, ако не беше се държал толкова шумно. Хайде да се спускаме!

— Искаш да слезеш пак долу? Ефенди, не си играй с Джехеннема! Веднъж му се изплъзна, ама втори път той няма да те изтърве от лапите си.

— Не бъди загубен! Забеляза ли долу в кладенеца някаква следа от Джехеннема?

— Нещо повече от следа. Аз чух всички шейтани и видях пламъците на Вечното проклятие.

— Тогава остани тук. И без това повече ще ми пречиш, отколкото помагаш.

Селим поиска да ме задържи, ала аз пропълзях през входа, запалих вътре една факла и се вмъкнах после в шахтата. След първите двадесет степенки стигнах до страничните галерии. Те си стояха отворени, но шахтата беше препречена. Върху нея лежеше голям куп кирпичени тухли, толкова голям, че изцяло покриваше плочата над отвора. Този товар не можеше да бъде повдигнат отдолу от човек. Пропълзях и в двете странични галерии. Те не бяха дълги и очевидно бяха служили само за снабдяване с въздух. В едната се намираха малките лампи, за които беше споменал Бен Нил. Стъпках ги и после се върнах на горния свят.

Когато стигнахме долу пак при Бен Нил, той стана от земята.

— Ефенди, току-що дадох оброк на Аллах, че няма да отдъхна, преди да съм отмъстил на Абу ел Барак, муца'бира и факира. Твоята вяра разрешава ли отмъщение?

— Не. Отмъщението е Божие дело. Но всяко злодеяние трябва да бъде наказано и дълг на всеки човек е да обезвреди престъпника, за да не може да върши повече злини.

— Значи ти искаш да накажеш тези тримата?

— Не аз лично, защото не съм техен съдник. А и няма да направя сега никакво донесение, понеже знам, че това ще донесе на работата повече вреда, отколкото полза. Може да се очаква даже, че злосторниците ще бъдат предупредени.

— Че какво са каниш иначе да правиш?

— Да си държа очите отворени. Попадне ли ми някой от тях в ръцете, ще съобщя тогава вече за него и няма да се успокоя, додето не бъде наказан.

— Няма да съобщиш за него, защото преди туй може да стане така, че ножът ми да му види сметката. Най-лошият от тях е тоя лицемер Абд Асл, когото всеки, който го познава, счита за най-благочестивия човек. А пък той е един шейтан в земен образ.

— Абд Асл? — удивих се аз. — Кого имаш предвид?

— Ами факира. Не знаеше ли името му?

— Чул го бях, но не знаех, че е неговото.

— Е, факирът се казва Абд Асл.

— Известно ли ти е също името Ибн Асл?

Запитаният ме погледна изпитателно.

— Сигурно ми задаваш този въпрос, защото мислиш за дахабийето, към чийто екипаж принадлежах?

— Не. Дали си бил моряк на робски кораб, или на някакъв друг, това ми е безразлично.

— Значи не ме презираш?

— Не.

— Тогава ще ти призная, че името Ибн Асл ми е много добре известно.

— Мъжът сроден ли е с Абд Асл?

— Ибн Асл е син на стария и обикновено е наричан Ел Джазур.

— Благодаря ти. Ти ме доведе до вратата на тайната, чието разрешаване иначе много трудно щеше да ми се удаде. Бил ли си вече в Хартум?

— Дори често.

— Познаваш ли там някой си търговец на име Баряд ел Амин?

— Много добре.

— Що за човек е той?

— Считат го за почтен мъж и аз мисля, че той си заслужава добрата репутация.

— Радвам се да то чуя.

— Към Хартум ли се каниш да отидеш?

— Да.

— Ефенди, не се ли нуждаеш от слуга? Вземи ме със себе си! Аз, наистина, съм беден, но ти няма да ми плащаш нищо. Само храна ще ми даваш.

— Добре, ти ми харесваш и ще те взема със себе си. Понеже си моряк, вероятно ще ми е възможно там да ти намеря едно добро място.

— Ще го приема с радост и ти няма да се пишманиш, че си препоръчал един недостоеен човек. Кога потегляш?

— Още не е уточнено. Чакам един спътник.

— А ако пристигне още днес? В такъв случай няма да мога да дойда с теб, защото имам да се погрижа за нещо много належащо.

— Аз също не мога да тръгна, понеже днес трябва непременно да отскоча и до Маабдех, където се надявам да срещна факира Абд Асл.

— И аз, та тъкмо това е належащото, за което ми се ще да се погрижа. Аз искам да му отмъстя.

— Предостави това на мен!

— Не, ефенди! Ти искаш да го имаш, аз — също. Ние имаме равни права и който от двамата ни пръв се добере до него, другият ще трябва да му отстъпи.

— Как може да искаш да си отмъстиш! Та ти нямаш нито даже нож у себе си!

— Абд Асл ми го взе под някакъв претекст, за да нямам там долу в кладенеца никакъв инструмент. Но аз се надявам, че ти, ако вече съм станал твой слуга, ще ми заемеш един.

Младият мъж ми правеше добро впечатление. Той говореше скромно и все пак решително. Лицето му имаше най-честните черти, които човек можеше да си представи у един египтянин. И тъй като познаваше поречието на Нил, сигурно щеше да ми е от полза.

Между другото някои неща, които преди туй ми бяха тъмни, сега ми се изясниха. Хлапакът, дошъл да ме подбере, и старият градинар, когото срещнах, ми се бяха подиграли. Те, изглежда, са знаели какво се възнамерява спрямо мен. Факирът беше назовал пред мен собственото си име и това на своя син. Той ми беше съобщил, че тоя Ибн Асл ел Джазур сега бил най-прочутият ловец на роби и на водача Бен Васак от Маабдех изиграл някакъв лош номер, това разкритие можеше да ми направи само в пристъп на самомнителна самоувереност и навярно най-вече защото беше убеден, че няма да мога и думица да издрънкам, тъй като бях обречен на смърт.

Потеглихме обратно към града. Заради Бен Нил трябваше да вървим бавно и ето как мина доста повече от час, преди да стигнем първите къщи. Там го попитах дали умее да борави с оръжия.

— Да — отговори младежът просто.

— А как стоят нещата с куража ти?

— Постави ме на изпитание, ефенди!

— Дали ще го издържиш? — обади се тогава Селим. — Ей така на някои си мислят, че притежават кураж, а това не е вярно. Погледни мен! Аз съм героят на моето племе, най-дръзкият сред безогледно дръзките...

— Ти толкова много говориш за племето си, ама така и още не си го назовал това племе — подпитах аз.

— Тогава слушай и се диви. Аз съм син на най-сияйното от всички племена на земята. Имам предвид бени фесарах.

— Там горе в Кордофан?

— Да, оттам съм родом.

— Защо си напуснал племето си?

— Защото то не води вече войни. Един герой като мене иска да се бие и да гледа кръв. И понеже това го нямаше, заминах.

— И къде всъщност си воювал?

— Къде ли не. Обходил съм всички страни на земното кълбо и съм се бил с всякакви диви животни и хора. Нека сега тоя Бен Нил каже той към кое племе принадлежи.

— Аз съм бедуин от улед Али — отговори младежът.

— И с кого си се бил?

— Още с никого.

— Значи в сравнение с мен ти си само един плъх на вятъра би трябвало да коленичиш пред мен в прахта. Но аз ще проявя великодушие и ще направя от теб герой.

— А аз — вметнах усмихнато — ще му дам необходимите за тая цел оръжия. Елате с мен вътре!

Тъкмо минавахме край тюфекчийската чаршия и аз влязох с тях в един дюкян, където купих като подарък за Бен Нил един нож, два пищова и една кремъклийка. Преливайки от благодарност, той си овеси пушката, затъкна пищовите и ножа в колана и закрачи после до Селим горд като някой крал. Възнамерявах и нов тоалет да му закупя — някой евтин, наистина, ала за тая работа и утре имаше време, когато щях да си потърся един и за мен, тъй като облеклото ми беше доста пострадало. Особено зле му бе повлияло драпането по кладенеца.

В палата Селим отиде при управителя. Аз отведох Бен Нил при Исмаил Бен Калил и помолих гостоприемство за него. Когато разправих с няколко думи случилото се, набързо бе поднесено обилно ядене, с което двацет човека можеха сито да се нахранят. Бен Нил успя да направи след четиридневния глад всичко, що беше в човешките възможности, а и на мен ми се услади храната. Докато се хранехме, мирашорът изпрати човек да постави лодката в изправност. Скоро дойде Селим, водейки черния ага със себе си. Първата дума на дебеланкото се отнасяше до мен.

— Ефенди, сега осъзнаваш ли най-сетне какво значи да се затъмни Месечината? Аз още първия ден се намерих в опасност, а днес и вие едвам сте се отървали.

— Забравяш, че твоята опасност ни донесе голяма полза — отвърнах — защото ако не беше се продънил, още щяхме да си киснем в бунара.

— Възможно е. Само че злосторниците сега ще трябва да бъдат наказани!

— Без съмнение.

— Чух от Селим, че искаш да отидеш до Маабдех, за да заловиш факира. По тая причина веднага дадох заповед да бъде попълнена една лодка с войници. Аз самият ще пътувам с тях, за да заловя убиеца.

Предчувствайки смъртно нещо недобро, аз отклоних.

— Оттегли си заповедта! Защо искаш да се захващаш с една работа, която всъщност толкова малко те засяга?

— Защо ли? Именно защото ме засяга. Ти си наш гост, ние те обикнахме и сме задължени да бдим над твоята сигурност. Освен това тези неща касаят пашата. Той сега отсъства и аз като негов управител на сарая го представлявам.

— Хич не ми се ще да ти създавам главоболия.

— Това не са главоболия, а удоволствие. Когато посети пещерата, аз не дойдох с теб. Но сега, когато става дума за залавянето на един престъпник, не ми е възможно да ви пусна да пътувате сами.

— В такъв случай позволи да ти кажа открито, че за мен ще е много по-добре да пътувам сам!

— Не ми говори на терсене! Мой дълг е да ти помогна и аз ще изпълня дълга си.

С това работата беше приключена и ние потеглихме. Мирашорът също тръгна с нас, както и Селим, който отново заговори за своята безразсъдна дързост и заяви самонадеяно, че щял съвсем сам да залови факира.

При реката ни чакаха в готовност две лодки — за едната се беше разпоредил Исмаил, а за другата — Дауд ага. В първата се качих аз заедно с моя домакин и Бен Нил. Щяха да гребат коняри. Във втората се намърда сарайският управител със Селим. Тя щеше да бъде попълнена с екипаж от войници. Ама що за войници само! Когато при пристигането си в Сиут бях поведен от Рейс Ефендина към палата, видях в първия двор мнозина възрастни мъже да седят. Те бяха облечени само с най-необходимото и се занимаваха с плетене, шиене и други мирни работи.

Сега ми стана ясно, че това са били войници на пашата. Качиха се дванадесет мъже. Бяха въоръжени до зъби, но оръжията им имаха вид, който не ми вдъхваше никакъв респект, а самите хора навяха по-скоро асоциация за западнали квартиранти на някой приют за бедни, отколкото за храбри синове на Марс, на които е поверено добруването на пашата. Скоро забелязах, че поне по отношение техните сили се бях заблуждавал. Когато съдовете достигнаха средата на течението, старчоците така налегнаха греблата, че лодката им се стрелна като риба надолу по реката и ние с нашата изостанахме.

— Стой — провикнах се аз — Трябва да останем заедно.

— Та нали ще се срещнем в Маабдех — утеши ме дебелакът, като даде знак на хората си да се напрегнат колкото може повече.

Преследваше ли с това някаква определена цел? Сметнах го за напълно възможно. Аз бях християнин, който искаше да залови един факир, всеобщо считан за светец. Трябваше ли да го допуснат? Не беше ли по-добре да се престорят, че искат да ми помогнат, а същевременно да предупредят престъпника?

Повелих на конярите да се постараят да не изоставяме толкова много и самият се залових за едно гребло, ала напразно. Ето защо го оставих пак на мястото му и посегнах към далекогледа, когато оставихме Манкабат зад себе си, за да огледам височините вдясно от Нил. Следях също и лодката на сарайския управител.

Когато скалите на Маабдех се показаха пред нас, съгледах на една издатина над селото да седи някакъв мъж, който наблюдаваше Нил и лодките ни. Бих могъл да се закълна, че това беше муца'бирът. Предната лодка тъкмо се насочваше към брега. Мъжът се затърча в галоп към селото и изчезна между колибите.

Войниците слязоха и поеха в марш към селото. Още преди да са го достигнали, видях споменатия мъж и още един друг да се появяват от другата страна на селото и да се устремяват към възвишенията. Изчезнаха в една тясна клисура. Три минути по-късно пристанахме и ние. Имах впечатлението, че вторият мъж беше факирът. Ето защо когато скочих на брега; тръгнах не към селото, а се завтекох към онази клисура. Бен Нил ме последва, без да съм му наредил. Миращорът викна подире ми да не съм поемал по погрешен път. И понеже аз изобщо не си губех времето да му отговарям, тръгна и той със своите коняри към селото.

— Ефенди, твоят път е правилен — рече Бен Нил. — Може би ще настигнем факира Абд Асл и муца'бира.

— Ти разпозна ли ги? — попитах.

— Да. Моите очи са навярно почти също толкова остри като твоето стъкло.

— Позната ли ти е тази местност?

— Да, но не толкова, както сега ми се иска. Ние сме хвърляли тук няколко пъти котва, ала в планините за съжаление не съм ходил.

Вървахме повече от четвърт час, докато достигнем клисурата. Теренът беше труден, а път нямаше. Клисурата беше много тясна и се врязваше с къси извивки между стръмните ридове. След известно време се раздели. Един добър съвет тук струваше скъпо. Накъде да хванем — надясно или наляво?

Де да бях знаел, че от тая клисура ще станат две, щях още от самото начало да внимавам за следи. Като потърсих сега, не открих никакви. Земята се състоеше от безредно разхвърляни камънаци и сипеи, по които не бе възможно да остане отпечатък от крак. Разчитайки на късмета, завихме надясно. След пет минути тази клисура свърши. Върнахме се значи и тръгнахме после наляво. Този път пое в дъга и скоро пак се раздели. Свърнахме наляво и не след дълго застанахме пред неизкатерима скална стена, така че трябваше да се насочим надясно. Пътят се изкачваше стръмно и извеждаше на скална плоча, другите три страни на която се спускаха кажи-речи отвесно в пропаст. Нямаше как да не осъзнаем, че бяхме станали за смях, и тръгнахме обратно.

— Аллах единствено е всезнаещ! — гневеше се Бен Нил. — Не мога да проумея къде са се дянали тия хаирсъзи. Все едно в земята потънаха.

— По какъв начин са изчезнали, мога да се досетя. В тези хълмове навсякъде има пещери. Двамата много вероятно са се скрили. Не ни остава нищо друго, освен да се върнем в селото. А може пък и да сме се заблудили и да сме преследвали други мъже.

— Не, това бяха Абд Асл и Нубар, ефенди. Моите очи не ме мамят, ала ми е ясно, че търсенето би било напразно. След късо време ще настане вечер.

За съжаление това беше вярно, факирът ни беше повикал един час преди обяд. Най-малко един час ни е бил необходим да стигнем до кладенеца. Около три часа бяхме прекарвали вътре. После връщането, яденето, пътуването с лодките до Маабдех и търсенето в клисурата. Слънцето сега се спускаше зад либийските възвишения и нощта скоро щеше да настъпи. Видяхме се принудени да преустановим търсенето и да тръгнем към селото.

Там заварихме нашите помагачи да седят, пушейки, на земята. Жителите също бяха тук и бърбеха с войниците.

— Търсихте ли ги? — попитах управителя.

— Не — отвърна Дауд ага.

— Защо?

— Искахме да изчакаме пристигането ти. Защо не дойде с нас?

— Знаят ли хората на Маабдех, които стоят тук, защо сме дошли?

— Да. Аз им го казах.

— В такъв случай можем спокойно да си отплаваме за Сиут, понеже след като си се раздрънkal, нашето дирене би било излишно.

— Иншаллах<sup>75</sup>. Ти си наш гост и ние ще сторим това, което ти е угодно.

Питах за Бен Васак, пещерният водач, и узнах, че не е тук, а отишъл надолу по реката до Ел Ариш. Единствено в него бих могъл да имам доверие и той сигурно щеше да ми помогне да открия бегълците. Но понеже отсъстваше, бях принуден да сложа кръст на успеха от пътуването ни дотук. Осведомих се дали хората са видели факира и муца'бира и получих само отрицателни отговори. Стана точно тъй, както си го бях помислил. На мен, християнинът, никой нямаше да помогне да заловя един „истински правоверен“, който на това отгоре беше свят факир. Трябваше да се осланям на доброто си щастие и на бъдещето, защото че ще срещна този човек още веднъж, в това не се и съмнявах.

### 13. Пред нови задачи

Короско! Едно прочуто и надалеч известно име и все пак какво малко селище! Това нубийско село е обградено от скалисти хълмове, чиито голи склонове като метални рефлектори фокусират и отразяват знойните слънчеви лъчи. Никой не би желал да живее тук. Но при това населено място Нил напуска досегашната си посока — гледано срещу течението — и се извива в мощна дъга през скалистата област, наречена Батн ел Хаджар, Утробата на камъните. В този завой има няколко бързея, които ако не прекъсват съвсем плавателността на реката, то все пак много я препятстват. Плавателните съдове трябва да бъдат разтоварени, изтеглени с въжета по теснините на течението и после отново натоварени, което изисква не само много труд, но и причинява значителна загуба на време. Ето защо хората обикновено пресичат от Ороско голямата дъга по суша и по този начин неимоверно много съкращават пътуването. Този сухоземен път е приблизително четиристотин километра дълъг и води през Атмур, както бива наричана разположената между Короско и Бербер част от Нубийската пустиня. Тъй като Короско е изходен пункт на това пустинно пътуване, човек трябва да сложи в ред там багажа си, да наеме камили, да направи последните покупки и още много други неща. Ето кое придава на селището доста голямо значение и въпреки това то се състои само от малки колиби и един хан, в който може да се преношува. Тук има и джамия, чието минаре е построено като гълъбарник. Пощенската постройка може да се похвали със заключваща се врата. Край водата се издигат няколко навеса, покрити с рогозки и зебло от стари чували. Това са „търговските кантори“ и складовете на арабските търговци, които разменят изделията на Судан срещу тези на Европа.

Споменатият пустинен път излиза отново на Нил при Абу Хаммед. Навремето той бил съвсем изпаднал в забрава. Меemed Али дал заръка на един незначителен абабдехски шейх да го прокара наново. Абабдехът разрешил трудната задача без компас и каквито и да е други инструменти и в замяна той и потомците му били въздигнати в сан Шейхове на пустинната ивица. Неговият син се казвал Хаммед Калифа и се проявил като неограничен властелин на пустинята и керваните. За всяка камила изисквал малко даждие, като срещу това гарантирал сигурността, живота и имуществото на пътниците. По тази причина през Атмур се пътувало по-безгрижно, отколкото по други пустинни отсечки. Но и могъществото на този шейх не било напълно достатъчно да удовлетворява безусловно гарантираната сигурност.

Мурад Насър, дебелият турчин, най-сетне беше пристигнал в Сиут със своя сандал, вземайки на борда мен, Бен Нил и Селим. Той научи какво бяхме преживели и не можеше да проумее факта, че ненавистта на Абд ел Барак ни бе преследвала толкова упорито. Когато го известих за запознанството си с Рейс Ефендина, това някак си го засегна и аз се зарекох повече да не споменавам за тази среща.

Пътуването от Сиут до Короско не ми беше скучно. Имаше толкова много неща за гледане, слушане, наблюдаване. Седях с Мурад Насър под палубната тента и трябваше да му разправам, когато беше в добро настроение, преживелиците си. Той, изглежда, бе хвърлил мерак да се запознае с миналото ми, а очите му често се спираха върху мен с израз, който ми даваше да отгатна, че е наумил нещо важно за мен, ала още не е наясно дали да ми го съобщи, или не. И така и все още не говореше за своето житие-битие.

Сестра му виждах по няколко пъти на ден, разбира се, дълбоко забулена. Двете й черни прислужници не си затуляха лицата, ала двете бели го правеха, макар и не така строго като своята повелителка. Веднъж вятърът отвя настрани яшмака на готвачката и любимата слугиня Фатма и аз зърнах лицето на тази прехвалена особа, чиито косми бях намерил в ориза. Мога да кажа само, че не предлагаше никаква особена изненада. Лицето на господарката обаче на драго сърце бих мернал.

Когато се разхождаше по палубата и аз я срещах в същото начинание, можех да я поздравявам и получавах в ответ няколко думи от нея. Тя си го разрешаваше и вършеше, понеже ми дължеше благодарност. Брат ѝ ми бе казал, че украшението на нейната глава започнало отново да расте. Моят лек против косопад бе подействал. Благозвучният ѝ глас беше дълбок нежен алт.

С пристигането си в Короско напуснахме кораба. Рейсът щеше да го прекара през Бързеите, а ние възнамерявахме да направим по-бързо пътуване по суша. Бяхме общо девет души:

Мурад Насър, сестра му, аз, четири слугини, Бен Нил и Селим. Тъй като сандалът отпътува веднага, трябваше да потърсим подслон в селището. Отседнахме в хана, където жените живееха отделно.

Зададох се скучни дни. Ние се нуждаехме от камили, а такива никой не водеше. Бедуините ни караха да чакаме, за да изцедят сетне толкова по-висока цена. За да си убивам времето, аз отстрелвах гълъби в малките и рехави палмови горички или пък нагазвах в нилската тиня да ловя риба, което в зноя на онези райони не е никакъв отдих. Вечер седяхме и пушехме задно, наслаждавайки се на свежия въздух. И е вярно, че нощите там често са толкова хладни, та човек доста добре би понесъл и вълнено палто.

Беше вечерта на третия ден. Мурад Насър и аз отново седяхме заедно. Бях му разказал няколко откъса от библейски истории, към които от време на време проявяваше любознателност. И тогава той ме запита:

— Защо вие франките не бива да вземате повече от една жена?

— Много просто. Защото Бог е дал на Адам само една.

— Ти можеш ли да се ожениш за някоя мохамеданка или езичница?

— Не.

— О, Аллах! Какво ли не ви е забранено на вас християните! Ние никога не питаме кадъните си в какво вярват, защото жената няма душа. Ами ако сега залюбиш някоя мохамеданка? И нея ли не би взел?

— Може би, но тя трябва да стане християнка.

— Това и на акъла няма да ѝ дойде, а по-скоро ще поиска ти да станеш мюсюлманин.

— Това пък на мен няма да ми дойде на акъла.

— А ако е много красива, ефенди?

— Тогава също не.

— И на всичкото отгоре много богата?

— Не.

— Ама ти нали си беден!

— Лъжеш се. Аз съм богат във вярата си и не я разменям срещу нищо.

Мурад заби поглед в земята, после ме оглежда известно време и продължи:

— Аз вече ти казах преди, че съм те виждал и чувал да се говори за теб. Ти си точно човекът, който ми трябва, и аз бих желал да те обвържа със себе си. Позволи нещо да ти покажа!

Той извади един портфейл, отвори го и го поднесе към мен. Видях пачка едри банкноти от английската банка.

— Знаеш ли каква стойност имат тези пари?

— Цяло състояние.

— И все пак те са само една малка част от онова, което притежавам. А сега искам да ти покажа още нещо. Но трябва да си мълчиш какво си видял. Ела!

Стана ми ясно, че решителният миг е настъпил. Той искаше да ме спечели за себе си, а за какво и за каква цел, трябваше да изчакам. Напуснахме селямлъка му, в който се намирахме, и се запътихме към вратата, водеща към помещенията на неговата сестра. Той почука според тамошния обичай с върховете на пръстите. Отвори една черна слугиня. Той ѝ каза тихо няколко думи и бяхме пуснати да вземем. Поведо ме към една вътрешна врата, посочи ми я и каза:



— Влез! Аз ще те чакам тук.

Под врата в случая не бива да се разбира онова, което ние смятаме за врата, а дебели палмови рогозки, които можеш да отместваш или даже напълно да махаш, ако ти е угодно. Аз тикнах рогозката настрана и влязох. Това, което видях, ме хвърли в голямо изумление. Върху няколко проснати един върху друг килима лежеше едно момиче на може би двадесет години. Лявата ръка, на чиято длан почиваше главата, бе облакътена на възглавница. Носеше широки женски шалвари, достигащи до глезените ѝ, босите крака бяха обути в кадифени чехли; нагоре имаше червен елек, богато извезан със сърма, а една подобна на воал наметка се спускаше от врата до стъпалата ѝ. Косата, в която проблясваха бисери и алтъни, беше оплетена на дълга плитка. По всичките пръсти бляскаха пръстени. Миглите и веждите бяха почернени с кохл<sup>76</sup>, а ноктите оцветени с къна.

Лицето... ах, какво лице! Когато се говори за ориенталска красота, човек си представя същество — да се изразим като поета — с „дивната омая на нощта“, с чертите на Клеопатра, Еминех<sup>77</sup> или Шефака. А тук? На съборите в моя роден град едно момиче от ерцгебиргския Байерфалд обикновено продаваше рендета и лъжици. То имаше своеобразно личице — дребно и присплеснато, ниско два пръста чело, носле като сушена слива, само дето не черно, малки, тесни устни, ушички като на мишка и очички — малки, весели и лукави като... е, тъкмо като на мишле. Никога не бих могъл да забравя това лице. И ето че сега пред мен лежеше това байерфалско мишле, но в ориенталски одежди. То ме гледаше незабулено къде засрамено, къде очаквателно и не обелваше дума.

Откровено да си призная, бях малко смутен. Такава изненада не бях очаквал и ето как стана, че на езика ми дойде не баш най-духовитият въпрос:

— Коя си ти?

— Кумру — усмихна се тя.

Каза го с онзи дълбок алт. Аз се почувствах подтикнат към втори въпрос:

— Знаеше ли, че ще дойда?

— Моят брат ми каза.

— Отново ли си болна? Някакъв цяр ли желаеш?

— Не. Ти възстанови блясъка на моята глава и на мен повече нищо не ми липсва.

— Каж ми тогава защо си поискала да ме видиш!

— Поискала съм? Аз бях длъжна да те видя. Брат ми така пожела.

— Е, в такъв случай ме огледай, но колкото може по-внимателно!

Аз се изтъпанчих пред нея и се завъртях три пъти около собствената си ос. По лицето ѝ прелетя весела усмивка.

— О, ефенди, та нали вече толкова пъти съм те виждала! Аз исках да кажа, че ти мен трябваше да видиш, а не аз теб.

— Аха! Защо?

— Брат ми ще ти разправи.

— Тогава сигурно бива да попитам дали настоящият прием свърши?

— Да, той свърши. Моят брат те очаква.

Поклоних се по ориенталски маниер и излязох. Стоящият отвън Мурад Насър ме взе под ръка и ме отведе пак в стаята си отсреща. Седнахме както преди малко един до друг, запалихме лулите и после от устните му се отрони въпросителната думица:

— Е?

— Какво? — върнах аз въпроса, тъй като нищо по-добро не ми хрумна.

— Видял и я в цялата ѝ красота и прелест?

Сетих се за байерфелдското мишле, ала запазих мнението за себе си.

— Прекрасна! — излицемерих.

— Възхитителна е, нали?

— Като утринната заря!

— Един истински слънчев лъч! Още никое неканено око не е съглеждало нейния лик. Ти си единственият освен нейният годеник, при когото я водя, комуто се пада тази милост.

— Защо точно на мен?

— Защото тя има една сестра Карамфила.

— А-а, има...

— Да, сестра, която е една година по-млада и притежава съвсем същите черти, красивото носле, искрящите очи, всичко, всичко е точно същото. Чуваш ли какво ти приказвам?

Мурад сигурно забеляза, че се бях умислил.

— Чувам — уверих го.

— И разбираш също?

— Твоята доброта днес е така безкрайно голяма, че нито мога да я разбера, нито да проумея.

— Това, което чувам, не е драго за сърцето ми. И хич не ми е лесно да ти кажа какво трябва да проумееш.

— Тогава не го кавай! Не е нужно да си причиняваш болка.

— Ама ти трябва да го знаеш и щом не го отгатваш, налага се да ти го кажа. Аз вече споделих с теб, че искам да те обвържа със себе си. Знаеш ли, че моите сестри са богати?

— Значи Аллах е бил по-благоразположен към теб, отколкото към мен. Аз нямам богати сестри.

— Ти не се нуждаеш от такива, защото ще имаш богатата ханъма.

— Приятелю, досега това не ми беше известно, та аз нито даже съм помислил да си търся жена.

— И не е необходимо. Няма защо да я търсиш, тъй като ще я получиш от мен.

— Задръж си я! Моето искрено приятелство към теб ми запретява да те ограбвам.

— Ти не ме ограбваш, понеже аз няма да ти дам някоя от моите кадъни, а Карамфила, по-младата ми сестра.

По дяволите! Ама че в клещи попаднах! Как ли бих могъл да се откопча? Мурад действаше в разрез с всички обичаи и традиции — дали от приятелство, или собствена изгода, това си оставаше все едно. Едно отблъскване би било голямо оскърбление и означаваше да го превърна в свой смъртен враг. Хич да не беше стигал злощастникът до тая мисъл! Той можеше да дари по-младата сестра, нейсе и голямата и всичките му там останали, на Великия султан за рождения му ден! Само при мен да не се весва с тях! И на всичкото отгоре не ме изпущаше от очи, а държеше погледа си постоянно прикован към лицето ми, за да отгатне от него мислите ми. Понеже нито реагирах, нито продумвах, попита:

— Бива ли да чуя мнението ти?

— Моето мнение е, че човек не бива да си прави майтап с толкова сериозни и важни неща.

— Кой ти каза, че се майтапя! Аз говоря сериозно.

— Невъзможно! Аз съм християнин.

— Тъкмо от това трябва да ти стане ясно колко много те ценя. Ти ще вземеш моята сестра Карамфила, без да си променяш вярата.

— В такъв случай би трябвало тя се отрече от своята!

— И това не е потребно. Отивате просто при кадията, казвай й „Бубеним“, той се подписва и тя става твоя ханъма.

— За християнина това е запретено. Само онази, за която го е венчал свещеникът, може да бъде считана за негова съпруга.

Вече си мислех, че съм се измъкнал, когато оня отново намери изход.

— Ами венчай се тогава за Карамфила!

— Не става, понеже тя не е християнка.

Той наведе глава и смръщено я поклати. Бях убеден, че сега ще оттегли авантюристичното си предложение, ама и тоя път грешах напълно в сметките си, защото турчинът вдигна внезапно глава, плесна ръце като под някакво спонтанно решение и извика:

— Е, хубаво, тогава тя ще стане християнка! Жените нямат душа. Те не отиват нито на небето, нито в джендема. Значи е все едно дали казват Мохамед, или Христос.

Добрият човечец наистина надминаваше всички свои, но още повече моите сили. Още съм рекъл-недоизрекъл нещо и той се обявяваше готов за най-трудните отстъпки. Какво да правя? Най-добре би било да си плюя на петите. Вече се канех да отворя уста за някакъв претекст, когато той ми повели:

— Кажи ми откровено дали наистина ти харесва Кумру!

— Считааш ли за възможно, че някой би могъл да твърди противното?

— Не, защото Кумру е короната на прелестта и образец на красота. Аз ти я показвах, за да ти дам престава за нейната по-млада сестра. Карамфила ще ти хареса досущ толкова и тъй като виждаш, че аз във всичко ти угаждам, сега с радост ще ми дадеш съгласието си. Ето ръката ми. Да, се споразумеем!

Той действително ми протегна десница. Аз обаче се забавих да му дам своята.

— Не толкова бързо! Има още разни неща за обмисляне.

— Какво още? Та нали с всичко се съгласих.

— С всичко на теб познато, но има и работи, дето не ги знаеш. Сестрите ти имат ли все още баща, майка?

— Не. Аз съм единственият техен повелител и те са длъжни да правят каквото им заповядам.

— Тогава позволи на Карамфила да взема уроци по християнство! Тя трябва много добре да се запознае с нашето учение, защото ще бъде изпитана. Ако не издържи изпита, ще си остане мюсюлманка и няма да може да стане моя жена. Така че аз не мога да ти дам категоричен отговор, преди Карамфила да е положила своя изпит.

Тогава той скочи гневно и размахна насам-натам чибук.

— Възможно е и Шейтана да стане християнин, аз обаче не! Щом ви е толкова трудно да встъпите в брак, то толкоз по-мъчно ще ви е и да достигнете небето. Но ти ще видиш, че аз все пак ще прокарам своя план. Моята сестра е умна къзъм. Тя бързо ще се оправи във вашето учение и много добре ще положи изпита. Тъй като за мен това стои над всяко съмнение, отсега аз ще се отнасям с теб като с неин съпруг и ще те посветя в моята далавера, в която трябва да влезеш.

И ето ти че настъпи онова, от което се бях опасявал! Далечните тътнещи гръмотевици бяха отминали и сега въздуха пронизваха светкавиците, които бях искал да отклоня. Предчувствах какво ще ми предложи, знаех отговора си предварително и ми беше известно, че ще си развалим достлука. Беше ми невъзможно повече да плавам под фалшив флаг, трябваше да си призная цвета и това всъщност хич нищо нямаше да навреди, защото разривът рано или късно щеше да настъпи.

Мурад седна отново, потърси подходящо встъпление и захвана:

— Знаеш ли кой занаят от всички носи най-голяма полза?

— Да. Този на еджаджията<sup>78</sup>.

— О, на мен ми е известен един, който се отплаща с много повече и още по-бързо. Еджаджията също трябва да купува и плаща стоката си. А при занаята, който аз имам предвид, всичко получават келепир.

— Значи имаш предвид обирджилък, хайдуклук?

— Употребяваш серт думи.

— Не. Впрочем този занаят е най-лошият, който мога да си представя, защото човек не получава стоката келепир, както ти погрешно се изразяваш, а трябва да я заплати много по-скъпо от всеки друг предмет.

— С какво?

— Със спокойствието на съвестта и Вечното блаженство. А това е къде-къде повече от някакви си пари.

— Ти говориш като християнин. Аз обаче мисля и чувствам като мюсюлманин. Пък и не говоря за обикновен хайдуклук и обирджилък.

— Зная. Имаш предвид търговията с роби.

— Така е.

— Спомняш ли си какво ти казах по тази тема в Кахира?

— Да, помня го много добре.

— Ти каза: „Аз хич нямам намерението да ловя негри.“ Сега обаче, изглежда, си на друго становище.

— Сега си разсъждавам точно както тогава. Позволи към онова, което казах, да добавя още няколко думи! Искях да река: Аз хич нямам намерение да ловя негри, но съм решил да купувам.

— Това е даже още по-лошо. Защо укривателят бива наказван по-строго от крадеца? Защото той подкокоросва другият към кражбата. Така е и в нашия случай. Ако нямаше търговци на роби, нямаше да има и ловци на роби.

— Ти съвсем забравяш, че робството е свята разпоредба. Още патриарсите са имали роби и ние мюсюлманите, които и днес следваме тяхното верую и адети, не можем да съществуваме без робството.

— По този въпрос може да се поспори, но на мен не ми се иска да го правя. Аз осъждам лова на роби.

— Осъждай го колкото си щеш, нямам нищо против. Та ти нали няма да ловуваш. Когато чуеш предложението, което ще ти направя, съвсем другояче ще мислиш за тези неща.

— Определено не!

— Първом ме изслушай! Аз те познавам от по-рано и те смятам за дързък и предприемчив мъж. Онова, което преживя и извърши през последните седмици, за мен е доказателство, че овладяваш всяка опасност и намираш изход дори от най-калпавото положение. Ето защо ще ти сторя хаберите си още сега, макар да трябваше да ги чуеш едвам по-късно. Ще бъде максимално кратък.

— Ще ми е приятно.

— И тъй, аз познавам един прочут ловец на роби, който...

— Да не би да имаш предвид Ибн Асл ел Джазур? — прекъснах го.

— Кого имам предвид, мога да ти кажа само в случай че приемеш предложението ми. С този мъж влязох във връзка. За да си подсигурия неговата честност, ще му дам по-голямата си сестра за жена.

— Той ли я поиска?

— Да. Ние се споразумяхме по този въпрос. Аз ще основа тайно над Хартум няколко постоянни бази, тъй като търговията с роби е забранена. Мъжът на моята сестра ще ходи на лов и ще крие плячката на определени места по коритото на Нил. Има много недостъпни острови и заливи. Ти ще ги навествяваш, за да прибиращ робите и да ми ги водиш. Такава ще ти е работата. В замяна ще получаващ една трета дял от печалбата, а като допълнително възнаграждение ще вземеш по-малката ми сестра. Аз вече ти казах, че моите сестри са богати.

Бях очаквал някакво подобно предложение, ама все пак не по този начин. Стоях слисан и зяпах Мурад Насър, неспособен да говоря.

— Не си очаквал едно такова щедро предложение, а? — ухили се оня. — Зная, че ще го приемеш, защото не си будала. Въпреки това искам да ти дам време за размисъл до утре, понеже...

— От време за размисъл не се нуждая — пресякох го аз. — Мога да ти дам отговора си още в този миг.

— Тогава говори! Убеден съм, че с радост ще се согласиш.

— Почакай малко! Значи трима души се сбираме за тая далавера — ловецът на роби, роботърговецът и аз?

— Така е.

— Ти изграждаш тайни бази за евентуални продажби или по-нататъшна експедиция. Това не е опасно, тъй като винаги можеш да прехвърлиш вината върху друг. Ловецът на роби също няма да рискува нищо, понеже при нападенията на негърските села ще се държи далеч от битката. Между вас двамата трябва да се вмъкна аз. Ще ходя да вземам робите от серибите и ще ти ги водя. Ще минавам през диви и даже вражи територии и освен това ще трябва да се браня срещу войниците на правителството, които буквално ще устроят потеря за мен.

— Всичко това е вярно. Ти си мъж, сякаш създаден за такива опасности.

— Радва ме, че ме считаш за толкова сърцат. Но не ме радва, че същевременно ме считаш способен да проявя куража си на едно такова поприще. Робството е позор за човечеството, а ловът на роби — въпиешо престъпление. Аз дори малък грях не върша съзнателно за пари, та камо ли да стоваря на съвестта си такива кървави деяния. Как можеш да правиш подобно предложение на един християнин, и при това на мен, не ми е понятно.

Мурад Насър беше напълно разочарован, личеше си по физиономията му.

— Това ли е наистина отговорът, който искаш да ми дадеш? — заекна той.

— Това.

— Помисли за печалбата!

— Една спокойна съвест за мен е по-за предпочитане.

— И сестра ми Карамфила!

— Дай я на когото искаш!

— Да не би да я презираш?

— Не. Ти ми предложи момичето, действайки същевременно против вашите обичаи. Това ме прави горд, ала за съжаление аз не мога да заслужа този символ на красотата и прелестта. Не искам да те оскърбя. Трябва да ми простиш, понеже постъпвам според повелите на моята вяра. Нека се разделим в мир.

При тези думи аз се изправих. Мурад Насър също се надигна и запрати гневно чибук си.

— В мир? Как ли би било възможно! Ако сега се разделим, ставаме врагове, върли врагове за цял живот.

— Не съзирам подобна необходимост.

— Тя си лежи ясно като на длан. Ти ми разказа какво се е случило през последните дни. Ти си приятел на Рейс Ефендина и се каниш да го наведиш в Хартум. Искаш по-нататък да откриеш роботърговеца Ибн Асл и...

— Аха, значи признаваш, че той е този, с когото си се свързал!

— Нищо не признавам, хич нищичко няма да узнаеш от мен! Искях само да ти докажа, че не можеш да бъдеш приятел на моите врагове, без да си и мой враг. Сега знаеш твърде много за мен. Разделим ли се, ще станеш за мен по-опасен от кой да е друг. Ето защо размисли още веднъж дали ще останеш на това си решение!

— Не е нужно никакво размишление.

— Хубаво, тогава се разделяме и аз само съм пишман, задето те обсипах с благодеяния.

Лицето му беше приело съвсем друг израз. Порядъчността и откровеността бяха изчезнали, правейки място на заплахата и ненавист. В святкащите му очи ясно се четеше, че той от този момент е мой неумолим враг.

— Обсипал си ме с благодеяния? — попитах спокойно. — Аз ядох и спях в твоя дом, понеже ме покани толкова настоятелно, че щеше да е неучтиво от моя страна да отклоня поканата ти. Това ли наричаш благодеяние?

— Аз заплатих пътните ти и освен туй ти дадох още пари!

Сега турчинът се показва като човек с низки принципи, както си пасва на един ловец на роби. Някой друг навярно щеше да му каже истината. Аз не го сторих.

Извадих портфейла си, отброих сумата, която беше похарчил за мен, хвърлих парите на килима и си тръгнах. Когато вече се намирах при отворстието на вратата, той викна след мен:

— Стой! Наистина ли не искаш...

Продължих да вървя, без да обръщам внимание на думите. Тогава она ревна подире ми:

— Пръждосвай се в такъв случай, кучи сине, и се варди от мен!

За сън сега и дума не можеше да става, понеже трябваше най-напред да успокоя възбудата си. Ето защо напуснах хана, минах край нощния пазач и се насочих през селището към пустинята. Колко непростимо непредпазливо бях постъпил, когато се оставих в Кайро да бъда придуман от приказките на тоя Мурад Насър. Сега му бях върнал парите и стоях тук в далечната Нубия без средства за връщане в родината. Но това не ме плашеше, вълнуваше ме разочарованието, което бях преживял. Чак за такъв човек все пак не бях смятал Мурад Насър.

Бях вървял може би повече от час, когато долових от далечината особени звуци. Сякаш вятърът свиреше на ялова арфа. Звънът приближаваше и ставаше по-ясен. Различих женски гласове и подрънкване на струни. Ето че се появи един ездач на камила, чийто копиен наконечник проблясваше в лъчите на пълната луна. Съглеждайки ме, той изви надалеч. Следваха го дванадесет камили, носещи тахтеравани<sup>79</sup>, от които долитаха пеещи, бъбрещи и смеещи се гласове. Зад тях се зададоха неколцина въоръжени мъже. Всичко това напомняше за „Кервана на духовете“ на Фрайлиграт<sup>80</sup>. Веднага знаех отговора. Това бе шествие млади робини, отвеждани тайно към Египет. Клетниците биваха принуждавани по път да се смеят, пеят, шегуват, за да не се помрачават и изгубят цената си. Шествието сигурно идваше от Абу Хаммед, но се пазеше да спре в Кароско и бъде видяно там.

Поех обратно и си легнах в хана да почивам. Но до истински сън така и не стигнах. Не че ме тревожеше изгубеното приятелство на Мурад Насър или чак пък страх от него, о, не, аз трябваше да обмислям други неща. Преди всичко ме занимаваше неговата връзка с Ибн Асл, ловецът на роби. Искях да узная местопребиваването на този мъж и за тая цел сега бе необходимо само да държа Мурад Насър под око. След като си бях развалил отношенията с турчина, вече толкова по-настойчиво ми се искаше да разгърна дейността си в издирване безследно изчезналия брат на водача от Маабдех.

На заранта станах рано, седнах пред вратата на къщата и заръчах на ханджията да ми донесе кафе. Докато се впусках в съзерцание на пробуждащия се животински свят, видях да се задава един ездач. Той беше още толкова далеч, че едва се различаваше, но трябва да имаше отлично животно под себе си, защото приближаваше с такава бързина, сякаш израстваше от земята. Накрая го разпознах. Беше корабният мюлазим Али Фарид на Рейс Ефендина. Изправих се да го поздравя с добре дошъл. Той ме видя, насочи животното към мен, накара го да коленичи и скочи от седлото.

— Кака се озова в Короско? — попитах го удивен. — Смятах че емирът се намира в Хартум.

— Ахмед Абд ел Инсаф беше и там. А къде се намира сега, ще ти кажа след като съм говорил с шейх ел белед<sup>81</sup>, когото трябва веднага да посетя.

— Шейхът е вече буден. Преди малко го видях да коленичи пред колибата си, за да изпълни Утринната молитва.

Показах му колибата и Али Фарид се запъти нататък да предаде поръчението си на шейха. Камилата му коленичеше в моя близост. Тя беше великолепно, скъпо животно със сив миши цвят, по който се разпознават истинските ездитни камили. Как се бе добрал лейтенантът до една такава бързоходна камила? Има животни от тая порода, които за един ден изминават, без да спират, над сто километра. Тя беше и много благовъзпитана, защото когато я погалих, че погледна общително и не

изпадна в обичайната лоша привычка на камилите да хапят, настъпват и даже заплюват непознатия. Още се занимавах с животното, когато Селим пристъпи от портата. Той, изглежда, ме бе търсил, понеже дойде бързо при мен.

— Ефенди, дочух лоши неща и бих желал да ти отправя една настоятелна молба.

— Каква?

— Ти си се бил смразил с Мурад Насър?

— Кой ти го каза?

— Той самият и строго ми забрани да говоря с теб.

— И ето че ти на часа идваш при мен като негов верен векилхарч, за да престъпиш повелята му?

— Да, правя го, защото ти знаеш, че те имам за по-драг от него.

— Да, действително — отговорих, макар глупостите му често да ме бяха ядосвали. — Каква молба искаше всъщност да ми изложиш?

— Аз не мога повече да остана при Мурад Насър.

— Хайде бе! Защо? Не ти е добре при господаря ти? Недоволен ли си от него?

— Дип съм си аз добре и съм доволен също. Ама откак сме на път от Сиут той говори за неща, дето не ми се нравят.

— Какви неща?

— Аз още се намирам на служба при него и не зная дали бива да издам...

— Да не би да имаш предвид търговията с роби?

— Право, много право! Както чувам, ти вече също знаеш, че Мурад Насър е роботърговец.

— Действително знам.

— Тогаз няма да съм издайник, ако говоря с теб за тая уйдурма. Той иска да съм останел на служба при него. Ако го сторя и ни сгачят нейде, може зле да си изпатя.

— Пак ли започна да те гони шубето?

— Да ме гони шубето? Не. Ти знаеш, че аз съм най-големият герой на всички бедуини и излизам насреща на хиляда войни. Искam също и при подходяща възможност да умра с геройска смърт, ама като роботърговец пък все пак не ми се ще да бъда обесен.

— Много почтено замислено от твоя страна.

— Ти ми даваш право?

— Да.

— Тогава още тозчас ще напусна службата. Ама с какво пък после да се захвана? Ако не те бях обикнал толкоз, хич нямаше и да се питам. Така обаче работата ме тегли за сърцето и аз бих желал да ти отправя един упрек.

— Думаи!

— Виж, ефенди, ти си умен мъж, познаваш всички науки и проникваш в дълбините на всички тайни, ала едно нещо все пак не ти достига.

— Какво?

— На теб ти липсва слуга, какъвто съм аз. Хората биха те уважавали десет пъти повече от сега, ако видят, че стоя до тебе.

— Значи желаеш да останеш при мен?

— Да, ефенди.

— Не става, защото твоята непресекваща храброст не ми харесва. Тя лесно може да ми докара някое кръвопролитие.

— О, за това хич да не те е дерт. Ако аз подхвана в моето бликащо безстрашие някоя битка, то ще я доведа докрай сам-самин, в това барем достатъчно ме познаваш. Ти значи няма да се подхвърляш заради мен ненужно на опасност, напротив, аз бих бил готов всеки миг да жертвам себе си и своята геройска сила за теб.

— И за мен, и за теб ще е по-полезно да я съхраниш, вместо да я жертваш.

— Изцяло както заповядаш, ще ти се подчинявам на драго сърце. Какво ще речеш за моето предложение?

— Ще помисля върху него.

— Ефенди, тук няма нищо за обмисляне. Не може да има човек, който да е толкова ценен за своя господар, както аз за теб.

— Възможно е, но аз вече имам един слуга.

— Бен Нил? Какво може да ти е полезен този млад човек? Какви сражения е водил и какви победи е извоювал?

— Той е още млад и лесно може да стане по-голям герой и отколкото си ти сега.

— Не го вярвам. Бен Нил не възприема уроци. Той не ме слуша и постоянно ми възразява. Който не иска нищо да научи, от него никога не може да стане нещо.

— Ти като по-опитен и разсъдлив трябва да проявяваш снизходителност към него. Би ми било приятно да се заемеш с него.

— Щом ти го желаеш, ще го сторя с удоволствие. Ще изтрайвам слабостите му и ще се отнасям с равнодушие и търпение към неговите серсемлъци.

— Тогава иди го потърси и му кажи, че искаш да останеш при мен. Както ме посъветва после той, така ще постъпя.

— Как? Ти, един толкова прочут ефенди, искаш да станеш зависим от хатъра на един слуга?

— Зависим не, но трябва да се съобразявам с него, защото в крайна сметка Бен Нил ще е този, който ще общува с теб.

— Ефенди, той трябва да оцени като голяма чест позволението да се наслаждава на сиянието от моето присъствие. Но щом като желаеш, ще отида да приказвам с него и после ще ти докладвам колко много го е ощастливил моят хабер.

Селим тръгна. Аз с удоволствие бих се приобщиц като слушател на неговия разговор с Бен Нил. Между двамата слуги именно се бяха развили чудати взаимоотношения. Те се бяха харесали и все пак бяха от сутрин до вечер постоянно на нож. Въпреки недостатъците си Селим притежаваше добра душевност и беше благонадежден и грижовен в изпълнението на всички поръчения и работи, за които не се изискваше кураж. Човек просто трябваше да му прощава болезнената привычка да се прави на герой. Бен Нил беше събудил симпатиите ми. Той беше сериозен и въпреки младостта си развиваше възгледи, които и някои възрастни не притежаваха. Неговата проникателност беше достойна за възхищение, а енергията, която досега бе имал възможност, наистина, само в делнични неща да появява, даваше с право да се заключи, че където е необходимо, ще покаже и надлежната смелост.

Когато двамата се дърлеха, това винаги даваше весели сцени. Те внасяха разнообразие в често неприятната монотонност и аз на драго сърце бях готов да задържа Селим. С други думи онова, което той щеше да ми коства, щеше да се компенсира.

Сега видях мюлазимът да излиза от колибата на шейха. Първенецът на селото също излезе с него и се затича — съвсем против достойнството си на селски големец — към реката. Офицерът приближи, измъкна чибука си от чантата на камилското седло, натъпка го и седна после до мен. Аз му дадох огънче.

— Яздиш отлична камила — подех. — Трябва да е неземно блаженство да полетиш на нейния гръб през пустинята.

— Ще го опознаеш това блаженство — отговори Али Фарид, — защото ти ще я яздиш. Емирът я зае за теб.

— Наистина ли за мен? Как е стигнал до идеята да ми праща камила?

— Емирът не ти праща само камилата, а редом с нея и една молба, която трябва да ти изложи. Готов ли си да я чуеш?

— Разбира се.

— Ти често си бивал из пущинаците и умееш да четеш всички дири на хора и животни. Ето защо той ме накара да те питам...

Али Фарид спря посред словото.

В близост до писаните вече сайванти се появиха неколцина бедуини, водещи камили със себе си. Те сигурно произхождаха от околността и възнамеряваха да



опитат да се наемат заедно с животните си за пътуването през пустинята. Мурад Насър ги бе съгледал от двора и излезе да говори с тях. Тъй като ние седяхме до портата досама дувара, той не ни видя, мина край нас и махна хората да влязат. Още щом спря очи на него, пълномощникът на Рейс Ефендина замълча и го заглежда с мрачен, изпитателен поглед. Сега дебелият се обърна и ни забеляза. Никакъв симптом не издаде, че познава лейтенанта. Този се изправи и прекрачи в средата на входа, за да препречи пътя на Мурад Насър.

— Струва ми се, че тук ще изживея голяма изненада. Не сме ли се виждали вече веднъж?

— Аз теб? Никога — отговори турчинът надменно, плъзгайки пренебрежителен поглед по офицера. Личеше му, че говори истината.

— Възможно е да не си ме забелязал, но аз те познавам.

— Това ми е безразлично. Мен ме познават много хора. Каква работа ще имам аз с теб? Пусни ме да мина!

— Почакай още миг! Имам да говоря с теб и ще ми е много драго да чуя името ти.

— Питай другого! Няма защо аз да ти отговарям.

— Не се заблуждавай! Знаеш ли кой е Рейс Ефендина?

По лицето на турчина мина внезапен трепет. Погледът, който сега хвърли на говорещия, носещ обикновеното облекло на нубиец, беше много замислен.

— Знам го много добре, него всеки го знае — отвърна той значително по-учтиво отпреди.

— Тогава сигурно знаеш също, че Рейс Ефендина е снабден с известни пълномощия, които често му дават повече власт и от някой мюдюр<sup>82</sup>.

— И това зная.

— Аз съм мюлазим от „Шахин“ и твоето лице привлече вниманието ми. Сега може би ще говориш с мен?

— По-напред докажи, че наистина си тоя, за когото се представяш.

— Сериозно ли го искаш? Така да е! В такъв случай можеш да дойдеш с мен при шейх ел белед. Сетне нашият разговор ще бъде официален, докато тук бих говорил с теб чисто лично и учтиво.

— Бе, аз също съм приятел на учтивостта. Та питай!

— Ще повторя въпроса си относно твоето име.

— Казвам се Мурад Насър.

— Откъде?

— От Ниф при Измир.

— Какъв си?

— Пазарджия.

— Хм, прекупвач и продавач на едро! С какво търгуваш?

— С какво ли не. Сега съм тръгнал за Хартум, за да накупя сenna, гуми и слонова кост.

— Не си ли купувал и търгувал и с други стоки?

— Често.

— Имам предвид жива стока — роби?

— Хич през акъла не ми е минавало. Аз съм смирен поданик на султана и никога не сторвам нещо срещу неговите закони и повелите на хадифа.

— Блазе ти, ако това е така. Известно ли ти е селището Ел Кауа край Бахр ел Абиад?

— Не.

— Странно! Един търговец като теб да не познава това място? Това ми се струва подозрително. Преди повече от година от Каранак до Ел Кауа бяха превозени по Нил роби. Те трябваше да бъдат отведени до Месаламие. Ние ги освободихме, като нападнахме надзирателите, предводителят, който ни се изплъзна, приличаше на теб като едно яйце на друго. Аз питах един от надзирателите, паднали в ръцете ни, за

името на тоя предводител и той ми го назова. То звучеше съвсем различно от сегашното ти.

— Което просто доказва, че аз не съм оня, за когото ме смяташ.

— Но и може също да доказва, че ти се водиш под различни имена. Тогава аз видях лицето ти и не съм го забравил.

— Господарю, аз съм един честен търговец! Това може да ти го засвидетелства и ефендито, дето е тук. Той ме познава много добре и се кани да пътуваме мен до Хартум.

Това беше нещо повече от дръзко, беше безочливо.

— Вярно ли? Познаваш ли го? — попита ме лейтенантът.

— Познавам го така, както той се нарече и представи.

— Как се нарече пред тебе?

— Точно така, както съобщи преди малко — Мурад Насър.

— Не ти ли е говорил за лов на роби?

— Разбира се, едва снощи.

— Какво ти каза?

— Мурад ми предложи сестра си за жена, ако се съглася да му помагам в търговията с роби.

— Разкажи изчерпателно, ефенди!

Изпълних настояването, понеже нямаше причина да премълча в полза на турчина или чак пък да измислям лъжи. Мурад стискаше зъби и ме мереше с поглед, който подсказваше, че при удобна възможност кърваво би ми отмъстил.

— Е, какво ще кажеш за това? — попита го офицерът, когато свърших.

— Господарю, аз имам основателна причина така да говоря. Кара Бен Немзи ефенди, който нищо не може, нищо не притежава и нищо не чини, искаше да ме принуди да го взема бадева (безплатно) като придружител. От Сиут дотук той ми костваше много пари и за да се отърва от него, аз го залъгах, че съм бил търговец на роби. Това веднага помогна, защото го наду страх и той се отдели от мен.

— А преди малко твърдеше, че искал да пътува с теб до Хартум.

— Казах го само по грешка.

— Чуй, ти си ми подозрителен. Можеш ли да докажеш, че наистина си Мурад Насър от Ниф?

— Да, имам две тескерета — едното е издадено по нареждане на султана, а другото по нареждане на хадифа.

— Покажи ми ги!

— За тая цел трябва да те помоля да дойдеш с мен в одаята ми.

Мюлазимът тръгна с него и аз бях любопитен какво ще последва. Той се върна след известно време сам и обясни омърлушено:

— Двата паспорта са си съвсем наред. Мурад Насър пътува със сестра си Кумру за Хартум. Прегледах и вещите му. Нищо не можеш му стори и все пак съм убеден, че той е онзи роботърговец.

— А аз бих могъл да се закълна, че предложението, което ми направи, беше извършено с най-голяма сериозност.

— Не се и съмнявам, защото знам, че си по-умен от него и не би се оставил да те залъгва. Само че нищо не мога да му сторя, поне днес не. Но ние ще държим едно бдително око на него, без той да забележи. Сега можем да си продължим разговора, който тоя ни прекъсна.

— Тук ще ни смущават. Накарай да вкарат твоята хеджин в хана, а после ще се разходим до реката, където ще бъдем сами и никой няма да може да ни чуе.

Али Фарид последва подканата, предаде камилата си на ханджията и после тръгнахме към Нил. Там видях една лодка с един-единствен гребец, който с напъгане на всички сили се придвижваше бързо срещу течението.

— Това е вестителят, когото шейх ел белед прати по моя повеля до Дер — каза лейтенантът.

— По каква работа? Бива ли да узная?

— Даже е задължително да го узнаеш. От Дер тръгва втори пратеник към Абу Симбел, оттам трети за Вади Халфа, оттам четвърти за Семнех и така нататък, докато цялата Нилска долина бъде оповестена.

— Значи трябва да се е случило нещо изключително!

— Нещо чудовишно — отвличане на роби, каквото от памтивека не се е случвало. Когато бъдат нападнати чернокожите, това не е нещо необикновено. При похищението на нубийци и нубийки хората все още затварят очи. Но да бъдат замъкнати в робство араби, на туй отгоре правоверни мюсюлмани, това е грях срещу Корана, който надминава всяка граница.

— Къде са дръзнали да сторят такова нещо?

— Чувал ли си за Бир ес Серир, който лежи на запад от Ес Сафих?

— Да. Този извор се намира югоизточно от Джебел Моджаф, отдалечен на един пълен ден езда с хаджии от Вади Мелк. Той принадлежи, ако не се лъжа, на арабите фесарах.

— Добре си осведомен. Подразделението на бени фесарах, което пои стадата си при този извор, чествало празник. Всички мъже потеглили към Джебел Моджаф, за да изпълнят там една голяма фантазия. Жените си останали въщи. Когато на другия ден мъжете се върнали, децата и старите жени лежели там избити, а младите жени и момичета били отвлечени. Стадата били разпръснати и на мястото имало над четирийсет трупа.

— Това е ужасно! Момичетата и жените на бени фесарах са прочути със своята красота. Не са ли намерени никакви следи на местопребствплението?

— Не. Задухалият на сутринта вятър бил отвял следите.

— Кога е станало злодеянието?

— Преди двацет дена. Ти знаеш, ефенди, колко е голямо разстоянието и няма да се учудиш, че получихме вестта едва преди три дни.

— Даже много ме учудва, че е дошла толкова бързо.

— Накъде мислиш, че са се насочили извършителите?

— Нито на запад, нито на юг, защото там не биха могли да продадат отвлечените. Смятам, че само за една посока може да става въпрос, а именно към Червено море. Те ще искат да откарат робините към Египет и Турция.

— Точно така си помисли и Рейс Ефендина. Но тук са възможни няколко пътя.

— Само два.

— Кои, ефенди?

— В близост до Вади Мелк край пустинята Баюда и в околностите на Бербер и оттам по възможно най-права линия към Суакин. Вторият път би бил през Вади Мелк и Вади ел Габ към Донгола и напреко през Нубийската пустиня до околностите на Рас Рауаи край Червено море.

Лейтенантът ме погледна удивено.

— Ефенди, Рейс Ефендина те познава много добре. Той също помисли за тези два пътя и каза, че ти със сигурност ще бъдеш на неговото мнение.

— Това ме радва. Но какво общо има моето мнение с цялата тая работа?

— Твърде много, повече отколкото си мислиш. Двата пътя трябва тайно да бъдат препречени, така че никой да не знае нещо за това и да не може да го издаде на похитителите на жените. Та Рейс Ефендина взе от Хартум войници и ги отведе с кораба си до околностите на Бербер, за да прегради с тях пътя към Суакин. А мен изпрати с първоначалния екипаж на кораба да завардя другия път.

— Значи четиридесет мъже. Те къде се намират?

— Вън в пустинята, защото никой не бива да ги види. За да можем да изминем голямото разстояние, ние се снабдихме с камили — за теб и за мен две истински хеджин, а за другите, за водата и провизиите обикновени животни.

— Защо и за мен хеджин?

— Не отгатваш ли? Нима не ти е известно високото мнение, което Рейс Ефендина има за теб? Той мисли, че твоят съвет би могъл да ми бъде полезен и тъй като със сигурност прие, че сега ще бъдеш в Короско, заповяда ми да яздя насам и да те помоля да се присъединиш към нас. Ще удовлетвориш ли молбата му?

Положението ми беше особено. Заради пътните разноси се намирах в затруднение и не можех да тръгна за Кайро. От Рейс Ефендина можех да очаквам помощ. Впрочем аз му бях обещал да го посетя в Хартум и не биваше да не изпълня желанието му. Освен това трябваше да отида до Хартум и заради даденото на водача от Маабдех обещание. И най-сетне си казах, че в доверието, което Рейс Ефендина ми оказваше, бе залегнала голяма чест за мене.

— Как бих могъл да отблъсна една такава молба! — заявих. — Ахмед Абд ел Инсаф ми оказа толкова много услуги, че аз с радост ще използвам случая да му бъда полезен.

— Ефенди, благодаря ти! Трябва да ти кажа, че Рейс Ефендина определено очакваше твоето съгласие. Тъй като задачата, която трябва да разрешим, е толкова опасна, аз мислех противното. Той ми каза, че ти не си мъжът, който ще се побои от неколцина роботърговци, и ето как душата ми се възрадва, дето ти не съсипа неговата крепка вяра. Начинанието ни е свързано с големи мъчнотии. Но като знам сега, че мога да разчитам на съвета ти, аз съм убеден, че поне няма да извърша големи грешки.

— Ти ще можеш да разчиташ не само на съвета, а и на делата ми. Дадени ли са ти някакви особени разпореждания, за които още не си споменал?

— Не. Беше ми заповядано въобще да залавям всеки ловец или търговец на роби и да го водя заедно с грабежа при емира. Но трябва да насоча вниманието си преди всичко към отвлечените жени и дъщери на бея и фесарах и, както ще споделя откровено с теб, да се уповавам повече на теб, отколкото на себе си.

— Това по никой начин не ми е приятно, защото никога не е било от полза двамина едновременно да заповядват. Така лесно настъпват разногласия, които поставят успеха на начинанието подвъпрос.

— О, що се отнася до това, ти можеш със сигурност да разчиташ, че винаги ще се подчинявам на волята ти. Така ми беше заповядано, както веднага ще ти докажа. Ахмед Абд ел Инсаф ме натовари, след като съм ти разяснил ситуацията, да ти предам тази бележка.

Али Фарид измъкна един малък сгънат, лист, разтвори го и ми го даде. Прочетох малкото, но съдържателни думи: „Ти си първият, той е вторият.“ Това беше достатъчно и се явяваше второ, още по-голямо доказателство за доверието, на което се радвах от страна на Рейс Ефендина. Като си помислех каква власт притежаваше той благодарение привилегированото си положение спрямо законите, лесно можех да се възгордея от факта, че една значителна част от нея той слагаше в моите ръце.

— Сега спокоен ли си? — попита лейтенантът.

— Да — отвърнах. — Не само съм спокоен, но и храня увереността, че ще срещнем похитителите на жените, в случай че са поели по северния от двата пътя.

— Увереност? Не е ли пресилено да го твърдиш, ефенди?

— Не, защото знам какво говоря.

— Но помисли колко е голяма пустинята! Ние се нуждаем от четири дена, за да стигнем до Бир Мурат, който не лежи точно на средата. Целият път изисква девет дни пътуване. Дори да можехме да заемем тая дълга линия, то за разбойниците пак ще останат много пролуки, през които биха могли да ни се изплъзнат, толкова повече през нощта.

— Ти трябва да държиш сметка за естеството на пустинята, която трябва да пресекат. От Нил до Червено море, край което положително лежи тяхната цел, са двацетдневни камилски прехода. За едно такова дълго разстояние те няма как да се запасят с вода и ще са принудени да потърсят кладенци, край които ще ги срещнем.

— Не разчитай прекалено на това! Чувал ли си, че има тайни кладенци?

— Да. Аз съм откривал такива тайни кладенци в голямата Сахара и съм пил от тях.

Али ме погледна и поклати глава.

— Слушал съм, наистина, че франките в много неща са по-умни от нас, ама обитателят на пустинята трябва все пак по-добре да ги познава тези краища от чужденеца, който се намира там за пръв път?

— Не прибързвай! Сега не ми се ще да правя коментари. Делото ще докаже, че имам право.

— Ти поставяш очакванията ми под напрежение и аз съм любопитен да разбера по кой начин се каниш да ме убедиш, че не бъркаш в сметките. Засега мога единствено да те питам дали наистина е сигурно, че ще яздиш с мен.

— Сигурно е.

— В такъв случай ще трябва още нещо да ти предам от емира. Аллах е отредил човек да не може да съществува без пари. Дори в пустинята те са необходими на пътника, защото той не е в състояние да надникне в бъдещето и не може предварително да прецени своите потребности и разходи. Та Ахмед Абд ел Инсаф ме упълномощи да ти предам тази кесия, с която да разполагаш по собствено усмотрение. И най-вече трябва да закупиш тук всичко, което лично на теб ти е необходимо.

Али Фарид извади една кожена торбичка, която издаде радващо звънтене, като я разтърси. Отворих я и видях, че е пълна с раял масри<sup>83</sup> и египетски четвъртфунтови златни монети. Това беше повече от достатъчно за няколко седмици, особено като узнах, че войниците били снабдени с всичко, от което вероятно щяха да се нуждаят. В никой случай не се поколебах да пхна кесията в джоба, ала същевременно забелязах:

— Засега аз нямам никакви потребности, парите ще употребя за вас, в случай че се наложи, и после ще дам на емира отчет. Кога ще потеглим?

— Веднага щом на теб ти е угодно. Само бих желал преди туй да напоя камилата. От два дни не е получавала вода.

— Тя сигурно и още два, а може и по-дълго няма да получи.

— Защо, ефенди?

— Защото искам да откроя тайни кладенци.

Али Фарид ми хвърли един поглед, от който ми стана ясно, че не схваща отговора ми.

— Не те разбирам ефенди. За да оставяме скрити, ние трябва да избягваме изворите и по тая причина камилите ни ще са принудени да жадуват. Сега се намираме на брега на Нил и ти трябва да се възползваш от възможността да напоиш порядъчно животното си.

— Тъкмо наопаки, ще го оставя порядъчно да жадува.

— Не е ли жестоко? Християнството не ти ли повелява да се грижиш за животните си?

— Моето учение е много по-хуманно спрямо животните от твоето. Но е по-добре една камила да пожадува, отколкото много хора да пострадат. Веднага щом узная какво смята да прави Мурад Насър, ще потеглим. Преди това обаче трябва да те попитам, как ще отидем при твоите хора, като имаш само една камила?

— Аз имам две — тази тук и една оставих със спънати крака. Не исках да показвам, че съм дошъл да те взема.

— Постъпил си умно. Къде се намира второто животно?

— Немного далеч оттук край брега на Нил. Човек може да стигне пеша дотам за половин час.

— Тогава яхвай камилата и язди нататък? Ще напоиш само своята, моята — не. Аз ще дойда по-късно.

— Ама на теб не ти е известно мястото!

— Не е нужно да ми е известно. Има една водачка, която със сигурност ще ме доведе при теб — дирята ти.

— Нима наистина умееш толкова добре да четеш дири?

— За мен дирята е ясна колкото шрифтът на Корана за твоите очи.

— В такъв случай ще те послушам и ще се убедя дали действително ще ме намериш.

Али Фарид се върна на мястото, където лежеше предназначенията за мен хеджин, възседна я и препусна. Тогава пристигнаха арабите, които Мурад Насър беше повикал, и тръгнаха към реката да напоят камилите си. От това разбрах, че ги е наел и веднага ще потегли, което за тях сигурно не беше приятно, понеже бяха свикнали да започват всяко пътуване следобед. Сега аз се запътих бавно към хана. При портата стоеше турчинът. Трябваше да мина непосредствено край него. Тогава той ми заговори грубо:

— Кучи син такъв, предател! Сега оставаш да си киснеш тук и Шейтана на глада къс по къс ще те излапа. Не стане ли това, видя ли те пак жив, аз ще те размажа!

Не обърнах внимание на думите и отидох в двора, когато поисках да мина край вратата, през която оня ме бе отвел при сестра си, чух гласа на Кумру да ми нашепва:

— Ефенди, остани тук, ама не се озъртай!

— Какво желаеш? — попитах, като ѝ обърнах гръб и дадох вид, че съм потънал в съзерцание на хана.

— Видях те да идваш и се завтекох към вратата, за да поговоря още веднъж с теб. Моят брат ми разправи, че си бил пренебрегнал сестра ми.

— Не съм пренебрегнал Карамфила. Но аз съм християнин и като такъв съм враг на всеки роботърговец. Следователно съм длъжен да се разделя с Мурад Насър.

— Това много ме опечалява! Ти ми възвърна украшението на главата и аз възнамерявах да ти се отблагодаря. Сега това е невъзможно, но аз винаги ще си мисля за теб.

— Аз също с удоволствие ще си спомням за теб. Остани със здраве, о, Цвете на щастието, о, Отблясък на прелестта!

— Остани и ти със здраве, ефенди! Аз не ти се гневя.

Продължих към моята стая. Там седяха Селим и Бен Нил и отново спореха, както чух, за храбростта на дангалака. Съглеждайки ги, ми дойде на ум, че съм забравил да спомена на лейтенанта за тях двамата, съобщих им каквото сметнах за нужно да им кажа и те се зарадваха, че повече няма да си имат работа с турчина. Но заради тях аз се намериха леко затруднено положение. Как щяха да тръгнат с мен? В тази беда се сетих за шейх ел белед. Офицерът беше ходил при него и от това заключих, че той познава Рейс Ефендина. Когато влязох при него, той ме приветства, използвайки обръщението Кара Бен Немзи ефенди, за когото лейтенантът му бил говорил. Изложих му молбата си и той веднага прояви готовност да помогне.

— Ефенди, ти си приятел на емира и аз на драго сърце се поставям на услугите ти. Ездитни или товарни камили искаш?

— Животни за езда, но трябва да са добри и бързоноги.

— Те са много скъпи. В състояние ли си всъщност да ги платиш?

— Сумата за две ездитни камили наистина нямам у себе си.

— Значи искаш само да ги наемеш?

— За жалост и това не става. В такъв случай би трябвало да взема и притежателя им със себе си, а за моите намерения не се нуждая от чужд придружител.

— Това нищо не пречи. Та нали ги наемаш за Ахмед Абд ел Инсаф и аз ще гарантирам за теб и него. Даже не е нужно предварително да плащаш наема. Просто ще предадете животните на шейха в Абу Хаммед. Той ще ми ги прати, а когато емирът дойде един ден в Короско, аз ще му представя сметката.

— Ще ми е много приятно. Ама могат ли да се намерят всъщност толкова бързо добри ездитни камили? Тук има, както виждам, само няколко товарни животни и тях ги нае турчинът, с когото пристигнах.

Селският управник направи хитра физиономия.

— Ти си франк, наистина, но въпреки това може би знаеш кой е по-могъщ и от най-могъщия паша.

— Зная. Имаш предвид отворената ръка?

— Да, една широка ръка е способна на всичко.

Извадих от джоба няколко египетски талера. Когато му ги подадох, той ги грабна чевръсто и ги пхна в джоба.

— Ефенди, ти си най-умният сред мъдреците, а сърцето ти прелива от състрадание. Ти все едно стоиш тук наместо емира, който бива бързо и добре обслужван. Заемачите не показват животните си, за да добият по-голяма кирия. Но ако дадеш на всеки собственик по един талер бакшиш, за късо време ще получиш две ездитни камили, които търчат също толкова бързо, както онази, с която дойде Али Фарид.

— На драго сърце ще им дам бакшиша.

— Тогава отивам веднага да говоря с мъжете и после ще ти доведем животните.

Той бързо се отдалечи, а аз се върнах в хана. Там турчинът се бе заел с товаренето на наетите от него камили. Върху една от тях бе наместена тахтеравана, женска носила, предназначена за Кумру. Две други носеха провизиите и меховете с вода. На други две пък бяха провесени по два коша, в които седнаха четирите слугини. Шеста, възседна турчинът, а на седмата се намести водачът, комуто принадлежаха камилите. Той даде знак за потегляне, като викна:

— Я шейх Абд ел Ка-а-дер!

Светецът на Кадирина е именно не само закрилникът на моряците, а също и на камиларите и водачите на керваните, които при всяко потегляне го призовават. Малкото шествие се раздвижи. Преди да мине през портата, турчинът се обърна още веднъж към мене:

— Ти ми отне Селим, гиди мундар такъв! Запомни каквото ти казах, видя ли те пак жив, ще те размажа!

Аз и сега предпочетох да не отговоря. Та нали знаех, че скоро ще ми се предостави по-добра възможност за тая цел. После почаках четвърт час и ето че шейх ел белед се зададе с двамина мъже, всеки от който водеше за юлара една ездитна камила. Почти се изплаших, като съгледах двете оседлани животни. Те не бяха обикновени ездитни камили и Рейс Ефендина сигурно трябваше да плати толкова висок наем, че не бих могъл да отговарям за него. Когато изрекох тези съмнения пред шейх ел белед, той отклони:

— Не си обременявай сърцето, ефенди! Ние няма да определяме сумата на наема, а емирът ще каже колко иска да даде. Той е пълномощник на хадифа и в действителност не е задължен да плаща. Ти сега само ще ми удостовериш писмено, че си получил тези камили от мен.

Дадох писменото потвърждение и платих два талера бакшиш. После се сбогувах с шейха и двамата мъже. Селим и Бен Нил се качиха на седлата. Аз им предадох багажа си, платих на ханджията, понеже турчинът — макар да бях негов гост и придружител — нищо не бе уредил от сметката и сетне напуснах гордо Короско пеша, докато моите слуги седяха царствено на великолепни животни.

Тъй като бях забелязал посоката, по която бе поел Али Фарид, не ми представляваше трудност да открия дирята му извън селището. Последвахме я. Първо тя се отклоняваше от Нил, но после водеше пак към него. Понеже крачех добре, след малко повече от четвърт час стигнахме до брега. Офицерът седеше там сред храстите, чиито сочни върхари камилата му гризеше. Моята лежеше със спънати крака настрани от водата, към която бе отправила копнеещо разширени ноздри. Жално ми бе да карам това великолепно животно да жадува, ала знаех, че това можеше да ни бъде от голяма полза.

Али Фарид бе изненадан да ме види със свита. Тъй като знаеше от разказа ми моите последни преживелици, предположи кои са двамата.

— Чаках те дълго — и вече си мислех, че не си намерил дирята ми. Този младеж сигурно е Бен Нил, за когото ми разправя?

— Да.

— А другият е Селим, героят на героите?

— Да, това съм аз — започна споменатият да се фука. — Когато ме опознаеш, ще има да се дивиш.

— Аз се дивя и сега, но само на това, че ми отговаряш ти, макар да питам ефендито. Да не би двамата да искат да яздят с теб?

Лейтенантът отправи последните думи към мен и аз побързах да му дам необходимото разяснение. Когато свърших, той рече:

— Да се надяваме, че тези люде заслужават да бъдат носени от такива камили. Ти си първият, аз съм вторият. Можеш да правиш каквото ти е угодно и аз пожелавам само да не извършиш някоя грешка. Хайде да напълним меховете и после да потегляме!

На всяко седло висеше по един воден мех. Напълнихме ги и после се качихме да започнем ездата. Трудно беше откъснато моето животно от реката, защото искаше да бъде напоено. Но когато оставихме Нил зад гърба си, то се подчиняваше драговошно и скоро се оказа, че бе още по-добро и благородно от другите три.



## 14. Тайният кладенец

Най-напред завихме по керванския път, който първо водеше на югозапад, а после извиваше право на юг. Той следваше един кор. Така биват наричани речните корита, които през дъждовния период се изпълват с вода, а иначе лежат сухи. Местността беше дива и пуста. Отстрани имаше само голи, лишени от растителност чукари, а камилите крачеха по остър, безплоден камънак.

Първата част от пустинната пътека води през планински терен. Същинската пясъчна пустиня започва едва след, втория дневен преход и е наречена Бахр Бела Ма, Море без вода. Това наименование често се среща и в голямата Сахара, както и отсреща, отвъд Червено море. Арабинът, бедуинът, берберът, туарегът, всички те наричат онези пясъчни пустини, приличащи на море, Бахр Бела Ма.

Въпреки лошия път животните ни крачеха бодро. Камилският тръс е много спорен, а с една ездитна камила не може да се мери по издръжливост дори и един истински арабски бегач. Стана така, че още след изтичането на два часа видяхме пред себе си бавно придвижващия се керван на Мурад Насър. Чувайки ни, той се обърна и бе немалко удивен да съгледа баш мен. На минаване аз му викнах:

— Ето че пак ме виждаш. Хайде сега ме размажи!

Турчинът отговори с проклетие. А Селим спря при него и каза:

— Ти няма да достигнеш пътната си цел, а ще погинеш в пустинята, защото аз вече не съм ти закрилник.

— Върви при Шейтана! — сопна му се неговият предишен господар.

— Може би ще те срещна, ако отида при него.

Когато се озовахме извън погледа на турчина, свърнахме надясно от пътя, тъй като лейтенантът беше оставил хората си в това направление. Той не беше познавач на пустинята и бе напълно възможно да сбърка посоката. Но различно оформените канари и ридове даваха добри опорни точки, по които човек можеше да се оправи. Когато изрекох един въпрос в това отношение, той обясни:

— Тук е невъзможно да се объркам. Вярно, че няма същински път, ала аз много добре впечатих в паметта си формата на възвишенията, край които минавах. Другояче своят нещата в пясъчната равнина, където не мога да се ориентирам.

— Как намери Короско? Все пак е трябвало да минеш през пясъчната пустиня.

— Не ти ли казах, че емирът ми даде един отличен водач? Този мъж е един стар онбашия<sup>84</sup>, който често се е бил в Судан и е добре запознат с онази пустиня. Той ни водеше и остана при асакерите<sup>85</sup>, като ми описа точната посока към Короско. Ти ще опознаеш Мустафа като много полезен мъж.

След известно време отново достигнахме един пресъхнал кор. Тук войниците очакваха завръщането на лейтенанта. Не заварихме всички; тук бяха само десет, и то без камили. Али се изплаши и се осведоми за местопребиваването на другите и животните. Узнахме, че старият онбашия бил споходен от идеята да оползотвори отсъствието на предводителя с една бърза езда до Нил, за да напои камилите, които навярно задълго щяха да бъдат лишени от вода, и да подмени тази в меховете с прясна. Тази самоволна постъпка угрижи Али Фарид. Опитах да го успокоя, ала той ми рече гневно:

— Не вземай Мустафа под закрила, ефенди! Ние не сме обикновени пътници, а асакери, и трябва строго да съблюдаваме дисциплината. Онбашията не биваше да напуска това място без мое разрешение.

— Мустафа е имал добро намерение.

— Може да е така, но човек върши и глупости, макар и да е имал добро намерение. Нас никой не бива да ни вижда, а ето че тоя човек язди с трийсет мъже и над четирийсет камили в една местност, в която непременно ще бъде забелязан!

— В такъв случай се оказва, че погрешно си ми го обрисувал. Ти нарече Мустафа полезен мъж, ама май, както сега чувам, го считаш за неблагонадежден.

— Мустафа не е такъв, наистина, само че в този случай трябваше да ме пита. Колко лесно би могъл да се натъкне на хора и те да ни издадат на ловците на роби, които се каним да заловим!

— Ти казваш, че онбашията познава пустинята. Той следователно ще поеме по път, по който никого няма да срещне.

— Една такава среща може съвсем нежелано да се състои, тъй като Нил се намира наблизо.

— Ако Мустафа е яздил оттук направо, ще излезе на реката между Тошкех и Дабил и вероятно от никого няма да бъде забелязан. А види ли някого по пътя, то ще му е лесно да го избегне, ако наистина е толкова опитен. Нека изчакаме спокойно връщането му.

— Значи не мислиш, че трябва да яздим след него?

— Не, защото по този начин не можем да върнем обратно една евентуално извършена непредпазливост.

Разположихме се при багажа. Десетимата войници се държаха на почтително разстояние. От погледите, които ми хвърляха, разбрах, че се радват на моето пристигане. Та нали ме познаваха от кораба и вероятно ме смятаха за мъж, чието присъствие би могло да бъде полезно за тях. Бен Нил седна скромно при тях. На Селим, както забелязах, много му се щеше да си поиграе на господар и се намести при мен и лейтенанта. Последният обаче го изгледа по такъв начин, че той се извърна и тръгна към войниците. Измери ги от горе до долу и каза:

— Значи вие сте асакерите на Рейс Ефендина, които възнамеряваме да ошастливим с нашата помощ? Надявам се, да остана доволен от вас. Познавате ли ме?

— Не — отвърна един, който също като другите оглеждаше любопитно-учуден говорителя.

Те не знаеха дали като на равностоящ, или като на началник да гледат на него.

— Значи сте съвсем чужди в тая страна, в която всяко дете е осведомено за моите геройски дела. Името ми е толкова дълго, че стига оттук до Кахира, ала аз ще ви позволя да ме наричате просто Селим. Аз съм най-големият воин на всички народи и племена на Ориента, а приключенията ми се разказват навсякъде и са описани в хиляди книги. Моята мощна ръка е като чадър, под чиято сянка бихте могли да изживеете в сигурност и на рахат целия си живот.

Селим протегна същевременно ръка над тях и зае поза, изпълнена с неподражаемо величие. Войниците очевидно не знаеха какво да мислят за него и какво да кажат на думите му. Погледнаха към мен и забелязаха усмивката ми. Бен Нил сви рамене и рече: „Тумм ел кебир“, което означава нещо като „голяма уста“, „самохвалко“. Вследствие на това те вече бяха наясно с картинката и един от тях, още млад човек, който, както сетне узнах, бил шегобиецът на отряда, се надигна, направи едно дълбоко темане и отговори с тържествено-почтителен тон:

— Ние всички сме ошастливени и заплениени от лъчите на твоето присъствие, о, Селим на всички Селими. Ти, както чухме, си вътъкът на всички изтъкнати достойнства и качества и ние залагаме в теб крепката вяра, че ще позволиш да ни огрее тяхната светлина.

— Ще го сторя — рече Селим, без понятие да си има в каква клопка се кани да влезе. — Аз по всяко време съм готов да ви обкръжа с моите величавости.

Неговият противник поиска да отвърне, ала бе принуден да насочи вниманието си към далечината, където сега се появи една дълга върволица камилски ездачи. Беше старият онбашия, който се връщаше от водопоя със своите асакери. Камилите буквално се бяха издули от пиене и изглеждаха здрави и силни. Това бе от голяма полза за нашето начинание, толкова повече, че ветеранът беше взел и напълнил и всички мехове. Така грижата ни за вода биваше изместена настрана за няколко дни и

аз помолих лейтенанта да прости своеволието на онбашията. Старият чу думите ми и ми подаде благодарствено ръка.

— Ефенди, твоята доброта действа като мехлем на сърцето ми. Ние не бяхме видени от никого, а с жадни животни не бихме могли да извършим това, което сега сме в състояние да постигнем. Ти си тука баш повелителят и в мое лице ще имаш един покорен и верен слуга.

Сега бе време да се прегледа багажът. Муниции имаше повече от достатъчно, провизии също не липсваха. Всеки мъж си имаше половници и освен това видях няколко паници и един железен котел, в който щеше да се вари храната. Рейс Ефендина беше отишъл толкова далеч в грижите си, че даже им бе дал да вземат една палатка за мюлазима и за мен. Един тежък вързоп съдържаеше вериги и ръчни окови за нашите евентуални пленници.

Тъй като хората бяха огладнели, а аз не исках да губя време, бяха нахранени със сушени фурми. После трябваше да се посъветваме относно плана на бойната акция. Това стана между мюлазима, онбашията и мен. За съжаление разбрах, че още никой не е помислил по какъв начин може най-добре да бъде разрешена задачата ни.

Тя не беше лесна. Ние трябваше да надзираваме едно разстояние от най-малко триста километра и този участък беше пустиня, в която имаше само един-единствен кладенец, доставящ поносимо годна вода извън дъждовния период, а именно споменатият вече Бир Мурат. Другите кладенци, разположени по керванския път, като Бир Абза, едва сълзяха през сухия период. Но точно това обстоятелство беше за мен добре дошло.

Ако търсените действително възнамеряваха да минат през Нубийската пустиня, те щяха да са отдалечени от Нил до керванския път, който трябваше да пресекат, на около осем дни езда. Значи непременно биха се насочили към Бир Мурат. Но понеже една камила не може да жадува осем пълни дни, то тези хора трябваше да знаят и тайни кладенци, през които щеше да води посоката им. Ето защо нашата мисия всъщност се делеше на две задачи. Първо, трябваше да надзираваме именно Бир Мурат, но така, че да не бъдем открити, и второ, касаеше се да открием скритите кладенци и при тях да следим за очакваните. Едната задача беше сравнително лесна, но другата беше много трудна и с нея исках да се заема аз самият.

Когато изложих това пред двамата, те ми дадоха право. Онбашията също беше убеден, че трябваше да има тайни кладенци, ала се изказа, че било невъзможно да бъде открит някой от тях.

— Предоставете това на мен — казах аз. — В случай че се натъкна на някой такъв кладенец, сигурно няма да го подмина.

— Но как ще забележиш къде има вода? Знаеш ли каква е направата на тези кладенци?

— Да. Разкопаваш пясъка, додето стигнеш водата, слагаш над ямата няколко дръжки от копия или някакви други пръти и просваш върху тях кожа, рогозка или някакво си там покривало. Насипваш после пак пясъка и го заравняваш с околността. По този начин мястото вече е направено незабележимо за око.

— Което означава, че и ти няма да можеш да го откриеш.

— Аз не, но камилата ми.

— Камилата... ти? Животното по-остри очи ли има от теб?

— Не, но по-чувствителни обонятелни нерви. Забравяш, че такива места, преди хората да ги превърнат в кладенци, са били откривани единствено от камили. Една прежадняла камила е изключително чувствителна към миризмата на водата. Тя отдалеч се затичва към мястото, където има вода, и започва да разравя земята с предните крака. По тази причина не давам на моето животно да пие.

— Аллах е велик. Той дава на всяко същество отделна дарба! Това, дето го казваш, е убедително. Значи се каниш да издирваш Бияр ес Сир (тайни извори)? Но няма да яздиш сам?

— Не.

— Кой ще те придружава? — осведомите Мустафа.

— Засега още не е определено. Преди туй бих желал да знам дали мога да разчитам на теб и познанията ти за тези местности.

— Питай Али Фарид дали не го водих отлично! Тая пустиня я познавам точно толкова добре, както някой от тукашните водачи на кервани.

— Също степта Баюда отвъд Нил?

— Също.

— Известни ли ти са вадите в нея?

— Всичките. Ще ти назова Вади<sup>86</sup> Мокаттем, Ушер, Аммер, Абу Руай, Лабан и Аргу.

— А голямата вади на запад в тази пустиня?

— Имаш предвид Вади Малк?

— Да. Предполагам, че разбойниците, ако са поели по северния път, ще се придържат в близост до тази вади. Тя излиза недалеч от Абу Гуси на Нил. Мислиш ли, че те ще прехвърлят Нил там?

— В никой случай, защото срещу Абу Гуси е разположена Стара Донгола, и понеже местността там е оживена, значи е опасна за тях.

— Накъде иначе би трябвало да се насочат?

— По на север, по протежение на Вади ел Габ, може би към Тура и Мошо, където е усамотено и остров Арго облекчава прехвърлянето. Не си ли съгласен с мен?

— Съвсем същото мнение вече изразих пред Али Фарид. Аз твърдо се придържам към него и ти поставих тези въпроси само за да те изпитам.

Самодоволно ухилен и със съзнание за цената си, Мустафа ме попита:

— Издържах ли изпита?

— Да. Виждам, че познаваш местността. Но най-главното е и тук в Артмур да си също така добре осведомен.

— Така е. От Короско се минава през Угаб, Абу Ракиб, Вади Мериша, Бир Мурат, Бир Абза, Табун и Абу Шуррут за Абу Хаммед на Нил.

— Правилно. Сега ще те питам само още дали точно знаеш местоположението на Бир Мурат.

— Такъв е случаят, ефенди. Аз често съм ходил там и съм се скитал надалеч в околността. Откъм страната на Короско се стига до долинката на извора, която е обкръжена от високи и стръмни скални стени, през една долина, обрасла с палмата дум. От другата страна на извора има една трудна за минаване клисура, която постепенно води отново до равна местност.

— Така е. От колко време се нуждаеш, за да стигнеш дотам?

— Три дена, повече не, тъй като камилите ни са отпочинали и скоро поени с прясна вода.

— А би ли се наел да отведеш асакерите сам, без мюлазима и мен, в близост до извора?

— Защо не? Та нали няма да е по-трудно, отколкото ако и вие присъствате.

— Добре, тогава предлагам следното: Али Фарид ще язди с мен, за да потърсим кладенците, а ти ще отведеш асакерите при Бир Мурат, ама не пък баш до него, тъй като не бива да бъдеш видян.

— Там ли трябва да ви чакам?

— Да. Но колко дълго, не мога да определя.

— И какво ще правим през туй време?

— Абсолютно нищо. Няма да ходите до извора и ще избягвате всяка среща.

— Но да допуснем случая, че видим разбойниците да идват. Тогава все пак трябва да ги нападнем!

— Не. Ще ги пропуснете да минат, без да ви забележат. Можеш да бъдеш сигурен, че аз ще дойда след тях.

— Не те разбирам, но съм длъжен да ти се подчиня. Как обаче се каниш да определиш точно мястото, където да ви чакаме? Това в пустинята е невъзможно.

— Възможно е. Ти сам казваш, че разбойниците по всяка вероятност ще прехвърлят Нил между Тура и Мошо. В каква посока от Бир Мурат лежат тези селища?

— Югозападно.

— Значи ти трябва да се установиш точно на югозапад от Бир Мурат, и то на половин ден път от него. Това ще е приблизително до западната страна на самотно издигащата се Джебел Мундар.

— Точно така. Виждам, че и ти познаваш като мен онази област, ефенди. Сега зная къде трябва да спра и съм убеден, че със сигурност ще ни намериш. Пита се само дали Али Фарид, моят пряк началник, ще ми повери асакерите.

Мюлазимът досега си бе мълчал. Той съзнаваше, че тук онбашията е по-опитен от него. Може би тайно се радваше, че отговорността бе прехвърлена върху мен, и ето защо се пазеше да възразява. Сега, когато бе приканен непосредствено да говори, той отвърна:

— Естествено, че ще го сторя. Нямам нищо против онова, което Кара Бен Немзи ефенди разпорежда. Но ние накъде ще яздим? Та нали е невъзможно да се знае къде се намират тайните кладенци.

— Не е невъзможно. С малко разсъждения човек би могъл поне посоката да отгатне. Ние предполагаме, че разбойниците ще минат през Нил при остров Арго и ще хванат направление към Бир Мурат. Тъй като не могат да стигнат до тази цел без вода, значи трябва да търсим тайните кладенци по тази линия.

— И ти познаваш пътя?

— Път няма, но аз няма да се заблудя. Тъй като ловците на роби идват от запад, ние ще яздим западно от керванското трасе и паралелно с него на юг. Не се ли натъкнем на следа, значи ловците на роби още не са пристигнали, но можем всеки миг да ги очакваме. Преди всичко трябва строго да разпореда, онбашията Мустафа да не предприема нищо със своите асакери, преди да сме се срещнали с него.

Това бяха основните линии на моя план. Необходимо бе да уговорим второстепенните неща и после можехме да потегляме. Ние и в подробностите постигнахме единодушие. Онбашията получи точни указания и сега се питаше само какво ще стане с Бен Нил и Селим. Единият каза, че бил мой слуга и не бивало да ме изоставя, другият се изрази по същия начин. На Селим, изглежда, нещо не му се харесваше при асакерите, понеже не искаха да вярват в неговите достойнства. На мен неговото присъствие с нищо не можеше да ми бъде полезно, а на онбашията пък толкоз по-малко. Ако Селим яздеше с войниците към извора, то трябваше да очаквам, че ще забърка някои глупости и ще провали плана ми. На мен той нямаше да смее да се противопоставя и ето как му казах, че и той може да язди с мен.

Та значи станахме четири души. Всеки взе един мях с вода и необходимите провизии на ездовата си камила и после потеглихме на юг. Асакерите щяха на първо време да спазват същата посока, но по-късно трябваше да се насочат повече наляво, сиреч на югоизток, за да останат успоредно с керванския път.

От Короско до Бир Мурат хората отчитат четири дена път.

Аз исках да измина това разстояние, което означава до същата географска ширина с кладенеца, за два дни. От нашите камили се изискваше голямо постижение, но те щяха да се справят.

Неприятното беше, че можехме да яздим само през деня. Обикновените кервани потеглят с изгрев слънце и пътуват до към единадесет часа. После почиват по време на най-големите дневни горещини до два часа, за да бъдат след това отново на път до вечерта. След залез слънце се вечеря с един час почивка и сетне продължават на лунна и звездна светлина до полунощ. Ние обаче искахме да намерим следи, които трябваше да водят напреко на нашата посока; през нощта не можехме да ги открием и ето защо трябваше да останем на седлото и в най-жежките обедни часове.

Местността беше отначало все още планинска. Каквото се предлагаше на нашите погледи, беше гола пустош и безотрадност. Не се виждаше ни дърво, ни храст, ни

стрък трева. В тази самота внасяше живот само някой лешояд или гарван, преминаващ над главите ни. Двете пернати са единствените птици на Нубийската пустиня. Първата е по-точно белоглавият лешояд (*Vultur fulvus*). И той, и гарванът не се осмеляват да нападат живи животни. Поради това човек често вижда по път картини, от които го заболява сърцето.

Ако някой товарна камила именно не може повече да продължава, тя се отпуска на земята и нито с добри думи, нито със сила може да бъде принудена да стане. Хората просто я оставят да лежи и прехвърлят товара ѝ върху другите животни. Тя не е мъртва, но вече няма сили да се изправи. Така лежи достойното за окайване животно още дни наред, раздвижва един крак или друг, повдига глава, а наоколо са накацали лешояди и гарвани, чакащи я полека-лека да угасне, та после да я разкъсат. Обитателят на пустинята подминава бездушно такива клетки животни. Неговите камили виждат отражението на бъдещата си съдба и на минаване надават жаловит рев. Но аз винаги, когато видя да лежи някоя все още жива камила, прекратявам мъките ѝ с един куршум. Гарваните и лешоядите изкълват месото до костите, а скелетът остава да лежи, избелва се на слънцето и сочи пътя, по който керванът трябва да върви. От време на време човек вижда встрани от пътя няколко отрупани един връз друг камъни. Това са местата, където някой си е отишъл от жажда или по някакъв друг начин от живота.

По време на нашата езда ние не видяхме нито един от тези символи на смъртта, понеже не се придържахме по керванския път. Походният ни ред беше прост. Аз яздех с Али Фарид начело, а Бен Нил и Селим ни следваха. Относно посоката не можех да бъда в заблуда, даже компасът не ми бе нужен. Един поглед към часовника и местоположението на слънцето ми беше достатъчен, за да се ориентирам. Нощем звездите, и най-вече Южния кръст, служеха на девалилите<sup>87</sup> като пътеводен знак. Но тъй като това съзвездие рано залязва по онези ширини, случва се и най-добрият водач понякога да се заблуди.

Да се описва скалистата пустиня, не е благодарна задача. Ето защо искам само да отбележа, че когато слънцето залезе, спряхме да бивакуваме приблизително на една ширина от нилското селце Серрас. Бяхме яздили толкова бързо, че имахме зад себе си два дни път с камила.

Вечерята ни се състоеше от фурми и вода. Не можехме да си приготвим даже брашнена каша, тъй като ни липсваше горивен материал. Керваните събират камилския тор, за да го използват като гориво. Ние впрочем и труда не си бяхме направили да го събираме, понеже времето ни беше твърде скъпоценно.

Моите трима придружители не бяха свикнали не само с такава усилна езда, но и изобщо с камилското яздене. Ето защо се чувстваха каталясали. Али Фарид притежаваше прекалено много гордост, за да се оплаква. Бен Нил също си траеше, ала Селим горчиво се окайваше.

Събудихме се с утринната дрезгавина и продължихме ездата. Възвишенията скоро станаха по-редки, а скалите отстъпиха на пясъка, чиято повърхност се разпростря пред нас като неподвижно жълто море. Аз подтигнах камилата си и другите трябваше да ме последват, макар все още да чувстваха вчерашното напрежение в крайниците си.

Слънцето се изкачваше все по-високо по безоблачното небе и сипеше лъчите си, които изпълваха въздуха с нарастващ зной. Към пладне вече сякаш дишахме огън. Али се затвори още повече в себе си, Бен Нил — също, но затова пък толкова по-шумно се вайкаше Селим. На всеки четвърт час искаше да спре, за да слезе и се излегне. Говорих му — напусто. Тогава подкачих честолюбието му.

— Досега все си мислех, че си от племето на фесарахите, ама това май не е вярно.

— Вярно е.

— Но фесарахите не са ли най-прочутите камилски ездаци между Вади Милк и Нил?

— Това също е правилно — потвърди она гордо. — Аз съм най-големият герой от тяхното племе.

— Тогава не би трябвало да се жалваш по такъв начин от една малка езда. Та ти хленчиш като някое дете. Това достойно ли е за един герой?

— Не. Но в този миг аз не съм герой, а един разбит и изсушен мъж, когото лъчите на слънцето гризат. Аз трябва непременно да сляза и отдъхна.

— Сега, когато и най-малкото забавяне е достатъчно да направи нашия план нереализируем? Помисли, че ще искаме да спасим отвлечените жени и дъщери на фесарах, сиреч членове на собственото ти племе!

— Какво ще ме е кахър за всичките жени и дъщери на света, ако заради тях трябва да си ида мърцина!

— Ти не си добър човек, Селим. За да стори добро на друг, човек трябва да принася жертва, а тук се касае за свободата и щастието на много хора!

— Хич нищо не ща да зная за тях.

— Значи ти си направо един никаквец!

— Право, много право! Но моят живот си ми е по-мил от този на сто други. Аз съм един безогледно дързък ратник и воин и не се страхувам дори от джинове, както блестящо ти доказах, ама да бъда опечен от слънцето, това е прекалено много, това не е нужно да понася никой герой. Аз спирам и слизам.

— Стори го! Нямам нищо против — сопнах му се ядосано.

— Благодаря ти, ефенди! Знаех си, че все пак ще стигнеш до разумение. Тук ние значи ще се отморим!

— Ние? Не, само ти. Ние ще продължим да яздим.

— Ще продължите да яздите? — попита Селим разтревожен. — Аз сам ли ще остана тук?

— Така е, щом това ти отърва. Но аз няма да сляза, преди да съм достигнал днешната цел. Който не иска да продължава с мен, може да остане тук и да се остави да го изкълват лешоядите. Щом жените на фесарах, които са твои сродници, не те интересуват, то и аз не искам повече да си имам работа с теб.

Продължих да направлявам камилата си, ядосан на човека, който се проявяваше толкова безчувствен спрямо своите съплеменници. Той осъзна, че ще бъде изоставен тук сам, и ни последва. Впрочем слизането навярно нямаше да му се удаде толкова лесно, тъй като камилата му щеше да се възпротиви да спре, ако ние продължехме да яздим.

Разчитайки на тази особеност на камилите, аз винаги се държах начело. Още предния ден бяхме достигнали възвишенията на Абу Ракиб, а по обяд навлязохме сред тези на Вади Мериша. През цялото това време аз непрекъснато бях оглеждал земята за следи, ала не бях открил нищо.

И продължавахме нататък и нататък. Четирите камили изхвърляха без умора напред дългите си крака. Те наистина бяха отлични животни. Де само тримата ездаци да бяха също така издръжливи! За Селим изобщо не ставаше дума, той си беше слабак във всяко едно отношение. Но другите двама за съжаление не бяха свикнали с пустинята и трябваше прекалено много да се напрягат. Те не обелваха нито дума и ме следваха, верни на дълга си.

Не искам да кажа, че на мен в тази езда ми беше лесно, о, не. Аз също чувствах тоя ужасен зной, който така жареше лицето ми, че на няколко места по него, както и по ръцете, кожата се лющеше. Но ние имахме пред себе си цел и трябваше непременно да я постигнем. Щом човек веднъж е осъзнал едно „трябва“, то беше длъжен да хвърли всички сили, за да се справи.

Привечер пред нас изплува една хълмиста верига. Възвишенията се изтегляха напреко на нашата посока, но бяха незначителни. Това беше онзи низ от хълмове, който се проточва от Дар Суккот направо през Нубийската пустиня. Към него принадлежат и скалите, между които е закътан Бир Мурат. Значи ние сега се намирахме на една ширина с него и се касаеше два пъти по-зорко да внимаваме. Аз

трябваше да обследвам пясъка за следи, което при бързината на нашата езда не беше лесно, и същевременно да оглеждам хълмовете, за да заключа по формата и разположението им за наличието на водохранилище.

И ето че из един път камилата ми спря посред бяг. Пое въздух с ноздрите, после се обърна надясно и се затича, бих казал, с нямащи равни на нейните крака. Отпуснах юздите, колкото бе възможно по-хлабаво. Не ми и хрумваше да попреча на животното да следва своя инстинкт — то беше надушило вода.

Другите животни ни следваха със същата бързина. Пясъкът излиташе на облаци вляво и дясно, зад нас. Стрелнахме се между два хълма, които в заден план се свързваха посредством трети, така че пред нас лежеше една малка, отворена отпред котловина. По средата ѝ моята камила спря и понечи да разрие пясъка с предните крака. Скочих от високото седло, без да я карам първо да коленичи, хванах я за оглавника и я издърпах назад. Тя се противеше, теглеше се, ревеше, риташе и хапеше — напразно. Трябваше да се върне, след което ѝ стегнах краката така здраво, че да не може да мръдне от място си. Вбесена от съпротивата ми, тя се тръшна на земята и остана да лежи като умряла. Същото затруднение си имаха и спътниците с техните камили, макар вчера да се бяха напили до насита — те също бяха вързани.

В тримата ми придружители живецът се бе върнал. Те виждаха, че това е краят на днешната езда, и силите и жизнерадостта им се възвърнаха.

— Ефенди, ти наистина имаше право — провикна се радостно Али Фарид. — Според държането на камилите ни тук трябва да има вода.

— Такава има. Вижте ситните следи от камилски тор! Тук са пребивавали камили, следователно също и хора. А където ходят хора в пустинята толкова далеч от керванските пътища, там трябва да има вода. Нека разкопаем! Впрочем аз щях да дойда тук даже и да бях сам, без камила, съдейки от положението и формата на тази котловина за наличието на вода.

Коленичихме да разчистим пясъка. Той не беше сбит, а осем здрави ръце си помагаша в работата. При първия метър дълбочина стана влажен, после се натъкнахме на едно покривало, същото от няколко кожи от газела, а когато го отстранихме, се показва бистра вода. Няколко пръта бяха напреко вквещени, за да носят кожата.

— Хвала и слава на Аллах! — възликува Селим. — Тук има прясна вода. Нека пием след зноя на деня, та да придобием нови сили!

Той развърза сиджимката, стягаща шалварите му, за да върже половницата си и си гребне.

— Стой! — възпрях го аз. — Първо трябва да пие намервачът.

— Намервачът? Това си ти!

— Не, камилата ми. Тя е жадувала четири дни и сега трябва да си получи възнаграждението.

— Но човекът е на ред преди животното!

— Не във всички случаи. В сегашния случай нещата стоят наопаки. Камилата има ред преди мене. Аз съм пил, а животното — не, макар че трябваше да ме носи и аз си седях на сигурно върху неговия гръб.

— Вие християните сте чудати хора, а ние, истинските вярващи, трябва да страдаме от това. Та наложително ли е камилата ти да излочи прясната вода, а ние да се задоволим с блудкавото съдържание на нашите тулуми?

— Не, тя ще получи водата на два меха, които после ще напълним. Един таен кладенец като този няма рандемана на Бир Мурат. Както виждам, сега можем да напълним само два меха и после може би ще мине един ден, докато се събере пак толкова.

— Но как ще се наложи камилата ти, като нямаме никакъв съд?

— От тази кожа, чиито ъгли ще държите нагоре така, че по средата да се образува вдлъбнатина.



Тримата хванаха кожата по посочения начин и аз излях водата от два меха. Животното пи прежадняло, докато изчезнаха и последните капки. Сега напълнихме меховете от кладенеца, който всъщност представляваше една локва, и с това го изчерпихме изцяло. После беше наново покрит, за да не може жаркият въздух да прониква в него.

Бяхме се напили с прясна вода и се чувствахме освежени. Междувременно слънцето беше достигнало края на небосклона и тримата мохамедани коленичиха, за да изрекят Могреб.

След молитвата си взехме вечерята, която се състоеше от фурми и сушено месо. Камилите получиха да зобят негърско просо. След това отидохме да спим. Спътниците ми се разположиха на бивак край извора, а аз се изкачих на западното възвишение, на чийто връх легнах като страж срещу евентуални изненади. Та нали ловците на роби можеха да пристигнат и през нощта. Много скоро до мен достигна хъркането на спътниците и аз също заспах, без грижи, защото знаех, че сънят ми е толкова лек, че един шумен камилски ход сигурно щеше да ме разбуди.

Когато се събудих, утрото сивееше. Изтокът започна да се обагня и аз разбутах тримата да изпълнят своята Феджр. Феджр означава зора и поради това и предписаната за времето на слънчевия изгрев молитва се нарича така. Те станаха, изрекоха молитвата си, после отидохме да видим как стоят нещата с водата. През нощта тя се бе събрала толкова, че отново можехме да напълним два меха. Старата получиха камилите. Сетне изядохме по една каша от смляна дурха (просо), забъркана в студена вода. И най-жалкият немски просяк би обявил тази храна за негодна, ала пустинният живот не се съобразява с изтънченото небце на даден човек.

До този момент не бях отварял дума за моите по-далечни намерения и спътниците ми изглежда мислеха, че смятам да заловя край кладенеца ловците на роби, защото Али Фарид рече по време на храна:

— Ефенди, твоята сметка излезе правилна. Убеден съм, че този кладенец е разположен по направлението между Бир, Мурат и остров Арго. Ако разбойниците наистина минат през Нил там, ще ни дотърчат тук в ръцете. Ние ще ги чакаме с цялото му спокойствие и удобство и когато дойдат, ще... ще... ще...

— Е, после какво? — попитах аз.

— После... после... да, какво ще правиш после?

— Наистина ли мислиш, че ще чакаме тук ловците с цялото му удобство? Те вероятно ще са мнозина, докато ние тук сме само четирима мъже. Аз не се страхувам, вярно, но е по-добре да живееш за дадена цел, отколкото да умреш преждевременно за нея. Следователно ние не бива да захващаме битка, а трябва незабелязано да се изтеглим.

— Накъде? — поиска да знае лейтенантът.

— При нашите асакери, които днес ще пристигнат при Джебел Мундар. Дотам е половин ден път. Впрочем ние не сме стигнали до положението, още днес да се присъединим към асакерите. Все още не сме при целта си.

— Още не? Накъде искаш още да идеш?

— На юг. Дотук не открихме никаква следа. Възможно е обаче очакваните да са поникнали в пустинята още по на юг, Трябва да сме максимално сигурни в нещата. Та нали ще е много досадно, ако ние си останем да си седим спокойно тук, а после да чуем, че те през туй време са се придвижили към Джебел Даравеб примерно! Ние трябва веднага да продължим.

— Аллах! Нека ти призная, че повече на една такава езда не мога да издържа.

— Аз също! — пригласи Селим.

Бен Нил премълча. Той не се чувстваше по-добре от другите двама, ала въпреки това бе готов да следва волята ми. Жал ми беше за честния младеж. Аз планирах една езда, която по напрежения щеше да надмине вчерашната. Като разсъдих трезво, то другите само щяха да ми пречат и тъй като поне един от тях трябваше да оставя тук като пост, при всички случаи си беше най-умно да яздя сам.

Когато споделих това с тях, те се съгласиха. Само Бен Нил рече:

— Ефенди, не е ли по-добре да яздя с теб? Ти лесно би могъл да попаднеш в опасност, в която аз, ако е по волята на Аллах, да съумея да ти помогна.

— Ако е волята на Аллах, аз и сам ще се избавя от опасността. Вие се нуждаете от един ден почивка и е по-добре и тримата да се намирате тук, защото аз съм почти убеден, че ловците на роби все пак ще минат през тази местност. Аз самият бих чакал тук, ала дългът и предпазливостта ми повеляват да отчета и други възможности.

— Но ако ти се случи някоя беда, ние ще си седим тук, без да можем да ти помогнем, и без да знаем какво трябва да правим.

— Ако утре до обяд още не съм се върнал, отправете се бързо при асакерите и яздете на юг, където ще се натъкнете на дирята на разбойниците. Защото аз няма да се върна само ако съм срещнал тези хора и от това ме е сполетяло някакво нещастие.

— Дано Аллах го предварди! Хваща ме страх, ефенди! Бих предпочел все пак да те придружа!

— Не. Убеден съм, че нищо няма да ми се случи, а твоята ръка тук може би ще е по-полезна, отколкото при мен. Касае се да се поддържа бдителна стража. Тук долу при кладенеца имате сянка. Но един от вас постоянно трябва да се оглежда на югозапад от хълма, на който спях. Ако по време на отсъствието ми видите разбойниците да се задават, възсядайте незабавно камилите и бързайте към асакерите, за да им кажете, че трябва да се изтеглят и да пропуснат ловците на роби.

— Ама при това положение враговете ще ни се изплъзнат!

— Не. Аз само не искам да предприемате атака срещу тях в мое отсъствие. Ето защо е по-добре да ги пропуснете. Те при всички случаи ще яздят към Бир Мурат и там ще ги заловим след завръщането ми.

— Но ако не останат дълго там?

— Тогава ще яздим след тях. Ние сто на сто се придвижваме по-бързо от една робска колона и със сигурност ще ги догоним. Та ако се върна и не ви заваря тук, ще знам, че сте при асакерите и там ще ви търся. Но ако не се случи нищо, оставете тук утре до пладне!

Бяха повдигнати, наистина, разни други възражения, ала аз си останах на разпорежданията. Днес моето животно го очакваха големи напрежения и аз му дадох двойна дажба негърско просо и няколко шепи фурми. След като закрепих меха си зад седлото, повелих строго още веднъж на тримата да бъдат предпазливи и се качих. Беше осем часът сутринта, когато напуснах кладенеца.

## 15. Първата битка с ловците на роби

Тръгнах отново на юг. Скоро хълмистата верига на север изчезна и сега наоколо се ширеше жълтото, безжизнено, еднообразно Бахр Бела Ма, Море без вода. Ако пустошта е потискаща, когато човек има спътници край себе си, то тя е още къде-къде по-потискаща, когато той знае, че е съвсем сам. Наляга го някаква боязън. Чувства се дребен и безсилен пред безкрая, един безпомощен червей пред монотонността и безплодието на могъщата природа. Мен също ме обхвана някакво чувство, като че пустинята се канеше да се издигне, а небето да се спусне, и аз да бъда разпитен помежду им. Тъй като не виждах живот, трябваше поне да го слушам и... започнах да си свирукам — както правят плашливите малчугани, когато ги е страх в тъмното.

Камилата ми наостри уши и удвои бързината си. Въздействието, което свиренето упражнява върху камилите е наистина удивително. Колкото и да е уморен тежко натовареният „кораб на пустинята“, веднага щом неговият водач долепи до устни специално изготвената за целта свирка, сякаш нови сили се вливат в изтощеното животно. То счита свиренето кат подкана към по-голяма бързина. През последните два дни се налагаше да щадя моите придружители, но днес не бе необходимо да спазвам подобни съображения. Искаше ми се да видя каква бързина е способно да развие моето сиво животно. Ето защо го подтиках с милване, подвивания и свирене и си летях така напред. И най-добрият арабски бегач не би могъл да поддържа крачка с него. Мина повече от час, без бързоходната камила да покаже пот или учестено дишане. Тя си изпитваше своята радост от този продължителен бяг, защото когато поисках да я обуздая, трябваше кажи-речи да употребя сила, за да я възпра.

Час след час минавах. Понякога минавах напреко през някой кор, където стърчеше я самотен, обезлистен храст сидр от рода на бодливата мимоза, я плачевен остатък от оскъдната растителност, която се развива по време на дъждовния период в едно такова речно корито. Стана обед и следобед, без да съм открил някаква камилска следа. Слънцето клонеше по-ниско и по-ниско. Сигурно вече се намирах на ширината на нилското село Тинарех и сега спрях. По на юг ловците на роби определено не биваше да търся. Слязох да позволя един час почивка на благородното животно. То получи също няколко чаши вода от меха и шепа фурми.

Когато слънцето се скри, качих се отново на седлото, за да поема обратно. Това се казваше езда! Ей така на, съвсем сам, наистина сам-самичък! И все пак не съвсем сам. Долу бе пустошта, смъртта, горе обаче сияеше животът; там бляскаха звездите и разказваха с пламтящи думи за онова, което е било, е, и си остава вечно и свързва човека дори през страхоите на пустинята с любимото отечество. Мислите на човек в една такава яркостна, пустинна нощ кой ли може да ги обсъди, или чак пък опише!

Естествено връщането не вървеше така бързо, както ездата през деня. Аз трябваше грижливо да внимавам да не се отклоня от посоката. Звездите пръскаха достатъчно ярка светлина, за да мога поне от време на време да различа следата си. Тя беше ясна, понеже камилата ми бе загребвала дълбоко пясъка през бързата езда. Превъзходното животно изглежда дори и сега все още не бе уморено и за да му покажа признателността си към неговата издръжливост, аз му изсвирвах с уста всички употребими, познати на мен начини и правех къса пауза само когато ме заболяваха устните.

Когато на изток се пробуди първият дневен светлик, аз се чувствах телом, наистина, уморен, ала духом бях свеж и добър като вчера при потеглянето от кладенеца. Бях определил обяд като най-късен срок за връщането си и не бе необходимо да бързам. Ето защо оставих животното да върви със спокоен,

безметежен ход и се радвах на точността, с която бях яздил през нощта по собствената си следа. Тя и сега се проточваше все още ясно видима право на север.

Може би беше девет часът, когато съгледах пред себе си хълмистата верига. Скоро различих трите хълма, зад които се намираше скритият кладенец. Как ли стояха нещата там? Беше ли се случило нещо, или не? Неволно подтикнах животното към по-голяма бързина. Скоро след това дръпнах поводите така мощно, че то спря веднага. Нещо се беше случило, съвсем определено! С други думи видях отляво да идва една следа, която се губеше зад трите хълма и после се появяваше пак вдясно от тях, за да продължи да се точи на североизток. Някой следователно е бил тук и отново си заминал. Трябва да са били неколцина ездаци, както заключих от ширината на дирята.

Подтикнах камилата пак напред, сложих карабината върху седлото и взех един револвер в ръка. Заобиколих така левия хълм, слязох там и се запромъквах предпазливо, додето можех да погледна между двата хълма към кладенеца. С първия поглед видях, че е засипан и повърхността му е изравнена с околността. Никакъв човек не се мяркаше там.

Следата произхождаше от петима ездаци. Бяха ли моите трима спътници, забелязвайки непознатите да идват, веднага препуснали, за да потърсят онбашията? Петорната диря водеше към кладенеца. Сега прегледах другата, която продължаваше на североизток. Тя показваше отпечатъците от стъпалата на осем камили. Нещата си съответстваха. Първо бяха потеглили моите спътници и по-късно петимата непознати. По-късно? О, Не! Всички следи бяха еднакво стари. Осемте камили бяха напуснали едновременно кладенеца. Хвана ме страх, ала се успокоих, разбирайки от пясъчните ръбове на стъпките, че е минал най-много час от онова, което се бе случило тук. Значи вероятно щях да мога да помогна на моите хора, в случай че се намираха в опасност.

Сега тръгнах към кладенеца. В подножието на лявото възвишение видях една пясъчна купчина, която по-рано липсваше и бе може би два метра дълга и един широка, почти като гроб. Пясъкът беше рохкав и аз започнах да го разравям. Същевременно забелязах недалеч едно оцветено в червено място. Значи тук се бе проляла кръв! Кой лежеше под могилката? Продължих да работя, наяве излезе един бос крак и после още един. Трябваше ли постепенно да освобождавам тялото от неговия пясъчен покров? Това моето нетърпение не допускаше. Хванах двата крака, затеглих и изтръгнах най-сетне цялото тяло от пясъка.

Слава Богу, не беше нито Али Фарид, нито Бен Нил, нито Селим! Беше непознат, брадат, загорял от слънцето мъж. В гърдите му зееше дълбока прободна рана. Ножът беше улучил сърцето. Кой беше мъжът? Кой го бе намушкал? Нещо ме подтикваше да поема незабавно по следата, ала разсъдъкът ми казваше, че трябва да бъда спокоен и внимателен, че не бива нищо да пропусна. Тук долу бях видял достатъчно и можех да си обясня хода на събитията. Дошли са петима ездаци и са се държали някак си враждебно. Моите спътници са се отбранявали и са убили един от тях. Онези обаче са ги надвили и пленили.

После са погребали мъртвия, покрили са кладенеца и са заличили всяка следа от случилото се. Само кървавото петно бе останало недокоснато.

Беше ясно, че спътниците ми се намират в смъртна опасност. Въпреки това не ги последвах веднага, а се изкачих на хълма, на който бях спал и направих обход на всички страни. Та нали бе възможно от този наблюдателен пункт да забележа още нещо, което да ми, се е изплъзнало отдолу. И правилно, не бях се излъгал! Открих даже нещо много важно.

Приблизително на хиляда крачки от трите хълма, между които се намираше кладенецът, се издигаше едно отделно възвишение. На половината разстояние видях един мъж да приближава бавно и колебливо. Беше много дълъг, много сух, носеше бял хаик и исполинска чалма със същия цвят. Та това беше разказвачът на небивалици, моят голям самохвалко, старият търчи-лъжи!

— Селим, Селим, аз съм! — викнах му. — Ела бързо! Няма от какво да се страхуваш!

— Тамам, тамам кетир! (Право, много право!) — ревна оня в отговор.

После впрегна своите дълги, „храбри“ нозе в такъв бърз бяг, че за времето от половин минута, за което бях побързал да слеза пак при трупа, стоеше пред мен.

— Хвала, слава и благодарност на Аллах, че дойде, ефенди! — поздрави ме той. — Сега всичко е наред, защото се надявам, че ще ми помогнеш да спася Али Фарид и Бен Нил. Но ако нещо те е страх, аз ще се заема с всичко сам.

— Не се хвали! Явно пак си се проявил като бързливек, иначе сега нямаше да си тук.

— Бързливек? Ох, ефенди, защо все ме подценяваш! Аз действах с една разумност, която би трябвало да похвалиш. Аз се съхраних, за да мога да спася нашите приятели.

— Де да ги беше спасил веднага! Накъде ги откараха?

— Натам!

Той посочи по направление на следата.

— Това май няма нужда да ми го казваш. Кой бяха всъщност другите?

— Не зная.

— Все пак би трябвало да знаеш кои са били петимата мъже, които са ви нападнали! Та нали трябва да сте говорили с тях!

— Аз не бях тук.

— Че къде пък си бил?

— Там зад оня баир.

Селим показва мястото, откъдето беше довтасал.

— Аха, избягал си?

— Не. Аз само заех друга позиция, която по-добре подходеше за отбрана. За съжаление другите двама не бяха достатъчно умни да последват моя сияен пример.

— Вече разбирам. Оправдания и представяне на нещата в по-добра светлина при мен не минават. Нима не видяхте петимата да идват?

— Не.

— Тогава не сте поставили стража?

— О, напротив. Аз бях стражата.

— И не си видял хората, когато са идвали?

— Ефенди, не можех да ги видя. Това бе по времето на Утринната молитва и аз бях коленичил там горе с лице обърнато към Мека. Понеже петимата мъже идваха от запад, нямаше как да ги забележа.

— Не лъжи! Следите ми казват, че нападението е станало след времето на Утринната молитва. Ако си бил коленичил там горе, то щеше да бъдеш забелязан от враговете още отдалеч и нямаше да им се изплъзнеш!

— Това, което аз казвам, е вярно, ефенди! Прекалено много се бях вдълбочил в молитвата.

— В съня! Ти си спал! Признай си!

Тонът ми не беше баш любезен, както може да се помисли. Това сплаши грешника. Той погледна смутено към земята.

— Не ти ли се е случвало и на, теб да заспиш, молейки се? Колкото е по-дълбока молитвената вглъбеност, толкова по-близо е дрямката.

— За да не губя време, ще приема това полупризнание за цялостно. Значи си спал на пост. Когато се събуди, какво ставаше тук, какво видях?

— Не видях нищо, но чух долу при кладенеца високи, заплашителни гласове. Пропълзях сърцато и дръзко до ръба на височината, за да хвърля едно око надолу. И тогава ми се представи една потресаваща картина.

— Е, каква?

— Мюлазимът лежеше на земята и се бранеше срещу двама мъже, а други трима бяха сгасчили Бен Нил. Тук лежаха нашите камили и във пет чужди.

— Зарежи камилите! Аз искам да знам какво правеха хората.

— Бен Нил ръгна един от нападателите в сърцето, ала беше съборен от другите двама на земята.

— А ти, какво стори ти?

— Каквото бях длъжен да сторя, ефенди. Моята страст към всичко, що е неустрашимо и дръзовено, ме подтикваше, наистина, да връхлетя противниците, но аз осъзнах, че вече беше твърде късно да ги унищожа. Прибягнах към хладината на моя разсъдък и към трезвия размисъл и си казах, че моята намеса само би допринесла вреда от спътниците. Аз трябваше да се съхраня, за да мога по-късно да им доведа сигурна помощ. Пък и нали трябваше някой да остане тук, за да те уведоми, а това естествено можех да бъда само аз. Имах ли тук право, или не, ефенди?

— Вярно, твоят разсъдък е бил изключително хладен и предпазлив. Разказвай нататък!

— Аз не бях забелязан и се спуснах търчешката по отвъдния склон на рида. Ти барем знаеш как мога да тичам, когато се касае да браня или закрилям приятелите.

— Да, да, вече си го показвал.

— Отправих се към баира, на който ме видя да идвам.

— Отправил си се? Аз мисля, че си търчал като преследван чакал!

— Наистина бях бърз и лекокрил колкото ми бе по възможностите, тъй като ставаше въпрос за спасението на моите спътници. Притаих се там от другата страна, където не можех да бъда забелязан. По-късно видях хайманите да потеглят с двамата пленници.

— Бяха ли вързани?

— Вероятно. Не можах да различа, защото разстоянието сигурно възлизаше на повече от хиляда крачки. Видях само че дружината се състоеше от шест ездачи и две свободни камили. Сега зачаках теб. Съгледах да се задава един самотен ездач. Той накара животното си да коленичи, слезе и се промъкна предпазливо до кладенеца. Не можех да различа чертите на лицето му, но облеклото и фигурата му даваха да се отгатне, че това си ти. Тръгнах насам и те видях да стоиш на хълма, откъдето ме повика. Сега знаеш всичко и ще ми засвидетелстваш, че съм действал като мъж и герой!

Селим го каза с такова крепко упование, че с моето самообладание най-сетне се свърши.

— Като мъж и герой? Знаеш ли какво си? Ти си най-големият страхливец и най-загубената овча глава, вясвала се някога пред очите ми!

Беше грубо казано. Но в сравнение с изправящи косите ругателства, употребявани сред арабите, изразът „овча глава“ си е направо чист комплимент. Въпреки това Селим кипна докачен:

— Как ме нарече? Заслужил ли съм го? Аз очаквах похвала и признание, а...

— Признание? — пресякох го. — Признавам само че си един никаквец, един вързанак, който постоянно говори големи приказки, а пък се бои от всяка мишка. Ако беше действал като мъж или само като що-годе куражливо хлапе, сега Али Фарид и Бен Нил щяха да седят тук при кладенеца като победители. Тогава щях да приема за валидни изказванията ти за кураж и храброст!

— Ефенди, не те разбирам!

— В такъв случай ще се изясня. Ти не си бдял, а си спал. При това положение толкова повече ти е било дълг да поемеш върху себе си последиците от твоята немарливост. Там долу са се борили с петима противници двамата ти спътници, които сигурно даже са били нападнати в съня си, защото иначе щяха да си послужат с огнестрелните си оръжия. Бен Нил, който е още кажи-речи момче, е намушкал един. А какво си сторил ти? Тук горе си се намирал на една кота, която господства над долината. Имал си оръжията при себе си, защото и сега ги носиш. Ако беше стрелял по враговете, там от твоята сигурна наблюдателница, спътниците ти щяха да могат

да си вземат сулука. Но ти си побягнал страхливо, изоставил си ги на съдбата им и сега се пъчиш с хладината на разсъдъка си. Ако твоята безкрайна гламавщина не беше у мен състрадание, щях да се погрижа разсъдъкът ти да стане малко погорещ. И на всичкото отгоре се осмеляваш да ми кажеш, че си цял да спасиш пленниците, ако аз не съм притежавал необходимия кураж? Какво ли наистина да те правя, а?

Селим стоеше сломен и със сведени очи пред мен като някой сгълчан малчуган и нямаше смелост да отговори.

— Е, хайде думай! Кажи, право ли говорих?

— Тамам, тамам кетир! (Право, много право!) — изплъзна се от него, сигурно изцяло против волята му, неговият обичаен рефрен.

Той прозвуча така необикновено, че гневът ми изчезна.

Пък и какво ли беше виновен, че имаше сърце на заек! Ами фанфаронщините му? Е, всеобщият опит учи, че най-големите страхливци обикновено по уста са най-големите герои. Затова продължих по-меко:

— Това най-сетне бе една истинска приказка от твоя страна и аз се надявам, че тя ще е началото на едно трайно подобрене!

— Ох, ефенди, аз все пак не съм толкова калпав, колкото си мислиш!

— Нека не говорим сега за това. Бен Нил и мюлазимът се намират в лошо положение. Ние трябва да им помогнем.

— Разбира се! Но как?

— Преди колко време бяха отведени спътниците ни?

— Малко повече от един сахат.

— Какви камили имаха враговете? Товарни?

— Не, леки ездови.

— Тогава няма време за губене. Аз трябва да тръгвам.

— Ти? А аз не?

— Е, да, от мен да мине, и ти. Всъщност би трябвало да те натиря, но ще ти вляза в положението и ще ти позволя да ме следваш.

— Ами аз няма камила! Ония вагабонти ми откъгнаха моята.

— От което заключавам, че тяхната интелигентност не е голяма. Те имат двама пленници. Обстоятелството, че тук са се намирали три хеджин със седла, е трябвало да им подсказва, че третият отсъства и те трябва да го потърсят. Бъди радостен, че не са го извършили.

— О, не. Аз щях да се бия с тях до последна капки кръв и...

— Мълчи! Какво ми е мнението за твоята войнственост, сега знаеш. И по тая причина ми е приятно, дето не мога да те взема със себе си. Та нали иначе всичко би провалил. Аз ще яздя след хаирсзите, а ти ще драпаш подире ми пеша.

— Това не е възможно, ефенди! Как ще те настигна!

— Нищо по-лесно. Враговете са заминали преди един час. До два часа аз ще ги догоня и после ще те чакам.

— За да се бием заедно?

— Не бъди такъв будала! Когато дойдеш, аз отдавна ще съм се оправил с тях. Ти ще имаш най-малко пет часа бързо ходене. Мислиш ли, че ще трябва заради твоята прословута храброст да ги задържа три часа? Впрочем аз се надявам да побързаш. Нямам нито време, нито желание прекалено дълго да те чакам. Ти винаги си се хвалил с бързината и издръжливостта на краката си. Докажи сега, че те си заслужават хвалбите!

Междувременно бях отишъл до моята камила. Когато понечих да се кача, Селим рече плачливо:

— Значи ти наистина ще препуснеш без мен? Как можеш да ме оставиш така сам в пустинята?

— Ако беше защитил камилата си, все още щеше да я притежаваш. Знам, че се страхуваш да останеш сам в пустинята. Приеми го като поощряване на твоето

подобрение.

— Аз не се страхувам, определено не. Ама не бивали да седна зад теб и заедно да яздим?

— Тъй да бъде — ухилих се злорадо. — Но ти казвам, че аз ще яздя помежду враговете и няма да се побоя нито от смъртта, нито от раняване, за да спася спътниците. А враговете ще се отбраняват.

— Това ми е безразлично — започна да клинчи Селим, — но си казвам, че ако камилата ти трябва да носи и мен, няма да може достатъчно бързо да търчи и тогава много лесно би било възможно враговете да ти се изплъзнат. Ето защо по-добре язди сам! Аз ще те следвам колкото може по-бързо.

— Добре! — засмях се аз. — Ти наистина си непоправим. Не можеш да се загубиш. Следата е толкова ясна, че и слепец може да я напипва с крака. Дръж оръжията си в готовност! Тук има лъвов и пантери!

Бях възседнал и на тръгване го чух да кряска зад мен:

— Лъвов и пантери! Аллах керим! (Аллах да се смили над мен!) Ефенди, вземи ме със себе си, вземи ме!

Обърнах се да погледна и го видях да припка подире ми с такива бързи скокове, че хаикът му се ветрееше като знаме на гърба. Но аз не се вслушах във виковете му, а подтигнах животното към по-голяма бързина.

Като размисли човек, че камилата ми от вчера заран бе на път, би трябвало да окачестви едно такова постижение като невероятно. Но от една истинска ездитна камила може, ако се наложи, да се изисква от време на време и още повече. В замяна на това после тя също така трябва грижливо да се щади и да се гледа с внимание, сякаш е дете на притежателя. Моето животно развиваше същата бързина като вчера и при това крачката му беше толкова лека и уверена, че аз се полюлявах меко напред-назад като в люлеещ стол и не усещах нищо от неравностите на земята. А такива неравности имаше достатъчно. Непрекъснато се редуваха пясъчни участъци и хълмове, които, колкото повече напредвах, ставаха все по-каменисти. За щастие следата бе толкова ясна, че дори там, където пясъкът преставаше, не можех да се заблудя. Час и половина беше минало и аз тъкмо яздех между две ниски възвишения, когато съгледах търсените на един голям, открит пясъчен участък. Извадих далекогледа от кобура на седлото и го насочих в бяг към групата. Да погледнеш през тръбата от гърба на тичаща камила, се изисква определена ловкост. Далекогледът приближи ездачите. Двама души яздеха начело и двама отзад, водейки до себе си свободните камили. По средата се намираха пленниците.

Решителният миг настъпи. Разхлабих двата револвера и ножа и взех карабината в ръка. Бях отдалечен от враговете на хиляда, деветстотин, осемстотин крачки... Един от преднояздещите погледна назад и ме забеляза. Сигурно каза на другите, че след тях идва ездач, защото и те се обърнаха. Аз бях сам и те, както си мислех, нямаха причина да се страхуват от мен. Спряха, за да ме оставят да приближа, но като предпазливи хора посегнаха към оръжията. Притежаваха дълги бедуински кремъклийки, които са опасни само отблизо. Притежаваха дълги бедуински кремъклийки, които са опасни само отблизо. Разстоянието между противниците и мен, тъй като аз също бях спрял камилата си, възлизаше на около триста крачки. Толкова далеч техните дълги кремъклийки не достигаха. Аз обаче бях сигурен, че моите куршуми ще улучат точно всяка цел. Сега много зависеше от поведението на двамата пленници. Издадох ли се с думи или знак, че идвам, за да ги освободя, то изпълнението на намерението ми щеше да стане значително по-трудно. Единият от четиримата ми даде знак да приближа, но аз му върнах знака. Той размени със спътниците си няколко думи, после препусна към мен и спря на разстояние може би сто крачки.

— Кой си ти? — викна ми.

— Един саувах<sup>88</sup> от Кахира — отговорих.



- Искаш ли нещо от нас?
- Имам една молба и ако я приемеш, аз също ще ти изпълня едно желание.
- Нямам такова!
- Ще имаш веднага щом изпълниш искането ми. Ела по-близо!
- Не, ела ти!

Ако исках да постигна целта си, трябваше да се отзова на тази подкана, но аз го сторих по особен начин, който го принуди да ме остави в предимство. С други думи не яздех към него, а накарах камила си да коленичи, сляхох и тръгнах към противника. Обичаят му повеляваше сега и той да стори същото. Та слезе значи и той от своето животно и тръгна с достойнство към мен. Когато се срещнахме, спря, погледна ме изпитателно в лицето и ми подаде ръка.

— Ес-салам 'алейк! (Мир на теб!) Бъди мой приятел!

— Алейк ес-салам!<sup>89</sup> Ще бъда твой приятел веднага щом ти станеш мой. Сега знаеш какъв съм и откъде идвам. Бива ли аз също да узная към кое племе принадлежиш и къде лежи изходният пункт на-твоята езда?

Един нож и два пищева подаваха дръжки от пояса му. Той се подпираше на кремъклияката си като човек, който е сигурен в нещата си и от нищо не следва да се опасява.

— Ние също сме пътници и идваме от Дар Суккот.

— Твоето сърце е като изворът на снизхождението, а милостта ти влива утеха в моята душа.

Същевременно седнах, но така, че да държа хората му под око. Той също го стори, като се намести срещу мен, сиреч с гръб към пленниците. Думите ми го поставиха в недоумение, не знаеше какво имам предвид и поради това попита:

— Смисълът на твоите думи е заключен за мен. Защо говориш за снизходителност?

— Защото ти се прикриваш пред мен и принизяваш положението си, както Харун ал Рашид някога е бродел като бедняк по улиците на Багдат.

— Лъжеш се. Аз не съм султан и също не и емир.

— Но си висш служител на хадифа, дано Аллах прибави към дните му още хиляди.

— Как стигна до тая мисъл?

— Виждам пленници при теб, значи ти трябва да си някой мемур ел инсаф<sup>90</sup>. Важни ли са престъпниците, които си заловил?

— Аз не съм мемур, а кучетата, които съм вързал, няма да видят Кахира, ами ще умрат от бърза смърт, защото те погубиха и ограбиха един от моите спътници. Те са разбойници и крадци на камили. Но теб това не те засяга. Ти говореше за една молба и едно желание, което сетне щял си да ми изпълниш. Бива ли да чуя молбата?

— Да, понеже аз дойдох именно за да ти я изложа.

— На мен? Нима знаеше къде да ме търсиш?

— Твоята диря ми го каза.

— Къде се натъкна на нея?

— При моя бивак, през който сте яздили.

— Отново се лъжеш. Ние не сме яздили през никакъв бивак.

— О, напротив!

— Че къде пък?

— Той се намираше при тайния кладенец, който бяхме отворили. Ти пак си го затворил.

Сега май му стана зловещо на душата. Затика насам-натам из пояса ножа и единия пицов и свъси вежди.

— Ти си бил там? Не те видях.

— Бях препуснал в пустинята, за да обуча камила си на бързина. Когато се върнах, слугите ми бяха изчезнали, а на тяхно място видях гроба на някакъв непознат мъж.

— Ти си го разкрил?

— Трябваше да го разкрия, за да видя дали мъртвият не е някой от моите слуги. Съглеждайки едно непознато лице, аз седнах на моята хеджин, за да последвам дирята ти, изкажа молбата си и изпълня после твоето желание.

— Каква е молбата?

— Върни ми слугите!

Той не трепна с лице.

— И какво желание съм щял да имам после?

— Да те пусна необезпокоявано да продължиш пътя си.

Сега, разбира се, лицето му възприе подигравателен израз. Той погледна с безкрайно презрение към мен.

— И ако не ти изпълня молбата, какво ще сториш?

— После ще откажа да изпълня желанието ти.

— Каниш се да ни спреш?

— Не. Това не е нужно, тъй като вече съм го сторил. Та нали вече съм те спрял.

— Но без всякакъв успех. Аз мога да си тръгна, когато ми е угодно.

— Можеш да опиташ, но няма да стигнеш далеч.

— Ти си побъркан!

— Дали съм побъркан, или със здрав разум, скоро ще разбереш.

— Само не се перчи с оръжията си. Те са франкски и безполезни в твоите ръце.

— Лъжеш се, защото аз много добре умея да боравя с тях. Аз съм франк.

— Европейец? От коя страна?

— От Алемания.

— Значи християнин! Аллах да те затрие! Как може да се одързости един гяур да ме спре тук и да ми прави разпоредби!

— Човече, предупреждавам те. Говори вежливо с мен! Ако изречеш още някоя ругатня срещу мен, на мига ще сложа край на дните ти!

— Искаш да ме заплашваш, ти...

Той спря по средата и посегна към пишова, но аз бях измъкнал револвера.

— Махни си ръката! — прогърмах. — Само леко да помръдне оръжието ти в пояса и си труп!

Виждайки револвера насочен срещу него, той дръпна ръката си. Но не сметна играта за изгубена.

— Не си го въобразявай! — противопостави се. — Необходимо е само да повикам хората си и си изгубен!

— Пробвай! Повикай ги! При първата по-висока дума, която може да се чуе на двадесет крачки оттук, получаваш куршум в сърцето! Аз исках да говоря приятелски с теб. Но ако ще се каниш да ме ругаеш и да призоваваш хората си срещу мен, сам ще си теглиш последствията.

— Тогава ме пусни да си вървя!

— Едва когато съм обсъдил с теб всичко подробно.

— Не желая нищо да чуя!

— Добре, върви тогава!

— Да не се тъкмиш да стреляш по мен, когато ти обърна гръб.

— Не, защото не съм подъл убиец. Но ти казвам, че си искам обратно слугите. Порано няма да мръднете от мястото си!

— Как се каниш да ни принудиш да ти ги предадем? При най-малката враждебност от твоя страна ние ще ги убием.

— Прави каквото ти е угодно!

— Ти също! Думите ти звучат като на някой повелител, ала те няма да ни задържат и в продължение на миг.

— Тогава куршумите ми ще ни задържат по-дълго, отколкото сега си мислиш. Който от вас напусне мястото, преди да съм си получил слугите обратно, ще бъде погребан на него!

— Ти самият след броени мигове ще си труп.

Той тръгна бавно, качи се на камила си и я подкара полека към своите хора. Изглежда, все пак разчиташе на честността на моята дума, защото не се обърна.

От това, което бях постигнал, хич не можех да съм горд. Във врага ли се криеше вината, а настоящите условия, или в мен, накратко казано, положението на пленниците сега беше по-лошо отпреди. Така че решението се предоставяше на оръжията и аз не можех да го променя. Сега мъжът достигна групата и погледна назад. Не ме видя, защото докато се бе отдалечавал бавно, аз не бях стоял бездеен. Бях насипал един пясъчен бруствер, зад който лежах скрит. Той ми предлагаше сравнително добро укритие. В една вдлъбнатина почиваха цевите на мечкоубиеца. За да мога да зареждам бързо, бях си приготвил в удобство няколко патрона.

Противникът поговори с хората си. Сетне последва един четиригласен, гръмък подигравателен кикот. Те смятаха заплахите ми за празна работа и съдеха за пушката ми според мярата на арабските кремъклийки; не вярваха, че може да закара толкова надалеч. Междувременно аз размишлявах. Няколко камили трябваше да паднат. Непознатите потеглиха, разтърсиха юмруци към мен и ми отправиха повторен кикот. Начело яздеше с още един онзи, с когото бях говорил — вероятно предводителят, а зад пленниците следваха третият и четвъртият. Прицелих се в камила на предводителя и натиснах спусъка. Тя рухна заедно с него. Вторият изстрел улучи със същия резултат животното на съседа му. Високи викове и проклетия прозвучаха към мен. Бъркотията ми даде време да зарежа наново. Двата следващи изстрела простряха камилите на задните ездачи. Сега сред нашите три хеджин имаше само една чужда камила. Заредих пак. Противниците бяха сплашени. Ако сега бяха потърсили укритие зад пленниците, щяха оттук насетне да бъдат подсигурени срещу изстрелите ми и можеха да опитат да ме улучат със своите куршуми. Само че укритието за щастие вече не беше налице. Подплашени от четирите изстрела, рухването на животните и кряскането на ездачите, четирите невредими камили бяха побягнали с двамата пленници. Видях ги да се затичват наляво из пустинята. Непознатите се бяха измъкнали с усилия изпод своите животни, погледнаха безпомощно към мен и после след бягащите камили, размениха си няколко думи и от жестовете им отгатнах, че се канят да избягат. Тогава аз скочих, насочих пушката към тях и им викнах:

— Останете по местата си, иначе ще ви изпозастрелям!

Разбрали от щетите си, че с моя мечкоубиец шега не бива, те се вслушаха в повелята.

— Хвърлете пушката! Който не се подчини, ще бъде застрелян! — продължих аз.

Тази заповед също беше изпълнена и сега тръгнах с насочена пушка към бандитите. Можех да ги оставя да избягат, ала бях изруган, без да съм се отплатил веднага, и сега исках да ме помолят за прошка. Когато застанах пред тях, заметнах тежкия мечкоубиец и взех в ръка единия револвер, за да държа противниците в шах. Те правеха физиономии, сякаш сънуваха. Най-мрачно гледаше предводителят.

— Вие на два пъти ме осмяхте — казах му — ще дръзнете ли и трети път?

Никакъв отговор.

— Какво смятате, че ще правя сега с вас, храбри ездачи без камили?

Те гледаха със спотаена злоба в земята и все още мълчаха. Ето защо продължих:

— Погледнете това малко оръжие! В него има шест куршума, повече от достатъчно за вас. Аз ще ви дам свободата, тъй като от такива жалки хора няма защо да се страхувам. Оръжията ви обаче ще останат тук, за да не можете да напакостите на други. Аз ще ви ги иззема. Вдигнете ръце над главите! Ако ли не, стрелям. Бързо!

Тримата веднага се отзоваха на нареждането, предводителят обаче посегна към пояса и викна:

— В името на Пророка, това е прекалено! Ти не трябва да казваш, че...

По-нататък не стигна, защото беше посегнал към пищова и получи куршум в ръката.

— Ръцете горе! — озъбих му се заплашително. Чух скърцането на зъбите му, но той все пак се подчини. Държейки в дясната ръка оръжието готово за стрелба, аз заизпразвах поясите им с лявата и хвърлях пищовите и ножовете зад себе си.

— Тъй, и тая работа я уредихме. Сега остава само още едно! Ти ме нарече гяур и аз изисквам да ме помолиш за прошка и да ми речеш „саих’ни“<sup>91</sup>. Забавиш ли се, куршумът ми ще превари думата ти. И тъй...!

Насочих дулото към гърдите му. Той преглъща, преглъща, а думата не ще да излезе. Накрая все пак се чу — дрезгава и прецедена през стиснати зъби. Пот беше избила по цялото му лице.

— Вече свършихме — заявих. — Аз няма да ви разпитвам точно кои и какви сте, но ви предупреждавам. Застанете ли враждебно повторно на пътя ми, няма да се отървете току-така лесно, както днес. Сега можете да вървите, накъдето ви хванат очите, но бързо. Аз ще изстрелям пушките ви и като нищо бихте могли да бъдете наранени от собствените си куршуми.

Те се обърнаха мълчаливо и бързо се отдалечиха. Аз разделих след тях пищовите, за да предотвратя евентуална злополука при пренасянето на оръжията, и после също пушките. Цевта на първата кремъклийка насочих към земята. Направи ми впечатление, че изстрелът се разсея. Разрових с ножа и открих, че зарядът се е състоял от пирони и насечено олово. Такъв беше случаят и с другите пушкала. Значи си бях имал работа с много опасни, безсърдечни хора и бях радостен, че съм се избавил по този начин.

Камилата ми все още коленичеше спокойно на мястото, където бях слязъл. Отнесох плякосаното оръжие, вързах го наедно с един от камилските поводи и закрепих наръча към седлото. После възседнах и поех наляво, за да потърся Бен Нил и мюлазима.

Следата на побягналите животни водеше право като по опънат конец. Още след пет минути видях в далечината ездачите да стоят неподвижно един до друг. В тяхна близост се изтягаха двете свободни камили. Радостта на спътниците беше голяма, когато ме съгледаха. Офицерът ми викна още отдалеч:

— Слава на Аллах, че идваш! От пленяването ни до мига, в който се появи, не сме брали толкова страх, както през краткото време тук. Не знаехме дали ще победиш, и дали ще бъдем подирени тук. Ако не беше такъв случаят, трябваше окаяно да загинем.

— Виждате, че аз съм победителят — декларирах. — Но чак сега се сещам, и то май твърде късно, че съм забравил нещо важно. Преди да съм ви развързал, трябва да науча къде ви е имуществото, което сигурно са ви отнели.

— Всичко се намира на седлото и в чантата му на Селимовата камила, която коленичи там на земята. Оръжията са окачени на върха на седлото. Противниците всъщност искаха веднага да си поделят пляката, но не се споразумяха и решиха да извършат подялбата по-късно.

— Това е добре и ме радва, че нищо не сте загубили. Напротив, ние направихме плячка — тези оръжия, една добра камила, а при мъртвите камили сигурно ще се намерят и някои други неща. Сега да ви освободя, а после бързо ще се върнем на полесражението. Считаю, че нехранимайковците са способни да се върнат тайно на мястото, за да си приберат вещите. Каквото имаме да си кажем, можем да го отложим за по-късно.

Двете камили бяха вързани глава до глава, а пленниците пристегнати към седлата. Развързах поводите, дадох на двамата оръжията им и после поехме обратно към арената на битката, водейки двете свободни камили.

Още не бяхме оставили половината път зад себе си, когато видях далеч пред нас четири движещи се точки. Това бяха ловците на роби, които, както бях предположил,

искаха да се върнат. Забелязвайки ни, те се обърнаха и побягнаха бързо в североизточна посока. От това заключих, че възнамеряват да се отправят към Бир Мурат. Една от камилите, улучени от куршумите ми, бе все още жива. Избавих я с един револверен изстрел в окото. После прегледахме съдържанието на кобурите на седлата. Там имаше разни неща — безполезни за мен, ала за един асакери от голяма стойност. Най-важната плячка намерих при камилата на предводителя, а именно няколко големи свитъка, на които грижливо бяха отбелязани териториите на суданските племена, руслата на реките, месторазположението на много селища, керванските пътища, трасетата на ловците на роби и много още важни неща. Тези карти ги прибрах аз. Всичко друго щеше да бъде натоварено на плячкосаната камила, за да бъде поделено по-късно. Сега трябваше да чакаме Селим и имяхме време да си изясним случилото се. Узнах, че виновник за нещастиято действително бил бърборкото. Той трябвало да пази, но заспал. Другите двама, тъй като всеки от тях между залеза и изгрева на слънцето бил четири часа на стража, след Утринната молитва си легнали отново и внезапно били безцеремонно разбудени. Когато отворили очи, видели се, във властта на враговете. Двамата се отбранявали здравата, ала само на Бен Нил се удало да измъкне ножа си и да намушка един противник. Това възбудило яростта на ловците на роби и един от тях посъветвал да пречукат убиеца веднага. Другите обаче, сред които и предводителят, били на мнение, че трябвало да отложат отмъщението и да му се насладят докрай. След това трупът бил зарит с кратка молитва. Животните били напоени от кладенеца и ямата отново покрита. Сетне веднага потеглили.

— Как се отнасях с вас по пътя? — попитах аз.

— Нито добре, нито зле — изръмжа Али Фарид. — Не говорех с нас. Ние все едно не съществувашме за тях.

— Но помежду си са говорили?

— Малко и само за второстепенни неща.

— Не отгатнахте ли кои и какви са и откъде идват, накъде отиват?

— Не. Те нито веднъж не се нарекоха по име.

— Доста тайнствено. Тези мъже са били много предпазливи и очевидно имат всички причини за това. Не запитах ли всъщност как сте стигнали до кладенеца, как сте го открили?

— Запитах действително, но ние не им казахме. Така не узнах нищо за твоето и Селимовото присъствие. Ние сметнахме за най-добре изобщо нищо да не говорим, за да не си навлечем укорите ти.

— И наистина сте постъпили умно, защото сега имаме свобода на действие. За мен щеше да е от голяма важност да знам дали тайният кладенец е бил известен на тези хора, или те са дошли непреднамерено в онази местност.

— Известен им беше и те се разгневиха, дето съдържал толкова малко вода, понеже ние я бяхме изхабили.

— При това положение мнението ми за тези мъже се потвърждава. С познаването на кладенеца те са се издали. Те са очакваните от нас ловци на роби.

— Невъзможно, ефенди! Та нали нямаха никакви робини при себе си, а пък ние сме дошли тях да освободим.

— Петимата мъже представляват само авангардът. Те трябва да се грижат за вода и да мислят за всичко, необходимо за сигурността на робския керван.

— Ако е така, тогава ти извърши голяма грешка, като остави, тоя авангард да ти се изплъзне. Трябваше да задържиш ловците на роби и да ги разпиташ. Колко полезно щеше да е това за нас!

— Полезно? Тук аз съм на друго мнение. Ако ми беше хрумнало да разпитам тези мъже, нямаше нищо да узная. Убеден съм, че щяха да ми кажат всичко възможно, само не и истината. И тъй като щеше да ми е невъзможно да им докажа лъжите, то при всички случаи щеше да е по-справедливо да ги пусна да си вървят.

— Ами сега те си заминаха, а ние не станахме по-мъдри отпреди!

— Точно защото си заминаха, много скоро ще знаем повече. Аз ги пуснах да си вървят, за да ги подслушам по-късно при Бир Мурат. Аз ще бъда там преди тях. Оттук до извора има половин ден езда. Тъй като те нямат камили и трябва да вървят пеша, ще пристигнат там едва вечерта, а това ще ми даде възможността ги наблюдавам и подслушвам.

— Ефенди, та те трябва да са слепи и глухи, за да не те видят и чуят!

— Нека това си е моя грижа! Аз умея да се промъквам тайно.

— Но ако въпреки всичко ловците на роби те забележат, ти си изгубен. Те няма да са сами при извора, защото не минава ден, в който там да не бивакува някой керван, често са и повече. Тези хора не всички са противници на търговията с роби и дружно ще се обърнат против теб.

— Известно ми е. Даже съм убеден, че там ще срещна един непримирим враг, един враг, който, ако се отдаде случай, дори ще напире за моята смърт, именно Мурад Насър, мойт по-раншен спътник.

— Това е вярно. Турчинът вероятно е пристигнал при извора или ще го достигне най-късно довечера. Ти трябва два пъти повече да внимаваш и аз те предупреждавам. Не отивай сам, а вземи мен и няколко асакери със себе си!

— Не бих го извършил. Сам ще съм в много по-голяма безопасност, отколкото в конвоя на няколко войници. Тяхното присъствие би привлякло вниманието и би ни издало.

— Значи моите хора трябва да останат при Джебел Мундар?

— Не. Ние ще яздим към тях, за да ги заберем. После ще се отправим към някое сигурно място в близост до извора, откъдето по-късно аз ще предприема вечерния си излет.

Лейтенантът се загледа в земята. Начинанието, което планирах, му се струваше опасно и навярно излишно, защото след известно време рече:

— Е, на мен ми е заръчано във всичко да ти се подчинявам, ала едно все пак трябва да спомена. Ти диреше тайни кладенци, защото смяташе, че там ще срещнеш ловците на роби. И действително откри един. Защо е необходимо сега да го напуснем? Защо искаш да водиш асакерите към Бир Мурат, след като все пак знаеш, че търсените ще го отбягват? По този начин те лесно могат да ни се изплъзнат.

— Те ще ни налетят в ръцете.

— Ама ти нали сам изказа убеждение, че петимата мъже, от чиито ръце ни освободи, били авангардът на ловците на роби. Следователно те идват след тях. Ще навестят тайния кладенец и ние можем там да ги пленим. А ето че ти ни отвеждаш, и то точно натам, където те няма да идат.

— Твоите съждения са отправени само напред, не и надясно и наляво. На Селим ние не можем да разчитаме. Следователно сме само трима души. От колко човека обаче се състои отрядът на ловците на роби? Какво сега, ако дойдат толкова бързо, че не ни остане време да повикаме асакерите? Бихме ли дръзнали да ги нападнем и чак пък пленим? Да, аз съм убеден, че те ще навестят тайния извор. Но понеже там няма вода, бързо ще го напуснат и може би дори ще изпратят неколцина ездачи напред с мехове, за да вземат вода от Бир Мурат. При тайния извор ние не бива да ги изчакаме.

— Тогава изобщо не беше нужно да го търсим!

— Не все пак! Аз исках да се добера тук до дирята на разбойниците и наистина постигнах намерението си. Сега имам следата и няма да я изгубя. Има два пътя, между които можем да избираме. Или да пропуснем ловците на хора и да ги последваме, за да се нахвърлим върху тях при сгоден случай, или да яздим пред тях, за да подирим подходящ терен и там да ги причакаме. Аз считам втория вариант за по-добър.

— Тогава би трябвало да знаем посоката им.

— Довечера аз ще я науча. Да, дори е много възможно да чуя и нещо повече. Подслушаното може да се окаже от голяма важност. Впрочем трябва да прекъснем

разговора, защото в далечината виждам да се задава един, който не може да е никой друг освен Селим.

На западния хоризонт именно се появи една бяла точка, която се приближаваме към нас. Скоро различихме един пешеходец, тичащ толкова бързо, че белият бурнус се развяваше като пряпорец след него. Селим бе щастлив, дето ни е настигнал, и се зарадва, че ми се е удало да освободя пленниците. Ние потеглихме.

Нашите неприятели бяха поели в североизточна посока към Бир Мурат. Тъй като не биваше да разберат, че и ние имаме същата цел, насочихме се повече на изток и едва когато бяхме сигурни, че сме ги изпреварили, се отправихме към Джебел Мундар.

По времето на Аср, Следобедната молитва, стигнахме в подножието на хълма и за мен не представляваше трудност да открия стария онбашия Мустафа с войниците му, макар да се бяха скрили. Той не го бе считал за възможно и по тая причина бе разставил няколко поста. Аз нацелих скривалището му, без да се натъкна на някой от тези хора.

Тук починахме известно време и използвахме възможността да разделим пляката. Картите задържах аз. Какво щеше да стане с останалото, ми беше съвършено безразлично, но отредих Селим да не получи нищо. Това бе наказанието за неговата липса на бдителност и за страхливостта, която после беше проявил. Въсъщност ми беше жал за стария шмекер, но този урок нищо нямаше да му навреди. Един час след Аср възседнахме отново камилите, за да яздим, съпроводени от асакерите, до околностите на Бир Мурат.

За месторазположението на този извор вече бяха направени няколко загатвания. Който иска да стигне до него от север, минава през една долина, покрита с гора от палми дум. След дългата езда през безплодна, суха пустиня тази гледка предизвиква възторга на пътника. През тази гора трябваше да е дошъл или още не бе дошъл и Мурад Насър.

Самият извор лежи в малка долинка, обкръжена от стръмни скални стени. Той има шест кладенчови дупки, изкопани на приблизително три метра дълбочина в глинещата почва. Водата има вкус на разтвор от английска сол<sup>92</sup>, а и въздействието ѝ е същото, неколцина бедуини са разпънали там шатрите си, за да пазят извора по нареждане на шейха и събират налог за вземаната вода. Те изглеждат окаяно и са сухи кажи-речи като скелети — последица от водата, която са принудени постоянно да консумират.

От Бир Мурат пътят води на юг часове наред през скали и сипеи нагоре по една досадна и уморителна клисура. В близост до нея спряхме ние малко преди залез слънце. Там имаше достатъчно места, които можеха да ни служат за скривалище. Преди да се е стъмнило, аз отидох на разузнаване. По-късно, когато настъпеше нощта, щях да се спусна в клисурата и да я следвам повече от половин час. Това не беше лека задача, тъй като не исках да бъда чул.

Али Фарид ме посъветва още един път напразно да се откажа от намерението си. Когато се върнах от рекогносцировката изядох няколко фурми и къс сушено месо, което направих по-смилаемо с няколко глътки вода от меха. След това се стъмни и аз потеглих.

## 16. При Бир Мурат

Бен Нил помоли да ме придружи, но аз не можах да му разреша. На драго сърце бих го взел със себе си, защото беше не само смел, но и умен и предпазлив, а четири очи и уши при всички случаи виждат и чуват повече от две. Теренът обаче беше много труден, пък той нямаше потребния опит в промъкването. Една-единствена грешка на необучения младеж можеше да ни издаде.

Беше ми необходим може би половин час, докато стигна от ръба на клисурата до дъното ѝ. Звездите още не светеха и поради това спускането си беше направо рисковано. После се запромъквах надолу по клисурата, като често изследвах съмнителните места по пътя първо с ръце и тогава поставях крак напред. Най-сетне една светлинка ми подсказа, че съм близо до целта.

Както споменах, сивите ми одежди, които носех в Кафира, бяха пострадали толкова при посещението на пещерата край Маабдех и мнимите царски гробове, че в Сиут си бях купил други. Те бяха със същия цвят. Светлия хаик бях оставил в бивака. За покривало на лицето имах в себе си една кеффийе — мъжка кърпа за глава с големина приблизително един квадратен метър. Тя се прегъва веднъж, така че да образува два лежащи един върху друг триъгълника, и после се пристяга с укал<sup>93</sup> върху тарбуша<sup>94</sup>, като равната страна идва отпред, а падащите назад краища предпазват врата. Когато е много горещо, под феса се носи и една малка бяла капа. Бедните хора носят вълнени или памучни кеффийета, богатите си служат с копринени кърпи, които в Кайро вървят по двадесет марки, че и повече парчето. Тези копринени кеффийета се изработват най-вече в Цук<sup>95</sup> и Бейрут и обикновено представляват сини или червени шарки на златиста или бяла основа. Моята кеффийе беше тъмна. От оръжията бях взел ножа и револверите. Пушките само щяха да ми пречат. При опасност щях да прибягна към ножа. С револвер можех да си послужа само в краен случай, тъй като трябваше да избягвам всяка гюрултия.

Та видях пред себе си светлина. Тя идваше от огън, поддържан със сушена камилска тор. Той само тлее. Фактът, че въпреки това го видях, бе доказателство, че се намирах недалеч от него. Вързах кеффийето около главата си така, че цялото ми лице бе покрито до очите, легнах на земята и запълзах напред.

Тесните скални стени сега се разстъпиха повече и аз видях пред себе си и от дясната страна да тлеят още два огъня, докато първият сега ми се падаше отляво. Накъде да се насоча? От наличието на три огъня можеше да се заключи, че тук бивакуват три групи. Аз исках да подслушам ловците на роби. Те не можеха да са вече тук, но пристигането им следваше скоро да се очаква. Къде бяха лагерували? Много вероятно в близост до водата, защото трябваше да се приеме, че ще са много жадни след пешия поход през нажежената пустиня. Преди всичко трябваше да знам кои бяха в момента тук. На присъствието на Мурад Насър почти сигурно можех да разчитам.

Запълзах най-напред наляво, откъдето току-що се разнесе тихият тон на рабаба, едностранна гъдулка. След няколко мига се намесиха звуците на каманджа. Тя представлява двуструнна гъдулка, чийто резонатор е измайсторен от черупката на кокосов орех. Към тези два инструмента се присъединиха една саммара и една шабб'би, сиреч една пищялка и една зурна.

Онова, което се изнасяше тук, не можеше да бъде наречено според нашите схващания музика. Всеки от четиримата артисти стържеше и надуваше кой както му дойде. Но и четирите инструмента звучаха едновременно, а това за тези хора бе достатъчно. Дисонансът дразнеше ухото ми, ала иначе бе добре дошъл за мен, тъй като покриваше другите шумове.

Когато стигнах по-близо, видях на земята да лежат безформени маси. Бяха камили и товарите, които бяха носили. Край огъня седяха дванайсетина мъже —



четирима от тях „правеха“ музика, двамина приготвяха брашнена каша за вечеря, а другите, зяпаха и слушаха, види се, с голяма наслада.

Тези хора изобщо не ме интересуваха, така че запълзах надясно, където скоро съгледах няколко шатри. По-обстойното оглеждане ме осведоми, че това са обиталищата на абабдехите, на които бе поверен надзорът на извора. Тук също нямаше какво да търся и ето как се запридвижвах на колене и върховете на пръстите на ръцете си към третия огън. Той мъждееше пред една шатра, в чиято близост се издигаше втора. Две женски фигури клечеха край нея, заети също с приготвяне на вечерята. Едната тъкмо се бе навела да раздуха почти угасналия огън. По този начин лицето ѝ се освети и аз я познах веднага. Беше Фатма, любимата прислужница и готвачка, чиито косми бях намерил в ориза. Двете шатри значи принадлежаха на моя „вражи приятел“ Мурад Насър. Едната беше предназначена за сестра му и нейните прислужници, а другата сигурно обитаваше самият той. Когато наближих шатрата, видях го да седи пред входа с камиларите, които беше наел в Короско.

Тук също няха работа, защото какво говореше турчинът със своите приятели можеше да ми е безразлично. Та сега накъде? Е, да, ако знаех, че очакваните ще останат край извора! Той се намираше близо до втория огън. Май беше най-добре да се насоча натам. Вече се обръщах, за да изпълня намерението си, когато долових стъпките на приближаваща камила.

Ездачът, изглежда, познаваше добре терена, иначе в тая тъмнилка сигурно щеше да язди по-бавно. Във всеки случай и той се бе упътил към извора. По звука на стъпките разбрах, че ми е невъзможно да стигна там преди него и да се скрия. Тогава накъде? Най-добре зад шатрата на Мурад Насър, която се намираше близо до скалите. Отскочих значи настани и ето че прозвуча и гласът на пришеелеца:

— Хей, вардаци! Къде ви е светилото?

Този глас ми се стори познат. Къде ли вече го бях чувал? Не се сетих веднага. Чух, че мъжът щеше да бъде посрещнат със светлина, и трябваше бързо да се направя невидим. Прокраднах се зад спомената шатри и се почувствах, поне на първо време, недобре закътан. Между шатрата и близката скална стена имаше един гъст храсталак и когато пропълзах зад него, почувствах, че се състоеше от бодливи мимози. Но вече бях тук и ако исках да бъда на сигурно място, трябваше да навляза по-навътре. Това беше най-напред неприятно, защото острите бодили проникваха през облеклото ми, кърпата на лицето и ме бодяха също по голите ръце, но освен това беше опасно, понеже тук се предполагаше наличието на скорпиони. Може би имаше даже асалехи, най-отровните змии на пустинята. Ухапването на едно такова влечуго при настоящите условия за мен би било неминуема смърт. Така става, когато човек пълзи нощем в интерес на чужди хора из пустинята или оазиса.

Най-сетне бях добре скрит и можех да гледам край шатрата до Мурад Насър. При вика на новодошлия пазачите на извора бяха донесли една факла, изработена от палмови влакна. Тя беше запалена от горящия огън и вдигната нагоре. Пламъкът освети един широк кръг, невключващ за щастие мимозовия гъсталак. Ездачът слезе. Беше обърнат с гръб към мен. Пазачите сложиха ръце една върху друга на гърдите и се поклониха дълбоко. Той трябва да бе някой много тачен мъж. Биеше на очи, че яздеше самичък през нощта в пустинята, без водач или придружител. Сега се обърна настрана. Мурад Насър съгледа лицето му, скочи веднага и се провикна:

— Абд Асл! В името на Аллах, възможно ли е! Как можех да се догадя, че ще те видя тук?

Другият се обърна при този вик и сега аз също видях чертите му. Вярно, това беше Абд Асл, „светият факир“, който бе примамил мен и Селим в кладенеца край Сиут, за да ни остави вътре да загинем! Нещо трепна в ръцете и краката ми да се втурна към него, за да му подиря сметка, ала не биваше да го правя. Ето защо значи преди малко неговият глас ми се стори познат.

— Ел Укасе! — удиви се старият. — Право ли виждат очите ми? Ти си тук при Бир Мурат? Аллах те е довел, защото имам да говоря с теб.

Той се запъти към Мурад Насър и му подаде ръка. Този я разтърси сърдечно няколко пъти.

— Да. Аллах е отредил тази среща. Моята душа се радва на твоя лик. Ти си сам, а аз имам слугини при себе си. Бъди мой гост и седни при мен!

Факирът прие поканата. Той заповяда на пазачите да снемат седлото от камилата и да я напоят и се намести до турчина. Сега аз имах двойна причина да се дивя. Първо, неговата камила беше, както видях на светлината от факлата, по-ценно ездитно животно и от моето. Как бе встъпил факирът, който уж беше толкова беден, в притежание на една такива драгоценност? И второ, той нарече турчина не Мурад Насър, а Ел Укасе. Укасе означава патерица и се употребява също в значението на инвалид. Откъде го имаше турчинът това прозвище? Той все пак притежаваше здрави крайници!

Той лично влезе в шатрата, за да донесе на факира чибук. Оня ми бе казал в Сиут, че никога не пуши, сега обаче прие лулата и скоро запафка като някой, който е задължен с договор да го прави. Вече не ме бе яд на бодливия гъстак. Лежах отдалечен най-много на пет крачки от двамата и смеех да се надявам да чуя нещо важно.

Те си размениха най-напред обичайните фрази. После започнаха да се хранят и камиларите се оттеглиха. След вечерята факирът се огледа изпитателно и прошепна:

— Онова, което искам да обсъдя с теб, не е за всяко ухо. Ти имаш харем при себе си. Могат ли нашите думи да бъдат чути там?

— Дъщерята на моя баща обитава шатрата. Тя може да чуе всичко, ала при нея са робините й, така че ще е най-добре да отидем в моята.

Те влязоха в шатрата, зад която лежах. Вътре беше тъмно. Пазачите на извора бяха угасили факлата. Сега и наоколо беше пак тъмно, ала звездите полека-лека започваха по-ярко да блестят. Пробутах се непосредствено до шатрата и се заслушах. Те говореха вътре, но само полугласно, и лененото платнище не позволяваше думите им да достигат ясно до мен. Но аз исках и трябваше да ги подслушам. Ето защо опитах да повдигна брезента между два кола. Стана, и то така добре, че можех да провра вътре главата си.

Да видя двамата не бях в състояние, но по гласовете им прецених, че бих могъл да ги достигна с протегнатата ръка. Жалко, че бях изтървал началото на разговора, защото той се отнасяше до моя милост. Разбрах го веднага от думите на факира.

— Та трябва да те предупредя за един човек, който се намира в съюз с Рейс Ефендина и се тъкми да отиде нагоре към Хартум, за да залавя роботърговци.

— Дали нямаш предвид чапкънина, когото и аз познавам? — попита Мурад Насър. — Зная един, за когото и аз бих желал да те предупредя.

— Кой е той?

— Един гяур от Алемания.

— Аллах! Това е франкът, за когото исках да ти говоря. Къде се запозна с него?

— В Кахира го видях отново. Вече бях виждал Кара Бен Немзи ефенди в Джезаир. А как си се срещнал ти с него, знам точно, защото той самият ми го разправи в Сиут.

— Значи си го срещнал не само в Кахира, ами и после в Сиут?

— Кара Бен Немзи ме чакаше в Сиут, понеже трябваше да ме придружи до Хартум и оттам нагоре по Бахр ел Абиад. Той е умен и дързък и щеше да е толкова неоценим за нас, че аз му предложих по-младата дъщеря на моя баща.

— Аллах керим! Как си могъл да го сториш! Сега франкът е твой зет и аз не бива да му отмъстя.

— Нищо не е той, нищо друго освен мои най-върл враг. Той отблъсна предложението ми.

— Възможно ли е? Това е оскърбление, което може да се измие само с кръв.

— Действително и три пъти горко му на тоя Кара Бен Немзи ефенди, ако ми падне в ръцете! Но аз трябва да ти разкажа подробно как и защо го привлякох към себе си.

Неговият доклад обхвана всичко, що се бе случило до нашето скарване в Короско. Когато стигна до обещанията, които ми бе направил, факирът изрече ядно:

— Твоята глава е била болна! Как можеш да обещаваш такова възнаграждение на неверника — сестра си и богатството! Нито едно от двете не ти принадлежи изцяло! Моят син има дял във всичкото ти притежание. Ти сега му водиш по-голямата дъщеря на твоя баща. Как можеш тогава да обещаваш по-малката на тоя шугав гяур, дано Аллах го изгори! Как бива да има един такъв кучи син сестрата на жената, която принадлежи на моя син!

— Помисли за неговите качества!

— Какво ме греят те, щом като е гяур!

— Та нали му поставих условието да премине към исляма!

— Това да стори, на тая корава глава никога няма да хрумне. Аз го следвах от Гиза, без той да подозира. Кадирина го предаде в ръцете на мен и Нубар. Твоят векилхарч Селим, който грам мозък няма, без да знае, беше наш съюзник. Чуждоземното куче щеше да загине още в Маабдех. Но тъй като при него се намираше мирашорът на пашата, трябваше да създам друга възможност. Селим беше научил твърде много и също трябваше да бъде накаран да замлъкне. Ето защо примамих двамата в древния кладенец и бях убеден, както и муца'бирът, че те никога няма да го напуснат. Но Шейтанът, изглежда, стои в съюз с тях и им е посочил някакъв неизвестен на нас изход. Те се измъкнаха и аз трябваше незабавно да бягам, за да се отърва от отмъщението им. Консулите на тези чужденци са по-могъщи от хадифа. Едва след известно време се осмелях да разпитам за него и узнах, че гяурът е отплавал заедно със Селим нагоре по Нил със сандала „Ет Тер“.

— Това беше моят кораб. Аз го бях наел.

— Не го знаех. Аз изобщо си нямах понятие, че се намираш отново в Египет. Ти всъщност възнамеряваше много по-късно да доведеш дъщерята на твоята майка.

— И аз не съм подозирал, че принадлежиш към Кадирина. Затова се зарадвах, дето на тоя гяур се удаде да ме избави от джиновете.

— Това беше едно вмешателство в нашите тайни. Сетне по негов почин бе секвестрирано робското ни дахабийе „Самак“. Тия две неща Кара Бен Немзи трябваше да заплати с живота си. Само че той ни се изплъзна. Разкаже ли какво се е случило, можем да бъдем готови за най-лошото. Значи трябва да изчезне. Към това се добавя и че той и теб е оскърбил смъртно. Аз ще го размажа!

— Така заплаших и аз ябанджията. Той само ми се изсмя.

— Нека си се смее франкът! Ние ще го срещнем. Не след дълго той ще се намира между мен и муца'бира и все ще наскочи на един от двама ни в ръцете. Нубар го следва по Нил, а аз поисках от един приятел да ми даде най-бързата си камила, за да избързам към Абу Хаммед. Там ще го чакам, а муца'бирът ще го подкарва към мен.

— Тук се заблуждаваш. Как може да си мислиш, че Кара Бен Немзи ефенди се намира още на моя сандал! Той ме оскърби и ние сме смъртни врагове! Мислиш ли, че бих му разрешил при това положение да се ползва от кораба ми?

Физиономията на факира сега сигурно показваше израз на най-голямо разочарование. Не можех да го видя, но затова пък чух думите му:

— Как? Той не е на сандала? Значи ние се намираме на погрешна следа?

— Да. Той отново ви се изплъзна. Имаш право, тоя гяур стои в съюз с Шейтана.

— Но накъде е тръгнал? Ти може би знаеш?

— Не зная, но мога да се досетя. Мисля, че ще бъде преди теб в Абу Хаммед, ако изобщо възнамерява да пътува нататък. Останах с впечатление, че от Короско възнамеряваше да се отправи към Корти, за да тръгне оттам през степта Баюда направо към Хартум.

— От какво си вадиш такова заключение? Да не би Кара Бен Немзи да е изтървал някоя необмислена дума в това отношение? Ти присъства ли на неговото заминаване?

— Не. Аз потеглих преди него. Но той скоро ме последва. За мен това беше необяснимо. Той седеше с мюлазима на Райе Ефендина пред хана и...

— С кого? — прекъсна го факирът. — Рейс Ефендина е пратил своя офицер в Короско?

— Да. Мюлазимът се заяде с мене и твърдеше, че ме познава. Беше прав, но аз отрекох. Моето оставане там не можеше да продължи и миг повече и ето как наех първите попаднали ми камили и си обрах партакешите. Скоро след това гяурът ме настигна с Али Фарид. Яздеха великолепно камили и с тях бяха Селим и Бен Нил.

— Бен Нил? Аллах, Аллах! Познавах едногова със същото име, ама той е мъртъв.

— Един моряк от Губатар?

— Да. Как ти хрумна да назовеш това селище?

— Защото говоря за този, когото считах за мъртъв. Ти си го прилъгал, както той самият ми каза, в бунара. Она неверник го е освободил и взел със себе си.

— Това... е... невъзможно! — чух факира да ломоти.

— То е точно така, както ти го разправям. Бен Нил е станал слуга на гяура.

— Аллах керим! Това е прекалено! Ами че тогава всичките трима, дето трябваше да умрат, сега са заедно! А ние уж взехме всички предпазни мерки. Вече пак има един повече срещу нас. Но аз все още не се боя. Имам могъщество да ги погубя всичките и се заклевам в Пророка и неговата брада, че ще го сторя. Ще ги последвам, ще ги гоня, та ако ще заради тях и до Бахр ел Гхазал да отида. Ще потърся сина си и ако аз самият не го намеря, ще ги предам в неговите ръце. Имаш ли си хабер всъщност къде са се дянали?

— Не. Тези люде следваха керванския път само на късо разстояние. После, както сочеха дирите, са извили надясно.

— В такъв случай трябва да побързам да отида в Абу Хаммед. Ако не са там, ще пратя хаберджия до Бербер, Корти и Деббех. На едно от тези селища все трябва поне следа от тях да открия.

— Жалко. Аз се зарадвах, като те видях, защото си помислих, че ще пътуваме заедно.

— За съжаление това е невъзможно. Ти имаш харем при себе си и ще се предвижваш яваш. На мен обаче ми е нужна бързина. Кога заминаха враговете ни от Короско?

— Понеделник заран.

— А днес е четвъртък. Ти каза, че яздели добри камили. Значи имат голяма преднина, която трябва да наваксам. Аз...

Не можах да чуя следващите му думи, понеже отново се бе чул тропот, и един висок глас извика:

— Ставайте, вардаци на извора! Запалете светлината, защото се нуждаем от вода!

Измъкнах глава изпод шатрата и се смуших отново в трънака. Звездите грееха по-ярко отпреди и тяхната светлина достатъчно добре ми позволяваше да видя, че бе пристигнал цял отряд ездачи на камили. Те накараха животните да коленичат и слязоха на тъмно. Беше запалена една факли и сега можах да изброя седем мъже, които бяха дошли с пет животни. Това числово съотношение отначало ме озадачи, но скоро успях да си го уясня, защото разпознах четиримата ловци на роби, на които бях оставил свободата.

Другите трима са били пратени с пет камили да вземат вода от Бир Мурат и по път са се натъкнали на злощастните си ахпапи. Сега бе сигурно, че не бях се излъгал, четиримата принадлежаха към похитителите на жени, които търсехме. Керванът наистина беше поел по северния път и сега трябваше да ни падне в ръцете.

Това много ме зарадва. Но пък толкова по-малко ме радваше настоящото ми положение. Бях дошъл, за да подслушам ловците на роби, а ето ме заседнал тук зад шатрата. Те сигурно нямаше да се задържат дълго и аз не съзирах възможност да се

приближа до тях. Така си мислех. За щастие обстоятелствата се развиха далеч по-благоприятно, отколкото смеех да се надявам.

Мурад Насър именно беше излязъл с факира от шатрата, за да хвърли едно око на пристигналите. И ето че извика изненадано:

— Аллах, Аллах! Отново чудо! Та моите очи съглеждат пак приятел!

А Абд Асл пригласи:

— Да, това е приятел, когото бе невъзможно да очакваме тук. Малаф, ела насам, за да изпушиш с нас една лула за добре дошъл!

Малаф се извърна към тях. Беше предводителят на хората, чиито пленници бях отнел.

— Ел Укасе и Абд Асл, бащата на нашия повелител! — извика той удивено. — Аллах да дава много милост и щастие на всяка от вашите стъпки! Позволете на вашия слуга да ви поздрави!

Малаф пристъпи към тях и им направи едно почтително темане.

— Какво те води насам? — осведоми се факирът.

— Дойдохме да вземем вода за един карван ер рекик<sup>96</sup>.

— Тогава заповядай на хората си да пълнят тулумите, а ти ела през туй време при нас в шатрата. Искане ми се да те поразпитам за сина си.

Тези думи за мен бяха по-приятни, отколкото ако ми бе направен най-големият подарък, защото сега сигурно щях да науча не само това, което първоначално бях искал да знам, а и други неща от изключителна важност.

Факлата още гореше и вероятно нямаше да бъде угасена по време на пълнене на меховете. Това лесно можеше да стане фатално за мен, ала аз забелязах за своя радост, че шубракът беше достатъчно гъст и широк да ме притули изцяло. Можех да вмъкна глава пак в шатрата, без някой да може да види отвън тялото ми.

Малаф се отзова на поканата. Той даде на хората си въпросното нареждане и влезе после в шатрата. Когато аз също намърдах глава вътре, той тъкмо се канеше да седне. Можех доста ясно да различавам тримата, тъй като рогозката на входа беше запретната и от факлата проникваше светлина. След като Малаф се настани, старият факир каза:

— Аз ви мислех сега горе при Бели Нил. Толкова бързо ли стана ловитбата и толкова лесно ли беше извозена стоката, та сте дошли вече насам?

— Ние не бяхме край Бахр ел Гхазал, а поехме в посока на запад.

— Значи към Кордофан. Та там няма нищо за плякосване!

— Ние бяхме по-нататък.

— Значи в Дар Фур? Как стана това? Кой купува роби, които са родени там? Порано — да, но сега вече — не.

— Ние не бяхме нито в Кордофан, нито в Дар Фур, а отмъкнахме арабски жени и момичета.

— Аллах! Арабски бедуинки?

— Да.

— Ама те нали са последователки на правата вяра, които не бива да се продават?

— Питай ги — ухили се Малаф — и те ще ти кажат, че изобщо не познават исляма.

— Това е вече друго! Вие сте емни далавераджии. Щом трябва, страхът от наказанието ще ги направи езичници. Но от кое племе ги задигнахте?

— От онова, което се слави с най-красивите жени, а именно фесарах.

— Кълна се в брадата на Пророка, било е много рисковано. Войните на фесарахите са известни като храбреци и отвличането на техните жени и девойки сигурно ви е коствало живота на много хора.

— Нито един не беше ранен, да не говорим пък чак убит. Всички войни бяха заминали към Джебел Моджаф, за да проведат там една голяма фантазия и жените се намираха незащитени в дуара заедно с децата и старците. Ние обградихме

шатрите на селото, подбрахме шейсетина красавици и избихме всички останали, за да не може никой да доложи за нас.

— А по път? Имахте ли и тук късмет?

— Абсолютна същия. При придвижването винаги имахме добри съгледвачи пред нас, за да избягваме всички срещи. Един самум забележи следите ни, така че сега никой не знае кои са били ловците.

— Кой го измъдри този план?

— Кой друг, ако не Ибн Асл ел Джазур, твоят син, нашият повелител.

— Да, можех да се досетя. Той е най-прославеният ловец на роби и аз се гордея с него. Но как е стигнал до идеята да отмъква бедуинки? Това е най-рискованото начинание, което досега е предприемал. Ако се открие, че е бил той, срещу него ще се опълчат не само мирските съдии, ама и мюфтиите, и тогава зле му се пише.

— Нищо няма да бъде издадено. Нашите хора ще получат такъв добър пай, че никой от тях няма да си отвори устата да назове предводителя. Един от нашите изкупвачи в Стамбул помоли за арабски. Той писа, че негърките били прекалено грозни, а черкезките вече не били на мода. Арабски още не били пускани в търговията и тъй като дъщерите на пустинята били нещо толкова необикновено, следвало да се очаква една много добре възнаграждаваща далавера.

— Значи за Стамбул! Кой път ще хванете?

— Дойдохме през Вади Мелк и Вади ел Габ, при остров Арго преминахме през Нил и сега възнамеряваме да се отправим към предпланините Рауай, срещу Джидда. Там ще пристане корабът на нашия купувач и ще приеме стоката.

Тези думи потвърдиха предположението ми. Шейсетина арабски робини! И това дъртият факир отминаваше с най-голямо спокойствие. Как ми беше харесало в Маабдех и Сиут неговото достопочтено лице! Той беше почитан като светец, а всъщност си бе един изверг. Беше факир, а одобряваше отвличането на шейсет мохамеданки! Тук Дявола ли се надянал маска на светец.

— А сега най-главното — продължи Абд Асл. — Моят син при вас ли е?

— Да. Той ще язди с нас до Рас Рауай, за да получи там парите.

— При Бир Мурат няма ли да дойде?

— Не, защото трябва да се показва колкото се може по-малко. Знаеш, че имаме няколко тайни кладенеца в пустинята. Те ни улесняват да оставаме незабелязани. Но шейсет робини, петдесет придружители и надлежните за това животни се нуждаят от много вода. И въпреки всичко нямаше да се насочим насам, ако последният ни таен кладенец не беше открит и изчерпан от други.

— Как може някой да открие един такъв кладенец?

— Аз също го смятах за много мъчно. Шейтанът трябва да е бил благосклонен към онова християнско куче.

— Някой християнин? Ти си срещнал гяур в пустинята при кладенеца?

— Един проклет франк с придружителите му. Но той чакал не беше страхлив, а неустрашим като пантера. Той не само ни отне двамата пленници, ами и всичко що имахме у себе си.

— Не те разбирам и само заключавам от словата ти, че ви е сполетял някакъв необикновен нещастен случай. Разправи какво се случи!

Малаф се подчини. Той се придържаше към истината и не казваше нито дума в повече или по-малко. Представяше моето безстрашие в правдива светлина, естествено не от чувство за правота, а от благоразумие. Колкото по-героичен ме обрисуваше, толкова по-малко ставаше основанието да му се отправят упреци. Ибн Асл ел Джазур отишъл до тайния кладенец и го заварил без вода. По тази причина изпратил напред хора с камили и мехове към Бир Мурат и те се натъкнали на Малаф и хората му. Сега възнамерявали да напълнят меховете и с пукване на зората да потеглят. Двамата слушатели не прекъсваха разказвача, накрая Мурад Насър попита:

— Колцина мъже имаше гяурът със себе си?

— Двамина.

— Кой бяха те? Отде идеха и накъде се канеха да идат?

— Това не мога да ти кажа, защото хаирсърите не отговориха на нито един мой въпрос.

— Дали не е бил немският гяур? Опиши точно него и другите!

Мъжът изпълни нареждането. Той описа първо лейтенанта, после Бен Нил и най-подир мен!

— Това е той, той е! — извика факирът, пригласяй от турчина. — Не може да е друг, заблуда тук не е възможна. А двамата му придружители са били Бен Нил и мюлазимът на Рейс Ефендина. Липсва сам Селим. Къде ли може да е останал?

— На този въпрос лесно може да се отговори — рече Мурад Насър. — Селим е драснал и се е скрил. Мискинът постоянно се нарича башът на героите, а пък е най-големият страхливец, който човек може да си представи.

— Дали Селим наистина се е намирал наблизко?

— Разбира се, защото нали камилата му е била там и е била откарана заедно с другите. Немецът също е отсъствал, по-късно се е върнал при кладенеца и сетне проследил дирите. Може би Селим го е изчакавал и му е съобщил случилото се. Всичко това ми е напълно ясно. Само че какво ще дири неверникът посред пустинята при тайния кладенец? Ей това искам да зная!

— Аз ще ти го кажа — отвърна факирът. — Кара Бен Немзи знае, че се домогваме до живота му, и не язди по обичайния кервански път, за да се отърве от нашите дирения.

— Какво ще прави мюлазимът при него?

— Срещата им е непреднамерена, както и почивката при кладенеца.

— Откъде франкът се е сдобил толкова бързо с добри камили за себе си, Селим и Бен Нил?

— За мен това наистина е загадка. Да ги придобие човек, не е трудно, стига да може добре да плати. Франкът не може да го стори, защото няма пари. Той е трябвало да ти върне онова, което си му дарил.

— Това е вярно и аз знам, че той не притежава повече, освен потребното за връщането си в родината. А има и още нещо. Който наема камили, трябва да вземе със себе си собственика или някой от верните му хора. Такъв не е имало, значи трите камили не са наети. Ама пък да ги купи, той още по-малко може.

— Сигур ги е задигнал от пасището!

— Не. Чапкънът е един кучи син, християнин, но не краде. Аз даже го смятам за мъж, който предпочита да даде сто пиастри, отколкото да остави неотплатена услуга. Че той се е снабдил с три ездови камили там, където аз съумях да получа само товарни животни, за мен е непонятно. Но каквато и да е работата, аз мога само да приканя към предпазливост. Ние трябва да предупредим сина ти.

— Аз го считам за ненужно. Мислиш ли, че немецът ще се осмели да подхване бой с прочутия Ибн Асл ел Джазур?

— Защо не? Кара Бен Немзи се е осмелявал и на къде по-други неща.

— Но той ни най-малко не подозира за присъствието на моя син!

— Не се заблуждавай! В Джезаир чух да разказват за него, а и самият той сподели с мен едно-друго от преживелиците си, вярно, само пестеливо и скромно, ала аз умея да чета между думите. Тоя човек има усет, развит като на лешояд, и око на орел.

— В такъв случай сигурно притежава и късмет в отгатването.

— Не. Кара Бен Немзи нищо не отгатва, а всичко преценява и отчита. На него му идват мисли, каквито някой друг никога не би имал. Като си представя тоя капсър, неговата същност, методите му на действие, то бих се заклел, че сега седи някъде и ни се присмива. Той си е дал сметка, че приближава някакъв робски керван, и може би дори знае къде сега е спрял.

— Това е невъзможно. А дори и да го знаеше гяурът, какво би могла тая работа да ни навреди? Или мислиш, че ще му скимне да последва кервана?

— Защо не? Тоя кучи син подхваща всичко по-другояче от нас.

— Четири човека срещу петдесет. Това би било смехотворно!

— Не все пак. Нека приемем случая, че се тъкми тайно да следва кервана. Скоро би забелязал, че Рас Рауай е неговата цел. Ако после избърза напред, прехвърли морето към Джидда и уведоми там християнските консули, то на сина ти ще му отнемат робините и на него няма да му остава друг път, ако иска да отърве наказанието, освен бягството.

— В името на всички шеятин<sup>97</sup>, тук си прав! Аз трябва да предупредя сина си, защото тоя гяур е способен на такъв мискинлък, та макар и да го стори само за да си отмъсти на мен.

— На теб? Как би могъл в случая да мисли и за теб?

— Кара Бен Немзи знае, че съм бащата на прочутия ловец на роби. Изплъзна ми се от езика, че сега Ибн Асл е най-големият ловец на роби. Това бе по път към кладенеца, в който трябваше да бъде уморен от глад и жажда. Аз бях убеден, че известието ми не може да има неблагоприятни последици. Сега той сигурно е узнал, че се казвам Абд Асл. Абд Асл и Ибн Асл — тези двамата непременно трябва да са баща и син.

— При това положение ти действително имаш всички основания да предупредиш сина си, и то колкото може по-скоро. Аз също трябва да приказвам с него. Ибн Асл си няма и хабер, че се намираме в негова близост, и че при мен е бъдещата му ситте<sup>98</sup>. Той иска да потегли още в зори и сега толкова повече трябва да побърза. Затова ние ще говорим с него още тая нощ. Аз трябва да знам накъде да вода сестра си, а и освен това имам да обсъдя с него една доставка на роби. Той къде бивакува?

— Недалеч оттук, на север, в окрайнината на палмовата гора — отвърна Малаф, към когото бе оправен въпросът.

— И вие искате да останете тук до заранта?

— До утринната дрезгавина. Ще напуснем извора на юг, но скоро ще се насочим на североизток и ще се съберем с Ибн Асл по посока Вади ел Берд.

— В тая вади ли ще бивакувате?

— Да. Искаме да я достигнем утре вечер. Там има вода.

— А аз все съм я смятал за безводна — рече факирът.

— Такава тя не е, действително само за познавача. Приблизително по средата ѝ, до една скална стена има дупка, която още дълго след дъждовния период съдържа вода. Ние сме я покрили с една каменна плоча и отгоре сме нахвърлили камънак, така че чужд човек не може да я открие. Един от нашите хора я намерил преди няколко години. Видял там да растат три раззеленени дървата газиах и заключил от това за наличието на вода. Те още си стоят, но понеже ние често се отбиваме, камилите ни са изгризали клоните и кората на дърветата са изсъхнали.

Това съобщение бе направено ей така само между другото, ала за мен бе от голяма важност. То можеше да послужи за основа на бойния ми план. Де да подозирах тримата, че лежат зад тях и всичко чувам!

— Станах неспокоен и кахърен — обърна се сега факирът към Малаф. — Искаш ли още сега да ни отведеш при моя син?

— Не върви. Ако тримата напуснем извора за по-дълго време, това ще обърне внимание, а аз трябва да го избегна. Вярно, ние не се страхуваме от тези, които бивакуват тук, но при всички случаи е по-добре за кервана ни нищо да не се говори.

— Колко дълго трябва да чакам?

— Докато хората заспят. После ще дойда да ви взема и ще се измъкнем тайно. Вече може да е направило впечатление, че се задържах толкова дълго при вас. Затова ще се отдалеча и ще отида при моите хора.

— Стори го. Но преди туй ни кажи дали не си забелязал немецът да ви следи?

— Видяхме отдалеч, че седна с двамата освободени пленници. После ние тръгнахме, за да стигнем възможно по-бързо до Бир Мурат, където, както знаехме,



сяхме да се срещнем с нашите водоноски. Убеден съм, че него хич повече не го е било грижа за нас.

— Какъв ти е мотивът?

— Чужденецът не ни задържа. Ако имаше някакво намерение спрямо нас, нямаше да ни пусне. Ако пък ни беше последвал по-късно, то, понеже бяхме пеша, скоро щеше да ни настигне с добрите си камили. Мъжът, както и сам впрочем разбрах, е дързък тип, ала за нас сега е безопасен.

Малаф тръгна. Навън сега се чу един висок глас, който като че държеше сказка.

— Това е собственикът на моите камили — поясни Мурад Насър. — Разказва някаква приказка. Аз никога не съм чувал толкова добър разказвач като тоя мъж. Ние сега вече нямаме нищо належащо за обсъждане и затова нека излезем и го послушаме!

Ориенталецът е неуморен в слушането на приказки. Абд Асл веднага изрази съгласие и последва турчина към извора насреща, където се бе образувал един кръг от любопитни. Аз издърпах глава от шатрата и заумувах какво да правя. От това, което бях чул, можех да бъда извънредно доволен и все пак на драго сърце бих останал и по-дълго. При всички случаи бе важно да се разбере как ще се отнесе ловецът на роби към възнамеряваното предупреждение. Но можех ли да чакам връщането на Мурад Насър и факира? Едва ли. Сега сигурно още часове наред щяха да се разказват приказки, после щеше да мине още много време, преди всички да заспят, и след това се предвиждаше, че двамата споменати ще бъдат задържани от Ибн Асл до заранта. Толкова дълго в храстите не можех да рискувам да остана, а пък беше и неудобно. Досега всичко бе протичало великолепно. Някое дребно обстоятелство обаче можеше да провали нещата. Ето защо трябваше да пристъпя към оттеглянето, което разказвачът на приказки облекчаваше. Всичко, що имаше уши, стоеше или седеше край него. Даже жените се бяха приближили към кръга, за да вземат и те участие в насладата. Ето как пътят ми се бе освободил и аз можех в рамките на пет минути толкова надалеч да пропълзя, че после да се надигна и да вървя изправен. Скоро долинката на извора лежеше зад мен и аз стъпих в клисурата. Там не следваше да се очаква подслушвач, ала въпреки това аз съблюдвах прежната предпазливост. Звездите искряха на небето, ала тук в дълбината бе тъмно кажи-речи като в рог. Както пристъпвах безшумно, до ухото ми се донесе някакъв слаб шум. Той идваше отпред и над мен. Спрях и се заслушах. Дълбока тишина владееше наоколо след около пет минути продължих да се промъквам. И ето че отгоре се отрони камъче, последваха го няколко други, сетне сякаш се откъсна каменна лавина.

— Аллах керим! — изкряска един глас.

Тупурдията беше ужасна. Трябваше да отскоча настрани, за да не бъда улучен от камънаците, ала отидох от дъжд та на капчук, защото нещо голямо и тежко, макар и не с твърдостта на камък, се сгромоляса върху мен. Поисках бързо да се изправа, ала ми трябваше време. Бях яко ударен по главата и рамото и чувствах в раменната област някаква сковаваща болка. Пред мен лежеше дългото тъмно нещо, което се бе стоварило шумно върху мен. Протегнах ръка да го опипам и набарах един нос. Значи човек! Кой беше мъжът? Мъртъв ли беше, или само в безсъзнание? Хванах му главата, за да напипам сънната артерия. Докосването има неочаквана последица — мъжът изкрещя високо, скочи и търти да бяга, за щастие не към извора, а в противоположна посока. Втурнах се след него. Скоковете, които правеше с дългите си джонгали, ми мязаха на чисто „селимски“. По едно време се препъна в някакъв камък и се изсипа на земята. Аз се озовах веднага върху него и го стиснах за гърлото, та да не може да крещи. Попипах лицето му, тъй като тук бе твърде тъмно, за да различа с очи чертите. Правилно, не бях се излъгал. Свалих ръка от гърлото му и повелих:

— Говори тихо, Селим! Ранен ли си?

При познатия тембър на гласа ми той бързо скочи.

— Ти самият ли си, ефенди? В такъв случай не е необходимо да се преструвам на мъртъв.

— Откъде идваш?

— Оттам горе, че надолу!

Той посочи скалната стена нагоре.

— Кажи слава на Аллах, че нацели мен! Аз се чувствам като разбит, наистина, но ако се беше стоварил направо върху камънака, сега щеше да лежиш тук мъртъв или с натрошени крайници. И какво пък диреше край клисурата?

— Искях да се спусна в нея, за да те спася.

— Глупости, аз изобщо не съм се намирал в опасност.

— Ти не се яви толкоз дълго, че се закахърихме за теб. Като най-храбрият от героите аз тръгнах мълчешката да те освободя. При спущането земята из един път се сурна под нозете ми и следствие на това се намерих долу много по-бързо, отколкото ми бе в намерението.

— Това сега е поредната ти щуротия. Ако действително се намираха опасност, ти щеше да си последният, който би съумял да ме спаси.

— Ама, ефенди, та аз съм тамам за такива дела роден!

— Не е нужно тепърва да ме уверяваш. И бездруго отдавна вече знам, че ти е писано в Книгата да вършиш само калпазанлъци. Много вреди ще ни причиняваш още ти на всички нас. Но аз бързам и нямам време за разпавии. Ще можеш ли да се изкачиш?

— Да, качването ще ми е по-приятно от падането.

— Тогава ме следвай! Преди туй аз се спуснах тук. Това място е най-лесното за вървене.

Сам бих стигнал бързо горе. Дангалакът беше наистина бърз бегач, ала толкова по-лош катерач. Аз повече го теглих, отколкото той се качваше, и когато се добрахме най-сетне до горе, трябваше да спра, за да си взема сулука.

Селим всъщност си заслужаваше едно порядъчно конско евангелие, но аз предварително знаех, че то ще е безрезултатно. Той си беше просто непоправим. Неговото присъствие се превръщаше за мен в една постоянна опасност. Но след като му бях обещал веднъж да го задържа при себе си, трябваше да си изпълня думата. Към това се добавяше и че той наистина от безпокойство по мен бе дръзнал да се спусне в клисурата. Аз го бях смятал за неизцерим страхливец, ама дали пък сегиз-тогиз не изпитваше кураж? Или това бе само лекомислие, невъзможност да прецени предварително последиците от своите действия?

Когато достигнахме бивака, заварих спътниците угрижени не само за мен, но и, много повече, за Селим, чиято липса бяха забелязали. Нашата поява бързо ги успокои. За Селим нямаше нищо по-спешно за вършене от това, да разпави своето приключение. Само че той не беше се изтърсил, о, не, а понеже ме видял в опасност, скочил с несравнима дързост в бездънната клисура, така че ужасените врагове вкупом ударили на бяг.

Али Фарид ме посрещна с убеждението, че излизането ми е било напразно. Но мнението му се промени, когато разпавих на него и Мустафа какво бях подслушал. Двата предложиха съвещание. Аз възразих и посъветвах веднага да потеглим към Вади ел Берд, за да можем да направим там приготовленията си. Те съзнаха, че имам право, и се съгласиха с мен. Мустафа беше ходил веднъж във Вади ел Берд и увери, че въпреки нощта няма да се заблуди в посоката. Камилите бяха оседлани, ние ги яхнахме и нощната езда започна.

## 17. В очакване на робския керван

Още от самото начало изникна сериозно препятствие. Трябваше именно да прехвърлим клисурата и тъй като това дори през деня е невъзможно на гърба на камила, видяхме се принудени да направим една дълга заобикалка. Яздихме на юг, докато клисурата стана по-плитка, така че бяхме в състояние да я преминем. Отвъд поехме в североизточна посока, която трябваше да ни отведе до въпросната вади. Беше се наложило да напругна малко камилата си. Може би и на нея, и на мен ни предстояха и други изключителни напрежения. За да я щадя, бях възседнал една друга. Пътят през нощта беше неимоверно труден. Намирахме се между дюните или по-скоро хълмовете, които скоро преминават в Джебел Шигр, и се измъкнахме от тях едва на разсъмване. Сега наистина тръгна по-добре. Можехме да виждаме и имахме пред себе си равната, открита пустиня. По пладне вдясно на юг от нас остана Бир ен Набех, така че три четвърти от пътя лежеше зад гърба ни, а един час след Аср, значи приблизително към четири часа следобед, видяхме пред себе си ниска верига от хълмове, която се изтегляше от северозапад към югоизток. Старият онбашия заяви, че зад нея се намирала Вади ел Бедр. Оказа се, че Мустафа е прав, и че е един много добър водач.

Сега се касаеше да бъдем двойно по-предпазливи. До момента се бяхме придържали повече надясно, сиреч по на изток, отколкото се предполагаше пътят на робския керван. Значи следваше да се очаква, че противниците няма да се натъкнат на дирята ни. Но тъй като пътищата ни в близост до вади трябваше да се съединят, сега яздехме един след друг и последната камила влачеше след себе си едно платнище от шатра. То беше натоварено с шатровите пръти и заличаваше, влачейки се по пясъка, по-голямата част от нашите следи.

Споменатата верига от възвишения се състоеше от отделни ниски скалисти хълмове, които се издигаха направо от пустинята и закриляха вади от проникването на пясъка. Под „вади“ всъщност се разбира речно корито, което през дъждовния период повече или по-малко се изпълва с вода, а иначе представлява суха долина. Пороището тук беше с неравномерна ширина, пропадеше зад хълмистата верига доста стръмно в дълбочина и от откъдната страна бе обточено с подобен низ хълмове. Не навсякъде бе възможно да се спуснем и трябваше да подирим някое подходящо място, за да достигнем дъното на долината. Там се намираше само рехав насипен камънак. Пясъкът, който водата бе довлечала през дъждовния период, бе слегнат под камънака и ето как не оставяхме дири, поне за необучените очи, с които си имахме работа. Сега се питаше къде да се търси тайният кладенец — надясно или наляво, т.е. надолу или нагоре по долината. Али Фарид и неговият онбаши гласуваха за дясно, аз обаче бях на противоположното мнение и изтъкнах причината.

— Робският керван определено няма да прави обход и сигурно ще държи посока директно към кладенеца. Тъй като ние сега се намираме вдясно от тяхното направление, трябва да се насочим наляво. Това си е ясно.

Последвахме долината на северозапад и още след половин час се установи, че съм имал право. До една скала, изкачваща се стъпаловидно към височината, видяхме да стърчат споменатите сухи, лишени от клони дървета газиах. Спряхме при тях. Най-долното стъпало на скалата бе два пъти по-високо от човешки ръст и тъй като другите, които впрочем бяха неравномерно „изградени“ едно над друго, имаха по-малка височина, то застанеше ли човек веднъж на него, нямаше да му е трудно да се добере до горе, което ще рече другия бряг. Длъжен съм да спомена тези неща, за да станат по-лесно разбираеми последвалите събития. Най-долното стъпало бе издадено толкова напред, че залегнаше ли някой на него, нямаше да може да бъде видян от мястото на останките от газиах.

Та бяхме намерили значи дърветата газиах, но къде беше водата? До скалата трябваше да има дупка, която сега бе затрупана. Изследвахме близката околност, ала напразно. Земята не позволяваше да се различи ни най-малка влага, а и никаква следа от изкуствено струпване на се виждаше. Трябваше да се обърна отново към моята камила. Тя лежеше при другите. Отидох да я доведа. Животното наведе глава, разшири ноздри и започна да рие с предния крак земята до дърветата. Мястото лежеше непосредствено до скалата. Животното отново ни бе навело на правия път и ние започнахме да разкопаваме. Още след метър дълбочина се натъкнахме на каменна плоча. Диаметърът ѝ беше толкова голям, че ни бе необходим може би четвърт час, за да я разкрием. Когато я отстранихме, се намерихме пред една яма, изпълнена до горния ръб с бистра, хладна вода. Опитах я и констатирах, че е значително по-добра на вкус от тази на Бир Мурат. Нямаше съдържание на натриев карбонат. По тази причина беше определена за нас, докато камилите щяха да получат водата от меховете. Имахме няколко празни дурафа<sup>99</sup> и успяхме да напълним шест от тях, преди да сме изчерпили дупката дотолкова, че да остане мътна утайка.

— Какво ще правим сега? — попита Али Фарид. — Смяташ ли, че ловците на роби ще дойдат още днес?

— Непременно ще дойдат — потвърдих аз.

— Тук ли искаш да ги чакаме?

— И през ум не ми минава. Пристигне ли керванът горе на брега, а ние се намираме тук долу, то те могат да ни обстрелят, без да сме в състояние на една успешна отбрана. Не, ние ще се качим, а те трябва да се спуснат. Ще се притаим зад някой рид на северния бряг. Но преди туй трябва да покрием кладенеца. Като се установят после тук на бивак ловците на хора, ще ги нападнем от две страни. Така ще имат и зад себе си скалите, вдясно и ляво нас и трябва да ни паднат в ръцете.

— Това е вярно. Кога ще се изкачим?

— Колкото по-рано, толкова по-добре. Тук вече няма какво да правим и е за препоръчване час по-скоро да се отдалечим. Може да стане така, че ловците на роби отново да изпатрат неколцина ездаци напред, и ние в никой случай не бива да бъдем видени от тях. Покрийте грижливо кладенеца! Аз междувременно ще потърся нагоре и надолу по вади по едно място, където да можем лесно да се спуснем от високия бряг за атаката.

За щастие имаше две такива места наблизо. Едното се намираше на приблизително хиляда крачки нагоре от кладенеца, а другото почти също толкова далеч — надолу от него. Ако довечера се разделихме и се спуснехме от тези два пункта, бивакуващият керван щеше да остана помежду ни. Заварих кладенчовата яма вече засипана, ала лично заравних земята, за да съм съвсем сигурен, че няма да остане никаква следа от нашето присъствие. После се отдалечихме, като отведохме камилите горе на брега по едно от посочените места. Аз вървах отзад, за да заличавам евентуалните следи. Горе трябваше да си потърсим скривалище, което да може достатъчно да ни прикрие и да не бъде прекалено далеч. Отидох на разузнаване и намерих едно отлично подходящо място. Едно възвишение, пристъпващо досами ръба на вади, имаше от обратната на пороището страна една вдлъбнатост, която предлагаше достатъчно пространство за нас и животните ни. Там отседнахме на бивак.

Първата ми работа сега беше да пратя един пост на височината. Оттам той имаше далечен изглед, така че никой не можеше да приближи вади, без да бъде забелязан от него.

Сторих го само от обичайна предпазливост, а не защото го смятах за безусловно необходимо. В тази уединена местност не следваше да се очаква човек, а керванът най-вероятно щеше да дойде едва вечерта, когато нямаше как да бъде видян от поста. И все пак добре че взех тази предпазна мярка, защото още не бяхме се устроили съвсем и стигнали до почивка, и постът докладва отгоре:

- Ефенди, виждам на юг трима ездаци.
- Какво направление държат?
- Сега още не мога да разбера. Те са само три малки бели точки.
- Ще дойда сам да погледна.

Взех далекогледа и се качих при поста. Да, бяха трима камилски ездаци. През далекогледа виждах ясно, че идваха от юг и се приближаваха към кладенеца. Това ми вдъхваше опасения.

— Те, изглежда, познават скрития кладенец — забелязах. — Странно!

— Тогава сигурно принадлежат към робския керван! — рече постът.

— Не вярвам, понеже той идва от югозапад. Но предполагам, че тези ездаци са познати или приятели на ловците на роби, които на външни хора определено не биха издали тайната на кладенеца. Залегни да не те видят!

Той легна сега до мен на земята. Обзет от любопитство, Али Фарид също дойде горе и клекна до мен. Подадох му тръбата. Той погледна през нея и поклати глава.

— Да не знае човек какво да мисли. Тук могат да се движат само хора на Ибн Асл, тъй като чужд човек със сигурност не знае кладенеца. Дали пък ловците на хора не са поели по друг път от предполагаемия?

— Загадката ще се разреши, когато ездачите пристигнат. Те приближават и очевидно не за пръв път се намират в тази местност. Да изчакаме по-нататъшното развитие.

Бях взел отново далекогледа и го държах насочен към тримата ездаци. Те седяха на добри животни и бързо приближаваха. Вече можех да различавам стойката им, движенията, а сега видях и лицата.

— По дяволите! — изплъзна се от мен в изненадата ми.

— Какво има? — попита Али.

— Това са мои стари познайници. Преднояздещият е Абд ел Барак, моккадемът на Кадирина, за когото ти разказвах, мой добър приятел от Кахира. Вторият е Нубар, муца'бирът, който нееднократно ме преследва.

— Аллах! Не се ли лъжеш?

— Не, защото виждам лицата им толкова ясно, сякаш стоят пред мен.

— А третият?

— Него не го познавам. Той вероятно е шейк<sup>100</sup>, защото е отметнал назад качулката на кирана<sup>101</sup> и аз виждам, че носи на феса си пискюла ел араб.

— Той ще е водачът.

— Не ми се вярва. Моккадемът много вероятно познава кладенеца. Той е водачът, понеже язди и начело. Шейкът е навярно заемвачът на камилите.

— Възможно. Но как така идват двамата ти врагове в тая вади и какво се канят да правят тук?

— Това наистина не зная, но ще го науча. Ще ги подслушам, теренът е изключително подходящ за целта, при предпоставката че навестят кладенеца.

— Къде иначе ще спрат?

— Човек трябва да вземе под внимание всички възможности. Допустимо е също да не познават вади и кладенеца и само да минават оттук. Трябва да изчакаме дали ще останат, или продължат.

Тримата достигнаха отвъдния ръб на вади и се спуснаха при едно подходящо място. От моя наблюдателен пункт не можех да погледна в дълбочината и почаках около пет минути. И понеже те така и не се появили пак, можех да приема, че долу са слезли от животните да бивакуват. Дадох на поста заповед да продължавала бди зорко, но да не се оставя да бъде видян, и слязох с Али Фарид от височината. Горе той беше излишен и беше по-добре да внимава хората му да не извършат някоя грешка. Сетне напуснах убежището и се отправих към брега на вади, и по-точно към стъпаловидното място над кладенеца. Бях дал знак на Бен Нил да ме следва и сега му повелих:

— Седни тук и чакай! Веднага щом чуеш остро изсвирване, изтичваш бързо до лагера и подбиращ неколцина въоръжени мъже, с които по най-бързия начин идваш долу при кладенеца. Тогава ще имам нужда от вас.

— Ето че пак се подхвърляш на опасност, ефенди — рече младежът угрижено. — Я по-добре ме вземи със себе си!

— Не. Сам съм по-сигурен, отколкото в съпровождение на друг. Когато изсвиря, трябва да се поразбързаш.

— Няма ли да е по-добре, ако още сега отида да забера хората и да чакам заедно с тях тук? Така ще можем да бъдем при теб по-бързо, отколкото ако трябва тепърва да ги викам.

— Тъй да бъде. Но се погрижи да се държат спокойно!

Бен Нил тръгна обратно, а аз заслизах по скалите. Не бях взел пушка със себе си, а само револверите. Трябваше да бъда предпазлив, защото бе светъл ден и лесно можех да бъда забелязан. Не биваше също да изроня и нито едно камъче.

Горните скални площадки бяха толкова ниски, че не бе трудно да достигам от една на по-долната. Когато бях оставил половината път зад себе си, чух под мен гласове. Говорещите се намираха при кладенеца, близо до скалата, значи не можеха да ме видят. Можеше да бъда открит единствено ако бяха отишли по към средата на вади.

Така стигнах незабелязано до най-долното стъпало, което, както вече отбелязах, бе високо приблизително два човешки боя, и се придвижих толкова напред, че лицето ми дойде наравно с ръба. Надникнах предпазливо надолу. Камилите лежаха наблизо със спънати крака, а тримата мъже бяха коленичили на земята, за да разровят кладенеца. Чувах какво си говореха.

— Знаеш ли със сигурност, че тук има вода? — попита непознатият бедуин, когото смятах за шейк.

— Разбира се — потвърди Абд ел Барак. — Аз не идвам тук за пръв път. От тая кладенчова яма човек може да напълни по това годишно време може би седем или осем меха.

— Дано даде Аллах, защото вече нямаме и глътка вода!

— Не се кахъри! Ще пиеш, колкото си искаш, а и камилите ти също ще получат. И дори да няма тук вода, необходим е само един ден път, за да се стигне до Бир Мурат. Така че не можеш да умреш от жажда!

— Ще умра от жажда или ще бъда убит — едно от двете. Та нали знаете, че Бир Мурат принадлежи на абабдехите, враговете на моето племе. Между нас има отмъщение и аз като шейк на монасиите ще трябва да умра. Те няма да разрешат да се откупя чрез заплащане на кръвнината.

Този шейк беше значи Менелик, предводителят на монасиите, които по-късно във войната на Махди убиха адютанта на Гордънс полковник Стюарт и за наказание бяха нападнати от генерал Ърл. Монасиите са с рицарски убеждения, воинствени хора, които и до днес бранят своята независимост. Те показват открито и честно омразата си и поради това са за предпочитане пред онези племена, които раболепно се покоряват, а по-късно коват вероломства зад гърба на победителя.

Тримата продължаваха прилежно да разравят. Работата им беше лека, понеже ние преди туй бяхме разрохкали почвата. Но това не им направи впечатление. Най-сетне достигнаха плочата и я отместиха настрана. Чу се тригласен възглас на разочарование.

— Аллах да се смели над нас! — проплака шейкът. — Та тук няма никаква вода, а никаква мътилка, която дори една камила няма да вкуси!

— Май е вярно! — пригласи муца'бирът объркан. — Какво нещастие!

— Мълчи! — сопна му се Абд ел Барак. — За нещастие е още рано да се говори. Не е нужно да ходим до Бир Мурат. Ако почакаме до утре заран, дупката ще е отново пълна.

— Но няма да срещнем Ибн Асл, ако е бил вече тук.

— Не! Според това, което узнахме, той не може още да е достигнал тази вади.

— Но все пак случаят е такъв, както веднага ще ти докажа. Известен ли е освен на хората и приятелите на Ибн Асл още на някой друг този кладенец?

— Не.

— Дупката задържа ли водата?

— Винаги. Дори в най-сушавия месец човек може да напълни тук четири и даже пет меха.

— Сега обаче тя е празна, значи е била изчерпана, и то от самия Ибн Асл, когото искахме да чакаме тук. Той следователно вече е отминал.

— Шейтанът ти внушава тия приказки, независимо дали имаш право, или не. Ако Ибн Асл е бил вече тук, то и неговите преследвачи са по петите му, и той е изгубен.

Менелик слушаше тази размяна на реплики с физиономия, по която се четеше най-голямо изумление. Сега, когато моккадемът замъча, той се обади:

— Смисълът на вашите думи е тъмен за мен. Вие говорите за Ибн Асл. Да не би да имаш предвид Ибн Асл ел Джазур, ловеца на роби?

— Да.

— Аллах! Защо го премълчахте пред мен? Защо не ми казахте истината?

— Ние ти я казахме! Наехме камилите ти, за да се срещнем тук с един приятел, и този приятел е Ибн Асл. Да не би това да казва неистината?

— Не, но истината е премълчана!

— Нима си му враг?

— Да. При един от своите походи Ибн Асл открадна най-добрите камили на моето племе.

— Това все пак не е причина да се гневиш на нас! Ние нищо не знаем за онази кражба. Може би се лъжеш!

— Не. Ловецът на хора е бил видян с нашите камили.

— В такъв случай сега имаш най-добрата възможност да станеш квит с него. Като пристигне тук, можеш да говориш с него, той ще ти заплати камилите.

— С нож или куршум!

— Не, защото ти стоиш под наша закрила.

— Блазе ми, ако можех само да го повярвам! Вие не бяхте открити с мен. По път често си шушукахте тихичко. Но въпреки това аз доста неща разбрах.

— Какви?

— Чух за някакъв чуждоземен ефенди, който трябвало да бъде убит, и за войници, които имало с него.

— Значи погрешно си разбрал — намеси се муца'бирът.

— Не, правилно е чул! — възрази Абд ел Барак Нубар го погледна изненадано. Моккадемът обаче продължи равнодушно, обръщайки се към шейка:

— След като си чул толкова много, добре ще е да узнаеш и другото. Противник ли си на робството?

— Какво ме интересува робството! Аз съм свободен монасир и не ме е грижа за чернилките.

— Това е добре! Значи по принцип не си противник и на Ибн Асл?

— Не. Той е дързък мъж, а аз почитам и възхвалявам куражлъка. Но той не биваше да краде камилите ни!

— Ибн Асл ще те обезщети. Да говорим сега за най-главното. Хадифът забрани лова на роби. Той изпрати Рейс Ефендина да залавя робските кораби и роботърговците. Към него се приобщи и един франк, едно християнско куче, дано Шейтанът го погълне. Тоя човек не вярва в Аллах и хули Пророка. Той пребивава, както узнахме, в Короско. Ибн Асл сега е на път с един робски керван. Рейс Ефендина го е научил и се таи с много войници в околностите на Бербер, за да залови шествието. Но керванът може да се насочи и по на север. Ето защо Рейс Ефендина изпратил един мюлазим с отряд асакери при гяура в Короско да препречат пътя на кервана. Сега аз знам точно, че Ибн Асл е поел по тази пътека, и това бе причината

незабавно да потегля с моя придружител, за да го предупредя за неверническото куче. Има ли нещо нередно в това?

— Не. Какво се е загрижил той франк, това християнско куче, за работите на тази страна? Дано за Джехеннема да хване пътя! Аз нямам нищо против това, което вършите или възнамерявате. Не се боя и от Ибн Асл, понеже не съм го оскърбил, а по-скоро той трябва да се страхува от мен, защото е грабителят на нашите камили. Ако той дойде, аз съм готов да се сдобря с него, в случай че изрази съгласие да заплати откраднатите животни.

— Ибн Асл ще го стори, защото аз ще се застъпя за теб.

— Направи го и аз ще ти се отблагодаря! Но не рече ли муца'бирът, че Ибн Асл е вече отминал?

— Нубар го рече, ала сигурно не е прав. Водата е изчерпана. Ако го беше сторил робският керван, тук щяха да се виждат следите от бивака. Известно ми е, че Ибн Асл винаги изпраща напред съгледвачи. Тези хора са били тук и са изпразнили ямата. Керванът ще дойде след тях, а дотогава тя отново ще се е напълнила.

— Тогава да сложим пак камъка отгоре, та да не прониква вътре горещината на слънцето. После ще отсечем едно от тези дървета, за да можем да си запалим огън.

— Не бива да го правим — възрази Абд ел Барак. — Трите дървета са нишаните на кладенеца и не трябва да бъдат повреждани. Ако се нуждаеш от огън, просто потърси из вади камилска фъшкии.

Менелик взе пушката си и се отдалечи. Бях убеден, че в цялата вади няма да се намери камилска тор. Моккадемът трябва да си имаше причина да отдалечи сега шейка. Аз я подозирах и скоро получих потвърждение на предположението си, защото когато бедуинът изчезна от очите на двамата, фокусникът рече гневно:

— Каква непредпазливост да кажеш всичко толкова откровено на моя шейк! Нужно ли беше да знае какво възнамеряваме?

Те седяха край кладенчовата яма, а дългите им пушки бяха облежани на скалата.

— Как смееш да ме обвиняваш в грешка! — изръмжа Абд ел Барак. — Кой ти разреши да ме говориш с такъв тон! Да не би да не мога да казвам и разправам на моя водач каквото ми е угодно?

— Аз нямам нищо против, но как ще го приеме Ибн Асл?

— С най-голямо задоволство. Шейкът може да знае всичко. Той нищо няма да издаде, тъй като скоро ще затвори устата си навеки.

— Искаш да кажеш, че ще умре?

— Менелик ще умре, трябва да умре, защото сега познава тайната на кладенеца. А след като тайните кладенци са издадени, всеки, който наминава край тях, ще може да си взема вода. На Ибн Асл вече няма да е възможно да пои робските си кервани и ще трябва да зареже занаята си. Ето защо всеки чужд човек, комуто стане известен някой таен кладенец, е обречен на смърт. Поздравът на Ибн Асл към шейка на монасиите ще бъде куршум.

— При това положение наистина всичко, което повери на Менелик, ще остане премълчано. Но правилно ли беше да го водиш тук? Все пак си знаел отнапред, че това ще му коства живота!

— Можех ли да постъпя другояче? Ние се нуждаехме от бързи камили. Менелик беше единственият, който имаше такива животни, и пожела да ни ги заеме единствено при условието, че язди с нас. Той ни нямаше доверие. Сега ще си носи последиците. Аз го изпратих за фъшкии, за да мога тайно да говоря с теб. Като бях откровен с него, аз му подсилих доверието към нас, и той толкова по-сигурно ще отиде на отредената му сигурна смърт. Сега все още ли мислиш, че съм постъпил непредпазливо?

— Вече не. Но ще признаеш, че невинаги си бил предпазлив!

— Тъй ли? И кога пък ми е липсвала потребната разумност?

— Твърде често. Припомни си нощта в Кахира, когато гяурът те спипа като джин!



— Не ми напомняй за това! — кипна Абд ел Барак. — Часът, в който се намирах в ръката на оня кучи син, е най-злостният в живота ми и аз няма да се успокоя, додето не му се разплатя за тая шейтанщина. Ама и ти нямаш право да ме кориш. Да не би ти да си бил по-умен? Не беше ли принуден да избягаш заради него от кораба? И не ви ли се изплъзна той после, когато си въобразявахте, че в стария бунар край Сиут се намира съвсем сигурно във ваша власт?

— Мълчи! Като си помисля за това, бяс ме хваща. Тоя гяур има късмет, какъвто никой правоверен още не е притежавал. Той съсипва всичките ни планове и когато смятаме, че го държим здраво, ни се изхлузва измежду пръстите.

— Тоя път няма да ни се изплъзне!

— Може би все пак! Помисли колко много асакери има при себе си!

— От тези асакери аз не се боя. Франкът сам ще ни отвори повече работа, отколкото всички те. Ибн Асл при всички случаи има достатъчно войни при себе си, за да държи асакерите в шах. Ако ни се удаде да го предупредим, оръжието на гяура ще се насочи срещу самия него. Той иска да нападне робския керван с изненада, ала самият ще бъде изненадан от него. Истинско щастие е, че в Бербер съгледах сред асакерите на Рейс Ефендина нашия Бен Мелед, който веднага ме позна и после ми издаде всичко. Аз всъщност възнамерявах да поема директно за Хартум, но не се разкайвам за този обиколен път, тъй като по тоя начин гяурът ще ми падне в ръцете.

Шейкът на монасиите се върна. Беше чул последните думи и показваше навъсена физиономия.

— Ще трябва да се откажем от огъня, понеже не намерих никакъв горивен материал. Искам да ти пожела и твоята надежда, да заловиш тоя неверник, да не е също така напразна. Цялата тая работа само защото се е възбунтувал срещу Ибн Асл ли е, или имаш някакво лично отмъщение срещу него?

— Второто е случаят.

— Разкажи ми! Аз съм ваш далул<sup>102</sup> и мога да ви бъда полезен.

Менелик облегна пушката си при другите и седна. Абд ел Барак изпълни желанието му, ала по такъв начин, че косите ми понечиха да се изправят. Разказа ужасяващи истории, чийто герой бях аз, и ме обрисова като въплъщение на всички пороци и низости.

— Аллах! — възкликна шейкът накрая. — Такъв вероломник всъщност изобщо не може да бъде човек. Ама за тая работа Шейтанът е виновен. Когато Аллах създал Адем (Адам), Шейтанът поиска да уподоби делото му и изкалъпил едно същество, което имало, наистина, човешка фигура, ала притежавало душата на дявол. От това страшилище произхождат християните, докато Адем станал праотецът на вярващите мюсюлмани. Човек почти да го дострашее, като говори за тоя гяур. Да ме пази Аллах от три пъти вкаменения Шейтан! Ако го заловим, ще го огледам само отдалеч, ама такъв един зъл джин трудно се улавя. Аз не вярвам да ви падне в ръцете!

— Тоя път съвсем сигурно! — рече фокусникът. — Какво блаженство ще бъде за нас! И горко, хилядократно горко на него! Ще ми се сега вече да ми е в ръката, иска ми се...

Нубар не продължи словоизлиянията си, защото аз се изправих, скочих долу и го прекъснах:

— Ще изпълня желанието ти. Ето, имаш ме! Бях така премерил скока, че се намирах между тях и пушките. Те седяха край дупката, без да се помръдват, и ме зяпаха втренчено, сякаш бях привидение. Измъкнах двата револвера и насочих дулата към тях.

— Когато човек рисува Шейтана по дувара, той идва. Вие ме описяхте като шейтан и ето че аз съм тук.

Моккадемът пръв се окопоти. Посегна към пищова, измъкна го от пояса и кресна:

— Да, ти не си човек, а шейтан. Заминавай за Джехеннема, където ти е мястото!

Абд ел Барак поиска да насочи оръжието към мен. Аз го избих с един ритник от ръката му, от което то отлетя, и натиснах с крак тялото му, когато понечи да скочи. Оня се катурна назад и се отърколи. В този миг се изстреля като от пружина муца'бирът. Той беше десет пъти по-ловък и гъвкав от моккадема. Да скочи и стреля по мен, за него бе работа за секунда и аз една намерих време да се метна настрани. Куршумът му прелетя край мен и почти по същото време постникът ми се стовари върху слепоочието му, повалейки го в безсъзнание.

Междувременно Абд ел Барак се бе съвзел и извадил ножа. Нахвърли се с него към мен. Аз парирах замахането му с един удар отдолу нагоре по лакътя, при което ножът изхвърча от ръката му. После го запратих на земята и го стиснах с две ръце за гърлото. Той удря няколко мига с ръце и крака около себе си и после на свой ред затихна в несвоят. Сега поднесох два пръста към устата и изсвирих пронизително. Сетне вдигнах двата револвера, които бях захвърлил.

Всичко това стана далеч по-бързо, отколкото може да се разкаже, като същевременно бе трябвало да внимавам и за шейка. Той още не беше се раздвижил. Седеше като истукан и ме гледаше опулено. Ако положението не беше толкова сериозно, щеше да ме напуши смях от слисаната му физиономия.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) — промълви сега Менелик, като се изправи бавно и посочи с показалец другите двама. — Кой си ти и какво ти бяха сторили тези мъже, та ги простря с юмрук, както Калед кучетата си?

— Кой съм? — отвърнах. — Та нали вече го казах. Аз съм онзи, за когото ти разправяха.

— Гя... християнинът?

— Да.

— Аджаб Аллах! (Чудо на Аллах!) Как дръзна да посегнеш в мое присъствие на тези мъже...

Бедуинът поиска да грабне кремъклията си. Аз мигновено му пресякох пътя.

— Не се пали! От това, което се случи и предстои да се случи, нищо не можеш да промениш.

— О, напротив! Дай си ми пушката!

— Засега тя ще остане в мое съхранение.

Шейкът бръкна с две ръце в пояса под наметката си. Тогава аз склжих тялото му в обятията си, стиснах го здраво и викнах на Бен Нил, който току-що бе дотърчал с осем асакеи:

— Вържете най-напред шейка на монасиите. Но не му причинявайте болка, защото скоро той ще стане наш приятел!

Менелик поиска да се възпротиви, ала без успех. Беше разоръжен и вързан така, че изобщо не можеше да помръдне ръце, а краката раздвижваше само до малки крачки. Толкова по-деен беше езикът му. Той призоваваше всички видове отмъщения на Небето и Аллах да се стоварят върху нас. Но ние го оставихме спокойно да си ругае.

Докато бяха връзвани също моккадемът и муца'бирът, и то много по-здраво и грижливо, един глас ни викна от ръба на вади:

— Съсечете ги, утрепете ги! Теглете им куршума в главите и ръгнете ножа в телата им! Уморихте ли ги? Справихте ли се?

От само себе си се разбира, кресльото беше Селим.

— Мълчи! — повели му Бен Нил. — Защо стоиш там горе? Май само страхът не те пуска да слезеш!

От тези думи дангалакът схвана, че вече не съществува опасност. Той довтаса, скачайки едновременно с двата крака, и се разкряска като съгледа тримата пленници:

— Победа, ликуване, слава и чест! Сражението е спечелено и врагът надвит!

— Мълчи, хвалипръцко! — изтътна му Бен Нил. — Теб никой няма да прославя, защото си пръв само в яденето, където обаче се иска кураж, си все последен, а в

битка така и още не съм те видял. Хайде, хвани шейк Менелик и го води горе в бивака!

— Шейка? Това и на акъла не ми идва. Аз вземам муца'бира, който искаше да ме остави да се топя от глад и жажда в кладенеца. Моето отмъщение ще бъде ужасно.

— Смейш да се захващаш с него, защото е вързан. Е, нямам нищо против.

Нубар беше дошъл отново на себе си и за да не бъдем принудени да го носим, вървите на краката му бяха разхлабени дотолкова, че да може да върви. Селим изправи и двамата и хвана после фокусника за ръката.

— Напред, хаймана! Ти си предаден в моята могъща власт и аз ще те унищожа, както слонът някой червей!

Нубар можеше да движи само крака, ала въпреки това скочи към Селим, събори го на земята и опита да впие зъби в гърлото му. Хапеше като някое побесняло куче, ала успяваше да нарани само кожата. Селим разпери ръце и крака — толкова изплашен и страхлив беше — и ревеше и мучеше като теле, което отива на заколение. Аз хванах муца'бира за врата и му зашлевих няколко плесници, от което носът му се разкърва. Беше непристойно може би, но за тоя нагъл и брутален негодяй напълно подобаващо. Селим се изправи, хвана се за гърлото и изхлипа:

— Муца'бирът ме изпохапа. Той лежеше върху ми като тигър. Ефенди, ти си най-прочутият от всички хеками по земята и небето, прегледай ме да видиш дали ще трябва да умра!

Беше му одраскана само кожата, но въпреки това аз направих много замислена физиономия.

— Трахеята, черният дроб и далакът са наистина невредими, но зъбите на побеснелия човек са отровни, поради което следва да се опасявам от симм ед дамм<sup>103</sup>.

— Симм ед дамм? За такава болест никога не съм чувал. Аллах да се смели над мен! Как протича тя, о, Кара Бен Немзи ефенди?

— Раната отича и отокът стига до сърцето. Стомахът става бял, белите дробове — зелени, лицето — черно с жълти ивици, краката и ръцете скапват, тялото се отделя, така че накрая остава само главата, ама и тя още след няколко седмици на свой ред загива.

— О, Мохамед, о, свети халифи! Това значи било симм ед дамм! Аз съм изгубен! Тоя муца'бир ме умъртви! Има ли някакъв цяр срещу тази ужасна болест?

— Има един и той е много прост, но не вярвам при теб да може да се приложи.

— Каж ми само какво трябва да сторя, мой скъпи, мили, мой добри и най-достоеен за уважение ефенди! Аз ще сторя всичко, всичко, та ако ще и още толкоз трудно да е.

— Добре, ще опитам да те спася. Най-напред трябва да те натрия с моя рух ел умр<sup>104</sup> и от този миг ще трябва да дишаш само през носа. Значи не бива да си отваряш устата и преди всичко да не говориш.

— Аллах! Това е лошо! Колко дълго ще трае тая работа?

— Докато опасността отmine. Аз ще ти кажа.

— Ама нали все пак трябва да ям и да пия, а Аллах знае, че това не може да става през носа!

— При яденето и пиенето е позволено да вземаш през устата залъци и глътки вода, ама не пък да дишаш и говориш!

— Ще го сторя, ефенди, да, да, ще го сторя. По-добре известно време да бъда мълчалив, отколкото да се гътна от тая ужасна симм ед дамм. Заклевам се в брадите и на всички пророци, че няма да изрека нито дума.

Тримата пленници и камилите им бяха откарани горе в скривалището ни. Ние трябваше да затворим отново кладенчовата дупка и аз се погрижих да не остане никаква следа. После трябваше да инструктирам мюлазима и стария онбаши как да се държат тази вечер.

Предвиждаше се да подслушам кervана. Ето защо двете ни отделения трябваше да бъдат предвождали от гореспоменатите. Показах им, след като бях натрил гърлото на Селим с нишадърен спирт, местата, откъдето трябваше да отведат хората си долу във вади. Останалото щеше да си дойде според обстоятелствата. Самият аз слязох и се качих няколко пъти по скалните стъпала, за да се запозная добре с терена и в тъмното да не направя някоя погрешна стъпка, и се върнах после доволен в лагера — доволен най-вече от това, че двама от моите най-върли врагове бяха паднали в ръцете ни.

Но какво да правя с тях? Това се питах и това ме попита и Али Фарид, когато се настанях при него и Мустафа. За да не могат да чуват разговора ни, пленниците лежаха на известно разстояние от нас под надзора на двама пазачи. Селим се мъдреше в позата, наричана от арабите рахат ел а'да<sup>105</sup>, сиреч с подбити нозе, до Бен Нил, който прилежно го кандардисваше нещо. Младият мъж показваше същевременно толкова амбициозна физиономия, че аз отгатнах намерението му — той искаше да накара Селим да проговори. Но дангалакът не се оставяше да го изкушат да действа против моите предписания и се държеше с голяма „храброст“ за мълчанието си.

— Учудващо е, ефенди, че твоите решения всякогаш имат добра сетнина — рече мулазимът. — Та нали знаеш, че аз често мисля различно от теб. Но сега отново осъзнавам, че винаги си е за препоръчване да се вслушвам в теб. Ето сега ние направихме по този начин един добър улов и аз съм убеден, че ще ни се удаде и да изтръгнем на Ибн Асл отвлечените жени.

— Това не би ме задоволило — отвърнах. — Аз искам не само да му отнема робините, но и самия него и хората му да арестувам и да ги предам на Рейс Ефендина.

— Това би било голям удар, благодарение на който стотици чернокожи ще съхранят живота и свободата си. Ама тая работа ще коства кръв.

— Вероятно. Но вероятно все още не значи сигурно. Но човек не бива винаги да се наглася според дадените условия, а трябва да опитва да ги овладее, да ги промени в собствена полза.

— Бих желал да видя как ще я подхванеш тая уйдурма. Днешните условия са все пак такива, че Ибн Асл идва и ще бивакува при кладенеца. Ние нападаме бойците му, бием се с тях, избиваме колкото може повече и вземаме останалите в плен. Как е възможно да се промени това и даже така да се нагласи, че да надвием неговите петдесет мъже без борба и кръвопролитие?

— Сега още не зная. Аз считам човешкия живот за най-висшето земно благо и ето защо той трябва да бъде щаден. Мога ли да стигна до целта без проливане на кръв, аз го правя. Възможно е да постигнем целта си с хитрост. Засега, разбира се, ще трябва да се придържаме към най-простия план: аз слизам по скалите да ги подслушам, а вие се спускате отдясно и отляво на кладенеца и чакате, докато получите от мен сигнал за атака.

— Какъв сигнал?

— Чувал ли си някога как изкрясква в съня си лешояд?

— Разбира се.

— Аз ще имитирам този звук. В пустинята това е толкова обичайно, че няма да привлече вниманието на Ибн Асл и постовите му.

— Но ние не можем да слезем всички долу, защото трябва да оставим неколцина стражи при камилите и пленниците.

— Двама или трима души ще са достатъчни. Пленниците ще запазят вървите си, с изключение на шейка. Той не ни е сторил нищо и навярно не храни зли намерения спрямо нас. Не знаем дали племето му не би могло да ни е полезно и ето защо е уместно да се отнасяме с него по-меко, отколкото с другите двама.

— Тук съм съгласен с теб. Но какво реши по отношение моккадема и муца'бира?

— Ще ги предадем на Рейс Ефендина. Установи се, че те поддържат връзка с ловеца на роби.

— Не искаш ли да си отмъстиш на тях? Все пак са се домогвали до живота ти.

— Тези неща аз не ги съдя. Моята вяра запретява отмъщението.

Бен Нил чу думите и каза:

— Но аз не съм християнин ефенди. Нубар беше съюзник на светия факир, а и Абд ел Барак е от тяхната пасмина. Те ме примамиха в кладенеца, за да ме погубят. Ако не беше дошъл ти, щях лека-полека да си угасна. Тези двама пленници значи не принадлежат на Рейс Ефендина, а на мен.

— Искаш да ги убиеш? — попитах.

— Не — заяви младежът гордо. — Откакто съм при теб, твоят разсъдък стана мой. Аз не бих убил беззащитен човек дори да е най-злият ми враг, но искам да си отмъстя. Ще се бия честно с тях. Ти ще им върнеш оръжията и после нека Аллах отсъди помежду ни.

— Ще го обмисля.

Казах това само за да го успокоя, но в никой случай няха намерение да изпълня желанието му. Храбрият момък ми беше твърде скъп, за да му позволя да се подхвърли на опасност, за която, както мислех, не бе дорасъл.

Сега наредих да доведат шейка на монасириите. Поканен да седне при нас, той веднага попита:

— Какво съм ви сторил, та ме третирате като свой враг?

— Спътник си на нашите неприятели, това е достатъчно основание да те задържим. Впрочем ти навярно си чул, че заповядах да не бъдат строги към теб.

— Чух. Но въпреки това съм вързан като пленник. Словата ти звучат добре, ала държането ти е на несдържаш думата си християнин.

— Съветвам те да се грижиш за собствения си интерес! Не ме настройвай срещу себе си с оскърбителни приказки. Ти си спътник на нашите врагове. Те се стремяха да ми отнемат живота и според закона на пустинята бих могъл веднага да убия и теб заедно с тях. Но докато разговаряше с тях, аз бях близо до вас и чух думите ви. Следователно знам, че си им заел камилите и иначе си непричастен към тях. Ето защо ще те освободя, ако си готов да изпълниш условието, което ще ти поставя.

— Изречи го!

Мрачният израз на лицето му не възнамеряваше да се промени. Менелик беше вкостенял мюсюлманин и като такъв — противник на всички иновърци. А и вярваше в онова, което Абд ел Барак го бе ментосал за мен. Разказах му накратко случилото се и добавих:

— Сега сигурно съзнаваш, че не съм шейтанът, който ти бе описан. Аз знам, че монасириите са храбри войни, които никога не нарушават дадената дума. Изхождайки от това, ти правя следното предложение: Обещавах ми в брадата на Пророка да не напускаш това място без мое разрешение и аз ти снемам вървите. Ще ти върна даже и оръжията и докато сме тук, ще бъдеш наш гост.

— А после, когато потеглите?

— Тогава ще бъдеш изцяло свободен и можеш да правиш каквото ти е угодно.

— Това някоя хитрост ли е, или истината?

— Аз не лъжа.

— В такъв случай се заклевам в брадата на Пророка, че ще изпълнявам строго искането ти!

Личеше му, че ще сдържи думата си. Аз му сних вървите и му върнах оръжията.

— Тъй, отсега нататък можеш да седиш при нас като наш гост. Благодарим ти, въпреки че съм християнин, и че ме е проводил при теб! Без мен утре вече нямаше да си жив.

Менелик ме погледна с кос, недоверчив поглед.

— Как тъй? Кой би посегнал на живота ми? Естествено само ти!

— Аз най-малко от всички. Моите спътници ще ти кажат, че аз се стремя да щадя живота дори на най-върлия си враг. Знаеш ли защо бе отпратен преди малко?

— За да потърся камилски тор. Трябваше да запалим огън.

— Щом го вярваш, значи имаш много доверчиво сърце. Откъде ще се вземе тук във вади торът?

— От камилите на робските кervани, които се отбиват тайно тук.

— Колко кervани идват годишно насам? Кладенецът е известен само на хората на Ибн Асл и ако те спират тук два-три пъти в годината, то и това е много. Колко тор дава това? Аз мисля, че никой водач на кervан няма да изостави тора на своите камили. Този материал се употребява толкова полезно, че хората грижливо го събират. Не може да не осъзнаеш, че Абд ел Барак много добре е знаел, че търсенето ти ще бъде напразно.

— А каква причина иначе ще има да ме отпрати?

— За да може тайно да говори с муца'бира за теб. Когато ти се отдалечи, аз чух всяка тяхна дума. Касаше се за твоята смърт.

— Аллах! Докажи ми истинността на обвинението си!

— Ибн Асл ел Джазур, ловецът на роби, може да праша своите кervани през пустинята само докато кладенците му остават неоткрити. С откриването на тайните водоизточници ще настъпи краят на неговия занаят и печалби. Добере ли се някой до тайната, то питам те, кое стои по-високо за Ибн Асл — животът на този мъж или високите суми, които един ловец на хора печели?

— Парите. Ама аз бях доведен във вади, не съм се натискал да прониквам в тайната!

— Това не променя нещата. Тя е издадена и за да предотврати последствията, Ибн Асл трябва да те убие.

— Така ли каза Абд ел Барак?

— Да. Или мислиш, че те лъжа?

— Не. Вярвам, че говориш истината. Ама каква низост от страна на тези двама мъже да ме примамят да дойда във вади!

— Ти самият си носиш вината. Не си пожелал да им довериш камилите, а си искал да те вземат със себе си.

— Това е вярно. И аз съзнавам, че не са могли да ми обърнат внимание на опасността, на която се подхвърлям по този начин. Те значи са по-малко виновни, отколкото си мислех, и тъй като сега под твоята закрила няма от какво повече да се страхувам, ще им простя.

Междувременно слънцето беше залязло. Бързо се стъмваше. Последователите на Пророка отправиха своята молитва. После дойде ред на вечерята. По време на нея до носа ми достигна една остра миризма. Огледах се и видях един аскери да раздухва, легнал на земята, един малък тлеещ огън. Скочих и го стъпках.

— Какво ти дойде на ума? — сгълчах го. — Кой ти разреши?

— Ама аз само исках да си стъкна едно огънче, ефенди! — оправда се той по детински.

— Нима не съзнаваш, че за нас е опасно да палим огън? Такъв един огън човек подушва отдалеч дори и да не го вижда. Ако Ибн Асл дойдеше сега и се разположеше на бивак там долу, той би могъл да ни издаде на него.

— За това не помислих. Прости ми!

Ние лагерувахме във вгънатостта на хълма и двамата пленници също се намираха тук. Камилите лежаха извън вдатината, пазени от двама асакери. На хълма стоеше постът, който трябваше да насочва цялото си внимание на югозапад. Тъй като съм свикнал да разчитам повече на себе си, отколкото на другите, аз се качих при него, а по-късно дойде и старият онбаши.

След известно време луната изгря и хвърли сиянието си върху срещуположните скалисти възвишения. Лесно можехме да отличаваме техните дълбоки, тъмни места от светлите, по-високи. Трябва да бе към десет часът, когато забелязах отсреща

някакво движение. Видях на тъмния заден фон да се появяват и плъзгат светли фигури. Това бяха белите хаици на ловците на хора. Слязох в скривалището, съобщих на лейтенанта за пристигането на очакваните, препоръчах голяма тишина и предпазливост, наредих да вържат устата на двамата пленници, та да не могат да предупредят робския керван с викове, и се спуснах после по скалните стъпала, за да бъда преди Ибн Асл на подслушвателния си пост.

Луната още не достигаше в дълбочината на вади, а светлината на звездите беше твърде слаба, за да разпръсне тъмнилката. Аз бях оставил светлия си хаик и не можех да бъда видян.

Ето че от отвъдния бряг зазвуча нещо като лястовиче чуруликане, прекъсвано сегиз-тогиз от един по-дълбок тон. Цвърченето бяха звънките, далечни гласове на робините, а вмъкваният се от време на време бас бе заповедният глас на предводителя, съобщаващ посоката на стръмната пътека.

Гласовете идваха по-близо, керванът достигна дълбочината на вади и се насочи после към мястото на кладенчовата дупка. Виждах да се движат хаиците на ездачите и светлите шатровидни покриви на женските носилки. Всичко друго оставаше невидимо в дълбоката тъма. Сега прозвуча заповедта на водача:

— Стой! Благодарете на Аллах и Пророка за благополучното пристигане при водата на живителността!

Сетне като че отговориха неколкостотин гласа. Мъже викаха, крещяха и проклинаха, женски гласове тремолираха един през друг; камили мучаха и ревяха. Загоряха факли, стана светло и сега можех да наблюдавам какво става под мен.

Това бе един наистина представителен керван. Пламтяха няколко факли от палмови влакна и на тяхната светлина преброих петнадесет товарни камили, носещи тахтеравани. Формите на тези женски носилки са най-различни, ала коя от коя по-чудати. Най-странно впечатление правят на светлината на огъня или както тук на факлите. Освен тези камили имаше и други товарни животни, които носеха водните мехове, провизиите и шатрите. Ездитните камили бяха някъде към петдесет. Не можех точно да ги изброя.

Може би четвърт час цареше бъркотия, която като че нямаше изгледи да се оправи, после в тълпата настъпи ред. Женските шатри бяха разпънати — работа, която жените сами си вършеха. Мъжете снеха товарите на камилите, а неколцина дойдоха с една факла да разкрият покриващия слой на кладенеца.

Изпитвах особени чувства. Бях запознат с Ориента, но още не ми се бе удавало да видя една толкова необикновена картина като тази тук. При това въздействаше най-вече и ясното съзнание, че настоящият мир скоро ще се превърне в кървава битка.

Разпределението на бивака бе лесно да се различи. Аз се намирах над кладенеца. Вдясно от него мъжете проснаха постелите и завивките си, вляво се издигаха женските шатри, зад тях лежаха самарите и ездитните седла редом с товарите, а още по-нататък бяха принудени да лежат върху острия камънак всички камили. Този план не допринасяше за подсилване мнението, което досега бях хранил за прочутия, или по-скоро известния с мрачната си слава, Ибн Асл. Един такъв мъж трябваше преди всичко да бъде съобразителен. А този бивак бе устроен по-лекомислено и от гнездото на кос. Във всеки случай хората бяха прекалено твърдо убедени, че ширнатата пустиня освен техния керван не приютяваше никого друго.

Работата по разриването на ямата под мен продължаваше, като мъжете си служеха с ръце. При тях стоеше един дълъг, загорял от слънцето бабаит с черна брада, който ги наблюдаваше и от време на време извикваше надясно или наляво по някоя висока, кратка заповед. Този мъж значи беше предводителят, Ибн Асл, търговецът на роби. Той нямаше никаква прилика с баща си, „достопочтеният“ и „свят“ факир Абд Асл.

Сега кладенçarите достигнаха до каменната плоча. Те я вдигнаха, а предводителят взе факлата и коленичи да освети вътре. Той избълва едно проклетие и изръмжа разочаровано:

— Тук има едвам две стъпки вода. Шейтанът е насочил дъжда в друга посока и ние не можем да напълним и един мех, защото трябва да дадем водата на робините, та да ги поддържаме свежи и здрави. Аллах да им задуши гърлата на тези жени!

— Може би ще се събере още — забеляза един от мъжете.

— Това знам и аз, сине и племеннико на разсъдливостта. Ама колко дълго ще трае то? Можем ли да чакаме тук с дни?

— Прощавай! Но ние бездруго трябва да чакаме, докато дойдат другите.

— Те ще дойдат още утре и после трябва веднага да потегляме.

— Но ще носят вода от Бир Мурат.

— Лочи я ти, щом ти харесва! Аз не пих и капка от оная, дето я донесе Малаф заранта. Доведи жените да изгребат водата! Аз ще ги надзиравам, за да не се изгуби нито капка.

Дойдоха няколко жени, изчерпиха мълком водата и изчезнаха после сред шатрите със съдовете си. Бяха в унило настроение или толкова се страхуваха от предводителя, че в негова близост не смееха да говорят. Той седна на земята до изпразнената дупка, облакът се на скалата и подпря глава на дланта. В тази поза се заляпа в суетнята на другите.

Аз сторих като него и наблюдавах всичко възможно по-внимателно. Най-напред ми направи впечатление, че никой от мъжете нямаше при себе си кремъклияка или пищов, всички те носеха само нож в пояса. Бяха свалили, както по-късно установих, огнестрелните оръжия зад женските шатри при багажа, навярно за удобство.

При палатките сега се издигна димът от запалената камилска тор. Жените си приготвяха вечерята. Мъжете донесоха няколко меха с вода и торби с фурми и се настаняха в близост до предводителя, за да изконсумират простата си храна. Представляваха събрана от кол и въже банда и аз видях тук всички нюанси от наситено черно до светлокафяв слънчев загар.

Говореха помежду си тихо. Те също, изглежда, не смееха да вдигат шум в присъствието на предводителя. Жените бърбеха в шатрите, ала аз нищо не можех да разбера. Всички, които бях видял при изгребването на водата, потвърждаваха славата за красотата на жените фесарах. Понеже не бяха забулени, ясно бях забелязал правилността на техните черти.

По едно време откъм камилите дойде един мъж, седна до предводителя, измъкна, без дума да рече, къс сушено месо и започна да преживя. Беше още млад, но сигурно опитен в боя, защото лицето му бе така нагъсто покрито с белези, сякаш някой го бе кълцал със сатър. Когато тикна последната хапка в устата си и я преглътна, той каза на предводителя:

— Е, как е днес? Ще се покори ли най-сетне, или не?

Гласът му беше груб и грачещ, почти също толкова грозен като лицето му.

— Марба! — провикна се високо вместо отговор предводителят.

Всички очи се отправиха към една от шатрите. Повиканата обаче не дойде.

— Марба! — повтори той, но със същата безрезултатност. Даде знак на двама от хората си. Те се изправиха, изчезнаха в шатрата и доведоха една млада девойка. Тикнаха я към предводителя и пак седнаха. Марба беше красиво момиче на може би шестнайсет години. Лицето ѝ не показваше и следа от онази острота, свойствена за възрастните бедуинки. Беше босонога. Тялото ѝ беше загърнато в тъмна, подобна на кафтан одежда, а черната коса се спускаше по гърба в две дебели, дълги плитки. Лицето ѝ беше неподвижно и също така втръпчено гледаше тъмните очи, които бе отправила към предводителя и сякаш изобщо не виждаше другия. Водачът посочи грозника и повели на момичето:

— Ти го оскърби и трябва да изкупиш прегрешението си. Целуни го!

Тя не се подчини, не помръдна крак, ръка, устни, нито даже мигли.

— Целуни го! — извика предводителят по-високо отпреди.

— Иначе...!



Той се изправи и измъкна камшика от пояса. Марба стоеше като безжизнена статуя, гледаше го втренчено в очите и не помръдваше. Тогава оня пристъпи към нея, замахна, удари я и повтори заповедта. Тя понесе болезнения удар, без да трепне.

— Налагай я, додето се покори! — викна, скачайки, белязания.

— Това може да стори само Ибн Асл. Изчакай, докато дойде утре! Но тя все пак ще почувства, че днес заповядвам аз.

Той ѝ нанесе още няколко удара и си седна. Грозникът последва примера му. Момичето се обърна и закрачи бавно към шатрата, зад чиято завеса изчезна.

С какво удоволствие бих скочил долу, за да нашаря тоя тип със собствения му камшик! За съжаление бях принуден засега да съдържа желанието си, ала се зарекох да му тегля заслужения пердах.

## 18. Във вражеския бивак

Последните думи на предводителя бяха от голяма важност за мен. Той беше казал, че Ибн Асл ще дойде едва утре. Значи този мъж беше само подглаватар. Къде обаче се намираше роботърговецът? Преди малко бе станало дума, че „другите“ са още назад и утре ще донесат вода от Бир Мурат. Дали Ибн Асл се намираше сред тези мъже? По каква причина беше изостанал?

Не се наложи дълго да чакам отговор на този въпрос, понеже двамата седящи под мен продължиха прекъснатия разговор, като Грозника каза:

— Ако Ибн Асл не беше взел под своя закрила дъщерята на шейка на фесарахите, понеже смята, че ще получи висока цена за нея, то щях да се откажа от всичко друго, за да я поискам като мой дял и да бичувам за наказание безсрамницата до смърт. Мен да нарече най-проклетия шейтан и да ми плюе в лицето! Да беше някоя негърка или кафява нубийка, щях да ѝ прережа гърлото, без да питам Ибн Асл. Жалко, че този път сам той е с кервана, а не повери както обикновено шествието на нас! Той можеше да си иде тайно у дома и тогава нямаше да се подхвърли на опасността да бъде нападат изневиделица от оня чуждоземен невернически ефенди.

— Не се кахъри за него! Опасността сега ще се насочи срещу гяура и ще го погълне.

— Аз нямам такова убеждение. Впрочем изобщо не е сигурно дали ще дръзне да се залови с нас!

— Абд Асл го каза и турчинът Мурад Насър беше на същото мнение. Двамата познават чужденеца и вероятно много добре знаят какво ще направи. Аз присъствах на разговора. Онова, което те не знаеха, проникателният ум на нашия господар отгатна и допълни. В Хартум хората определено са научили за нашето нападение на жените фесарахи и следователно Рейс Ефендина ни дебне край Нил. Със същото намерение е пратил мюлазима и оня сигурно не е тръгнал сам, ами е забрал една дружина асакери. Той е бил видян в Короско с чуждоземния ефенди, от което следва, че двамата ни чакат. Но горко на християнското куче, ако се осмели да нападне Ибн Асл! Господарят сподели с мен какво ще го прави.

— Ще го налага с камшика до смърт?

— Не, нещо много по-лошо. Залавя го, отрязва му езика, за да не може да го издаде, и го продава като роб на някое от черните племена по земите край Бахр ел Гхазал.

— Това би било едно напълно заслужено отмъщение. Нека франкските християни си стоят в своите страни и не се мешат в нашите работи. Какво право имат те да ни забраняват търговията с роби? Ни най-малкото! Да се надяваме, че на Ибн Асл ще се удаде да спипа неверника.

— Не се и съмнявам, понеже той задържа Малаф и другите, които са видели гяура, когато им е отнел пленниците. Те ще го посочат на господаря. Ибн Асл им беше много разгневен, задето са допуснали да бъдат победени от един-едничък мъж. Ето защо те сега ще мобилизират всичките си сили само и само да поправят грешката.

— Като дойде утре, господарят ще доведе ли и годеницата си?

— Не. Та нали в такъв случай ще трябва да я мъкне до Рас Рауай, което ще е неудобно за всички ни. Брат й, турчинът, е потеглил тази заран с нея от Бир Мурат, а Абд Асл ще го придружава, за да я отведат във Фашода.

Бях чул достатъчно и не ми бе нужно повече да знам. Ловецът на хора беше останал при Бир Мурат, за да ме залови. Мурад Насър и факирът бяха заминали от там, утре Ибн Асл възнамеряваше да дойде насам. От по-нататъшни сведения не се нуждаех, за да мога да осъществя плана, който току-що ми бе хрумнал. А този план беше, да отида открито в бивака на кервана и по такъв начин да подготвя

нападението, че максимално възможно да предотвратят една кървава битка. Ето защо сега се върнах в нашето скривалище и споделих с мюлазима и онбашията намерението си. Двамата бяха против.

— Толкова нещо аз не бих рискувал, ефенди! — предупреди Али Фарид. Ти залагаш живота си на карта. Най-малката грешка може да доведе до разкриването ти.

— Ако не подхвана баламски нещата, за това и дума не може да става.

— А ако въпреки всичко ония се усетят кой си?

— Тогава ще имам ръцете си, главата, която никога не ме е изоставяла, и оръжията си.

— Петдесет срещу теб, това е прекалено много!

— По-добре един да рискува нещо, отколкото мнозина да бъдат убити при нападението.

— Това може би е вярно, но аз винаги съм имал щастие, и се надявам, че то и днес няма да ме напусне.

Бяхме застанали край Бен Нил и Солим, който все още седяха един до друг. Дългучът показва живо въодушевление от моя план:

— Ефенди, ти трябва днес...

— Мълчи, злощастнико! — обърнах се рязко аз към него. — Искаш да умреш от ужасната симм ед дамм ли? Не ти ли запрети приказването?

Селим тутакси се затвори, дълбоко изплашен, отново в себе си, изтегли най-окаяната от всички физиономии и притисна ръце върху устата в знак, че повече няма да я отвори.

— Виждаш — продължих аз, обръщайки се към Али Фарид, — че няма да допусна да бъда отклонен от замисъла си, и те съветвам да не поставяш препятствия по пътя ми.

— Ама, Кара Бен Немзи ефенди, ако те сполети някоя беда, как ще отговарям пред Рейс Ефендина?

— Като му кажеш, че такъв ми е бил късметът.

— Вярно, ти ме успокояваш, ефенди. Прави каквото ти е угодно, вече нямам нищо против. Но за кой всъщност се каниш да се представиш?

— За хаберджия на моккадема, който ме проводил да предупредя Ибн Асл за чуждоземния ефенди!

— В такъв случай значи се тъкмиш да предупредиш тези хора за самия себе си!

— За да паднат толкова по-сигурно в ръцете ни. Няма защо да се страхувам, че ще бъда сметнат за франк. Моят късмет днес е да ти доставя в мрежата робския керван.

— Тогава ми кажи какво трябва да правя!

— Ще бдиш зорко. Чуеш ли съннения крясък на лешояда, потегляте и слизате във вади. Долу се стаявате безмълвно, докато дойда да ви взема.

— Но ако те задържат и не можеш да дойдеш?

— При това положение няма да дам сигнала. Не съм ли го дал още до изчезването на Кръста на Юга (Южния кръст) от небето, значи съм пленен и трябва да се спуснете долу, за да нападнете мъжете и ме освободите. Но при всички случаи трябва да оставите сигурна стража при камилите и пленниците. Пушките си ще оставя при вас. Те са франкски оръжия и ще ме издадат. В замяна ще взема твоята дълга арабска кремъклийка.

Погледни думи бяха отправени към Бен Нил. Той се изправи и помоли:

— Ефенди, няма ли да е по-добре да вземеш пушката на Селим? Аз се нуждаю от моята за твоята и собствената си защита. Ще тръгна с теб, защото е възможно да имаш нужда от помощ.

— Аз самият съм си достатъчен и не искам никого да подхвърлям на опасност.

— Да, ти винаги си такъв. Но аз това повече не мога да го търпя, поне днес — не. Ти ми спаси живота и моето сърце ми повелява да проявя благодарността си към теб.

Ако не ме вземеш, аз ще те принудя. Ще тръгна подире ти и ако ловците на роби нещо заподозрат, вини самия себе си.

Първата ми реакция всъщност беше да не допускам подобно възражение, ала доблестният момък го вършеше от чиста привързаност и благодарност, и аз не биваше да го оскърбям.

— Е добре, тогава идваш с мен! Вярно, от това моят план ще се промени, но аз мисля, че и така ще успее.

Отидох с него при шейка на монасиите и го попитах:

— Имаш ли у дома си син?

— Неколцина — отговори той.

— А някой приблизително на възрастта на този слуга тук?

— Да.

— Как се казва?

— Бен Менелик, по моето име.

— Ибн Асл познава ли те, ти познаваш ли някого от неговите хора?

— Не. Защо ми поставяш такива въпроси, ефенди?

— По-късно може би ще ти обясня.

Сега се запътих към асакери, който преди туй си бе запалил огън, и наредих да ми даде камилска тор. После оседлах камилата си и Бен Нил стори същото с неговата. Като мним мюсюлманин трябваше да взема молитвено килимче със себе си и освен това се снабдих с нещата, които един пътник в пустинята трябва да има. Сторих го за в случай, че не ми хванат вяра и претърсят камилите ни. Всичко, което можеше да ме издаде: хартия, молив и тем подобни, дадох на Али Фарид за съхранение. Революерите взех със себе си, защото лесно можех да обясня притежанието им по някакъв достоверен начин.

Сега потеглихме. Докато крачехме един до друг, водейки камилите, обясних плана си на Бен Нил и го инструктирах как да се държи. Той трябваше да ме нарича Садък ел Баия, Садък Търговеца от Димиа<sup>106</sup>, и не ефенди, а сихди да ми казва. Аз го считах способен да прояви необходимата предпазливост и внимателност, за да не допусне грешка. На лейтенанта бях казал да не обръща внимание на изстрела или изстрелите, които скоро ще отекнат.

Приблизително на хиляда крачки от нашия лагер се намираше проученото от мен място, по което човек лесно можеше да се спусне във вади. Закрачихме бавно надолу, като преди туй стегнахме муцуните на камилите, за да не станат гласовити, в случай че носовите им подушат присъствието на другите камили.

Долу се насочихме наляво и извървахме още може би хиляда крачки. После вади правеше лека кривина, зад която спряхме. Снехме седлата на камилите и ги накарахме да легнат. Аз изстрелях кремъклияката и пак я заредих. После седнахме. Три камъка образуваха малко огнище. Почаках около пет минути и стрелях още един път.

Ловците на хора трябваше да са чули изстрелите. Сигурно щяха да пратят няколко души да установят причината. Сега сложих взетия камилски тор между камъните и го запалих. Напълних една паница с вода, забърках в нея брашно и я сложих над жаравата. Сетне си запалих чибук, облегнах гръб на скалите и зачаках събитията, които трябваше да настъпят.

Не мина много и ухото ми каза, че съгледвачите идват. Чувахе се хрущенето на дребния чакъл. Съдейки по шума, той бе причинявано от трима души. Няколко мига по-късно видях, че не бях се измамил. Ние седяхме на едно осветено от луната място сред широката вади. Бях го избрал преднамерено, защото трябваше да ни открият лесно и ясно да ни различават. Отсреща в сянката на скалите се прокраднаха три фигури и прекнаха да ни наблюдават. Непохватните хаймани носеха хаиците си, чиито светъл цвят изпъкваше сиво от сянката.

Сега започнах да говоря с Бен Нил, и то толкова високо, че да могат ония отсреща да ни чуват. Те трябваше да ни сметнат за хора, които се мислят сами и си нямат и понятие за присъствието на кервана. Обръщахме се един към друг с измислените имена, при това достатъчно ясно, за да могат да ни разберат. След няколко минути подслушвачите се оттеглиха и изчезнаха зад извивката на вади.

— Махнаха се! — рече Бен Нил разочаровано. — Няма да дойдат насам. Нашето намерение се провали!

— О, не. Тези трима бяха само съгледвачите. Те сега ще докладват и после ще дойдат някои да говорят с нас.

Почакахме десет минути, сетне по чисто ориенталски маниер се захванахме да ядем брашнената каша, като бъркахме с пръти в паницата и любвеобилно омазвахме лепкавото вещество върху изплезения език. Правехме го, за да бъдем взети за напълно естествени люде. Една добре опечена лещарка, наистина, щеше да ми дойде къде по-добре, ала всяка страна си има своите адети и тъй като тук кашата от негърско просо бе обичайна, не трябваше да нарушаваме табиетлъка.

Ето че пристигнаха, този път по-шумно и от преди. Бяха десетима мъже. Носеха всичките си оръжия, извиха по кривината на вади, тръгнаха към нас, спряха в наши близост и преднокрачещият поздрави със своя дълбок басов глас, който ми беше вече познат.

— Меса л'хер! (Добра вечер!)

Беше предводителят, който бе ударил с камшика Марба, пленената шейкова дъщеря. Аз скочих привидно стреснато.

— Аллах йимасик билхер! (Аллах да те дари с щастлива вечер!) Как се сепнах! Кой сте вие и какво правите тук?

Бен Нил също беше скочил. Беше сграбчил паницата, сякаш да спаси за себе си скъпоценното съдържание, натъпка си устата с каша и после на свой ред отвърна на поздрава, ама дума не се разбра. Играеше си отлично ролята. Предводителят се ухили.

— Не се бой. Няма да ти отмъкнем яденето! — И обръщайки се към мен, попита: — Ти се казваш Садък ел Баия?

— Да — направих се на изненадан. — Откъде знаеш?

— А придружителят ти се нарича Бен Менелик?

— Да. Откъде знаеш и това? Аз не те познавам.

— Аз знам всичко и нищо от онова, що се случва по широката пустиня, не може да остане скрито от мен — заяви оня гордо. — Какво правите тук?

— Ние... ние... ние ядем, по точно ядяхме — пропелтечих аз.

— Това виждам! Но искам да знам какво намерение ви води във вади.

— Аллах знае!

Наложително беше да се направя, че съм изненадан от внезапната поява на тези хора, но в плана ми не бе залегнало да ме сметнат за плашлив мъж. Ето защо дадох тоя уклончив отговор.

— Да питам Аллах, е трудно — изръмжа дрезгаво оня. — Да питам теб, е лесно и ти трябва да ми отговориш.

— Кой ще ме принуди да говоря, ако искам да мълча?

— Аз.

— Кой си ти?

— Това не те засяга.

— Тогава и теб не те засяга моята особа. Разкарай се, откъдето си дошъл.

Дръпнах паницата от ръката на Бен Нил, седнах и си подсладих душицата така спокойно, сякаш нищо не се бе случило, обирайки остатъка от лепкавия буламач със закривен показалец. Оказа ефект. Когато сетне почнах чак да олизвам съда по изящен бедуински маниер, мъжът се провикна:

— В името на Пророка, и такъв човек още не бях срещал! Чуй, о, Садък ел Баия, твоят живот виси на един-едничък тънък косъм!

— Това си е късмет. Аз не мога нито нещо да притуря, нито нещо да отмахна. Аллах знае!

— Ако не ми отговаряш, ще те гръмна!

— Ако в Книгата е отбелязано, аз теб ще гръмна, наместо ти мен.

— Как смяташ да я свършиш тая работа? — ухили се той. — Ние сме десет мъже срещу един мъж и едно хлапе.

Беше опрял приклада на пушката си на земята и се подпираше с ръце на цевта. Спътниците му стояха в същите живописни пози зад него. Бен Нил беше действал според дадените му инструкции. По-малко наблюдаван от мен, той се бе изтеглил в дълбоката тъма на скалите в една цепнатина, до която сиянието на луната не можеше да проникне. Там стоеше с насочена пушка.

— Не се хили! — отвърнах. — Аз говоря сериозно. Само един от вас да понечи да вдигне пушката си и си труп, защото на мига ще получиш куршум в сърцето от моя храбър Бен Менелик, когото нарече хлапе.

Сега те погледнах към Бен Нил.

— Аллах! — извика предводителят. — Аз ще преваря в стрелба това дете...

— Стой! — прекъснах го аз, тъй като поиска да вдигне пушката си, и скочих бързо, насочвайки към гърдите му моята лежала в готовност кремъклияка. — Не се мърдай! Два куршума са ти гарантирани! Аз мисля, не моят, а твоят късмет е да умреш днес. Остави пушката да падне и заповядай на хората си да сторят същото! Не стане ли това, докато река три, то в следващия миг Шейтанът може да потърси душата ти в Джехеннема. Аз държа на думата си!

Тонът и държанието ми бяха от такова естество, че никакво съмнение не можеше да възникне. Двете пушечни цеви въздействаха убедително. Необходимо бе само да закривя пръст върху спусъка — с една дума, пушката се плъзна от ръката на предводителя и дългите кремъклии на неговите хора я последваха.

— Тъй! Сега отстъпете десет крачки назад! — Те се подчиниха така синхронно, сякаш се бяха обучавали да го правят. Аз ги последвах, докато застанах между тях и пушката им. Без да свеждам кремъклияката си, продължих: — Сега ще ми отговориш на няколко въпроса. Сами ли сте в тази вади?

— Не — призна оня веднага. Може би си мислеше, че новината, дето има още хора на разположение, ще ми смъкне куража.

— Къде се намират другите? — продължих да питам.

— Недалеч оттук.

— Често ли пребивавате в тая вади?

— Да.

— Има ли тук някакво място, където да стърчат три изсъхнали дървета газиах?

Той се поколеба с отговора.

— Бързо, бързо, иначе ще те опушкам! — настоях аз.

— Три такива дървета има там, където бивакуваме.

— Я насиб, я агаб! (О, съдба, о, чудо!) — извиках привидно удивен. — Вие идвате през Нил от Бир Мурат?

— Да.

Веднага сведох кремъклияката, повелих на Бен Нил да стори същото, пристъпих към предводителя и му протегнах ръка.

— За малко да те застрелям. Слава на Пророка, че не го сторих, защото твоята смърт щеше да ме печали до края на дните ми. Ама ти носиш вината за тая работа, понеже ме заплаши, а аз на такива обноси не съм свикнал. Щом като бивакувате при дърветата газиах, значи сте тези, които търся.

Той не пое ръката ми и запази мрачната си физиономия.

— Търсиш нас? Това е лъжа! Никой не знае, че се намираме тук.

— Че ти ме нарече лъжец и аз въпреки това не те наказах, може да ти докаже, че гледам на себе си като на ваш приятел. Аз съм убеден, че сте хора на Ибн Асл ел Джазур. Имам ли право?

— На този въпрос не бива да очакваш отговор. Ние не те познаваме.

— При все това ще ми дадеш информация, като ти кажа, че съм пратен да ви предупредя за мюлазима на Рейс Ефендина и един неправоверен ефенди, на когото сигурно ще пожелаете да отиде в Джехеннема.

— Аллах! Откъде знаеш за тези хора?

— От тези, които ме пратиха — от Абд ел Барак, моккадемът на Кадирина, и неговият придружител Нубар, муца'бирът.

— Те са наши приятели, но не е възможно да знаят, че се намираме тук. Къде ги срещна и как може да са те пратили към Вади ел Берд да ни предупредиш? Някак си не го схващам.

— Веднага ще го схванеш, като ти обясня нещата. Вземете си пушките и седнете за малко при нас! Ние няма защо да се страхуваме едни от други и скоро ще бъдем най-добри приятели.

Аз седнах при моето малко, временно огнище, чийто огън бе угаснал, и Бен Нил клекна до мен. Беше наистина забавно да се види начина, по който тези десетима ловци на роби се отзоваха на моята покана. Сигурно се срамуваха, че въпреки броя им имах превъзходство над тях. Това придаваше на движенията им една несигурност, която странно се схождаше с лицата на въоръжените похитители на хора. Те вдигнаха бавно пушките си и насядаха после при нас. Понеже не заговорих веднага, предводителят подхвана:

— Твоите думи са загадка за нас. На нас ни е известно името ти и знаем, че си търговец. Но къде живееш и откъде идваш?

— От Димиаат съм. Но преди да продължа, обясни ми по-напред как така знаете имената ни, без да ме познавате!

— До нас достигнаха изстрели и аз изпратих съгледвачи. Те са дошли дотук, видели са ви и са чули вашия разговор. Вие сте се обръщали един към друг по имена и сте говорили за цената на тъмнокожите и черкезките робини.

— Така беше и обяснението ти ме удовлетворява. Там до скалите стоеше някакво животно. Аз стрелях по него. То се дръпна, но пак дойде и изчезна едвам когато му пратих втори куршум. Оттам изстрелите. А сега за нещо друго! Познавате ли един мъж, който е също търговец и се казва Мурад Насър?

— Да, познаваме го.

— Той е родом от Ниф край Измир и ми е добър и постоянен търговски партньор. С вас мога да споделя, че и аз търгувам тайно с рекик. Вие няма да ме издадете, по-скоро се надявам да склуча някоя и друга добра сделка с вас. Мурад Насър дошъл в Египет да направи голям пазарлък и ме потърсил в Димиаат, но не ме намерил, понеже бях на път. Аз го последвах в Кахира, само че той беше отпътувал. Отидох в Сиут пак без да го заваря и чух, че корабът му бил отплавал за Короско.

— Така е, истина е — съгласи се главатарят. — Мурад Насър бил наел един сандал.

— Ти го знаеш?

— Да. Миналата нощ го научих от самия него. Той беше при нас край Бир Мурат и ни разказа необикновени преживелици.

— Значи си го срещнал? Аз нямах това щастие. Понеже се нуждаех от роби, трябваше непременно да го догоня, ала в Короско чух, че сандалът му вече пак бил отплавал. Аз го последвах, настигнах го в Хандак и разбрах за свое съжаление от рейса, че Мурад Насър бил слязъл в Короско, за да язди към Абу Хаммед. Ето защо продължих пътуването до Дугаит и оттам поех с една наета хеджин към Бербер, за да дочакам там Мурад Насър.

По време на фабулата ми лицето на предводителя значително се бе прояснило. Започна да се обхваща с доверие към мен, а хората му ми хвърляха кажи-речи приятелски погледи.

За жалост този разказ имаше едно слабо място, което нямаше как да променя. С други думи ако Мурад Насър беше поел по краткия сухоземен път от Короско за Абу Хаммед и аз съм пристигнал едва след него в Короско и тепърва плавал още нагоре по Нил много по-дългия участък, не би ми било възможно да стигна преди него в Бербер, че и даже да се намирам днес тук във Вади ел Бард след една дълга пустинна езда. Тук беше налице една разлика във времето от повече от една седмица, значи груб блъф. Моите слушатели за щастие не заподозряха нищо. Те не правеха след мен сметка, а и аз отминах, за да не им дам време за размисъл, с по-голяма бързина този щекотлив пункт.

— В Бербер за своя голяма радост се натъкнах на двама приятели. Аз съм член на светата Кадирина и посетих едно кафене, препоръчано на нашето братство. Там срещнах моккадема и муца'бира. Те се зарадваха, като ме видяха, и то по особена причина. Разказаха ми за похода ви за роби към ду ара на фесарах. Били сте направили голяма плячка и...

— Но откъде са знаели те за тоя поход? — бях прекъснат.

— Остави ме да разказвам, де! Вашият грабителски набег вдигнал неимоверен шум и Рейс Ефендина си поставил за цел да ви пипне. Искал да ви препречи пътя през пустинята Атмур и за тая цел пратил един офицер с отряд асакери към Короско при някакъв си чуждоземен християнски ефенди, който бил негов съюзник. Самият той залегнал край Бербер на пусия, докарвайки си асакери от Хартум. За щастие сред тях се намирал един член на Кадирина. Мъжът се казвал Бен Мелед и...

— Вярно е, отново вярно! — извика предводителят. — На тоя Бен Мелед ние му плащаме и той вече често ни е оказвал добри услуги. Аз стигам до познанието, че трябва да те дарим с пълното си доверие. Ти наистина си наш приятел и сега аз на драго сърце ти казвам добре дошъл.

Той ми подаде ръка, а после трябваше да стисна здрав няколко пъти — според обичая на страната — и ръцете на другите. Колко добре беше станало, че когато подслушах следобеда моккадема и муца'бира, чух името Бен Мелед! Не ми беше лесно да съчета малкото известни ми факти в разказ, с който да спечеля доверието на тези предпазливи и мнителни хора. Те се сбутаха по-плътено и по-близо до мен, когато продължих да осведомявам:

— Абд ел Барак знае вашия пустинен път. Искал да ви предупреди, но нямал време, тъй като го очаквали в Хартум. Тоя чуждоземен ефенди бил, както ми бе разказано, изключително опасен човек. Моккадемът знае, че търся роби, и ми даде добрия съвет да не си ги доставям чрез Мурад Насър, а непосредствено от вас. Посъветва ме да потърся час по-скоро Ибн Асл и да му кажа, че оня гяур, ефендите, го дебне тук в пустинята. Аз веднага изяхвих готовност. Той ми описа тази вади и каза, че със сигурност щял съм да ви срещна тук при някакви си три дървета газаих. Но понеже не познавам пустинята, наех от Менелик, шейкът на монасиите...

— Чувал съм за него — вметна предводителят. — Той е строго спазващ вратата мюсюлманин, враг на християнските кучета и одобрява отвличането на роби.

— Приятно ми е да го чуя, защото моят водач тук е неговият син Бен Менелик. Той ми го даде да го взема, понеже самият не можеше да ме придружи, а и синът му бил яздил вече няколко пъти през тази вади.

— За нас нещата също се стичат благоприятно. Щом този момък е синът на челника на храбрите монасири, то няма защо да се опасяваме, че ще ни издаде. В наша изгода и залегнало в намеренията ни е, да сключим братство с неговото племе, така че ние и на него казваме сърдечно добре дошъл, както преди малко на теб, о, Садък ел Баия.

Сега и Бен Нил трябваше да стисне десет ръце. Той го стори със сериозността и пристойността на млад бедуин, чийто баща е боен главатар на едно голямо и прочуто племе. За да доведе най-сетне разказа си до завършек, отбелязах късо:

— Ние се снабдихме с всичко необходимо и поехме в посока през кладенеца Неджим и Джебел Шигр. Когато следобеда достигнахме източната вади,



последвахме я на запад, за да потърсим трите дървета газиах. Стана тъмно, преди да сме ги намерили, и ето как спряхме тук да бивакуваме, за да продължим утре диренето. Останалото го знаете и аз няма какво повече да добавя, освен че съм щастлив да ви срещна тук против всяко очакване. Насмалко щеше да се пролее кръв, ала Пророкът предварди нещастieto. Слава на него и светите халифи!

Бях извънредно доволен от протичането на този разговор. По всяка вероятност хората отдаваха пълна вяра на моите твърдения и ето как можех да приема, че намерението ми поне нямаше да се натъкне на непреодолими мъчнотии. А това намерение беше, както споменах, чрез хитрост да постигна целта. Как щях да го уредя, отсега не можех, наистина, да знам. Поведението ми щеше да се нагоди според това на ловците на хора, към чийто бивак сега се отправихме. Докато слагах седлото на камила си, Бен Нил ми прошепна скришом:

— Ефенди, сега вярвам, че не е нужно да се боиш от никой враг. Твоята хитрост е по-голяма и от храбростта ти. Убеден съм, че ще съумеем да се справим с всички опасности.

Последвахме ловците на роби към кладенеца, водейки камилите за поводите. Там всичко беше тъмно, но при пристигането ни бяха запалени няколко факли. Сега нещата зависеха преди всичко от държането на предводителя. Кажеше ли ни подчертано ясно добре дошли, то нямаше защо да се страхуваме от коварство. Според обичая на пустинята той трябваше същевременно да ни поднесе закуска и самият да си вземе от нея. Дори само една-единствена фурма да раздели бедуинът със своя гост, щом всеки изяде своята половина от плода, за измяна вече не може да се мисли. Предводителят заповяда камилите ни да бъдат отведени при останалите и ме покани после да седна до него при кладенеца, фактът, че при това не спомена Бен Нил, повдигна у мен опасения за сигурността на младежа.

— А къде ще са настани придружителят ми Бен Менелик? — попитах.

— Нека седне при моите хора — отвърна другият пренебрежително.

— Не бих желал да искам подобно нещо от него — отвърнах. — По време на нашата езда той ми беше повече приятел отколкото слуга и ето защо ми се ще да остане при мен.

— Няма начин. Аз съм кологхаси<sup>107</sup> на тоя керван, значи офицер, и при мен не бива да седи никой по-нискостоящ.

— В такъв случай ще те помоля да вземеш предвид, че Бен Менелик е синът на шейка на едно голямо и прочуто племе.

— И какво от това? Той въпреки всичко не стои наравно с мен и нека откровено ти кажа, че аз бездруго вече се снижавам, като позволявам на човек като теб, който е само търговец, да остане край мен. Та сядай значи и не възразявай!

Нещо трепна в ръката ми да му перна една плесница, ала трябваше да си придам доволен вид от причинената неправда. Развалях ли си отношенията с него, то подхвърлях на опасност не само плана си, но и живота си. На първо място се касаеше да получа от него знака на гостоприемството и сигурността, а на това едно по-нататъшно възразяване би попречило. Изтраех ли обаче дотогава, щеше с най-голяма вероятност да ми се удаде да отклоня опасността, в която Бен Нил без съмнение се намираше. Ето защо премълчах и седнах, и то до грозния тип, когото бях подслушал с предводителя при кладенеца. Последният взе няколко фури, раздели ги с мен, напълни една малка кратунка с вода, поднесе ми съда, след като бе отпил няколко глътки, и ми подаде ръка.

— Добре дошъл! Яж и пий, бъди мой гост!

Аз изпих бързо една глътка, мушнах една фурма в устата и дадох знак на Бен Нил, който стоеше близо до нас и зорко ни наблюдаваше. Той ме разбра веднага, пристъпи рязко, взе от мен кратунката и една фурма, пи, тикна фурмата в устата си и се обърна към предводителя:

— Яз ядох и пих от твоите дарове. Сега твоите криле са разперени над мен и всеки твой приятел и враг е и мой.

Всичко се бе случило толкова бързо, че предводителят не бе намерил време да попречи. Той ми се сопна гневно.

— Защо даде нататък моите дарове? Заповядах ли ти го?

Тъй като сега бях станал негов гост и вече нищо не ме заплашваше, не беше необходимо да бъда толкова сдържан като преди.

— Споделих ги с Бен Менелик, защото се числи към мен и се разбира от само себе си, че е също така твой гост, както съм и аз. Ти действително не ми го заповяда, понеже твоето прозрение и разум ти го запретиават.

— Моето прозрение? Как тъй?

— Как тъй? — повторих аз, удивен от въпроса. — Ами защото ти нищо не можеш да ми заповядваш.

— Лъжеш се. Тук аз съм предводителят и повелителят.

— Но не и на нас. Синът на шейка не признава повелител над себе си, а аз по време на това пътуване съм, наистина, търговец, но иначе рейс ел беледийе<sup>108</sup> на Димиат. Какво означава това, сигурно ти е известно. Ти си този, който може да се гордее, дето му е позволено да седи до мен. Бен Менелик, седни от другата ми страна! Ти си верен и опитен водач и свободен воин от племето на монасиите. Моето достойнство няма да се оскърби, ако крайчецът на дрехата ти докосне ръба на моята.

Младият мъж тутакси се отзова на поканата, разбира се, много против волята на предводителя. На тоя „кметът на Димиат“ явно му направи известно впечатление, ала въпреки това възнамеряваше да се постави спрямо мен в истинска светлина, защото каза:

— Ти действаш много самоволно, о, Садък ел Баия. Ако съзнаваше обаче какъв съм аз, щеше навярно да бъдеш по-малко самоуверен.

— Никога през живота си не съм бил без самоувереност. Но понеже още не си ми казал името си, надявам се, сега да го узная.

— Аз съм Бен Касава, кологхаси на нашия господар.

Бен Касава означава Син на свирепостта, определено едно многозначително име. Като го изговори, мъжът ме погледна в очакване да се уплаша. Но аз просто го надцаках.

— А мен в Димиат ме наричат с прозвището Абу'л Коф<sup>109</sup> от което ще ти стане ясно, че съм мъж, който всява страх и ужас, но самият никога не ги изпитва. Доказателство за това получи, когато поискахте да ни вземете в плен, пък самите паднахте в нашите ръце. Бива ли приятелите ти, а също и вашият господар, да узнаят за това, или да си мълча?

Сега Бен Касава бе натикан в ъгъла. Това му пролича по гласа, когато отговори:

— Каквото е минало, хората трябва да оставят на мира и ето как мисля, че твоята уста ще остане заключена. Когато Ибн Асл дойде утре, аз ще го уведомя, че съм ви срещнал. Не е нужно да знае подробности. Хората, които са тук, ще си мълчат, защото се боят от мене. С това всичко е наред и нека си легнем да почиваме. Щастлива да е нощта ти!

— Да бъде благословена твоята нощ!

— На нас много ни се спи. Нека нощта ти бъде без пясъчни бълхи! — казва Бен Нил.

Въпреки опасното положение, в което се намираше, тоя малък тип поздрави с дяволитост, подсказваща, че не се страхува от опасността. В пустинята човек има голяма основание да се бои от пясъчните бълхи. Това насекомо е не само неприятно, но и често даже опасно, понеже женската се забива под ноктите на краката, за да снася там яйцата си. Те набъбват до големината на булгур и причиняват зловредно възпаление, което още повече се влошава при излюпването на ларвите. В случая

друго не помага, освен яйцата да се изчоплят с ножа. Значи пожелавалото нощта да остане пощадена от този паразит, бе съвсем оправдано, ала аз го чувах за пръв път като нощно пожелание.

Нощта беше тиха. Уморените камили спяха, хората — също, ала сред тях имаше може би няколко изключения. Четирима мъже даже след половин час бяха със сигурност все още будни, а именно аз, моят храбър Бен Нил, предводителят Бей Касаве и грозника. Че тия двамата не гледаха на спътника ми като на свой гост и повереник, смятам, че можех да го предположа. По тая причина сигурно бяха наумили нещо спрямо него. Като официално обявен техен хемайе<sup>110</sup>, аз не биваше да узная какво възнамеряват. Каквото имаха да вършат, трябваше да стане тайно. Затова приех, че не спят. Налагаше се да се внимава.

Те си даваха вид, че крепко са заспали, и не помръдваха. Аз от своя страна дишах дълбоко и равномерно като спящ, и то така, че да го чуват. Бен Нил даже похъркваше малко, но аз бях убеден, че той също се преструваше. Четиримата лежахме толкова близо, че двамина не можеха да си шепнат, без да бъдат усетени от другите, ако бдяха, само че не можехме да се виждаме. Вярно, звездите грееха, ала тяхната светлина тук долу в подножието на скалата не достигаше нито даже да се отличат хаиците от светлия пясък и чакъл. Двамата ловци на роби трябваше да се споразумеят. Тъй като това не можеше да стане тук, следваше да се предположи, че ще се отдалечат, и то предпазливо и само в посока от тяхната страна. Та аз реших да се насоча към тази страна, за да мога да наблюдавам изчезването им. Прибутах се към Бен Нил, доближих уста до ухото му и му прошепнах двете думи „остани легнал!“. Той не отговори, но докосна ръката ми със своята, за да подсказже, че е буден и ме е разбрал. После пропълзях в дъга до другата страна на двамата ловци на роби. Там стърчеше един скален ръб, зад който се наместих удобно. Трябваше да почакам известно време, после чух, преди да съм видял нещо, лек хрускащ шум. Някой се бе раздвижил. Сетне минаха край мен, но не вървяха, а се претъркулваха, за да се отдалечат по този начин дотолкова, че стъпките им вече да не се чуват. Аз се запридвижвах след тях. Скоро те се изправиха и тръгнаха. Аз ги следвах, пълзейки на ръце и крака. За щастие те не спряха във вътрешността на кръга от спящи, което много щеше да затрудни подслушването, а ги подминаха. После седнаха един до друг на земята.

Запитах се защо не останаха прави. Правостоящият се вижда по-лесно от седящият. Те и от своите хора ли не искаха да бъдат видени? В такъв случай значи искаха да проведат замисъла си без свидетели. Предположението, както скоро разбрах, беше правилно. Аз пропълзях толкова близо до тях, че главата ми се намираше само на два метра от тях. Понеже не говорех високо, а само шепнешком, за да ги разбирам, трябваше да залегна не зад, а пред тях, което естествено бе двойно по-опасно. Но аз се уповавах на моето добро щастие, царящия мрак и преди всичко на цвета на дрехите ми. Но ако въпреки това бъдех забелязан от тях, щях или да действам бързо според обстоятелствата, или да представя някакъв претекст. При тихото шепнене много от думите се губеха, ала аз чувах достатъчно, за да мога да възстановявам връзката. Те заговориха най-напред за мен. Чух „Синът на свирепостта“ да казва:

— Тикнах те да ме последваш, понеже трябва да бъдем изключително предпазливи. Какво ще кажеш за тоя Садък ел Баия?

— Че не може да е обикновен мъж — отговори грозникът. — Кмет на Димиах хората биха направили само човек, който се е отличил. А фактът, че го наричат Баща на ужаса, е доказателство, че той се държи много строго с подчинените си.

— Всички тия чиновници са такива спрямо подчинението си — строги и твърди. Тях самите малко ги е еня за законите. Кметът търгува с роби, което нали е забранено. Но аз не това те питах, а имах предвид нещо друго. Тоя мъж заема сега,

наистина, граждански пост, ама сигурно е бил офицер. Това се разбра от начина, по който се държа спрямо нас, когато го сгасихме.

— Е-е, чак сгасен той чак не се остави да бъде. Ние му налетяхме в ръцете, вместо да го изненадаме. Аллах знае, че бяхме посрамени от него. Щастие бе, че диреше нас. В противен случай щеше да ни изпозастреля, защото срещу един франкски револвер не можеш излезе насреща с нож или едноцевна кремъклийка. Той е съобразителен и дързък тип, което обаче може само да ни е приятно, понеже е наш приятел и съюзник. По тази причина трябва да си затворим също очите, дето разбра за кладенеца, ама хлапакът, който го придружава, не биваше нищо да узнае за тая тайна.

— Това е то, за което искам да ти говоря. Тоя син на монасиите ще съобщи на хората си за наличието на вода тук и те толкова често ще бивакуват тук, че мястото, без което не можем да съществуваме, ще остане без всякаква стойност за нас. Това трябва да бъде предвардено.

— Искаш да кажеш, да го накараме да се закълне, че ще съхрани тайната?

— Това не е достатъчно. Дори да сдържи клетвата си, той от време на време ще се ползва сам от кладенеца, което не бива да се случва. Да не говорим пък че може да бъде забелязан и тайната ни да попадне в още по-голяма опасност. Клетвата е ключалка за устата, ама не безусловно надеждна ключалка. Човек може да има пълна сигурност само когато устата е занемяла завинаги.

— Ама тоя Бен Менелик е наш гост! Той пи с нас вода и яде от фурмите ти!

— Но не от моята ръка. Дарът за добре дошъл ме обвързва само с оня, на когото лично съм го дал. Каквото е свършил друг, не може да ме задължи. Имам ли право, или не?

— Аз съм на същото мнение. Хлапакът трябва да замлъкне. Със сигурност обаче замлъква само един мъртвец, така че той трябва да умре.

— Очаквах да го чуя и те доведох тук, за да говоря с теб по тоя въпрос. Ние трябва сами да я свършим тая работа. Сред нашите мъже има неколцина, които бяха взели хлапака под закрила, защото е добил „добре дошъл“, ако и не непосредствено от мен.

— Това е умно и аз съм готов да действам. Нали не се каниш да чакаш, докато господарят дойде?

— Не, защото той ще се разгневи на едно такова забавяне. Който действа бързо, действа правилно.

— Тогава кажи как да подхванем уйдурмата! Няма да ни е лесно да накараме монасира да занемее. И какво ще каже кметът, като узнае, че придружителят му е бил убит!

— Убит? За да събудим у него тая мисъл, трябва съвсем наопаки да подхванем нещата. Не бива да убиваме с нож хлапака. Той ще бъде ухапан от асалех, най-отровната змия на пустинята.

— И откъде ще се вземе тя?

— Спомни си сахм ес самм<sup>111</sup>, която ми подари шейкът на такалех! Човекът, на когото кожата беше дори най-леко одраскана от върха на тая стрела, е неминуемо изгубен. Тъй като ти си по-млад и по-чевръст от мен, сетне ще ти дам стрелата. Ще се промъкнеш до хлапака и ще го прободеш с върха в ръката.

— Бен Менелик ще се събуди и разкреши!

— Няма, защото нали е необходимо само леко да го драснеш. Той ще си помисли, че го е ухапала някоя пясъчна бълха. След късо време тялото му ще подпухне, съзнанието ще го напусне и когато на заранта Садък ел Баия се събуди и види спътника си да лежи мъртъв, по всички признаци ще повярва, че го е ухапала отровна змия. По този начин върху нас няма да падне никакво подозрение и Бащата на ужаса ще е радостен, че змията не е отишла при него.

— Да, така става. Идеята е отлична. За отровната стрела не се сетих. Иди я вземи! Веднага ще изпълня заръката ти.

— Промъкни се тогава обратно и си легни! Аз тръгвам и скоро ще бъда пак при теб.

Те се надигнаха, за да напуснат мястото. Това не биваше да позволя. Допуснех ли Бен Касаве да отиде до седлото си, той влизаше в притежание на отровната стрела — оръжие, което в ръкопашния бой можеше да стане извънредно опасно за нас.

## 19. Победа без бой

Лежах така, че двамата трябваше да минат покрай мен. Бен Касаве тръгна напред. Искях да го пропусна, за да го достигна изотзад и после веднага да ми е и грозника под ръка, ала неговите очи бяха оправени към земята. Той спря сепнато още на втората крачка.

— Какво е това? Тук лежи нещо. Мяза да е човек, който ни е подслушвал. Хвани мискина и...

По-нататък не стигна. Беше се навел при говоренето, за да може по-добре да вижда, и тази поза беше толкова удобна за намерението ми, че аз мигновено се възползвах. Той получи един удар по слепоочието и рухна. В следващия миг се бях изправил напълно и пипнах неговия апапин за гърлото. Той също не издаде нито звук. Кратко спазматично размахване на ръцете и краката... после пуснах изгубилия съзнание да се плъзне на земята до предводителя. Свих длани, доближих ги до устата и нададох едно полугласно, но въпреки това доловимо „крррааааер“. Прозвуча точно като крясъкът на някой сънен лешояд — споменатият сигнал за мюлазима и стария онбаши да слязат с хората си долу. После коленичих да си подсигурия напълно двамата мъже. За целта сних кърпите им от главите, тикнах им единия край като запушалка в устата и свързах другите краища отзад. После им стегнах ръцете на гърба. Тъкмо бях привършил с тая работа и чух пясъкът да проскърцва. Обърнах се и съгледах една фигура да пълзи предпазливо насам. Вероятно беше Бен Нил, ала аз бях длъжен да отчетя възможността, че можеше да е и някой друг. Ето защо се изстрелях към него, метнах се върху му, стиснах го с лявата ръка за гърлото и опипах с дясната дрехата му, за да разбера кой е. Да, беше Бен Нил. Освободих го и попитах:

— Защо тръгна след мен, вместо да чакаш там?

— Чух сигнала — отговори той.

— Друг път да се ръководиш точно по указанията ми. Едно такова своеволие лесно може да докара лоши последствия. Достатъчно силен ли си да носиш човек?

— Да, стига само да не някой великан.

— Вземай тогава тоя мъж и ме следвай!

— Кой е той? Какво се е случило с него, ефенди?

— За това по-късно. Сега нямаме време за приказки.

Вдигнах Бен Касаве и тръгнах начело, а Бен Нил ме последва с грозника. Изпървом трябваше да вървим тихо, ала колкото повече се отдалечавахме, толкова по-безгрижни можехме да бъдем. Така стигнахме до мястото, където Али Фарид трябваше да се появи отдясно от височината. Снехме товарите си, за да чакаме тук. Аз разказах на Бен Нил какво бях подслушал. Той го прие спокойно и само отбеляза:

— Значи отново си ми спасил живота и моят дълг става все по-голям. Какво смяташ да правиш сега? Все още ли си решен да действаш с хитрост спрямо убийците? Няма ли да е по-добре да ги нападнем и просто да ги изпозастреляме и намушкаме? Ще сме ги приключили още преди да са намерили време за отбрана.

— Възможно е, но аз не убивам. Засега всичко върви така добре, че нямам причина внезапно да реша нещо друго. Предводителят сега е в наши ръце и другите също ще ни паднат.

Ето че отгоре се чу шум от приближаващи крачки и когато погледнах към скалите срещу звездното небе, видях асакерите, спускащи се един след друг. Почаках, додето навлязат в слуховия обсег, и им викнах после, съобщавайки, че съм тук, за да не вдигнат евентуална патърдия при вида ни. Скоро застанаха при нас. Бяха внимавали много и аз бях убеден, че шумът, който въпреки всяка предпазливост бяха причинили, не е бил чут в бивака на роботърговците.

— Ние чухме сигнала ти и веднага дойдохме, ефенди — рече Али Фарид. — Предполагам, че с хитрост нищо не си съумял да постигнеш и сега ще ни разрешиш

нападението.

— Лъжеш се. Хитростта има успех и ще ни доведе, както се надявам, без битка до целта. Планът ми няма да успее само ако бъдете непредпазливи. Тук лежат двама пленници — Бен Касаве, подглаватарят на Ибн Асл, който ще пристигне утре, и един от неговите хора.

— Как? Ти си заловил Бен Касаве? Как успя да я свършиш тая работа, без да са го подпомогнали хората му?

— Чрез хитрост, на която ти не хващаш вяра. По-късно всичко ще узнаеш. Сега трябва да действаме. Онбашията също ли е долу?

— Да, той потегли едновременно с мен и сега сигурно се намира от другата страна на бивака в очакване на твоите заповеди.

— Горе кой остана?

— Твоят Селим и двамина пазачи при камилите.

— Проклятие! Какво си сторил? Не биваше да поемаш такъв риск.

— Не съм рискувал нищо. Или двама мъже не са достатъчни за надзираване на камилите?

— Определено. Но аз сега не мисля за животните, които впрочем не биха избягали дори и да нямаше пазачи при тях. Безпокоя се по-скоро за пленниците.

— Те са ни гарантирани, защото Селим седи при тях. Знам, че той сегиз-тогиз върши глупости, и ето защо не го взех с нас. Лесно можеше да издаде всичко.

— Тъй! Изключил си го заради плиткия му ум, пък си му поверил важните пленници? Умно ли си постъпил? За съжаление това не може да се промени, понеже не бива да губим време. Ще ви обясня какво трябва да се направи. Приближете се, за да не съм принуден да говоря високо!

След като склочи краг около мен, продължих:

— Двамата пленници, които виждате да лежат тук, са вързани и със запушени уста. Те са в несвяст, но скоро ще дойдат отново на себе си. Един от вас ще остане при тях да ги пази. Давам му разрешение да прободне веднага и двамата, в случай че макар и само единият от тях се е раздвижил. Останалите ще ме последват до бивака на враговете. Те са толкова непредпазливи, че не са поставили ни един пост. Лагерът се намира на около петстотин крачки оттук и аз трябва да ви го опиша. Тръгне ли човек оттук към него, стига най-напред до кладенеца, край който аз и Бен Нил лежахме заедно с тези пленници. Сега там няма никой. По-нататък ловците на роби са струпали кремъклийките си до скалите, което е много непредпазливо от тяхна страна, но за нас е добре дошло. Вдясно от тях, повече към средата на вади, бивакуват в краг наоколо момичетата. От другата страна на този краг лежат камилите. Най-главното е да завладеем кремъклийките, което никак не е трудно. Няма ли противниците пушки, те са ни в ръцете, защото с ножове и пищови нищо не могат да постигнат, ако сме ги обкръжили, за да стигнем до целта, ще оставите тук пушките си които само биха ви пречили. Аз ще вървя начало, Бен Нил ще ме следва, после идва на ред мюлазимът и зад него ще се движат останалите с две крачки дистанция един от друг. Залегна ли да пълзя, трябва да последвате примера ми, като избягвате всякакъв шум. Когато стигна до кремъклийките ще ги вземам една по една и ще ви ги подавам. Вие ще ги препредавате назад, докато всеки има две-три парчета. Така всички ще са в наше притежание. След това ще чуете от мен сигнала за връщане и ще се отдалечите тихомълком един подир друг. Какво ще се прави по-нататък, сетне ще узнаете.

Всичко беше толкова ясно, че нямаше кой да не ме е разбрал. Преди да потеглим, подбрах един мъж, който трябваше да пази асакерските пушки и пленниците.

Тоя потаен гъши марш към вражеския бивак явно се струваше на хората по-пленителен, отколкото едно нападение. Те полагаха максимални усилия да следват указанията ми и трябва да кажа, че доста трябваше да напрегна слух, за да чуя скърцането на пясъка под нозете им. Може би на петдесет крачки преди бивака аз легнах и започнах да пълзя. Когато погледнах назад, Бен Нил също лежеше на земята

и следващите сигурно на свой ред го бяха сторили. Придържах се плътно наляво към скалната стена. Беше истинска радост колко тихо и безшумно се движеха в мрака след мен асакерите. Подминахме кладенеца и сега се налагаше да бъдем двойно по-предпазливи, защото от дясната ни страна лежаха най-близките спящи. Най-сетне се добрах до мястото, където се намираха кремъклийките. Вземах ги една след друга и ги подавах на Бен Нил, който ги предаваше нататък. Когато бях дал и последната, му прошепнах:

— Сега обратно. Предай го назад! Аз ще ви последвам по-късно.

— Защо няма да дойдеш с нас, ефенди? Къде се каниш да идеш?

— При онбашията, за да му кажа как да действа.

— Посред враговете? Ефенди, това е извънредно опасно. Бива ли да дойда с теб?

— Не. Нямам нужда от теб. Твоето придружителство само ще увеличи опасността.

По-добре се погрижи другите да не извършат някоя глупост!

Доблестният младеж се безпокоеше за мен. Той предаде заповедта ми нататък. Колоната направи кръгом и се задвижи обратно с плячкосаните оръжия. На мен и през ум не ми минаваше да поема пътя си посред бивака, напротив, пропълзях едно малко разстояние назад и се насочих към другата страна на вади. Стената на долината там също се състоеше от стръмни скали и аз установих, както бях предположил, че ловците на роби не бивакуваха досами стръмния скат, а между тях и скалите имаше свободно пространство, от което можех без опасност да се възползвам. Когато оставих бивака зад гърба си, продължих нататък, за да се срещна с онбашията Мустафа. И тук трябваше да измина приблизително петстотин крачки. След като имах четири пети от тоя път зад себе си, дадох споменатия сигнал, за да разбере старият капрал за приближаването ми и да не ме сметне за враг и да вдигне шумотевица. Мустафа веднага се бе ориентирал в нещата, защото ме пресрещна след късо разстояние.

— Ти ли си, ефенди? — прошепна. — Хубаво че даде сигнала, иначе щяхме да те посрещнем враждебно. Как стоят нещата? Можем ли да пристъпим към нападението?

Дадох указанията си на ветерана. После поведох него и хората му толкова далеч напред, че до бивака оставаха най-много сто крачки. Там те трябваше да го обкръжат в една редица до половината, като десният флангови застана плътно до скалите, а останалите образуваха четвърт кръг, достигайки вляво отсреща. По същия начин исках да разставя от другата страна хората на мюлазима, така че най-външният му човек да влезе в досег с този на онбашията. Ето как асакерите щяха да образуват един полукръг, обхващащ бивака. Неговият диаметър беше неизкатеримата скала, в чието подножие се намираше кладенецът. Така никой от ловците на роби нямаше да може да ни се изплъзне и аз дадох заповед да се стреля по всеки, който направи опит за бягство.

Сега всъщност трябваше веднага да се върна при мюлазима, ала си помислих за робините и страха, който щеше да ги обземе, в случай че започнеше пукотевица. Беше не само възможно, но даже много вероятно да побягнат и да отворят по този начин повече работа на моите хора. Ето защо сметнах за уместно да уведомя жените. И тъй, запълзях към бивака, набелязвайки за цел шатрата на Марба, дъщерята на шейка на фесарахите.

Налагаше се да мина през кръга на ловците на роби и скоро открих една пролука, която ми даваше достатъчно пространство. Преминах благополучно по нея и достигнах въпросната шатра. В действителност пред всяка шатра би трябвало да има пазач, ала случаят не беше такъв.

Рогозката, служеща за врата, бе спусната. Аз я повдигнах малко и се вслушах навътре. Чух дишане и отсъдих, че тук се намираха значителен брой спящи. Един шум ми подсказа, че една от тях се обърна. Скоро отново го чух и този път шумоленето бе съпроводено от изпъшкване. Отгатнах, че шейковата дъщеря се мята безсънно от една страна на друга вследствие болката от ударите.



— Марба! — прошушнах аз, наистина, тихо, но така, че трябваше да го чуе.

Тъй като никой не отговори, повторих думата няколко пъти, докато чух един приглушен глас да пита:

— Кой вика? Кой е там?

— Един, който ви носи свободата. Ела по-близо, трябва да говоря с теб.

— Свободата? О, Аллах, Аллах! Кой си ти?

— Не се безпокой, не принадлежа към ловците на роби. Аз съм чужденец и се промъкнах в бивака, за да ти кажа, че скоро след разсъмване ще бъдете свободни.

— Това е лъжа! Тук във вади се движат само нашите мъчители, а сред тези хора няма да дръзне да се промъкне никой.

— Аз говоря истината. Ще го разбереш.

— Ако трябва да ти повярвам, закълни се в брадата на Пророка!

— Не мога да го сторя, защото съм християнин и не се кълна.

— Християнин? О, Аллах! Да не би да си чуждоземният ефенди, който отвъд Бир Мурат съвсем сам победил Малаф и придружителите му и им отнел пленниците?

— Да, аз съм този.

— Тогава ти вярвам. Почакай, идвам!

В шатрата настъпи продължително раздвижване. Нещо се шумеше и шумолеше тук и там. Разменяха се тихи слова:

Марба разбуждаше спътничките си.

— Някой би могъл да мине оттук и да ме забележи. В шатрата ще съм в по-голяма безопасност. Позволете да вляза!

Същевременно вече пропъзлях под рогозката и седнах зад нея.

— В името на Аллах, не го прави — помоли Марба. — Никой мъж не бива да пристъпва в женска шатра!

— Този закон тук ще претърпи изключение. Ако бъде открит и заловен, няма да мога да ви спася.

— Имаш право и тъй като си християнин, можем да го допуснем. Кажи ни първом дали е вярно, че искаш да ни спасиш!

— Вярно е. Ние открихме дирята на Ибн Асл и бивакът е обкръжен от нашите асакери. Сега ще чакаме, додето настъпи денят и спящите се събудят.

— Баща ми ли ви прати?

— Не. Идем по задача на хадифа, който забрани търговията с роби. Но ти ме нарече „чуждоземния ефенди“. Говорено ли е в твое присъствие за мен?

Марба беше приближила и седна до мен. Чух го, когато отговорът ѝ прозвуча близо до мен:

— Онези не знаеха, че ги подслушвам. Това беше вчера, когато неколцина мъже дойдоха в нашия бивак. Единият беше турски търговец, а другият — факир. Ние бивакувахме край палмовата гора на Бир Мурат и аз се бях облегнала на ствола на една палма. Тогава те дойдоха и заговориха за теб.

— Какво казаха?

— Че някакъв мъж, който се казвал Рейс Ефендина, бил проводил при теб своя мюлазим — за каква цел, не можах да разбера, но почувствах, че всички се бояха от теб. Двамата пришелци разказаха едно-друго за теб и говореха все лоши неща.

— В такъв случай сигурно и ти ме смяташ за зъл човек?

— О, не, ефенди, защото когато зли хора говорят лошо за друг, то той определено е добър, а щом даже се страхуват от него, той трябва да е два пъти по-добър.

— Но аз съм християнин. Бива ли да говориш добро за един друговец?

— Защо не? Фесарахите не са такива вкостенели мохамедани, както си мислиш. При нас вече на няколко пъти са идвали франки, християни, и всички те бяха много умни и много добри хора. А тези, които ни отвлякоха, са мохамедани. Коя религия при това положение е по-добрата?

— Християнската, можеш да ми вярваш. Християнинът робство не познава. Той е син на Извечната любов и се старее да проявява търпение, благодетелство и състрадание.

Вас обаче не само са ви отвлекли, но са ви и били.

Тя премълча, ала тихото скърцане на зъбите ми подсказа каква струна съм засегнал в нея.

— За това деяние ще накажа с бой Бен Касаве и неговите апаци — продължих аз. — Те не могат да ни се изплъзнат и също самият Ибн Асл ще падне в ръцете ни.

— Тогава трябва да го дочакаш тук, защото той остана при Бир Мурат, за да те издебне и застреля от засада.

— Както чух, щял да пристигне тук днес.

— В такъв случай се пази от Либбан!

— Кой е Либбан!

— Един бивш аскери, който е живял дълго време в Судан и там се е научил да борави с лък и стрели. Улучва точно. Преди известно време неколцина ловци на роби получиха в дар от един такалехски шейк отровни стрели. Бен Касаве запази своята, всички други бяха предадени на Либбан, понеже той е най-добрият стрелец и сега е на път с Ибн Асл, за да изстреля една такава стрела по теб. Ибн Асл каза, куршумът би могъл евентуално само да рани, отровната стрела обаче при всички случаи е смъртоносна.

— Много добре замислено от страна на тоя мъж и аз ще му се отблагодаря.

— Стори го, стори го, ефенди! Според онова, което чух за теб, ти си тъкмо мъжът, дето ще съумее да отмъсти за нас. Ти не знаеш какво сме изтърпели. Сега не искам да говоря за това, но по-късно ще ти разкажа. Жалко, че е тъмно! Много бих се зарадвала да можех да зърна лица ти. Ако можеше да ни върнеш на нашите бащи и братя, те биха те посрещнали с ликуване и никога бени фесарах не биха забравили името на мъжа, предпазил техните жени и дъщери от позора на робството.

— Аз храня крепката надежда, че вие отново ще видите своите близки!

— И гробовете на избитите! Ефенди, ще предадеш ли убийците на нашите войни?

— На този въпрос сега още не мога да отговоря, тъй като съдбата на разбойниците не зависи единствено от мен. Но вече трябва да се отдалеча. Аз дойдох само за няколко мига, колкото да ви съобщя, че наблизко има избавители. Иначе сигурно много щяхте да се изплашите, ако се стигне до битка. Сега обаче знаете какво предстои и аз ви моля да останете спокойно по шатрите си, което ще облекчи задачата на моите хора.

— Хвала на Аллах! Похитителите повече няма да ме бият, а и никой друга няма вече да опитва камшика.

Марба го каза с такава трескавост и решителност, сякаш беше отредила съдбата на тези двама мъже. Аз я попитах още къде биват съхранявани факлите и научих, че в шатрата има две-три. Поисках да ми ги даде и после се сбогувах. Минах незабелязано през спящите и потърсих сега Али Фарид.

Дадох му указанията си и той тръгна с хората си да заеме описаната вече позиция. Аз останах при двамата пленници с Бен Нил и асакери, който ги бе пазил.

Намирахме се зад кривината на вади, така че хората от бивака не можеха да ни видят даже и да стъкнех тук огън. Ето защо запалих една факла да оградим вързаните. Те се бяха осмелявали, както ми каза пазачът, само леко да помръдват.

Снех им запушалките от устите, измъкнах ножа и ги заплаших:

— Нито дума високо! Който нададе вик, мигновено получава острието! Можете да ми говорите, но тихо.

Те се вторачиха в мен. Да ме видят тук, не бяха очаквали. Те дори още не знаеха кой ги е проснал.

— Ти ли си това, ти? — избълва Бен Касаве. — Какво ти дойде на ума! Как можеш да се отнасяш по този начин с нас, твоите домакини?

— Който е мой искрен приятел, той е такъв и на моя придружител.

— Та нали сме му приятели.

— Не. Вие се канехте да го убие. Аз чух всяка ваша дума. Неговата уста трябваше да бъде накарана да замлъкне и вие вярвахте, че ще сметна върха на една

такалехска стрела за зъба на някоя отровна змия. Такива коварни убийци не могат да бъдат мои приятели. Аллах отплаща всяко дело на човека и вие също ще бъдете съдени според деянията си.

— Значи съдията е Аллах, не ти. Освободи ни! Когато Ибн Асл дойде, много ще се разгневи от поведението ти.

— Действително! Само че неговият гняв ще е насочен повече срещу вас, отколкото срещу мен. Той едва ли ще сметне за възможно мъже като вас да се оставят толкова лесно да бъдат пленени.

— Не те разбирам. Нали само си правиш един неподобаващ майтап с нас?

— Майтап? О, не! С хора от вашата пасмина аз не се майтапя.

— Ама че нали се каниш да завъртиш далавера с нас. Тъкмиш се да вземеш роби от Ибн Асл!

— Това е вярно. Тъкмя се да ги взема, ама не пък и да ги платя. Аз вземам роби и раздавам в замяна пушечни куршуми.

— Ти продължаваш да се майтапиш. Че говори най-сетне разумно, та да знаем къде сме! И ни развържи, иначе за тая работа лошо ще си изпатиш от Ибн Асл!

— Ха! Вие също ни крояхте зло и каква беше сетнината? За втори път попаднахте в ръцете ми. А от вашия предводител не се страхувам повече, отколкото от вас. Ибн Асл ми е ясен, ясни са ми и намеренията му. Той се таи край Бир Мурат, за да ме угости чрез Либбан с една отровна стрела.

— Либбан! Какво знаеш за него? Та аз изобщо не съм приказвал за него. А пък и стрелата не е отредена за теб.

— Напротив, за мен.

— Не, за чуждоземния ефенди, за християнското куче.

— Значи за мен!

— За...!

Бен Касаве промълви само тази едничка дума и с грозника ме зяпнаха, изпълнени с ужас. Едва след известно време пропелтечи:

— Как? Ти... ти да си... тоя... ефенди?

— Разбира се!

— И да рискуваш така безогледно дръзко да се намъкнеш посред враговете си?

— Действително! Ти си един безподобен будала. Беше чувал за мен. Когато аз съвсем сам държах вас, десетимата мъже, в шах, трябваше веднага да предположиш, че аз съм този франк. Рейс Ефендина ме призова да ви заловя и ви отнема робините. Сега прочутият Ибн Асл ме дебне край Бир Мурат и докато Аллах му заслепява очите, аз се намирам тук и ще пленя целия керван.

— Ще ти бъде трудничко! Моите хора ще се отбраняват.

— Ще се отбраняват? Всички те спят. Аз заведох моите асакери при кладенеца, за да ви прибера пушките, които по толкова глупав начин бяхте събрали наедно. Ето, погледни тук!

Кремъклийките лежаха наблизко. Оставих светлината на факлата да падне върху тях.

— О, Аллах, о, Пророк, о, халифи! — изскърца зъби Бен Касаве. — Това наистина са нашите пушки!

— Да, те са. А сега асакерите са обградили бивака ви и чакат моя сигнал, та да се нахвърлят върху него. Те са повече от достатъчно, за да ви видят сметката. Освен това казах на Марба, че сме дошли да освободим нея и спътничките ѝ. Робините следователно знаят, че са под наша закрила, и вие сега ще ги имате посред вас като неприятелки, които ще утежнят всяка съпротива срещу нас.

— О, Аллах, закрилай ни от Шейтана и всички негови помагачи! Кой би го помислил! Ти ни излъга, позорно излъга. Твоето коварство...

— Мълчи! Не хули, иначе ще заиграе камшикът! Аз ви надхитрих, това е всичко. За коварство не може и дума да става. Когато пантерата разрежда вашите стада и вие я дебнете, за да я убие, това коварство ли е от ваша страна? Не, то е само

неизбежна отбрана. А ловците на хора стоят по-ниско и от най-дивото животно. В природата на животното е залегнало да се прехранва с лов. Човекът обаче трябва да бъде подобие на Бога, който е Всевечната любов. Само че вие не сте хора, а най-презрените и пропаднали създания, които земята носи. Ето защо дълг на всеки честен мъж е да ви изтребва. Като ловци на роби вие подлежите на един друг съдия, ала аз ще се разправа съвсем другояче с вас. Вие се тъкмяхте да отровите моя спътник. За това деяние законът на пустинята и грижата за нашата сигурност изисква смърт. Имате малко време да се подготвите за нея. Аз ще я карам съвсем изкъсо с вас.

— За такова нещо ти не можеш да поемеш отговорността! — избухна Бен Касае. — Ние сме поданици на хадифа, а пък ти си чужденец!

— Вие действате против законите на хадифа и с това не го признавате за ваш господар и повелител, следователно спрямо вас може да се процедира единствено според правото на пустинята. Вие ще бъдете стъпкани като торните бръмбари, попаднали под стъпалата на камилата.

— Ние знаем, че изпълняваш заръка на Рейс Ефендина. Ти си длъжен да ни предадеш на него!

Аха, значи Сина на свирепостта бе обзет от страх. Той мислеше, че му искам смъртта. Иначе определено страшното предаване на Рейс Ефендина изглежда му предлагаше единственото възможно спасение. Това ми беше приятно, защото сега не бе нужно да му правя големи обещания, за да го придумам да възпре хората си от съпротива. Вече можех да се надявам, че няма да се пролее кръв. Бях принуден обаче тутакси да осъзная колко лъжовна е тази надежда, защото тъкмо в този момент от скалната височина прозвуча гръмък гърлен глас:

— Спри, спри! Остани тук, остани тук!

Беше гласът на Солим, дангалакът. Веднага отгатнах какво означаваша думите му. Един от пленниците, а може би и двамата, си бе дигнал чукалата. Нямаше начин олелията да не събуди ловците на роби. Ето че сега нехранимайкото зарева отгоре с истински лъвски глас:

— Ефенди, ефенди, внимавай! Абд ел Барак и Нубар офейкаха!

Тоя нещастник! Бесен бях от него. Аз значи трябваше да внимавам, не той. Кой щеше да ти види, преследва и залови бегълците в тая тъмнилка? Това беше невъзможно. Трябваше да ги оставим да си търчат. Но в друго отношение се налагаше да се действа бързо. Повелих на пазача:

— Оставащ тук с Бен Касае и отговаряш с главата си за него! Спусне ли се някой от бегълците насам, застреляй го!

И обръщайки се към грозника, продължих:

— Сега ще те преведа през линията на моите асакери, които са обградили бивака ви. Ще кажеш на хората си, че са обкръжени. Дал съм заповед да бъде застрелян всеки от вас, дръзнал да излезе от бивака. Съобщи го на спътниците си и ги предупреди! Ако се подчинят, може би ще проявя снизхождение.

Развързах му вървите, хванах го за яката и го тикнах пред мен. Бен Нил тръгна с нас. При нашата линия пуснах типа и той незабавно си плю на петите. Сега трябваше да се изчака какво ще решат ловците на роби. Асакерите трябваше да залегнат, защото по този начин, гледайки срещу звездното небе, лесно можеха да различават всеки приближаващ. А аз наредих на Бен Нил да държи пушката ми и запълзах към бивака, додето достигнах първата шатра. В нейна близост се бяха скупчили ловците в тъмна маса. Чух грозникът да ги увещава настойчиво и можех да разбирам само отделни думи или срички, но то стигаше да ми стане ясно намерението им. Докато неколцина мъже щяха да останат при шатрите, другите се канеха да изскочат откъм страната, където се намиреше Бен Касае, и да си го приберат. Удадеше ли им се да го освободят, то щях да имам в ръцете си един коз по-малко. Съществуваше и насрещен ход. Можехме да пропуснем враговете да минат и сетне да овладеем бивака. Само че това щеше да е погрешно, защото аз исках да имам не само бивака,

но и ловците на роби. Та реших значи да не пропускаме противниците. Те бяха предупредени. Нападнеха ли ни въпреки всичко, то трябваше да си носят последиците. Изтеглих се бързо и събрах половината от хората си на едно място, което владееше посоката на виласката. Те коленичиха плътно един до друг с готови за стрелба пушки. Едва бе станало това и чух враговете да идват. Скоро ги видяхме: приближаваха пълзешком. Цевите ни се сведоха, един вик от моя страна... изстрелите отекнаха. Ехото ги върна от скалите и в него се премесиха крясъците на улучените и бягащите.

Да, те бягаха, отстъпиха — бяха изгубили кураж. От това заключих, че загубите им не са незначителни. Асакерите се върнаха на предишната си позиция, с което полукръгът остана затворен. Сега някой се зададе отзад тичешком. Тръгнах към него. Още не бяхме се срещнали и той спря, извиквайки:

— Ефенди, ефенди, къде си? Теб диря!

Беше Селим, нещастният Селим. Тоя обесник все трябваше да прави всичко наопаки.

— Затвори си устата! — посрещнах го аз. — Какво ти скимна да крещиш така!

— За да ме чуеш, ефенди!

— Глупости! Нима не помисли, че и неприятелите ще те чуят?

— Това нищо не вреди, защото моят глас ще накара да затрепери и най-куражливия враг.

— Не се хвали на всичкото отгоре! За малко да погубиш цялата работа с кряскането си. Във всеки случай ти носиш вината за кръвта, дето се проля тук.

— Аллах корим! (Аллах да се смили над нас!) Чух скалите да повтарят еката. Нашите асакери застреляни ли са?

— Да, всичките, до последния човек. Само аз останах.

— Тогава да бягаме! Бърже, бърже, хайде, ефенди! Той ме хвана за ръката да ме повлече.

— Я стой тук, пъзлива бабо! Ние стреляхме и враговете отстъпиха пред нас.

— Хамдулиллах! Знаех си аз, моят глас ги е ужасил. Веднага щом прокълти, драсват всички герои и народи, защото това е гласът на най-дръзкият и безстрашен воин от могъщото племе фесарах.

— Не, това е гласът на най-голямото магаре, което някога съм виждал, а пред едно магаре не побягва жаба или мишка. Селим, моли Аллах барем един-едничък път да ти проводи някоя мисъл, която поне да не е съвсем опака. Пленниците ли избягаха?

— Шейкът на монасиите ги освободи.

— Шейк Менелик? Че те пък на него ли бяха поверени?

— Не, на мен, ама аз ще ти разправа как стана работата, за да стигнеш до познанието, че съм невинен и съм сторил всичко, за да обърна в страх и ужас нашите врагове. Седях си аз горе при пленниците и шейк Менелик беше край нас. Размишлявах какво трябва да направи един храбър воин в моето отговорно положение. Там долу можеше да се стигне до битка, моите двама пленници можеха да предприемат опит за бягство. В двата случая бе нужно да съм подготвен и въоръжен. Та заредих значи, за да държа враговете тук във вади и пленниците горе в шах, два куршума в пищова и три в пушката.

— Също двойно барут?

— Тройно даже, защото колкото повече куршуми, толкова повече барут. Това е старо геройско правило.

— Ти откачен ли си? Твоята жалка тръба би се пръснала при стрелбата и ти би наранил единствено самия себе си.

— Това е издъно погрешно, макар че и шейкът го твърдеше.

— Тъй, Менелик ти го е казал? По какъв повод?

— Когато поисках да стрелям по бегълците.

— А-а, ясно! Ама нали са били вързани!

— Действително и аз бях достатъчно предпазлив сегиз-тогиз да преглеждам сиджимите им. Хаирсъзите ми се присмиваха, ала понеже, както е известно, само гламавите хора се хият, аз се загърнах достойнството на едно дълбоко състрадателно мълчание. Те говореха много с шейка.

— Тихо или високо?

— Тихо естествено! Високото говорене можеше да бъде чуто тук долу от враговете. А това щеше да развали твоя план и ето как аз допуснах да си говорят тайно. Надявам се, по тоя начин съществено да съм подпомогнал плана ти!

— Тъй като сега вече нищо не може да се промени, просто ще се въздържа от присъда. Но искам да знам как е станало бягството само по себе си!

— Само по себе си? Много бързо.

Шейкът извади именно ножа си, преряза вървите на пленниците, преди да съм съумял да попреча, и те скочиха и офейкаха.

— Шейкът? Как е могъл да го стори? С тях ли избяга?

— И на акъла не му дойде! Още си седи горе, където преди туй беше седял.

— Каза ли ти шейкът какво го е накарало да извърши това деяние?

— Не, ама се гласи да го каже на теб. Когато маскарите хукнаха, аз дигнах пушката да им надупча телета с трите куршума. Шейкът обаче ми я изтръгна и рече, цевта щяла да се пръсне. И понеже тя наистина можеше да има някое кусурливо място, а ти още толкова много ще се нуждаеш от моя живот и закрилата ми, отдадох му право и се задоволих с това, да ти докладвам от скалите случилото се.

— Накъде се насочиха?

— Кой може да различи в мрака някоя посока? Те избягаха, а накъде, това знаят само Аллах и Пророкът. Да не беше срязал шейкът сиджимите, то те още щяха да седят горе под охраната на моите зорки очи, от които нищо не може да се изплъзне. Сега ми кажи какво трябва да правя, дали да нападна ловците на хора и да ги надвия?

— Не, не! Най-добре ще е хич нищо да не правиш. Качи се спокойно пак горе и седни при пазачите на камилите! Бих желал само да знам кой нещастен знак на зодиака е стоял на небето в деня на твоето рождение!

— Аз съм роден в зодията „Ес Сабу“<sup>112</sup>, ефенди.

— Определено не, вероятно в знака на „Ес Саратан“<sup>113</sup>. Затова повтарям: Тичай обратно и гледай да стигнеш до камилите! Да се надяваме, няма да им донесеш нещастие и на тях.

Селим поиска да възрази, ала аз тръгнах и го заряхах да си стърчи на мястото. Първата ми работа беше да намаля отряда с трима мъже, които изпратих след Селим. Следваше да се очаква, че бегълците още се навъртат наблизко, за да си набавят за бягството две камили. Ето защо охраната трябваше да бъде подсилена. Едва после намерих време да поговоря с Али Фарид. И той беше разгневен като мен от бягството на моккадема и муца'бира, но за преследване не можехме и да мислим. Беше нощ, а и се нуждаехме толкова от хората си, че не можехме да се лишим и от един мъж.

Нощта мина, без обсадените да повторят опита за пробив. Когато тъмната започна да отстъпва пред начеващия ден, видяхме ги да бивакуват край шатрите. Личеше си, че цялата нощ са били в очакване на атака. Който плъзнеше поглед по сегашното разположение, щеше да установи, че се намираме в голямо предимство. Вярно, те имаха повече укритие от нас, ала не притежаваха пушки. Наредих да доведат Бен Касаве, за да говоря с него. По лицето му бе изписан мрачен израз, а когато огледа арената, той помръкна още повече.

— Какво ще кажеш? — попитах го. — Кой ли ще претърпи поражение — ние или вие?

Той огледа изпитателно хората ни и въоръжението им и после хвърли изучаващ поглед нагоре и надолу по вади.

— Кого търсят очите ти? Да не би Ибн Асл? Той не може още да е тук. Или Абд ел Барак с неговия муца'бир? Те също не могат да ви доведат помощ. Няма оръжия, камили също, а и скоро-скоро ще бъдат догонени от хората, които пратих подире им.

— Аллах, Аллах! Кой може да стори нещо против късмета! — изръмжа той.

— Никой — уверих аз. — А твоят късмет е смъртта.

— Кога ще трябва да умра?

— След четвърт час.

— Разстрелян?

— О, не. Куршумът е твърде почтен за такива като теб. Ти ще получиш въже около шията и някоя камила ще те влачи до смърт.

— О, Мохамед, о, Абу Бекр! Как може един правоверен да бъде погубен с въже!

— Не се окайвай! Получаваш каквото ти подобава.

— Всеки извървява пътя, който му е предначертан, и никой не може да постъпи иначе от онова, което му е предрешено. Ето защо никой не носи вина за нищо.

— Това е едно доста изтъркано успокоение и не вярвам да ти облекчи примката. Но щом късметът ти е бил да се наслаждаваш на радостите и доходите на един ловец на роби, то същият този късмет повелява да вкусиш и печалния край на един такъв негодяй. Имаш да живееш само още десет минути.

— Не толкова бързо, не толкова бързо! Ако ми подариш живота, ще ти дам робините!

— Ти нямаш хора за подаряване. Те са само Божие притежание.

— Вземи тогава камилите ни!

— Те вече ми принадлежат. Необходимо е само да протегна ръка.

— Ама аз искам да живея, живея, живея! Подари ми живота и аз ще сторя всичко, което поискаш от мен.

Нехранимайкото кажи-речи скимтеше от смъртен страх. Беше противно. За да съкратя това повече от неприятно усещане, попитах:

— Ще го удържиш ли, ако се заловя за думите ти?

— Заклевам се във всичко, което поискаш! — врече се той, отдъхвайки.

— Добре! Ще бъде по-милостив, отколкото заслужаваш. Сещам се за искането ти да те предам на Рейс Ефендина, и съм готов да го изпълня, ако извършиш онова, което ти заповядам.

— Заповядай, ефенди, и аз ще се подчиня!

— Аз не искам да се пролива повече човешка кръв. Предадете ли се доброволно, обещавам да ви пощадя живота и да ви предам на Рейс Ефендина.

Физиономията му бързо се проясни. Той познаваше недостатъците на египетското правораздаване, толкова повече по тези краища. Да бъде предаден на един тукашен съд, означаваше все едно да му се даде възможност да се откупи. Може би смяташе за подкупимо и правосъдието на Рейс Ефендина, защото се реши веднага:

— Съгласен съм.

— Притежаваш ли всъщност достатъчно власт над хората си, че да те послушат?

— Имам я, защото за най-малкото непокорство се полага смърт. Без тая суровост не би могъл да съществува никой ловец на роби.

— А как се каниш да им отправиш заповедта?

— Бива ли да ида отсреща?

— Не.

— Тогава ми разреши да викна някого, с когото да се споразумея.

— Разрешавам ти, но споразумението трябва да стане в мое присъствие.

Беше вече споменато, че нашите асакери носеха със себе си робски вериги. Пратих един от хората горе да ги докара с една камила. На вика на Бен Касаве дойде един мъж и седна до него. Предводителят му оповести решението си и обясни причините. Мъжът ме изгледа с мрачен поглед и стана.

— Ефенди, ти отмъкна пушките ни и сега можеш да ни застреляш, когато ти е угодно. Ние го знаем и сме съгласни на капитулация. Сдръж думата си да ни

предадеш! Ама не си мисли, че ще ни убият. Тая радост няма да достави никой египетски съдия на един християнин. Може би по-късно пак ще се видим и тогава ти ще си тоя, дето трябва да се предаде!

Той си тръгна и изпратеният за веригите аскери вече водеше камилата си. Беше дошъл в долината от мястото, от което се бяхме възползвали с Бен Нил вчера, когато слязохме с двете камили във вади, за да измамим ловците на роби. Всяка от тези вериги беше снабдена с една крачна и две ръчни окови. Който бъдеше окован с такава верига, биваше подсигурен, толкова повече тук в пустинята, където никой пленник не можеше да мисли за бягство, без да се подхвърли на опасността от скоростижна смърт. Оковите бяха разтоварени и приготвени да са под ръка за ловците на роби.



## 20. „Горко на онзи, който стори зло!“

Обградените се бяха скупчили, както виждахме, около пълномощника. Той им говореше много настойчиво, а после между него и тях се разви оживен пазарлък. Те изглежда, не искаха да се съгласят с предложението му. Но явно все пак му се удаде да ги убеди, защото те полека-лека се успокоиха, и когато сетне се върна, можа да ми доложи, че са готови да се предадат. Съглеждайки веригите, той се почувства неприятно изненадан и попита:

— Тук лежат железни окови. Да не би да са предназначени за нас?

— Да — обясних просто.

— Това ние не можем да допуснем!

— Въпреки всичко ще се озовете в тях!

— Ама ти самият каза, че и бездруго се намираме във ваша власт. Значи железните вериги не са нужни.

— Макар и да не са нужни, сърцето ми ще се успокои, като ви видя нагиздени с тях. Вие също експедирате робите си, понеже мъжете, винаги в оковано състояние, макар да знаете, че в пустинята не могат да ви избягат. За обогатяване на знанията ви ще послужи веднъж и вие да узнаете какво значи да си принуден да мъкнеш синджири. Като ви подарявам живота, аз ви оказвам една незаслужена милост и вие нямате ни най-малка причина да се оплаквате от веригите.

— Хората ще се възпротивят срещу слагането им!

— Това ми е безразлично. Който се опъне, получава куршум. По-нататък, всеки ще идва насам поотделно и невъоръжен! Който въпреки всичко носи някакво оръжие в себе си, ще бъде обесен.

Останах твърдо на решението си. Парламентьорът съзна, че е глупост да оказва по-нататъшна съпротива, и отиде още веднъж отсреща, за да предаде условията на ловците на роби. Само след късо време се върна пак и се остави пръв да бъде окован. После започна да вика хората си един по един по име и те идваха по реда си да им бъдат сложени прангите. Никой не обелваше нито дума, ала погледите, които ми мятаха, бяха достатъчно красноречиви. Горко ми, ако паднех по-късно на някой от тях в ръцете! Грозникът беше последен и той бе единственият, който не съумя мълчаливо да си помири със съдбата си. Когато минаваше край мен, той ми показва юмрук и заплаши:

— Днес ти мен, по-късно аз теб! Ние ще си уредим сметките!

— В такъв случай после ще си получиш задатъка — отвърнах аз.

Ранените не можеха да дойдат, трябваше ние да отидем при тях. Когато го сторихме, шатрите се разтвориха и освободените робини се юрнаха към нас. Последва сцена, която човек не би могъл да си представи достатъчно живо.

Твърди се, че красивият пол далеч превъзхожда силния по отношение приказливостта. Дали аз изповядвам това учение, е отделна работа. Ала тук и най-прононсираният скептик би стигнал до убеждението, че поне по отношение на фесарахите това твърдение има пълното си основание. От дейността на говорилните органи можеше кажи речи да те хване страх! Бяхме така засипани от славословия, че трябваше нямо и без съпротива да понасяме техния напор. Аз бях ограден, всички се натискаха и ми говореха, сто ръце се протягаха към мен. Всяка викаше, говореше, гукаше, цвърчеше и кларнетираше насреща ми. Разкрачих крака, заставайки като скала в морето, ала въпреки това бях тикан напред-назад и ми бе трудно да се държа изправен.

Една-единствена правеше изключение — дъщерята на шейка. Тя стоеше настрана, без да участва във вълнението, и не се намесваше в действията на спътничките си. Когато забеляза сетне, че едва ли не ме достраша, Марба нададе

пронизителен вик, при който красавиците тутакси се отдръпнаха и се наредиха зад нея. Тогава тя дойде до мен, подаде ми ръка и ме погледна с широко отворени очи.

— Значи това си ти. Така изглеждаш, ефенди! Ние те наблюдавахме и видяхме как сломи съпротивата на нашите мъчители. Благодарим ти и те молим да ни разрешиш в чест на нашето освобождение да изпълним една фантазия.

Бедуинът има страст към фантазиите и не пропуска да отмине ни една възможност неизползвана. Щеше да е коравосърдечно от моя страна да не дам одобрението си, ала сега нямах време да присъствам на такова тържество. Една фантазия трае най-малкото няколко часа, често дни наред, и сега пък даже женска фантазия! Тези добри дами се нуждаеха поне от половин ден, за да се накипят. После хората, танците и постоянно завтарящите си лу-лу-лу-лу-лу-песнопения! Не, само това не днес! Ето защо отклоних.

— Ще се радваме да присъстваме на тази фантазия, когато освобождението ви бъде изцяло завършено. Ние още не сме заловили Ибн Асл, а докато той е свободен, не бива да мислим за един такъв празник на избавлението. Освен това ни избягаха двама важни пленници, които искам отново да заловя. Трябва да потегля, за да ги преследвам. Така че те моля да ми дадеш време.

— Имаш право, ефенди. Ама после, когато тая работа се уреди, ще ни позволиш ли да изпълним за вас песните и танците на възхвалата и благодарността?

— Веднага. А сега трябва най-напред да погледна ранените.

Поисках да тръгна. Момичето ме задържа за ръката.

— Почакай още миг! Тези хора не заслужават да се заемаш с тях. Ако умрат от своите рани, значи другояче не е било желано.

— Но те все пак са хора!

— Не, хищни животни. И преди да те пусна при тях, те моля да ми кажеш какво ще стане с нас и тях.

— Ще ви поведем оттук към Бербер. Там се намира Рейс Ефендина, който ще нареди да ви отведат в родния край.

— Ти трябва да дойдеш с нас, за да могат нашите бащи и братя да ти благодарят. Ами какво ще стане с разбойниците?

— Ще ги предам на Рейс Ефендина, за да бъдат наказани.

— От кого?

— От съдиите на хадифа.

Марба направи един пренебрежителен, презрителен жест.

— Справедливостта на тези мъже е известна! Ибн Асл ограби не съда, а нашето племе, значи не съдът, а племето ни трябва да произнесе присъда над грабителите. Аз изисквам те да бъда отведени в селата на фесарахите.

— Що се отнася до мен, аз нямам нищо против, само че ми е невъзможно да изпълня желанието ти.

— Рейс Ефендина ще го изпълни.

— Не. Законът му го запрещава.

— Благодаря ти, всичко е наред!

При тези думи очите ѝ припламнаха заплашително. Тя се отдръпна, а аз се насочих към ранените. Те потискаха болките и не ме удостояваха с поглед, докато ги превързвах с помощта на Бен Нил. Там, където бяхме отблъснали през нощта вилзката, лежаха пет трупа, а при камилите намерих няколко тежко ранени, превързани вече от своите спътници. Сега исках да хвърля един поглед в шатрите, ала вниманието ми бе привлечено в друга посока. С други думи чух да прокълнява един глас, пред който гръмливият вик на Стентор<sup>114</sup> — а той, както е известно, надвиквал петдесет мъже — би бил като ласкавият шепот на Зефира. Обръщайки се, съгледах Селим, който пристигаше заприпкан с развени одежди и развъртени като ветрени криле ръце и непрекъснато ревеше:

— Слава, възхвала, триумф и почести! Ние ги победихме! Те са тръшнати и смазани. Заплюйте кучите синове, бълзливите, заплюйте ги!

Селим се втурна към пленниците, спря при тях тъкмо когато и аз пристигнах и им закрещя, без изобщо дъх да си поеме:

— Сбарахме ви най-сетне, недостойници, окаяници! Мощта на моята ръка ви натръшка по земята, а блясъкът на славата ми ви окова в синджири. Вдигнете очи към мен и почувствайте как сърцата ви се разтреперват при вида на героя на всички герои, най-великият и прославен боец от племето на фесарахите!

Тази подкана има една неочаквана последица. Жените го видяха и познаха, а Марба възкликна удивено:

— Селим ел фаллах, ел Джабан! (Селим Дезертъора)

— Страхливеца! Как се е озовал той тук? Какво търси при тези храбри мъже?

Оня се обърна към говорителката и я измери с горд, презрителен поглед.

— Мълчи, дъще на клеветата, аз те познавам! Твоята уста е една никога несекваща тръба, през която дори най-дръзкият герой побягва. Отправи очи към мен и съзри Селим, победителя в безчет сражения, сияйния кумир на всички войни, образец и пример на най-храбрите мъже на всички народи, племена и села!

Отговори му дружният смях на жените.

— Вие се хилите? — викна той докачен. — Знаете ли, че за тая работа мога да ви накажа? Ето ръцете ми, на които дължите своето избавление. Би трябвало да ги стиснете и целунете. Наместо това вие ме поругавате и искате да затъмните блясъка на моята слава и факела на моята чест. Ефенди, кажи на тези дъщери на бърливостта кого имат пред себе си и им повели да обградят достолепната ми фигура с дълбока почит и благоговение!

Когато Селим се обърна с тая подкана към мен, Марба ме попита:

— Ефенди, този мъж към теб ли се числи? Да не би да го е споходила незаслужената милост да се движи в твоята сянка?

— Селим е мой слуга — обясних аз.

— Негов слуга, приятел и закрилник — поправи ме суетният самохвалко.

— Какво чудо! — ахна Марба. — Ти и тоя Селим, който заради своята страхливост бе натирен от племето!

— Мълчи, о, зурна на хулителството! — повели й оня. — Не бях прокуден, а си тръгнах под напора на моята дързост, за да върша геройски дела, за каквито при вас не намирах възможност. Сега се връщам, озарен от стотици слънца на честта, и в селата на фесарахите ще ми бъдат въздигнати възпоменателни паметници, за да бъде завещана славата ми на идните поколения.

Дългият нехранимайко се обърна и се оттегли с толкова горда стойка, сякаш наистина беше някой втори Сид<sup>115</sup> или Баяр<sup>116</sup>.

Значи Селим е бил отлъчен! Стана ми жално за него, че му бе казано така в лицето, макар сам да носеше вината за това. Защо ли не можеше да си сдържа ченето! Най-належащата работа сега беше преследването на моккадема и муца'бира и аз не можех да я предоставя на другото. Когато го казах на Али Фарид, физиономията му изрази опасение.

— Ефенди, ще ти призна открито, че ще ми е далеч по-приятно да останеш. Да мъкна толкоз много пленници и на туй отгоре да държа в ред шейсет женоря, това май не ми е по силите.

— Ама нали пленниците са оковани, а жените на драго сърце ще те следват. Какви затруднения би могъл да имаш?

— Знае ли се. Кой може да ти обуздае една жена, а пък тук са цяла сюрня! Ефенди, не ми причинявай мъката да ми ги стовариш единствено на мен. Та нали още не зная по кой път трябва да поема с тях.

— Към Бир Мурат, накъдето най-вероятно са се насочили и бегълците. Те знаят, че Ибн Асл идва оттам, и са се завтекли към него, защото само така биха се

предвардили от изнемога в пустинята. За да отида съвсем на сигурно, ще пообиколя да потърся дири от бегълците.

Нашият бивак, от който бяха избягали, беше разположен на северния бряг на вади, ала аз се изкачих сега на южния, тъй като в тази посока се намираше Бир Мурат. От височината най-напред изминах едно разстояние навътре в пустинята и се насочих сетне надясно, за да изследвам пясъка, вървейки успоредно на вади. Не ми бе потребно много време и попаднах на следите, идващи от вади и навлизащи в пустинята в южна посока. После поех обратно. Докато се спусках от височината в долината, забелязах в бивака суматоха, чиято причина не можах да установя. Жените ликуваха радостно с обичайните гърлени звуци, а помежду тях се включваше с ругатни гневният глас на мюлазима. Какво се бе случило? Разбързах се надолу. Когато достигнах дъното на вади, Али Фарид ме видя, затича се насреща ми и викна още отдалеч:

— О, ефенди, аз не съм виновен, вината не е моя!

— Какво всъщност е станало?

— Не успях да попреча, всичко се случи прекалено бързо! Хем да си беше останал!

— Ама говори най-сетне де, какво има?

Но вместо да отговори, той продължи да се тюхка.

— И аз да тръгна с тия жени в пустинята! При това беше само една. Ами какви ли ще ги чини, ако всичките ги обхване бесът!

— Али, отговори, де! Искам да знам какво се е случило!

— Убийство, двойно убийство! Ела и виж!

Той ме хвана за ръката и ме повлече натам, където асакерите и жените бяха образували кръг около пленените ловци на роби. Той се разтвори, когато стигнах, и аз видях да лежат в собствената си кръв Бен Касаве и грозника. Бяха мъртви, намушкани в сърцето. Никой не заговори и всички очи се бяха отправили към мен, за да разберат какво ще направя и кажа. Аз веднага знаех какво става. Погледът ми потърси Марба. Тя стоеше срещу мен и още държеше в ръка окървавения нож. Погледна ме почти инатливо и викна:

— Накажи ме, ефенди! Не можех да постъпя другояче. Те ме биха. Кърваво-сините дамги от камшика могат да се измият само с кръв. Вие не искахте да ги предадете на племето ми и ето че аз сама им проведох съдилище. Останалите ти ги дарявам, ала тези двамата трябваше непременно да ми принадлежат. Аз повтарям, накажи ме!

Марба дойде до мен и ми подаде ножа.

— Кому принадлежи? — попитах.

— Мой е — обясни Бен Нил.

— Тя изтръгна ли ти го?

— Не, ефенди, Марба ме помоли и аз ѝ го дадох.

— Каза ли ти за каква цел го иска?

— Да и аз не ѝ отказах, тъй като почитам закона на пустинята. Злодеите стократно са си заслужили смъртта. Съдията ще вземе пари и ще ги пусне да си вървят. Може би неколцина ще получат бастонадата, най-много да запрат тоя-оня за известно време. Това е всичко. Но щом като този, който следи за приложението на законите, пуска убийците да си ходят, то дълг е на онеправдания да поеме наказанието в собствените си ръце. Ако ще наказваш Марба, накажи и мен като съучастник в проливането кръвта на тези двама злодеи!

Бен Нил застана до Марба. Какво можех да сторя? Както стоеше работата, тя нищо не ме засягаше. Аз по-скоро тайно си казах, че участта на убийците навярно ще е един благотворен урок за другите пленници. И тъй, отидох до Бен Нил и му върнах ножа.

— Слагам присъдата — дали сте виновни, или не — в ръката на Аллах. Нека отсъди той. Аз нямам това право.

Жените надигнаха ликуващо гласове. А лейтенантът сега имаше още по-малко кураж отпреди да поеме сам свитата на жените. Той се страхуваше, че бедуинките

ще поискат смъртта и на другите пленници, и се чувстваше твърде слаб за един бунт на тези „шейтанки“, както ги нарече. С голяма мъка ми се удаде да го успокоя.

След това повелих на Бен Нил да оседлае камилите ни, които все още лежаха при тези на ловците на роби. Селим поиска да язди с нас, ала аз отхвърлих молбата му. Вчера бях оставил далекогледа си горе в лагера и се качих да го взема. Когато свърнах във вдлъбнатината, приютаваща бивака и животните ни, от земята се надигна един мъж. Беше шейкът на монасиите, за когото в кипежа на събитията хич вече не се бях сетил. Той погледна към мен с мрачно, изпълнено с очакване лице. Гласът ми не прозвуча чак приятелски, когато се обърнах към него:

— Ти си освободил двамата пленници. Така ли сдържаш клетвата в брадата на Пророка?

Менелик изслуша упрека ми с неподвижна физиономия.

— Аз не съм нарушил клетвата си. Ти поиска от мен да не напускам това място без твое разрешение и аз изпълних искането ти.

— Но от само себе си се разбираше, че нямаше право да освобождаваш пленниците.

— Аз се придържах дословно към клетвата си. За повече не бях задължен.

Хм! Всъщност редно беше да му дам право. Бе трябвало да процедирам по-предпазливо.

— Защо освободи тези хора? Чак толкова ли ти бяха израсли на сърцето?

— Е, не. Та нали знам от теб, че са ми искали живота...

— Ето на!

— Ефенди, искам да бъда откровен с теб. Аз те почитам, но не обичам религията ти и не споделям също твоите строги възгледи за робството. И затова освободих пленниците.

— Но при тези двамата робството въобще нямаше отношение. Аз преследвам моккадема и муца'бира заради съвсем други неща.

— Прощавай! Те ми казаха, че си ги мразел само защото били привърженици на робството.

— Глупости! Но за това не си заслужава да се говори. Станалото назад повече не може да се върне.

Шейкът ми хвърли един изпитателен поглед.

— Какво смяташ да правиш с мен?

— С теб ли? Нищо. От този момент ти си свободен и можеш да вървиш, накъдето си поискаш.

— Ами Рейс Ефендина? Няма ли да ме привлече под отговорност за умишлено подпомагане в бягство?

— Не. Уверявам те, че от негова страна нищо не те заплашва.

— Ще му бъде ли неприятно, па и на теб, дето узнах за тайния кладенец?

— Напротив. Нищо не може да бъде по-желателно от това, за него да знаят повече хора. По този начин ловците на роби губят една важна база, за което се радвам от сърце.

И ето че сега пробяга по лицето му приятелска искрица.

— Ефенди, благодаря ти. С освобождаването на пленниците аз ти навлякох неприятности, за което сега съжалявам. И съумявам да оценя това, че не се разплати с мен.

— Благодари на Аллах, че съм християнин, а не последовател на Пророка! При някой такъв сигурно нямаше да се отървеш така леко. Аллах йихфасак! (Аллах да те пази!) С тези слова напуснах Менелик. Не си струваше да се спори по-нататък с него. Че той, заклетият мохамеданин, ми беше благодарил, бездруго бе повече, отколкото един гяур можеше да очаква. Отидох да взема далекогледа от седловата чанта на моята камила. Без да имам всъщност някакъв истински повод, разпънах тръбата да погледна в посоката, в която бяха тръгнали Абд ел Барак и Нубар. Отсреща на югозапад блестеше нещо. Беше една бяла точка, огряна от слънцето, може би

пресъхнало блатисто място от естествена сода. Не го удостоих с повече внимание и заслизах надолу.

По време на спускането вади лежеше пред очите ми до завоя, зад който вчера с Бен Нил бях примамил ловците на роби. Погледът ми падна там насреща и за мое учудване видях двама камилски ездачи, които завиха иззад ъгъла и като съгледаха бивака ни, бързо се отдръпнаха пак зад скалите. Спрях и насочих тръбата към мястото. След няколко мига един мъже се появи пешком, притисна се плътно до скалите, за да не бъде видян, и погледна внимателно насам към нас. Щях да го позная само по богатия, извезан със злато мундир и без да имам лицето му толкова ясно в далекогледа. Каква изненада! Беше Рейс Ефендина! Ахмед Абд ел Инсаф беше отдалечен на хиляди крачки и нямаше да може да чуе вика ми. Ето защо побързах да сляза напълно и се завтекох към него. Той ме видя да идвам, позна ме и пристъпи напред.

— Ефенди, това е добре! — викна ми. — Вече мислех, че имам пред себе си ловците на роби.

— Точно такъв е случаят — отговорих аз, като му подадох ръка. — Ние ги пленихме.

— А робините?

— И те са тук, свободни.

— Аллах, Аллах! Ефенди, учудвам се! Във висша степен съм удивен! Как я свърши тая работа? Къде те срещна Али Фарид?

— В Короско.

— Така си и мислех. Аз го пратих нататък. Толкова далеч там долу. Как успя да откриеш пътя на разбойниците?

— Ще ти разкажа. Но ти естествено не си сам. Къде са хората ти?

— Тук зад скалите. Аз яздех начело и видях бивака. Понеже помислих, че имам пред себе си ловците на хора, отдръпнах се бързо и слязох от камилата, за да наблюдавам скришом. Тогава ти дойде разбързан.

— Аз видях двама ездачи да се задават иззад ъгъла и отново да изчезват. Погледнах през далекогледа и те познах. Предполагах, че си в Бербер, и съм учуден да те срещна тук.

— После ще узнаеш защо напуснах Бербер, а сега нека отидем преди всичко в бивака!

При вика на Ахмед хората му се появиха иззад скалния ъгъл. Бяха четиридесет, добре въоръжени ездачи, всички седящи на стройни камили — асакерите, които бе командировал от Хартум в Бербер. Закрачихме пред тях към бивака. Там моето поведение бе привлякло вниманието, хората ме бяха видели да тичам и ето че сега идвах с толкова много народ. Когато нашите войници познаха своя повелител, се втурнаха към нас да го посрещнат с шумно ликуване. Имаше много за разказване. Нашите асакери се присъединиха към своите, за да им разправят преживелиците си. Рейс Ефендина на първо време не се поинтересува от пленените ловци на роби и освободените жени. Трябваше да седна с Али Фарид и Мустафа при него, защото той искаше най-напред да бъде осведомен за състоянието на нещата. Аз предоставих разказването на другите двама и мога да кажа, че те така се разсипваха от похвали, че често се намесвах. Мина почти час, преди да бъде разказано всичко, тъй като те го правеха с обстоятелствеността на ориенталеца, за когото времето няма цена. Най-сетне Ахмед бе научил всичко до най-дребното и незначителното. Той поде:

— Мислех, че те познавам, ама далеч не съм те познавал, ефенди. Бях убеден, че давам на хората си един добър съветник, но че си бил чак толкоз умен и хитър, все пак не съм знаел. Трябва да кажа, че това което чух, надминава всичките ми очаквания. Мислех, че трябва да се бия с разбойниците, а ето че намирам работата свършена без битка.

— Значи си знаел, че ще ги срещнеш тук? От кого?

— Сред моите хора имаше един предател, член на Кадирина, който...

— Имаш предвид Бен Мелед?

— Как, ти го знаеш?

— Да, защото той е мъжът, съобщил твоя план на моккадема.

— Бен Мелед си получи своето възнаграждение. Той се разбърлил пред един друг. Другият беше верен и ми го каза. Ето как узнах, че моккадема е на път с муца'бира към тази вади, за да срещне тук Ибн Асл. Набивах си бързо камили и потеглих, след като предателят получи бастонадата по такъв начин, че сигурно вече няма да бъде от голяма полза за Кадирина. Яздехме нощем и от заранта търсим кладенеца, където сега те намерихме.

— Слава на Аллах за това! — въздъхна лейтенантът. — След като ти самият дойде, от мен вече е снет големият дерт по женорята. Бих предпочел да се бия със сто неприятели, наместо да водя шейсет такива шейтанки. Тая Марба ръгаше около себе си като някой див суданец! Тя е една от най-младите и красивите. Колко ли безогледно дръзки биха могли да са тогава пък другите! Не ми беше възможно да попреча на убийството.

— Аз самият нямаше да попреча, горко на онзи, който стори зло! — рече Рейс Ефендина сериозно, послужвайки си със своя известен девиз. — Сега съм осведомен и искам да хвърля едно око на бивака и хората.

Рейс Ахмед тръгна с нас към шатрите, пред които седяха жените. Те бяха чули кой е той и любопитстваха как ще се отнесе към тях. Убийството на Бен Касаве и грозника, изглежда, все пак ги притесняваше. Изправиха се пред него. Ахмед ги огледа с приятелски сериозен поглед. Трябваше да му покаже Марба. Той пристъпи към нея и попита:

— Ти си намушкала двамина мъже?

— Прости, емир! Ефендите също ми прости.

— Няма какво да прощавам, защото ти си постъпила правилно. Горко на онзи, който стори зло! Вие ще си получите обратно всичко ограбено, доколкото е още налице. Ще ви дам дваaset асакери да ви отведат в родния край и понеже ефендите ви е освободил, нека той бъде предводителят на кервана.

Ахмед се извърна и тръгна към пленниците отсреща. Те също бяха чули, че той е Рейс Ефендина. Следователно знаеха, че сега ще се реши съдбата им. Той огледа редицата им строго и мрачно. Притежаваше изключителни пълномощия и мога да кажа, че аз също очаквах напрегнато неговата присъда. Трябваше да му покаже парламентъора, към когото той се обърна с остър тон:

— Ти ще ми отговаряш от името на всички! Ибн Асл ли ви е предводител?

— Да.

— Вие сте нападнали и отвлекли дъщерите на фесарах?

— Да.

Тези две „да“ не прозвучаха с такава крепка увереност, с каквато ловецът на хора бе отговарял на мен преди туй. В тона и цялото поведение на Рейс Ефендина бе залегнало нещо, което не вдъхваше много надежда и изключваше един по-дълъг отговор или чак пък защитна реч.

— При това сте избили много хора?

— Да... за жалост... нямаше как другояче — излезе задавено от мъжа.

— После, когато е трябвало да се предадете на Кара Бен Немзи, вие сте го заплашили: днес вие, следващият път той?

— Да.

— По кой закон искате да бъдете съдени, по тоя на пустинята или по моя?

— По твоя.

— Вие ще чуете присъдата ми и тя веднага ще бъде изпълнена. Горко на онзи, който стори зло!

Рейс Ефендина се извърна, дръпна ме настрана и попита:

— Ефенди, ти как би ги наказал?

— Чрез съда.

— Сега аз съм това. Имам правото да издам присъда и да я изпълня. Бих желал да чуя твоето мнение. Заслужили ли са си тези хора смъртта?

— Да, но помисли, че Бог е милостив!

— Аллах е милостив, това е вярно. Той може следователно да бъде милостив към тях. Ти си християнин и обичаш да отправяш взор нагоре към Всевечната милост. Аз обаче трябва преди всичко да постъпвам справедливо и...

— Стой, какво е това? — прекъснах го. — там горе лежи някакъв човек.

При думите „нагоре към всевечната милост“ Ахмед бе вдигнал ръка към небето и моят поглед неволно бе проследил посоката. Така видях едно лице, което се бе надвесило от ръба на скалите и сега начаса изчезна.

— Човек? — попита той. — Кой ли би могъл да е? Да не би муца'бирът или моккадемът?

— Не. Тези двамата биха се пазили да останат тук в близост. Но малко преди да дойдеш, видях навън в пустинята една бяла точка, която сметнах за светлееща солна локва. Може би е бил човек с бял бурнус.

— Качи се тогава бързо горе и го виж. Нека Бен Нил те придружи, понеже е умен и сърцат, и можеш да разчиташ на него.

Повиках Бен Нил, взех пушките си бързешком се заизкачвах. Пътем размислих, че въпросният съгледвач трябва да ни бе видял отгоре. Следваше да се очаква, че ще побегне. Ето защо отпратих Бен Нил назад да доведе нашите две хеджин, за да мога да го преследвам. Стигнах горе в подходящия момент, за да мога да видя как един мъж яхна камилата си и препусна. Беше облечен с бял бурнус, а и животното му бе с бял цвят. Бях готов да го прострелям, за да пипна ездача, ала в последния миг се поколебах. Камилата, нейните форми и движения бяха причината. Да, това се казваше хеджин! Десет с цената на моята не можеха да заплатят равностойността ѝ! Стоях си аз с насочена пушка и докато стана господар на възхищението си, тя беше изминала като на шега такова разстояние, че куршумът ми вече не можеше да я достигне. Ездачът се обърна и размаха подигравателно пушката си към мен. Струваше ми се, че е изтекъл едва ли не цял час, когато Бен Нил пристигна при мен с камилите. Яхнахме ги и препуснахме след ездача. Имахме отлични животни и ги шибяхме с метрека, тънката пръчка, служеща за управляване на камилите, така около ушите, че те още от самото начало развиха най-голямата си бързина, ала напусто. Само след десет минути бях принуден да осъзная, че няма да настигнем белия ездач. Неговата преднина нарастваше от крачка на крачка, фигурата му ставаше все по-малка и по-малка и когато вече се виждаше на хоризонта привидно само колкото лешник, забавих хода на моята камила, за да се върна във вади. Бен Нил ме последва в лошо настроение. Ако знаехме кой беше ездачът, щяхме да се косим извън всяка мяра.

В близост до вади чух да прозвучава откъм нея един приглушен бумтеж. Прокънтя като гръмотевица, но по-ясно и не чак толкова силно. Пушечен огън ли беше? Трябваше да поемам с животните по обиколен път, който водеше надолу по едно дере. Ето защо нямаше как да видим нещо, преди да сме достигнали дъното на вади. А онова, което съгледах там, накара кръвта ми да се смрази. Всички ловци на роби, с изключение само на един-единствен, лежаха мъртви на земята до скалите, а срещу труповите им все още стоеше редицата асакери, които бяха изпълнили присъдата. Самият Рейс Ефендина беше се заел да преглежда с мюлазима езекутираните да не би някой от тях да е още жив. Значи залпа на асакерите бяхме чули. Като ме видя да идвам. Слугата на справедливостта пристъпи към мен и посочи труповите:

— Ей къде лежат онези, които искаха да бъдат съдени не според закона на пустинята, а според моя. Те си мислеха, че по този начин ще се избавят, ала аз съм дошъл да раздавам правосъдие, а не да предоставям възможност на стократните убийци да се откупват със злато и сребро.



— Но защо всички? — попитах, като не съумях да потисна една тръпка на ужас. — Можеше да накажеш подвежданите и да проявиш милост спрямо подведените!

— Тъй ли? И как бих могъл? — изсмя се Ахмед ядно. — Наистина ли мислиш, че има подвеждани и подведени? Тогава или не познаваш точно условията, или като християнин си навикнал при всеки случай да намираш причина за проява на една нездрава милозливост. Горко на онзи, който стори зло! Аз съм длъжен да процедирам според тази мъдрост. Ще унищожавам ловците на хора с ятаган, нож и куршум. Аллах няма да ми разгневи, ако опитам да постигна бързо с неумолимо правосъдие онова, което с мекота едва след дълги, дълги години, а може би и никога не ще мога да постигна. Даваш ли ми право, или не?

— Да, давам ти право, защото християнството учи не само на любов, но и на съд. При нас престъпникът също бива наказван, само че чу се дава възможност да се поправи.

— Един Ибн Асл никога няма да се поправи. От съображение към теб не ти казах нищо от по-рано и присъдата бе изпълнена в твое отсъствие. Само най-младия оставих жив, за да може да потърси Ибн Асл и да му разкаже какво се е случило. После вестта за моята непреклонна строгост ще се разнесе навсякъде, където има ловци на роби, и страхът от мен ще въздейства също така силно, както появата ми.

— Защо прашаш тоя мъж при Ибн Асл, след като скоро и тъй, и тъй ще заловим самия него!

— Наистина ли си толкова сигурен, че ще го спипаш?

— Не го считам за прекалено трудно, при все че Ибн Асл скоро ще бъде уведомен за това, което се случи тук.

Разказах на Ахмед за белия ездач. Вниманието му бе очебийно голямо — защо, узнах веднага, понеже след като свърших, попита напрегнато:

— Сигурен ли си, че неговата хеджин е била бяла? Да не би да е имала само светлосив цвят?

— Не. Беше бяла като някоя бяла кобила от Джебел Тумтум ел Муккени<sup>117</sup>.

— И той носеше бял бурнус?

— Един светъл хаик, чиято качулка бе заметнал върху главата си.

— Значи не си можал да видиш лицето му?

— Качулката забулваше само челото, ала въпреки това не успях да различа добре чертите му, понеже разстоянието беше прекалено голямо.

— Имаше ли брада?

— Гъста, черна и голяма.

— А фигурата му?

— Не беше висок, но широкоплещест.

— Небеса! Това е бил той!

— Кой?

— Самият Ибн Асл! Описанието ти съвпада точно. И неговата камила е прочута надлъж и нашир. Тя е снежнобяла Джебел-Гефрех-хаджин, на която друга няма равна. Бърза е като стрела и държелива като мокротата през дъждовния период. Никое друго животно не може да я настигне.

— По дяволите! Да съм имал значи мъжа пред себе си и да не го заловя!

— Да, така е! Ибн Асл беше тук. Рискувал е да дойде до вад.

— Каква дързост!

— Доколкото те познавам, ти също би се осмелил да го сториш. Впрочем нали затуй носи прозвището Ел Джазур, Дръзкия. Той е бил на път за насам и е срещнал моккадема и муца'бира, които са бягали от вас. Те са му разказали, че сте нападнали кервана. Той ги е пренасочил заедно с придружителите си, а самият е дошъл до вад да ни отнеме робините. Сега офейка, за да замисли нови шейтанщини.

— Които ние вероятно ще съумеем да осуетим! Нека си е бърза камилата му, колкото си ще, той има при себе си хора, които не могат да яздят толкова бързо като

него. Даже неколцина трябва да седят по двама, тъй като нашите бегълци бяха пеша. Ето защо той ще се придвижва бавно и аз давам обещание да го настигна.

— Считам, че си способен да го сториш, ала това не е необходимо. Ти трябва да отведеш момичетата на фесарахите в родината им.

— Тогава побързай ти след него!

— Не ми и хрумва! Аз трябва да отида до Хартум и ще го заловя там или нейде наблизо.

— Ако Ибн Асл се остави да бъде заловен! Днес ти имаш най-добрата възможност за тая цел, а иначе след като е предупреден, той ще се пази да ти дотърчи там в ръцете.

— Я си помисли за турчина Мурад Насър! Той иска да даде сестра си за жена на ловеца на роби. Отива в Хартум и някъде си там ще се срещне с Ибн Асл. Ако не го изпускам от очи, баш чапкънинът няма да ми се изплъзне.

— Сметката ти действително е вярна. При положение, разбира се, че Мурад Насър не усети намерението ти.

— Предположи пък, че и аз мога да бъда хитър и предпазлив! Язди си на рахат към селата на фесарах, където ще пожънеш отплатата за своите дела. Когато после дойдеш в Хартум, ще разбереш, че не съм извършил грешка.

— Къде ще те срещна там?

— На моя кораб, а ако го няма там, от Рейс ел Мина<sup>118</sup> ще научиш къде се намирам.

— Не бива ли при някой по-висш служител да се осведомя?

— Не, защото аз няма да се отбивам при никого. Понеже притежавам необикновени пълномощия, аз съм неприятен за тези хора. Разчитам изцяло на себе си, точно като теб.

Тук той наистина беше прав. За онова, което човек и сам може да свърши, не бива да иска подкрепа. И тъй, бе решено, че аз ще отведа дъщерите на фесарахите у дома им, и получих двадесет асакери като конвой. Как се зарадваха жените и момичетата, когато дадох заповед за стягане на багажа. Бен Нил остана при мен, от него не желяех да се лиша. От Селим обаче нямах нужда. Той щеше да язди с Рейс Ефендина. Когато го подканих — само на шега, разбира се — да оседлае камилата си, оня отвърна:

— Ефенди, пусни ме да тръгна с другите за Хартум, където ще те чакам! Бени фесарах, към които ще яздиш, не са достойни да видят при себе си най-храбрият от героите. Моята закрила, наистина, ще ти липсва, ала аз ще моля Пророка да бди над теб и да те върне при мен здрав и читав. Тогава твоята радост от срещата ще бъде неопишуема.

## Информация за текста

© 1995 Любомир Спасов, превод от немски

Karl May  
Menschenjäger, 1891-1896

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора  
Редакция: BHorse, 2007

### **Публикация:**

Карл Май  
В страната на Махди I: Ловци на хора  
В страната на Махди II: Пленници в саваната (глави 1-4)  
Издателство „Калем-90“ — Пловдив

Menschenjäger (Bd. 16), 1891-1896  
(Im Lande des Mahdi)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://chitanka.info/text/3572>]  
Последна редакция: 2007-10-08 08:00:00

---

|              |
|--------------|
| <b>notes</b> |
|--------------|

Настоящият том „Ловци на хора“ е издаден през 1891 г. (Б. пр.)

fashioble (англ.) — моден (Б. пр.)

**З**

суфраджи (тур. sufracı) — келнер (Б. пр.)

кубаран — връхна дреха (Б. нем. изд.)

кафф (араб.) — шамар (Б. а.)



калем (тур. kaleм) — в случая „кантора“ (Б. а.)

Джезаир — Алжир (Б. а.)

Карл Май, Събрани съчинения, том 10 „Пясъците на смъртта“, романът „Гумът“  
(Б. нем. изд.)

хурдебин (тур. hurdebin) — увеличително стъкло (Б. нем. изд.)

Гум — разбойнически керван (Б. нем. изд)

сил, сайфланма (тур., араб.) — туберкулоза (Б. а.)

Кайит (тур. kayıt) — ордер (Б. а.)

Нишанлъ (тур. nisanii) — годеник (Б. а.)



хадиф — наместникът на султана в Египет; вицекарал (Б. пр.)

векилхарч тур. vekilharc) — иконом, домоуправител (Б. пр.)

хаял (тур. hayal) — видение (Б. пр.)



бинбаши (тур. binbasi) — майор (Б. пр.)

ябанджия (тур. yabancı) — чужденец (Б. пр.)

хеким (тур. hekim) — лекар (Б. пр.)

муххадит — разказвач (Б. а.)



Бахр ел Абиад — Бели Нил (Б. нем. изд.)

шериф — потомък на Мохамед (Б. нем. изд.)

Моккадем пазач (Б. а.)

кадия (араб.-тур. kadi) — духовно лице у мюсюлманите, изпълняващо службата на светски съдия (Б. нем. изд.)

Дженнет — мохамеданският рай (Б. пр.)

Джехеннем — мохамедански ад, пъкъл (Б. пр.)

кутуб — книга (Б. а.)

самак — риба (Б. а.)



тер — птица (Б. а.)

муца'бир — фокусник (Б. а.)

Суверен (англ. sovereign) — английска златна монета от една лира представляваща фунт-стерлинг (Б. нем. изд.)

Погреб — Вечерната молитва (Б. а.)

факих — мохамедански учител, проповедник (Б. а.)

Мохамед Ахмед ибн Абдаллах — сетнешният Махди (Б. нем. изд.)

Ахла ва сахлан ва мархаба! — Желая ти голямо семейство, широта и безгрижие!  
(Б. а.)

Алемания — Германия (Б. нем. изд.)



хеджра (араб. hīgra) — начало на мохамеданското летоброене, започващо от бягството на Мохамед от Мека в Медина — 622 г. от н.е. (Б. пр.)

гуми — смола от африкански и арабски дървета (Б. пр.)

Рейс Ефендина — Капитан на нашия господар (Б. а.)

„Еш Шахин“ — „Соколът“ (Б. а.)

пейгамбер — пророк (Б. пр.)

илях — бог (Б. пр.)

емир (араб. emir) — „командващ“, употребявано почти изключително като обръщение към княз и висши сановници (Б. нем. изд.)

мухамел — кормчия (Б. а.)



Бастонада (исп. bastonada) — наказание чрез бой с пръчка по ходилата и гърба (Б. пр.)

„Абу 'л 'агал“ — „Баща на бързината“ (Б. нем. изд.)

Къбле — посоката към Мека (Б. нем. изд.)

хаггам (егип.-араб.) — хирург (Б. а.)

алеман — немец (Б. нем. изд.)

Дауд — Давид (Б. нем. изд.)

мирашор — началник на конюшната (Б. а.)

фам (фр. *faim*); хангър (англ. *hunger*) — глад (Б. пр.)



раджи пак — чисто родословно дърво (Б. а.)

Я Хсан сурк! (араб.) — Ей, Петнистосивия! (Б. а.)

ает — стих от дадена сура на Корана (Б. пр.)

чимборасо — връх в еквадорските Анди, висок 6 267 метра (Б. пр.)

„Вад ен Нил“ — арабски вестник (Б. а.)

Дауд ага леко обърква нещата. Исав и Яков са братя-близнаци и понеже Исав се е появил пръв на дневна светлина, бил смятан за първороден син. (Б. пр.)

Тел ес Сир — Хълма на тайните (Б. а.)

каддис — светец (Б. а.)



Има се предвид Немско-френската война 1870–1871 (Б. нем. изд.)

марабут — свят гроб за поклонение; мюсюлмански отшелник (Б. а.)

Ва'ис — ислямски проповедник (Б. а.)

Абу ел Мот — Баща на смъртта (Б. нем. изд.)

Серибата ет Тимза — Серибата на крокодила (Б. нем. изд.)

Виж. Събрани съчинения, том 41, „Керванът на робите“

Ибн Асл — Син на Произхода (Б. нем. изд.)

Абд ел Асл — Слуга на Произхода (Б. а.)



Ел Джазур — Дръзкия (Б. а.)

Не бива да се пропуска, че в Ориента кимането и поклащането на глава имат противоположно значение от това в западноевропейските страни! (Б. а.) (На практика единствено в България кимането с глава е с противоположни значения — BHorse)

дира нили — нилски лакът = 0,52 м (Б. а.)

кебап и еш — късове месо, печени на малки дървени шишове над дървени въглища, и хляб (Б. а.)

Часовниците с шпинделов механизъм за отсичане на такта възникват през 14-ти век и просъществуват до 18-ти, когато биват заменени от тези с по-надлежащия анкерен механизъм. (Б. пр.)

Популярен за Ориента, предписан от Корана израз. Означава „Ако е рекъл Аллах!“ и често се употребява за замазване на недостигащо усърдие. (Б. нем. изд.)

кохл (произнася се ко-хл и също ко-хол) — черен грим от антомон.

Еминех — съпругата на египетския вицекрал Тауфик паша (управл. от 1879 до 1892), прочута красавица на Ориента (Б. нем. изд.)



еджзаджъ (тур. eczacı) — аптекар, дрогерист (Б. нем. изд.)

тахтеравана — камилска носилка за жени (Б. нем. изд.)

Фрайлиграт Фердинанд (1810-1876) — немски поет и преводач (Б. пр.)

шейх ел белед — първи старейшина, кмет на селото (Б. нем. изд.)

мюдюр (тур. mudur от араб.) — околийски управител (Б. пр.)

раял масри — египетски талер със стойност двадесет пиастри, сребърна монета  
(Б. а.)

Онбашия тур. onbasi) — ефрейтор, капрал (Б. нем. изд.)

асакер (араб.) — множествено число на аскери = войник (Б. нем. изд.)



вади — долина (Б. нем. изд.)

девалил — множествено число от далул = водач.

Саувах — пътник (Б. а.)

Нека се вземе под внимание че мирният поздрав се разменя изключително между „правоверни“. В случая Кара Бен Немзи трябва да се представи за такъв. (Б. нем. изд.)

мемур ел инсаф — служител на справедливостта (Б. а.)

Самих'ни! (араб.) — Прости ми! (Б. а.)

английска сол — магнезиев сулфат, употребяван като очистително (Б. нем. изд.)

укал — връв (Б. а.)



тарбуш — фес (Б. а.)

Цук — Сирия (Б. а.)

карван ер рекик — робски керван (Б. а.)

Шеятин — мн. ч. от шейтан — дьявол (Б. а.)

ситте — съпруга (Б. а.)

дураф — мн. ч. от дорф — мех (Б. а.)

По-нататък в Юга изговорът на египетско-арабския „шейх“ се променя в „шейк“.  
(Б. а.)

киран — наметало (Б. а.)



далул — водач, закрилник (Б. а.)

симм ед дамм — отравяне на кръвта (Б. а.)

рух ел умр — дух на живота (Б. а.)

рахат ел а'да — почивка на краиците (Б. а.)

дамиета (Б. а.)

кологхаси — капитан или по-точно междинен чин между капитан и майор (Б. а.)

рейс ел беледийе — (градски) кмет (Б. а.)

Абу 'л Коф — Баща на ужаса (Б. а.)



хима́йе — проте́же, гост (Б. а.)

Сахм ес самм — отровна стрела (Б. а.)

Ес Сабу — Лъв (Б. а.)

Ес Саратан — Рак (Б. а.)

Стентор — гръцки „герой медногърлен“ от Омировата „Илиада“ (Б. пр.)

Сид (неуточнено — 1099), всъщност Родриго Диас де Вивор, наричан Ел Кампеадор (Воина) — испански национален герой, рицар и пълководец, воювал срещу маврите (Б. пр.)

Баяр, сеньор дьо Пиер дю Тераи (1476-1524) — извоювал си в Италианската война славата на най-храбрия френски рицар (Б. пр.)

Джебел Тумтум ел Муккени — планинска верига на юг от оазиса Куфра (Б. нем. изд.)



Рейс ел Мина — пристанищен капитан (Б. а.)